Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság

Hungarológiai Értesítő

1985. VII. évfolyam 1—2. szám

Hungarológiai Értesítő
1985. VII. évfolyam 1—2. szám

Hungarológiai Értesítő

A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság folyóirata
1985. VII. évfolyam 1—2. szám

Felelős szerkesztő: Jankovics József

Hungarológiai Értesítő
A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság folyóirata
1985. VII. évfolyam 1–2. szám

Szerkesztőbizottság

Ilia Mihály
Kósa László
Szépe György

Felelős szerkesztő: Jankovics József
A szerkesztésben részt vesznek:
Molnár Ildikó, Nyerges Judit

Szerkesztőség: Budapest, Országház u. 30. I. em. 41. 1014
Telefon: 759-011, 126-os mellék
Postacím: Budapest, Pf. 34. 1250

Az ismertetésre szánt kiadványokat szerkesztőségünk címén
Jankovics József nevére kérjük megküldeni.

Tartalom

Bibliográfiák

A bibliográfiákban felhasznált források jegyzéke 7
A magyar irodalomtudomány bibliográfiája, 1983 15
A magyar nyelvtudomány bibliográfiája, 1983 131
A magyar néprajztudomány bibliográfiája, 1983 185

Könyvismertetések

Magyar nyelvészet, 1983. 243

A hungarológia hírei

Tudományos ülések, konferenciák
Kosztolányi Dezső prózájának poétikai elemzése 293
Műhelyek
Il Centro Interuniversitario di Studi Ungheresi in Italia 295
A müncheni Ludwig Maximilians Egyetem Finnugrisztikai Intézete 301

Névmutató 305

A bibliográfiákban felhasznált források jegyzéke

AEthn	Acta Ethnographica Academiae Scientiarum Hungaricae (Budapest)
AFT	Angol Filológiai Tanulmányok (Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen)
AgrártörtSz	Agrártörténeti Szemle (Budapest)
A Hét	A Hét (Bucureşti – Bukarest)
AHist	Acta Historica (Budapest)
AHistLittUSzeg	Acta Historiae Litterarum Hungaricarum (József Attila Tudományegyetem, Szeged)
Alba Regia	Alba Regia. Az István Király Múzeum Évkönyve (Székesfehérvár)
Alf	Alföld (Debrecen)
ALH	Acta Linguistica Academiae Scientiarum Hungaricae (Budapest)
ALing	Analecta Linguistica (Budapest–Amsterdam)
ALitt	Acta Litteraria Academiae Scientiarum Hungaricae (Budapest)
Aluta	Aluta (Sf. Gheorge – Sepsiszentgyörgy)
Archívum	Archívum. A Heves Megyei Levéltár Közleményei (Eger)
Arion	Arion. Nemzetközi költői almanach (Budapest)
Arkánum	Arkánum (Silver Spring, Md.)
ArsHung	Ars Hungarica (Budapest)
AUSz-DissSlav	Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae Dissertationes Slavicae (Szeged)
AUSz-SEL	Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae Sectio Ethnographica et Linguistica (Szeged)
Bányász.kohászL	Bányászati és Kohászati Lapok (Budapest)
BarMűv	Baranyai Művelődés (Pécs)
Bécsi Napló	Bécsi Napló (Wien – Bécs)
BékésiÉ	Békési Élet (Békéscsaba)
Bibld'HR	Bibliothèque d'Humanisme et Renaissance (Genève – Genf)
BLÉ	Borsodi Levéltári Évkönyv (Miskolc)
BMÉ	A Bihari Múzeum Évkönyve (Berettyóújfalu)
BMMK	A Békés Megyei Múzeumok Közleményei (Békéscsaba)
BNF	Beiträge zur Namenforschung. Neue Folge (Heidelberg)
BorsSz	Borsodi Szemle (Miskolc)
BölgEtn	Bölgarskaja Etnografija (Szófia)
Budapest	Budapest (Budapest)
Búvár	Búvár (Budapest)
Čitatel'	Čitatel' (Martin)
Confessio	Confessio (Budapest)
Curare	Curare (Heidelberg)

CSMHHírl	Csongrád Megyei Honismereti Híradó (Szeged)
CSMMH	Csallóközi Múzeum. Múzeumi Híradó (Dunajské Streda – Dunaszerdahely)
Delo	Delo (Beograd – Belgrád)
Demográfia	Demográfia (Budapest)
Demos	Demos (Berlin)
Diakonia	Diakonia (Budapest)
Dialog	Dialog (Warszawa – Varsó)
Diárium	Diárium. A Dobó István Vármúzeum közművelődési füzetei (Eger)
DMÉ	A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve (Debrecen)
DSz	Debreceni Szemle (Debrecen)
Dunatáj	Dunatáj (Szekszárd)
E	Az Erdő (Budapest)
ÉA	Édes Anyanyelvünk (Budapest)
EEQ	East European Quarterly (Boulder, Colorado)
ÉFOu	Études Finno-Ougriennes (Paris–Budapest)
ÉI	Élet és Irodalom (Budapest)
Életünk	Életünk (Szombathely)
EMÉ	Az Egri Múzeum Évkönyve (Eger)
ÉT	Élet és Tudomány (Budapest)
Ethn	Ethnographia (Budapest)
EthnEuropea	Ethnographia Europea (Göttingen)
Ethnomus	Ethnomusicology (Ann Arbor, Mich.)
FilKözl	Filológiai Közlöny (Budapest)
FMSz	Fejér Megyei Szemle (Székesfehérvár)
Fo	Forrás (Kecskemét)
FoktSz	Felsőoktatási Szemle (Budapest)
FoL	Folia Linguistica (The Hague – Hága)
Fol-P-L	Folia practico-linguistica (Műszaki Egyetem, Budapest)
Fotóm	Fotóművészet (Budapest)
FUF	Finnisch-ugrische Forschungen (Helsinki)
FUM	Finnisch-ugrische Mitteilungen (Hamburg)
FVL	Forschungen zur Volks- und Landeskunde (București – Bukarest)
Gabonaipar	Gabonaipar (Budapest)
GGA	Göttingische Gelehrte Anzeigen (Göttingen)
Halászat	Halászat (Budapest)
H-BMLÉ	Hajdú-Bihar Megyei Levéltári Évkönyv (Debrecen)
Hel	Helikon (Budapest)
Hét	Hét (Bratislava – Pozsony)
7 Nap	7 Nap (Subotica – Szabadka)
HevSz	Hevesi Szemle (Eger)
Híd	Híd (Novi Sad – Újvidék)
História	História (Budapest)

HMÉ	A Hajdúsági Múzeum Évkönyve (Hajdúböszörmény)
HOMÉ	A Herman Ottó Múzeum Évkönyve (Miskolc)
Honism	Honismeret (Budapest)
Horizont	Horizont (Székesfehérvár)
HorvMSzÉvk	Horvátországi Magyarok Szövetsége Évkönyv (Osijek – Eszék)
HungDig	Hungarian Digest (Budapest)
HungÉrt	Hungarológiai Értesítő (Budapest)
HungKözl	Hungarológiai Közlemények (Novi Sad – Újvidék)
HungPEN	The Hungarian P.E.N. (Budapest)
HungStudRev	Hungarian Studies Review (Toronto)
IgSzó	Igaz Szó (Tîrgu-Mureş – Marosvásárhely)
Index on Censorship	Index on Censorship (London)
IntFolkRev	International Folklore Review (London)
Inyt	Idegen nyelvek tanítása (Budapest)
IrodÚjs	Irodalmi Újság (Paris – Párizs)
ISSJ	International Social Science Journal (Paris – Párizs)
ISz	Irodalmi Szemle (Bratislava – Pozsony)
It	Irodalomtörténet (Budapest)
ItK	Irodalomtörténeti Közlemények (Budapest)
Itt-Ott	Itt-Ott (Ada, Ohio)
Jászk	Jászkunság (Szolnok)
JČ	Jazykovedny časopis (Bratislava – Pozsony)
Je	Jelenkor (Pécs)
Jelenlét	Jelenlét (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest)
Jel-kép	Jel – kép (Budapest)
Karikázó	Karikázó (Bogota, N.J.)
KatSz	Katolikus Szemle (Roma – Róma)
KatSzó	Katolikus Szó (Budapest)
KerMagv	Keresztény Magvető (Cluj-Napoca – Kolozsvár)
KjK	Keele ja Kirjandus (Tallinn)
Kor	Korunk (Cluj-Napoca – Kolozsvár)
Kort	Kortárs (Budapest)
KözművF	Közművelődés Fejér megyében (Székesfehérvár)
Köznevelés	Köznevelés (Budapest)
Kr	Kritika (Budapest)
Kratylos	Kratylos (Wiesbaden–Dotzheim)
Ktáros	Könyvtáros (Budapest)
LakóhelyünkÓzd	Lakóhelyünk Ózd (Ózd)
Látóh	Látóhatár (Budapest)
Le Nouvel Observateur	Le Nouvel Observateur (Paris – Párizs)
Létünk	Létünk (Subotica – Szabadka)
LevéltSz	Levéltári Szemle (Budapest)
Lg	Language (Baltimore)
Lit	Literatura (Budapest)

Matyóföld	Matyóföld (Mezőkövesd)
Medvetánc	Medvetánc (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest)
MFF	Magyar Fonetikai Füzetek (Budapest)
MFilSz	Magyar Filozófiai Szemle (Budapest)
MGrafika	Magyar Grafika (Budapest)
MHírek	Magyar Hírek (Budapest)
MHírl	Magyar Hírlap (Budapest)
MHOMK	A miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei (Miskolc)
MIfj	Magyar Ifjúság (Budapest)
MIOKÉvk	Magyar Izraeliták Országos Képviselete Évkönyv (Budapest)
MK	Múzeumi Kurír (Debrecen)
MképesÚjs	Magyar Képes Újság (Osijek – Eszék)
MKSz	Magyar Könyvszemle (Budapest)
MMMÉ	A Magyar Munkásmozgalmi Múzeum Évkönyve (Budapest)
MMMK	A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Közleményei (Budapest)
MMűhely	Magyar Műhely (Paris – Párizs)
MN	Magyar Nemzet (Budapest)
MNy	Magyar Nyelv (Budapest)
MNyj	Magyar Nyelvjárások (Debrecen)
ModLanguageRev	Modern Language Review (London)
ModNyokt	Modern Nyelvoktatás (Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, Budapest)
MPSz	Magyar Pszichológiai Szemle (Budapest)
MS	Magyar Sajtó (Budapest)
MSFOu	Mémoires de la Societe Finno-Ougrienne (Helsinki)
MTA VEABÉrt	A Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Akadémiai Bizottságának Értesítője (Veszprém)
Mtan	Magyartanítás (Budapest)
Mtextiltechnika	Magyar Textiltechnika (Budapest)
MTud	Magyar Tudomány (Budapest)
Museum	Museum (Paris – Párizs)
MúzK	Múzeumi Közlemények (Budapest)
MúzkutCsongrádm	Múzeumi kutatás Csongrád megyében (Szeged)
MúzL	Múzeumi Levelek (Szolnok)
Muzs	Muzsika (Budapest)
Múzsák	Múzsák (Budapest)
Műev	Műemlékvédelem (Budapest)
Műhely	Műhely (Győr)
Műv	Művészet (Budapest)
Művelődés	Művelődés (Bucureşti – Bukarest)
MűvH	Műveltség és Hagyomány (Debrecen)
MV	Mozgó Világ (Budapest)
Mvízgazdálk	Magyar vízgazdálkodás (Budapest)
MZene	Magyar Zene (Budapest)
Nagyv	Nagyvilág (Budapest)

Napj	Napjaink (Miskolc)
Nemzetőr	Nemzetőr (München)
Neohel	Neohelicon (Budapest)
Népi kult-népi társ	Népi kultúra – népi társadalom (Budapest)
NépismDolg	Népismereti Dolgozatok (Bucureşti – Bukarest)
Népr. és Nyelvtud	Néprajz és Nyelvtudomány (Szeged)
NéprK	Néprajzi Közlemények (Budapest)
Népszabadság	Népszabadság (Budapest)
Népszava	Népszava (Budapest)
Neue Zürcher Zeitung	Neue Zürcher Zeitung (Zürich)
Newyorki Figyelő	Newyorki Figyelő (New York)
NH	Néprajzi Hírek (Budapest)
NHQu	The New Hungarian Quarterly (Budapest)
NMMÉ	Nógrád Megyei Múzeumok Évkönyve (Salgótarján)
Nový Život	Nový Život (Praha – Prága)
NyéK	Nyelvünk és Kultúránk (Budapest)
NyIrK	Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények (Cluj-Napoca – Kolozsvár)
NyK	Nyelvtudományi Közlemények (Budapest)
NyPÍ	Nyelvpedagógiai Írások (Budapest)
Nyr	Magyar Nyelvőr (Budapest)
OlvNép	Olvasó Nép (Budapest)
Ons Erfdeel	Ons Erfdeel (Rekkem)
OrvH	Orvosi Hetilap (Budapest)
OrszV	Ország–Világ (Budapest)
OSZKÉvk	Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve (Budapest)
ÖZfV	Österreichische Zeitschrift für Volkskunde (Wien – Bécs)
Pal	Palócföld (Balassagyarmat)
PedSz	Pedagógiai Szemle (Budapest)
PestMMH	Pest megyei Múzeumi Híradó (Budapest)
PMHírl	Pest Megyei Hírlap (Budapest)
PrEtn	Prace Etnograficzne (Warszawa – Varsó)
Querendo	Querendo (Amsterdam–Leiden)
Rajztanítás	Rajztanítás (Budapest)
RefSz	Református Szemle (Cluj-Napoca – Kolozsvár)
Romboid	Romboid (Bratislava – Pozsony)
Savaria	Savaria. A Vas megyei Múzeumok Értesítője (Szombathely)
SchAfV	Schweizerisches Archiv für Volkskunde (Zürich–Basel)
SCL	Studii şi cercetări lingvistice (Bucureşti – Bukarest)
SFTáj	S(cience) F(iction) Tájékoztató (Budapest)
SlavSl	Slavica Slovaca (Bratislava – Pozsony)
SLit	Slovenská Literatúra (Bratislava – Pozsony)
SlovNár	Slovensky Národopis (Bratislava – Pozsony)
SlovPohl'ady	Slovenské Pohl'ady (Bratislava – Pozsony)
SMK	Somogyi Múzeumok Közleményei (Kaposvár)

SMM	Somogy Megye Múltjából (Kaposvár)
Som	Somogy (Kaposvár)
SomHonHír	Somogyi Honismereti Híradó (Kaposvár)
Somogyi KönyvtMűhely	Somogyi Könyvtári Műhely (Szeged)
SoprSz	Soproni Szemle (Sopron)
SovFu	Sovjetskoe finnougrovedenie (Soviet Fenno-Ugric Studies) (Tallinn)
Söripar	Söripar (Budapest)
Sprache im tZ	Sprache im technischen Zeitalter (Stuttgart)
SR	Slovenska Reč (Bratislava – Pozsony)
SRuss	Studia Russica (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest)
SS	Slovo a Slovesnost (Praha – Prága)
StudinForeignLit	Studies in Foreign Literature (Peking)
StudLingv	Studium Lingvistik (Kronburg)
StudLittDebr	Studia Litteraria (Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen)
StudMus	Studia Musicologica (Budapest)
StudRomDebr	Studia Romanica Universitatis Debrecensis de Ludovico Kossuth nominatae (Debrecen)
Szabolcs-SzatmáriSz	Szabolcs-Szatmári Szemle (Nyíregyháza)
Száz	Századok (Budapest)
SZHH	Szécsényi Honismereti Híradó (Szécsény)
SZI	Szovjet Irodalom (Budapest)
Szính	Színház (Budapest)
SzínhSz	Színháztudományi Szemle (Budapest)
Szín-kép	Szín – kép. A Népművelés melléklete (Budapest)
Szivárvány	Szivárvány (Chicago, Illinois)
SZMMÉ	Szolnok Megyei Múzeumi Évkönyv (Szolnok)
SzocNev	Szocialista Nevelés (Bratislava – Pozsony)
SzravLit	Szravnitelno literaturoznanie (Szófia)
Táncműv	Táncművészet (Budapest)
TáncművDok	Táncművészeti dokumentumok (Budapest)
TanFőiskTudK	Tanítóképző Főiskolák Tudományos Közleményei (Budapest)
TanSzécsénym	Tanulmányok Szécsény múltjából (Szécsény)
Tanújs	Tanügyi Újság (Bucureşti – Bukarest)
TársSz	Társadalmi Szemle (Budapest)
Teatrul	Teatrul (Bucureşti – Bukarest)
Téka	Téka (Szentendre)
Teológia	Teológia (Budapest)
TheolSz	Theológiai Szemle (Budapest)
TMÉ	A Textilipari Múzeum Évkönyve (Budapest)
TörtMúzK	Történeti Múzeumi Közlemények (Budapest)
TörtSz	Történelmi Szemle (Budapest)

Ttáj	Tiszatáj (Szeged)
UAJb	Ural-Altaische Jahrbücher (Bloomington, Ind.)
UAJb NF	Ural-Altaische Jahrbücher. Neue Folge (Wiesbaden)
ÚÍ	Új Írás (Budapest)
ÚjAur	Új Auróra (Békéscsaba)
ÚjFo	Új Forrás (Tatabánya)
ÚjLátóh	Új Látóhatár (München)
ÚjSymp	Új Sympozion (Novi Sad – Újvidék)
ÚjT	Új Tükör (Budapest)
Ungheria d'oggi	Ungheria d'Oggi (Roma – Róma)
Utunk	Utunk (Cluj-Napoca – Kolozsvár)
Üzenet	Üzenet (Subotica – Szabadka)
Városép	Városépítés (Budapest)
VasiSz	Vasi Szemle (Szombathely)
VHK	Vasi Honismereti Közlemények (Szombathely)
Vig	Vigilia (Budapest)
Vil	Világosság (Budapest)
Vir	Virittäjä (Helsinki)
VJa	Voprosy jazykoznanija (Moszkva)
VMMK	Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei (Veszprém)
Volksk	Volkskunst. Zeitschrift für volkstümliche Sachkultur (München)
VoprLit	Voprosy literatury (Moszkva)
Vság	Valóság (Budapest)
Weimarer Beiträge	Weimarer Beiträge (Weimar–Berlin)
Wiener Tagebuch	Wiener Tagebuch (Wien – Bécs)
WestFolk	Western Folklore (Berkeley–Los Angeles)
World literature today	World literature today (Oklahoma)
ZbFilUK Philologica	Zbornik Filozofickej fakulty Univerzity Komenského. Philologica (Bratislava – Pozsony)
ZDL	Zeitschrift für Dialektologie und Lingvistik (Wiesbaden)
ZfAA	Zeitschrift für Agrargeschichte und Agrarsoziologie (Frankfurt am Main)
ZHVfS	Zeitschrift des historischen Vereines für Steiermark (Graz)
ZPrMK	Zpravodaj Mistopisné Komise Československé Akademie Ved (Praha – Prága)
ZRPh	Zeitschrift für romanische Philologie (Tübingen)
ZSlPh	Zeitschrift für slavische Philologie (Heidelberg)

A magyar irodalomtudomány bibliográfiája, 1983

Összeállította: Varga Katalin

TARTALOM

Irodalomtudomány – általános rész 19
Összehasonlító irodalomtörténet, irodalmi kapcsolatok 21
Irodalomelmélet, nyelv, stílus, fordítás 23
Régi magyar irodalom 24
Felvilágosodás, reformkor 29
XIX. század II. fele 30
XX. század 30
Egyes szerzők 34
Magyar irodalom külföldön 108
Csehszlovákia – általános rész 108
– egyes szerzők 109
Jugoszlávia – általános rész 111
– egyes szerzők 112
Románia – általános rész 113
– egyes szerzők 114
Szovjetunió 119
Egyéb országok – általános rész 119
– egyes szerzők 120
1983-ban ismertetett irodalomtörténeti művek 122

IRODALOMTUDOMÁNY

Általános rész
(bibliográfiák, hungarológia, nemzeti kérdések)

Alföld repertórium 1970–1979. Szerk. Sebők Vilma. Debrecen, 1981. [1983.] Megyei könyvtár. 383 l.

BÁCSKAI Mihályné: A gimnáziumi irodalomtanítás négy nehéz éve. = It 1983. 3. 716–726.

BÉLÁDI Miklós: Az irodalomtörténet válsága az irodalomtudomány megújulása.. = Lit 1983. 1–4. 47–60.

BENKŐ László: Megjegyzések a Toldi-szótár tervéhez. = Nyr 1983. 3. 306–308.

BENKŐ Zsuzsanna: Gyermek- és ifjúsági irodalom. 1976–1980. NPI–OSzK KMK, 1983. 231 l. (Könyvtári kistükör.)

BÉRES András: Irodalmi emlékek a Hajdú-Bihar megyei Levéltárban. 2. = HajdúBihar-LÉkv 10. 1983. 199–211.

BORSA Gedeon: A szlovákiai gyűjtemények összesítő ősnyomtatványkatalógusa. = MKsz 1983. 1. 111–116. [Kotvan, Imrich: Inkunábuly na Slovensku, Martin, 1979.]

FÖLDES Judit: Gondolatok – magyarságtudatról. = NyéK 1983. 62. 32–35.

FRIED István: A magyar irodalomtudományi szlavisztika céljai és perspektívái. = FilKözl 1983. 1–2. 168–175.

FÜR Lajos: A nemzetiség- (magyarság-) tudomány múltja. Tudománytörténeti áttekintés. = Műhely 1983. 3. 18–31.

Hungarológiai oktatás régen és ma. A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság I. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszusán – 1981. augusztus 10–14. – elhangzott előadások. Szerk. M. Róna Judit. Bp., 1983. Tankönyvkiadó. 235 l.

Irodalmi periodikák Somogyban. 1960–1980. Somogyi Írás, Somogyi Szemle, Somogy című folyóiratok repertóriuma. Összeáll. Pellédi Gyula. Bev. Szíjártó István. Kaposvár, 1983. Togliatti M. Kvt. 208 l. (Somogyi bibliográfiák 10.)

KABDEBÓ Tamás: Inspiráció és ihlet az irodalomban. = ÚjLátóh 1983. 4. 491–501.

KÁRPÁTI Miklós: A „Könyvtári Szemle" repertóriuma 1913–1918. Bp., 1983. Művelkut. Int. 82 l. (Közművelődéskutatás.)

KASSAI György: Kétnyelvűség és érzelem. = ÚjLátóh 1983. 2. 243–256.

KÄFER István: Hungarikumok a szlovák középfokú oktatásban. = Fo 1983. 6. 92–95.

KOLLIN Ferenc: A Malik Könyvkiadó. Bp., 1983. M. Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése. 43 l. (Az antikváriusképzés füzetei 3.)

KONRÁD György: Censorship in retreat. = Index on Censorship 1983. 2. 10–15.
KOSÁRY Domokos műveinek bibliográfiája. Összeáll. Dippold Péter. = TörtSz 1983. 3–4. 510–519.
KOZMA Dezső: Irodalom – irodalomtörténetírás. = IgSzó 1983. 11. 398-401.
A Kritika tizenöt éve. Repertórium. 1963–1977. Szerk. Bornemisza Lászlóné. Bp., 1982. [1983.] FSZEK. 291 l.
KULIN Ferenc: A nemzetről – négy tételben. = MV 1983. 2. 115-125.
LAKATOS Éva: Magyar irodalmi folyóiratok. Pápa-Regényvilág. 1983. 1797–2068p. (Petőfi Irodalmi Múzeum bibliográfiai füzetei 20–22.)
A levéltári forráskiadás. Az egyházi levéltárak. A Levéltári Szekció tanácskozása az MKE XIII. vándorgyűlésén. Kaposvár, 1981. Szerk. Bán Péter. Budapest Fővárosi Levéltár. [1983.] 135 l. (Magyar Könyvtárosok Egyesülete Levéltári Szekció füzetei 1.)
LINTNER Sándor: „Egy" magyar irodalomtörténet – angolul. Londoni beszélgetés Czigány Lóránt irodalomtörténésszel. = MN 1983. aug. 14. 5.
A magyar irodalom és irodalomtudomány bibliográfiája. 1979. Főszerk. Pajkossy György. Szerk. Németh S. Katalin. Bp., 1983. OSzK. 504 l.
A magyar irodalomtudomány bibliográfiája, 1980. Összeállította Németh S. Katalin. = HungÉrt 1982. (1983) 1–4. 373-481.
Magyar szépirodalmi művek, irodalmi tanulmánykötetek kritikáinak jegyzéke. (1982. II. félév.) = Látóh 1983. 2. 204-218.
Magyar szépirodalmi művek, irodalmi tanulmánykötetek kritikáinak jegyzéke. (1983. I. negyedév.) = Látóh 1983. 5. 218-227.
Magyar szépirodalmi művek, irodalmi tanulmánykötetek, monográfiák kritikáinak jegyzéke. (1983. II. negyedév.) = Látóh 1983. 8. 221-229.
Magyar szépirodalmi művek, irodalmi tanulmánykötetek kritikáinak jegyzéke. (1983. III. negyedév.) = Látóh 1983. 11. 220–228.
A Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézete szakbibliográfiája. 1982. Összeáll. B. Hajtó Zsófia. = ItK 1983. 5. 585–587.
Mesegyűjtemények analitikus bibliográfiája. Szerk. Tompek Lászlóné. Bp., 1983. FSZEK, NPI. 372 l.
MÉSZÖLY Miklós: Egy jövendő nemzettudat felé. = Je 1983. 7–8. 647-656.
NEMESKÜRTY István: Diák, írj magyar éneket! A magyar irodalom története 1945-ig. 1–2. k. Bp., 1983. Gondolat, 487, 491-963.
NYAKAS Miklós: Hajdúböszörmény sajtótörténete. Hajdúböszörmény, 1982. [1983.] Városi Tanács, Hajdúsági Múzeum. 76 l. (Hajdúsági Közlemények 10.)
Régi magyarországi nyomtatványok. 2. 1601–1635. Szerk. Borsa Gedeon, Hervay Ferenc. Bp., 1983. Akad. 855 l.
SAROK Éva: Drámák folyóiratokban. Bibliográfia 1970–1980. Szeged, 1983. Somogyi Kvt. 29 l.
SZABÓ Miklós: Magyar nemzetfelfogások a 20. század első felében. = MV 1983. 4. 50-60.
SZÁNTÓ György: Fejezetek az akadémiai könyv- és folyóiratkiadás történetéből. Bp., 1983. MTA Kvt. 120 l. (Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Közleményei. Újs. 11.)

A Széchenyi Múzeum anyaga és Viszota Gyula hagyatéka az Akadémiai Könyvtár kézirattárában. Összeáll. Körmendy Kinga. = MTud 1983. 10. 786-789. [A Széchenyi Múzeum és Viszota Gyula hagyaték katalógusaival.]

A Társadalmi Szemle repertóriuma 1972–1981. Szerk. Ecsedy Andorné és Gáliczky Éva. Bp., 1983. FSZEK. 275 l.

Összehasonlító irodalomtörténet, irodalmi kapcsolatok

BÁBA Iván: A cseh–szlovák–magyar irodalmi kapcsolatokról. = Fo 1983. 4. 95.

BÁRDOS Éva: Magyar irodalom szlovák nyelven. Beszélgetés Karol Wlachovskyval. = Népszabadság 1983. okt. 19. 7.

BERECZKI Gábor: Paula Palmeos 70 éves. = NyK 1983. 1. 149-150. [észt hungarológus, műfordító]

BITSKEY István: Die Ausstrahlungen der deutschen Literatur auf Ungarn in der Barockzeit. = ALitt 1983. 3–4. 421-427.

BOJTÁR Endre: A magyar irodalom Litvániában. = SzI 1983. 9. 157.

CSAPLÁROS István: Fejezetek a magyar–lengyel irodalmi kapcsolatok történetéből. Bp., 1983. Akad. 209 l.

CSAPLÁROS István: A Varsói Egyetem Magyar Filológiai Tanszéke a hetvenes években. = FoktSz 1983. 5. 312-317.

DOBSA János: Magyar hét Le Havre-ban. Ablak Magyarországra. = MN 1983. márc. 5. 10.

ELEK Judit Mária: Magyar versantológia az NDK-ban. = ÉI 1983. 26. 8. [Moderne Lyrik aus Ungarn. 1982.]

FERENCZI László: Világirodalom – összehasonlító irodalomtudomány. = Lit 1983. 1–4. 92-97.

FRIED István: Késettség, újítás, periodizáció a kelet-közép-európai romantikában. = OSzKÉvk 1981. (1983.) 493-516.

GÖMÖRI György: Lengyel és magyar költészet a XIX–XX. században. Kapcsolódások és különbségek. = ÚjLátóh 1983. 1. 1-19.

JÁVORSZKY Béla: Magyar könyvek Finnországban. = ÉI 1983. 38. 8.

KÄFER István: A cseh és a szlovák irodalom magyar fogadtatásának történeti áttekintése. = ÚjAur 1983. 3. 111-120.

KIBÉDI VARGA Áron: Rhétoriques et poétiques de Hongrie – État présent de la question. = Rhetorik. Bd. 3. 1983. 145-149.

(-kies-): Mai magyar írók antológiája az NSzK-ban. = ÉI 1983. 3. 10.

KIRÁLY Erzsébet–KOVÁCS Sándor Iván: „Adria tengernek fönnforgó habjai". Tanulmányok Zrínyi és Itália kapcsolatáról. Bp., 1983. Szépirod. 314 l.

KISS Gy. Csaba: A Literatura na świecie „magyar száma". = Nagyv 1983. 4. 605-606.

KLANICZAY Tibor: A propos d'une histoire de la littérature hongroise en langue française. = Comparative literary studies. Szeged. 103-108.

KOVÁCS József: Comparative literature in Hungary: Prospects and possibilities. = Neohel X/2. 1983. 147-162.

KOVÁCS József–CSUCSUJA István: A Románia és Magyarország közötti művelődési kapcsolatok felszabadulás utáni történetéből. = Kor 1983. 3.205-209.

A kultúra esélyei. Szergej Zaliginnal beszélget Pete György. = Életünk 1983. 995-1001.

LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 46. 6. [Nietzsche hatása a magyar irodalomban.]

LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 21. 6. [Herder hatása a magyar irodalomra.]

MELIS Pálma: Magyar írók hollandul. = ÉI 1983. 25. 8.

(Ménesi): Magyar – NSzK-beli irodalmárok eszmecseréje az újabb elbeszélésről. = ÉI 1983. 49. 7.

MERÉNYI László: A magyar–jugoszláv közös Zrínyi-kiadás terve. = MN 1983. 14. 10.

MERKL, Hilda: Ungarische Literatur in Schweden. = ALitt 1983. 3–4. 409-412.

D. MOLNÁR István: Irodalmunk Lengyelországban. = ÉI 1983. 9. 8. Hozzászólás: Gömöri György = ÉI 1983. 14. 2.; Papp Sándor = ÉI 1983. 17. 2.; D. Molnár István = ÉI 1983. 17. 2.

NAGY Pál: Irodalmi krónika. = MMűhely 1983. 68/2. 17-20. [Magyar–francia kulturális eszmecsere 1983. okt. 25–26.]

NAGY Péter: National literature – world literature – comparative literature. = Neohel X/2. 1983. 97-106.

NAJDENOVA, Jonka: Za neobhodimosztta ot periodizacija na bölgaro–ungarszkite literaturni vrözki i njakoi aszpekti na tjahnoto izucsavane. = SzravLit 1983. 3. 62-72.

PAPP Ferenc: Adalékok a XVIII. századi magyar–orosz filológiai kapcsolatok történetéhez. = MNy 1983. 3. 275-284.

SEBESTYÉN Tibor: A magyarságtudomány műhelye Prágában. = Köznevelés 1983. 1. 11.

SIMON László: Magyar költők Flandriában. = ÉI 1983. 18. 8.

SIMONFFY András: Minden út a kiadóhoz vezet. Beszélgetés a magyar–olasz irodalmi kapcsolatokról. = ÉI 1983. 47. 5.

SIVIRSKY, Anton: Hongaarse reizigers over Nederland in de gouden eeuw. = Ons Erfdeel 1983. 4. 555-561.

SLUCKIS, Mykolas: Mi és a magyarok. = SzI 1983. 9. 153-157. [A litván–magyar irodalmi kapcsolatokról.]

SŐTÉR István: On a Comparative History of Hungarian Literature. – Neohel X/2. 1983. 89-96.

SZŐNYI György Endre: Hírünk a Visztula táján. A Literatura na świecie magyar száma és Tadeusz Olszański riportkönyve. = Ttáj 1983. 9. 59-61.

T. I.: Olasz–magyar kapcsolattörténeti konferencia Velencében. = Hel 1983. 1. 114-115. [1982. nov. 4–6.]

TÍMÁR György: Leomló falak? Magyar írók Franciaországban. = ÉI 1983. 45. 5.

TORDAI Zádor: Európa, Európa... = MV 1983. 6. 4-11.

VAJDA György Mihály: Honnan indult és merre tart a mai összehasonlító irodalomtudomány? = Hel 1983. 1. 65-70.

VAJDA György Mihály: Phenomenology and comparative literature. (A kind of a fictitious letter to students.) = Neohel X/2. 1983. 133-146.

VARGA Erzsébet: Jegyzetek a cseh nyelvű Nyugat-antológiáról. = ISz 1983. 6. 572-574. [Velká generace. Básnici Nyugatu. Praha, 1982. Odeon.]

CS. VARGA István: Magyar líra orosz nyelven. Két szovjet versantológiáról. = Napj 1983. 11. 31-32.

Irodalomelmélet, nyelv, stílus, fordítás

BARÁNSZKY JÓB László: Ízléskultúra az irodalomban és képzőművészetben. = ÚjAur 1983. 2. 31-40.

BÉCSY Tamás: Nature or value? On the genre of drama. = Neohel X/2. 1983. 107-131.

BÉCSY Tamás: On the ontological aspects of the genre of the drama. = ALitt 1983. 1-2. 103-111.

BENCZE Lóránt: A metafora meghatározása és helye az arisztotelészi fogalomrendszerben. 1–2. = FilKözl 1983. 1–2. 1-18.; 3–4. 273-284.

BENCZE Sándor: A népi megszólításokról. = HorvMSzÉvk 5. 1983. 236-247.

BOJTÁR Endre: Egy kelet-európéer az irodalomelméletben. Bp., 1983. Szépirod. 228 l.

FALUS Róbert: A „szimbólum" fogalom kialakulása. = MFilSz 1983. 1. 51-69.

FÖLDÉNYI F. László: Regény és individualitás. = Vil 1983. 5. 314-320.

CS. GYÍMESI Éva: Teremtett világ. Rendhagyó bevezetés az irodalomba. Bukarest, 1983. Kriterion. 185 l.

KÁLMÁN C. György: Beszédaktus-elmélet és irodalomelmélet. Bevezető és bibliográfia. = Hel 1983. 2. 128-151.

KOVÁCS Levente: Töprengés a drámáról. = IgSzó 1983. 11. 391-392.

KRÍZA Ildikó: A legendaballada műfaji problémái. = Népi kult-népi társ 13. 1983. 255-265.

KULCSÁR SZABÓ Ernő: Antimetaforizmus és szinkronszerűség – a líra mint esztétikai hatásforma a konkrét költészetben. = Lit 1983. 1–4. 98-111.

KULCSÁR SZABÓ Ernő: Metaforikusság és elbeszélés. = Je 1983. 2. 146-157.

LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 3. 7. [A szerencse mint motívum az irodalomban.]

LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 8. 6. [A modern költészet befogadása.]

LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 10. 6. [A magyar klasszikus és modern verselésről.]

LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 16. 6. [A képversekről.]

LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 17. 6. [Az író–befogadó kapcsolatáról.]

LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 36. 6. [Az irodalmi modernségről.]

LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 42. 6. [A regény műfaj változatai és hatása a magyar regényre.]

LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 43. 6. [A matematikai módszerekről az irodalmi művek elemzésénél.]

LÁNG Gusztáv: Szabadvers és rímképlet. = Utunk 1983. 32. 6.

LÁNG Gusztáv: Vakációs kiskatedra. Slágerek és szonettek. = Utunk 1983. 29. 6.

LÁNG Gusztáv: Vakációs kiskatedra. Szöveg és szakasz. = Utunk 1983. 33. 6.

MARTINKÓ András: Értjük vagy félreértjük a költő szavát? (Közismert versek nyelvi magyarázata.) Szerkesztő-riporter Kulcsár Katalin. Bp., 1983. RTV–Minerva. 181 l.

NAGY Ferenc: Az impresszionista prózastílus statisztikai vizsgálata. = MNy 1983. 1. 28-41.

NAGY Sz. Péter: A menekülő polgár mítosza. = Kr 1983. 5. 24-26.

NYÍRŐ Lajos: Egy irodalomelméleti rendszerezés elé. = Lit 1983. 1–4. 10-26.

POSZLER György: Az elbeszélés metamorfózisa. Szempontok az epikai mű elemzésének kérdéséhez. = P. Gy.: Kétségektől a lehetőségekig. 326-359.

POSZLER György: Az irodalomvizsgálat lehetőségei. 1–2. = Mtan 1983. 5. 193-201.; 6. 241-249.

POSZLER György: Kétségektől a lehetőségekig. Irodalomelméleti kísérletek. Bp., 1983. Gondolat. 373 l.

POSZLER György: Kétségektől a lehetőségekig. Negatív vázlat egy irodalomelméleti szintézishez. = P. Gy.: Kétségektől a lehetőségekig. 13-70.

RÁKOS Péter: Reflexiók egy verstanról és a verstanról. = It 1983. 1. 186-213.

*RUBOVSZKY Kálmán: Szépirodalmi művek adaptálásának kommunikációelméleti megközelítése, különös tekintettel Móricz Zsigmond műveire. Debrecen, 1981. 245 l. [Akadémiai disszertáció gépiratban.]

SZABÓ Zoltán: A szövegpragmatika stilisztikai jelentősége. = Nyr 1983. 2. 207-213.

SZABOLCSI Miklós: Probleme des kulturellen Erbes der Avantgarde und ihres Beitrags zur Gegenwartsliteratur. = Weimarer Beiträge 1983. 3. 434-445.

SZALAY Károly: Komikum, szatíra, humor. Bp., 1983. Kossuth. 400 l. (Esztétikai kiskönyvtár.)

SZILI József: Vázlat az irodalomtörténet elméletéről. = Lit 1983. 1–4. 27-46.

Vélemények a tudományos-fantasztikus irodalomról. = SFTáj 1983. 31. 20-41.

VERES András: Az értékfogalom jelentősége az irodalomértelmezésben. = Mtan 1983. 5. 210-221.

VERES András: A szociológiai nézőpont az irodalomelméletben. (Történeti vázlat.) = Lit 1983. 1–4. 76-91.

VERES András: Új törekvések a mai magyar irodalomszociológiában. = Vság 1983. 9. 79-92.

Régi magyar irodalom

*Antitrinitarianism in the second half of the 16th century. Ed. Dán Róbert, Pirnát Antal. Bp., 1982. Akad. 352 l. (Studia Humanitatis 5.)

Balázs Mihály: Die osteuropäische Rezeption der Restitutio Christianismi von Servet. 12-23. – Dán Róbert: „Judaizare" – the carreer of a term. 25-34. – Dostálová, Růžena: Ein Beitrag zur Diskussion über Unsterblichkeit der Seele im 16. Jahrhundert (Paleolog's Traktat „De anima"). 35-46. – Godbey, John C.: Socinus and Christ. 57-63. – Keserű Bálint: Christian Franckens Tätigkeit im ungarischen Sprachgebiet und sein unbekanntes Werk „Disputatio de incertitudine religionis Christianae". 73-84. – Németh S. Katalin: Die Disputation von Fünfkirchen. 147-155. – Szczucki, Lech: Polish and Transylvanian unitarianism in the second half of the 16th century. 231-241.

ARGENTI, Giovanni jelentései magyar ügyekről 1603–1623. Gyűjt., sajtó alá rend. Veress Endre. Utószó Benda Kálmán. Szeged, 1983. JATE. 237 l. (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez 7.)

Árpád-kori legendák és intelmek. Vál., bev., jegyz., szöveggond. Érszegi Géza. Bp., 1983. Szépirod. 227 l.

BARLAY Ö. Szabolcs: Szemtanú levele az 1501-es Úrnapi szabadtéri színjátékról Budán. = MKSz 1983. 1. 42-45. [Thomas Dainerius.]

BITSKEY István: A római Collegium Germanicum Hungaricum és a magyar ellenreformáció kezdetei. = ItK 1983. 1–3. 130-136.

BORSA Gedeon: Bibliográfiai adalékok a korai magyar nyelvű perikopáskönyvekhez. = MKSz 1983. 4. 404-409.

BORSA Gedeon: Bornemisza Pál megemlékezése Várdai Ferencről és a többi, Mohács előtti bolognai, magyar vonatkozású nyomtatvány. = ItK 1983. 1–3. 48-58.

BORSA Gedeon: Albert Grawer munkája két kiadásának problémája. = MKSz 1983. 4. 409-414. [A. G.: Bellum Calvini et Jesu Christi. 1597. RMNy 790; RMK II. 268; RMir. II. 280.]

BORSA Gedeon: Kiállítás a magyar reneszánszról Schallaburgban. = MKSz 1983. 2. 195-197.

BÓTA László: A Balassi–Rimay-versek első kiadásának keletkezéséhez. Bp., 1983. MTA Irodtud.Int. 173-188 l. (Reneszánsz füzetek 67.)

CSANÁD Béla: Szent László király verses zsolozsmája. = Vig 1983. 8. 565–567.

CSANDA Sándor: A huszita magyar bibliafordítás problémái. (A cseh–magyar művelődési kapcsolatok első fontos fejezete.) = ISz 1983. 10. 930-942.

CSAPODINÉ GÁRDONYI Klára: Adalékok kódexeink címereihez. = MKSz 1983. 4. 366-369.

CSAPODINÉ GÁRDONYI Klára: Amit a korvinákról rosszul tudunk. = História 1983. 1. 14-15.

CSAPODINÉ GÁRDONYI Klára: A honfoglalás a Képes Krónikában. = ÉTud 1983. 1. 15.

DÁN Róbert: Erazmus Johannis „Világos bizonyítékai". = ItK 1983. 1–3. 120-129.; Bp., 1983. MTA Irodtud. Int. 120-129. (Reneszánsz füzetek 62.)

DÁN Róbert: Martin Seidel's Origo et fundamenta religionis Christianae and Simon Péchi. = Socinianism and its role in the culture of XVIIth to XVIIIth centuries. Ed. Lech Szczucki. Warszaw–Łódź, 1983. 53-57. l.

DÁN Róbert: A szombatos biblia. = MIOKÉvk 1981/82. 114-143.

ERDÉLYI Zsuzsa: „Győnyőrűségnek kertyiben". = ÚÍ 1983. 1. 88-91. [Ádám-vígasztaló ádventi énekekről.]

ERDŐ Péter: Az Akadémiai Könyvtár kézirattárának egyházjogi tartalmú középkori kódextöredékei. = MKSz 1983. 3. 251-256.

FRIEDRICH Ildikó: XVIII. századi magyar nyelvű orvosi könyvek olvasottsága. = MKSz 1983. 1. 32-41.

GALLI Katalin–PAVERCSIK Ilona: Fejezetek a kassai könyvnyomtatás történetéből. = OSzKÉvk 1981. (1983.) 309-377.

NAGY Sándor Béla: A genfi Akadémia magyar diákjai (1566-1772). = ItK 1983. 4. 384-398.

HARASZTI Erika Ágnes: 1800 előtti magyar vonatozású kiadványok a Milkovich–Zámory különgyűjteményben. = MKSz 1983. 1. 80-85.

Hatvanhat csúfos gajd. XVI–XVIII. századi magyar csúfolók és gúnyversek. Vál., sajtó alá rend., elő- és utószó, jegyz. Hargittay Emil. Bp., 1983. Magvető. 333 l. (Magyar hírmondó)

HAVASI Zoltán: Magyarországon az Ómagyar Mária-siralom. =MKSz 1983. 1. 89.

HEGYI Ferenc: A szenci Collegium Oeconomicum 1763–1776–1780. = ISz 1983. 6. 531-554.

HELTAI János: Szenci Molnár Albert itthon nyomtatott műveinek hangjelöléséről. = MKSz 1983. 3. 279-282.

HOLL Béla: A nagyszombati egyetemi vizsgák kiadványait szabályozó rendelet 1703-ból. = MKSz 1983. 3. 286-292.

HOPP Lajos: Az „antemurale" és a „bona vicinitas" elve Báthory halála után. = Lit 1983. 1–4. 160-176.; Bp., 1983. MTA Irodtud.Int. 141-150. (Reneszánsz füzetek 64.)

HORVÁTH Iván: Egy kiaknázatlan műfajtörténeti forráscsoport. XVI. századi kéziratos versgyűjtemények. = ItK 1983. 1–3. 75-88.; Bp., 1983. MTA Irodtud. Int. 75-88. (Reneszánsz füzetek 59.)

HORVÁTH Lajos: A Galga-mente történetének írott forrásai a török hódítás korából 1526–1686. Aszód, 1983. Petőfi Múz. 169 l. (Múzeumi füzetek. Petőfi Múzeum Aszód 20.)

IVÁNYI Béla: A magyar könyvkultúra múltjából. Sajtó alá rend. és a függeléket összeáll. Herner János és Monok István. Szeged, 1983. JATE. 645 l. (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez 11.)

JAKAB László–KISS Antal: A Birk-kódex ábécérendes adattára. Debrecen, 1983. KLTE. 95 l. (Számítógépes nyelvtörténeti adattár 3.)

KAPOCS Nándor–KŐHEGYI Mihály: Katymár és környékének középkori oklevelei a Zichy okmánytárban. Baja, 1983. [Türr Múz.] 209 l. (Bajai dolgozatok 5.)

KARDOS Tibor: Ki volt Mátyás király? A szöveget gond., előszó és jegyz. Szigethy Gábor. Bp., 1983. Magvető. 65 l. (Gondolkodó magyarok)

KIRÁLY László: Két Bocatius-mű a genfi Egyetemi Könyvtárban. = MKSz 1983. 4. 397-404.

K. KISS Gyöngyi: Könyvek a kolozsvári polgárok XVI–XVIII. századi hagyatékában. = Művelődés 1983. 7. 36-39.

KISS Károly: Az ÓMS üzenetei. = ÚjT 1983. 38. 21.

KLANICZAY Tibor: Manierizmus és barokk – a hagyomány és újítás szemszögéből. = Lit 1983. 1–4. 177-183.

KOMJÁTHY Miklós: A somogyi konvent II. Ulászló-kori oklevelei az Országos Levéltárban. (11. közlemény.) = SMM 1983. 14. 85-88.

KOSÁRY Domokos: A magyar sajtó megszületése. = MGrafika 1983. 1. 51-56.

KOVÁCS Béla: Studensek, magisterek, doctorok. = Archívum 11. 1983. 5-41.

B. KOVÁCS István: Középkori balladai motívumok egy hanvai népmondában. = ISz 1983. 10. 920-924.

V. KOVÁCS Sándor: Az esztergomi Hriágyel kézirat. (Curtius Rúfus magyar versekben.) = MKSz 1983. 3. 262-263.

V. KOVÁCS Sándor: A László-ének keleti forrásai. = ItK 1983. 1–3. 32-40.
KÖRMENDY Kinga: Az esztergomi Collegium Christi és könyvtára a XIV–XVI. században. = MKSz 1983. 1. 1-20.
KULCSÁR Péter: Az újplatonizmus Magyarországon. = ItK 1983. 1–3. 41-47.
KÜKEDI József: A vizsolyi biblia – nyomdai kézirattöredékei tükrében. = MKSz 1983. 4. 370-382.
LÁZS Sándor: A Cornides-kódex eredeti rendje. = ItK 1983. 6. 587-601.
LÁZS Sándor: Kódexkiadásunk százados kérdései a Cornides-kódex modern kiadásának ürügyén. = MKSz 1983. 4. 345-365.
MAY István: Magyar nyelvű imádságok másolatai idegen nyelvű szövegek között a XVI–XVII. században. = MNy 1983. 3. 373-379.
„Minden doktorságot csak ebből késértek". Szemelvények a XVI–XVIII. század magyar nyelvű orvosi kézikönyveiből. Vál., utószó Szlatky Mária. Szavak, kifejezések magyarázata Rádóczy Gyula. Bp., 1983. Magvető. 454 l. (Magyar hírmondó)
MOLNÁR Ambrus: A püspökladányi „szegénység" panaszlevele 1588-ból. = MK 42. 1983. 3-5.
MONOK István: Csanaki Máté könyvjegyzéke. = MKSz 1983. 3. 256-262.
MUCKENHAUPT Erzsébet: Egy elveszettnek vélt régi magyar nyomtatványról. = Művelődés 1983. 6. 36-37. [Annotationes in regulam ... Velence, 1537. – Csíkszeredai Múzeum.]
NAGY Péter: Az Árgirus-kérdéshez. Egy megközelítési kísérlet körvonalai. = It 1983. 2. 261-287.
NÉMETH S. Katalin: Magyar vonatozású bécsi kéziratok XVIII. századi katalógusa. = MKSz 1983. 1. 66-80. [Kollár Ádám Ferenc: Scriptores Rerum Hungaricarum, item ...]
PAJKOSSY Györgyné: Ellebodius és baráti körének könyvei az Egyetemi Könyvtárban „Nicasii Ellebodii Casletani et amicorum" = MKSz 1983. 3. 225-242.
PALÁSTI László: Bertrandon de la Brocquière alföldi útleírása. = Somogyi KönyvtMűhely 1983. 4. 227-237.
A Pannonhalmi hóráskönyv. Szerk. Katona Tamás. Szabó Flóris és Soltész Zoltánné tanulmányaival. Bp., 1983. Európa–Helikon. 478, 148 l.
PAVERCSIK Ilona: Adalékok a bártfai és lőcsei nyomda lengyelországi kapcsolataihoz. = MKSz 1983. 3. 282-286.
PIRNÁT Antal: Christian Francken egy ismeretlen munkája. = ItK 1983. 1–3. 107-119.; Bp., 1983. MTA Irodalomtud. Int. 107-120. (Reneszánsz füzetek 61.)
SÁRKÖZY Péter: Et in Arcadia ego. (Magyarok és a XVIII. századi Itália.) = ItK 1983. 1–3. 238-251.
SCHEIBER Sándor: Protestáns prédikátorok exemplumainak mintái. = FilKözl 1983. 1–2. 176-181.
SILLING István: Archaikus népi imáinkról. = Híd 1983. 9. 1077-1084. [Szövegközléssel]
STOLL Béla: Újabb adatok az Árgirus-széphistóriához. = ItK 1983. 6. 664-665.
SZABÓ András: A vizsolyi Biblia nyomdai kéziratának töredéke. = ItK 1983. 5. 523-527.

SZABÓ T. Attila: Két erdélyi szöveg a XVI. századból. = MNy 1983. 1. 121-123. [Válaszuti János és Sombori László levele a besztercei bírónak 1551-ből.; Sepsiszentgyörgyi Daczo Tamásné Radwanczy Kata asszony kelengyéjének jegyzéke 1591.]

SZAJBÉLY Mihály: Fordításelméleti meggondolások a 18. század második felének magyar irodalmában. = It 1983. 1. 139-158.

SZÉKELY Júlia Anna: A trencséni humanista versírókör. Justus Lipsius ismeretlen levelezőpartnere: Koppay György. = ISz 1983. 6. 566-568.

SZEKFŰ Gyula: Bethlen Gábor. Történelmi tanulmány. A bev. tanulmányt és a Bethlen-irodalom kiegészítő fejezetét Pamlényi Ervin írta. Bp., 1983. Helikon. 301 l.

SZELESTEI N. László: Hamis impresszumú könyvek a 18. századi Magyarországon. (Magyar nyelvű evangélikus énekeskönyvek.) = MKSz 1983. 3. 292-304.

SZELESTEI N. László: 18. századi tudós-világ 3. Kollár Ádám, Tersztyánszky Dániel és a magyarországi tudós társaság ügye. (1763–1776.) = OSzKÉkv 1981. (1983.) 415-447.

TARNAI Andor: A Budapest–Németújvári Sermones dominicales. = ItK 1983. 1–3. 23-31.

*TÉGLÁSY Imre: Humanista nyelv és irodalomelmélet Magyarországon a XVI. század derekán. Szeged, 1982. 265 l. [Akadémiai disszertáció.]

XVI. századbeli könyvek a kolozsvár-napocai könyvtárakban. 5., 6., 7. Közli: Borbáth Dániel. = RefSzle 1983. 1–2. 70-72., 147-150.; 3. 243-246.

TÓTH Béla: Erdélyi diákok Németalföldön = Confessió 1983. 1. 117-118.

VAJDA Aurél: Luther és korának kialakuló magyar irodalma. = Diakonia 1983. 2. 41-47.

VARGA András: Molnár Gergely, Melanchton magyar tanítványa. Szeged, 1983. JATE. 74 l. (Dissertationes ex Bibliotheca Universitatis de Attila József nominatae 7.)

VARGA Imre: Egy csallóközi kézirat és hat magyar nyelvű protestáns iskoladrámája 1767–1775-ből. = MKSz 1983. 1. 57-66.

VARGYAS Lajos: Nomádkori hagyományok vagy udvari-lovagi toposzok? A Szent László hagyomány vitájához. = Ethn. 1983. 2. 296-302.; Bp., 1983. ELTE 296-302. (Folklór, folklorisztika és etnológia 64.)

VÁSÁRHELYI Judit: Ismeretlen XVI. századi jezsuita nyomtatvány a Heltai-műhelyből. = MKSz 1983. 3. 264-272. [RMNy S614A]

VERESS Dániel: Emlékezetül hagyott írások haszna. Tallózó számbavétel. = Kor 1983. 9. 697-701.

VIKOL Katalin: Megszólal a Leuveni Kódex? Az Ómagyar Mária-siralom keletkezése. = MN 1983. febr. 25. 5.

VIRÁGH Józsefné: Az első pécsi egyetem. = Honism 1983. 1. 41-43.

VÍZKELETY András: Mi van a kódexben? = ÉI 1983. 8. 5.

ZOMBORI Lajos: A Halotti Beszéd *isa* értelmezéséhez. = Fo 1983. 6. 90-92.

ZSIGMONDY Árpád–ZSIGMONDY Árpádné: Adalékok két 17. századi naptárhoz. = MKSz 1983. 2. 181-182.

Felvilágosodás, reformkor

BÍRÓ Ferenc: Histoire littéraire et histoire de l'art à l'âge des Lumières hongroises. = Comparative literary studies. Szeged, 1983. 281-286.

BORSA Gedeon: 18. századi magyar nyelvű ponyva-kiadványok gyűjtőkötete Münchenben. (Martin Ender kiadványai Magyarország részére.) = OSzKÉvk 1981. [1983.] 379-409.

F. CSANAK Dóra: Két korszak határán. Teleki József a hagyományőrző és a felvilágosult gondolkodó. Bp., 1983. Akad. 489 l. (Irodalomtörténeti könyvtár 38.)

CSORBA Csaba: A geszti krónika. = MK 1983. 42. 118-125.

Az első helyesírási szabályzat kibocsátásának 150. évfordulója. = Nyr 1983. 2. 129-141.

T. ERDÉLYI Ilona: A „közvetítők" felelőssége – reformkori irodalmunk képe a külföldön. = Lit 1983. 1–4. 215-225.

FENYŐ István: Haza s emberiség. A magyar irodalom 1815-1830. Bp., 1983. Gondolat. 322 l. (A magyar irodalom korszakai)

FRIED István: A magyarországi német nyelvű sajtó kutatásának kérdései. (XVIII. század, XIX. század első fele.) = MKSz 1983. 1. 89-101.

GERGELY Géza: Kallódó hagyományok nyomában. = Művelődés 1983. 6. 23-26. [Erdély iskolai színjátszásának történetéből.]

HEGEDŰS Judit: A Győri Olvasó Társaság történetéhez. = MKSz 1983. 1. 86-87. [A Társaság névkönyve 1844-ből.]

KÓKAY György: Könyv, sajtó és irodalom a felvilágosodás korában. Bp., 1983. Akad. 234 l.

LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 9. 6. [A felvilágosodás és romantika korának népiességéről.]

MÉSZÁROS István: Az 1806-i Ratio Educationis népiskolai tankönyvei. = MKSz 1983. 2. 129-137.

MÉSZÁROS István: Névtelen szerző a 18. századból: Mesturam éneke. = Köznevelés 1983. 12. 10.

NAGY Endre: A magyar esztétika történetéből. Felvilágosodás és reformkor. Bp., 1983. Kossuth. 535 l.

SCHEIBER Sándor: Magyar kártyaenciklopédia. A katekizmus ének-paródiáihoz. = Dunatáj 1983. 2. 48-51.

SZATHMÁRI István: Az irodalmi nyelv, a nyelvújítás és a nyelvtudomány a felvilágosodás első szakaszában. = ItK 1983. 4. 399-408.

TARDY Lajos: Egy svéd utazó a reformkori Magyarországról. (1840.) = FilKözl 1983. 3–4. 397–417.

TÓTH László: A Mindenes Gyűjtemény és a nők. = Hét 1983. 11. 22-23.

Typographia Universitatis Hungaricae Budae 1777–1848. Publ. Király Péter. Bp., 1983. Akad. 503 l.

VARGA János: Kereszttűzben a Pesti Hírlap. Az ellenzéki és a középutas liberalizmus elválása 1841–42-ben. Bp., 1983. Akad. 161 l.

VÖRÖS Imre: A kert-motívum típusai a felvilágosodás korának irodalmában. = It 1983. 1. 1-26.

XIX. század II. fele

CSUKÁS István: Irodalmunk nemzetiségszemlélete a szabadságharc után. (1849–1867.) = AHistLittUSzeg Tom.19. 1983. 3-49.

GÁSPÁRI László: A századvégi novella lírizálódásáról. Bp., 1983. Akad. 78 l. (Nyelvtudományi értekezések 118.)

GERGELY András: A 19. századi magyar nemzetfelfogások. = MV 1983. 3. 120-128.

HANÁK Péter: Nemesi virtus – polgárerény. Realitás és utópia a XIX. században. = Kort 1983. 10. 1591-1601.

HERMAN Ottó: Arany, Tompa, Petőfi és a népköltés madárvilága. Vál., sajtó alá rend. Schelken Pálma. Utószó Kósa László. Bp., 1983. Szépirod. 208 l.

KANYAR József: Somogy vármegye könyvtárának története. (1816–1950.) = SMM 1983. 14. 163-195.

KRÍZA Ildikó: Epikus énekköltészetünk a századfordulón. = Ethn 1983. 2. 207-215.; Bp., 1983. ELTE. 203-215. (Folklór, folklorisztika és etnológia 62.)

NÉMETH G. Béla: A személyiség mint értékcél a századvég magyar lírájában. = ItK 1983. 1–3. 267-275.

ROSSZIJANOV, Oleg K.: Realizm v vengerszkoj literature na rubezse XIX–XX vekov. Moszkva, 1983. Nauka. 263 l.

SPIRA György: Négy magyar sors. Bp., 1983. Magvető. 169 l. (Nemzet és emlékezet)

Tanulmányok a XIX. század magyar irodalmából. Bp. 1983. ELTE. 257 l. (Irodalomtörténeti tanulmányok 2.)

XX. század

AGÁRDI Péter: Korszakváltás és értékrend. Jegyzetek a „hetvenes évek" magyar irodalmáról. = Lit 1983. 1–4. 360-381.

ALEXA Károly: Fasírt. – Ver(s)ziók. JAK füzetek 1. – JAK füzetek 2. = Je 1983. 7–8. 728-733.

ALFÖLDY Jenő: Élménybeszámoló. Költők a hetvenes években. Bp., 1983. Szépirod. 432 l.

ALFÖLDY Jenő: Pályakezdő költők 1981-ben. = Ttáj 1983. 4. 87-94.

BAKOS József: Lírai nyelvjárástan. Mai nyelvjárásainkról a költői vallomások és a lírai alkotások tükrében. = Nyr 1983. 3. 295-306.

BARTOS Éva: Az Egri csillagok mint spontán olvasmányélmény 9–11 éves gyermekek körében. = Mtan 1983. 5. 235-240.

BATA Imre: Egy negyedszázad szépprózája. = Lit 1983. 1–4. 353-359.

BATA Imre: A Kner Nyomda és az írók. = ÚjAur 1983. 1. 99-105.

BÉLÁDI Miklós: Válaszutak.
Irodalomtörténet és kritika.5-63., A regény útjai. 233-266.; Költészet és nyelv. 496-508.; Helyzetkép. Vázlatpontok a mai magyar szépprózáról. 509-549.

BERTHA Zoltán: A József Attila Kör első füzetei. = MV 1983. 8. 13-16.

BORBÁNDI Gyula: Téli fagyok, nyáron. = ÚjLátóh 1983. 4. 481-489. [Az év irodalompolitikai eseményeiről.]

CSENGEY Dénes: Egy nemzedéki napló töredékei. (Esszé.) = MV 1983. 3. 3-22.
CSOÓRI Sándor: Egy nomád értelmiségi. = Szivárvány 1983. 9. 6-13.
CSOÓRI Sándor: Főhajtás a fordítóknak. = Kort 1983. 4. 633-636.
EISEMANN György: A világkép feltámadása. Jegyzetek újabb prózánkról. = MV 1983. 10. 96-107.
FEKETE Sándor: Értelmiség, hatalom. = ÚjT 1983. 3. 23.
FENYO, Mario: Hungarian intellectuals during world war II. = HungStudRev 1983. 2. 145-153.
FOGARASSY Miklós: Kritikai jegyzetek elsőkötetes költőkről. = MV 1983. 7. 40-43.
GALSAI Pongrác: Páternoszter. Esszék, portrék, cikkek. Bp., 1983. Magvető. 264 l.
GERELYES Endre: Vidék és irodalom. = ÚjFo 1983. 6. 87-90.
GYÖRFFY László: Beszélgetés költőkkel. = OlvNép 1983. tél. 13-22.
GYÖRFFY Miklós: A magyar regény 1981-ben. = It 1983. 2. 326-355.
HAJNAL László Gábor: „Harctalan" vagy „arctalan" nemzedék. (Konszolidáltak-e a konszolidációban felnőtt fiatal írók?!) = Szivárvány 10. 1983. 56-67.
HAJNAL László Gábor: Irodalom és hatalom. Megjegyzések egy konferenciához. = IrodÚjs 1983. 3.12.
HATÁR Győző: A költészet hangteste. = Nemzetőr 1983. febr. 15. 5-6. [Napjaink költészetéről.]
HERBAI István: A népi írók mozgalmának keletkezése és a munkásmozgalom. 1928–1932. [Kézirat] MM Marx–Len. Okt. Főoszt. 1983. 91 l. (Tudományos szocializmus füzetek 70.)
HEVERDLE László: A Martinovics-páholy antiklerikális sajtópolitikája. = MKSz 1983. 2. 138-153.
HUBER Kálmánné: A Symposion és köre (1924–1928). = MKSz 1983. 3. 243-250.
HUSZÁR Ágnes: Az aktuális mondattagolás szövegépítő szerepe drámai művekben. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. 124-151.
ILLÉS László: A konzervatív liberális eszmetörténet néhány mai problémája. = Lit 1983. 1–4. 61-68.
Az irodalom szerepe ma. (Szerk. és összeáll. Simon Zoltán.) = Alf 1983. 2. 28-69. [Debreceni irodalmi napok. 1982. nov. 18-19.]
Irodalomtanításunk a középiskolában. (Összeáll. Horváth Zsuzsa.) = PedSz 1983. 4. 379-383.
ISZLAI Zoltán: Főbenjáró líragondok. = ÉI 1983. 47. 1.
I. Z. (Iszlai Zoltán): A JAK-füzetek indulása. = ÉI 1983. 4. 6.
ISZLAI Zoltán: A valóság közelében. Egy évtized prózái. Bp., 1983. Kossuth. 318 l. (Esztétikai kiskönyvtár)
JUHÁSZ Béla: Eljut-e az olvasókhoz? Adalékok irodalmi folyóirataink helyzetéhez. = Alf 1983. 4. 95-97.
B. JUHÁSZ Erzsébet: Régi vagy új eszmények? A család képe a hetvenes évek magyar irodalmában. = Napj 1983. 1. 3-9.
KABDEBÓ Lóránt: A háborúnak vége lett. [Interjúk.] Bp., 1983. Kozmosz. 396 l.
KENYERES Zoltán: A lélek fényűzése. (Tanulmányok.) Bp., 1983. Szépirod. 488 l.
KERÉNYI Ferenc: A Komjáthy kör. = Pal 1983. 5. 24. [A Komjáthy Jenő Irodalmi Társaság, Balassagyarmat.]

KISS Lajos: Az egység ellentéte. = Kr 1983. 9. 16.

KLUKOVITSNÉ PARÓCZY Katalin: A Szegedi Napló Móra Ferenc főszerkesztősége idején, 1913–1919. Szeged, 1981. [1983.!] 86 l. (Dissertationes ex Bibliotheca Universitatis de Attila József nominatae 5.)

KŐSZEGFALVI Ferenc: Délsziget 1946–1947. (Egy hódmezővásárhelyi irodalmi folyóirat története.) = MKSz 1983. 2. 154-164.

LACKÓ Miklós: Kulturális megújulás és népművészet. A folklorizmus szerepe a századelő Magyarországán. = Je 1983. 3. 251-261.

LÁZÁR István: Mi mozog? 1–2. Töprengés és interjúk a Mozgó Világról és a Mozgó Világ ügyéről. = ÚjT 1983. 49. 20-21.; 50. 18-20.

LÉVAY Botodné: A Kner Nyomda szellemi kapcsolatai. = ÚjAur 1983. 1. 105-111.

*LICHTMANN Tamás: A történelmi regény a két világháború között a német nyelvű és a magyar irodalomban. 1981. 266 l. [Akadémiai disszertáció gépiratban]

A magyar filozófiai gondolkodás a két világháború között. Tanulmányok. Összeáll. az ELTE BTK Filozófiatörténeti Tanszékének munkaközössége. Bp., 1983. Kossuth. 417 l.

MAKAY Gusztáv: Földönjáró töprengés a líráról. = ÉI 1983. 50. 4.

MARGÓCSY József: Új szöveggyűjtemények az egyetemi képzésben. = It 1983. 3. 727-734.

MARTINKÓ András: Egy kiadói tett színe és fonákja. = It 1983. 2. 410-427.; Hozzászólás: Keresztury Dezső = uo. 427-429.; Molnár József = uo. 429-432.

MÁTYÁS Győző: Világkép és fiatal irodalom. = Je 1983. 2. 158-166.

MIHÁLYI Gábor: A magyar dráma gondja. = Életünk 1983. 10. 938-950.

MOLNÁR Zoltán: Tokaj – tizenkettedszer. = ÉI 1983. 38. 6.

K. NAGY Magda: Viták, vélemények az irodalom és a politika kapcsolatáról, a szocialista irodalom elvi következményeiről 1929–1933. = Műveltség – művészet – munkásmozgalom. 126-177.

NAGY Péter: A huszadik század drámájáról. = Kr 1983. 6. 21-23.

NEMESKÜRTY István: „Ha kiásnak s az új kor kikérdez..." = ÉI 1983. 14. 6.

NYILASY Balázs: Pályakezdő költők 1982. = Alf 1983. 9. 80-85.

NYILASY Balázs: Variations on a process of demythicization on Hungarian lyric poetry in the 1960's and 1970's. = ALitt 1983. 3–4. 331-351.

PAPP Tibor: Kis magyar hírmondók. = MMűhely 1983. 68/1. 1, 4, 5, 6. [ArtpoolLetter.]

PÁRCZER Ferenc: Nehéz születés. Adalékok a magyar könyvkiadás felszabadulás utáni történetéhez. (1950–1956.) = It 1983. 2. 460-471.

M. PÁSZTOR József: Margitszigeti Íróhét 1934-ben. A Balatoni Íróhét ötvenedik évfordulóján Keszthelyen rendezett emlékünnepre készült előadás. = Som 1983. 3. 63-67.

M. PÁSZTOR József: Vaskor: vasbeton és rohamsisak. Az 1933-as lillafüredi íróhét krónikája. = Napj 1983. 6. 35-38.

PÉNTEK Imre: Az autonómia (meg)kísértése(i). (Fasírt, avagy viták a „fiatal irodalomról".) = ÚjFo 1983. 6. 62-65.

POMOGÁTS Béla: A harmadik nemzedék indulása. Takáts Gyula levélgyűjteményéhez. = Dunatáj 1983. 1. 5-11.

POMOGÁTS Béla: Az irodalom respublicája. Irodalmi élet 1945 és 1948 között. = Vig 1983. 11. 832-836.

POSZLER György: Példázatok, erkölcsök, tények. Műfajok és tendenciák a mai magyar irodalomban. = TársSz 1983. 8–9. 133-143.

RAINER M. János: Írás közben. Viták az Irodalmi Újságban 1956 előtt. = MV 1983. 8. 90-110.

RAINER M. János: Kulturális és ideológiai viták: az Irodalmi Újság. 1953–1956. 2., 3. = Jelenlét 1983. 11–12. 26-60.; 13. 28-40. [Előzmény uo. 1982. 10.]

SZABÓ György: Merre tart a magyar próza? = ÉI 1983. 16. 3.

Szárszói konferencia, 1943.

Akinek Szárszó a szívében van. Beszélgetés Bérci László fotóművésszel. = Som 1983. 4. 62-70.

BATA Imre: Magyar Delphoi. = ÉI 1983. 33. 1.

BORBÁNDI Gyula: A szárszói hatszáz. = ÚjLátóh 1983. 2. 233-241.

FEKETE Sándor: Széljegyzet Szárszóhoz. = ÚjT 1983. 35. 45.

GERGELY Ferenc: A házigazda. Soós Géza emlékére. = Confessio 1983. 1. 22-28.

GERGELY Ferenc: A nagy szárszói táborok elnöke: Bognár István. = Confessio 1983. 2. 69-75.

HORVÁTH László: Szárszóról negyven év múltán. = Látóh 1983. 9. 28-32.

KISS Sándor: Szárszó – teológus szemmel. Szárszó és a történelem. = Confessio 1983. 4. 85-91.

LENDVAI L. Ferenc: Az 1943-as szárszói konferenciáról. = Vil 1983. 10. 647-648.

M. PÁSZTOR József: Egy történelmi út állomása volt. Magyar írók a Soli Deo Gloria Szövetség 1942. évi nyári konferenciáján, Balatonszárszón. = Napj 1983. 2. 37-39.

PINTÉR István: Szárszó, 1943. = TársSz 1983. 7. 90-98.

SALAMON Konrád: Szárszó 1943. = Fo 1983. 8. 3-19.; Hozzászólás: Ránki György = ÉI 1983. 35. 3.

SÁNDOR Iván: A föld alá vitt tények üzenete. Don-kanyar, Lillafüred, Szárszó. = Kort 1983. 8. 1258-1275.

Szárszó 1943. Előzményei, jegyzőkönyve és utóélete. Dokumentumok. Bp., 1983. Kossuth. 447 l.

Szárszó 1943–1983. = Confessio 1983. 4. 12-34.

A szárszói konferencia négy évtized távlatából. Tizenkét résztvevő vallomása, tanúságtétele, véleménye. = Fo 1983. 8. 20-45.

ZSEBŐK Zoltán: A szárszói megemlékezés után. = Som 1983. 6. 86-88.

SZERDAHELYI István: A valóság és tükre. Új törekvések a magyar irodalomban és filmben. = TársSz 1983. 8–9. 144-151.

TALLÁR Ferenc: Értékválság és prózaforma. = Medvetánc 1983. 2–3. 33-46.

TARJÁN Tamás: Kortársi dráma. Arcképek és pályarajzok. Bp., 1983. Magvető. 454 l. (Elvek és utak)

THOMKA Beáta: A regény öntudata. (Tézisek az új magyar regényről.) = ÚjSymp 1983. 213. jan. 1-3.

TÖRÖK Gábor: A pecsétek feltörése. Mai líránkat olvasva. Tanulmányok. Bp., 1983. Magvető. 423 l.

VARGA Sándor: A selejtlista: 1950. = It 1983. 2. 471-488.
VAS István: A Nyugat költői. Utószó a Diákkönyvtár antológiához. = Je 1983. 12. 1060-1063.
VÁSÁRHELYI Miklós: A Magyar Nemzet a szellemi ellenállásban. = Lit 1983. 1–4. 313-321.
VASY Géza: Pályák és művek. (Tanulmányok.) Bp., 1983. Szépirod. 392 l.
VERESS Miklós: Létrehozott létrejövés. = ÉI 1983. 6. 10-11.
VIDOR Miklós: Kamaszregények 1981–82. = Könyv és Nev 1983. 4–5. 175-180.
Vita a magyar prózáról. = Kort 1983. 10-12.
Ungvári Tamás: Regény és kritika. 10. 1660-1668. – Kiss Ferenc: Prózánkról. 10. 1669-1672. – Sükösd Mihály: Címszavak a kortársi regényről. 11. 1830-1834. – Béládi Miklós: Értékváltozások. 11. 1835-1839. – Domokos Mátyás: A hiányzó regénykritika. 12. 1999-2006.
VOIT Krisztina: A két világháború közötti magyar nyomdászat- és könyvtörténetírás forrásainak feltáró munkálatairól. = MGrafika 1983. 2. 60-62.
ZAPPE László: Újra feltűnt a nagyregény. Jegyzetek Dobai Péter, Esterházy Péter és Spiró György műveihez. = Kr 1983. 4. 14-16.
ZÖLDI László: Szigorítás vagy következetesség? Beszélgetés Tóth Dezső miniszterhelyettessel. = ÉI 1983. 38. 7.

Egyes szerzők

ADY ENDRE

A. E. levelei. Szerk., szöveggond., bev., jegyz. Belia György. Bp., 1983. Szépirod. 3 db. 517, 661, 555 l. (Ady Endre művei)
A. E. levelei gráci szabójához. [Közli] Bottyán János. = Confessio 1983. 4. 63-79.
ÁGH István: Ady kíséretében. = Á. I. Egy álom következményei. 212-216.
BALOGH László: Mag hó alatt. Bevezetés Ady költészetének jelképrendszerébe. 3. kiad. Bp., 1983. Tankönyvk. 175 l.
BORI Imre: Az ismeretlen valaki – Párizs – Az ős Kaján. = Híd 1983. 1. 89-97.
FEKETE Gyula: Patroklosz alszik. = F. Gy.: Sarkcsillag. 313-316.
ILLÉS Endre: Ady ügyében. Vita Horváth Zoltánnal és Bernáth Auréllal. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim 2. 645-664.
„Intés az őrzőkhöz". Béládi Miklós – Szabó B. István – Tóth Dezső beszélgetése Király István Ady-monográfiájáról. = Kort 1983. 5. 786-794.
KARDOS László: Harminchárom arc.
A huszonegy éves Ady. 129-135.; Az Ady-irodalom. 135-138.; Az Ady-kultuszról. 138-140.; Negyven évvel halála után. 140-154.; Ady és Babits. 182-184.; Kosztolányi kontra Ady. 220-223.
KENYERES Zoltán: Lukács Adyról. = K. Z.: A lélek fényűzése. 113-124.
„Költészet és valóság." Király Istvánnal Ady-monográfiájáról beszélget Kabdebó Lóránt. = Életünk 1983. 7. 621-630.
KRAJKÓ András: Schöpflin Aladár Ady-képének változásai. = AHistLittUSzeg Tom. 19. 1983. 51-75.

LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 7. 6. [A. E.: A jövendő fehérei.]
LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 11. 6. [A. E.: A duk-duk affér.]
LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 15. 6. [A. E.: Az ős Kaján.]
LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 24. 6. [Ady Kosztolányi kritikája.]
LÁNG Gusztáv: Vakációs kiskatedra. Ki a kárvallott? = Utunk 1983. 30. 6. [Ady hatása Kosztolányi költészetére.]
LEVENDEL Júlia: Egy magyar – akit Katona József kifelejtett az összeesküvés nagyjelenetéből. = Vság 1983. 3. 55-61.
MARTINKÓ András: A. E.: A föl-földobott kő. 1909. – M. A.: Értjük, vagy félreértjük a költő szavát? 174-180.
TANDORI Dezső: A megőrzés valósága. Király István: Intés az őrzőkhöz. A. E. költészete az első világháború éveiben. = Kort 1983. 5. 796-805.
TOMPA József: Ady *hatok* szava. = MNy 1983. 2. 197-198.
TÓTH Endre: A. E. és Oláh Gábor kapcsolata. = T. E.: Oláh Gábor és kortársai. 27-68.
VARGA József: Az írói szereptudat változásai A. E. pályáján. = Lit 1983. 1–4. 267-274.
VARGA József: Babits és Ady. = ÚjT 1983. 48. 16-17.
VITA Zsigmond: Az Ady-versek háromszavas címei. = AHét 1983. 13. 8.

ADY LAJOS

Dokumentumok Juhász Géza levelesládájából. Közli: Lévay Botond. = Kr 1983. 12. 24-26. [A. L. egy levele (1937.)]

ÁGH ISTVÁN

Á. I.: Egy álom következményei. Bp., 1983. Magvető. 418 l.

ALBERT GÁBOR

ISZLAI Zoltán: Időhajszában. = I. Z. A valóság közelében. 226-230.

ALFÖLDY JENŐ

A. J.: Élménybeszámoló. Költők a hetvenes években. Bp., 1983. Szépirodalmi. 432 l.
SZIKSZAI Károly: Beszélgetés Alföldy Jenővel. = Életünk 1983. 2. 144-153.

AMBRUS ZOLTÁN

FALLENBÜCHL Zoltán: A. Z. az író és könyvgyűjtő. = OSzKÉvk 1981. (1983.) 517-547.
LŐRINCZY Huba: Kísérlet a gyermekkor mítoszának ábrázolására. A. Z.: A tóparti gyilkosság. = Életünk 1983. 3. 275-282.

APOR PÉTER

KÓSA Ferenc: A. P. helyesírása és nyelvének hangállapota. Bukarest, 1983. Kriterion. 171 l.

ÁPRILY LAJOS

ÁGH István: A szelídség mesterműve. = Á. I.: Egy álom következményei. 240-245.
LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 14. 6. [Á. L. tájverseiről.]
VITA Zsigmond: Á. L. magyarázata Eminescu-fordításáról. = Kor 1983. 9.719-720.

ARANKA GYÖRGY

Adattár Endrődy János ismeretlen leveleiből. Közli: Enyedi Sándor. = It 1983. 2. 489-494. [Két levél Aranka Györgyhöz, 1792. 1793.]
ENYEDI Sándor: A. Gy. és Szrógh Sámuel levelezése. = ItK 1983. 5. 529-536. [Egy levél Aranka Györgytől, 1794. és hat levél Szrógh Sámueltől, 1791–1806.]

ARANY JÁNOS

A. J. 1872-ből való levele Zemplén vármegyéhez. Közli: Hőgye István. = Honism 1983. 3. 29-30.
A. J. emlékezete a Debreceni Kollégiumban. = Confessio 1983. 1. 3-21.
Arany-kéziratok – Arany's manuscript. Bev., a dokumentumokat vál. Novák László. Nagykőrös, 1982. [!1983], Arany János Múzeum. 239 l. (Archivum Musei de János Arany nominati 1.)
BALOGH László: Az ihlet perce. A lírikus A. J. 2. kiad. Bp., 1983. Tankönyvkiad. 169 l.
BARTA János: A nagyidai cigányok elemzéséhez. = It 1983. 4. 896-914.
BÉRES András: Irodalmi emlékek a Hajdú-Bihar megyei Levéltárban. 2. = H-BMLÉ 10. 1983. 199-211.
BERZE NAGY János: Nap és tükör.
Adalékok Arany „Hamis tanú"-jának tárgytörténetéhez. 134-136.; Adalék Arany „Bajusz"-ának tárgytörténetéhez. 139.; A folklorista Arany. 141-147.
BOTTYÁN János: A. J. etikai felfogása művei tükrében. = Confessio 1983. 1. 126.
FERDINANDY Mihály: A. J. halálának századik évfordulóján. = Szivárvány 9. 1983. 61-73.
GELLÉRT Sándor: Amit én láttam meg Arany Jánosból. = Kor 1983. 5. 388-389.
GYÜREY Vera: A. J. a gimnáziumi tantervekben és tankönyvekben 1900-tól a 60-as évek közepéig. = Mtan 1983. 2. 56-62.
HERMAN Ottó: Arany, Tompa, Petőfi és a népköltés madárvilága. Vál., sajtó alá rend. Schelken Pálma. Utószó Kósa László. Bp., 1983. Szépirod. 208 l.
ILLÉS Endre: Egy verssor emléke. A. J. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim 1. 229-235.

IMRE László: „A könnyelmű forma tetszik, ha lelkem bújában nevet." (A Bolond Istók második éneke.) = StudLittDebr Tom. 21. 1983. 123-148.
KERESZTURY Dezső: Nyelvünk zajtalan forradalmára: Arany. = MNy 1983. 4. 386-397.; ÚÍ 1983. 1. 98-114.
KERESZTURY Dezső: A Palota foglya. Arany utolsó pályaszakasza. = Kort 1983. 10. 1609-1617.
KILIÁN István: A miskolci szobor helyett. Arany és felvidéki barátai. = Napj 1983. 2. 25-27.
KISPÉTER András: Az új dalosok közt régi Arany fia. = It 1983. 3. 615-633.
LÁNG Gusztáv: Vakációs kiskatedra. A költő szellemujja. = Utunk 1983. 28. 6.
MARTINKÓ András: A. J.: Toldi. „Előhang". 1846. = M. A.: Értjük, vagy félreértjük a költő szavát? 142-148.
MARTINKÓ András: A. J.: A walesi bárdok. 1857. = M. A.: Értjük, vagy félreértjük a költő szavát? 158-173.
PÁLMAI Kálmán: Arany és a Nyugat. = ÚÍ 1983. 1. 114-120.
PÁSZTOR Emil: A. J. egy szavának hangsúlyozásáról. = Nyr 1983. 2. 253.
PÁSZTOR Emil: A Toldi-szótár a megvalósulás útján. = Nyr 1983. 4. 428-433.
RUSZOLY József: A. J. Megyaszón? Adatok az 1865/66. évi zempléni követválasztások históriájához. = Napj 1983. 2. 18-20.
SCHEIBER Sándor: Bihari gyermekmondókák visszhangja Arany Jánosnál. = Ethn 1983. 3. 413-414.
SOMORJAI József: A. J. és maga gyűjtötte dalai. = NyéK 1983. 52. 52-63.
SZATHMÁRI István: A. J. és a magyar nyelvtudomány. = MNy 1983. 4. 397-408.
SZEGEDY-MASZÁK Mihály: A levélíró Arany. = Diakónia 1983. 3. 58-64.
SZOKOLAY Károly: A. J. Shakespeare-fordításai. = ÚjAur 1983. 2. 65-70.
SZOKOLAY Károly: A műfordítás titka. A Shakespeare-fordító A. J. = Napj 1983. 4. 28-29.
SZOKOLAY Károly: Újra kell-e fordítani Arany Shakespeare-fordításait? = FilKözl 1983. 3–4. 438-440.
SZŐCS István: A. J.: Buda halála. 1–2. = IgSzó 1983. 6. 545-548.; 7. 59-64.
SZÖRÉNYI László: Arany epikája. = Lit 1983. 1–4. 252-266.
TÓTH Béla: A. J. halálának 100. évfordulója a Debreceni Kollégiumban. = Confessio 1983. 1. 106-107.
VARGA Pál: A magyarság és egyetemesség élménye Kölcsey, Vörösmarty, Petőfi és Arany néhány versében. = StudLittDebr Tom. 21. 1983. 15-51.

ARANY LÁSZLÓ

A. L.: A magyar emigráció mozgalmai. Előszó, jegyz. Szigethy Gábor. Bp., 1983. Magvető. 106 l. (Gondolkodó magyarok)
BERZE NAGY János: A. L. eredeti népmeséi. (1917.) = B. N. J.: Nap és tükör. 140-141.

ASPERJÁN GYÖRGY

ISZLAI Zoltán: „Prolisorsok". = I. Z.: A valóság közelében. 182-189.

BABITS MIHÁLY

APRÓ Ferenc: Babits Szegeden. Szeged, 1983. Somogyi Kvt. 226 l. (A Somogyi Könyvtár kiadványai 28.)

APRÓ Ferenc: Spanyolhon, Görögh on, Frankhon. Babits kérvénye párizsi ösztöndíj iránt. = Napj 1983. 10. 7-8.

Babits és Esztergom. Vallomások, dokumentumok. Vál., összeáll. Bodri Ferenc és Téglás János. Esztergom, 1983. Városi Tanács. 166 l.
Babits Esztergomról. 7-47. – Esztergom Babitsról. 51-98. – Szini Gyula: Látogatás Babits Mihálynál. 101-103. – Nagy Endre: Freskót festek B. M. falára. 104-106. – Szentimrei Jenő: Költő az Előhegyen. 106-110. – Nagy Endre: B. M. freskói. 111-112. – Nagy Zoltán: Esztergomban, utoljára. 113-120. – R. Simonffy Margit: Az élő vers. 121-122. – Illés Endre: Esztergomi kirándulás. 122-127. – Illyés Gyula: Hősökről beszélek. 127-128. – Devecseri Gábor: Az esztergomi Babits-ház. 128-136. – Ortutay Gyula: B. M. emlékezete. 136-145. – Pilinszky János: Holt próféta a hegyen. 146-149. – Somlyó György: Olajág Babits kertjéből. Naplójegyzet. 149-154.

Babits és Ortutay. Ortutay Gyula levelei Babits Mihályhoz. Közli: Gál István. = Ttáj 1983. 12. 62-67.

B. M.-emlékszám = Alf 1983. 11. 29-74.
Barta János: A sokarcú költő. (Egy új Babits-monográfia kapcsán.) 29-41. – Fülöp László: A lírikus nagyregénye. (Adalékok a Halálfiai elemzéséhez.) 42-59. – Jagusztin László: Elza pilóta. 59-63. – Bakó Endre: B. M. és Debrecen. 63-72. – Bodri Ferenc: Egy gondolkodásmód születése. Belia György: B. M. tanulóévei. 73-74.

B. M.-emlékszám. = Arion 14. 1983. 7-172.
A Jónás könyve. – Rába György: B. M.: Jónás könyve 79-84. – Bóka László: La dernière grande oeuvre. 110-111. – Bálint György: Jónás példája. 116-117. – Csécsy Imre: The apolitical poet. 121. – Abraham, Nicolas: Babits fordításáról. 123-124. – George, Emery: A Jónás könyvéről. 134-141.

B. M.-emlékszám. = Dunatáj 1983. 3. 5-80.
Fried István: B. M. európai irodalomtörténete. 5-15. – Tandori Dezső: Táj és környezet Babits költészetében. 16-21. – Laczkó András: Jegyzetek a tanulmányíró Babitsról. 22-28. – Csányi László: Sugár. Babits fogarasi szerelme. 29-41. – Drescher J. Attila: Egy háziorvos belép a világirodalomba. 43-50. – Gyenes István: Babits és a 30-as évek fiataljai. 51-56. – Demény János: Csáth Géza két levele Babits Mihályhoz. 57-59. – Téglás János: Költő a pódiumon. Jászai Mari, Paulay Erzsi és Ódry Árpád levelei Babitshoz. 60-71. – Bodri Ferenc: B. M. az esztergomi Balassa Társaságban. 72-76. – Papp János: B. M. San Remo-díja. 78-80.

B. M.-emlékszám. = Ttáj 1983. 11. 13-57.
Reisinger János: Babits-igék. 14-17. – Téglás János: Török Sophie: Naplójegyzetek. Részletek. 18-29. – Tandori Dezső: Babits-közelképek. 30-34. – Laczkó András:

Stilizált önarckép? Babits és Vörösmarty. 35-42. – Grezsa Ferenc: Babits contra Németh. 43-46. – Bodri Ferenc: Jeles értékű Babits-dokumentációk. 2. 47-50. – Melczer Tibor: A tisztesség monográfiája. Rába György: B. M. 50-53. – Olasz Sándor: B. M. tanulóévei. Belia György posztumusz monográfiája. 53-55. – Szuromi Pál: Mint a változatlanok. Farkas Pál Babits-szobráról. 56-57 .

B. M.-emlékszám. = ÚÍ 1983. 11. 3-160.

Borsos Miklós levele Juhász Ferenchez. 3-4. – Illés Endre: A színház vonzásában. 8-13. – Juhász Ferenc levele Illyés Gyulához. 14. – Németh G. Béla: Világkép és irodalomfölfogás Babits irodalomtörténetében. 15-27. – Baránszky Jób László: Babits „impresszionizmusa" és „szimbolizmusa". 28-34. – Sőtér István: B. M. a regényíró. 35-43. – Csányi László: Babits valósága. Tények és érvek a Halálfiaihoz. 43-52. – Rába György: Babits, a mesélő lírikus. 57-68. – Bata Imre: Az irodalom elmélete. B. M. 1919-es egyetemi előadásai. 68-77. – Szabó Magda: Hommage, két hangra. 94-101. – Ágh István: Vibrálva ragyogó. 102-103. – Takáts Gyula: Az arkangyal. 107-109. – Csorba Győző: Az utolsó és legutolsó. Babits két verséről. 110-112. – Móricz Virág: Titokzatos ember. 113-114. – Garai Gábor: Egy hányatott sorsú versszak. 117-119. – Bori Imre: Az „első ének" költőjéről. 119-121. – Tóth Bálint: Babits bűvöletében. 122-125. – Belohorszky Pál: A vágy hercege. 127-130. – Gyurkovics Tibor: Aranyfácán. 134-135. – Jánosy István: Babits iskolájában. 137-142. – Pomogáts Béla: Ezerkilencszáznegyven. Babits a Szellemi Honvédelemben. 144-148. – Rónay László: A püspök és a vadállatok. Egy Babits-vers margójára. 150-152. – László Gyula: Weöres – Kodály – Babits. Irodalomtörténeti adatközlés. 153-160.

B. M. száz esztendeje. Kritikák, portrék. Szerk. Pók Lajos. Bp., 1983. Gondolat. 462 l.

B. M. világa. Centenáriumi emlékülés Kaposváron. Szerk. Laczkó András. Kiad. a Kaposvári Városi Tanács V. B. és a Somogy megyei Múzeumok Igazgatósága. Kaposvár, 1983. 92 l.

Takáts Gyula: Babits Mihályról. 7-8. – Takáts Gyula: „A változás koszorúja". Megjegyzések az első Babits-kötetek visszhangjához. 7-8. – Péter László: Babits és Juhász. 18-30. – Sipos Lajos: Egy versmodell és a költői pálya. 31-38. – Laczkó András: Babits és Rippl-Rónai. 39-46. – Rádics Károly: B. M. a Nyugat szerkesztője. 47-60. – Pomogáts Béla: Babits és Erdély. 61-80. – Rónay László: B. M., a regényíró. 81-92.

Babits Mihályról. Albert Zsuzsa riportja Takáts Gyulával. = Som 1983. 5. 4-10.

BAKONYI István: B. M.: Szekszárd, 1915 nyarán. (Verselemzés.) = Som 1983 5. 23-25.

BALLA Kálmán: A teljesség költői üzenete. (B. M.: Mint különös hírmondó...) = ISz 1983. 9. 792-796.

BÁRDOS László: A megnevezett irodalomeszmény. A klasszicizmus és jelentésköre Babits esszéiben. = It 1983. 4. 874-895.

BELIA György: B. M. tanulóévei. Bp., 1983. Szépirod. 273 l.

BÍRÓ Imre: B. M. szenvedései. = OrvH. 1983 48. 2937-2939.

BORI Imre: A múzsák (ifjú) papja – a merész újító. = Híd 1983. 12. 1423-1430.

BÖRÖNDI Lajos: „Mert magány marad csak a magány." B. M. és Török Sophie. = ÚjFo 1983. 5. 22-31.

CSÁNYI László: Babits 1920-ban. = ÚÍ 1983. 8. 74-84.

CSÁNYI László: A gólyakalifa forrásvidéke. = Som 1983. 5. 16-22.
Csehszlovákiai magyar írók Babitsról 1918 és 1945 között. Válogatta Turczel Lajos. = ISz 1983. 9. 784-789.
DEÁK Tamás: Babits árnyékában. = IgSzó 1983. 10. 303-313.
Dokumentumok Juhász Géza levelesládájából. Közli: Lévay Botond. = Kr 1983. 12. 24-26.
EGYED Péter: „Ne mondj le semmiről". = IgSzó 1983. 10. 341-346.
FODOR Sándor: Az elkötelezett író. = Utunk 1983. 44. 4.
FRIED István: B. M. és az orosz irodalom. = Dunatáj 1983. 2. 17-27.
FUTAKY Hajna: Emléksorok egy pécsi est történetéről. = Je 1983. 11. 990-994.
GEROLD László: „Lelkiekben minden összefügg". = Híd 1983. 12. 1431-1436.
GYENES György: Adatok Babits betegségéhez. = OrvH 1983. 48. 2942-2946.
CS. GYÍMESI Éva: Ómega és alfa. = Utunk 1983. 44. 6.
Hauser Arnold Babits Mihályról. B. M. költészete, vagy az objektivitás a lírában. Közli: Tímár Árpád. = It 1983. 4. 915-920.
HERMANN István: Poeta doctus pacis. B. M. emlékére. = Vil 1983. 11. 680-683.
In memoriam B. M. Versek, visszaemlékezések. Szerk. Vadas Ferenc. Szekszárd, 1983. Béri Balogh Múzeum. 40 l. (Múzeumi füzetek)
JÁNOSY István: Babits iskolájában. = Som 1983. 6. 29-33.
JUHÁSZ Erzsébet: A szeretet önirónia. = Híd 1983. 12. 1436-1442.
KÁNTOR Lajos: Babits és az irodalom. = IgSzó 1983. 10. 327-340.
KÁNTOR Lajos: Babits és az irodalom lelkiismerete. Erdélyi tanúságtétel. = Életünk 1983. 11. 1014-1026.
KARDOS László: Harminchárom arc.
A versmondó. 177-179. – Ady és Babits. 182-184. – Babits-regények mai szemmel. 186-189. – Törmelék. 196-200. – B. M. leveleiből. 200-203.
KARDOS Pál: Egy Babits-monográfia töredékei. = Kr 1983. 11. 3-5.
KATONA Béla: B. M., a regényíró. = ÚjAur 1983. 2. 70-77.
KELEVÉZ Ágnes: Szóról-szóra. = Múzsák 1983. 3. 20-21. [Szabó Lőrinc gyorsírással készült jegyzete B. M. előadásairól, 1919-ből.]
KISS Lajos: Babits és Illyés költészetének néhány rokonvonása. = AHistLittUSzeg 1983. Tom. 19. 77-85.
KONDRÓT, Vojtech: Bohovia zomierajú, človek žije. = SlovPohl'ady 1983. 11. 127-131.
KRONSTEIN Gábor: Babits szellemi hagyatéka mai esszékötetekben. = PedSz 1983. 7–8. 768-772.
„...külön tér ... külön idő ..." B. M. fényképei. Ikonográfia. Összeáll. W. Somogyi Ágnes. Előszó Keresztury Dezső. Bp., 1983. NPI. 435 l. (Fototéka)
LACZKÓ András: Egy íróportré születése. Babits és Rippl-Rónai barátsága. = Napj 1983. 4. 9-11.
LACZKÓ András: Stilizált önarckép? Babits és Vörösmarty. = Ttáj 1983. 11. 35-42.
LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 20. 6.
LÁSZLÓFFY Aladár: Egy zárójel csigaháza. = Utunk 1983. 44. 5.
LENGYEL Balázs: A Babits-élmény nyomában. = Je 1983. 11. 963–972.
LENGYEL Balázs: B. M. „világirodalmi szemekkel". = Nagyv 1983. 11. 1695-1705.

LENGYEL Balázs: A poet's place. = NHQu 1983. 90. 64-76.
Levelek a maradandóság városába. Dokumentumok Juhász Géza levelesládájából. Közli: Lévay Botond. = Napj 1983. 11. 36-38.
Levelek Dévényi Ivánhoz egy második Babits Emlékkönyv ügyében. Közli: Zsalus-Zajovits Ferenc = ÚjFo 1983. 5. 5-18.
MAJOR Ottó: A költő utókora. Kortársi jegyzetek Babits Mihályról. = Som 1983. 5. 11-15.
MÁRKI Zoltán: „Jogról van szó..." Gondolatok a békéről 1918-ban. = Utunk 1983. 44. 1. 3.
MARKÓ Béla: A sorsra nyitott ablak. = AHét 1983. 47. 8.
MAROSI Ildikó: „Összetartunk, mert összetartozunk." = Egy Nyugat-est emlékei. = ÚjT 1983. 48. 11.
MELCZER Tibor: B. M. kiadatlan verse. = Vig 1983. 12. 933-934.
Mint különös hírmondó. Tanulmányok, dokumentumok B. M. születésének 100. évfordulójára. (Szerk. Kelevéz Ágnes.) A Petőfi Irodalmi Múzeum és a Népművelési Propaganda Iroda közös kiadványa. Bp., 1983. 420 l.
Rába György: Babits-esszéiből Babits-vers. (A költő lényegszemléletéről.) 7-19. – Németh G. Béla: Világkép és irodalomfelfogás Az európai irodalom történetében. 21-35. – Nemes Nagy Ágnes: Alany és tárgy. 37-43. – Reisinger János: „Hanem ki vált meg engemet?" (Babits és a kereszténység; Babits és a katolicizmus.) 45-67. – Ferenczi László: Babits, Denis de Rougemont, Priestley és a többiek... 69-79. – Ambrus Katalin: Babits Balassi-képe. 81-96. – Taxner-Tóth Ernő: „Költő szemeddel többet lelsz te..." (Babits esszéi magyar költőelődeiről.) 97-115. – Fráter Zoltán: Babits és Osvát. 117-125. – Máté J. György: „...hiszen emberekül oly különbözőek vagyunk." (Babits és Hatvany kapcsolata a tízes években.) 127-134. – Tasi József: Babits, Zsolt Béla, Hatvany és József Attila. (Adalékok a „Tárgyi kritikai tanulmány" történetéhez.) 135-170. – Csaplár Ferenc: Babits és Kassák. 171-183. – Kabdebó Lóránt: A költő és egy szerkesztő. (Babits és Balogh József kapcsolata.) 185-213. – Mikó Krisztina: A nemzedéki kérdés vitája. (Kettős portré Babits-ról és Halász Gáborról.) 215-225. – Lengyel Balázs: A Babits-élmény nyomában. 227-238. – Kelevéz Ágnes–Sárdy Jánosné: Babits irodalomelméletének öt egyetemi előadása Szabó Lőrinc lejegyzésében. (1919. május 7., 8., 12., 14. és 15.) 241-271. – Téglás János: Illyés Gyula levelei Babits Mihályhoz. 273-291. – Gyenes György: Adatok B. M. betegségéhez. 293-298. – Sőtér István: B. M. 1883–1941. 299-304. – W. Somogyi Ágnes: B. M. fényképei a Petőfi Irodalmi Múzeumban. (Ikonográfia). 305-388. – Sára Péter: B. M. legkedvesebb tárgyai között. 389-404. – Németh G. Béla: Mint különös hírmondó. (Szerep, vállalás, identifikáció.) 407-417.
MÓZES Attila: Tükör-játék. = Utunk 1983. 44. 5.
NAGY János: Jónás könyve 1937–1938. = NyéK 1983. 52. 63–72.
NEMES NAGY Ágnes: Analyse des Gedichts 'Abendfrage' von Mihály Babits. = ALitt 1983. 3–4. 209-215.
NEMES NAGY Ágnes: A hegyi költő. Vázlat Babitsról. 1–3. = Kort 1983. 10. 1507-1532.; 11. 1730-1749.; 12. 1843-1865.
NÉMETH G. Béla: Babits, a szabadító. = Kr 1983. 11. 6-7.

NÉMETH G. Béla: B. M.: Mint különös hírmondó. (Szerep, vállalás, identifikáció.) = Kort 1983. 10. 1629-1636.
NÉMETH G. Béla: Image of the world and conception of literature in Babits' European literary history. = ALitt 1983. 3–4. 217-235.
ODORICS Ferenc: A gólyakalifák történetei. B. M.: A gólyakalifa. = Napj 1983. 10. 8-10.
PÁLMAI Kálmán: Mihály Babits 1883–1941. = ALitt 1983. 3–4. 189-192.
PANEK Zoltán: Ez a Kártyavár állni fog. = IgSzó 1983. 10. 314-326.
PÉTER László: Igazítások Babits levelezéséhez. = It 1983. 2. 432-434.
PÓK Lajos: B. M. 1883–1983. Bp., 1983. Tudományos Ismeretterjesztő Társulat. 53 l.
POMOGÁTS Béla: Babits és Erdély. = ItK 1983. 6. 632-646.
POMOGÁTS Béla: Magyar költő Európában. Száz esztendeje született B. M. = NyéK 1983. 52. 8-12.
POMOGÁTS Béla: Ovidius keserveivel. B. M. Fogarosan. = Napj 1983. 4. 5-6.
RÁBA György: Babits leckéi a költészetből. = Je 1983. 11. 974-982.; Látóh 1983. 12. 9-28.
RÁBA György: Babits lírája a kettes csöndtől az emberek életéig. Költészete a húszas években. = ÚÍ 1983. 5. 84-96.
RÁBA György: B. M. Bp., 1983. Gondolat. 326 l. (Nagy magyar írók)
RÁBA György: B. M. kiadatlan versfordításaiból. = Nagyv 1983. 10. 1534-1543.
*RÁBA György: B. M. költészete. (1903–1920.) Bp., 1981. Szépirod. 665 l.
RÁDICS Károly: Hogy vagyunk meg nélküled? B. M. levelei Móricz Zsigmondhoz. = Dunatáj 1983. 4. 29-39.
REISINGER János: A Jónás könyve – parafrázis? = It 1983. 4. 852-873.
ROHONYI Zoltán: Pax conscientiae. = Utunk 1983. 44. 4.
RÓNAY László: B. M. példája – születése századik évfordulójára. = Bécsi Napló 1983. 5. 5.
RÓNAY László: A konok próféta. A Jónás könyve, mint egy magatartás jelképe. = Napj 1983. 10. 6-7.
RÓNAY László: A százéves B. M. új arcvonásai. = Üzenet 1983. 11. 627-633.
SALLÓ László: Mi rejlik a fátyol mögött? (Babits: Irisz fátyoláról.) = Utunk 1983. 43. 6.
SÁNDOR Iván: Mérték és hiány. Babits valóságos irodalmi szerepéről. = Napj 1983. 10. 3-5.
SÁNDOR László: Minden fontos szó: harc. Babits háborúellenessége és antifasizmusa. = Napj 1983. 10. 12-14.
SIPOS Lajos: Az elveszett és megtalált hitről. B. M.: Timár Virgil fia. = Napj 1983. 4. 7-8.
SIPOS Lajos: B. M.: Mythologia. = It 1983. 4. 837-851.
SIPOS Lajos: Egy versmodell és a költői pálya. B. M.: A könnytelenek könnyei. = Lit 1983. 1–4. 275-282.
SIPOS Lajos: Festivities for Babits. = ALitt 1983. 3–4. 434-439.
J. SOLTÉSZ Katalin: Babits és a magyar nyelv. = Nyr 1983. 4. 385-389.
SOMLYÓ György: „Babits". = ÚÍ 1983. 12. 18-27.

SŐTÉR István: A hiány remekművei. = ÉI 1983. 48. 4.
SZABÓ Lőrincné: Babitsra emlékezve. = Vig 1983. 12. 931-933.
SZÁLLÁSI Árpád: Babits betegségei. = OrvH 1983. 48. 2940-2942.
SZÁLLÁSI Árpád: Publikálatlan Babits-szonettek. = ÚjT 1983. 46. 11.
SZÁSZ János: Egy vers megközelítése. B. M.: Jónás könyve. = IgSzó 1983. 10. 296-302.
SZÁSZ János: Kafka, Babits, Thomas Mann. Újabb adatok dr. Robert Klopstock irodalmi kalandjairól. = AHét 1983. 31. 5.
Szemelvények a Babits emlékkönyvből. Szerk. Illyés Gyula. Vál., utószó Téglás János. Közread. az 54. sz. Ságvári Endre Nyomdaipari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet. 1983. 296 l., 14 cm.
TAKÁCS József: Szüret előtt. Egy „babitsi" motívum nyomában. = Napj 1983. 10. 10-12.
TÉGLÁS János: Babits-centenárium. = Budapest 1983. 10. 20–23.
TÉGLÁS János: Babits Esztergom közönségéhez. = Dunatáj 1983. 4. 68.
TÉGLÁS János: Hogyan ünnepelték Babits 50. születésnapját. = ÚjT 1983. 48. 14-15.
TOLNAI Gábor: Három mozaik B. M. arcképéhez. (Válaszlevél Juhász Ferencnek.) = ÚÍ 1983. 12. 3-16.
TÓTH Bálint: Napló a pokolból. = ÚjT 1983. 48. 14-16.
TÓTH Endre: B. M. és Oláh Gábor kapcsolata leveleik tükrében. = T. E.: Oláh Gábor és kortársai. 111-148.
TÖRÖK Sophie Babitsról. (Versek és tanulmányok, naplórészletek.) Szerk., vál., szöveggond., jegyz. Téglás János. Ságvári Nyomdaipari Szakközépiskola 1983. 327 l., 12 cm. (A nyomdaipari szakközépiskola kiadványai)
TURCZEL Lajos: B. M. szlovákiai kapcsolatai. = ISz 1983. 9. 773-783.
TÜSKÉS Tibor: Babits és Illyés. = Je 1983. 11. 985-988.
VARGA József: Babits és Ady. = ÚjT 1983. 48. 16-17.
VÁSÁRHELYI Géza: Az emberek halnak a költő él. = Utunk 1983. 44. 6.
ZSALUS-ZAJOVITS Ferenc: Levelek Babitsról. Tatabánya, 1983. Komárom m. Tanács; Hazafias Népfront Honism. Biz. 46 l. (Komárom megyei Honismereti kiskönyvtár)
Száz éve született B. M.
Lacza Tihamér = Hét 1983. 48. 11.; Rónay László = Napj 1983. 4. 3-4.; Sipos Lajos = Köznevelés 1983. 37. 8-9.; Szabó Ferenc = KatSz 1983. 4. 309-319.; Szabó Ferenc = Vig 1983. 12. 921-930.; Szabó György = TheolSz 1983. 5. 296-298.

BAJCSY-ZSILINSZKY ENDRE

ANTALFFY Gyula: Egy torz Zsilinszky-képre. = Szabolcs-SzatmáriSz 1983. 4. 44-49.
B.-Zs. E. (Kortársi gondolatok az utókor számára.) = A Dunánál. 236-242.
B.-Zs. E. és Tildy Zoltán levélváltása 1930. decemberében. Közli: Vida István.= Kr 1983. 1. 20-23.
TILKOVSZKY Lóránt: Bajcsy-Zsilinszky és az Eckhardt-ügy. Részlet B.-Zs. E. naplójából. = BékésiÉ 1983. 2. 217-228.

BAJZA JÓZSEF

FENYŐ István: B. J. a regény elméleti kérdéseiről. = Lit 1983. 1–4. 226-234.
FENYŐ István: B. J. publicisztikai tevékenységéhez. Elfeledett írásai a Társalkodó 1832. évi számaiban. = ItK 1983. 4. 340–353.
NAGY Endre: B. J. = N. E.: A magyar esztétika történetéből. 397-422.

BAKÓCZ TAMÁS

CSAPODI Csaba: B. T., a humanista. = ItK 1983. 1–3. 59-66.; MTA Irodtud. Int. 1983. 59-66. (Reneszánsz füzetek 57.)

BALASSI BÁLINT

[BALASSI] Balassa Bálint–[RIMAY] Rimai János Istenes éneki. Melléklet: Szabó Géza: Balassi Bálint és Rimay János Istenes énekei. Bp., 1983. Helikon. 312, 16, 24 l. [RMK I. 1623]
BÓTA László: A Balassi–Rimay-versek első kiadásának keletkezéséhez. = ItK 1983. 1–3. 173-188; Bp., 1983. MTA Irodtud. Int. 173-188. (Reneszánsz füzetek 67.)
DANCS Vera: Szép szemek áldozatja. B. B. regényes élete. Bp., 1983. Dancs V. 393 l.
KOMLOVSZKI Tibor: Rimay és a Balassi-hagyomány. Bp., 1983. MTA Irodtud. Int. 589-600. (Reneszánsz füzetek 54.)
V. KOVÁCS Sándor: B. B. antik olvasmányaihoz. = MKSz 1983. 2. 170-171.
LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 38. 6.
MARTINKÓ András: B. B.: Egy katonaének. = M. A.: Értjük, vagy félreértjük a költő szavát? 23-33.
ŚLASKI, Jan: Bálint Balassi und die polnische Literatur seiner Zeit. = ALitt 1983. 1–2. 128-134.
VARJAS Béla: Széljegyzetek egy kiadatlan Balassi-levélhez. = ItK 1983. 1–3. 89-96.

BALÁZS BÉLA

ILLÉS Endre: B. B. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 2. 564-566.
JÓZSEF Farkas: „Hazajöttem, kegyelmezzetek!" Adalékok B. B. felszabadulás utáni pályaképéhez. = Lit 1983. 1–4. 322-328.

BALÁZS JÓZSEF

ISZLAI Zoltán: Megválthatatlanok. = I. Z.: A valóság közelében. 75-83.
KENYERES Zoltán: Újra a lelki szegénységről. B. J. regényei. = K. Z.: A lélek fényűzése. 432-438.
SKULTÉTY Tamás: A Vigilia beszélgetése Balázs Józseffel. = Vig 1983. 4. 273-277.

BARABÁS TIBOR

KABDEBÓ Lóránt: B. T. (Interjú) = K. L.: A háborúnak vége lett. 343-353.

BARI KÁROLY

VEKERDI József: Kitalált népköltészet. Cigány hagyományok teremtése. = Napj 1983. 2. 35–36.

BARÓTI SZABÓ DÁVID

TŐZSÉR Árpád: Egy diófa és környéke. (B. Sz. D. költészetének leíró elemei egy vers és egy régi vita tükrében.) 1. = ISz 1983. 10. 896–906.

BARTÓK BÉLA

CSAPLÁR Ferenc: Pótlások egy Bartók-tanulmányhoz. = Ttáj 1983. 1. 54–55.
Öt Bartók levél. Közli: Breuer János = Som 1983. 4. 28-32.
SZOMJAS-SCHIFFERT György: Bartók-mű Szeged felkérésére. Ismeretlen Bartók-levelek. = Ttáj 1983. 1. 45–53.
TERÉNYI Ede: Bartókról Bartókért. = Utunk 1983. 12. 2.
ZOLTAI Dénes: Meditationen über Béla Bartók. = ALitt 1983. 1–2. 115–125.

BATSÁNYI JÁNOS

BÍRÓ Ferenc: A természet gyermekei és a haza fia. (A fiatal Batsányi és az 1770-es évek nemesi irodalma.) = Lit 1983. 1–4. 184–192.
KÓKAY György: B. J. és az újságírás. = K. Gy.: Könyv, sajtó és irodalom a felvilágosodás korában. 122–137.
MARTINKÓ András: A franciaországi változásokra. 1789. = M. A.: Értjük, vagy félreértjük a költő szavát? 60–67.

BEDE ANNA

VARGA Gyula: Sámándobok, szóljatok! Beszélgetés B. A. költővel, műfordítóval. = Confessio 1983. 2. 90–91.

BÉKÉS ISTVÁN

KABDEBÓ Lóránt: B. I. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett. 327–341.

BÉL MÁTYÁS

V. KOVÁCS Sándor: B. M. héber–magyar etimológiáinak ismeretlen kézirata. Specimen Lexici Hebraeo–Hungarico-Harmonici. = MIOKÉvk 1981/82. 539–544.

MÁTUS, Pavol: Matej Bel – historik národa. = Čitatel' 1983. 9. 326–327.
MÉSZÁROS Vince: Historia est magister vitae. = Múzsák 1983. 2. 20–21.

BÉLÁDI MIKLÓS

BÉLÁDI Miklós: Válaszutak. Tanulmányok. Bp., 1983. Szépirod. 548 l.
BODNÁR György: Búcsú Béládi Miklóstól. = ÉI 1983. 46. 7.
Nekr.: Albert Pál = ÚjLátóh 1983. 4. 461–464.; Bata Imre = ÉI 1983. 44. 11.; bujdosó [Bujdosó Alpár] = MMűhely 1983. 68/2. 32.; Fülöp László = Alf 1983. 12. 96.; Kulcsár Szabó Ernő–Pomogáts Béla = ItK 1983. 6. 721–722.; – = Je 1983. 12. 1153.; – = Kr 1983. 12. 26.; – = ÚjT 1983. 45. 43.

BELLA ISTVÁN

ÁGH István: Szavak télre. B. I.: Hetedik kavics. = Á. I.: Egy álom következményei. 325–332.

BENAMY SÁNDOR

B. S.: Állampolgár voltam Közép-Európában. Visszaemlékezések. Bp., 1983. Magvető. 173 l. (Tények és tanúk)

BENEDEK ELEK

LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 13. 6.

BENJÁMIN LÁSZLÓ

ALFÖLDY Jenő: B. L. sziklarajzairól. = A. J.: Élménybeszámoló. 149–167.
KABDEBÓ Lóránt: B. L. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett. 89–97.
SZÁRAZ György: Benjámin. 1–2. = Kr 1983. 4. 12–14.; 5. 12–15.

BERCZELI A. KÁROLY

B. A. K. levele Hegyi Bélának. = Vig 1983. 1. 40.

BERDA JÓZSEF

Dokumentumok Juhász Géza levelesládájából. Közli: Lévay Botond. = Kr 1983. 12. 24–26.

BEREMÉNYI GÉZA

ISZLAI Zoltán: Svédek, szülők, gyerekek. = I. Z.: A valóság közelében. 100–107.

TARJÁN Tamás: Hát itt mindenki mindenkinek a mindenkije? (B. G.) = T. T.: Kortársi dráma. 425–442.

BERTÓK LÁSZLÓ

DRESCHER J. Attila: „Ott történik meg nélküled, ami veled..." B. L. költészetéről. = Dunatáj 1983. 1. 26–32.

BERZSENYI DÁNIEL

ÁGH István: Egy álom következményei.
Méh-raj Berzsenyi kalapján. 195–201.; Engedelmes fia Ber'senyi Dániel. 202–208.
BÉCSY Ágnes: A poéta és tárgya. A lírai szubjektivitás természete B. D.: Az élet dele című versében. = It 1983. 1. 63–97.
CSÁNYI László: A kalitkába zárt madár. = Kort 1983. 1. 93–105.
CSETRI Lajos: Berzsenyi vitái Kölcsey recenziójával. = ItK 1983. 5. 463–481.
JÁNOSY István: A platonista Berzsenyi. = Kort 1983. 1. 87–92.
KAJTÁR Mária: Berzsenyi und Hölderlin. Zwei Dichter an der Schwelle von Aufklärung und Romantik. = Aufklärung und Nationen im Osten Europas. 396–431.
KÖNCZÖL Csaba: Ihlet és dagály. Berzsenyit olvasva. = Műhely 1983. 2. 40–46.
LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 40. 6.
MARTINKÓ András: B. D.: A magyarokhoz. (Romlásnak indult hajdan erős magyar!) 1796/1810. = M. A.: Értjük, vagy félreértjük a költő szavát? 88–98.
MEZEI Mária: Berzsenyi rímelése. Berzsenyi nézetei a rímről. = ItK 1983. 6. 602–618.

BESSENYEI GYÖRGY

B. Gy.: A holmi. (Értekezések.) Sajtó alá rend. Bíró Ferenc. Bp., 1983. Akad. 393 l. (B. Gy. összes művei)
KÓKAY György: Bessenyei utolsó kéziratainak sorsa. = MKSz 1983. 4. 382–384.
KÓKAY György: Egy Bessenyei-mű sajtóvisszhangja 1773-ban. = MKSz 1983. 2. 182–184.
KÓKAY György: A „hallgató" Bessenyei irodalomtörténetírásunkban. = Lit 1983. 1–4. 193–197.
KÓKAY György: Könyv, sajtó és irodalom a felvilágosodás korában.
Az Előítélet nélküli ember. (B. Gy. Der Mann ohne Vorurtheil... című folyóirata – 1781.) 9–20. B. Gy. és a bécsi udvari könyvtár. 20–26.; B. Gy. második akadémiai tárgyú röpirata. (Beszéd az országnak tárgyáról. – 1802.) 26–33.
UJFALUSI-NÉMETH Jenő: Alexander Pope und György Bessenyei. (Veränderung und Funktionswandel des ideologischen Systems des „Essay on Man" in der ungarischen Literatur.) = Aufklärung und Nationen im Osten Europas. 270–298.

BETHLEN GÁBOR

HANKISS Ágnes: Bethlen Gábor. Adalékok a „kötéltánc" archetipikus képletéhez. = Vság 1983. 5. 22–45.
HELTAI János: B. G. és Báthori Gábor viszonya a kortársak szemében. = It 1983. 3. 685–708.

BETHLEN KATA

HARGITA Pál: Árva B. K. gazdasági tudománya. = Confessio 1983. 2. 32–38.
SÜKÖSD Mihály: B. K. = S. M.: A paradicsom kapuja. 13–58.

BIBÓ ISTVÁN

BIBÓ István összegyűjtött munkái. 3. köt. Bern, 1983. Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem. 647–960 l.
ERDEI Sándor: Egy barátság történetéből. = Kort 1983. 5. 806–813.; Látóh 1983. 7. 88–105.
SZILÁGYI Sándor: Alkat vagy történelem? Megjegyzések B. I. nemzetfelfogásáról. = MV 1983. 7. 116–119.

BIHARI SÁNDOR

KELEMEN Lajos: A korszerűség jegyében B. S. költészetéről. = Je 1983. 12. 1076–1078.

BIRKÁS ENDRE

Elfelejtett ember? Birkás Endréné, Kabdebó Lóránt, Ottlik Géza beszélgetése Birkás Endréről. = Kort 1983. 11. 1800–1818.

BÍRÓ LAJOS

ILLÉS Endre: Szentlélek lovagja. B. L. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim 2. 40–44.

BIZONFY FERENC

LENGYEL Béla: Bizonfy Ferenc és Schopenhauer. = FilKözl 1983. 1–2. 206–211.; ALitt 1983. 3–4. 403–409.

BOCATIUS, JOHANNES

CSONKA Ferenc: Újabb adatok Bocatius (?) egyik röpiratához. = MKSz 1983. 2. 171–181.
KIRÁLY László: Két Bocatius-mű a genfi Egyetemi Könyvtárban. = MKSz. 1983. 4. 397–404.

BOD PÉTER

BOTTYÁN János: B. P. újbóli ébresztése. = Confessio 1983. 2. 123–127.

BÓDÁS JÁNOS

BAKONYI István: Vázlat B. J. költészetéről. = Confessio 1983. 1. 108–110.

BOGÁTI FAZAKAS MIKLÓS

*SZABÓ Géza: A Hungarian antitrinitarian poet and theologian: Miklós Bogáti Fazakas. = Antitrinitarianism in the second half of the 16th century. 215–230.

BONCZA BERTA

KŐHEGYI Mihály: Kosztolányiné Görög Ilona – Csinszkáról. = Confessio 1983. 1. 103–105.

BORNEMISZA PÉTER

ILLÉS Endre: A prédikátor. B. P. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 1. 32–36.
KENYERES Zoltán: Kísértetidéző. B. P. = K. Z.: A lélek fényűzése. 58–61.
NYOMÁRKAY István: Egy bibliai történet XVI. századi magyar és XIX. századi horvát irodalmi feldolgozása. B. P. Jónás prófétának históriája. Grgo Gusić Jacska od Jonassa Proffeta c. éneke. = FilKözl 1983. 3–4. 429–437.

BORSOS TAMÁS

SOMI Éva: B. T.: Egiptusról. = It 1983. 3. 750–761.

BRODARICS ISTVÁN

B. I.: Igaz leírás a magyaroknak a törökökkel Mohácsnál vívott csatájáról. Ford. Kardos Tibor. Előszó, jegyz. Szigethy Gábor. Bp., 1983. Magvető. 73 l. (Gondolkodó magyarok)

BUCHHOLTZ GYÖRGY

VARGA Imre: B. Gy. (1688–1737) és az iskolai színjátszás. = ItK 1983. 1–3. 212–224.

BUDA FERENC

ÁGH István: Ébresszen aranysíp. = Á. I.: Egy álom következményei. 321–324.

GÖRÖMBEI András: Költő a fekete aszály évadján. Vázlat Buda Ferencről. = Alf 1983. 7. 66–70.

BUDAI PARMENIUS ISTVÁN

B. P. I. (?–1583) művei és életrajza. Halálának 400. évfordulójára. Ford., sajtó alá rend. Tóth Béla. Bev. Bán Imre. Bp., 1983. Közgazd. és Jogi Kiadó. 77 l. [Minikönyv.]

GÖMÖRI György: Adalékok és feltevések Budai Parmenius Istvánról. = ItK 1983. 4. 368–373.

CHOLNOKY VIKTOR

KENYERES Zoltán: Hanyatlásvégi mesék. Ch. V. =K. Z.: A lélek fényűzése. 100–105.

CSÁK GYULA

ISZLAI Zoltán: Kisvárosi emberek. = I. Z.: A valóság közelében. 190–204.

CSALOG ZSOLT

ISZLAI Zoltán: Parasztremeklés. = I. Z.: A valóság közelében. 45–52.

CSANÁDI IMRE

F. KOVÁCS Ferenc: Tanulságok Cs. I. néhány gyermekverséből. = Könyv és Nev 1983. 4–5. 200–208.

CSAPLÁR VILMOS

BÖRÖNDI Lajos: Előtanulmány Cs. V. prózájához. = ÚjFo 1983. 6. 58–61.

CSÁSZÁR ISTVÁN

ISZLAI Zoltán: Önkritikus normánkívüliek. = I. Z.: A valóság közelében. 205–210.

CSÁTH GÉZA

Cs. G. két levele Babits Mihályhoz. Közli Demény János.= Dunatáj 1983. 3. 57–59.
BÉLÁDI Miklós: Cs. G. elmekórtani tanulmánya. = B. M.: Válaszutak. 197–203.
KENYERES Zoltán: Roncsoló mámor. Cs. G. = K. Z.: A lélek fényűzése. 106–110.

CSÉCSY IMRE

RÓNAI Mihály András: Cs. I. = TársSz 1983. 10. 83–89.

CSEREI MIHÁLY

Cs. M.: Erdély históriája, 1661–1711. Sajtó alá rend., bev., jegyz. Bánkuti Imre. Bp., 1983. Európa. 593 l. (Bibliotheca historica)

CSERÉPFALVI IMRE

KABDEBÓ Lóránt: Cs. I. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett. 309–324.
MOLDVAY Győző: „Egy könyvkiadó feljegyzései." Vonások Cs. I. portréjához. = HevSz 1983. 3. 4–6.

CSERES TIBOR

ISZLAI Zoltán: Örvények utazója. = I. Z.: A valóság közelében. 53–66.

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY

BÍRÓ Ferenc: „A lélek halhatatlansága" istenfogalmáról. = ItK 1983. 1–3. 259–266.
FEKETE Csaba: Csokonai Pillangója egy prédikációs kötetben. = ItK 1983. 6. 669–671.
MARTINKÓ András: Cs. V. M.: A reményhez. 1798. = M. A.: Értjük, vagy félreértjük a költő szavát? 80–87.
MARTINKÓ András: Cs. V. M.: A tihanyi ekhóhoz. 1796/1803. = M. A.: Értjük, vagy félreértjük a költő szavát? 68–79.
SŐTÉR István: Csokonai és az európai párhuzamok. = ItK 1983. 1–3. 252–258.
STAUD Géza: Megjegyzések Kovács Ilonának a Csokonai kritikai kiadásról szóló bírálatához. = It 1983. 3. 709–711.
VARGHA Balázs: Csokonai, az erotikus író. = ÚÍ 1983. 9. 85–97.

CSOÓRI SÁNDOR

ÁGH István: Az ötödik haza. Cs. S.: Párbeszéd, sötétben. = Á. I.: Egy álom következményei. 287–293.
ALFÖLDY Jenő: Élménybeszámoló.
Hamlet, vívóállásban. Cs. S. arcképéhez. 117–136.; Jóslás a mi időnkről. Bevezetésféle Cs. S. költészetébe. 137–148.
HAJDÚ János: Utószó egy előszóhoz. = ÉI 1983. 37. 3–4.
KISS Ferenc: A tizedik este – és azután. Cs. S. új verseiről. = Ttáj 1983. 4. 74-86.
Menekülő emberek. Cs. S. és Levendel László beszélgetése. = ÉI 1983. 18. 6–7.
VASY Géza: Cs. S.: Idegszálaival a szél. = V. G.: Pályák és művek. 254–269.

CSUKA ZOLTÁN

Cs. Z.: Pécs fölött csillag. Visszaemlékezések. = Üzenet 1983. 10. 487–501.
BOTLIK Zoltán: A kölcsönös hídépítés az egyetlen út. Beszélgetés Csuka Zoltánnal. = OlvNép 1983. tavasz 33–41.

KEMÉNY G. Gábor: Déli csillag alatt. Cs. Z. az irodalomszervező. = It 1983. 2. 441–459.

CSUKÁS ISTVÁN

ÁGH István: A Mulandósághoz címzett fogadóban. Cs. I. költészetéről. = Á. I.: Egy álom következményei. 367–373.
FÜLÖP László: Cs. I. novellái. = Alf 1983. 7. 59–65.
TARJÁN Tamás: A pálya képe. (Cs. I.) = T. T.: Kortársi dráma. 239–267.

CZAKÓ GÁBOR

ISZLAI Zoltán: Út az intimitáshoz. = I. Z.: A valóság közelében. 272–279.

CZIPRI ÉVA

HORPÁCSI Sándor: Megszólalt és elment. = ÚjAur 1983. 1. 5–9.

CZÓBEL MINKA

KUN András: A lírai stilizmus két változata a századforduló magyar költészetében. = StudLittDebr 1983. 21. 149–164.

DARVAS JÓZSEF

FEKETE Gyula: Vadalanyon emlék. Darvas Józsefről. = F. Gy.: Sarkcsillag. 329–339.
TÓTH Lajos: Találkozásaim Darvas Józseffel. = ÚjAur 1983. 3. 122–129.

DÁVID FERENC

Defensio Francisci Davidis and De dualitate tractatus Francisci Davidis (Cracoviae) 1582. Introd. by Balázs Mihály. Bp., 1983. Akad.–Nieuwkoop–De Graf. XXXVIII, 492 l.
*Antitrinitarianism in the second half of the 16th century.
Erdő János: The biblicism of Ferenc Dávid. 47–55. – Pirnát Antal: Il martire e l'uomo politico (Ferenc Dávid e Biandrata). 157–190. – William, George: The christological issues between Francis Dávid and Faustus Socinus during the Disputation on the invocation of Christ 1578–1579. 287–321.
BALÁZS Mihály: D. F. válaszol Fausto Sozzininak. = ItK 1983. 1–3. 97–106.; Bp., 1983. MTA Irodtud. Int. 97–106. (Reneszánsz füzetek 60.)

DEÁK FERENC

Üzenet nem csak Ilonkának. D. F. levele Vörösmarty Ilonához. Közli: Tar Ferenc. = ÚjT 1983. 34. 11.
TAR Ferenc: Deák és Vörösmarty Zsibón. = ÚjT 1983. 38. 18–19.

DEÁK SÁNDOR

TANDORI Dezső: Feljegyzések, költészetről. Két költő, három kötet. = Kr 1983. 4. 17–18.

DÉRY TIBOR

BOLDIZSÁR Iván: Déry halálhíre Párizsban. = B. I.: A korona napja. 214–218.
ERDŐDY Edit: Változatok egy Déry-novellára. D. T.: Szerelem című novellájának értékorientációs elemzéséről. = Lit 1983. 1–4. 343–352.
ILLÉS Endre: Szerelmeim, évek múlva. = Kort 1983. 11. 1685–1700.
KENYERES Zoltán: A pálya hajnalán és alkonyán. D. T. = K. Z.: A lélek fényűzése. 125–134.
OLTYÁN Béla: Párhuzam és eltérés Illyés és Déry „oratóriumának" világképében. = Életünk 1983. 8. 740–747.
PALOTAI Erzsi: Találkozások Déry Tiborral. = Kort 1983. 6. 963–969.; Látóh 1983. 8. 34–36.
SÜKÖSD Mihály: Déry. = S. M.: A paradicsom kapuja. 321–376.
TAMÁS István: Déry szomszéd, Bernáth szomszéd. = ÉI 1983. 51–52. 4.
*THOMKA Beáta: D. T. Országúton című regényének szürrealista elemei. = HungKözl 1981. 3. 295–299.

DOBOZY IMRE

KABDEBÓ Lóránt: D. I. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett. 355-362.
Nekr. Fábián Zoltán = Kort 1983. 1. 155–156.; Szártákov, Szergej = SzI 1983. 2. 163–164.

DOMJÁN JÓZSEF

DOMJÁN József: „Fába vésett vallomás". – Válaszok a Kortárs kérdéseire. (Riporter Németh S. Katalin.) = Kort 1983. 2. 274–276.

DOMOKOS MÁTYÁS

FEKETE Gyula: Történelmi regények – a jelenről. Rádióbeszélgetés Domokos Mátyással. = F. Gy.: Sarkcsillag. 231–249.

DSIDA JENŐ

D. J.: Összegyűjtött versek és műfordítások. Szerk., vál., utószó, jegyz. Szakolczay Lajos. Bev. tan. Láng Gusztáv. Bp., 1983. Magvető. 687 l.
LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 18. 6.

DUGONICS ANDRÁS

BERLÁSZ Jenő: Egy ismeretlen Dugonics-kézirat. A zágrábi „Karikléa". = OSzKÉvK 1981. (1983.) 485–492.

CSÁNYI László: Voltaire és Dugonics. Utak a hazafiasság forrásaihoz. = Som 1983. 4. 17–25.

MIZSER Lajos: Csilla. = Nyr 1983. 1. 116–118.

DUKAI TAKÁCH JUDIT

CSÁNYI László: A kalitkába zárt madár. = Kort 1983. 1. 93–105.

ELBERT JÁNOS

NÁDASY László: E. J. „Úgy dolgozom, akár egy mesterember". (Interjú.) = SzI 1983. 10. 151–160.

Nekr. Almási Miklós = ÉI 1983. 11. 8.; Barta András = MN 1983. márc. 11. 4.; Fenyves György = OrszV 1983. 3. 9.; Kazimír Károly = SzI 10. 149–151.; K. D. = Kr 1983. 4. 2.; Mihályi Gábor = Dialog 1983. 8. 173–174.; Mihályi Gábor = Nagyv 1983. 6. 929–930.; N. S. L. = MH 1983. márc. 11. 6.; Szavva Dangulov = SzI 1983. 10. 147–149.

ENDRŐDY JÁNOS

Adattár E. J. ismeretlen leveleiből. Közli: Enyedi Sándor. = It 1983. 2. 489–494. [Péczeli Józsefhez és Aranka Györgyhöz.]

ENYEDI GYÖRGY

MARCHETTI, Valerio: Le Matrici sozziniane delle spiegazioni di György Enyedi. = Antitrinitarianism in the second half of the 16th century. 97–146.

EÖRSI ISTVÁN

TARJÁN Tamás: Hogyan történik az ártalmatlanítás? (E. I.) = T. T.: Kortársi dráma. 375–386.

EÖTVÖS JÓZSEF

BALOGH Ernő: A regényíró „epilógja". (E. J.: A nővérek.) = StudLittDebr 1983. Tom. 21. 71–91.

MARAFKÓ László: Ismeretlen Eötvös- és Jókai-levél. = MN 1983. jan. 18. 8.

ERDEI FERENC

ERDEI Sándor: Egy barátság történetéből. = Kort 1983. 5. 806–813.; Látóh 1983. 7. 88–105.

FEKETE Gyula: Emberül élni. E. F. ébresztése. = F. Gy.: Sarkcsillag. 323–329.
HUSZÁR Tibor: E. F. = TársSz 1983. 5. 86–94.
HUSZÁR Tibor: Magyarságtudomány, magyar gazdaságtudomány, marxizmus. E. F. egy elfelejtett fiatalkori írása. = A magyar filozófiai gondolkodás a két világháború között. 223–263.

ERDÉLY MIKLÓS

E. M.-szám. = MMűhely 1983. 67. 9–78.
Beke László: Lényegi kiegészítések egy megíratlan E. M.-monográfiához. (Módszertani fikcióesszé.) 9–10. – Hegyi Lóránd: Az antiművészet és E. M. helyzete. 11–20. – Perneczky Géza: A ferde mennyország. (Interjú.) 23–26. – Enyedi Ildikó: Egy pedagógiai technika. (Az 1977/78. évi fantáziafejlesztő gyakorlatok módszerének elemzése.) 27–34. – Halász András: Közvetítés pohárban. 41–48. – Beke László: E. M.: Partita. 49–53. – Tábor Ádám: Váratlan! Kérdés! 54–59. – Barthoły Eszter: E. M.: Bújtatott zöld. 64–66. – Murgács Gábor: Hozzászólás E. M. Marly-i téziseihez. (Nyílt levél.) 67–71. – Peternák Miklós: Álomreakció/álommásolat. 72–75. – Kozma György: Egy film elemzése és általánosságok a filmelemzésről. 76–78.

ERDÉLYI JÁNOS

NAGY Endre: A realizmus, a népiesség útján. E. J. = N. E.: A magyar esztétika történetéből. 460–506.
LISZKA József: 155 éve halt meg [E. J.].= Hét 1983. 8. 10.

ERDŐS RENÉE

ILLÉS Endre: A gyóntatószék-erotika írója. E. R. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 2. 591–598.

ERTSEY PÉTER

BARICZ Zsolt: E. P. emlékezete. = SomogyiKönyvtMűhely 1983. 4. 259–260.

ESTERHÁZY PÉTER

BÉLÁDI Miklós: Az új érzékenység és az elbeszélés személyessége. = B. M.: Válaszutak. 374–393.
BOJTÁR Endre: Az irodalom gépezete. (Puskin és Esterházy.) = B. E.: Egy kelet-európéer az irodalomelméletben. 159–168.
ISZLAI Zoltán: A tehetség fejlesztése. = I. Z.: A valóság közelében. 291–302.
KOCZISZKY Éva: A hely, ahol vagyunk. (Esterházy Péter: Bevezetés a szépirodalomba.) = Kort 1983. 8. 1311–1320.
SZÖRÉNYI László: Fuharosok. = MV 1983. 9. 102–103.

FÁBIÁN ZOLTÁN

F. Z.-emlékszám = ÚjAur 1983. 3. 28–51.
Csák Gyula: „Amit felvállalt és elvégzett." 28–29. – Czine Mihály: A kis-nagyember. 29–38. – Szabó Éva: Mindenki Zolikája. 38–40. – Földeák Iván: Nyugtalan kollégánk. – F. Z. 41–43. – Katona Béla: Az író és a szülőföld. 44–47. – Bata Imre: F. Z. 47–51.

GYURKOVICS Tibor: F. Z. szemüvege... = Népszava 1983. máj. 17. 6.; Látóh. 1983. 7. 127–128.

Nekr. Bata Imre = OlvNép 1983. nyár 12–13.; Bata Imre = ÉI 1983. 19. 7.; Csák Gyula = OlvNép 1983. nyár. 16–17.; Fehér Klára = ÉI 1983. 19. 7.; Fehér Klára = OlvNép 1983. nyár 13.; Filadelfi Mihály = ÚjAur 1983. 2. 3–4.; Katona Béla = SzabolcsSzatmáriSz 1983. 3. 96–97.; K. D. = Kr 1983. 6. 40.; Lőkös István = Napj 1983. 6. 39.; Mátyás István = OlvNép 1983. nyár 10–12.; Mocsár Gábor = Ttáj 1983. 7. 111–112.; Molnár Zoltán = OlvNép 1983. nyár 14–16.; Székelyhidi Ágoston = Alf 1983. 7. 98–99.; Varga Csaba = Napj 1983. 6. 39.; Varga Csaba = OlvNép 1983. nyár 17–19.; Zsalus-Zajovits Ferenc = OlvNép 1983. nyár 19–22.; – = Fo 1983. 6. 71.

FALUDI FERENC

BITSKEY István: F. F. retorikai műveltsége és prózastílusa. = ItK 1983. 5. 508–514.

MARTINKÓ András: F. F.: Kísztő és felelő ének. (A 18. sz. közepe táján.) = M. A.: Értjük, vagy félreértjük a költő szavát? 50–59.

FEJES ENDRE

DÉRCZY Péter: F. E. novellái és regényei. = Pal 1983. 3. 56–64.

TARJÁN Tamás: Az író késsel álmodik. (F. E.) = T. T.: Kortársi dráma. 268–289.

KOVÁCS Dezső: A hatvanéves F. E. köszöntése. = Kr 1983. 9. 40.

FEJTŐ FERENC

AGÁRDI Péter: Értékrend és kritika. F. F. irodalomszemlélete a 30-as években. Bp., 1983. Gondolat. 448 l.

FODOR Ilona: Két élet – egyben. F. I. párizsi beszélgetése Fejtő Ferenccel. = It 1983. 1. 107–138.; Látóh 1983. 7. 55–87.

FEKETE GYULA

F. Gy.: Sarkcsillag. Esszék, jegyzetek, vitairatok. Bp., 1983. Magvető. 608 l.

FEKETE JÁNOS gróf

MICHAUD, Claude: Felvilágosodás, szabadkőművesség és politika a 18. század végén. F. J. gróf levelezése. = Száz 1983. 3. 558–599.

FENYŐ LÁSZLÓ

KARDOS László: Harminchárom arc.
Törmelék. 456–463. – F. L. leveleiből. 463–467.

FERENCZY TERÉZ

F. T. minden versei. Salgótarján, 1983. Nógrád m. Múz. Ig. 53 l. (Nógrádi irodalmi ritkaságok 1.)

FODOR ANDRÁS

GERGELY Ágnes: A folytonosság őrzője. Beszélgetés Fodor Andrással. = ÚjT 1983. 49. 10–11.

FÖLDEÁK JÁNOS

HAVAS Ervin: Interview with a contemporary writer. = HungDig 1983. 5. 83–86.

FÜLEP LAJOS

KARÁDI Éva: F. L. két világháború közötti pályaképéhez. = A magyar filozófiai gondolkodás a két világháború között. 159–198.

FÜST MILÁN

FEHÉRI György: Feljegyzések Störr kapitányról. 1–2. = Mtan 1983. 2. 49–55.; 3. 115–121.
ILLÉS Endre: F. M. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 2. 570–572.
*KIS PINTÉR Imre: F. M. költői világképe. 1981. 228 l. [Akadémiai disszertáció gépiratban.]
KIS PINTÉR Imre: A semmi hőse. F. M. költői világképe. Bp., 1983. Gondolat. 225 l.

GAÁL GÁBOR

KISS Endre: Fábry Zoltán és G. G. – a fasizmus marxista kritikusai. = A magyar filozófiai gondolkodás a két világháború között. 134–158.

GAAL GYÖRGY

DEÁK Ernő: Népével törődő bécsi magyar. Kétszáz évvel ezelőtt született G. Gy. = Bécsi Napló 1983. 3. 2.
VÖRÖSMARTY Géza: G. Gy. a magyar népmesék gyűjtője. = Honism 1983. 2. 20–21.

GALEOTTO MARZIO

Galeotto Marzio e l'umanesimo italiano ed europeo. Atti del III convegno di studi, Narni 8–11 novembre 1975. Narni, 1983. Centro di Studi Storici di Narni. 234 l. (Pubblicazioni del Centro di Studi Storici, Atti dei Congressi 1.)
Bigotti, Mario: Narni nel primo quattrocento e la famiglia dei Marzi. 7–13. – Pastore Stocchi, Manlio: Profilo di Galeotto Marzio umanista eretico. 15–50. – Premuda, Loris: Contributo alla conoscenza di Galeotto Marzio medico. 51–67. – Klaniczay Tibor: Matthia Corvino e Galeotto Marzio. 69–73. – Gyenis Vilmos: Galeotto Marzio auteur et héros de facéties. 75–97. – Kulcsár Péter: Fonti e spiritualità del 'De egregie, sapienter, jocose dictis ac factis regis Mathiae'. 99–108. – Nagy Zoltán: Il fenomeno umano nel 'De homine libri duo' e nella 'Refutatio' A. G. Merula di Galeotto Marzio. 109–152. – Szörényi László: Le fonti antiche dei trattati filosofici di Galeotto. 153–163. – Ritoók-Szalay Ágnes: Galeotto Marzio e l'edizione di Bonfini. 165–171. – Prandi, Adriano: Masolino in Ungheria. 173–197. – Vayer Lajos: Ritratto sconoscinto di Galeotto Marzio contributo all' iconografia ritrattistica dell' umanesimo italo–ungherese. 199–211. – Cecchini, Giovanni: Galeotto Marzio a Montagnana. 213–217.

GÁLL ERNŐ

G. E.: A sajátosság méltósága. Esszégyűjtemény. Bp., 1983. Magvető. 525 l.

GÁLL ISTVÁN

BÁRDOS Pál: Emlékek Gáll Istvánról. = Kort 1983. 3. 491–494.
ISZLAI Zoltán: Forrófejűek. = I. Z.: A valóság közelében. 118–122.
Nekr.: Olasz Sándor = Ttáj. 1983. 1. 96.

GARÁZDA PÉTER

MIKÓ Árpád: Két világ határán. (Janus Pannonius, G. P. és Megyericsei János síremléke.) = ArsHung 1983. 1. 49–75.

GÉCZY ISTVÁN

DUDÁS Sándor: G. I. népszínműirodalmi munkássága. = Matyóföld 1983. 77–82.

GELLÉRI ANDOR ENDRE

„Magyarul írtam már néhány novellát..." Közli: Rádics Károly. = Kr 1983. 3. 20.
ILLÉS Endre: G. A. E. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 2. 585–588.
KARDOS László: Harminchárom arc.
Novellái. 468–475. – G. A. E. leveleiből. 475–483.

SZENT GELLÉRT, püspök

GLÜCK Jenő: Megjegyzések Gellért „Deliberatio" című művéhez. = MIOKÉvk. 1981/82. 174–176.

GERELYES ENDRE

JUHÁSZ Mária: A küzdő ember elmagányosodása. = ÚjFo 1983. 6. 81–87.

GERGELY GERGELY

Nekr.: Nagy Miklós = ItK 1983. 6. 722.

GOZSDU ELEK

ALEXA Károly: „Kertetek egyenesen Istennel határos." = MV 1983. 4. 49–61.

GÖRGEY GÁBOR

TARJÁN Tamás: Csongor és Juliska. (G. G.) = T. T.: Kortársi dráma. 358–374.

GÖRÖG DEMETER

KÓKAY György: G. D. = Honism 1983. 6. 11–14.
KÓKAY György: Napóleon proklamációjának történetéhez. = ItK 1983. 5. 514–517.

GULÁCSY IRÉN

ILLÉS Endre: Történelmi kosztümtár. G. I. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 2. 621–624.

GULYÁS PÁL

KARDOS László: Harminchárom arc.
Juhász Géza – Gulyás Pálért. 338–340. – Törmelék. 369–371. – G. P. leveleiből. 371–373. – G. P. levele 1944-ből. 373–374. – Jegyzetek a levélhez. 374–376.
LISZTÓCZKY László: G. P. útja a Kalevalához. = Alf 1983. 10. 27–39.

GYALUI TORDA ZSIGMOND

ZEMAN László: Gy. T. Zs. élete és munkássága. = MKSz1983. 1. 102–110.

GYERGYAI ALBERT

SZERB Antalné: A Szerb Antalra emlékező Gy. A. írásához. = Nagyv 1983. 1. 124–125.
SZÍJJÁRTÓ István: Gy. A. az irodalomtudós és esszéíró. = Műhely 1983. 5. 23–31.
WÁGNER Tibor: Gy. A. írása Szerb Antalról. = Nagyv 1983. 1. 120.

GYÖNGYÖSI GERGELY

Gy. G.: Arcok a magyar középkorból. Szöveggond., bev., jegyz. V. Kovács Sándor. Ford. Árva Vince, Csanád Béla, Csonka Ferenc. Bp., 1983. Szépirod. 381 l. (Magyar ritkaságok)

GYÖNGYÖSI ISTVÁN

KIBÉDI VARGA Áron: Retorika, poétika, műfajok. Gy. I. költői világa. = It 1983. 3. 545–591.
LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 2. 6.

GYÖRE BALÁZS

TANDORI Dezső: Feljegyzések költészetről. Két költő három kötet. = Kr 1983. 4. 17–18.

GYULAI PÁL

NÁRAY Éva: Gy. P. Szigligeti-kritikái. = HungKözl 13. 1981. 4. 567–574.

GYURKÓ LÁSZLÓ

TARJÁN Tamás: Forradalmi színház. (Gy. L.) = T. T.: Kortársi dráma. 290–305.

GYURKOVICS TIBOR

CZÉRE Béla: A szeretet és az akarat áramkörében. Az emberi kapcsolatok jelentésszintjei Gy. T. regényeiben. = ÚÍ 1983. 3. 95–101.
TARJÁN Tamás: Dühöngeni, szeretni. (Gy. T.) = T. T.: Kortársi dráma. 342–357.

HAJNAL GÁBOR

GYŐRFFY László: Sok kerülővel. Beszélgetés Hajnal Gáborral. = Életünk 1983. 4. 309–311.

HAJNÓCZY JÓZSEF

KÓKAY György: Könyv, sajtó és irodalom a felvilágosodás korában. Patrióta vagy emberbarát? H. J. és Conrad Dominik Bartsch, a Wiener Zeitung szerkesztője. 82–98. – H. J., a Széchényi Könyvtár első könyvtárosa. 179–190.

HAJNÓCZY PÉTER

ALEXA Károly: Előtanulmány egy lexikoncikkhez. = MV 1983. 2. 36–38.
BÁLINT T. András: „A szeretet ellen védtelen vagyok." A reményvesztés útja H. P. prózájában. = Fo 1983. 6. 65–71.
GRABÓCZ Márta: A szertartás. Zenemű egy Hajnóczy-novellára. = MV 1983. 2. 28–39.
ISZLAI Zoltán: A delírium mozgóképei. = I. Z.: A valóság közelében. 211–214.
KÖRMENDY Zsuzsanna: „a sors által kiszemeltetett..." H. P. életművéről. = ÚjFo 1983. 4. 16–22.
NAGY Gáspár: Galopp-ban. = MV 1983. 2. 35.

HAMVAS BÉLA

GYÖRE Balázs: A megszólítás (ábrándja?) = MMűhely 1983. 68/2. 30–31.
KENYERES Zoltán: A teljesség rejtelme. H. B. = K. Z.: A lélek fényűzése. 145–157.

HARSÁNYI LAJOS

IGNÁCZ Rózsa: Ünnepi Férfiú. 4. H. L. Szent Lászlója. = Vig 1983. 9. 687–691.

HAVAS ENDRE

André Havas à Roger Martin du Gard. = StudRomDebr 1983. 9. 85–86.
GORILOVICS Tivadar: Correspondence de Roger Martin du Gard avec André Havas. = StudRomDebr 1983. 9. 71–72.
GORILOVICS Tivadar: Un poète dans la tourmente. = StudRomDebr 1983. 9. 73–75.
HAVAS Endréné: André Havas et Roger Martin du Gard. = StudRomDebr 1983. 9. 72–73.
Roger Martin du Gard à André Havas. = StudRomDebr 1983. 9. 76–85.

HEGEDŰS GÉZA

KABDEBÓ Lóránt: H. G. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett. 283–307.
NÁDOR Tamás: Tíz kérdés Hegedűs Gézához. Termelni szeretem a szépet. = MIfj 1983. 34. 34–35.

HELTAI GÁSPÁR

*SZÖRÉNYI László: Heltai Gáspár és az inkvizíció. Forrástanulmány a Hálóról. = Vil 1980. 10. 639–643.
*SZÖRÉNYI László: La traduzione antitrinitaria fatta da Gáspár Heltai del Manifesto contro L'inquisizione di Reginaldo Gonsalvio. = Antitrinitarianism in the second half of the 16th century. 243–251.

HERCZEG FERENC

ILLÉS Endre: H. F. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 2. 553–555.
NÉMETH G. Béla: A lektűr magyar mestere. = H. F.: Történelmi regények. Bp., 1983. Szépirodalmi. 5–22.
POSSONYI László: H. F. = Vig 1983. 7. 549–552.

HERNÁDI GYULA

BÉLÁDI Miklós: A Hernádi-paradoxon. = B. M.: Válaszutak. 324–333.
ISZLAI Zoltán: A novellista önfejlesztése. = I. Z.: A valóság közelében. 251–256.
TARJÁN Tamás: A történelem elmeklinikusa. (H. Gy.) = T. T.: Kortársi dráma. 199–224.

HEVESI ANDRÁS

FERENCZI László: Irén és más elbeszélések. Hevesi Andrásról. = Napj 1983. 2. 33–34.

HOLDOSI JÓZSEF

CSENGEY Dénes: A mítoszteremtés távolodó esélyei. Tíz gondolat H. J. prózájáról. = Életünk 1983. 1. 88–93.

HORVÁTH ÁRPÁD

Dokumentumok Juhász Géza levelesládájából. (Közli:) Lévay Botond = Kr 1983. 12. 24–26.

HORVÁTH JÁNOS

H. J. nyelvészeti vonatkozású levele. (Közli:) Könczei Csilla. = NyIrK 1983. 1. 61–63.
POSZLER György: Tartalom vagy tartás. Meditáció H. J. emlékére. = P. Gy.: Kétségektől a lehetőségekig. 71–118.

HUBAY MIKLÓS

KABDEBÓ Lóránt: H. M. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett. 9-33.

LUKÁCSY András: Hungarian literature abroad. = HungDig 1983. 6–8.
TARJÁN Tamás: Nemzeti dráma. (H. M.) = T. T.: Kortársi dráma. 89–108.

HUNFALVY PÁL

LISZTÓCZKY László: H. P. és a Kalevala. = Nyr 1983. 1. 47–57.

HUSZÁR GÁL

H. G.: A keresztyéni gyülekezetben való isteni dícséretek. – Kálmáncsehi Márton: Reggeli éneklések. 1560–1561. Fakszimile szöveggond. Varjas Béla. Kísérő tanulmány Borsa Gedeon. Bp., 1983. Akad. 448, 91 l. (Bibliotheca Hungarica Antiqua XII.)

IGNOTUS

Ignotus levelezéséből. Közli: Vezér Erzsébet. = Kr 1983. 11. 23–26.
MAROSI Ildikó: „Összetartunk, mert összetartozunk." Egy Nyugat-est emlékei. = ÚjT 1983. 48. 11.

ILLÉS ENDRE

I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 1–2. (Esszék.) Bp., 1983. Magvető. 573, 690 l.
ISZLAI Zoltán: Teremtett művilág. = I. Z.: A valóság közelében. 129–137.
KRISTÓ NAGY István: Ünnep után Illés Endréről. = Műhely 1983. 3. 43–47.

ILLÉSHÁZY ISTVÁN

ÖTVÖS Péter: I. I. az emigrációban. Levelek a „bújdosás" idejéből. = Száz 1983. 3. 609–625.

ILLYÉS GYULA

I. Gy.: Franciák, magyarok. Egy régi könyvre emlékezve. Válaszok Sumonyi Zoltánnak. (Interjú.) = Kort 1983. 7. 1010–1018.; Látóh 1983. 9. 11–24.
I. Gy.: Kézfogások. Válaszok Ördögh Csillának. = Kort 1983. 4. 609–613.
Illyés Gyula-emlékszám. = Ungheria d'Oggi 1983. 1. 5–49.
Erzsébet Király: In via per i Campi Elisi. 5–21. – Paolo Ruzicska: L'ultimo libro e la morte di Gyula Illyés. „I telegrammi 'e' Il poeta sotterra è come una sorgente." 22–29. – Gianpiero Cavaglià: Gyula Illyés, un poeta europeo. 30–33. – Gyula Illyés: Del linguaggio poetico. 34–37. – Péter Sárközy: Il poeta europeo della Puszta ungherese. 38–43. – Umberto Albini: Il De Senectute di Illyés. 44–47. – Maria Teresa Angelini: Un Illyés minore. 48. – Gyula Illyés. Fiabe. 49–67.
ABLONCZY László: Dráma – színpadra. I. Gy.: A tű foka. = Alf 1983. 7. 77–81.
ALFÖLDY Jenő: Élménybeszámoló.
Munka a munkával. I. Gy. „antropológiája". 34–37. – Ihlető anyanyelv. Illyés Gyuláról. 49–54.

ANNUS József: Árván. = Ttáj 1983. 6. 9–10.
BALOGH Edgár: Köszönet a szomszédból. = Látóh 1983. 1. 39–42.
BARÁNSZKY JÓB László: Feltámadás. = ÚÍ 1983. 7. 33–36.
„Bátrabb igazságokért!" Domokos Mátyás beszélgetése Illyés Gyulával. = Látóh 1983. 1. 7–28.
BÉLÁDI Miklós: Korfordulók és a költészet válaszai. = B. M.: Válaszutak. 139–193.
BÉLÁDI Miklós: Világosság legyen a szavakban, gondolatokban. Búcsú Illyés Gyulától. = Je 1983. 5. 387–390.; Látóh 1983. 6. 27–31.
–: Belga folyóirat Illyés Gyuláról. = ÉI 1983. 36. 3.
BELOHORSZKY Pál: Búcsú a Kapitánytól. = ÚÍ 1983. 7. 30–31.
BELOUSZOVA, Vera: I. Gy. a szovjet kritikában. = SZI 1983. 8.160–163.
BERTHA Bulcsú: Interview with a contemporary writer. = HungDig 1983. 2. 86–89.
BOLDIZSÁR Iván: Illyés arcai. = ÚÍ 1983. 7. 22–25.
CSONTOS Sándor: Vallomás. = ÚÍ 1983. 7. 31–32.
CSOÓRI Sándor: A halál másnapja. = Ttáj 1983. 6. 4–6.; Látóh 1983. 7. 138–143.
CSŰRÖS Miklós: Vonások egy kettős portréhoz. I. Gy. és az Arany János-i örökség. = Látóh 1983. 2. 91–102.
CZIGÁNY Lóránt: I. Gy. haláláról. „Száll hírem síromról szélverte homokkal..." = Bécsi Napló 1983. 3. 5.
CZÍMER József: Semmi vagy dupla. = ÉI 1983. 16. 1.
CZINE Mihály: A Számadó távozása. = Ttáj 1983. 6. 16–17.; Látóh 1983. 7. 130–133.
DOMOKOS Mátyás: Európai nyelven – magyarul. = Ttáj 1983. 6. 12–16.
DOMOKOS Mátyás: A poet taking sides. (Interjú.) = NHQu 1983. 91. 14–26.
DUBA Gyula: Költő a történelemben. I. Gy. életművének megközelítése. = Látóh 1983. 1. 47–60.
E. FEHÉR Pál: Illyés Gyuláról – post mortem. = Kr 1983. 5. 3.
FERENCZI László: Illyés Gyuláról. = Életünk 1983. 8. 724–733.
GALSAI Pongrác: Három jegyzet. = ÉI 1983. 29. l.
Gyula ILLYÉS. = Wiener Tagebuch 1983. 6. 27–28.
At the graveside. = NHQu 91. 1983. 27–43.
HÉRA Zoltán: A költő nyitott ajtói. = SzI 1983. 8. 157–160.
HERCEG János: Illyés a mienk is... = Látóh 1983. 1. 43–46.
ILLÉS Endre: Búcsúzom. = ÚÍ 1983. 6. 8–9.
ILLÉS Endre: Szerelmeim, évek múlva. = ÉI 1983. 51–52. 7.
ILLÉS László: Az első művészi híradás Oroszországról. = SzI 1983. 8. 153–156.
Illyés és a Puszták népe. Szerk. Vadas Ferenc. Szekszárd, 1983. Béri Balogh Múzeum. 30 l. (Múzeumi füzetek)
I. Gy. temetésén. Bellon Gellért püspök gyászbeszéde. = Vig 1983. 7. 553–555.
Jászi Oszkárról Illyés Gyulával beszélget Litván György. = Kort 1983. 11. 1785–1791.
JUHÁSZ Béla: I. Gy. búcsúzása. = Alf 1983. 9. 7–10.
JUHÁSZ Béla: Mors bona, nihil aliud. = Alf 1983. 6. 4–7.
KABDEBÓ Lóránt: I. Gy. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett.155–164.
KABDEBÓ Lóránt: Kettős tükör. I. Gy. – Szabó Lőrinc. = Életünk 1983. 8. 733–740.
KANYAR József: Illyés Gyulának. = Som 1983. 2. 48–50.
KISS Ferenc: Figyel bennünket. = Ttáj 1983. 6. 6–8.; Látóh 1983. 7. 133–138.

KISS Lajos: Babits és Illyés költészetének néhány rokon vonása. = AHistLittUSzeg Tom. 19. 1983. 77–85.
KOCSIS Gábor: és szegényebb lett az emberiség. I. Gy. emlékezetére. = Nemzetőr 1983. máj. 15. 5.
L. KOVÁCS Klára: Súlyos örökség. Kései gondolatok I. Gy. költészetéről. = Itt-Ott 1983. 2. 13–16.
KOVÁCS Sándor Iván: Mozaik Illyés Gyuláról. = ÚÍ 1983. 7. 13–17.
KÖPECZI Béla: Illyés és Franciaország. = Kort 1983. 7. 1004–1009.
KÖPECZI Béla: I. Gy. koporsójánál. = ÉI 1983. 17. 5.; Látóh 1983. 6. 12–15.
KRLEŽA, Miroslav: Levél Illyés Gyulához. = Kort 1983. 7. 1019–1020.
KULCSÁR SZABÓ Ernő: Az epikai tárgyiasság új alakzata. I. Gy.: Puszták népe. = Kort 1983. 2. 288–299.
LATOR László: Illyés Gyuláról, olaszoknak. = ÉI 1983. 27. 15.
„... a mai Magyarország legmagyarabb és legeurópaibb íróművésze ..." Kós Károly-levelek Illyés Gyuláról. (Közli:) Tasnádi Gábor. = Ttáj 1983. 12. 44–49.
D. MOLNÁR István: I. Gy. művei Lengyelországban. = Ttáj 1983. 1. 60–63.
MOLNÁR József: „Hullj pajzsnak holtan is megszabdalt honodra." Búcsú Illyés Gyulától. = ÚjLátóh 1983. 2. 269–279.
NEMES István: Nyelvi-statisztikai jellegzetességek I. Gy. Tiszták című drámájában. = Nyr 1983. 1. 10–16.
NÉMETH G. Béla: I. Gy. emlékezete. = Nagyv 1983. 7. 1072–1074.
NÉMETH G. Béla: A magatartás kiküzdésének drámai versei. = ÚÍ 1983. 7. 6–11.
OLTYÁN Béla: Párhuzam és eltérés Illyés és Déry „oratóriumának" világképében. = Életünk 1983. 8. 740–747.
ORAVECZ Imre: I. Gy. Szajlán. = ÚÍ 1983. 7. 25.
PÁLFY G. István: „Kapitány! Vezényszót! Merre ezután?" = Ttáj 1983. 6. 10–12.
PÓSA Zoltán: Futó szobor. I. Gy. verséről. = Napj 1983. 4. 31.
RUFFY Péter: Elment ...= MN 1983. ápr. 16. 7.; Látóh 1983. 6. 8–11.
SCHÖPFLIN Gyula: I. Gy. emlékezete. (1902–1983.) = IrodÚjs 1983. 3. 3.
SIMON László: I. Gy. a Szovjetunióban. = ÉI 1983. 28. 8.
STANCIČ, Stevan: I. Gy. távozása – A puszták embere. = ÉI 1983. 26. 6.
SÜTŐ András: Búcsú Illyés Gyulától. = Szivárvány 11. 1983. 7–10.
SZABÓ Ferenc: Próféta a hit senki-földjén. I. Gy. nyolcvan éves. = KatSzle 1983. 1. 17–24.
Cs. SZABÓ László: Király nélkül. Meghalt I. Gy. = Szivárvány 11. 1983. 4–6.
SZAKOLCZAY Lajos: I. Gy. és az ötágú síp. = ÚjFo 1983. 4. 4–7.
SZAKONYI Károly: Illyés közeli arca. = ÚÍ 1983. 7. 27–28.
SZÁRAZ György: Magyarázó sorok egy forgatókönyvhöz. = Kr 1983. 12. 3.
SZÁVAI János: Illyés és Malraux. = Nagyv 1983. 4. 601–604.
SZEKÉR Endre: I.Gy. kései költői testamentuma. = Fo 1983. 8. 63–65.
SZILÁGYI Ferenc: Számadó. = Nyr 1983. 1. 1-10.
A távozás visszhangja. = ÉI 1983. 23. 6.
TÓBIÁS Áron: Tihanyi találkozás. = OlvNép 1983. Ősz. 36–47.
TÜSKÉS Tibor: Babits és Illyés. = Je 1983. 11. 985–988.
TÜSKÉS Tibor: „Nem menekülhetsz". Illyés és a népi írók mozgalma. = Fo 1983. 8. 66–71.

VASY Géza: Illyés Bartók- és Kodály-verse. = Látóh 1983. 1. 30–38.
VUJICSICS Sztoján: Egy interjú folytatása. A belgrádi NIN – I. Gy. haláláról. = ÉI 1983. 26. 6.
ZALIGIN, Szergej: Egy barát emlékére. = ÉI 1983. 17. 5.
Nekr. Alföldy Jenő = ÉI 1983. 16. 15.; Balogh Edgár = ÉI 1983. 16. 7.; Bata Imre = ÉI 1983. 16. 6.; Bertha Bulcsú = ÉI 1983. 16. 7.; Boldizsár Iván = ÉI 1983. 16. 6; Duba Gyula = ISz 1983. 6. 496.; Fekete Gyula = ÉI 1983. 16. 7.; Hajdú Győző = IgSzó 1983. 5. 439–440.; Izsák József = ÉI 1983. 16. 15.; Király László = Utunk 1983. 17. 3.; Laczkó András = Som 1983. 3. 112.; Lukács József = Vil 1983. 6. 334–335.; Makov, Georgij = SzI 1983. 8. 149.; Nemeskürty István = ÉI 1983. 16. 6.; Ognyev, Vlagyimir = SzI 1983. 8. 151–153.; Pomogáts Béla = NyéK 1983. 51. 3–4.; Schöpflin Gyula = IrodÚjs 1983. 3. 3.; Sőtér István = MN 1983. ápr. 16. 7.; Sütő András = ÚjT 1983. 18. 5.; Látóh 1983. 6. 19-22.; Szabó Ferenc = KatSzle 1983. 2. 97–98.; Szamojlov, David = SzI 1983. 8. 150.; Szántó Miklós = MHírek 1983. 11. 20–21.; Száraz György = Kort 1983. 5. 667–668.; Szász János = AHét 1983. 17. 6.; Vati Papp Ferenc = Köznevelés 1983. 17. 5.; Zsadányi Oszkár = Newyorki Figyelő 1983. júl. 7. 5.; – = HungPEN 1983. 24. 3–4.; – = Je 1983. 5. 481.; – = MHírek 1983. 9. 5.; – = MN 1983. ápr. 23. 3.

IVICHICH FERENC

F. CSANAK Dóra: Egy tizennyolcadik század végi irodalmi plágium. I. F. Nagy Sándor és Telemakus „fordításai". = It 1983. 1. 170–185.

JANUS PANNONIUS

MIKÓ Árpád: Két világ határán. (J. P., Garázda Péter és Megyericsei János síremléke.) = ArsHung 1983. 1. 49–75.

JÁSZI OSZKÁR

J. O. levele Juliu Maniunak. Közli: Vezér Erzsébet = Kr 1983. 3. 19.
J. O. levelezéséből. Közli: Vezér Erzsébet. = Kr 1983. 9. 27–28.
BORSODY István: A Jászi–Károlyi kérdés. = ÚjLátóh 1983. 1. 117–121.
HEVERDLE László: A Martinovics-páholy antiklerikális sajtópolitikája. = MKSz 1983. 2. 138–153.
Ignotus levelezéséből. Közli: Vezér Erzsébet. = Kr 1983. 11. 23–26.
Jászi Oszkárról Illyés Gyulával beszélget Litván György. = Kort 1983. 11. 1785–1791.
LITVÁN György: Oszkár Jászi, a Danubian patriot in America. = NHQu 1983. 92. 115–127.
RAFFAY Ernő: J. O. publicisztikája. = MV 1983. 10. 34–36.
SIKLÓS András: J. O. és a soknemzetiségű Magyarország felbomlása. = Kr 1983. 3. 15–19.
VÁRADY STERNBERG János: J. O. levelezése Nyikolaj Rubakinnal. = MKSz 1983. 4. 393–396.

JÉKELY ZOLTÁN

J. Z.: Hadak útján – tündérasszony vászna. = Fo 1983. 10. 38–39. [Szövegközlés az író hagyatékából.]
J. Z.: Mezítláb, viperák között. Egy vers s egy élmény összefüggéséről. = Fo 1983. 10. 39–42.
J. Z. levelei (1935–1948). Közli: Takáts Gyula. = Som 1983. 6. 19–25.
ABLONCZY László: J. Z. utolsó ítélete. = Ttáj 1983. 3. 12–13.
ÁGH István: Egy álom következményei.
J. Z. születésnapjára. 256–258. – Évtizedek hatalma. 259–267.
GYŐRFFY Miklós: Hódolat Jékely lovagnak. = Kort 1983. 9. 1474–1476.
D. MAGYARI Imre: Jékely idézése. = ÉI 1983. 11. 11.
MATYIKÓ Sebestyén József: J. Z. emlékezete. = Som 1983. 2. 61–63.
TAKÁTS Gyula: Jékely Zoltánról. = Kort 1983. 9. 1469–1473.
TANDORI Dezső: A tovatűnt énekesek. 1. = Műhely 1983. 5. 3–10.
ZALÁN Magda: Rókatáncok táncosa szivárvány havasán. (J. Z.) = ÚjLátóh 1983. 1. 62–67.

JÓKAI MÓR

HEGEDŰS Géza: Az élő Jókai. = It 1983. 2. 385–395.
LENGYEL Dénes: A quiproquo és quidproquo Jókai életében és műveiben. = ItK 1983. 5. 482–500.
MARAFKÓ László: Ismeretlen Eötvös- és Jókai-levél. = MN 1983. jan. 18. 8.
MIKLÓSSY János: Jókai élclapjairól. = It 1983. 4. 956–965.
MOLNÁR József: Jókai kontra Pulszky. = Budapest 1983. 4. 44–45.
NACSÁDY József: Jókai 1848–49-es témájú novelláinak tanulságaihoz. = Lit 1983. 1–4. 235–242.
SÜTŐ András: Jegyzetek. Az örök Ékho hangja. = Ttáj 1983. 3. 45–47.

JÓZSEF ATTILA

J. A. minden verse és versfordítása. Szöveggond. Stoll Béla. Bp., 1983. Szépirod. 636 l.
J. A.: Szabad-ötletek jegyzéke két ülésben. (1936. máj. 17. és 22.) = Arkánum 3. 1983. 3–37.
ANGYALOSI Gergely: „Az istenek ellen, könnyű, fehér ruhában". (Megjegyzések J. A. és Kosztolányi Dezső szellemi kapcsolatáról.) = Költőnk és korunk. 358–377.
BARTÓK János: J. A. és Bartók Béla két találkozása. = ÚÍ 1983. 7. 106–111.
BOJTÁR Endre. J. A. és a kelet-európai költészet. = B. E.: Egy kelet-európéer az irodalomelméletben. 179–193.
BÓKAY Antal–JÁDI Ferenc: „Éltem – és ebbe más is belehalt már". Az önazonosság problémája J. A. önéletrajzaiban. = Je 1983. 3. 265–272.
BOLDIZSÁR Iván: J. A. = B. I.: A korona napja. 209–213.
DÉNES György: J. A. öngyilkossága. = Hét 1983. 29. 14.

N. HORVÁTH Béla: A siratóének és funkciója J. A. Kései sirató című versében. = Dunatáj 1983. 4. 40–45.

KOESTLER, Arthur: Egy halott Budapesten. Közreadja: Vezér Erzsébet. = MV 1983. 6. 62–64.

Költőnk és korunk. Tanulmányok József Attiláról. Szerk. Fenyő D. György, Gelniczky György. Bp., 1983. Országos Pedagógiai Intézet 132, 98, 171 l.

Fenyő D. György–Gelniczky György: „... mely igazodni magára mutat" (Bevezető a tanulmánykötethez.) 5–54. – László Klára–Lőrincz Judit–Somorjai Ildikó: Első éves egyetemisták J. A.-képe. 55–76. – Csökmei Márta–Hodosán Rózsa–Krémer Balázs–Szent-Iványi István: A mai magyar ifjúmunkásság J. A.-képe. 77–89. – Gyürey Vera: J. A. a középiskolai tankönyvek tükrében. 90–110. – Széchenyi Ágnes: J. A. emlékezetének változatai. (Fejezetek a költőt megidéző versek történetéből.) 111–132. – Fenyő D. György–Gelniczky György: A dogmatizmus J. A.-képe és a hozzá vezető út (1945–1954). 133–177. – Sándor István: A „munkásosztály költőjé"-től a „József Attila-problémákig". (A leegyszerűsített J. A.-kép és bővülése 1955–1961.) 178–205. – Bagó Ilona: A hatvanas évek J. A.-képe a korszak szakirodalmának tükrében (1962–1970.) 206–217. – Müller Péter: Az átmeneti korszak élményének középpontba kerülése. (A J. A.-kép az 1970-es években.) 218–231. – Lengyel András: J. A. „én-ontológiája". (Az életrajz „hétköznapi" és művészi áthangolása – Kísérlet.) 232–254. – Tverdota György: „A hős el van vetve..." (A fiatal J. A. történetszemlélete és a Zarathustra.) 255–268. – Majoros Valéria: A „Medáliák"-ról. 269–290. – Pongrácz Mária: J. A.: Arany. 291–313. – Bókay Antal: A „meglett ember". (J. A. embereszményéről.) 314–328. – Szőke György: Az 1934-es stáció. (J. A. kései versei világának formálódása egy év verstermésében.) 329–340. – Szigeti Lajos Sándor: Gyermek az anyatestben. 341–357. – Angyalosi Gergely: „Az istenek ellen, könnyű, fehér ruhában". (Megjegyzések J. A. és Kosztolányi Dezső szellemi kapcsolatáról.) 358–377. – Sajó László: „alkosd meg végzeted" (J. A. utolsó versei és utolsó napjai.) 378–404.

LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 4. 6.; uo. 12. 6.; uo. 39. 6.; uo. 41. 6.

„A mindenséggel mérd magad!" Tanulmányok József Attiláról. Szerk. B. Csáky Edit. Közread. a Magyar Tudományos Akadémia Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság. Bp., 1983. Akad. 225 l.

Szabolcsi Miklós: J. A. korának világirodalmában. 9–20. – Tamás Attila: A tárgyi világ megjelenítése J. A. költészetében. 21–28. – Bori Imre: József Attiláról – 1980-ban. 29–32. – Bojtár Endre: J. A. és a kelet-európai költészet. 33–34. – Zirkuli Péter: Árnyékrajz versekről és személyekről. J. A. és román kortársai. Párhuzamok léte és hiánya. 45–54. – Németh G. Béla: A kimondás törvénye. A kései J. A. világképéről és poétikájáról. 55–77. – Fodor András: A monumentalitás J. A. képeiben. 79–85. – Szigeti Lajos Sándor: Hiánytudat és teljességigény J. A. költészetében. 87–95. – Szőke György: „Lágy őszi tájból és sok kedves nőből próbállak összeállítani téged". J. A. anyaképének formálódása. 97–105. – Bécsy Ágnes: A felnőtt és a gyermek. Egy értékmotívum kialakulásának hátteréhez. 107–112. – Levendel Júlia: Az értelemig és tovább. 113–119. – Kemény Gábor: A „lelki táj" mint közlésforma József Attilánál. 121–125. – Bókay Antal: Verstípus és lírai kifejezésmód J. A. kései költészetében. 127–145. – Kántor Lajos: A Dunánál törté-

netéhez. 147–153. – Lackó Miklós: Múlt, jövő, vigasz, részvét. 155–161. – Németh G. Béla: A klasszikus óda megújításának mesterpéldája. J. A.: A Dunánál. 163–175. – Somlyó György: A „szükséges fölösleges". 177–194. – Tverdota György: J. A. és a crocei esztétika. 195–201. – Tasi József: J. A. Előőrs-korszaka. 203–210. – Németh Lajos: J. A. művészettörténész szemmel. 211–217.

NAGY István Attila: J. A. csillagai. Egy költői motívum vizsgálata. = Mtan 1983. 3. 128–133.

PINTÉR József: Szárszó, 1943. = Kr 1983. 7. 9–10.

RAJK András: Óda. J. A. költeményének keletkezéstörténete. = Kr 1983. 6. 27.

SZÁLLÁSI Árpád: Fábián Dániel és J. A. = OrvH 1983. 8. 464–466.

SZŐKE György: Korai traumatikus élmények feldolgozása J. A. költészetében. = MPSz 1983. 6. 507–522.

TVERDOTA György: Eszmélet. = Lit 1983. 1–4. 283–298.

TVERDOTA György: J. A. és Juhász Gyula. = ItK 1983. 6. 647–651.

TVERDOTA György: Nagy Lajos és J. A. = Fo 1983. 2. 45–55.

VÉSZI Endre: Káprázatok évei. J. A.: Levegőt! = ÉI 1983. 23. 3–4.; Látóh 1983. 8. 48–60.

VEZÉR Erzsébet: Véletlen találkozások József Attilával. = MV 1983. 6. 60–61.

JUHÁSZ FERENC

ÁGH István: Világ a költő szeretetében. J. F.: Vázlat a mindenségről. = Á. I.: Egy álom következményei. 276–278.

ALFÖLDY Jenő: A Mindenség Szerelme: a Lét akarása. J. F. költészete. – Utószó. = A. J.: Élménybeszámoló. 199–219.

KENYERES Zoltán: Az aranyszín metafizikája. Jegyzetek Juhász Ferencről. = K. Z.: A lélek fényűzése. 262–276.

POMOGÁTS Béla: Sorseposzok. J. F. új versei. = Napj 1983. 7. 24–25.

RÓNAY László: A lét ellentmondásai. J. F.: A tékozló ország. = Életünk 1983. 4. 362–378.

TANDORI Dezső: J. F. Versprózák kötetének újraolvasása. = Kr 1983. 2. 18–19.

TANDORI Dezső: A költészet örvénylései. Tanulmánytöredékek Juhász Ferencről. = Dunatáj 1983. 1. 12–20.

„Verit' v ljudej, v zvezdü, v ljubov'..." (Interjú.) Riporter: Fagyejev, Sz. = VoprLit 1983. 1. 204–209.

JUHÁSZ GÉZA

Dokumentumok J. G. levelesládájából. (Közli:) Lévay Botond. = Kr. 1983. 12. 24–26.

KARDOS László: Harminchárom arc.
J. G. – Gulyás Pálért. 338–340. – Törmelék. 340–342. – J. G. leveleiből. 342–344.

Levelek a maradandóság városába. Dokumentumok J. G. levelesládájából. (Közli:) Lévay Botond. = Napj 1983. 11. 36–38.

J. Gy. kiadatlan tanulmánya – Zrínyi védelmében. Közli: (Ilia Mihály) I. M. = AHistLittUSzeg Tom. 19. 1983. 131–133.
J. Gy. levelei Elefánt Olgához. (Közli:) Ilia Mihály = AHistLittUSzeg Tom. 19. 1983. 123–130.; Ttáj. 1983. 4. 36–44.
APRÓ Ferenc: Adatok J. Gy. gondnoksági ügyéhez. (1917–1926.) = Üzenet 1983. 4. 145–149.
BARANYAI Zsolt: J. Gy. szépprózája. = AHistLittUSzeg Tom. 19. 1983. 19. 103–113.
BARÓTI Dezső: J. Gy. világa. = Kort 1983. 11. 1792–1799.
BEKE György: J. Gy. katedráján. = Köznevelés 1983. 13. 8–9.
BENKŐ László: Nevek és számok tanúsága J. Gy. költészetében. = Nyr 1983. 4. 398–410.
BORBÉLY Sándor: „Annára gondolok, emléke szép!" J. Gy. szerelmi lírájáról. = ÚÍ 1983. 4. 40–46.
BORBÉLY Sándor: J. Gy. Bp., 1983. Gondolat. 317 l. (Nagy magyar írók)
CSAPLÁR Ferenc: J. Gy. és Kassák. = Ttáj 1983. 4. 47–55.
CSONTOS Sándor: Noteszlapok Juhász Gyuláról. = ÚÍ 1983. 4. 34–39.
FÁBIÁN Gyuláné: J. Gy. Anna örök című versének nyelvi-stilisztikai elemzése. = Mtan 1983. 4. 187–189.
GREZSA Ferenc: J.Gy. és a Nyugat. = Napj 1983. 5. 21–23.
GREZSA Ferenc: A „vidéki" költő. = Ttáj 1983. 4. 16–20.; Látóh 1983. 6. 201–210.
KALÁSZ Márton: „S én maradok a falusi költő". Töprengés J. Gy. Vidék című verse nyomán. = ÚÍ 1983. 4. 28–33.
KISPÉTER András: Az új dalosok közt régi Arany fia. = It 1983. 3. 615–633.
LENGYEL András: J. Gy. és Móra Ferenc. Egy különös barátság történetéhez. = Ttáj 1983. 4. 56–68.
Levelek Jugoszláviából – Juhász Gyulához. Közli: Ilia Mihály. = Üzenet 1983. 4. 150–152.
MAGYAR László: Adalék J. Gy. szabadkai családfájához. = Üzenet 1983. 4. 140–144.
MARKÓ Béla: „Már szürkül lassan a ködös határ?" = IgSzó 1983. 4. 346–348.
PÉTER László: Annák, szerelmek. Nőalakok J. Gy. költészetében. Szeged, 1983. Somogyi Kvtár 178 l. (A Somogyi-könyvtár kiadványai 27.)
PÉTER László: Babits és Juhász. = Babits Mihály világa. 18–30.
PÉTER László: Így élt J. Gy. 2. kiad. Bp., 1983. Móra. 218 l. (Így élt...)
PÉTER László: J. Gy. betegségtudata. = OrvH 1983. 20. 1205–1207.
PÉTER László: J. Gy. elfelejtett cikksorozata. = Somogyi KönyvtMűhely 1983. 1. 6–21.
PÉTER László: Kilenc írás Juhász Gyuláról. Békéscsaba, 1983. Megyei Kvtár 84 l.
PÉTER László: Mint korállt a tenger. = Múzsák 1983. 1. 18–19.
RÁDICS Károly: J. Gy. és Móricz Zsigmond levélváltása. = Somogyi KönyvtMűhely 1983. 1. 5.
SZILÁGYI Ferenc: J. Gy. és városa. = NyéK 1983. 52. 13–24.
TANDORI Dezső: Közelképek J. Gy. költői eszközeiről. = It 1983. 3. 634–652.

TANDORI Dezső: Az örök út képzete. J. Gy. Anna verseiről. = Ttáj 1983. 4. 27–36.
TASI József: Szabó Lőrinc és J. Gy. Adalékok egy barátság történetéhez. = ItK 1983. 6. 652–659.
TÉGLÁSY Imre: J. Gy. ismeretlen verse. = SomogyiKönyvtMűhely 1983. 1. 2–4.
TORNAI József: A magyar Krisztus. Vázlat egy J. Gy.-könyvhöz. = Alf 1983. 4. 37–53.
TÓTH Béla: Juhar Gyalu. = Ttáj 1983. 4. 20–23.
TVERDOTA György: József Attila és J. Gy. = ItK 1983. 6. 647–651.
VÖRÖS László: J. Gy. bibliai témájú verseiről. = AHistLittUSzeg Tom. 19. 1983. 87–101.
ZSOLDOS Sándor: Somlyó Zoltán és J. Gy. kapcsolata. = AHistLittUSzeg Tom 19. 1983. 115–121.
– : Juhász Gyula ismeretlen verse került elő. = Népszabadság 1983. jan. 7. 7.

JUSTH ZSIGMOND

ILLÉS Endre: Szalon és délibáb. J. Zs. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 1. 352–367.
KENYERES Zoltán: Egy réveteg korjegyző. J. Zs. = K. Z.: A lélek fényűzése. 93–99.
A szabadszenttornyai parasztok Justh Zsigmondhoz írt levelei. Közli: Konrádyné Gálos Magda. = BékésiÉ 1983. 3. 304–313.

JUSTUS PÁL

GYERTYÁN Ervin: „Hit, illúziók nélkül." J. P. költészetéről. = It 1983. 3. 761–780.

KAFFKA MARGIT

ROLLA Margit: K. M. 1. A fiatal K. M. 2. Út a révig... MTA Könyvtár 1980–1983. 217 l. (A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Közleményei. Új s. 10, 12.)

KALÁSZ LÁSZLÓ

ÁGH István: Heteknek neveztettünk. = Á. I.: Egy álom következményei. 314–320.
SZÉKELYHIDI Ágoston: Szilárd álmok. K. L. költészetéről. = Napj 1983. 9. 32–33.
CS. VARGA István: Színt vallok a szelekkel. Beszélgetés Kalász Lászlóval. = Napj 1983. 2. 5–9.

KÁLDI GYÖRGY

ERDŐ Péter: K. Gy. bibliafordításának kézirata. = Vig 1983. 5. 378–379.

KÁLMÁNCSEHI MÁRTON

HUSZÁR Gál: A keresztyéni gyülekezetben való isteni dícséretek. – K. M.: Reggeli éneklések. 1560–1561. Fakszimile szöveggond. Varjas Béla. Kísérő tanulmány Borsa Gedeon. Bp., 1983. Akad. 448, 91 l. (Bibliotheca Hungarica Antiqua XII.)

KÁLNOKY LÁSZLÓ

ALFÖLDY Jenő: Aki megmérte önmagát. Vázlat Kálnoky Lászlóról. = A. J.: Élménybeszámoló. 293–309.

ALFÖLDY Jenő: Egy költészet kiteljesedése. Kálnoky Lászlóról. = Ttáj 1983. 3. 70–76.

CSENGERY Kristóf: Muzsikus füllel – versekről. A műfordító „bosszúja"? = Muzs 1983. 9. 30–31.

KENYERES Zoltán: Hans Castorp Egerből. K. L. = K. Z.: A lélek fényűzése. 201–210.

SZEKÉR Endre: Kálnoky költői „üvegkalapja". = Napj 1983. 2. 31–32.

KARÁCSONY SÁNDOR

LENDVAI L. Ferenc: K. S. programja a magyar kulturális újjászületés. = It 1983. 1. 45–62.

KARDOS LÁSZLÓ

K. L.: Harminchárom arc. Tanulmányok, esszék, kritikák. Bp., 1983. Szépirod. 499 l.

GÉHER István: Emlékezés egy szemináriumra. K. L. fordítói műhelye. = Nagyv 1983. 8. 1226–1232.

KABDEBÓ Lóránt: K. L. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett. 35–48.

KOVÁCS Sándor Iván: Születésnapi jegyzet. = Látóh 1983. 10. 72–75.

A nyolcvanöt éves –– köszöntése.
Kartal Zsuzsa = ÉI 1983. 32. 6.; Petrőczi Éva = Kort 1983. 8. 1335–1336.

KARDOS PÁL

KARDOS László: K. P. leveleiből. = K. L.: Harminchárom arc. 381–385.

KARINTHY FERENC

ISZLAI Zoltán: A valóság bűvöletében. = I. Z.: A valóság közelében. 157–168.

PÜNKÖSTI Árpád: Gyönyörű és rémséges. Beszélgetés Karinthy Ferenccel az irodalom és az újságírás házasságáról. = Jel-kép 1983. 1. 15–20.

TARJÁN Tamás: Színházasdi. (K. F.) = T. T.: Kortársi dráma. 225–238.

KARINTHY FRIGYES

HELLENBART Gyula: Minden másképpen van. K. F. és az elidegenedés. = ÚjLátóh 1983. 4. 469–479.
KARDOS László: Harminchárom arc.
K. F. 290–322. – Találkozás egy fiatalemberrel. 323–329.

KÁRPÁTI AURÉL

Kós Károly levelei Koronghy Lippich Elekhez és Kárpáti Aurélhoz. Közli: Sas Péter. = Fo 1983. 12. 71–79.

KASSÁK LAJOS

ÁGH István: Hová repült a nikkelszamovár? = Á. I.: Egy álom következményei. 223–232.
BODRI Ferenc: Gadányi és Kassák. = Műv 1983. 3. 17–21.
CSAPLÁR Ferenc: Juhász Gyula és Kassák. = Ttáj 1983. 4. 47–55.
HEGYI Lóránd: A Munka-kör képzőművészeti tevékenysége. = ArsHung 1983. 2. 282–295.
ILLÉS Endre: K. L. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 2. 566–568.
KARDOS László: Harminchárom arc.
Földem, virágom. 274–277. – Nehéz esztendők. 277–280. – A költő útja. 280–284. – K. L. leveleiből. 284–289.
NOVÁK Zoltán: Adalékok Lukács és Kassák viszonyához. = MFilSz 1983. 1. 70–83.
SZABADOS György: Kassák Nagymaroson. = Vig 1983. 2. 154–155.

KATONA JÓZSEF

FRIED István: Előversengés. = SzínhSz 1983. 11. 5–21.
GYÖRGY Eszter: K. J. művei a színpadon, 1811–1836. (Színlapkatalógus.) = SzínhSz 1983. 11. 145–156.
RÁKOS Péter: Gertrudis ártatlansága. = ISz 1983. 7. 625–631.
SZŐNYI G. Sándor: Újra a Bánk bánról. Bevezető 1982. VIII. 25-én a kecskeméti olvasópróbán. = SzínhSz 1983. 5. 42–48.

KAZINCZY FERENC

Kazinczy kiadatlan írásaiból. Közli: Szilágyi Ferenc. = ÚjT 1983. 13. 10–11.
CSATKAI Endre: Kazinczy és a képzőművészetek. Szerk. Galavics Géza. Bp., 1983. MTA Művtört. Kut. Csop. 139 l.
CSETRI Lajos: Kazinczy irodalmi nyelvújítási programja a XIX. század első évtizedében. = Lit 1983. 1–4. 198–214.
CSETRI Lajos: Kazinczy irodalomszemléletének néhány kérdéséről. = ItK 1983. 4. 373–376.

FRIED István: Adatok K. F. színházi törekvéseihez. = Szính 1983. 10. 115–137.
KENYERES Zoltán: A mostoha klasszikus. K. F. = K. Z.: A lélek fényűzése. 62–73.
Képlaki Vilma. (Kazinczy ismeretlen levele.) Közli: Lukácsy Sándor. = SzabolcsSzatmáriSz 1983. 3. 89–91.
KÓKAY György: Könyv, sajtó és irodalom a felvilágosodás korában.
K. F. és az első magyar újságok. 116–122. – K. F. és a korabeli magyar könyvtárak. 177–179.
NAGY Endre: K. F. = N. E.: A magyar esztétika történetéből. 210–249.
SINKÓ Katalin: K. F. és a műgyűjtés. = ArsHung 1983. 2. 269–276.
SZABÓ Péter: Kazinczy portré-esztétikája. = ArsHung 1983. 2. 277–282.
VEKERDI József: Két korai cigány szógyűjtemény Magyarországról. = OSzKÉvk 1981. (1983.) 411–414.

KECSKEMÉTI SÁNTA JÁNOS

VÁSÁRHELYI Judit: Egy jezsuita-ellenes vitairat és magyar fordítója. = OSzKÉvk 1981. (1983). 253–271.

KELETI ARTHÚR

CSILLAG Pál: K. A. és Molnár C. Pál levelezéséből. = MN 1983. júl. 6. 9.

KEMÉNY G. GÁBOR

K. G. G. publikációi 1945–1981. = OSzKÉvk 1981. (1983). 21–36.

KEMÉNY SIMON

DEÁK Dénes: K. S. naplójából. = MIOKÉvk 1981/82. 144–151.

KEMÉNY ZSIGMOND

K. Zs.: Korkívánatok. Publicisztikai írások 1837–1846. (Összegyűjt., szöveggond., utószó, jegyz. Rigó László.) Bp., 1983. Szépirod. 608 l. (Kemény Zsigmond művei)
FARKAS János László: A közvetítő. Vázlat K. Zs. társadalomelméletéről. = Vil 1983. 10. 623–633.
FEKETE Sándor: A „reálpolitika" illúziója. = Kr 1983. 2. 7–8.
GYENES István: Olvasható-e K. Zs.? = Dunatáj 1983. 1. 44–47.
IMRE László: A színek és fények jelentése a Zord idő-ben. = ItK 1983. 4. 379–383.

KENDE ZSIGMOND

Kölcsey Ferenc levelezése Kende Zsigmonddal. Sajtó alá rend., bev., jegyz. Taxner-Tóth Ernő. A Kende Zsigmondot bemutató tanulmány szerzője: Takács Péter. Bp., 1983. Petőfi Irodalmi Múzeum 222 l.

KENYERES ZOLTÁN

K. Z.: A lélek fényűzése. Bp., 1983. Szépirod. 490 l.

KÉPES GÉZA

FEKETE Gyula: Képes Gézánál. Magnóbeszélgetés. = F. Gy.: Sarkcsillag. 263–284.
RÓNAY László: K. G. Bp., 1983. Akad. 224 l. (Kortársaink)

KERECSÉNYI DEZSŐ

BARTA János: K. D. egyetemi előadásai. = It 1983. 3. 745–750.

KERESZTURY DEZSŐ

KABDEBÓ Lóránt: K. D. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett. 167–179.
RÓNAY László: Értékek közvetítője. K. D. = Vig 1983. 6. 472–475.

KIRÁLY ISTVÁN

KABDEBÓ Lóránt: K. I. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett. 111–138.

KISS ANNA

ÁGH István: Egy álom következményei.
Regina Viola-Hirta nevére. 333–339. – Kedves Anna! 340–343.
ALFÖLDY Jenő: Élni a hagyománnyal. Kiss Annáról. = A. J.: Élménybeszámoló. 101–108.

KISS TAMÁS

FODOR András: K. T. köszöntése. = Som 1983. 1. 4–6.
L. SELMECZI Zsuzsanna: Megkésett nemzedék? Interjú Kiss Tamással. = Som 1983. 6. 11–15.

KLANICZAY TIBOR

K. T. hatvanadik születésnapjára. Bp., 1983. Akad. 309 l. [Az Irodalomtudományi Közlemények 1983. 1–3. száma.]
R. VÁRKONYI Ágnes: A társadalomtudós, ha magyar. Gondolatok egy kiállítás képeiről. K. T. hatvanadik születésnapjára. = Kort 1983. 7. 1153–1155.
A hatvanéves –– köszöntése.
Katona Tamás = ÉI 1983. 26. 7.; Kovács Sándor Iván = Nagyv 1983. 7. 1080–1081. – = ItK 1983. 1–3. 3–5.; – = MKSz 1983. 3. 305.

KODÁLY ZOLTÁN

CSÁKY Edit: A Magyar Irodalomtörténeti Társaság Kodály-emlékülése. = MTud 1983. 3. 233–234.
CZINE Mihály: Kodály és a magyar irodalom. = Látóh 1983. 1. 125–147.
FÜR Lajos: Kodály és a történelmi magyarság. = Alf 1983. 10. 40–62.
KERÉNYI György: Kodály és költőink. = Nyr 1983. 1. 27–40.
TARNÓC Márton: Kodály és a régi magyar műveltség. = ItK 1983. 1–3. 301–309.

KODOLÁNYI JÁNOS

Dokumentumok Juhász Géza levelesládájából. Közli: Lévay Botond. = Kr 1983. 12. 24–26.
K. J.-emlékszám = Alf 1983. 12. 3–95.
Fülöp László: Egy regényről és az életműről. (A Boldog békeidők olvasása közben.) 3–15. – Pomogáts Béla: Kelet és/vagy Nyugat. Julianus barát. 16–25. – Kornyáné Szoboszlay Ágnes: K. J. nyelvéről. 26–42. – Pók Lajos: A mítoszregény próbája. Én vagyok. 43–48. – Ablonczy László: K. J. nyílt tárgyalásai. (A drámaíró.) 49–56. – Kristó Nagy István: Kodolányi közelében. 57–61. – K. J.: Naplórészletek. 62–73. – Két finnországi levél. Közli: ifj. Kodolányi János. 73–75. – Tüskés Tibor: Kodolányi és a finnek. 76–83. – Bakó Endre: Kodolányi és Debrecen. 84–89. – Kodolányi Júlia: Az utolsó stáció. 90–92. – Juhász Béla: Számvetés. 93–95.
ILLÉS Endre: K. J. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 2. 581–583.
KARDOS László: K. J. leveleiből. = K. L.: Harminchárom arc. 366–368.
KENYERES Zoltán: A gombolyag legerősebb szála. K. J. publicisztikája. = K. Z.: A lélek fényűzése. 135–139.

KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE EMIL

KABDEBÓ Lóránt: K. G. E. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett. 365–381.

KOMJÁTHY JENŐ

BORI Imre: Az „álmok álmodója" = a Messiás – a látnok. = Híd 1983. 3. 277–294.
BORI Imre: A költő megkomponált szimbolizmusa. = Híd 1983. 6. 746–759.
NÉMETH G. Béla: A személyiség mint értékcél a századvég magyar lírájában. = ItK 1983. 1–3. 267–275.

KOMLÓS ALADÁR

KENYERES Zoltán: Szenvedély és józan indulat. K. A. kritikái. = K. Z.: A lélek fényűzése. 140–144.
SÓLYOM László: Emlékezés Komlós Aladárra. = Honism 1983. 2. 25–27.

VARGHA Kálmán: „Csak azokon a napokon éltem, mikor dolgoztam!" Emlékezés Komlós Aladárra. = MIOKÉvk 1981/82. 510–524.

KONRÁD GYÖRGY

ISZLAI Zoltán: Lírai regénylátomások. = I. Z.: A valóság közelében. 243–250.
SANDERS, Ivan: Freedom's captives. Notes on George Konrad's novels. = World literature today 1983. 2. 210–214.

KOPPAY GYÖRGY

SZÉKELY Júlia Anna: A trencséni humanista versírókör. Justus Lipsius ismeretlen levelezőpartnere: K. Gy. = ISz 1983. 6. 566–568.

KORMOS ISTVÁN

ÁGH István: K. I. mágiája. = Á. I.: Egy álom következményei. 271–275.
ÁGH István: „Világokat varázsolok." = ÚÍ 1983. 10. 80–83.
Hatvan éve született K. I. = Ttáj 1983. 10. 20–44.
Csurka István: „Pistika Piska Pista". 20–21. – Varga Lajos Márton: K. I. költészetéről. 22–29. – Kiss Ferenc: Kormos prózája. 31–55. – Mándy Iván: Műtét előtt, éjszaka. Hommage? Szeretettel! K. I. 37–38. – Pintér Lajos: K. I.: A vasmozsár törője alatt. 39–41.
KEMSEI István: A líra csomósodásai. Pályaképvázlat Kormos Istvánról. = ÚÍ 1983. 4. 83–93.
LŐRINCZ Pál: Honnan indult Kormos Pista? = MN 1983. jún. 23. 9.
TANDORI Dezső: A tovatűnt énekesek. 1. = Műhely 1983. 5. 3–10.
VASY Géza: K. I. költészete. = V. G.: Pályák és művek. 292–343.

KÓS KÁROLY

K. K. és a „Pisztrángok kara". K. K. kiadatlan leveleiből. (Közli:) Balázs Ádám. = Fo 1983. 12. 80–82.
K. K. levele Szentiványi Istvánhoz. = Fo 1983. 12. 83.
K. K. levelei Koronghy Lippich Elekhez és Kárpáti Aurélhoz. (Közli:) Sas Péter. = Fo 1983. 12. 71–79.
ABLONCZY László: A Budai Nagy Antal históriája. = Ttáj 1983. 12. 50–56.
BALOGH Péter: K. K. műhelye. = Életünk 1983. 12. 1134–1137.
Egyháza nem csalatkozott benne... Jegyzetek egy 70 éves Kós Károly levél margójára. = RefSz 1983. 1. 65–67.
JÉKELY Zoltán: Kós Károlyról. = Fo 1983. 10. 37.
KÁNTOR Lajos: K. K. hosszú utazása. = ÉI 1983. 50. 6–7.
„Kőből fából házat... igékből várat". In memoriam Kós Károly 1883–1983. (Vál., szerk., sajtó alá rend., utószó Sas Péter.) Bp., 1983. Magvető. 299 l.
LÁSZLÓ Gyula: K. K. emlékezete. = Ttáj. 1983. 12. 24–30.

„... a mai Magyarország legmagyarabb és legurópaibb íróművésze..." K. K. levelek Illyés Gyuláról. (Közli.) Tasnádi Gábor. = Ttáj. 1983. 12. 44–49.

PÁSKÁNDI Géza: A Mindenevő Szellem. = Kort 1983. 12. 1963–1972.

POMOGÁTS Béla: Az erdélyi történelmi regény. K. K.: Varjú nemzetség. = Ttáj 1983. 12. 31–35.

POMOGÁTS Béla: K. K. öröksége. Születésének századik évfordulóján. = Üzenet 1983. 12. 634–635.

KOSSUTH LAJOS

Ismeretlen Kossuth levél. = MHír 1983. 10. 5.

K. L. alföldi toborzóútjának ismeretlen levelei. Közli: Varsányi Péter István. = Ttáj 1983. 3. 77–79.

Kossuth Lajosra és családjára vonatkozó iratok Zemplén vármegye levéltárában. Összeáll.: Hőgye István. Miskolc, 1982. (1983). 148 l. (Borsod-Abaúj-Zemplén megyei levéltári Füzetek 20.)

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

ANGYALOSI Gergely: „Az istenek ellen, könnyű, fehér ruhában". (Megjegyzések József Attila és K. D. szellemi kapcsolatáról.) = Költőnk és korunk. 358–377.

BALASSA László: K. D.: Boldog, szomorú dal. = Nyr 1983. 4. 421–428.

HUNYADI-BRUNAUER, Dalma–BRUNAUER, Stephen: Dezső Kosztolányi. München, 1983. Univ. München. 250 l. (Veröffentlichungen des Finnisch-Ugrischen Seminars an der Universität München. Ser. C. Miscellanea. Bd. 15.)

KARDOS László: Harminchárom arc.
Kosztolányi kontra Ady. 220–223. – Törmelék. 224–234.

KIRÁLY István: Vallomás egy versről. = Napj 1983. 10. 21–25.

LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 23. 6.; 24. 6.; 30. 6.; 35. 6.

PUSZTA Sándor: Kosztolányi írja könyvében. = Vig 1983. 7. 544–546.

RUGÁSI Gyula: Az „örök Róma". K. D.: Nero, a véres költő című regényéről. = It 1983. 3. 592–614.

SZŐKE György: „Mostan színes tintákról álmodom..." Egy Kosztolányi-vers irodalomlélektani elemzése. = It 1983. 1. 97–106.

ZÁGONYI Ervin: Kosztolányi, az orosz líra tolmácsa. (Orosz műfordításai a Modern költőkben.) = ItK 1983. 6. 672–693.

KOVÁCS KÁLMÁN

Somogyból Debrecenbe. Kovács Kálmánnal beszélgetett Imre László. = Som 1983. 6. 56–65.

Nekr. Barta János = StudLittDebr Tom. 21. 1983. 5–10.; Bata Imre = Kort 1983. 3. 495–496.; Cs. V. I. = Napj 1983. 3. 39.; Imre László = Alf 1983. 3. 5–6.; ItK. 1983. 6. 722–723.; Juhász Béla = Alf 1983. 3. 3–4.; Kulcsár Szabó Ernő = ÉI 1983. 4. 11.

(Laczkó András) L. A. = Som 1983. 2. 112.; D. Magyari Imre = Köznevelés 1983. 9. 7.; Orosz István = StudLittDebr Tom. 21. 1983. 11–13.

KÖLCSEY FERENC

K. F. levelezése Kende Zsigmonddal. Sajtó alá rend., bev., jegyz. Taxner-Tóth Ernő. A Kende Zsigmondot bemutató tanulmány szerzője Takács Péter. Bp., 1983. Petőfi Irodalmi Múzeum 222 l.

K. F. testamentoma. (Bemutatja Molnár József és Julow Viktor.) Bp., 1983. Helikon. 75 l.

CSETRI Lajos: Berzsenyi vitái Kölcsey recenziójával. = ItK 1983. 5. 463–481.

T. ERDÉLYI Ilona: Auf der Suche nach Idealen in ungarn „im Frühling der Völker". Körner und Kölcsey. = Comparative literary studies Szeged. 199–207.

MARTINKÓ András: K. F.: Himnusz. A magyar nép zivataros századaiból. 1823. = M. A.: Értjük, vagy félreértjük a költő szavát? 99–107.

NAGY Endre: K. F. = N. E.: A magyar esztétika történetéből. 319–348.

CS. NAGY Ibolya: A testamentomtévő. K. F. végrendelete. = Alf 1983. 5. 93–94.

Szemere Bertalan kiadatlan levelei Kölcsey Ferenchez. Közli: Csorba Sándor. = It 1983. 4. 920–940. [Hat levél 1835-ből.]

TAXNER-TÓTH Ernő: Kölcsey öt ismeretlen levele. = MN 1983. szept. 3. 13. [1828–1833]

VARGA Pál: A magyarság és egyetemesség élménye Kölcsey, Vörösmarty, Petőfi és Arany néhány versében.. = StudLittDebr Tom. 21. 1983. 15–51.

KÖLESÉRI SÁMUEL

VÖRÖS Imre: Ifj. K. S. levele Scheuchzer zürichi professzorhoz. = ItK 1983. 5. 527–529.

KRÚDY GYULA

GALSAI Pongrác: K. Gy. szakácskönyve. = G. P.: Páternoszter. 245–265.

HALMÁGYI Miklós: Szindbád, a hajós és K., a földmérő. Krúdy és Kafka analógiák. = Életünk 1983. 1. 63–73.

ILLÉS Endre: K. Gy. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 2. 559–561.

ILLÉS Endre: Szerelmeim, évek múlva. = Kort 1983. 11. 1685–1700.

KOVALOVSZKY Miklós: „Nem élhetek Pest nélkül". = Budapest 1983. 5. 20–23.

KRÚDY Zsuzsa: Egy elfelejtett írás. = ÚjT 1983. 40. 16.

LÁNG Gusztáv: Vakációs kiskatedra. Ki olvassa Krúdy Gyulát? = Utunk 1983. 31. 6.

LÁSZLÓFFY Aladár: Krúdy avagy a helybenutazás. = Utunk 1983. 20. 1.

SZTOJKA László: Találkozás Krúdy-val. = AHét 1983. 20. 6.

URBÁN Aladár: K. Gy. nyomában Nógrádban. = Hét 1983. 23. 14.

LAKATOS ISTVÁN (?–1706)

ALBERT Dávid: A Székelyföld első bemutatója. = Kor 1983. 10. 805–807.

LAKATOS ISTVÁN

Költészet és valóság. Lakatos Istvánnal Írás a porban című verséről beszélget Kabdebó Lóránt. = Je 1983. 10. 903–918.

LÁNYI SAROLTA

DÉR Zoltán: L. S. zsengéi és naplója. = Üzenet 1983. 9. 455–464.

LAZICZIUS GYULA

DUKKON Ágnes: L. Gy. tanulmányai az orosz irodalomról. = FilKözl 1983. 2–3. 323–328.

LEBEL, JOHANNES

HUBERT Ildikó: Erdélyi humanisták bejegyzései Brunfels Herbáriumába. = ItK 1983. 6. 660–665.

LENGYEL BALÁZS

KABDEBÓ Lóránt: L. B. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett. 61–71.

LENGYEL JÓZSEF

L. J. ismeretlen önéletrajza. = Som 1983. 3. 77–79.

LACZKÓ András: A Visegrádi utca és a történelem. L. J. elkötelezettségéről. = Napj 1983. 6. 24–27.

POMOGÁTS Béla: Az Igéző világa és világképe. L. J. elbeszéléséről. = Kort 1983. 10. 1637–1643.

LEZSÁK SÁNDOR

Sz. KANYÓ Leona: „Szippant a nyár vadvizeket". = Sz. K. L. bemutatja Lezsák Sándort és Kanyó Ferencet. = Szivárvány 9. 1983. 32–38.

LŐTSEI SÁMUEL

LUKÁCSY Sándor: Kincsásás. 2. Mesterségek vetélkedése. = Kort 1983. 8. 1276–1284.

LUKÁCS GYÖRGY

L. Gy.: „Gelebtes Denken." An autobiographical sketch. = NHQu 1983. 89. 66–95.
L. Gy. válasza a Nuovi Argumenti körkérdésére. = Kr 1983. 1. 23–28.
BABIČ, Sava: Kraj „Razdoblaj eseja" Derda Lukača. = Delo 1983. 7. 16–20.
FRIED István: Das Einzelne, das Allgemeine und die Literatur. = SlavSl 1983. 2. 180–182.
JÓZSEF Farkas: Zu Fragen der Ethik und Revolution in der neueren ungarischen Literatur. George Lukács' Ethikvorstellungen im Jahre. 1919. = ALitt 1983. 1–2. 150–154.
KENYERES Zoltán: Lukács Adyról. = K. Z.: A lélek fényűzése. 113–124.
L. Gy. és a történelmi regény. = A Dunánál. 287–294. [Hanák Péter, Lackó Miklós és Nagy Péter rádió-beszélgetése.]
Lukács-recepció Nyugat-Európában. 1956–1963. Szerk., bev., bibliogr. Tallár Ferenc. Bp. 1983. MTA Filozófiai Int. 274 l. (Archívumi füzetek 3.)
NOVÁK Zoltán: Adalékok Lukács és Kassák viszonyához. = MFilSz 1983. 1. 70–83.
POSZLER György: The epic genres in the aesthetics of the young Lukács. = ALitt 1983. 1–2. 45–67.
POSZLER György: A történetfilozófia műfajelmélete – a műfajelmélet történetfilozófiája. A költői műfajok a fiatal Lukács esztétikájában. = P. Gy.: Kétségektől a lehetőségekig. 119–251.
SZILI József: Two contending conceptions in Die Eigenart des ästhetischen. = ALitt 1983. 1–2. 29–44.
Tanulmányok a fiatal Lukácsról. Szerk. Hársing László. Bp., 1983. Művelődési Minisztérium. 111 l.

LUKÁCS PÁL

PÉNZES István: Az elfelejtett L. P. = Hét 1983. 12. 14–15.
VÖRÖS Péter: L. P. emlékezete. = ISz 1983. 6. 562–565.

MADÁCH IMRE

ANDRÁS László: Deus ex ...? Részlet A Madách-rejtély című tanulmányból. = Kort 1983. 4. 508–526.
ANDRÁS László: A Madách-rejtély. Bp., 1983. Szépirod. 342 l.
ANDRÁS László: A Tragédia „alapeszméje". = Vil 1983. 1. 30–38.
BARTA János: Az ember tragédiája értelmezéséhez. = StudLittDebr Tom 21. 1983. 93–121.
BORI Imre: A szimbolizmus egyik ősforrása. = Híd 1983. 7–8. 933–950.
FRIED István: „majd az élet korlátozza önmagát..." Az ember tragédiája Haláltánc-jelenetének magyarázatához. = Pal 1983. 1. 58–64.
HUBAY Miklós: A Paradicsom kulcsai. = Kort 1983. 4. 501–507.; Látóh 1983. 6. 38–49.

KELÉNYI István: „Üdvöz légy szellemtestvér!" Dramaturgiai problémakörök a Tragédia körül – a romantikus kettős-én elve. = Pal 1983. 1. 53–57.
KERÉNYI Ferenc: Madách Imre „...írtam egy költeményt..." (A hasonmásban mellékelt kéziratlap szövege. A képeket, dokumentumokat vál. ––) Bp., 1983. Európa. 64 l. (Kézirattár)
KERÉNYI Ferenc: Mérlegen a Madách-kutatás. = Pal 1983. 1. 1–4.
KISS Gy. Csaba: Egykorú szlovák tudósítások Madách képviselővé választásáról. = Lit 1983. 1–4. 248–251.
KÖPECZI Béla: Madách egyetemes humanizmusa. = Látóh 1983. 11. 100–103.
LOTZE, Dieter P.: Of cockroaches and „Civilizing" Hungary: Imre Madách as an Aristophanic satirist. = Neohel 1983. 1. 203–219.
LUKÁCSY Sándor: Kincsásás. 5. Álmok a történelemről. = Kort 1983. 11. 1763–1768.
LUKÁCSY Sándor: M. I.: egy magyar költő a világirodalomban. = Lit 1983. 1–4. 243–247.
MOLNÁR GÁL Péter: A Tragédia jogdíjai. = Kr 1983. 10. 22–23.
PRAZNOVSZKY Mihály: Országgyűlési választások 1848 nyarán Nógrádban. (Egy vonás a politikus Madách arcképéhez.) = Pal 1983. 3. 10–15.
SŐTÉR István: Madách és Paulay. = Látóh 1983. 11. 104–107.
SŐTÉR István: A nógrádi Madách. = Pal 1983. 1. 27–33.
SPÁCZAY Hedvig: M. I. hadbírósági perének nyomában. = Pal 1983. 1. 16–22.
SZABAD György: Madách politikai hovatartozása a reformkorban. = Műhely 1983. 5. 11–22.
F. SZABÓ Ernő: Madáchi pillanatok. = Pal 1983. 1. 34–40.
SZABÓ Károly: Férfi és nő. M. I. és Veres Pálné. = Pal 1983. 1. 49–52.
SZÁSZ János: Egy továbbgondolandó párhuzam. = Kor 1983. 10. 773–774.
SZILÁGYI Ferenc: M. I. (1823–1864) Séta a csesztvei kúriában. = NyéK 1983. 53. 63–72.
SZŐLLŐSI István: Gondolatok Madách Tragédiájáról. = Confessio 1983. 3. 70–78.
TARJÁN Tamás: Úrhajónk rózsaablaka. Az újabb színielőadások szerepe a Tragédia mai értelmezésében. = Pal 1983. 6. 56–63.
UDVAROS Béla: Madách Tragédiája száz éve a színpadon. = Diakonia 1983. 2. 68–74.
Újabb adatok M. I. főbiztosi tevékenységéről. 1846–1848. (Közli:) Leblancné Kelemen Mária. = Pal 1983. 3. 5–9.
VIANU, Tudor: Madách és Eminescu. = T. V.: Korok, írók, művek. 173–187.
ZAY László: „A gondolat s igazság végtelen". Madách időszerűsége és halhatatlansága. = TheolSz 1983. 2. 108–110.

MAKAY IDA

LENGYEL Balázs: M. I. költészete. = Je 1983. 6. 570–573.

MÁNDY IVÁN

BÁTHORI Csaba: Mándy Iványról. = Vig 1983. 2. 129–134.

KABDEBÓ Lóránt: Mándy strandjai és uszodái. = Kort 1983. 12. 2007–2008.

MÁRAI SÁNDOR

ERDŐDY Edit: Márai itthon. 1945–1948. = Vig 1983. 1. 41–45.
KARDOS László: M. S. leveleiből. = K. L.: Harminchárom arc. 422.
RÓNAY László: A polgári világ alkonya. M. S. tükrében. = Műhely 1983. 4. 3–14.

MÁRIA Y ÖDÖN

BAKÓ Endre: M. Ö., a szépíró. = Alf 1983. 3. 66–72.

MARÓTI LAJOS

ISZLAI Zoltán: Kivonulás a kolostorból. = I. Z.: A valóság közelében. 84–89.
TARJÁN Tamás: Gondolat a valóság lantján. (M. L.) = T. T.: Kortársi dráma. 306–321.

MÁRTON JÓZSEF

MIKÓ Pálné: A magyar nyelv és M. J. a Bétsi Universzitásban. = MTud 1983. 7–8. 616–623.
MIKÓ Pálné: M. J. szerepe a napóleoni proklamáció fordításában. = ItK 1983. 5. 518–522.

MARTONFALVI TÓTH GYÖRGY

BARTÓK István: Két XVII. századi magyar egyházi retorika. M. T. Gy.: Ars concionandi Amesiana; Szilágyi Tönkő Márton: Biga pastoralis. = ItK 1983. 5. 447–462.

MEGYERICSEI JÁNOS

MIKÓ Árpád: Két világ határán. (Janus Pannonius, Garázda Péter és M. J. síremléke.) = ArsHung 1983. 1. 49–75.

MELIUS JUHÁSZ PÉTER

*MAKKAI László: Un catéchisme hongrois contre les antitrinitariens. = Antitrinitarianism in the second half of the 16th century. 90–95.

MESTERHÁZI LAJOS

FEKETE Gyula: Búcsú Mesterházi Lajostól. = F. Gy.: Sarkcsillag. 339–341.
ISZLAI Zoltán: Végiggondolni. = I. Z.: A valóság közelében. 123–128.

MÉSZÖLY MIKLÓS

Béládi Miklós: Válaszutak.
A tények parabolája. 288–298. [M. M.: Jelentés öt egérről c. novellája kapcsán.] – Az elbeszélő illetékessége. 299–310. – Az epika megtisztítása és felvezetése. 311–323.
Der Gast. Berliner Interview. = Sprache im tZ 1983. 85. 16–23.

MIKSZÁTH KÁLMÁN

M. K.: Cikkek és karcolatok. 1888. július – 1889. január. Sajtó alá rend. Rejtő István. Bp., 1983. Akad. 477 l. (Mikszáth Kálmán összes művei 77.)
FÁBRI Anna: M. K. alkotásai és vallomásai tükrében. Bp., 1983. Szépirod. 225 l. (Arcok és vallomások)
*FENG Zhi-sheng: The novels of M. K. = Stud in ForeignLit 1. Peking, 1979. 304–319.
LÁNG Gusztáv: Vakációs kiskatedra. Népköltészet vagy mélylélektan? = Utunk 1983. 27. 6.
RÁKOS Péter: Noszty Feri bűne. = ISz 1983. 5. 408–419.
REJTŐ István: M. K. és a „Magyar Hírlap". = MKSz 1983. 4. 332–344.

MISKOLCZI GÁSPÁR

M. G.: Egy jeles vad-kert avagy Az oktalan állatoknak históriája. Vál., sajtó alá rend., utószó Stirling János. Bp., 1983. Magvető. 525 l. (Magyar hírmondó)

MOLNÁR ÁKOS

LICHTMANN Tamás: M. Á. történelmi regényei. A császár dajkája és A hitehagyott. = MIOKÉvk 1981/82. 313–327.

MOLNÁR GÉZA

MÁTÉ J. György: Interview with a contemporary writer. = HungDig 1983. 4. 94–99.
„Önmagunkat meglelni műveinkben..." Danyiil Granyin és M. G. párbeszéde. = SzI 1983. 8. 175–179.

MÓRA FERENC

HORVÁTH Dezső: Móra-minták „Sziromszékről". = Ttáj 1983. 2. 30–45.
LENGYEL András: Juhász Gyula és M. F. Egy különös barátság történetéhez. = Ttáj 1983. 4. 56–68.

MÓRICZ ZSIGMOND

M. Zs.: Tanulmányok. 2. Erkölcsi sarkantyú. Összegyűjt., szerk., szöveggond. Nagy Péter. Bp., 1983. Szépirod. 793 l. (Móricz Zsigmond összegyűjtött művei)

BALÁZS Balázs: Hogy születik meg egy regény ötlete. Nem élhetek muzsikaszó nélkül. = MV 1983. 4. 40–48.

EGYED Péter: A bizonyosság határai. M. Zs. regényformájának kérdéseiről. = NyIrK 1983. 2. 95–104.

Eszmecsere a „fajmérce" körül. M. Zs. és Molter Károly levelezéséből. (Közli:) Marosi Ildikó. = ÚjT 1983. 45. 18.

FEKETE Gyula: Miben időszerű M. Zs.? Felszólalás az Alföld Móricz-emlékülésén. = F. Gy.: Sarkcsillag. 316–323.; Alf 1983. 9. 46–49.

KARDOS László: Hajsza M. Zs. ellen. = K. L.: Harminchárom arc. 157–159.

KEVE András: M. Zs. levele Buday Györgyhöz. = SomogyiKönyvtMűhely 1983 1. 44–45.

KUTRUCZ Gizella: Milyen volt Csibe? Emlékek 1943–1944-ből. = Vság 1983. 2. 87–96.

Oláh Gábor levelei Móricz Zsigmondhoz. Közli: Rádics Károly. = Alf 1983. 4. 77–82.

RÁDICS Károly: Hogy vagyunk meg nélküled? Babits Mihály levelei Móricz Zsigmondhoz. = Dunatáj 1983. 4. 29–39.

RÁDICS Károly: Juhász Gyula és M. Zs. levélváltása. = SomogyiKönyvtMűhely 1983. 1. 5.

TÓTH Endre: M. Zs. és Oláh Gábor egymásról. = T. E.: Oláh Gábor és kortársai. 71–107.

NÁDAS PÉTER

N. P.: Menekülés az érzelembe. = Je 1983. 7–8. 657–661.

FODOR Géza: Szín – tér nélkül. = Je 1983. 7–8. 723–728.

ISZLAI Zoltán: Majdnem szintézis. = I. Z.: A valóság közelében. 108–112.

NAGY LAJOS

N. L.: A lázadó ember. Önéletrajzi regény. Szöveggond., jegyz. Kónya Judit. Bp.., 1983. Szépirod. 391 l. (Nagy Lajos művei)

Apostagtól Budapestig. N. L.-dokumentumok. Közread. és összeáll. Szilágyi János. = Fo 1983. 2. 7–20.

BAKONYI Géza: N. L. napirendje és a mindennapok rendje. = Fo 1983. 2. 21–26.

BAKONYI István: Írói magatartás és humanizmus. N. L. Pincenaplójából. = Napj 1983. 4. 23–24.

BAKONYI István: A teljes pusztulás testközelsége. N. L.: Pincenapló. = Som 1983. 1. 18–20.

FARKAS P. József–HALÁSZ Ferenc: N. L. az apostagiak tudatában. = Fo 1983. 2. 66–70.

HERCZEG Gyula: N. L. stílusa. 1–2. = Nyr 1983. 3. 280–295.; 4. 410–421.

HUBAY Miklós: Ilyen fiatalon! = Látóh 1983. 2. 9–19.
JÓKAI Anna: N. L. magányossága. = Ttáj 1983. 8. 39–44.
JUHÁSZ Ferenc: N. L. hatalma. = ÚÍ 1983. 2. 3.
KARDOS László: Harminchárom arc.
Egyiptomi íródeák. 169–173. – A falu meg a város. 173–175. – Törmelék. 175–176.
KÓNYA Judit: N. L. = SzI 1983. 2. 168–170.
NAGY SZ. Péter: Kívül s felül. N. L. különvéleménye. = Kr 1983. 2. 11.
SIMON Gy. Ferenc: N. L. és háttérben Derkovits. = ÚjT 1983. 6. 14–15.
SŐTÉR István: A szegényember méltósága: N. L. = It 1983. 4. 829–836.
SŐTÉR István: A szegényemberek írója. = ÉI 1983. 35. 6.
SZILÁGYI János: „Halálig tiszta". = ÚjT 1983. 6. 14–15.
SZILÁGYI János: Néhány szó Nagy Lajosról. = ÚÍ 1983. 5. 128.; Válasz: Vargha Kálmán: Még néhány szó Nagy Lajosról és két novellájáról. = ÚÍ 1983. 5. 126–128.; Viszontválasz: Szilágyi János = ÚÍ 1983. 5. 128.
TAMÁS Aladár: Az örök N. L. = ÉI 1983. 8. 9–10.
TAMÁS Aladár: Az örök N. L. Száz éve született N. L. = Kr 1983. 2. 9–10.; Látóh 1983. 4. 93–101.
TARJÁN Tamás: Csillag, 1954. december. = Fo 1983. 2. 56–65.; Látóh 1983. 4. 128–144.
TARJÁN Tamás: „...Látni és láttatni is..." N. L. a filmről. = Ttáj 1983. 2. 59–63.
TVERDOTA György: N. L. és József Attila. = Fo 1983. 2. 45–55.
CS. VARGA István: A lázadó ember. N. L. önéletrajzi könyvéről. = Fo 1983. 2. 38–44.
CS. VARGA István: A menekülő ember. N. L. önéletrajzi regényéről. = Napj 1983. 5. 24–26.
VARGA Lajos: Újraolvasónapló. A remekmű leveti álarcát. N. L.: A falu álarca. = Fo 1983. 2. 27–33.
VEKERDI László: A Pincenaplóról. = Fo 1983. 2. 34–37.
ZELK Zoltán: Nagy Lajosról a Rádióban. Hetvenegy éves. = Vig 1983. 8. 618.

NAGY LÁSZLÓ

ALFÖLDY Jenő: Zöld szárnyak suhogása. Jegyzet N. L. költészetéről. = A. J.: Élménybeszámoló. 11–21.
CSOÓRI Sándor: A világ közepén állunk. = ÉI 1983. 6. 15.
PÓSA Zoltán: Hamlet és Yorick. = MIfj 1983. 12. 30–31.
TAKÁCS Zsuzsa: N. L. Lorca-fordításainak poétikai megközelítése. Cigányrománcok. Eufonia, ritmus, versmérték. Szintaxis. = FilKözl 1982. 2–3. 224–244.
TÜSKÉS Tibor: N. L. Bp., 1983. Szépirod. 205 l.
VASY Géza: Pályák és művek.
A nemzeti jelleg és N. L. költészete. 344–356. – N. L.: Ki viszi át a Szerelmet? 357–366. – N. L.: Szárnyak zenéje. 367–379. – N. L. utolsó pályaszakasza. 380–393.
VÉGH Antal: N. L. = ÉI 1983. 2. 15.; Látóh 1983. 3. 62–66.

NÉGYESY LÁSZLÓ

D. MAGYARI Imre: Stílusgyakorlatok Négyesyről. = ÉI 1983. 50. 8.
SZAKOLCZAI Attila: N. L. első Zrínyi-dolgozata: A nevezetesebb fenségi elemek a Zrínyiászban. = BékésiÉ 1983. 1. 97–99.
Ötven éve halt meg ––.
Kovács Sándor Iván = BékésiÉ 1983. 1. 95–96.

NEMES NAGY ÁGNES

ALFÖLDY Jenő: „Mesterségem, te gyönyörű". N. N. Á. költészetéről. = A. J.: Élménybeszámoló. 221–230.
BÁRDOS László: Az átmenetiség alakzatai. N. N. Á. két prózaverse. = Kort 1983. 6. 983–990.
KABDEBÓ Lóránt: N. N. Á. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett. 73–86.
POMOGÁTS Béla: N. N. Á. az értelem költője. = ÚjT 1983. 14. 11.

NÉMETH LÁSZLÓ

N. L. levelei Féja Gézához. (Közli: Zimonyi Zoltán) = Fo 1983. 1. 77–87.
BÁRDOS Judit: N. L. „harmadik" útja. = A magyar filozófiai gondolkodás a két világháború között. 199–222.
BÉLÁDI Miklós: Esszé a Tanu-időből. = Alf 1983. 1. 30–36.
BÉLÁDI Miklós: Minőség és erkölcs N. L. gondolatvilágában. = ItK 1983. 1–3. 291–300.
BÉLÁDI Miklós: Válaszutak.
Minőség és erkölcs N. L. gondolatvilágában. 67–89. – Egy korszak alkonya. 103–114.
CSENGEY Dénes: A hérosz és a groteszk hős. A drámaíró N. L. és Örkény István. = Vság 1983. 11. 95–106.
DÉR Zoltán: A gordiuszi csomó. N. L. életműve napirenden. = Üzenet 1983. 5. 254–260.
Dokumentumok Juhász Géza levelesládájából. Közli: Lévay Botond. = Kr 1983. 12. 24–26.
GÁLL Ernő: A kelet-európai „tejtestvériség": adottság és vízió. = G. E.: A sajátosság méltósága. 430–444.
GERGELY András: N. L. vitája Szekfű GYulával. = Vság 1983. 1. 47–62.
GREZSA Ferenc: A Németh-esszékötetek felszabadulás előtti alakváltozatai. = Fo 1983. 6. 60–64.
GREZSA Ferenc: N. L. portréja Széchenyiről. = Ttáj 1983. 9. 62–67.
GREZSA Ferenc: N. L. Szárszón. = Alf 1983. 8. 38–45.
GREZSA Ferenc: N. L. Szekfű könyve. = Ttáj 1983. 5. 75–81.
ILLÉS Endre: Szerelmeim évek múlva. = Kort 1983. 11. 1685–1700.
KÁMÁN Erzsébet: Tolsztoj inasaként. N. L. a szovjet irodalomról. = Napj 1983. 11. 18–19.

KARDOS László: Jegyzetek a Németh-ügyhöz. = K. L.: Harminchárom arc. 423–427.
KULCSÁR SZABÓ Ernő: Küldetéses hős – új epikai rajzolatban. N. L.: Alsóvárosi búcsú. = Alf 1983. 1. 51–60.
LENDVAI Ildikó: N. L. a monográfiák tükrében. Politika és erkölcs, „Kelet" és „Nyugat" viszonyának kérdései N. L. életművében. = It 1983. 3.653–670.
MÉSZÁROS Sándor: Az önmegváltás reménytelensége. N. L.: Gyász. = Alf 1983. 1. 45–50.
MONOSTORI Imre: Egy esszé előzményei. N. L. Szekfű-bírálatáról. = Napj 1983. 3. 16–18.
MONOSTORI Imre: „Szekfű Gyula és a magyarság sakkpartija". Fejezetek a Német–Szekfű vita történetéből. 1–3. = ÚjFo 1983. 2. 72–77.; 3. 61–69.; 4. 67–77.
MONOSTORI Imre: Szempontok N. L. Szekfű-esszéjének elemzéséhez. = Műhely 1983. 5. 32–46.
HARTYÁNYI István: Mutató N. L. munkáihoz. Szeged, 1983. Somogyi Kvtár. 94 l.
SCHMITT Hedvig: N. L. betegágya mellett. = Diakonia 1983. 1. 64–69.
CS. VARGA István: Az emberi értékkapcsolatok regénytragédiája. N. L.: Iszony. = Alf 1983. 1. 61–73.
CS. VARGA István: N. L. és az Első Péter. = SzI 1983. 1. 138–141.
CS. VARGA István. N. L.: Irgalom. Dosztojevszkij- és Tolsztoj-inspirációk. = ÚjFo 1983. 6. 90–94.

NYÍRŐ JÓZSEF

RÓNAI Zoltán: Ember a havasokból. Ny. J. halálának 30. évfordulóján. 1. = ÚjLátóh 1983. 4. 465–468.

OLÁH GÁBOR

O. G. levelei Móricz Zsigmondhoz. Közli: Rádics Károly. = Alf 1983. 4. 77–82.
ILLÉS Endre: A táltosfiú. O. G. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 2. 599–605.
KARDOS László: Harminchárom arc.
Patkánybűvölő. 160–162. – Dialógus a Szárnyas emberről. 164–168. – Az utolsó napokból. 168.
TÓTH Endre: Oláh Gábor és kortársai. Bp., 1983. Közgazd. és Jogi K. 148 l.

OLTVÁNYI AMBRUS

Nekr. Németh G. Béla = ItK 1983. 6. 723–724.; Sükösd Mihály = ÉI 1983. 40. 8.; – = Kr 1983. 11. 13.

ORBÁN OTTÓ

ÁGH István: Orbános emberáldozat. = Á. I.: Egy álom következményei. 299–304.

OSVÁT ERNŐ

FRÁTER Zoltán: Osvát. = Kort 1983. 12. 1977–1986.
ILLÉS Endre: Az alkimista. O. E. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 2. 629–644.

OTTLIK GÉZA

O. G.: A másik Magyarország. = Kabdebó Lóránt: A háborúnak vége lett. 385–397.
O. G. levelei Rónay Györgynek. = Vig 1983. 4. 299–301.
O. G. és a Vigilia. = Vig 1983. 4. 297–298.
WERNITZER Julianna: Hallgatás és tett. (O. G.: Iskola a határon.) = Mtan 1983. 4. 154–163.

ÖRKÉNY ISTVÁN

Ö. I.: Olvasmányaimról. = Kort 1983. 4. 627–632.
BOLDIZSÁR Iván: Ötvenhét év Örkény Istvánnal. = B. I.: A korona napja. 229–233.
CSENGEY Dénes: A hérosz és a groteszk hős. A drámaíró Németh László és Ö. I. = Vság 1983. 11. 95–106.
ÉZSIÁS Erzsébet: Mindannyian Pistik vagyunk. Ö. I., a drámaíró. = Som 1983. 1. 50–55.
ISZLAI Zoltán: A diadalmas exitus. = I. Z.: A valóság közelében. 215–220.
LÁNG Gusztáv: Kiskatedra. = Utunk 1983. 19. 6.
SÜKÖSD Mihály: Örkény. = S. M.: A paradicsom kapuja. 377–405.
SZABÓ B. István: A groteszk magyarsága és humanizmusa. Ö. I. pályaképe életműkiadásának tükrében. = ÚÍ 1983. 8. 85–99.
TARJÁN Tamás: Éljen a kérdőjel! Ö. I. a drámaíró. = Napj 1983. 2. 24–30.; Kortársi dráma. 50–86.

PÁKEI LAJOS

NYÁRÁDI Gábor: Tündér köntösben. = Mo 1983. 51–52. 42–43. [Kiadatlan kézirat.]

PALÓCZY LÁSZLÓ

KILIÁN István: „Kézben fegyverrel, harcon elesni dicső". P. L. költészetéről, születésének kétszázadik évfordulóján. = Napj 1983. 9. 36–39.

PALOTAI BORIS

Nekr. B. T. = ÚjT 1983. 38. 43.; Bata Imre = Kort 1983. 11. 1840.; D. M. = MHírl 1983. 22. 20.; Jókai Anna = ÉI 1983. 38. 7.; Tamás István = Kr 1983. 10. 21.

PÁPAI PÁRIZ FERENC

KÓTAY Pál: Háromszáz éves a Pax corporis. P. P. F. naplójának olvasásakor. = Kor 1983. 7. 552–557.
NÉMETHY Sándor: P. P. F. ismeretlen levelei 1675-ből. = TheolSz 1983. 2. 82–83.

PÁSKÁNDI GÉZA

SZÁRAZ György: Géza úrhoz. = Ttáj 1983. 5. 26–28.
TARJÁN Tamás: Rabszurdoid. (P. G.) = T. T.: Kortársi dráma. 159–178.

PASSUTH LÁSZLÓ

P. L.: Alma Mater Kolozsvárott. Közli: Tardy Lajos. = Vig 1983. 8. 599–605.
BOLDIZSÁR Iván: Találkozások Passuth Lászlóval. = B. I.: A korona napja. 225–228.

PÁZMÁNY PÉTER

BITSKEY István: Egy modern Pázmány-kép elé. = Vig 1983. 7. 483–487.
BOROVI József: Az egyetemalapító P. P. = Vig 1983. 7. 488–492.
MÉSZÁROS István: Pázmány a magyar neveléstörténetben. = Vig 1983. 7. 492–498.

PÉCSVÁRADI GÁBOR

P. G.: Jeruzsálemi utazás. Ford., bev., jegyz. Holl Béla. Bp., 1983. Szépirod. 271 l. (Magyar ritkaságok)

PESTY FRIGYES

KERÉNYI Ferenc: Két irodalmi adalék az 1840-es évek Dózsa-képéhez. = ItK 1983. 4. 376–379.

PETELEI ISTVÁN

GÁSPÁRI László: Impresszionista stílusjegyek P. I. Klasszi című novellájában. = It 1983. 3. 735–744.

PÉTERFY JENŐ

P. J. válogatott művei. Vál., szöveggond., jegyz. Sőtér István. Bp., 1983. Szépirod. 1008 l. (Magyar remekírók)

PETŐFI SÁNDOR

P. S. összes költeményei. 1844. január–augusztus. Sajtó alá rend. Kiss József, Ratzky Rita, Szabó G. Zoltán. Bp., 1983. Akad. 451 l. (Petőfi Sándor összes művei)

ÁGH István: Öt pont Petőfiről. = Á. I.: Egy álom következményei. 208–211.

BABIČ, Sava: Petefi i Krleža. = Delo 1983. 5. 137–143.

BERZE NAGY János: Petőfi költészetének folklore-párhuzamai. (1925.) = B. N. J.: Nap és tükör. 152–180.

CHMEL, Rudolf: Básnik narodny i svetovy. = SlovPohl'ady 1983. 1. 103–107.

FEKETE Sándor: Petőfi világszabadsága. = Kr 1983. 3. 11–12.

HERMAN Ottó: Arany, Tompa, Petőfi és a népköltés madárvilága. Vál., sajtó alá rend. Schelken Pálma. Utószó Kósa László. Bp., 1983. Szápirod. 208 l.

HORVÁTH Károly: A magyar és lengyel romantikus irodalom néhány párhuzamos vonásáról. Petőfi és Słowacki. = FilKözl 1983. 1–2. 19–46.

ILLÉS Endre: A Sandri. P. S. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 1. 236–241.

LÁNG Gusztáv: Vakációs kiskatedra. A költő szellemujja. = Utunk 1983. 28. 6.

NYÉKI Károly: Petőfi eszperantóul. = MN 1983. szept. 6. 8.

RÁDULY János: Elnépiesedett Petőfi-versek 1888-ból. = Művelődés 1983. 7. 32–34.

SZABAD György: Viszonyunk Petőfihez. = ÚjT 1983. 17. 24.

SZOKOLAY Károly: A Shakespeare-t fordító Petőfi. = HevSz 1983. 4. 11–13.

URBÁN Aladár: Petőfi-mozaik 1848-ból. = It 1983. 4. 941–955.

VARGA Pál: A magyarság és egyetemesség élménye Kölcsey, Vörösmarty, Petőfi és Arany néhány versében. = StudLittDebr Tom. 21. 1983. 15–51.

PETRI GYÖRGY

GÖMÖRI, George: György Petri „I live here". = Index on Censorship 1983. 2. 9–10.

PILINSZKY JÁNOS

ÁGH István: Isten írnoka volt. = Á. I.: Egy álom következményei. 384–387.

BÉLÁDI Miklós: Arcképvázlat Pilinszky Jánosról. A lét abszurditása és a vallásosság. = ÚjAur 1983. 3. 94–111.

Beszélgetések Pilinszky Jánossal. Vál., szerk. Török Endre. Bp., 1983. Magvető. 253 l.

CSETRI Lajos: Adalékok Pilinszky poétikájához. P. J.: Szög és olaj. = Ttáj 1983. 12. 68–71.

Eljutunk a derűig. Rádióbeszélgetés Pilinszky Jánossal a muzsikáról. Riporter: Szigeti István. = Vig 1983. 8. 589–594.

GELLÉRT Marcell: P. J.: Apokrif. (Verselemzés.) = Mtan 1983. 1. 27–32.

HEGYI Béla: Pilinszky és Rónay. = Vig 1983. 4. 279–281.

P. J. hagyatékából. Közli: Jelenits István. = ÚÍ 1983. 12. 82–98.

SZIVERI János: Egy lírikus esszéihez. = ÚjSymp 216. 1983. 188.

TANDORI Dezső: A költői eszköztár módosulása P. J. költészetében. = It 1983. 2. 356–372.

TASI József: Egy Pilinszky-interjú elé. Beszélgetés Pilinszky Jánossal. 1971. október 1. = ÚjFo 1983. 3. 3–23.

PINCZÉSI JUDIT

Nekr. Kálnoky László. = Fo 1938. 2. 79.

PINTÉR LAJOS

FÜZI László: P. L. József Attila-díjára. = Fo 1983. 6. 96.
FÜZI László: „Szállsz is, zuhansz is". P. L. költészetéről. = Napj 1983. 10. 30–32.

PONGRÁCZ LAJOS

CSÁKY Károly: Emlékezés Pongrácz Lajosra. = ISz 1983. 6. 558–561.
ZALABAI Zsigmond: Amiről egy sírkő mesél. '48 Dél-Hontban. = Kort 1983. 3. 438–444.

PROHÁSZKA OTTOKÁR

GARGA József: Mozaikok egy Prohászka képhez. = KatSzó 1983. 17. 6.
GYÖRGY Attila: „Az örök élet énekese". 1–2. (P. O. emlékezete.) = KatSzó 1983. 21. 4.; 22. 10.
PÁLVÖLGYI Gyula: Prohászka az index után. = Vig 1983. 6. 441–444.

PUSZTA SÁNDOR

Nekr. Kristó Nagy István = Som 1983. 4. 43–44.; Pomogáts Béla = Vig 1983. 7. 543–544.; Rónay László = ÉI 1983. 12. 8.

RÁBA GYÖRGY

„Költészet és valóság". Rába Györggyel Amalfi meséje című verséről beszélget Kabdebó Lóránt. = Életünk 1983. 11. 1038–1043.

RADNÓTI MIKLÓS

AMACZINÉ BÍRÓ Zsuzsa: Az egyéni haláltudat alakulása R. M. költészetében az Újholdtól a Tajtékos égig. = Mtan 1983. 1. 32–39.
BIRNBAUM, Marianna D.: Miklós Radnóti. A biography is his poetry. München, 1983. Univ. München. 253 l. (Veröffentlichungen des Finnisch-Ugrischen Seminars an der Universität München. Ser. C. Miscellanea. Bd. 14.)
LENGYEL András: R. M. ismeretlen öninterjúja. = Ttáj 1983. 2. 56–58.
RODRIGUES Ernesto José: M. R. em Português. = ALitt 1983. 3–4. 412–414.
M. TAKÁCS Lajos: Radnóti utolsó versei ukránul. Egy műfordító elindul. = Napj 1983. 4. 24.

II. RÁKÓCZI FERENC

BEKE György: Rákóczi-levelek Máramarosszigeten. = Honism 1983. 6. 22.
SZÖRÉNYI László: II. Rákóczi Ferenc tanára Melchior Guttwirtt és műve az Amores Mariani. = ItK 1983. 1–3. 197–201.
R. VÁRKONYI Ágnes: Rákóczi és a hágai békekonferencia. = ItK 1983. 8. 202–211.

RÁT MÁTYÁS

KÓKAY György: Könyv, sajtó és irodalom a felvilágosodás korában.
Göttinga, R. M. és felvilágosodás-kori irodalmunk. 33–53. – Híd Kelet és Nyugat között. 53–62. – A politikai aritmetika magyarországi történetéhez. 62–72. – Egy röpirat az anyanyelv védelmében. 72–81.

RATKÓ JÓZSEF

GÖRÖMBEI András: Mélyből jött költészet. R. J. portréjához. = Napj 1983. 10. 27–28.

REMENYIK ZSIGMOND

VATTAY Elemér: R. Zs. önvallomása. = Vig 1983. 5. 380–381.

RÉTYI PÉTER

R. P. naplója. Előszó, magyarázó jegyz. Maria Ursuțiu. Bukarest–Bp., 1983. Kriterion–Európa. 138 l. (Téka)

RÉVAI JÓZSEF

URBÁN Károly: R. J. = TársSz 1983. 6. 79–89.

RIMAY JÁNOS

[BALASSI] Balassa Bálint–[RIMAY] R. J. Istenes éneki. Melléklet: Szabó Géza: Balassi Bálint és R. J. Istenes éneki. Bp., 1983. Helikon. 312, 16, 24 l. [RMK I. 1623.]
BÓTA László: A Balassi–Rimay-versek első kiadásának keletkezéséhez. = ItK 1983. 1–3. 173–188.; Bp., 1983. MTA Irodtud.Int. 173–188. (Reneszánsz füzetek 67.)
DI FRANCESCO, Amedeo: R. J. kísérlete a magyar filozófiai líra megteremtésére. = ItK 1983. 1–3. 163–172.; Bp., 1983. MTA Irodtud.Int. 163–172. (Reneszánsz füzetek 66.)
KOMLOVSZKI Tibor: Rimay és a Balassi-hagyomány. Bp., 1983. MTA Irodtud.Int. 589–600. (Reneszánsz füzetek 54.)

NAGY László: Háború és politika R. J. életében. = ItK 1983. 4. 318–339.; Bp., 1983. MTA Irodtud.Int. 317–339. (Reneszánsz füzetek 68.)

RÓNAY GYÖRGY

R. Gy.: Szeptemberi halászat. Összegyűjtött kisprózai alkotások. Bp., 1983. Magvető. 597 l. (Rónay György művei)
R. Gy. naplójából. (1949) = Vig 1983. 4. 289–296.
HEGYI Béla: Pilinszky és Rónay. = Vig 1983. 4. 279–281.
LENGYEL Balázs: A belső nyár felé. A költői önmegvalósítás története. 1–2. = Vig 1983. 4. 282–286.; 5. 363–367.
TARBAY Endre: Szelíd kiáltás. = Vig 1983. 4. 287–288.

SÁNDOR ISTVÁN

TÜSKÉS Tibor: Egy magyar utazó a 18. század végén. = Műhely 1983. 4. 25–33.

SÁNTA FERENC

VASY Géza: S. F. = V. G.: Pályák és művek. 106–117.

SARKADI IMRE

S. I.: Drámák. Összegyűjt., szöveggond., jegyz. Sarkadi Imréné és Csontos Sándor. 2., bőv. kiad. Bp., 1983. Szépirod. 936 l. (Sarkadi Imre művei)
BÉLÁDI Miklós: Véletlen és abszurditás. = B. M.: Válaszutak. 274–287.
HERMANN István: A gyávaság anatómiája. S. I.: A gyáva. = Kort 1983. 1. 106–113.
TARDOS Tibor: A Sarkadi-vitorláson. = IrodÚjs 1983. 4. 17–18.
TARJÁN Tamás: A szabad akarat választjai. (S. I.) = T. T.: Kortársi dráma. 15–49.
VASY Géza: Pályák és művek.
Cikkei és tanulmányai. 80–83. – S. I. novellái. 84–88. – A gyáva. 89–105.

SCHÖPFLIN ALADÁR

BOHUNICZKY Szefi: A Zöldfa. Rippl-Rónai – Zorka – Schöpflin. = Som 1983. 5. 34–39.
KRAJKÓ András: Sch. A. Ady-képének változása. = AHistLittUSzeg Tom. 19. 1983. 51–75.
MAROSI Ildikó: „Összetartunk, mert összetartozunk." Egy Nyugat-est emlékei. = ÚjT 1983. 48. 11.

SEGESVÁRI ISTVÁN

TÓTH Béla: Első magyar nyelvű „irodalomtörténetünk" szerzője: S. I. = H-BMLÉ 1983. 10. 189–197.

SERFŐZŐ SIMON

MADÁR Lajos: S. S. költészetéről. = Pal 1983. 4. 39–45.
MÁRKUS Béla: Élni segít, ha kimondjuk a bajt! Beszélgetés Serfőző Simonnal. = Napj 1983. 6. 18–20.

SÍK SÁNDOR

KONKOLY Pál: Bálint Sándor magántanári képesítése. = Somogyi KönyvtMűhely 1983. 4. 246–250.
MÉSZÁROS István: S. S. és a magyar cserkészpedagógia. 1–2. = Vig 1983. 10. 767–772.; 11. 823–828.
RÓNAY László: A nyitottság példája. S. S. egyetemessége. = Vig 1983. 11. 817–822.

SINKA ISTVÁN

ÁGH István: Sinka Istvánról és a Mesterek uccájáról. = Á. I.: Egy álom következményei. 233–239.
KOÓS Lajos: Emlékem Sinka Istvánról. = BékésiÉ 1983. 2. 229–232.
MEDVIGY Endre: S. I., a lángoló cselédházak és az ügyészség. = Fo 1983. 8. 54–62.

SIPOS GYULA

HAMZA András: Az „elfelejtett" nemzedék. = Itt–Ott 1983. 1. 7–15.
SZÍJÁRTÓ István: Bibliográfia S. Gy. ... életművéről. Dombóvár. 1983. Városi Művelődési Közp. és Könyvt. 29 l.
SZÍJÁRTÓ István: S. Gy. Bp., 1983. Akad. 161 l. (Kortársaink)

SOMLYÓ GYÖRGY

ÁDÁM Péter: S. Gy. versei külföldön. = Nagyv 1983. 1. 129–130.
ÁGH István: Hódító, hódoltjaiban. = Á. I.: Egy álom következményei. 279–281.
ISZLAI Zoltán: A szellem győz. = I. Z.: A valóság közelében. 221–225.
RÓNAY László: Megírt és megíratlan könyvek. S. Gy. pályája. = ÚÍ 1983. 2. 75–84.

SOMLYÓ ZOLTÁN

ZSOLDOS Sándor: S. Z. és Juhász Gyula kapcsolata. = AHistLittUSzeg Tom 19. 1983. 115–121.
ZSOLDOS Sándor: „Voltam valaki köztetek..." Vázlat S. Z. életrajzához. = It 1983. 1. 27–44.

SŐTÉR ISTVÁN

S. I. irodalmi munkássága. Válogatott bibliográfia. Összeáll. R. Takács Olga. = Lit 1983. 1–4. 396–411.

BÉLÁDI Miklós: A megőrzött szellemi haza. = Lit 1983. 1–4. 7–9.
BELOHORSZKY Pál: Az ember fensége. = ÚÍ 1983. 6. 80–90.
BODNÁR György: A Fellegjárás. = Lit 1983. 1–4. 388–395.
A Budai oroszlánról. M. Kiss Sándor szociológus beszélgetése Sőtér Istvánnal. = Je 1983. 6. 587–595.
KABDEBÓ Lóránt: S. I. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett. 181–193.
KENYERES Zoltán: Az „Alligátor-ballada". S. I. elbeszélése. = K. Z.: A lélek fényűzése. 215–257.
NÉMETH G. Béla: A tudatos életmű-alkotás jegyében. (A hetvenesztendős Sőtér Istvánról, a tudósról.) = ItK 1983. 4. 311–317.
POMOGÁTS Béla: Francia szellem – francia példa. = Lit 1983. 1–4. 382–387.
Sorsfordító pillanatok. Sőtér Istvánnal beszélget Kabdebó Lóránt. = Kort 1983. 7. 1130–1136.
A hetvenéves –– köszöntése.
Czine Mihály = Je 1983. 6. 583–586.; Fekete Sándor = ÚjT 1983. 23. 43.; Kabdebó Lóránt = Kort 1983. 6. 998–1000.; Németh G. Béla = Nagyv 1983. 6. 927–928.; Pomogáts Béla = ÉI 1983. 21. 6.; Tóth Béla = Somogyi KönyvtMűhely 1983. 1. 51–52.; – = Lit 1983. 1–4. 5–6.

SPIRÓ GYÖRGY

TARJÁN Tamás: Asztalfiók. (S. Gy.) = T. T.: Kortársi dráma. 405–424.
TARJÁN Tamás: Múldogáló történelem. S. Gy. drámái. = MV 1983. 1. 81–86.

SÜKÖSD MIHÁLY

S. M.: A paradicsom kapuja. Tanulmányok. Bp., 1983. Magvető. 454 l.

SZABÓ DEZSŐ

BUDAI BALOGH Sándor: Sz. D. bizalmas levelei. Az író egy évének története. (1928) – Az utolsó franciaországi utazás. = ItK 1983. 5. 536–547.
BUDAI BALOGH Sándor: Sz. D.: Karácsonyi legenda. (Egy elfelejtett novella.) = Confessio 1983. 1. 90–92.

SZABÓ ISTVÁN

ÁGH István: Mese nélküli világ. Szabó Istvánról. = Á. I.: Egy álom következményei. 398–408.
VASY Géza: Az elbeszélő Sz. I. = V. G.: Pályák és művek. 118–156.
VÉGH Antal: Sz. I. = ÉI 1983. 34. 14.

SZABÓ LŐRINC

Sz. L. öt levele egy kaposvári gimnazistához. (Közli:) Simon Gy. Ferenc = Som 1983. 3. 16–22.

DIECKE, Günther: A fordítói kaland. = Nagyv 1983. 12. 1856–1858.
GÖRGEY Gábor: A huszonhatodik év – németül. = Nagyv 1983. 12. 1859–1862.
KABDEBÓ Lóránt: Kettős tükör. Illyés Gyula – Sz. L. = Életünk 1983. 8. 733–740.
KARDOS László: Harminchárom arc.
Omár Khájjám magyarul. 386–387. – A szegény Villon balladái. 388–389. – François Villon Nagy Testamentuma. 389–391. – Tíz évvel halála után. 396–397. – Törmelék. 397–405. – Sz. L. leveleiből. 406–416.
KELEVÉZ Ágnes: Szóról-szóra. = Múzsák 1983. 3. 20–21. [Sz. L. jegyzetei Babits előadásairól.]
MARAFKÓ László: A halhatatlan kert. Apjáról beszél G. Szabó Lőrinc. = MN 1983. máj. 14. 9.
Részletek Sz. L. diákkori naplójából. (Közli:) Keresztesné Várhelyi Ilona. = Alf 1983. 4. 73–76.
SZABÓ Lőrincné: Babitsra emlékezve. = Vig 1983. 12. 931–933.
SZEGZÁRDY-CSENGERY József: Költészet és műfordítás. A műfordító Sz. L. arcképéhez. = Vig 1983. 9. 692–698.
TASI József: Sz. L. és Juhász Gyula. Adalékok egy barátság történetéhez. = ItK 1983. 6. 652–659.
TÖRNE, Dorothea von: Orpheusz – a szenvedélyes elemző szerepében. = Nagyv 1983. 12. 1863–1869.

SZABÓ MAGDA

ISZLAI Zoltán: Emlékpótlék. = I. Z.: A valóság közelében. 30–37.
TARJÁN Tamás: Hic sunt leones. (Sz. M.) = T. T.: Kortársi dráma. 109–133.

SZABÓ PÁL

HARTYÁNYI István: Kiadójának emlékezése Szabó Pálra. = Confessio 1983. 4. 115–118.
ILLÉS Endre: Sz. P. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 2. 574–576.
RÁDICS Károly: Új nagy írót küldött a falu. = ÚjAur 1983. 2. 48–60.
VÉGH Antal: Sz. P. = ÉI 1983. 13. 14–15.

SZAKONYI KÁROLY

TARJÁN Tamás: Családi történetek. (Sz. K.) = T. T.: Kortársi dráma. 322–341.

SZALAY FRUZINA

KUN András: A lírai stilizmus két változata a századforduló magyar költészetében. = StudLittDebr 1983. 21. 149–164.

SZÁNTÓ PIROSKA

KABDEBÓ Lóránt: Sz. P. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett. 229–242.
Sorsfordító pillanatok. Szántó Piroskával beszélget Kabdebó Lóránt. = Kort 1983. 8. 1305–1310.

SZÁRAZ GYÖRGY

TARJÁN Tamás: Fölöttünk kard fordul. (Sz. Gy.) = T. T.: Kortársi dráma. 179–198.

SZÉCHÉNYI FERENC

Sz. F. levelei Zemplén vármegye levéltárában. Közli: Hőgye István. = OSzKÉVk 1981. 1983. 175–183.

SZÉCHENYI ISTVÁN

ASZTALOS Sándor: Széchenyi nemzeteszméje. = Honism 1983. 1. 39–41.
KENYERES Zoltán: Mélység fölött. Sz. I. = K. Z.: A lélek fényűzése. 74–92.
KUNSZABÓ Ferenc: És ég az oltár. Sz. I. életműve. Bev. Illyés Gyula. Bp., 1983. Szépirod. 475 l.
KUNSZABÓ Ferenc: „Itt alkotni, teremteni kell". Sz. I. eszmevilága. Bp., 1983. Magvető. 138 l.
LUKÁCSY Sándor: Kincsásás. 4. Egy XX. századi szerző: Széchenyi. = Kort 1983. 10. 1602–1608.
SOÓS István: Egy ismeretlen Sz. I. levél. = TörtSz 1983. 3–4. 375–379.

SZÉCSI MARGIT

VASY Géza: Sz. M. költői világa. = Vasy Géza: Pályák és művek. 274–282.

SZEKFŰ GYULA

DÉNES Iván Zoltán: Sz. Gy. és a magyar konzervatív hagyomány. = MTud 1983. 6. 442–448.
GERGELY András: Németh László vitája Szekfű Gyulával. = Vság 1983. 1. 47–62.
LACKÓ Miklós: Sz. Gy. és kortársai. = Vság 1983. 8. 11–22.
MONOSTORI Imre: Egy esszé előzményei. Németh László Szekfű-bírálatáról. = Napj 1983. 3. 16–18.
MONOSTORI Imre: „Sz. Gy. és a magyarság sakkpartija". Fejezetek a Németh–Szekfű vita történetéből. 1–3. = ÚjFo 1983. 2. 72–77.; 3. 61–69.; 4. 67–77.
NEMESKÜRTY István: Et nos mutamur in illis. Sz. Gy. írói arcképéhez. = Kort 1983. 6. 941–955.
PACH Zsigmond Pál: Kontinuitás és diszkontinuitás Sz. Gy történelemszemléletében. = ÚÍ 1983. 10. 40–53.

PAMLÉNYI Ervin: Vázlat Szekfű Gyuláról – születésének 100. évfordulóján. = Kr 1983. 5. 17–18.

Sz. Gy. 1–2. = A Dunánál. 272–286.

SZŐKE Domokos: Egy huszadik századi magyar történetíró: Sz. Gy. = HevSz 1983. 3. 52–56.

SZEMERE BERTALAN

SŐTÉR István: Értelmes utazás. Sz. B. útikönyvéről. = ÚÍ 1983. 6. 73–79.

Sz. B. kiadatlan levelei Kölcsey Ferenchez. Közli: Csorba Sándor. = It 1983. 4. 920–940. [Hat levél 1835-ből.]

SZENCI MOLNÁR ALBERT

HELTAI János: Sz. M. A. itthon nyomtatott műveinek hangjelöléséről. = MKSz 1983. 3. 279–282.

MOLDOVÁN Vilmos: Dániel könyvének bevezetéstani problémái Sz. M. A. bibliakiadásaiban. = TheolSz 1983. 1. 11–14.

SZENTKUTHY MIKLÓS

BÁNYAI János: Két dolgozat Sz. M. (szürrealista?) regényírásáról. = HungKözl 1981. 3. 307–323.

SOMLYÓ György: Glória és karika. Szentkuthy Miklósról. = Je 1983. 10. 947–951.

Sorsfordító pillanatok. (Szentkuthy Miklóssal beszélget Kabdebó Lóránt.) = Kort 1983. 9. 1477–1486.

TAKÁCS Ferenc: Miklós Szentkuthy. = HungPEN 1983. 24. 13–16.

A hetvenötéves — köszöntése.

Nagy Sz. Péter = Kr 1983. 6. 16.; Rónay László = Nagyv 1983. 6. 926–297.; Sükösd Mihály = ÉI 1983. 22. 7–8.

SZENTMIHÁLYI SZABÓ PÉTER

MIKLÓS Elemér: Az értelmes emberi létezésről. Beszélgetés Szentmihályi Szabó Péterrel. = Szabolcs-SzatmáriSz 1983. 4. 74–77.

SZÉP ERNŐ

KARDOS László: Harminchárom arc.

Gondolatok verseiről. 208–213. – Törmelék. 214–219.

PURCSI BARNA Gyula: Sz. E. drámái. (1920–1937.) = ItK 1983. 4. 354–367.

TANDORI Dezső: „Téged tudósítalak, hogy itt voltam a világon…" = Műhely 1983. 2. 23–29.

SZERB ANTAL

GYERGYAI Albert: Találkozások Szerb Antallal. = Nagyv 1983. 1. 121–123.
KARDOS László: Élete és műve. = K. L.: Harminchárom arc. 432–449.
SZERB Antalné: A Szerb Antalra emlékező Gyergyai Albert-íráshoz. = Nagyv 1983. 1. 124–125.

SZILÁGYI SÁMUEL

MOLNÁR Judit: Egy ismeretlen debreceni Milton-fordítás. = It 1983. 1. 159–169.

SZILÁGYI TÖNKŐ MÁRTON

BARTÓK István: Két XVII. századi magyar egyházi retorika Martonfalvi Tóth György: Ars concionandi Amesiana, Sz. T. M.: Biga pastoralis. = ItK 1983. 5. 447–462.

SZINNYEI JÓZSEF

SÁNDOR László: Sz. J. ukrán kapcsolata. = MN 1983. júl. 7. 4. [1 levél Szinnyeitől Fincicky Mihálynak (1871.)]

SZOBOTKA TIBOR

SZABÓ Magda: Megmaradt Szobotkának. Bp., 1983. Magvető. 475 l.

SZRÓGH SÁMUEL

ENYEDI Sándor: Aranka György és Sz. S. levelezése. = ItK 1983. 5. 529–536.

TAKÁCS IMRE

CS. NAGY István: T. I. hetesei. = Életünk 1983. 1. 78–82.

TAKÁTS GYULA

ÁGH István: Egy álom következményei.
Bece-hegyi vendéglátó. 251–253. – Vulkánok, fügefák. 254–255.
Babits Mihályról. Albert Zsuzsa riportja Takáts Gyulával. = Som 1983. 5. 4–10.
Egry József levelei Takáts Gyulához. Közli: T. Gy. = Som 1983. 2. 4–7.
KENYERES Zoltán: Idill és varázs földközelben. T. Gy. költészete. = K. Z.: A lélek fényűzése. 195–200.
Takáts Gyulával Hozzák a derű képletét című verséről beszélget Kabdebó Lóránt. = Életünk 1983. 5. 450–459.

TAMÁSI ÁRON

GÁLL Ernő: T. Á. és az erdélyi népi irányzat. 1–3. = AHét 1983. 10. 4.; 11. 4.; 12. 5–6.
CS. VARGA István: T. Á. kritikai fénytörésben. = HevSz 1983. 3. 49–52.

TAMKÓ SIRATÓ KÁROLY

T. S. K.: Idő-parancs. Az antivers özön. = Alf 1983. 5. 29–32.

TANDORI DEZSŐ

BÉLÁDI Miklós: Válaszutak.
Küzdelem az elbeszélés hitelességéért. 348–358. – Az erősebb lét közelében. 359–366.
BOJTÁR Endre: Egy kelet-európéer az irodalomelméletben.
Értékelés és értelmezés. (T. D.: Hommage.) 87–104. – A mű-szubjektum metamorfózisai. (T. D.: Godotra várva: Il aero-mobil.) 105–128.
KRASZNAHORKAI László: Rémesen van, de rendben van... A Nat Roid-krimik. = Pal 1983. 3. 15–18.

TATAY SÁNDOR

ISZLAI Zoltán: A behízelgő. = I. Z.: A valóság közelében. 144–154.
VÉGH Antal: T. S. = Látóh 1983. 1. 117–122.

TELEGDI MIKLÓS

NEMESKÜRTY István: Telegdi Felelete újabb megvilágításban. = ItK 1983. 1–3. 137–140.

TERSÁNSZKY JÓZSI JENŐ

T. J. J. levelei Beregi Tivadarhoz. Közli: Beregi Tivadar. = It 1983. 2. 494–502.
BERZA László: T. J. J. végrendelete. = ÉI 1983. 26. 1.; Látóh 1983. 9.78–81.
RÓNAY László: Fordított világrendben. – Fejezet egy Tersánszky-monográfiából. = Lit 1983. 1–4. 299–312.
RÓNAY László: T. J. J. Bp., 1983. Gondolat. 261 l. (Nagy magyar írók)

THURÓCZY JÁNOS

KENYERES Zoltán: Az első magyar értelmiségi. T. J. = K. Z.: A lélek fényűzése. 35–57.

TOLNAI GÁBOR

KABDEBÓ Lóránt: T. G. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett. 245–268.

TOMPA MIHÁLY

BERZE NAGY János: Adalékok T. M. „A szegény és gazdag" című költeményének tárgytörténetéhez. (1916.) = B. N. J.: Nap és tükör. 136–139.

HERMAN Ottó: Arany, Tompa, Petőfi és a népköltés madárvilága. Bp., 1983. Szépirod. 208 l.

MARTINKÓ András: T. M.: A gólyához. 1850. = M. A.: Értjük, vagy félreértjük a költő szavát? 149–157.

TÓVÁRI Judit: T. M. ismeretlen verse. = ÚjT 1983. 6. 45.

TÓTFALUSI KIS MIKLÓS

HAIMAN György–BALLÉR Piroska: „Megegyeztetvén a három kollégiumokat..." Tótfalusi egyik közművelődési akciójáról. 1–2. = MKSz 1983. 1. 21–31.; 4. 321–331.

HAIMAN György: Nicholas Kis as the designer of Enschede's Greek without ligatures. = Querendo XIII. 1983. 213–223.

TÓTH ÁRPÁD

KARDOS László: Harminchárom arc.
Egy klasszikus indulása. 235–269. – Egy emléktábla alatt. 269–272.

TÓTH BÁLINT

ÁGH István: Túl a vesztett kert fáin. T. B. költészetéről. = Á. I.: Egy álom következményei. 374–383.

TÓTH ERZSÉBET

SZAKOLCZAY Lajos: A szökés aranyvágtája. T. E. költészetéről. = Je 1983. 6. 524–528.

TÓTH MENYHÉRT

„A szeretet emeli föl az embert." T. M. vallomása. Közli: Sümegi György. = Fo 1983. 9. 62–68.

BÁNSZKY Pál: A Tóth Menyhért-i életmodell. = Fo 1983. 9. 69–77.

TÖRÖK ENDRE

A hatvanéves — köszöntése.
Bárdos László = ÉI 1983. 50. 11.; Reisinger János = Nagyv 1983. 12. 1889–1890.

TÖRÖK SOPHIE

T. S. Babitsról. (Versek, tanulmányok, naplórészletek.) Szerk., vál., szöveggond., jegyz. Téglás János. Bp., 1983. Ságvári Nyomdaipai Szakközépisk. 327 l., 12 cm. (A nyomdaipari szakközépiskola kiadványai.)
Levelek a maradandóság városába. Dokumentumok Juhász Géza levelesládájából. Közli: Lévay Botond. = Napj 1983. 11. 36–38.
Naplójegyzetek. Részletek. Közli: Téglás János. = Ttáj 1983. 11. 18–29.
BÖRÖNDI Lajos: „Mert magány marad csak a magány." Babits Mihály és T. S. = ÚjFo 1983. 5. 22–31.

UJFALVY KRISZTINA

SOMKUTI Gabriella: U. K. és könyvtára. Egy elfeledett 18. századi költőnő. = OSzKÉvk 1981. (1983.) 449–484.

VAJDA JÁNOS

VAJDA Jánosné Bartos Rozália: Emlékirataim. Egy sokat emlegetett házasság mezte-len igazsága! (Szöveggond., bev., jegyz. D. Szemző Piroska.) Bp., 1983. Szépirod. 487 l.

VÁRADY SZABOLCS

RÉZ Pál: Várady Szabolcsról. = Kort 1983. 3. 422–424.

VARGHA GYULA

MÉSZÖLY Dezső: Egy társtalan költő. M. D. rádióműsora Vargha Gyuláról. = Confessio 1983. 3. 79–90.

VAS ISTVÁN

V. I. leveleiből. Közli: Takáts Gyula. = Kort 1983. 8. 1300–1304.
KABDEBÓ Lóránt: V. I. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett .209–226.
KARDOS László: V. I. Jegyzetek tanulmányaihoz. = K. L.: Harminchárom arc. 484–487.
KENYERES Zoltán: Értelem és szenvedély. V. I. tanulmányai. = K. Z.: A lélek fényűzése. 186–194.

SZÁVAI János: Regény? Önéletrajz? Irodalomtörténet? V. I.: Miért vijjog a saskeselyű? = It 1983. 2. 372–384.
Szülőföldem, Budapest. V. I. sétája Sumonyi Zoltánnal. = Kort 1983. 8. 1285–1299.

VASADI PÉTER

RÁBA György: Jelentések költője. V. P. költészete. = Vig 1983. 2. 139–141.

VÁSÁRHELYI GERGELY

V. ECSEDY Judit: Nyomdatörténeti érdekességek V. G. utolsó művében. = MKSz 1983. 3. 272–278. [V. G.: Világ kezdeteitől fogva jóságos és gonosz cselekedeteknek példáinak summái. Kassa, 1621–1622.]
HOLL Béla: V. G. pályája 1560–1623. = ItK 1983. 1–3. 150–162.; Bp., 1983. MTA Irodtud.Int. 150–162. (Reneszánsz füzetek 65.)

VERES PÉTER

V. P. Katolikus írások olvasása közben. = ÉI 1983. 32. 15.
CZINE Mihály: A Gyepsor körül. = Alf 1983. 5. 33–45.
KARDOS László: Harminchárom arc.
Törmelék. 345–347. – V. P. leveleiből. 347–351.
SZILÁGYI Imre: Egy testamentum metafizikájáról. V. P. emlékezetére. = Kort 1983. 2. 281–287.
TÓTH István: V. P. = TársSz 1983. 2. 100–108.
VÉGH Antal: V. P. = ÉI 1983. 49. 15.
ZUPKÓ Béla: V. P. Mezőkövesden 1947. június 1-én. = Matyóföld 1983. 119–127.

VERSEGHY FERENC

In memoriam V. F. 2. Emlékkönyv a Szolnokon 1982. december 3-án tartott tudományos ülésszak anyagából. (Szerk. Szurmay Ernő.) Szolnok, 1983. Verseghy Ferenc Megyei Könyvtár. 86 l.
NAGY Endre: V. F. = N. E.: A magyar esztétika történetéből. 103–154.

VÉSZI ENDRE

ISZLAI Zoltán: Életmű, mai dátumokkal. = I. Z.: A valóság közelében. 176–181.

VIHAR BÉLA

NÉMETH S. Katalin: „Kései termő fa". V. B. költészetéről. = Kort 1983. 2. 300–308.

VIRÁG BENEDEK

V. B.: Magyar századok. Vál., sajtó alá rend., utószó Mezei Márta. Jegyz., a latin szöveget ford. Wimmer Éva. Bp., 1983. Magvető. 446 l. (Magyar hírmondó)

VÖRÖSMARTY MIHÁLY

V. M.: Drámafordítások. Sajtó alá rend. Ruttkay Kálmán. Bp., 1983. Akad. 739 l. (V. M. összes művei 12.)

BALOGH Ernő: A Csongor és Tünde értelmezéséhez. = ItK 1983. 6. 619–631.

ESZÉKI Erzsébet (eszéki): Vörösmarty németül. = ÉI 1983. 14. 10.

FERDINANDY Mihály: Délsziget. V. M. és Kerényi Károly. = ÚjLátóh 1983. 1. 33–55.

GALSAI Pongrác: Vörösmarty, a vén cigány. = G. P.: Páternoszter. 114–130.

LACZKÓ András: Stilizált önarckép? Babits és Vörösmarty. = Ttáj 1983. 11. 35–42.

LENGYEL Béla: „Lesz még ünnep a világon." Egy szólás nemzetközi elágazásához. = FilKözl 1983. 1–2. 215–217.

LUKÁCSY Sándor: Vörösmarty. Költészet és valóság. 1–3. = ÚÍ 1983. 9. 98–107.; 10. 69–76.; 12. 75–81.

MARTINKÓ András: Milyen a „légy fia"? = Nyr 1983. 2. 233–236.

MARTINKÓ András: Értjük, vagy félreértjük a költő szavát?
V. M.: Csongor és Tünde c. drámai költeményéből. (V. felvonás.) Az Éj monológja. (1831.) 108–117. – V. M.: Szózat. (1836.) 118–124. – V. M.: A Guttenberg-albumba. (1839.) 125–131. – V. M.: A merengőhöz. (1843.) 132–141.

TOMORY Júlia: Egy Vörösmarty-vers kezdő sorainak vitájához. = MNy 1983. 4. 455–458.

VARGA Pál: A magyarság és egyetemesség élménye Kölcsey, Vörösmarty, Petőfi és Arany néhány versében. = StudLittDebr Tom. 21. 1983. 15–51.

WEÖRES SÁNDOR

ABLONCZY László: Dráma – színpadra. W. S.: A kétfejű fenevad. = Alf 1983. 6. 70–73.

BALÁZS Katalin: Protohomo. W. S. költészetéről. = Diakonia 1983. 1. 38–43.

BERTHA Zoltán: „múlónak látszik és örök". Jegyzetek egy kis Weöres-remekműhöz. = Alf 1983. 6. 63–70.

Beszélgetés W. S. Ének a határtalanról c. kötetéről. A beszélgetés résztvevői Bata Imre, Domokos Mátyás, Tüskés Tibor, W. S. = Ttáj 1983. 6. 38–51.

CZIGÁNY György: Vers, zene, W. S. = Je 1983. 6. 505–508.

Egy régi levél. Közli: Weöres Sándor. = Kort 1983. 2. 279–280. [Hamvas Bélának.]

HANÁK Tibor: Elkésett sorok. W. S. hetvenedik születésnapjára. = Bécsi Napló 1983. 6. 7.

HARANGOZÓ Attiláné: W. S. Ajánló bibliográfia gyerekeknek a költő 70. születésnapjára. Debrecen, 1983. Megyei Könyvtár. 18 l.

KENYERES Zoltán: Csöngétől Pécsig. W. S. pályakezdése. 1–4. = Je 1983. 3. 201–209.; 4. 292–302.; 5. 462–468.; 6. 492–500.

KENYERES Zoltán: Az „Elysiumtól"-tól a „Tűzkút"-ig. A romantikus-esztéta szemlélet és a nem-reflexív líra kibontakozása W. S. költészetében. 1–5. = Je 1983. 7–8. 668–676.; 9. 795–805.; 10. 919–926.; 11. 1036–1040.; 12. 1115–1119.

KENYERES Zoltán: A „Második Dánia" és az első humanizmus. W. S. köszöntése. = Kort 1983. 6. 918–921.; Látóh 1983. 7. 11–16.

KENYERES Zoltán: Medúza-lebegés. W. S. a Nyugat-tól önmagáig. = K. Z.: A lélek fényűzése. 279–290.

KENYERES Zoltán: A próteuszi élet jelentése. = Alf 1983. 6. 47–53.

KENYERES Zoltán: A ritmusjáték jelentése. W. S. = Műhely 1983. 4. 15–24.

KENYERES Zoltán: W. S. pályaképe 1945 után. 1. = Lit 1983. 1–4. 329–342.

KENYERES Zoltán: Tündérsíp. Weöres Sándorról. Bp., 1983. Szépirod. 354 l.

KISS Ferenc: „Perzselő szomjat kelteni a jóra". Weöres Sándorról. = Napj 1983. 8. 25–26.

KISS Tamás: A Toccata dallamára. = Alf 1983. 6. 56–63.

KOCSIS Gábor: W. S. köszöntése. = Nemzetőr 1983. júl.–aug. 5.

KONCSOL László: „Mantika ténikauta..." (A hetvenéves W. S. köszöntése.) = ISz 1983. 6. 493–495.

(KOVÁCS Sándor Iván) K. S. I.: Képes köszöntő W. S. születésnapjára. = Kr 1983. 5. 9.

MEZEY Katalin: A Vigilia beszélgetése Weöres Sándorral. = Vig 1983. 9. 681–684.

MÓZES Attila: „A parton Proteus alakoskodik". = Utunk 1983. 27. 4.

RADNÓTI Zsuzsa: Beszélgetés Weöres Sándorral. = Életünk 1983. 5. 516–522.

RADNÓTI Zsuzsa: W. S.: A kétfejű fenevad. = Életünk 1983. 6. 508–516.

REISINGER János: A fájdalom verse. W. S.: De profundis. = ÚÍ 1983. 6. 61–71.

SZEKÉR Endre: W. S.: Kodály Zoltán 70. születésnapjára. = Som 1983. 6. 8–11.

SZILÁGYI Ákos: Vázlat az ornamentális lírai személyességről. = Vság 1983. 5. 44–54.

TAKÁTS Gyula: A helyét kereső nemzedék. W. S. levelei Takáts Gyulához. 1–4. = Je 1983. 6. 513–521.; 7–8. 677–686.; 9. 806–812.; 10. 927–934.

TAMÁS Attila: „Ablak az éjbe". W. S. versek német tolmácsolásban. = Alf 1983. 6. 73–76.

TANDORI Dezső: Az „égiről" – a „földit". W. S. újabb költői korszakáról. = Kort 1983. 6. 910–917.

TANDORI Dezső: Három Weöres-élményről. = ÚÍ 1983. 6. 54–60.

TÜSKÉS Tibor: Weöres és a Sorsunk. = Je 1983. 6. 483–491.

TÜSKÉS Tibor: Weöres- variációk. Emlékek, adatok. = Dunatáj 1983. 2. 5–15.

VARGHA Balázs: W. S. kék könyvéből. = Budapest 1983. 8. 22–23.

VÁRNAGY Ildikó: Weöres-jelek. A Kézírásos könyvről. = MV 1983. 7. 27–29.

W. S. 70. születésnapjára. Versek. rajzok. Összeáll., szerk. Szederkényi Ervin. Pécs, 1983. Pécsi Szikra ny. 78 l.

A hetvenéves — köszöntése.

Alföldy Jenő = ÉI 1983. 24. 7.; Bata Imre = Nagyv 1983. 7. 1075–1079.; Cselényi László = ÉI 1983. 24. 7.; Kovács Sándor Iván = ÉI 1983. 24. 7.; Kovács Sándor Iván = ÚjT 1983. 25. 8–9.; Pomogáts Béla = Üzenet 1983. 7–8. 347.; Torda István = OrszV 1983. 26. 10–11.

WESSELÉNYI ISTVÁN

W. I.: Sanyarú világ. Napló 1703–1708. 1. k. 1703–1705. Közzéteszi Magyari András. Bukarest, 1983. Kriterion. 730 l.

ZAY FERENC

BESSENYEI József: Egy olvasó nemesúr a XVI. században. (Z. F. könyveinek jegyzéke 1553-ból.) = MKSz 1983. 2. 165–170.

ZELK ZOLTÁN

ÁGH István: Bánatmalom. Z. Z.: Sirály. = Á. I.: Egy álom következményei. 246–250.
ILLÉS László: Z. Z. = Je 1983. 9. 739–750.
KABDEBÓ Lóránt: Z. Z. (Interjú.) = K. L.: A háborúnak vége lett. 195–206.
LENGYEL Béla: A szellem erejével. = Kr 1983. 11. 7.
SINKA Erzsébet: „Amikor..." = ÚjT 1983. 4. 9.
SINKA Erzsébet: Hazatérés után. Z. Z. írásaiból. = Kr 1983. 1. 6–7.; 4. 6–7.

ZILAHY LAJOS

ILLÉS Endre: Z. L. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 2. 573–574.
JUHÁSZ Géza: Egy regény és egy előszó két változata. Szerkesztői levelezés Zilahy Lajossal. (1966–1968.) = Híd 1983. 9. 1062–1076.

ZRÍNYI MIKLÓS

BÖDEY József: Bolgár püspök levele a költő és hadvezér Zrínyi Miklóshoz. = AUSz-DissSlav 1983. 14. 81–100.
S. FÜLÖP László: A tulajdonnevek Z. M. Szigeti veszedelem című eposzában. = Som 1983. 1. 86–96.
JUHÁSZ Gyula kiadatlan tanulmánya – Zrínyi védelmében. Közli: (Ilia Mihály) I. M. = AHistLittUSzeg Tom. 19. 1983. 131–133.
KIRÁLY Erzsébet–KOVÁCS Sándor Iván: „Adria tengernek fönnforgó habjai". Tanulmányok Zrínyi és Itália kapcsolatáról. Bp., 1983. Szépirod. 314 l.
KOVÁCS Sándor Iván: „Eszterházy László véletlen halálárul írt Zrínyi uram versei." = Som 1983. 1. 75–86.
KOVÁCS Sándor Iván: Mikor írta Zrínyi a Szigeti veszedelmet? = ItK 1983. 1–3. 189–196.
KOVÁCS Sándor Iván: Zrínyi ekhós verse. = Dunatáj 1983. 4. 5–28.
KOVÁCS Sándor Iván: Zrínyi metamorfózisa: Az „Arianna sírása". = ÚÍ 1983. 10. 54–64.
KOVÁCS Sándor Iván: Zrínyi pályakezdése és költői tájékozódásának olasz forrásai. (A hiányzó és a megtalált magyar madrigál.) = FilKözl 1983. 3–4. 309–346.

NEMESKÜRTY Harriet: Egy Zrínyi-gyászbeszéd különböző kiadásáról. = MKSz 1983. 1. 49–57.

ZSÁMBOKY JÁNOS

TÉGLÁSY Imre: Ismeretlen Plantin-hungarica a Biblioteca Apostolica Vaticanaban. = MKSz 1983. 1. 45–48.

ZSIGMOND FERENC

NÉMEDI Lajos: Zs. F. pályája. = Alf 1983. 3. 58–65.
SZÖRÉNYI László: Zs. F., a tankönyvíró. = Jászk 1983. 2. 40–45.
Száz éve született ––.
Tóth Béla = Confessio 1983. 3. 119–123.

MAGYAR IRODALOM KÜLFÖLDÖN

BÉLÁDI Miklós: Kisebbségi irodalom – nemzetiségi irodalom. = B. M.: Válaszutak. 431–444.
GÁLL Ernő: Párhuzamok és érintkezések. = ISz 1983. 8. 740–746.

Csehszlovákia

ÁLTALÁNOS RÉSZ

BOTLIK József: A hűség őrhelyén. A pozsonyi Irodalmi Szemle huszonöt évéről. = Napj 1983. 9. 24–28.
CSANDA Sándor: A szlovákiai Magyar Írás. (1932–37) = ISz 1983. 5. 444–452.
DOBOS László: Negyedszázados az Irodalmi Szemle. = ISz 1983. 8. 684–688.
DUBA Gyula: Évfordulók jegyében. = ISz 1983. 1. 3–4.
DUBA Gyula: Az Irodalmi Szemle negyedszázada. (Eszmetörténeti vázlat.) = ISz 1983. 8. 678–683.
DUBA Gyula: Nemzetiségi irodalom és világtudat. = ISz 1983. 2. 99–101.
FÓNOD Zoltán: Magyar könyvkiadás Csehszlovákiában. = ISz 1983. 7. 639–640. [1918–1980.]
FÓNOD Zoltán: A valóság vonzásában. Magyar nyelvű szocialista sajtó Csehszlovákiában a két világháború között. = Új Mindenes Gyűjtemény. 2. Bratislava–Bp., 1983. 155–175.; ISz 1983. 9. 845–859.
JAKAB István: Nyelvünk és mi. Bratislava–Bp., 1983. Madách–Gondolat. 254 l.
KONCSOL László: Harc...? Játék...? Kaland...? = ISz 1983. 2. 146–147.; OlvNép 1983. tavasz 29–33.; Nový Život 1983. 1. 96–99.
KONCSOL László: „Kitörni önmagunkból..." = ISz 1983. 8. 692–694. [Irodalmi Szemle]

LACZA Tihamér: Az Irodalmi Szemle. = Hét 1983. 36. 15.
Madarská literatúra v ČSSR. Zostavil Karol Rosenbaum, Rudolf Chmel. Bratislava, 1983. Slovensky spisovatel'. 155 p.
MÉSZÁROS László: Valóság és költészet. Elemző tanulmány a Madách Kiadó legújabb köteteiről. = ISz 1983. 3. 265–278.
Mit jelentett, mit jelent számomra az Irodalmi Szemle? Dénes György, Fónod Zoltán, Mács József, Jaroslava Pašiaková, Rácz Olivér, Rákos Péter, Török Elemér válasza. = ISz 1983. 8. 697–710.
ÖLVEDI János: A CSEMADOK harmincnégy éve. = KatSz 1983. 1. 74–85.
RÁCZ Olivér: Huszonöt év. = ISz 1983. 8. 675–676. [Irodalmi Szemle]
SZKÁROSI Endre: A szárítókötél csendélete. = Pal 1983. 3. 52–55. [Madách Kiadó, Főnix Füzetek.]
TŐZSÉR Árpád: Köszöntjük a negyedszázados Irodalmi Szemlét. = ISz 1983. 8. 689–691.
TURCZEL Lajos: A csehszlovákiai magyar irodalom hat évtizede. = Kort 1983. 4. 642–652.
TURCZEL Lajos: Az Irodalmi Szemle plusz feladat-vállalásai. = ISz 1983. 8. 695–696.
TURCZEL Lajos: Két kor mezsgyéjén. A magyar irodalom fejlődési feltételei és problémái Csehszlovákiában 1918 és 1938 között. 2. kiad. Bratislava–Bp., 1983. Madách–Szépirod. 313 l. (Csehszlovákiai magyar írók)

EGYES SZERZŐK

BÁBI TIBOR

ALABÁN Ferenc: Eszmeiség és életérzés B. T. költészetében. (Keresek valakit – válogatott versek 1954–1977.) = ISz 1983. 2. 133–140.
DÉNES György: Történetek hazai írókról. = ISz 1983. 4. 378–380.

CSELÉNYI LÁSZLÓ

MÉSZÁROS László: Egy költészet metamorfózisa. (Lehetőségek egy Cselényi-értelmezéshez.) = ISz 1983. 7. 632–638.

CSONTOS VILMOS

–– hetvenöt éves.
Dénes György = Hét 1983. 42. 11.; Varga Erzsébet = ISz 1983. 8. 759.

CZAKÓ JÓZSEF

GRENDEL Lajos: Cz. J. elbeszélése elé. = ISz 1983. 9. 819–820.

DÁVID TERÉZ

„Az írónak nincs kora." (Beszélgetés Dávid Terézzel.) Riporter: Dénes György. = Hét 1983. 40. 14–15.

DÉNES GYÖRGY

A hatvanéves –– köszöntése.
Rácz Olivér = Hét 1983. 21. 15.; Varga Erzsébet = ISz 1983. 5. 457.

DUBA GYULA

MEZEY László Miklós: A nemzetiségi valóság könyvei. – D. Gy. nagyepikája az „Örvénylő idő"-ig. = ÚjFo 1983. 3. 35–44.

DURAY MIKLÓS

D. M.: Kutyaszorító. (Önéletrajz, és beszélgetés önmagammal.) Bev. Csoóri Sándor. New York, 1983. Püski. 159 l.

EGRI VIKTOR

DÉNES György: Történetek hazai írókról. = ISz 1983. 4. 378–380.
FÓNOD Zoltán: E. V. novellái. = ISz 1983. 7. 664–666.

FÁBRY ZOLTÁN

GÁL Sándor: Fotóportrék Fábry Zoltánról. = Hét 1983. 46. 9.
KISS Endre: F. Z. és Gaál Gábor – a fasizmus marxista kritikusai. = A magyar filozófiai gondolkodás a két világháború között. 134–158.
MEZEY László Miklós: Stószi mozaik. Monológ F. Z. halálának 15. évében. = HevSz 1983. 2. 18–20.
TURCZEL Lajos: F. Z. összegyűjtött írásai. = Hét 1983. 22. 14–15.

GRENDEL LAJOS

TÖRŐCSIK Miklós: „Csak itt és így tudunk élni." G. L. három kötetéről. = Pal 1983. 5. 52–54.

SZENES PIROSKA

TURCZEL Lajos: Sz. P. = ISz 1983. 7. 657–661.

TÓTH LÁSZLÓ

VARGA Imre: Próbafelvételek Tóth Lászlóról. = Életünk 1983. 4. 340–345.

TŐZSÉR ÁRPÁD

ALABÁN Ferenc: A folytatás – gondolati és esztétikai többletjelentése. (T. Á.: Adalékok a Nyolcadik színhez.) = ISz 1983. 5. 459–467.
Kritici diskutuju o Árpádom Tőzsérovi. = Romboid 1983. 9. 13–23.
NÁDOR Tamás: A tárgy világos kontúrjai. 10 kérdés Tőzsér Árpádhoz. = MIfj 1983. 4. 34–35.

VAJKAI MIKLÓS

TÓTH Károly: Wohl Eduárd lehetőségei. (Irodalomtörténeti vázlat V. M. hőséről.) = ISz 1983. 6. 526–530.

Jugoszlávia

ÁLTALÁNOS RÉSZ

BOGNÁR Antal: A Kör sokszögesülése. = Üzenet 1983. 12. 666–668. [Kosztolányi Kör, Szabadka.]
BORI Imre: Jugoszláviai szemle. = Je 1983. 12. 1134–1139.
BURÁNY Béla: Ritka vajdasági magyar népballadák. = Híd 1983. 2. 232–253.
CSORBA Béla: Adalékok a ritka vajdasági magyar népballadákhoz. = Híd 1983. 4. 523–524.
Egy jugoszláviai magyar folyóirat átszervezése. Határozat az Új Symposionról. = Népszabadság 1983. máj. 20. 7.
JUHÁSZ Gyula: Múltunk és jelenünk az irodalomban. Újvidék, 1983. Forum. 233 l.
POMOGÁTS Béla: A szabadkai Üzenet. = NyéK 1983. 53. 92–96.
SZELI István: A magyar kultúra útjai Jugoszláviában. (Ford. Szeli Valéria.) Bp., 1983. Kossuth. 137 l.
TÓBIÁS Áron: Rendhagyó irodalomóra ... a jugoszláviai magyar irodalomról. = OlvNép 1983. tavasz, 127–139.
Az Új Symposion repertóriuma. 1980–1981. Összeáll. Papp József. = ÚjSymp 1983. 214. 1–12. (mell.)
Az Új Symposion ügye. = IrodÚjs 1983. 4. 11–14.
UTASI Csaba: A Kalangya költészete. 2–3. = Híd 1983. 1–2. 80–88.; 206–221.
VAJDA Gábor: Források és partok. Tanulmányok, kritikák. Újvidék, 1983. Forum. 244 l.
VAJDA Gábor: Jegyzet a „rossz versek" pályázatáról. = ÚjSymp 1983. 216. 217.

EGYES SZERZŐK

BOGNÁR ANTAL

BORI Imre: Jelentés B. A. Esélyek könyve című regénye kéziratáról. = Híd 1983. 5. 571–573.

CSÉPE IMRE

SÁTAI Pál: Cs. I. Tarisznyás emberek c. novellás kötetének nyelvi anyaga. = Üzenet 1983. 12. 657–665.

DUDÁS KÁLMÁN

Nekr.: Herceg János = Üzenet 1983. 9. 441–442.; Lőkös István = Kr. 1983. 11. 26.; Vujicsics Marietta = ÉI 1983. 30. 8.; – = Híd 1983. 7–8. 980.

GÁL LÁSZLÓ

G. L.: Önéletrajzi töredék. = Híd 1983. 1. 10–28.
VAJDA Gábor: Az ellentmondások feloldásformái G. L. költészetében. = Híd 1983. 1. 29–38.

KÁZMÉR ERNŐ

TURCZEL Lajos: K. E. viszontagságos kritikusi pályája. = ISz 1983. 5. 437–443.

LŐBL ÁRPÁD (LŐRINC PÉTER)

Nekr. Bori Imre = 7Nap 1983. 7. 11.; Burkus Valéria = 7Nap 1983. 7. 11.; Pastyik László = Híd 1983. 3. 314–316.; Urbán János = Üzenet 1983. 3. 110.

SINKÓ ERVIN

BORI Imre: S. E. 1914-ben. = Híd 1983. 11. 1322–1325.
SÜKÖSD Mihály: S. E. Értelmiségi a forradalomban – forradalom az értelmiségiben. = S. M.: A paradicsom kapuja. 90–146.

SZENTELEKY KORNÉL

HERCEG János: Szenteleky emléke. Születésének 90. és halálának 50. évfordulója alkalmából. = Üzenet 1983. 7–8. 340–341.
SZELI István: Sáfárkodásunk a hagyatékkal. = Híd 1983. 9. 981–992.
TOMÁN László: Couleur locale vagy metafora? = Híd 1983. 11. 1331–1333.

SZOMBATHY BÁLINT

Sz. B.: Az alkotás megközelítése. (Töredékek.) = Híd 1983. 1. 107–109.
DENEGRI, Jesa: Sz. B. Ford. Sándorov Péter. = Híd 1983. 1. 109–113.
Végiggondolni, ez a lényeg. Beszélgetés Szombathy Bálinttal. = ÚjSymp 1983. 216. 200–206.

TOLNAI OTTÓ

BORCSA János: „azt amit versben senki még." = Kor 1983. 2. 176–181.
BORCSA János: Szerkesztői kommentár. = Híd 1983. 6. 875–876.
JOVANOV, Svetislav: Godot, mint térképész. (Az egzisztencia és a történelem Tolnai végeladásában.) = Híd 1983. 7–8. 959–961.

UTASI CSABA

Interjú Utasi Csabával. (Riporter:) Vékás János. = ÚjSymp 1983. 215. 113–125.

Románia

ÁLTALÁNOS RÉSZ

BALOGH Edgár: Hadd köszöntsem az Új Életet! = AHét 1983. 19. 7.
BEKE György: Az erdélyi magyar írásbeliség. (Interjú.) Beszélgetés Szabó T. Attila nyelvésszel. = ÉI 1983. 42. 7.
BEKE György: Magyar írók – román tükörben. = Kor 1983. 4. 312–316.
BEKE György: Romániai Magyar Irodalmi lexikon – nyitott könyv. A Hét 1982. szeptember 24. Beszélgetés Balogh Edgárral, a főszerkesztővel. = Kr 1983. 1. 2.
BERTHA Zoltán–GÖRÖMBEI András: A hetvenes évek romániai magyar irodalma. Közread. a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Budapesti Szervezete. Bp., 1983. 156 l.
BERTHA Zoltán–GÖRÖMBEI András: A romániai magyar irodalom válogatott bibliográfiája 1971–1980. Közread. a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Budapesti Szervezete. Bp., 1983. 211 l.
K. BIRTALAN János: Adalékok a Hargita megyei hírlapok, folyóiratok történetéhez. = Művelődés 1983. 5. 33–34.
CSEKE Péter: Az Erdélyi Fiatalok kutatásának mérlege. = NyIrK 1983. 2. 133–141.
DÁVID Gyula: Száz és még harminc. Jegyzetek a Romániai magyar írók sorozatról. = IgSzó 1983. 11. 414–417.
DEBRECZENI László: Jancsó Béla és az Erdélyi fiatalok. Beszélgetés ... Riporter: Cseke Péter. = AHét 1983. 41. 5–6.
ENDRŐDI SZABÓ Ernő: Kísérlet egy térkép kiegészítésére, avagy vázlat a romániai magyar költészet új jelenségeiről. = Életünk 1983. 5. 460–465.

Az év könyve. Beszélgetés az Utunk szerkesztőségében. = Utunk 1983. 14. 4–6.
FÜR Lajos: Kisebbségi tudományművelés Erdélyben. = Alf 1983. 3. 37–57.
HAJDÚ Győző: Igaz Szó – XXX. = IgSzó 1983. 2. 167–168.
KÁNTOR Lajos: Erdély írói új feladatok előtt. (A Világosság tükrében – az Utunk indulása előtt.) = NyIrK 1983. 1. 41–46.
KÁNTOR Lajos: Művek és emberek. Romániai szemle. = Je 1983. 12. 1127–1133.
KÁNTOR Lajos: Tárgyak, természet, történelem. = Fo 1983. 8. 85–95.
KÁNTOR Lajos: Periratok a közelmúltból. = Kor 1983. 4. 319–325.
KOVÁCS János: Örökség és gyarapítás. = IgSzó 1983. 11. 402–406. [Az erdélyi irodalom elmúlt 65 éve.]
KÖLLŐ Károly: Erdélyi viták a naturalizmusról. 2. = NyIrK 1983. 1. 15–27.
MÓZES Attila: Vallomások az eredetiségről. Irodalmunk tájain. = Utunk 1983. 42. 4–5.
MÓZES Huba: Irodalomtörténet – 1982. Magyar irodalomtörténeti írások válogatott bibliográfiája. = NyIrK 1983. 2. 165–171.
MÓZES Huba: A romániai magyar regény a két világháború között. Bibliográfia. = NyIrK 1983. 1. 65–71.
MÓZES Huba: Sajtó, kritika, irodalom. Bukarest, 1983. Kriterion. 175 l.
NAGY Pál: Új sorozat: Századunk. = IgSzó 1983. 5. 452–454.
NAGY Pál: Változások műfaja. Jegyzetek a romániai magyar novelláról. = IgSzó 1983. 11. 406–413.
POMOGÁTS Béla: Az erdélyi gondolat. = Műhely 1983. 1. 3–15.; Látóh 1983. 5. 156–179.
POMOGÁTS Béla: A kolozsvári Utunk. = NyéK 1983. 52. 93–98.
POMOGÁTS Béla: Negyedszázad a romániai magyar irodalomban. 1919–1944. = ÚjFo 1983. 4. 81–90.
POMOGÁTS Béla: Nemzetiségi önismeret. Magyar társadalomtudományok Romániában. = Som 1983. 4. 33–40.
POMOGÁTS Béla: A transzilvánizmus. Az Erdélyi Helikon ideológiája. Bp., 1983. Akad. 206 l. (Irodalomtörténeti füzetek 107.)
A romániai magyar könyvkiadás bibliográfiája. 1982. Összeáll. Balogh József. = Művelődés 1983. 9. 36–40.
SZABÓ Zoltán: Magyar irodalomtudomány Romániában. = NyéK 1983. 52. 24–31.
A váradi hídverés. Magyar és román írók nyilatkozatai – 1936. = Kr 1983. 1. 3–5.

EGYES SZERZŐK

ANTAL SÁNDOR

KOVÁCS János: Homokóra. = IgSzó 1983. 2. 156–157.

ARADI VIKTOR

GAAL György: Aradi Viktor lapjának koordinátái. = Kor 1983. 10. 807–812. [Társadalomtudományi és Szociálpolitikai Szemle, Kolozsvár, 1925–1930.]

GÁLL Ernő: Kései jóvátétel. = Utunk 1983. 10. 1–2.
KOVÁCS János: Egy különös ember: A. V. = AHét 1983. 10. 5.

ASZTALOS ISTVÁN

A. I.: Író a hadak útján. [Visszaemlékezések] Bp., 1983. Magvető. 153 l. (Tények és tanúk)
POPESCU, Adriana: A. I. = Teatrul 1983. 5. 87–88.

BALÁZS FERENC

MIKÓ Imre–KICSI Antal–HORVÁTH Sz. István: B. F. Monográfia. Bukarest, 1983. Kriterion. 285 l.

BANNER ZOLTÁN

KÁNTOR Lajos: A Banner-jelenség. = Kor 1983. 8. 635–636.

BEKE GYÖRGY

CSEKE Péter: Beke Györgyről. = Ttáj 1983. 2. 76–79.

BODOR PÁL

BOTLIK József: „Elmenedzseltem az életemet." A „bodorpáli" jelenség a romániai magyar irodalomban. = Napj 1983. 8. 13–15.
STANIK István: A tehetség – szellemi és érzelmi többletenergia. Beszélgetés Bodor Pállal. = Művelődés 1983. 5. 12–15.

BÖLÖNI SÁNDOR

SÜTŐ András: Jegyzetek. Az örök Ékho hangja. = Ttáj 1983. 3. 45–47.

BÖZÖDI GYÖRGY

B. Gy.: Ahonnan elindulunk. = IgSzó 1983. 3. 251–256.
CZINE Mihály: A feltámadó ember. = ÉI 1983. 11. 6–7.; Látóh 1983. 5. 97–102.
MAROSI Ildikó: B. Gy. gyűjteményes terveiről. Interjú. = AHét 1983. 12. 5.
Te láttál ilyent? Beszélgetés a 70 éves Bözödi Györggyel. Riporter: Szőcs István. = Utunk 1983. 10. 2.

CSEHI GYULA

GÁLL Ernő: Egy „megátalkodott" felvilágosító. Cs. Gy. és C. Dobrogeanu-Gherea. = G. E. A sajátosság méltósága. 342–379.

CSELÉNYI BÉLA

KŐRÖSSI P. József: Erkölccsé tenni, ami gátlás volt. Beszélgetés Cselényi Bélával. = MV 1983. 9. 107–115.

ENDRE KÁROLY

E. K. levelesládájából. (Vál. és összeáll. Pongrácz P. Mária.) = AHét 1983. 18. 5, 8.

A kilencven éves –– köszöntése.
Balogh József = Művelődés 1983. 4. 22.; Szász János = AHét 1983. 18. 5.

GAÁL GÁBOR

KISS Endre: Fábry Zoltán és G. G. – a fasizmus marxista kritikusai. = A magyar filozófiai gondolkodás a két világháború között. 134–158.

GÁLFALVI ZSOLT

Az ötvenéves –– köszöntése.
Fodor Sándor = Utunk 1983. 49. 4.; Kovács János = AHét 1983. 49. 7.

GELLÉRT SÁNDOR

MAROSI Ildikó: „Időtlen időben való mozgás." Beszélgetés Gellért Sándorral. = AHét 1983. 40. 7.

VERESS Dániel: A néhai kritikus visszapillant. = IgSzó 1983. 8. 146–149.

HERVAY GIZELLA

H. G.: Önéletrajz. 1–3. = Nemzetőr 1983. ápr. 15. 5–6.; máj. 15. 5–6.; jún. 15. 5.

SÁNDOR György: „Növekszem felnőtt halálra". H. G. lírája. = Fo 1983. 6. 72–76.

Nekr. Bodor Pál = ÚjT 1983. 24. 11.

HOLLÓ ERNŐ

Nekr.: Bardócz Gergely = Utunk 1983. 8. 6.; Beke György = AHét 1983. 8. 5.; Magyari Lajos = IgSzó 1983. 4. 354–355.

HORVÁTH IMRE

MOLNÁR Tibor: „A világot pedig nem szabad elpusztítani!..." Rendhagyó interjú Horváth Imrével. = AHét 1983. 46. 8.

HUSZÁR SÁNDOR

KÁNTOR Lajos: Periratok a közelmúltból. = Kor 1983. 4. 319–325.

KOCSIS ISTVÁN

TARJÁN Tamás: A morál monodrámái. (K. I.) = T. T.: Kortársi dráma. 387–401.

KURKÓ GYÁRFÁS

BEKE György: Közélet, közírás, szépirodalom. = NyIrK 1983. 2. 105–114.
Nekr. Iszlai Zoltán = ÉI 1983. 22. 6.; – = MN 1983. máj. 26. 5.

LÁSZLÓFFY ALADÁR

KABDEBÓ Lóránt: Egy hívő-hitetlen költő. Lászlóffy Aladárról. = ÚÍ 1983. 2. 64–74.

LÁSZLÓFFY CSABA

SZEKÉR Endre: L. Cs. virrasztásai. = Napj 1983. 5. 28–30.

MÉLIUSZ JÓZSEF

ENDRE Károly levelesládájából. Vál. és összeáll. Pongrácz P. Mária. = AHét 1983. 18. 5, 8.
GÁLL Ernő: A méltóság követelménye a „barátság ethoszá"-ban. M. J. tanúságtétele. = G. E.: A sajátosság méltósága. 122–136.
KÁNTOR Lajos: Periratok a közelmúltból. = Kor 1983. 4. 319–325.
SZÁSZ János: Harcban a sorskérdésekkel. Méliusz Józseffel a Tranzit kávéházban. = IgSzó 1983. 3. 238–242.

SALAMON LÁSZLÓ

Nekr. Bálint Tibor = Utunk 1983. 43. 2.; Pomogáts Béla = ÉI 1983. 45. 8.

SÜTŐ ANDRÁS

GÁLL Ernő: A „felemelt fő" dramaturgiája és filozófiája. = G. E.: A sajátosság méltósága. 97–121.
ISZLAI Zoltán: „Hogy megmaradjunk". = I. Z.: A valóság közelében. 16–20.
LÁZOK János: A kerek félalmák paradoxonai. Kísérlet S. A. új történelmi drámájának értelmezésére. = Kor 1983. 9. 739–744.
NÁDOR Orsolya: S. A. mondatfűzéséről. = Nyr 1983. 1. 68–75.

TARJÁN Tamás: Itt állok, másként nem tehetek. (S. A.) = T. T.: Kortársi dráma. 134–158.
VERESS Dániel: Sütő drámai hangvétele. = Utunk 1983. 25. 6.

SZABÉDI LÁSZLÓ

SZABÉDI Lászlóné Tompa Margit: Ilyennek láttam. Beszélgetés... Riporter: Marosi Ildikó. = IgSzó 1983. 12. 515–519.

SZABÓ GYULA

CSIKI László: Gyógyító lidércfény. Sz. Gy.: A Sátán labdái. 1–3. = IgSzó 1983. 8. 136–140.; 9. 243–246.; 10. 347–350.

SZABÓ LAJOS

Nekr. Jánosházy György = IgSzó 1983. 8. 157–158.; Oláh Tibor = AHét 1983. 36. 7.; Páll Árpád = Utunk 1983. 34. 7.

SZÉKELY JÁNOS

SZAKOLCZAY Lajos: Vak Béla király. Sz. J. drámája. = Dunatáj 1983. 1. 21–25.

SZILÁGYI ANDRÁS

CZINE Mihály: Az Új pásztorról és szerzőjéről. = Ttáj 1983. 7. 88–95.

SZILÁGYI ISTVÁN

ISZLAI Zoltán: Egy nagy regény anatómiája. = I. Z.: A valóság közelében. 21–29.

SZŐCS GÉZA

JUHÁSZ László: Sz. G. kálváriája. = Nemzetőr 1983. febr. 15. 3.

TAMÁSI GÁSPÁR

KÁNYÁDI Sándor: Előszó másodszor. = Ttáj 1983. 1. 11–12.; Látóh 1983. 3. 55–58.
Nekr. Adamovits Sándor = AHét 1983. 9. 6.; Kozma Huba = Ttáj 1983. 1. 19.; Kozma István = ÚjT 1983. 5. 45.; Szekér Ernő = Honism 1983. 4. 41–42.

TOMPA LÁSZLÓ

CS. GYÍMESI Éva: Élet helyett strófák. = Utunk 1983. 50. 2.

Ilyennek láttam. Beszélgetés Szabédi Lászlóné Tompa Margittal. Riporter: Marosi Ildikó. = IgSzó 1983. 12. 515–519.

IZSÁK József: Az erdélyi tél költője. T. L. születése 100. évfordulójára. = IgSzó 1983. 12. 509–513.

KISS Jenő: Hol vagy, Ember? Emlékezés Tompa Lászlóra. = Kor 1983. 12. 964–966.

MAROSI Péter: Tompa rendhagyó őszikéi. = Utunk 1983. 50. 2.

Szovjetunió

BALLA Gyula: The poetry of the Ukrainian „New Wave". = ALitt 1983. 3–4. 387–394.

DOBAY Béla: A felemelkedés útján. Húszéves az Ungvári Állami Egyetem magyar tagozata. = Napj 1983. 9. 38–39.

SÁNDOR László: A kárpát-ukrajnai magyar könyv- és lapkiadás, nyomdászat és könyvkereskedelem 1918–1980. = MKSz 1983. 2. 186–194.

SÁNDOR László: Lendület. = ÉI 1983. 32. 10. [A Kárpáti Igaz Szó mellékletéről.]

Egyéb országok

ÁLTALÁNOS RÉSZ

BÉLÁDI Miklós: Bevezetés a nyugati magyar irodalomba. Vázlat. = B. M.: Válaszutak. 445–495.

HILLER István: Határmenti irodalmi-helytörténeti találkozó Kismartonban. = SoprSz 1983. 1. 77–78. [A burgenlandi Pen-Club estje 1983. márc. 21-én.]

*Hungarian poetry in the diaspora: A symposium. = HungStudRev 1981. 1. 127–135. [Bisztray György beszélget Faludy Györggyel, Kemenes-Géfin Lászlóval, Tűz Tamással, Vitéz Györggyel.]

KARIG Sára: A friend of Hungarian literature. = HungDig 1983. 4. 114–116. [G. F. Cushing]

KEMÉNY Mihály: Tízéves a Párizsban működő Magyar Nyelv és Kultúra Franciaországi Baráti Köre. = NyéK 1983. 52. 87–88.

POMOGÁTS Béla: A párizsi Magyar Műhely. = NyéK 50. (1983.) 96–100.

POMOGÁTS Béla: Olvasónapló. A müncheni Új Látóhatár. = NyéK 1983. 51. 92–98.

RUFFY Péter: Magyar tanszék a torontói egyetemen. = MN 1983. szept. 4. 7.

SÁRKÖZI Mátyás: Cushing tanár úr hatvan éves. = IrodÚjs 1983. 2. 18.

H. SZÁSZ Anna Mária: Admittance to world literature? (Books on Hungarian authors published by Twaynes of Boston.) = ALitt 1983. 3–4. 444–449.

SZKÁROSI Endre: Nicholas Kolumban. Egy amerikai költő, aki magyar. = MV 1983. 5. 100–101.

EGYES SZERZŐK

DÉNES TIBOR

SAÁRY Éva: D. T. utolsó napjai. = ÚjLátóh 1983. 3. 403–411.
Nekr.: Csernohorszky Vilmos = IrodÚjs 1983. 3. 15.; Saáry Éva = Szivárvány 11. 1983. 13–16.; Vadnay Zsuzsa = Nemzetőr 1983. ápr. 15. 7.; – = IrodÚjs 1983. 2. 24.

DOMAHIDY ANDRÁS

SZÍJÁRTÓ István: D. A. regényei. = Som 1983. 4. 105–107.

ÉLTETŐ LAJOS

Nekr. Ludányi András = Itt-Ott 1983. 2. 6–8.

GÁBOR ÁRON

SAÁRY Éva: A polgár hazatér. Emléksorok G. Á. halálára. = Nemzetőr 1983. febr. 7. 5.

GOMBOS GYULA

SZTÁRAY Zoltán: Az igazságkereső. = ÚjLátóh 1983. 3. 289–292.

GÖMÖRI GYÖRGY

LÉNÁRT György: A hungarian poet in Britain. = HungDig 1983. 2. 119–121.

GYÉKÉNYESI GYÖRGY

*GYÉKÉNYESI GATTO, Katherine: From Somogy to Cleveland. A Hungarian emigrant's heroic Odyssey. = HungStudRev 1982. 2. 49–72.
*N. F. D.: Noteworthy immigrants from Hungary. = HungStudRev 1982. 2. 45–48.

HACKETT D. GÁBOR (KEÉR DEZSŐ)

HACKETT, Gabriel D.: Bohémélet Párizsban, Vichyben és ... szökésben. 1–3. = Newyorki Figyelő 1983. márc. 11. 5.; márc. 28. 5.; ápr. 15. 5, 12.

HAMZA ANDRÁS

Nekr. Végh Antal = ÉI 1983. 45. 7.

HORVÁTH ELEMÉR

RÓNAY László: Magyar költők Nyugaton. H. E. = Vig 1983. 7. 532–537.

KERÉNYI KÁROLY

FERDINANDY Mihály: Délsziget. Vörösmarty Mihály és K. K. = ÚjLátóh 1983. 1. 33–55.

KOESTLER ARTHUR

Nekr. Faludy György = Szivárvány 1983. 11. 93–104.; Mikes György = IrodÚjs 1983. 4. 9.; Mikes György = IrodÚjs 1983. 2. 2.; Roy, Claude = Le Nouvel Observateur 1983. 957. 15.

KOVÁCS IMRE

VARGA Béla: Emlékezzünk Kovács Imrére! = Bécsi Napló 1983. 2. 6.

KÖRMENDI FERENC

FEUERSTEIN Emil: K. F. = Newyorki Figyelő 1983. febr. 4. 10.

LENGYEL MENYHÉRT

KAHÁN Kálmán: A világszerte elsőként értékelt magyar író. = Newyorki Figyelő 1983. márc. 11. 4.

MONOSZLÓY DEZSŐ

– : Beszélgetés Monoszlóy Dezsővel hatvanadik születésnapja alkalmából. = Bécsi Napló 1983. 6. 5.

ÖLVEDI JÁNOS

BORBÁNDI Gyula: Ö. J. (1914–1983) = ÚjLátóh 1983. 4. 522–526.
Nekr. Borbándi Gyula = KatSz 1983. 2. 174–176.; Haas György = IrodÚjs 1983. 3. 6.; Szamosi József = Nemzetőr 1983. máj. 15. 9.

SZABÓ FERENC

HEGYI Béla: Sz. F. SJ. Róma. (Interjú.) = Vig. 1983. 1. 26–32.

Cs. Sz. L.: Kétnyelvűen – kettős hűségben. Válaszok Czigány Györgynek (1982. nyarán). = Kort 1983. 4. 614–626.; Látóh 1983. 7. 33–54.

ILLÉS Endre: A tékozló választékosság írója. Cs. Sz. L. = I. E.: Mestereim, barátaim, szerelmeim. 2. 474–482.

(TÓBIÁS Áron) t. á.: Cs. Sz. L. lakásai. = OlvNép 1983. nyár. 68–86.

TŰZ TAMÁS

T. T.: Az Aranyrét utcától a Parnasszus Kapujáig. = Műhely 1983. 3. 34–40.

1983-ban ismertetett irodalomtörténeti művek

Agárdi Péter: Értékrend és kritika. Fejtő Ferenc irodalomszemlélete a 30-as években. Bp., 1982. – Ism. Bata Imre = ÉI 1983. 31. 11.; Bodnár György = Kort 1983. 6. 991–993.; Botka Ferenc = ÚjFo 1983. 4. 61–65.; Koczkás Sándor = TársSz 1983. 8–9. 152–155.; Lackó Miklós = Kr 1983. 7. 35.; P. Müller Péter = Je 1983. 4. 371–373.; Tasi József = Ttáj 1983. 3. 93–97.; Ungvári Tamás = ÚjT 1983. 20. 23.

Ágh István: Egy álom következményei. Esszék, kritikák, elemzések. Bp., 1983. – Ism. Alföldy Jenő = ÚjT 1983. 37. 2.; Bella István = ÉI 1983. 27. 11.; Tandori Dezső = ÚÍ 1983. 12. 106–108.

Alföld repertórium 1970–1979. Debrecen, 1983. – Ism. Lenkey István = Alf 1983. 7. 97–98.; Lisztes László = Ktáros 1983. 12. 752–753.

Alföldy Jenő: Élménybeszámoló. Költők a hetvenes években. Bp., 1983. – Ism. Drescher J. Attila = Dunatáj 1983. 4. 74–76.; Fülöp László = Kr 1983. 10. 33.; Iszlai Zoltán : ÚjT 1983. 20. 2.; Olasz Sándor = Kort 1983. 11. 1825–1827.; Szekér Endre = Fo 1983. 11. 93–95.

Apró Ferenc: Babits Szegeden. Szeged, 1983. – Ism. (csáki) = ÉI 1983. 46. 3.; Tasi József = ÚjT 1983. 48. 2.

Árpád-kori legendák és intelmek. Vál, bev., jegyz., szöveggond. Érszegi Géza. Bp., 1983. – Ism. Lőkkös Antal = KatSz 1983. 4. 388–391.

Balázs Béla levelei Lukács Györgyhöz. MTA Filozófiai Intézet–Lukács Archívum. Bp., 1982. – Ism. Kardos András = Nagyv 1983. 1. 131., 133.

Balotă, Nicolae: Scriitori maghiari din România. 1920–1980. Kriterion. 1981. – Ism. Beke György = Kor. 1983. 4. 312–316.

Basa Molnár Enikő: Sándor Petőfi. Boston, 1980. – Ism. Bertha Zoltán = Alf 1983. 3. 97–98.

Bata Imre: Weöres Sándor. Bp., 1979. – Ism. Bárdos László = It 1983. 3. 803–809.

Béládi Miklós: Az értelem-alapító. Négy írás Németh Lászlóról. Békéscsaba, 1982. – Ism. Csordás Mihály = Üzenet 1983. 6. 320–321.; Rónay László = Vig 1983. 8. 621–622.

Belia György: Babits Mihály tanulóévei. Bp., 1983. – Ism. Csányi László = Dunatáj 1983. 4. 71–72.; Kardos László = Kr 1983. 11. 36–37.; Olasz Sándor = Ttáj 1983. 11. 53–55.; Párkány László = ÉI 1983. 47. 10.; Pomogáts Béla = Köznevelés 1983. 37. 14.

Belohorszky Pál: A múlandóság lovagrendje. Bp., 1981. – Ism. Fenyő István. = ÚÍ 1983. 2. 121–125.; Hima Gabriella = Alf 1983. 8. 82–84.; Pomogáts Béla = ÚjT 1983. 5. 2.; Rónay László = ItK 1983. 5. 578–580.; Széky János = Kort 1983. 11. 1827–1829.

Benkő Loránd: Kazinczy Ferenc és kora a magyar nyelvtudomány történetében. Bp., 1982. – Ism. Tompa József = MNy 1983. 4. 486–489.

Bitskey István: Humanista erudíció és barokk világkép. Pázmány Péter prédikációi. Bp. 1979. – Ism. Havas László = FilKözl 1983. 3–4. 502–504.

Bónis György: Révay Péter. Bp., 1981. – Ism. Borzsák István = Száz 1983. 5. 1151–1152.; Tárkány Szücs Ernő = Honism 1983. 1. 59–60.; Tarnóc Márton = ItK 1983. 5. 570–571.

Bori Imre: Móricz Zsigmond prózája. Újvidék, 1982. – Ism. Lévay Endre = Üzenet 1983. 6. 312–313.

Csáky, Moritz: Von der Aufklärung zum Liberalismus. Studien zum Frühliberalismus in Ungarn. Wien, 1982. – Ism. Benda Kálmán = MKSz 1983. 2. 218–219.; Szajbély Mihály = ItK 1983. 4. 421–425.

Csanda, Alexander: Slovo priatel'ské. Štúdie o maďarskej literatúre na Slovensku. Bratislava, 1981. – Ism. Käfer István = ItK 1983. 6. 710–712.

Csapodi Csaba–*Csapodi* Csabáné: Bibliotheca Corviniana. 3., bőv. kiad. Bp., 1981. – Ism. Kádár Zoltán = MKSz 1983. 1. 118–119.

Csapodi Csaba: A Janus Pannonius-szöveghagyomány. Bp. 1981. – Ism. V. Kovács Sándor = MTud 1983. 3. 241–243.; Lőkkös Antal = Bibld'HR 1983. 1. 227–229.

A csehszlovákiai magyar irodalom válogatott bibliográfiája. 1. 1945–1960. Bratislava, 1982. – Ism. Mezey László Miklós = ÚjFo 1983. 3. 52–53.

Csoóri Sándor: A félig bevallott élet. Bp., 1982. – Ism. Szörényi László = MV 1983. 5. 88–89.

Csoóri Sándor: Tenger és diólevél. Bukarest, 1982. – Ism. Kovács János = Művelődés 1983. 3. 37–38.

E. Csorba Csilla: Baráti emlékül – Jókai Mór. Jókai Mór összes fényképe. Bp., 1982. – Ism. Nagy Miklós = It 1983. 3. 815–816.

Dán Róbert: Mathias Vehe-Glirius. Life and work of a radical antitrinitarian with his collected writings. Bp.–Leiden, 1982. – Ism. Bán Imre = ItK 1983. 6. 694–699.; Pákozdy László Márton = FilKözl 1983. 1–2. 264–268.; Scheiber Sándor = MKSz 1983. 3. 311–313.

Demény Lajos: Bethlen Gábor és kora. Bp., 1982. – Ism. Imreh István = Utunk 1983. 24. 1–2.; Kádár Gyula = Művelődés 1983. 8. 38.; Sebestyén Mihály = AHét 1983. 15. 8.

Di Francesco, Amedeo: A pásztorjáték szerepe Balassi Bálint költői fejlődésében. Bp., 1979. – Ism. Tóth István = FilKözl 1983. 3–4. 504–507.

Dobossy László: Két haza között. Esszék, tanulmányok. Bp., 1981. – Ism. Fried István = FilKözl 1983. 1–2. 245–246.

Domokos Mátyás: A pályatárs szemével. Bp., 1982. – Ism. Béládi Miklós = Je 1983. 6. 600–602.; Hima Gabriella = Alf 1983. 11. 89–91.; Olasz Sándor = Ttáj 1983. 8. 77–80.; Pomogáts Béla = ÚjT 1983. 6. 2.

Domokos Mátyás–*Lator* László: Versekről, költőkkel. Bp., 1982. – Ism. Csűrös Miklós = Je 1983. 4. 374–376.; Hima Gabriella = Alf 1983. 11. 89–91.; Kiss Ferenc = Kort 1983. 7. 1156–1161.; Olasz Sándor = Ttáj 1983. 8. 77–80.; Steinert Ágota = Dunatáj 1983. 4. 76–78.

Duray Miklós: Kutyaszorító. (Önéletrajz és beszélgetések önmagammal.) New York, 1983. – Ism. Román J. István = ÚjLátóh 1983. 3. 418–421.

Az élő Jókai. Bp., 1981. – Ism. Ratzky Rita = ItK 1983. 6. 713–714.

T. Erdélyi Ilona: Erdélyi János. Bp., 1981. – Ism. Szerdahelyi István = It 1983. 3. 816–819.

Erdélyi János: Filozófiai és esztétikai írások. Bp., 1982. – Ism. Dávidházi Péter = ItK 1983. 5. 559–565.; Kemény Gábor = NyK 1983. 1. 213–215.

Erdélyi magyar szótörténeti tár. 1–3. Bukarest, 1975, 1978, 1983. – Ism. Gálffy Mózes = Kor 1983. 7. 579–581.; Korompay Klára = MNy 1983. 2. 217–221.; Mózes Huba = Utunk 1983. 12. 2.; Szabó T. Ádám = Honism 1983. 4. 48–50.; Tóth Béla = Alf 1983. 8. 88–89.

Fasírt, avagy viták a fiatal magyar irodalomról. JAK füzetek 1. Bp., 1982. – Ism. Balassa Péter = Kort 1983. 12. 1992–1996; Balogh Ernő = Kr 1983. 5. 36–37.; Berkes Erzsébet = MN 1983. febr. 19. 3.

Fioláné Komáromi Gabriella: A hetvenes évek ifjúsági regényei. Bp., 1981. – Ism. Kiss Eszter = It 1983. 2. 523–529.

Görömbei András: A csehszlovákiai magyar irodalom 1945–1980. Bp., 1982. – Ism. Béládi Miklós = Alf 1983. 7. 71–77.; Botlik József = Napj 1983.. 6. 33–34.; Kovács Győző = It 1983. 3. 788–792.; Mészáros János = Pal 1983. 3. 44–47.; Mezey László Miklós = ÚjFo 1983. 4. 92–94.; Pomogáts Béla = ÉI 1983. 14. 11.; Pomogáts Béla = ItK 1983. 6. 699–702.; Pomogáts Béla = Üzenet 1983. 10. 544–546.; Sándor László = MN 1983. márc. 6. 8.; Varga Lajos Márton = Fo 1983. 5. 88–91.

Györgyei, Clara: Ferenc Molnár. Boston, 1980. – Ism. Birnbaum D. Marianna = Szivárvány 9. 1983. 107–108.; Bisztray, György = HungStudRev 1982. 1. 83–89.; Cushing, G. F. = ModLanguageRev 1983. 4. 1006–1007.

Harmat Béla: Csuka Zoltán bibliográfia. Szentendre, 1982. – Ism. Németh S. Katalin = MKSz 1983. 1. 123–124.; Pomogáts Béla = Üzenet 1983. 12. 677–679.

Hartyáni István: Mutató Németh László munkáihoz. Szeged, 1983. – Ism. Csűrös Miklós = Kort 1983. 9. 1504.; Füzi László = Fo 1983. 5. 93.; – iszlai – = ÉI 1983. 10. 7.

A határon túli magyar irodalom. A magyar irodalom története. 1945–1975. IV. k. Bp., 1982. – Ism. M. Pásztor József = MHírl 1983. jan. 18. 6.; Sipos Lajos = Napj 1983. 6. 31–33.

Herczeg Gyula: Móricz Zsigmond stílusa. Bp., 1982. – Ism. Szabó Zoltán = MNy 1983. 3. 360–363.

Herczeg Gyula: A XIX. századi magyar próza stílusformái. Bp., 1981. – Ism. Makay Gusztáv = It 1983. 2. 508–515.

Horváth Iván: Balassi költészete történeti poétikai megközelítésben. Bp., 1982. – Ism. Ács Pál = Kort 1983. 3. 476–479.

A Huszadik Század körének történetfelfogása. Bp., 1982. – Ism. Lőrinczy Huba = ItK 1983. 5. 574–575.

Irodalom és demokrácia. Bp., 1982. – Ism. Tütő László = Vság 1983. 10. 105–107.

Irodalomtudományi és stilisztikai tanulmányok. Bukarest, 1981. – Ism. Gáspári László = It 1983. 1. 240–245.; Pomogáts Béla = ItK 1983. 4. 412.

Ismétlődés a művészetben. Bp., 1980. – Ism. Kálmán C. György = ALitt 1983. 1–2. 179–182.

Izsák József: Illyés Gyula költői világképe. 1920–1950. Bp., 1982. – Ism. Csűrös Miklós = Je 1983. 10. 952–954.; Grezsa Ferenc = Alf 1983. 10. 93–96; Iszlai Zoltán = ÉI 1983. 2. 10.; Kozma Huba = Pal 1983. 2. 58–59.; Olasz Sándor = Som 1983. 4. 108–110.

Jókai-kódex. Bp., 1981. – Ism. Acél Zsuzsanna = It 1983. 3. 821–825.; Farkas Vilmos = NyK 1983. 1. 205–206.; S. Hámori Antónia = Nyr 1983. 3. 369–371.; Tarnai Andor = MKSz 1983. 2. 210–212.

József Attila Párizsban. Bp., 1982. – Ism. Péter László = It 1983. 3. 809–811.; Szigeti Lajos Sándor = ItK 1983. 4. 437–440.

Juhász Géza: Múltunk és jelenünk az irodalomban. Újvidék, 1983. – Ism. Lévay Endre = Üzenet 1983. 10. 539–540.

Julow Viktor: Fazekas Mihály. Bp., 1982. – Ism. Bitskey István = Napj 1983. 3. 32–33.; Fried István = ItK 1983. 5. 555–559.; Mezei Márta = It 1983. 4. 985–993.

Kántor Lajos: Líra és novella. A sólyom-elmélettől a Tamási-modellig. Bukarest, 1981. – Ism. Pomogáts Béla = ItK 1983. 4. 413.

Kardos László: Harminchárom arc. Bp., 1983. – Ism. Csányi László = ÚÍ 1983. 10. 94–97.; (E. Fehér Pál) E. F. P. = Kr 1983. 9. 29–30.; Kovács Sándor Iván = ÚjT 1983. 33. 23.; Tandori Dezső = ÉI 1983. 26. 10.; Walkó György = Nagyv 1983. 8. 1250–1251.

**Katona*, Anna B.: Mihály Vitéz Csokonai. Boston, 1980. – Ism. Bisztray, György = HungStudRev 1982. 1. 83–89.

Kazinczy Ferenc-bibliográfia. Miskolc, 1981. – Ism. Kilián István = It 1983. 1. 253–255.; Szabó Flóris = Vig 1983. 4. 304.

Kecskés András: A vers hangzásvilága. Bp., 1981. – Ism. Ferencz Győző = It 1983. 1. 213–220.

Király István: Intés az őrzőkhöz. Ady Endre költészete az első világháború éveiben. Bp., 1982. – Ism. Bata Imre = Köznevelés 1983. 41. 25.; Csűrös Miklós = Som 1983. 3. 107–108.; Fenyő István = Kr 1983. 4. 30–32.; Grezsa Ferenc = Ttáj 1983. 8. 73–76.; Kovács Győző = Pal 1983. 2. 54–57.; Kulcsár Szabó Ernő = Je 1983. 7–8. 711–718.; Lőrinczy Huba = Életünk 1983. 7. 631–638.; Sipos Lajos = Napj 1983. 10. 28–29.; R. Takács Olga = MHírl 1983. márc. 3. 6.; Tamás Attila = It 1983. 4. 996–1002.; Tandori Dezső = Kort 1983. 5. 796–805.

Kis Pintér Imre: A semmi hőse. Füst Milán költői világképe. Bp., 1983. – Ism. Aczél Géza = Alf 1983. 8. 84–85.; Alföldy Jenő = ÉI 1983. 25. 11.; Szerdahelyi István = Kr 1983. 9. 31–32.

Kiss Endre: A világnézet kora. Nietzsche abszolútumokat relativizáló hatása a századelőn. Bp., 1982. – Ism. Lőrinczy Huba = ItK 1983. 4. 432–437.

Kocsis Rózsa: Minőségeszmény Németh László szépírói műveiben. Bp., 1982. – Ism. Horpácsi Sándor = Köznevelés 1983. 13. 12.; Olasz Sándor = ItK 1983. 5. 568–570.; Vekerdi László = Som 1983. 1. 109–111.

Kosáry Domokos: Művelődés a XVIII. századi Magyarországon. Bp., 1980. – Ism. Fried István = Ethn 1983. 3. 639–646.

Kozma Dezső: Krúdy Gyula postakocsiján. Kolozsvár, 1981. – Ism. Kovalovszky Miklós = Nyr 1983. 1. 125–126.

Kölcsey Ferenc: Mi az élet tűzfolyása? Kilenc vers. Bp., 1981. – Ism. Csorba Sándor = It 1983. 3. 819–821.

Körmendy Kinga: A Knauz-hagyaték kódextöredékei és az esztergomi egyház középkori könyvtárának sorsa. Bp., 1979. – Ism. V. Kovács Sándor = It 1983. 1. 255–257.

Kristó Gyula: Tanulmányok az Árpád-korról. Bp., 1983. – Ism. Bálint Csanád = Ttáj 1983. 9. 68–70.; Székely András = ÚjT 1983. 22. 3.

Kriza János és a kortársi eszmeáramlatok. Tudománytörténeti tanulmányok a 19. századi folklorisztikáról. Bp., 1982. – Ism. Fried István = Ethn 1983. 4. 618–619.

Kultúra és szemiotika. Bp., 1981. – Ism. Szabó Zoltán = It 1983. 4. 966–970.

Kuncz Aladár: Levelek (1907–1931.) Bukarest, 1982. – Ism. Kacsir Mária = AHét 1983. 27. 5., 28. 5.; Mózes Huba = NyIrK 1983. 1. 77.; Pomogáts Béla = ÉI 1983. 3. 10.; ItK 1983. 4. 415–416.; Üzenet 1983. 1–2. 58–60.; Vita Zsigmond = AHét 1983. 33. 5.

Laczkó András: Bródy Sándor alkotásai és vallomásai tükrében. Bp., 1982. – Ism. Csűrös Miklós = Som 1983. 6. 106–108.; Major Ottó = ÚjT 1983. 12. 2.; Wéber Károly = ÉI 1983. 44. 11.

Lengyel Balázs: Verseskönyvről verseskönyvre. Bp., 1982. – Ism. Berkes Erzsébet = MN 1983. máj. 15. 6.; Erdődy Edit = MHírl 1983. márc. 5. 8.; Fülöp László = Kr. 1983. 9. 32–33.; Pomogáts Béla = ÚjT 1983. 15. 2., Rónay László = ÉI 1983. 2. 11.; Szekér Endre = Köznevelés 1983. 17. 12.

Pierre Lescalopier utazása Erdélyben. Bp., 1982. – Ism. Koncz Lajos = IrodÚjs 1983. 4. 23.; Kovács István = Fo 1983. 9. 94–95.; Ruffy Péter = MN 1983. márc. 20. 8.

Lotz János: Szonettkoszorú a nyelvről. Bp., 1976. – Ism. Vadai István = ItK 1983. 4. 443–445.

Lotze, Dieter P.: Imre Madách. Boston, 1981. – Ism. Horváth Károly = Hel 1983. 1. 81–83.

Lukács György: A drámaírás főbb irányai a múlt század utolsó negyedében. Bp.,1982. – Ism. Bécsy Tamás = It 1983. 1. 229–234.

Lukács György és a magyar kultúra. Bp., 1982. – Ism. Balogh Ernő = Alf 1983. 3. 87–89.; Gulyás József = Som 1983. 2. 102–104.; Simon Zoltán = Kort 1983. 4. 653–655.

Lukács György: Esztétikai írások. Bp., 1982. – Ism. Simon István = TársSz 1983. 10. 108–111.; Szerdahelyi István = Kr 1983. 3. 26–27.

Lukács György levelezése. 1902–1917. Bp., 1981. – Ism. Éles Csaba = Kr 1983. 2. 31.; Kiss Endre = ItK 1983. 6. 707–710.

Madarská literatura v ČSSR. Zostavil Karol Rosenbaum, Rudolf Chmel. Bratislava, 1983. – Ism. Lacza Tihamér = Hét 1983. 37. 14–15.

Magángyűjtemények Magyarországon. 1551–1721. Szeged, 1981. – Ism. Szőnyi György Endre = Ttáj 1983. 1. 88–91.

Magyar emlékírók 16–18. század. Bp., 1982. – Ism. Alexa Károly = Könyvvilág 1983. 1. 3.; Erdélyi K. Mihály = ItK 1983. 6. 704–707.; Imre Mihály = Napj 1983. 7. 28–29.; János István = Alf 1983. 9. 85–87.; Taxner-Tóth Ernő = MN 1983. febr. 6. 8.

A magyar irodalom története. (Szerk. Klaniczay Tibor.) Bp., 1982. – Ism. Imre László = Alf 1983. 5. 88–90.; Makay Gusztáv = Je 1983. 7–8. 719–722.; Olasz Sándor = Ttáj 1983. 5. 86–89.; Pomogáts Béla = MHírl 1983. márc. 5. 8.; Pomogáts Béla = NyéK 1983. 53. 96–97.; Széchenyi Ágnes = TársSz 1983. 12. 99–102.

A magyar irodalom története 1945–1975. 1. Bp., 1981. – Ism. Vörös László = Ttáj 1983. 3. 88–93.

A magyar irodalom története. 1945–1975. 4. köt. Bp., 1982. – Ism. Bertha Bulcsú = ÉI 1983. 2. 4.; Görömbei András = Je 1983. 5. 473–480.; Székely Győző = Köznevelés 1983. 16. 13.; Tóth Piroska = Fo 1983. 3. 89–90.

A magyar kritika évszázadai. 1–2. Bp., 1980, 1981. – Ism.. Fried István = Kort 1983. 3. 474–476.

Magyarország történeti kronológiája. A kezdetektől 1970-ig. 1–4. Bp., 1981–1982. – Ism. Kókay György = MKSz 1983. 1. 121–122.

Marcus-Tar Judith: Thomas Mann und Georg Lukács. Bp., 1982. – Ism. Schweitzer Pál = ItK 1983. 5. 565–568.

Máté Gábor: Filozófia és regény. Lukács-tanulmányok. Bukarest, 1982. – Ism. Kozma Dezső = NyIrK 1983. 1. 77–79.

Mészáros István: XVI. századi városi iskoláink és a „studia humanitatis". Bp., 1981. – Ism. Bitskey István = ItK 1983. 4. 425–427.

Müller, Maria–*Kertész,* Thomas: Ungersk skönlitteratur i svensk oversättning. 1845–1978. Göteborg, 1980. – Ism. Merkl Hilda = It 1983. 3. 785–788.

Nagy Péter: Olvasó. Bp. 1980. – Ism. Rónay László = ItK 1983. 6. 717–718.

Nemes Nagy Ágnes: Metszetek. Esszék, tanulmányok. Bp., 1982. – Ism. Tandori Dezső = Nagyv 1983. 7. 1091–1093.; Vargha Kálmán = Nagyv 1983. 7. 1094–1095.

Németh G. Béla: 7 kísérlet a kései József Attiláról. Bp., 1982. – Ism. Gyertyán Ervin = Kr 1983. 6. 30–31.

Ómagyar Mária-siralom. Bp., 1982. – Ism. T. Szőnyi Zsuzsa = KatSz 1983. 3. 293–295.

Pándi Pál: Petőfi. A költő útja 1844 végéig. Bp., 1982. – Ism. Belohorszky Pál = Kort 1983. 3. 445–447.

Pennaháborúk. Nyelvi és irodalmi viták. 1781–1826. Bp., 1980. – Ism. Csókás László = It 1983. 2. 519–523.

Peregrinuslevelek 1711–1750. Külföldön tanuló diákok levelei Teleki Sándornak. Szeged, 1980. – Ism. F. Csanak Dóra = It 1983. 2. 515–519.; Papp László = MNy 1983. 4. 500–501.; Szabó András = MKSz 1983. 1.. 119–120.; Szőnyi György Endre = Ttáj 1983. 1. 88–91.

Péter László: Annák, szerelmek. Nőalakok Juhász Gyula költészetében. Szeged, 1983. – Ism. Bodri Ferenc = Ttáj 1983. 12. 93–95.; Kiss Károly = ÚjT 1983. 16. 2.; Szále

László = ÉI 1983. 15. 10.; Cs. Varga István = Napj 1983. 7. 30. 31.

Pomogáts Béla: A tárgyias költészettől a mitologizmusig. A népi líra irányzatai a két világháború között. Bp., 1981. – Ism. Szabó Zoltán = NyIrK 1983. 1. 79–81.

Pomogáts Béla: Az újabb magyar irodalom 1945–1981. Bp., 1982. – Ism. Kozocsa Sándor Géza = NyéK 1983. 52. 98–100.; Lőrinczy Huba = Életünk 1983. 1. 83–87.; Rónay László = Műhely 1983. 2. 74–76.; Sipos Lajos = Napj 1983. 2. 32–33.; Szabó Zoltán = It 1983. 3. 795–799.; Tüskés Tibor = Ttáj 1983. 5. 82–86.

Poszler György: A regény válaszútjai. Bp., 1980. – Ism. Szilágyi Péter = Kr 1983. 4. 33–34.

Póth István: A magyar népszínmű a szerb színpadon. Bp., 1981. – Ism. Spiró György. = It 1983. 1. 249–253.

Rába György: Babits Mihály. Bp., 1983. – Ism. Csűrös Miklós = Je 1983. 11. 996–998.; Kerék Imre = Dunatáj 1983. 4. 69–70.; Kerényi Grácia = Vig 1983. 12. 943–944.; Kiss Károly = ÚjT 1983. 27. 2.; Lőrinczy Huba = Életünk 1983. 11. 1027–1032.; Melczer Tibor = Ttáj 1983. 11. 50–53.; Olasz Sándor = Som 1983. 5. 31–33.; Pomogáts Béla = Köznevelés 1983. 37. 14.; ÚjFo 1983. 5. 3–5.; Reisinger János = Ttáj 1983. 4. 107–109.; Stenczer Ferenc = ÉI 1983. 27. 11.; S. L. = Napj 1983. 10. 35.

Radnóti Sándor: A szenvedő misztikus. Bp., 1981. – Ism. Kardos András = Kort 1983. 3. 482–484.

Rákóczi-tanulmányok. Bp., 1980. – Ism. Jankovics József = ItK 1983. 5. 552–555.

Riedl Frigyes: Arany János. Bp., 1982. – Ism. Szörényi László = Kort 1983. 10. 1648–1649.

Robotos Imre: Arányok. Bukarest, 1981. – Ism. Kántor Lajos = Kor 1983. 1. 87–88.; Pomogáts Béla = ItK 1983. 4. 414.; Puskás Tivadar = AHét 1983. 41. 5–6.

Rolla Margit: A fiatal Kaffka Margit. Bp., 1980. – Ism. Kispéter András = It 1983. 4. 1002–1005.

Romániai Magyar Irodalmi Lexikon. 1. A–F. Bukarest, 1981. – Ism. Botlik József = ÚjFo 1983. 4. 90–92.; Mihálka György = Művelődés 1983. 8. 38–39.; Pomogáts Béla = ItK 1983. 4. 409–410.; Szilágyi Albert = Műhely 1983. 6. 80.

A romániai magyar nemzetiség. Bukarest, 1981. – Ism. Pomogáts Béla = ItK 1983. 4. 410–412.

Rónay György: Petőfi és Ady között. Bp., 1981. – Ism. Bálint B. András = Vig 1983. 5. 384–385.

Rónay László: Szabálytalan arcképek. Bp., 1982. – Ism.. Bálint B. András = Vig 1983. 9. 706–707.; Fülöp László = Kr 1983. 6. 32–33.; Nagy Sz. Péter = MN 1983. márc. 6. 8.; Nemes István = Je 1983. 10. 954–956.; Pálmai Kálmán = ItK 1983. 6. 703–704.; Pomogáts Béla = Kort 1983. 5. 827–828.; ÚjT 1983. 13. 2.

Sándor Iván: Németh László üdvtana tanulmányainak, drámáinak, önvallomásainak tükrében. Bp., 1981. – Ism. Fenyő István = MTud 1983. 1. 71–72.; Tüskés Tibor = Kort 1983. 6. 994–995.

**Scheer,* Steven C.: Kálmán Mikszáth. Boston, 1977. – Ism. Bisztray, György = Hung-StudRev 1982. 1. 83–89.

Sőni Pál: Írói arcélek. Tanulmányok, kritikák, arcképvázlatok. Bukarest, 1981. – Ism. Pomogáts Béla = ItK 1983. 4. 414.

Sumonyi Zoltán: Vas István. Bp., 1982. – Ism. Fenyő István = ÉI 1983. 7. 11.

Szabó János: Karl Kraus és Karinthy Frigyes. Századunk első harmadának két szatirikusa. Bp., 1982. – Ism. Kajtár Mária = It 1983. 3. 792–795.; Solti István = FilKözl 1983. 1–2. 255–257.

Cs. Szabó László: Alkalom. Bp., 1982. – Ism. Bozóky Éva = Diakonia 1983. 1. 92–94.; Kerényi Magda = ÚjLátóh 1983. 1. 104–110.; Pomogáts Béla = ÚjT 1983. 4. 2.; Rónay László = Vig 1983. 2. 143–145.; Szekér Endre = Műhely 1983. 4. 74–76.; Vekerdi László = Ttáj 1983. 1. 82–88.

Szabó T. Ádám: Kolozsvár és környéke helyneveinek történeti etimológiai vizsgálata. 1. A–E. Bp., 1981. – Ism. Barna Gábor = Fo 1983. 10. 93–94.

Szabó T. Attila: Nép és nyelv. Válogatott tanulmányok, cikkek. 4. Bukarest, 1980. – Ism. Grezsa Ferenc = ÚÍ 1983. 2. 119–120.

Szabó T. Attila: Nyelv és irodalom. Válogatott tanulmányok, cikkek. 5. Bukarest, 1981. – Ism. Kósa Ferenc = NyIrK 1983. 1. 88–90.

Szalai Anna: Csereforgalom. Magány és közösség Déry Tibor regényeiben. Bp., 1982. – Ism. Németh S. Katalin = Kort 1983. 3. 480–481.

Szegedy-Maszák Mihály: Világkép és stílus. Bp., 1980. – Ism. Kulcsár Szabó Ernő = Kort 1983. 1. 147–150.

Székely Oklevéltár. Új sorozat. 1. köt. Közzéteszi Demény Lajos és Pataki József. Bukarest, 1983. – Ism. Egyed Ákos = Utunk 1983. 25. 1–2.; Imreh István = Kor 1983. 9. 683–688.; Sipos Gábor = KerMagv 1983. 2. 141–142.

Széles Klára: Vajda János. Bp., 1982. – Ism. Imre László = ItK 1983. 6. 714–715.

Szénássy Zoltán: Jókai nyomában. Bratislava, 1982. – Ism. Dénes György = Hét 1983. 37. 8.; Szilágyi Ferenc = Honism 1983. 3. 61–62.

Szepes Erika–*Szerdahelyi* István: Verstan. Bp., 1981. – Ism. Orosz László = Fo 1983. 4. 91–93.

Szilágyi Ferenc: Csokonai művei nyomában. Bp., 1981. – Ism. Bíró Ferenc = ÚjT 1983. 15. 2.; Bitskey István = Kort 1983. 1. 145–147.; Kerényi Ferenc = MTud 1983. 5. 406–408.; Laczkó András = Som 1983. 2. 71–72.; Péter László = ItK 1983. 4. 429–432.

Szilágyi Péter: Forma és világkép. Verstani tanulmányok. Bp., 1981. – Ism. Kecskés András = It 1983. 1. 220–229.

Szili József: A művészi visszatükrözés szerkezete. Bp., 1981. – Ism. Bécsy Tamás = Hel 1983. 1–2. 185–187.

A szövegvizsgálat új útjai. Bukarest, 1982. – Ism. P. Dombi Erzsébet = Utunk 1983. 32. 2.; Máté Jakab = Nyr 1983. 3. 354–362.; Széles Klára = Hel 1983. 2. 251–252.; Szilágyi Júlia = NyIrK 1983. 1. 81–82.; Túros Endre = Művelődés 1983. 1. 38.

Tamási Áron: Jégtörő gondolatok. Bp., 1982. – Ism. Gróh Gáspár = Alf 1983. 8. 79–81.; Izsák József = MN 1983. máj. 19. 8.

**Tezla,* Albert: Ocean at the Window. Hungaryan prose and poetry since 1945. Minneapolis, 1980. – Ism. Birnbaum, Marianna D. = HungStudRev 1982. 1. 91–92.

Turczel Lajos: Hiányzó fejezetek. Tanulmányok a két világháború közötti csehszlovákiai magyar irodalomról és sajtóról. Bratislava, 1982. – Ism. Lacza Tihamér = Hét 1983. 5. 15.; Sándor László = Honism 1983. 2. 53.; Tőzsér Árpád = ISz 1983. 6. 490–491.

Tüskés Tibor: Csorba Győző. Bp., 1981. – Ism. Rónay László = Kr 1983. 6. 32.; Tusnády László = Napj 1983. 5. 35.

Tüskés Tibor: Mérték és mű. Bp., 1980. – Ism. Rónay László = Kr 1983. 6. 32.

Tüskés Tibor: Nagy László. Bp., 1983. – Ism. Ézsiás Erzsébet = ÉI 1983. 45. 10.; Huszár János = Mtan 1983. 6. 283–284.; Lukácsy Sándor = Je 1983. 10. 956–958.; Vekerdi László = Ttáj 1983. 10. 68–70.

Vajda Gábor: Források és partok. Tanulmányok, kritikák. Újvidék, 1983. – Ism. Fekete J. József = Híd 1983. 12. 1443–1450.; Lévay Endre = Üzenet 1983. 10. 534–535.; Varga István = Üzenet 1983. 10. 534–535.

Varga József: Ady és műve. Bp., 1982. – Ism. Bakonyi István = Napj 1983. 1. 27–28.; Fenyő István = Kr 1983. 5. 35.; Nemes István = Je 1983. 2. 185–187.

Vargha Kálmán: Berda József. Bp., 1982. – Ism. Rónay László = Kr 1983. 2. 31.; Vásárhelyi Miklós = ItK 1983. 5. 577–578.

Veres András: Mű, érték, műérték. Bp., 1979. – Ism. Urbán Nagy Rozália. = It 1983. 2. 531–534.

Világszemlélet és irodalom. A magyar marxista irodalomszemlélet kialakulásának dokumentumaiból. Bp., 1982. – Ism. Kovács József = ItK 1983. 5. 576–577.; Mayer Tamás Egon = ÉI 1983. 8. 8.

Feldolgozott kötetek
(amelyek leírása sehol sem szerepel)

Aufklärung und Nationen im Osten Europas. Hrsg. László Sziklai. Bp., 1983. Corvina. 506 l. (Corvina Bücher)

Berze Nagy János: Nap és tükör. Néprajzi és népnyelvi tanulmányok, gyűjtések. Szerk. Banó István, Fülöp Lajos. Pécs, 1982. Baranya megyei Tanács V. B. Művelődési Osztálya. 382 l.

Boldizsár Iván: A korona napja. Visszaemlékezések, útijegyzetek, publicisztikai írások. Bp., 1983. Szépirod. 384 l.

Comparative literary studies. Szeged, 1983. JATE. 319 l.

*A Dunánál. Történelmi figyelő. Szerk. Hanák Péter. Bp., 1982. RTV–Minerva. 333 l.

Kristó Gyula: Tanulmányok az Árpád-korból. Bp., 1983. Magvető. 598 l. (Nemzet és emlékezet)

Műveltség – művészet – munkásmozgalom. 2. Tanulmányok a magyar munkásmozgalom kulturális törekvéseiből. Bp., 1983. Népszava. 461 l.

Nagy Endre: A magyar esztétika történetéből. Felvilágosodás és reformkor. Bp., 1983. Kossuth. 534 l.

Poszler György: Kétségektől a lehetőségekig. Irodalomelméleti kísérletek. Tanulmányok. Bp., 1983. Gondolat. 373 l.

Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. Szerk. Rácz Endre, Szathmári István. Bp., 1983. Tankönyvk. 363 l.

Vianu, Tudor: Korok, írók, művek. Bukarest–Budapest, 1983. Kriterion–Európa. 263 l.

A magyar nyelvtudomány bibliográfiája, 1983

Összeállította: Máté Jakab

TARTALOM

I. Alkalmazott nyelvészet (A magyar nyelv oktatása anyanyelvként, idegen nyelvként. Idegen nyelvek oktatása magyarok számára. A magyar nyelv használatának kérdései Magyarország határain kívül) 135
II. Általános nyelvészet (Nyelvfilozófia, szemiotika, matematikai és számítógépes nyelvészet, pszicholingvisztika, szociolingvisztika, etnolingvisztika, kommunikáció-kutatás magyar nyelvi és nyelvészeti vonatkozásai) 144
III. Bibliográfia 144
IV. A fordítás elmélete és gyakorlata 145
V. Hangtan, fonológia, prozódia és a velük összefüggő kérdések 145
VI. Helyesírás. Átírás, írástörténet 146
VII. Lexikológia, lexikográfia, frazeológia, jelentéstan 147
VIII. A magyarság eredete (Őstörténet. A magyarság táji, történeti tagolódásának nyelvi, nyelvészeti kérdései) 148
IX. A magyar nyelvtudomány és művelődés intézményei és személyiségei Magyarországon és külföldön 148
X. Névtan és terminológia 153
XI. Nyelvföldrajz és nyelvjárástan. A regionális köznyelvek és a szaknyelvek kérdései 158
XII. Nyelvművelés. Normatív nyelvészet 161
XIII. A nyelvi kölcsönhatás kérdései (Két- és többnyelvűség. Kontrasztív nyelvészet, tipológia, areális nyelvészet. A gyermeknyelv kérdései) .. 164
XIV. Nyelvtan és szövegtan (Alaktan és mondattan) 167
XV. Nyelvtörténet és etimológia. Az irodalmi nyelv története 169
XVI. Stilisztika 172
XVII. Szótárak 174
XVIII. Az uráli (finnugor) nyelvtudomány és az orientalisztika magyar nyelvi és nyelvészeti kérdései 175
XIX. Az 1983-ban ismertetett könyvek, tanulmányok, cikkek 176

I. Alkalmazott nyelvészet
(A magyar nyelv oktatása anyanyelvként, idegen nyelvként. Idegen nyelvek oktatása magyarok számára. A magyar nyelv használatának kérdései Magyarország határain kívül)

ÁCS Zoltán: Vázlatok a burgenlandi magyarságról. = Alf 34. (1983) 4. 61–69.

ANDRÁS Károly: Nyelvében él a nemzet? = ÚjLátóh 34. (1983) 4. 433–447.

Az anyanyelvi konferencia ügyrendje. (Elfogadva Budapesten, 1983. augusztus 18-án.) = NyéK 53. (1983) 31–32.

BACHÁT László: Bánréti Zoltán kísérleti tankönyvei. (Gyerek és anyanyelv. Bp., Tankönyvkiadó. 1979. 179 l.; Kamasz és anyanyelv. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 152 l.) = Nyr 107. (1983) 2. 166–170.

*BÁCSKAI János: A magyar kulturális élet gondjai Ausztráliában. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 261–263.

BAGI Ferenc: A mondókák felhasználásának lehetőségei a magyarnak mint környezeti nyelvnek tanításában. = HungKözl 15. (1983) 54. 143–163.

BAKONYI István: Hatékonyabb anyanyelvi nevelés. ÉA 5. (1983) 2. 8. [A fokozatosan életbe lépő új tantervekről.]

*BARTHA-GOMBÁR Edit: Csoportvezető pedagógusok munkája Svédországban. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 169–171.

BÁRDOS Éva: Nyelvünk, kultúránk a világban. (Beszélgetés Imre Samuval az anyanyelvi mozgalomról.) = NyéK 53. (1983) 39–41.

*BAYERLE Gusztáv: Magyaroktatás Bloomingtonban. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 280–281.

*BEÖTHY Erzsébet: Javaslatok a külföldi felső fokú magyaroktatással kapcsolatban. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 301–302.

*BÍRÓ Béla: Amerikai állami szubvenciók (a magyar kutatások támogatására). = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 208–209.

*BÍRÓ G. Ruth: Az újabb irányzatok lehetőségei a magyar nyelvi és kulturális nevelés terén. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 210–211.

*BISZTRAY György: Tematikai és kulturális szempontok a magyar nyelv és irodalom oktatásában. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 305–309.

*BOGNÁR József: Megnyitó beszéd (A IV. Anyanyelvi Konferencián). = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 13–20.

BOKOR József: Újdonságok a tanítójelöltek anyanyelvi képzésében. = ÉA 5. (1983) 3. 9.

BRODSZKY Éva: Angol műszaki szövegek fordításának problémái hibaelemzési vizsgálatok alapján. = Fol-P-L (1983) 1. 233–237.

*BRUNAUER István: A természettudományok és az anyanyelvi mozgalom. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 226.

BUDA Béla: A beszéd és a nyelvi kommunikáció a nevelésben. IX. = Köznevelés 39. (1983) 41. 10–12.

BUDA Béla: Kommunikáció és nevelés. = Köznevelés 39. (1983) 33. 17–19.

CORRADI, Carla: Mit kívánnak az olaszok a magyartanuláshoz? = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 117–120.

CSANDA Sándor: A Komenský Egyetem Magyar Tanszékének filológiai munkássága. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 15–18.

CSAPLÁROS István: A Varsói Egyetem Magyar Filológiai Tanszéke a hetvenes években. = FoktSz 32. (1983) 5. 312–317.

CSAPLÁROS István: Tudományos kutatások a Varsói Tudományegyetem Magyar Filológiai Tanszékén. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 105–108.

*CSAPÓ Margit: A magyar nyelv használata Vancouverben. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 196–197.

CSAPÓ Margit: A magyar nyelv használata Vancouverben és környékén. = NyéK 52. (1983) 35–42.

CSÉCSY Madeleine: Az igei és névszói személyragok részleges egyezése a magyartanítás szemszögéből. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 135–139.

*CSERHÁTI József: Nyelvhűség és kultúra. = A IV. Anyanyelvi Konferencia. 1981. 84–88.

*CSORBA Heléna: Anyanyelv, szívnyelv, idegen nyelv. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 203–205.

DEBRECZENI Tibor: Érdekesebben! Játékosabban! Szubjektív gondolatok a magyar nyelv tanításáról. = NyéK 51. (1983) 58–60.

*DEDINSZKY Erika: A magyar kultúra ismertetése Hollandiában. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 71–75.

DEME László: Anyanyelvi tanterveink alapja és tendenciái. = Nyr 107. (1983) 1. 76–87.

DIENES Ottó: A magyar nyelv és kultúra oktatásának kérdései egy francia egyetemen. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 131–134.

DOBÓNÉ Berencsi Margit: Anyanyelv és személyiség. = Mtan 26. (1983) 6. 259–265. [Részlet a Tankönyvkiadónál a Tanítás problémái sorozatban megjelenő könyvből.]

DOMJÁN János: Két év venezuelai magyarok között. = NyéK 53. (1983) 43–49.

*DOVALA Márta–SZÉPE György: Javaslatok az anyanyelvi konferencia számára. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 211–213.

DUGÁNTSY Mária: A svédországi magyar nyelvről – néhány dolgozat alapján. = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 121–131.

*DÚS László: A televízió a nyelv és a kultúra ápolásában. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 235–237.

ÉDER Zoltán: Fejezetek a magyar mint idegen nyelv oktatásának történetéből. = Nyr 107. (1983) 3. 309–323.

*ÉDER Zoltán: Egyetemi felkészítés a magyarnak mint második nyelvnek az oktatására. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 161–163.

ÉDER Zoltán: Magyar nyelvismeret – magyarságismeret. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 209–212.

*ÉLTETŐ Lajos: A végcél az öntudat. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 144–147. [Az anyanyelv ápolásának lehetőségei és módozatai.]

ENGLONER Gyuláné–TAKÁCS Etel: A magyar nyelv és irodalom anyagának tervezése a 8. osztályban. = Mtan 26. 3. 105–114.

*ESCHWIG-HAJTS Mercedes: A szlovákiai magyar általános iskoláról. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 197–198.

*FAERSTAIN Katalin: Egyetemi magyaroktatás Dániában. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 185–187.

*FARKAS Pál: Magvetés sziklás talajon. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 50–52. [A belgiumi magyarok kulturális életéről.]

*FAZEKAS Tiborc: Magyaroktatás a Göttingai Egyetemen. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 303–304.

*FEKETE Pál: A diaszpóra magyarságának eredményei és gondjai a Bessenyei György Kör munkája tükrében. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 223–225.

*FERRARI Mária: A milánói Magyar Klub életéről. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 240–242.

FISCHER, Holger: Hungarológia a Hamburgi Egyetem kutatásában és oktatásában. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 92–96.

FODOR István: Magyar nyelvtanítás idegenben. = ÚjLátóh 34. (1983) 4. 449–460.

FÖLDES Judit: Gondolatok – a magyarságtudatról. = NyéK 52. (1983) 32–35.

FRANK Gabriella: A magyartanítás lehetőségei Ausztriában. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 74–77.

GALAMBOS Ferenc: Magyarságtudományi Intézet megszervezése egyetemtől függetlenül. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 69–73.

*GALAMBOS Ferenc: Az ausztriai magyaroktatás és magyar kulturális élet helyzete, problémái. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 149–151.

GÁRDUS János: Az anya- és célnyelvi szituációk közötti nyelvi kontrasztok különös tekintettel a tudományos-műszaki stílusrétegre. = ModNyokt 20. (1983) 1. 96–104.

*GERGÁTZ István: Magyar élet Louisianában. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 192–193.

GHENO, Danilo: A magyar filológia oktatása és kutatása Olaszországban. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 127–130.

*GINTER Károly: Két nyelv, két kultúra. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 155–156.

*GINTER Károly: Az alapnyelv és a célnyelv jellegének szerepe a nyelvtanulásban. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 200–201.

*GINTER Károly–SZENDE Aladár: Beszámoló a pedagógiai munkabizottság munkájáról. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 89–94.

GINTER Károly–SZENDE Aladár: Egy új magyar nyelvi tananyagsorozat terve. = NyéK50. (1983) 28–35.

GINTER Károly–SZENDE Aladár: Védnökségi ülésünk programjához. Javaslatok a napirendre, az V. Anyanyelvi Konferencia előkészítésére. = NyéK 51. (1983) 9–14.

GINTER Károly–SZENDE Aladár: Pedagógiai munkabizottság. = NyéK 53. (1983) 12–18. [Az Anyanyelvi Konferencia Védnökségének ülésén – 1983. aug. 15–18. – elhangzott beszámoló.]

GOSZTONYI-DOVALA Márta: A nyelvfejlesztés módszerei és anyaga. = NyéK 50. (1983) 40–49.

*GOSZTONYI János: Záróbeszéd. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 131–132. [Elhangzott a IV. Anyanyelvi Konferencia záróülésén.]

*GÖMÖRI György: Hogyan újítsuk a nyelvet? = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 142–144.

*GRÁF Rezső: Az anyanyelvi oktatás hazai megújítása az általános iskolában. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 151–153.

*GUTTMAN Miklós: A nyelvi-nyelvjárási környezet és az általános iskolai tanulók nyelvhasználata Vas megyében. = Dialektológiai szimpozion. [1981.] 1982. 63–66.

*GYÖNYÖR József: A magyar iskolák helyzete Csehszlovákiában. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 110–115.

HAJDÚ Péter: A magyar nyelv(észet)i képzés (Közép-)Európában. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 195–200.

HEGEDŰS József: Nyelvoktatás, nyelvtanulás régen és ma. = ModNyokt 20. (1983) 1. 19–26.

HELL György: Nyelvoktatási módszereink mai szemmel. = ModNyokt 20. (1983) 1. 27–36.

*HERTERICH Katalin: Magyaroktatás Svédországban. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 39–41.

HORÁNSZKY Nándor–TAKÁCS Etel: Mit vállal, mit ígér a Továbbképzés szótára? = Köznevelés 39. (1983) 41. 28. [Szótár címmel új sorozat indul a Köznevelés c. oktatáspolitikai hetilapban.]

HUSZÁR Ágnes: A mondat aktuális tagolása és annak tanítása. = Nyr 107. (1983) 1. 87–100.

IMRE Samu: Nyelvünk és Kultúránk (50. szám). = Olvasó Nép (1983). Nyár. 62–67. [Gondolatok a folyóirat eddig megjelent számairól.]

IMRE Samu: Vitaindító előadás a Nyelvünk és Kultúránkról. = NyéK 53. (1983) 22–31.

JAKAB Edit: Mondatszerkezeti sajátságok gyakorisági vizsgálata 7–8. osztályos általános iskolai tanulók elbeszélő fogalmazásaiban. = Mtan 26. (1983) 2. 86–95.

JAKAB István: A magyar nyelv és irodalom tanításának eredményei az egyetemi felvételi vizsgák tükrében. = SzocNev 28. (1983) 5. 140–148.

JAKÓCS Dániel: A magyar filológia oktatása a leningrádi Állami Egyetemen. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 49–52.

JÓNÁS Frigyes: A magyar mint idegen nyelv az oktatásban. = Mtan 26. (1983) 3. 134–136.

KÄFER István: Hungarikumok a szlovák középfokú oktatásban. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 19–25.

*KELLNER Ildikó: A belgiumi magyar egyesületi nyelvoktatás. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 184.

*KEMÉNY Mihály: Gondolatok a kommunikációról. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 120–122. [A külföldön élő magyarok nyelvi gondjairól.]

KEMÉNY Mihály: Tízéves a Párizsban működő Magyar Nyelv és Kultúra Franciaországi Baráti Köre. = NyéK 52. (1983) 87–88.

*KERESZTURY Dezső: Gondolatok az anyanyelvi konferencia irodalmi műsorához. = A IV. Anyanyelvi Konfrencia 1981. 80–84.

KISSLING Eleonóra–TANKÓ László–TÖRÖK Matild: A magyar, valamint a szlovák nyelv és irodalom kísérleti tanítása során szerzett tapasztalatok a gimnázium 3. osztályában. = SzocNev 29. (1983) 1. szept. 5–17.

KORNYA László: A hungarológia oktatásának lehetőségei a berlini Humboldt Egyetemen folyó fordító- és tolmácsképzés keretében. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 97–101.

K[ovalovszky] M[iklós]: Monsieur „Sóvágó". = ÉA 5. (1983) 1. 14. [A magyar nyelv iránti érdeklődés okairól.]

KOVÁCS László Lajos: Fontosabb magyar gyűjtemények Észak-Amerika könyvtáraiban az oktatás szolgálatában. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 158–164.

*KOVÁCS Márton: Gondolatok a kétnyelvűségről. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 156–159.

*LACZKÓ Judit: Miként tartsuk karban elért eredményeinket? = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 263–267.

*LILLYWHITE-DARÓCZI Sára: Tíz év munkája a teeside-i egyesületben. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 174–175.

LIZANEC Péter: A magyar nyelv és irodalom oktatása az uzsgorodi Állami Egyetemen. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 36–40.

LŐRINCZE Lajos: Záróbeszéd. (Elhangzott az Anyanyelvi Konferencia Védnökségének az ülésén, 1983. augusztus 18-án.) = NyéK 53. (1983) 32–37.

*LŐRINCZE Lajos: Tanulságok – feladatok. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 123–127. [A IV. Anyanyelvi Konferencia munkájának értékelése.]

*LŐRINCZE Lajos: Határkőnél. (Beszámoló a IV. Anyanyelvi Konferencián.) = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 20–32.

MAITINSZKAJA, Klara: A magyar filológia (hungarológia) oktatása a Szovjetunióban. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 29–35.

MÁTÉ Jakab: A felsőfokú hungarológiai oktatás helyzete és távlatai a Román Szocialista Köztársaságban. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 55–61.

MARÓTI Gyula: Hozzászólás Weiss Valér vitaindító írásához. = NyéK 51. (1983) 77–79.

*MARÓTI Gyula: Beszámoló a kulturális munkabizottság munkájáról. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 94–98.

MARÓTI Gyula: Feladatainkról és gondjainkról. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 217–221. [A magyar kultúra külföldi terjesztéséről.]

MAYER Klára: Magyar nyelv, magyar kultúra (A moszkvai Lomonoszov Egyetemen folyó magyar nyelvoktatásról.) = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 45–48.

*MIKES Melánia–JUNGER Ferenc: A munkahelyi nyelvhasználat vizsgálatának néhány elméleti és módszertani kérdése. = HungKözl 13. (1981) 49. 445–459.

MOKUTERNÉ KATUS Elvira: Magyar nyelvtanítás Bulgáriában, különös tekintettel a bolgár és a magyar hangrendszer különbözőségére. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 113–116.

D. MOLNÁR István: Miért nem tanuljuk a „kis" nyelveket? ? Napj 22. (1983) 6. 12.

MOLNÁR Judit: A felsőszintű nyelvtudáshoz vezető út néhány problematikus kérdése. = NyPI 4. (1983) 154–159.

*MOÓR János–TÖLLY Ernő–SZEBERÉNYI Lajos: Magyar nyelvoktatás és kulturális élet Burgenlandban. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 35–39.

NAGY Károly: Érdemes-e gyermekemnek magyarságot is tanítani? = NyéK 50. (1983) 49–51.

*NAGY Károly: Felelősségérzetből fakadt források. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 182–190. [Adalékok az Anyanyelvi Konferencia történetéhez.]

*NAGY Károly: A magyarságtudat őrszigetei. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 42–47.

*NAGY Károly: Új tények, új feladatok. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 159–161. [A nyelvi szigeteken élő magyar gyerekek anyanyelvi kultúrájának ápolási és fejlesztési lehetőségei.]

*NAGY Sándorné: A pécsi Magyar–Finn Baráti Társaság. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 205–207.

NEHRING, Karl: Hungarológia a Német Szövetségi Köztársaságban. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 87–91.

NÉMEDI Lajos: A magyar nyelv oktatása külföldieknek a Debreceni Nyári Egyetemen. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 213–217.

*NYÉKI Lajos: Javaslat a mai nyelvállapotot tükröző köznyelvi szöveggyűjteményre. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 312–314.

*NYÉKI Lajos: A magyartanítás helyzete és problémái a francia felsőoktatásban. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 309–311.

Nyelvpedagógiai Írások 5. Felelős szerk. Kovács Ferenc. Bp., MKKE Nyelvi Intézet. 1983. 435 l. [A tanulmányok külön bibliográfiai szócikkekben is fel vannak tüntetve.]

NYITRAI Tamás: Mi az aforizma? (Egy nyelvtani feladat pedagógiai szerkezete.) = Mtan 26. (1983) 4. 146–168.

*NYITRAI Tamás: Régi magyar nyelvemlékek az általános iskolában. = Köznevelés 39. (1983) 28. 23–24.

Oktatási eljárások a nyelvoktatás különböző szintjein. 1963–1983. Az 1982. október 7–9-én Győrött rendezett országos konferencia anyaga. Szerk. Hofmann László. Bp., 1983. TIT. 264 l. [A Modern Nyelvoktatás 20. évf. (1983) 1. számának anyaga, az előadásokat lásd a ModNyokt cím alatt.]

*ORMÁNDY László: A Londoni Magyar Egyesület kulturális munkájáról. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 239–240.

PÁLFFY István: Igény és hatékonyság. = NyéK 52. (1983) 88–90. [A debreceni Nyári Egyetem munkájáról.]

*PAPP Tibor: Az anyanyelvi mozgalom és a nyugati magyar irodalom. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 75–78.

PAULOVICSNÉ HORVÁTH Erzsébet: Anyanyelvi nevelés az óvodában. = SzocNev 28. (1983) 5. 135–139.

PELLEGRINI, Giovan Battista: Magyartanítás Olaszországban. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 121–126.

PÉTER Anna: Az anyanyelvi nevelés változatai az óvodában. = Tanújs 27. (1983) 12. 2.

PINTÉR Tamás: Üdülő gyermekek tanításának néhány módszertani kérdése. = NyéK 53. (1983) 50–54.

POMOGÁTS Béla: A tanárképzéstől a magyarságtudatig. = ÉI 27. (1983) 31. 4. [A külföldön dolgozó magyartanárok számára szervezett továbbképző tanfolyamokról.]

B. PORKOLÁB Judit: Új tankönyvek, új lehetőségek. = ÉA 5. (1983) 1. 8.

B. PORKOLÁB Judit: Tanulni, hogy taníthassunk. = ÉA 5. (1983) 4. 8. [A különböző országokban magyar nyelvet tanító tanárok részére rendezett tanfolyam programjáról.]

PRAŽÁK, Richard: A cseh hungarológia kialakulásának története. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 26–28.

RAB János: Köznyelv és szaknyelv a biológiaórán. = Tanújs 27. (1983) 10. 2.

RAKONCZÁS Pál: Mi rontja idegennyelv-oktatásunk hatékonyságát? = Köznevelés 39. (1983). 33. 20–21.

RÁKOS Péter: A magyar filológia felsőfokú oktatása Közép-Európában. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 7–14.

*RÁNKI György: A bloomingtoni magyar tanszék tevékenységéről. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 281–283.

*RÁTKAI Ferenc: A közeledés útján. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 128–130. [Az óhaza és a külföldön élő magyarság kapcsolatainak erősítéséért az anyanyelvi mozgalom jegyében.]

RÉDEI Károly: A magyar filológia oktatása Ausztriában. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 78–81.

RÓNAI Béla: A beszédművelés oktatása és oktatói. = Nyr 107. (183). 1. 100–110.

SEBESTYÉN Tibor: A magyarságtudomány műhelye Prágában. = Köznevelés 39. (1983). 1. 11.

SIEROSZEWSKI Andrzej: A magyar filológia felsőfokú oktatása Lengyelországban. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 109–112.

*SINOR Dénes: Hogyan tovább? = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 33–35. [Az anyanyelvi mozgalom további feladatairól.]

SINOR Dénes: A hungarológia helyzete az Egyesült Államokban. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 149–157.

SINOR Dénes: Néhány gondolat az Anyanyelvi Konferencia Védnöksége ülésének alkalmából. = NyéK 53. (1983). 38–39.

*SINOR Dénes: Magyaroktatás az amerikai egyetemeken. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 283–284.

STEINECKE, Klaus: „Nur" ein stilistischer Fehler. (Untersuchungsergebnisse zur Wahl des situationsadäquaten sprachlichen Ausdrucks bei Deutsch lernenden ungarischen Schülern.) = Inyt 26. (1983). 2. 48–57.

SZABÓ Dénes: A beszéd- és íráskészség fejlesztése. = NyéK 50. (1983). 51–53.
SZABÓ Zoltán: Adatok a külföldi magyar fiatalok nyelv- és magyarságismeretéről. = NyéK 51. (1983). 22–23.
*SZADLÓ Éva: A magyarságtudat erősítése fiataljainkban; a magyar kultúra terjesztése a befogadó ország népei között. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 227–228.
SZALADZE, Manana: Magyar nyelv és kultúra Grúziában. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 53–54.
SZAMOSKÖZY István: A pécsi anyanyelvi konferencia kötetének margójára. = NyéK 50. (1983). 21–23.
*SZATHMÁRI István: A magyar nyelv és irodalom oktatása külföldi egyetemeken. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 275–280.
SZATHMÁRI István: Egyetemi oktatók fóruma. (A külföldi magyarságtudományi oktatás és kutatás támogatásának lehetőségei.) = NyéK 53. (1983). 20–22.
*SZATHMÁRI István: Beszámoló az egyetemi és főiskolai oktatók fórumának munkájáról. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 98–101.
SZATHMÁRI István: Az egyetemi oktatók fórumának további tervei. = NyéK 51. (1983). 19–22.
SZÉKELY András Bertalan: A magyar nyelvű oktatás és közművelődés a jugoszláviai Mura-vidéken. = NyéK 53. (1983). 54–59.
SZELI István: A magyar kultúra útjai Jugoszláviában. Bp., Kossuth. 1983. 138 l.
SZELI István: Hungarológiai oktatás és kutatás Jugoszláviában. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 62–68.
*SZÉLESI József: Iskola és klubélet Manchesterben. = A IV. Anyanyelvi Konferencia. 1981. 175–176.
*SZENDE Aladár: Nyelv és kultúra egységében a magyarságtudatért. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 135–140.
SZENDE Aladár–MARÓTI Gyula: Tájékoztató a IV. Anyanyelvi Konferencia javaslatairól (II.) = NyéK 50. (1983). 24–27. [Az I. részt lásd a NyéK 49. számában.]
SZÉPE György: A magyar tanulmányok tartalmáról és szerkezetéről a Magyarországon kívüli felsőoktatásban. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 201–208.
*SZEPESI Sándor: Baráti kör Dél-Franciaországban. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 177–178.
SZÍJ Enikő: A magyar mint cél- és eszköznyelv a moszkvai Lomonoszov Egyetemen. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 41–44.
*SZILÁGYI Ferenc: Három javaslat gyakorlati tennivalóinkhoz. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 228–230. [Művelődéstörténet, film és az új akadémiai nagyszótárhoz elkészített forrásjegyzék.]
TAKÁCS Etel–TÖRÖK Imre: Útmutató a magyar nyelv tankönyvcsaládjához: 8. osztály. Bp., Tankönyvkiadó. 1983. 56 l.
*TASNÁDY T. Álmos: A magyar nyelv és a magyarságtudat megőrzése idegenben. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 47–50.
TELEKI Tiborné: Adalékok a nyelvtan tanításához. = SzocNev 28. (1983). 5. 148–153.
*TERESTYÉNI T[amás]: The knowledge of foreign languages in Hungary. = ALH 31. (1981). 1–4. 299–311.

*TÓTH László: Magyarok Brazíliában. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 116–118.

TÓTH László: Pár szó a Sao Pauló-i magyar iskoláról. = NyéK 51. (1983). 61–63.

ÜRÖGI Ernő: A magyar nyelv tanításának korszerűsítéséről az 5–6. osztályban. = SzocNev. 29 (1983). 1. szept. 18–22.

*VARGHA Sándorné: A magyar nyelv a genfi soknyelvűségben. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 187–189.

VARGHA Sándorné: A Nyelvünk és Kultúránk szerepe az anyanyelvi konferencia céljainak megvalósításában. = NyéK 51. (1983). 38–40.

*VÁRDY S. Béla: Az észak-amerikai magyarságtudomány mai helyzete. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 284–291.

VÁRDY S. Béla: Az észak-amerikai magyaságtudomány mai helyzete. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 165–173.

*VÁRDY HUSZÁR Ágnes: Magyarságtudomány Pittsburghben: eredmények és lehetőségek. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 292–298.

VÁRDY HUSZÁR Ágnes: Magyarságtudomány Pittsburghben: eredmények és lehetőségek. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 174–181.

VÁRKONYI Zsuzsa: Nyelvészet és számítógép. = Napj. 22. (1983). 7. 36–37. [Beszélgetés Papp Ferenc nyelvészprofesszorral.]

VEKERDI László: Tanuljunk nyelvet – de minek? = Napj 22. (1983). 6. 10–11.

*VIDOR, Suzanne: Problèmes d'apprentissage. = ÉFOu 16. (1980–1981). 173–179.

*WEISS Valér: Nyelvünk tanítása Brémában. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 178–183.

WEISS Valér: Nyelvünk és kultúránk hordozói az egyesületek. = NyéK 51. (1983). 74–77.

WOJATSEK Károly: A hungarológia művelése Kanadában. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 191–194.

*WOJATSEK Károly: Kanadai helyzetkép és kezdemények. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 193–196. [A magyarságismeret és magyarságtudat megőrzésének kérdése Kanadában.]

ZAICZ Gábor: Hungarológia és finnugrisztika Dániában. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 145–148.

*ZARNÓCZY Tünde: A szülőkkel és gyermekekkel együtt. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 168–169. [A kétnyelvűség. Az anyanyelv megtartó ereje az idegen környezetben.]

*ZEMAN László: A magyar nyelvészet oktatása a pozsonyi Komenský Egyetemen. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 303.

ZSOLDOS Éva: A Bécsi Magyar Munkásegyesület kulturális munkájáról. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 237–239.

II. Általános nyelvészet

(Nyelvfilozófia, szemiotika, matematikai és számítógépes nyelvészet, pszicholingvisztika, szociolingvisztika, etnolingvisztika, kommunikáció-kutatás magyar nyelvi és nyelvészeti vonatkozásai)

*BALOGH László: Nyelvtan és gondolkodás. Debrecen, 1982. KLTE. 77 l. (Acta psychologica Debrecina 8.)

FARKAS Cs. Magda: A beszéd „cselekvésértéke". = NyIrK 27. (1983). 2. 143–150.

FARKAS Cs. Magda: A demográfiai determinizmus nyelvi csatornája. 2. rész. = Kor 42. (1983). 5. 400–405.

FÜLEI-SZÁNTÓ Endre: Gazdasági élet és kommunikáció. = MNy 79. (1983). 3. 309–321.

FÜR Lajos: Kisebbségi tudományművelés Erdélyben. = Alf 34. (1983). 3. 37–57. [Nyelvészeti vonatkozásokkal.]

GRÉTSY László: Nyelvünk a tudomány, a termelés és a közélet szolgálatában. = MGrafika 27. (1983). 5. 57–63.

GAÁL Edit: A szövegtan helye a nyelvtani rendszerben. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. 1983. 107–111.

JAROVINSZKIJ, Alekszandr: Pszichológiai szempontok a gyermekkori kétnyelvűség megítélésében. = NyPÍ 4. (1983). 122–141.

KIEFER Ferenc: Az előfeltevések elmélete. Bp., Akadémiai. 1983. 355 l.

Magyar verbális asszociációk. Szerk. és a bevezetést írta Balló Larissza. – Vengerskije verbalnyje associacii. Pod red. L. B. Ballo. – Hungarian verbal associations. Ed by Larissa Balló. Szeged, 1983. Juhász Gyula Tanárképző Főiskola. 2 db. 422 l. (Magyar pszicholingvisztikai tanulmányok 1.)

NYIRKOS István: Szintaktikai viszonyító elemek és kommunikáció. = MNyj 25. (1983). 191–196.

*PLÉH Csaba: The role of word order in the sentence interpretation of Hungarian children. = FoL 15. (1981). 3–4. 331–343.

RÓKA Jolán: A tömegtájékoztató szövegek vizsgálatának módszertani alapelvei. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. 1983. 296–319.

*SZENDE Aladár: Nyelvünk értékei. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 141–142. [A nyelv „valóságboncoló", valóságtagoló szerepe.]

III. Bibliográfia

Analecta Linguistica. Vol. 13. 1982. 1–2. Informational Bulletin of Linguistics. Redigit A. Róna-Tas. Bp.–Amsterdam, 1983. Akad. Kiadó–John Benjamins B. V. 196, 205 l.

A Hungarológiai oktatás régen és ma című kötetben említett hungarológiai vonatkozású könyvek és cikkek jegyzéke. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 222–230.

KISS Antal: Kálmán Béla tudományos és publicisztikai munkássága (1934–1982). = MNyj 25. (1983). 27–45.

H. KISS Judit–H. LABORC Júlia–SIMONCSICS Péter: Hajdú Péter tudományos munkássága. = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 7–31.

MÁTÉ Jakab: A magyar nyelvtudomány bibliográfiája, 1981. = HungÉrt 5. (1983). 1–2. 135–194.

MÁTÉ Jakab: A Selected Bibliography of Linguistics in Hungary (1982). = ALing 13. (1983). 2. 91–189.

SZEMERE Gyula: A Magyar Nyelv 51–75. évfolyamának mutatója. Bp., 1983. Akad. 318 l.

IV. A fordítás elmélete és gyakorlata

CSANDA Sándor: A huszita magyar bibliafordítás problémái. = ISz 26. (1983). 10. 930–942.

DÁNIEL Ágnes: A fordítói gondolkodás iskolája. Bp., 1983. Tankönyvkiadó. 291 l.

*KASSAI, György: De la receptivité des langues. = ÉFOu 16. (1980–1981). 37–72.

OSTATNI [OSZTATNI], Mihajne [Mihályné]: Rol' infinitiva v russkom predloženii i jego perevod na vengerskij jazyk. = Fol-P-L 13. (1983). 1. 225–232.

SZAJBÉLY Mihály: Fordításelméleti meggondolások a 18. század második felének magyar irodalmában. = It 65. (1983). 1. 139–158.

SIMONCSICS Péter: Megjegyzések egy műfordításhoz. = ÚÍ 23. (1983). 6. 124–128. [Banos János Paavo Haavikko finn költő Téli palota című poémájának fordításáról.]

SEKEJ [SZÉKELY] Nina: Poetika imjon i hudožestvennyj perevod. (Na materiale perevodov novellistiki V. Šukšina na vengerskij jazyk.) = Hungaro-Slavica 1983. 281–296.

SEKE [SZŐKE] Djerdj [György]: Problemy peredači dinamiki psihičeskih processov v hudožestvennom perevode. = Hungar-Slavica 1983. 315–319.

V. Hangtan, fonológia, prozódia és a velük összefüggő kérdések

BAKÓ Elemér–SOVIJÄRVI, Antti: Adalékok a magyar és finn nyelv *i–í, u–ú, ü–ű* hangjainak fiziológiai-akusztikai összehasonlításához. Utánny. Bp., [1940] 1983. Magyar Nyelvtud. Társaság 20 l. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai 55.)

BARTÓK János: Intonáció-szemelvények Hegedűs Lajos moldvai gyűjtéséből. = MFF 12. (1983). 72–81.

GÓSY Mária: Kísérlet nyelvjárási beszédhangok műszeres elemzésére. = MFF 12. (1983). 54–66.

GÓSY Mária: A beszédhang kialakulása a gyermeknyelvben. = MNy 79. (1983). 1. 59–71.

KASSAI Ilona: A fonéma realitása a korai gyermeknyelvben. = Nyr 107. (1983). 4. 467–468. [Érvek a beszédhanghallás fejlesztése mellett.]

KERESZTES László: Magyar anyag Helsinkiben a finn hangarchívumban. = MNyj 25. (1983). 121–125.

MOLNÁR Zoltán Miklós: Hangalakváltozatok egy felmérés tükrében. = Nyr 107. (1983). 2. 142–148.

*SIMA Ferenc: A magyar magánhangzó-harmónia jellemzéséhez. = Zbornik Filozofickej fakulty Univerzity Komenského. Philologica. 31. Bratislava, 1980. 133–147.

*TARNÓCZY T[amás]: „Měntek". (Die Frage des geschlossenen kurzen [ĕ]). = ALH 31. (1981). 1–4. 291–297.

G. VARGA Györgyi: Ismét veszélyben a magánhangzók időtartama. = ÉA 5. (1983). 3. 11.

VARGA László: Hungarian sentence prosody. An outline. = FoL 17. (1983). 1–4. 117–151.

VICTOR András: Fül kérdése is. = ÉA 5. (1983). 3. 14. [A *dz, dzs* hangunk minőségéről.]

VI. Helyesírás
Átírás, írástörténet

*ELEKFI László: Helyesírásunk szabályai és gyakorlata. = MGrafika 26. (1982). 5–6. 108–116.

ELEKFI László: Hangjelek és ideogrammák helyesírásunkban. (Gondolatok a magyar helyesírásról az 1979 júniusában tartott írásnapi felszólalás kapcsán.) = MNy 79. (1983). 2. 200–211.

FÁBIÁN Pál: Helyesírásunk 1832 előtt. = Nyr 107. (1983). 2. 129–134.

FÁBIÁN Pál: Első akadémiai szabályzatunk hasonmás kiadásáról. = ÉA 5. (1983). 1, 11.

FÁBIÁN Pál–GRAF Rezső–SZEMERE Gyula: Helyesírásunk. Szabályzat és szójegyzék az iskolák számára. 3. kiadás. Bp., 1983. Tankönyvkiadó. 253 l.

Helyesírási tanácsadó szótár. Szerk. Deme László és Fábián Pál. 9. kiadás. Bp., 1983. Terra. 827 l.

HERNÁDI Sándor: Írjuk, mondjuk helyesen! 6. kiadás. Bp., 1983. Tankönyvkiadó. 290 l.

KÓSA Ferenc: Az *s* és a *z* hangértékű *sz* az erdélyi régi kéziratos írásbeliségben. = NyIrK 27. (1983). 2. 151–156.

KÓSA Ferenc: A székely rovásfeliratok nyelvtörténeti tanulságai. = Nyelvészeti Tanulmányok 1983. 84–98.

KOZOCSA Sándorné: Tanuljunk helyesen írni! Helyesírási hangszalag az általános iskola 5–8. osztálya számára. = Köznevelés 39. (1983.) 28. 22–23.

A magyar helyesírás szabályai. 10. kiadás. 23. utánny. Bp., 1983. Akad. 267 l.

PÁSZTOR Emil: Egy helyesírási szabályosságról. = MNy 79. (1983). 1. 84–86.

POSGAY Ildikó: Helyesírásunk *dzsinn*je. = ÉA 5. (1983). 3. 15. [A *dz, dzs* szótagolása.]

SZEMERE Gyula: Helyesírásunk 1832-i öröksége. = Nyr 107. (1983). 2. 134–140.
SZENDE Aladár: Helyesírás lépésről lépésre. 7. kiadás. Bp., 1983. Tankönyvkiadó. 159, 99 l.

VII. Lexikológia, lexikográfia, frazeológia, jelentéstan

BAKOS József: A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei nép szólásainak világa. 1–2. = HevSz 11. (1983). 3. 42–48.; uo. 4. 54–61.
BENKŐ László: Megjegyzések a Toldi-szótár tervéhez. = Nyr 107. (1983). 3. 306–308.
*BOKOR József: A beszédszövegen alapuló szókészlettani vizsgálatok kérdéséhez. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 175–178.
GREGOR Ferenc: A magyar szókincs történetéből. (*plik, purgelejt, senk.*) = MNy 79. (1983). 2. 173–185.
R. HUTÁS Magdolna: Az *egyenlőség* szó jelentése és az egyenlőség fogalma a magyar nyelvben. = MTud 28. (1983). 5. 390–395.
Jelentéselemzések – a modalitás köréből. Tudományos vezető Zsilka János. Szerk. Ladányi Mária. Bp., 1983. Az ELTE Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéke. 286 l. (A „Nyelvi mozgásformák dialektikája" kutatócsoport munkái 2.) [A tanulmányok külön bibliográfiai szócikkekben is szerepelnek.]
*KÁROLY Sándor: Semantica. Trad. e adattamento di Danilo Gheno. Napoli, 1980. Liguori Ed. 324 l. (Strumenti linguistici 10.)
KELEMEN Sándor: A *téved, félrevezet, becsap, csal* igék jelentésének elemzése. = Jelentéselemzések – a modalitás köréből. 1983. 127–177.
É. KISS Sándor: *Don-kanyar.* = MNy 79. (1983). 4. 464. [Szómagyarázat.]
KONTRA Miklós: *A frisbee-től a dobójátékig.* = Nyr 107. (1983). 2. 242–243. [Szómagyarázat.]
LADÁNYI Mária: Az *álmodik, képzel* és *játszik* igék jelentésének elemzése. = Jelentéselemzések – a modalitás köréből. 1983. 17–25.
LENGYEL Mátyás: „Lesz még egyszer ünnep a világon". (Egy szólás nemzetközi elágazásaihoz.) = FilKözl 29. (1983). 1–2. 215–217.
MARTINKÓ András: *Milyen a „légy fia"?* = Nyr 107. (1983). 2. 233–236. [Szólásmagyarázat.]
MÁRTON Béla: Sóváradi szólások és szóláshasonlatok. = Művelődés 36. (1983). 11. 33–34.
MOLNÁR CSIKÓS László: Szarvas Gábor és a német jövevényszavak. = HungKözl 15. (1983). 54. 27–33.
MOLNÁR Ilona: A jelentésváltozás nem logikus lépéseiről. = Nyr 107. (1983). 3. 333–346. [A *szól* ige jelentéskörének vizsgálata.]
MORVAY Károly: A frazeológiai egységek a kétnyelvű szótárakban. (2.) = FilKözl 29. (1983). 1–2. 218–221. [Az 1. részt lásd a Filközl 28. (1982). 2–3. 356–360.]
PACZOLAY Gyula: Angol–magyar közmondásszótár. = NyéK 52. (1983). 101–102. [A készülő szótár összeállításának és szerkesztésének elvi és módszertani kérdései.]
PÁSZTOR Judit: A Toldi-szótár a megvalósulás útján. = Nyr 107. (1983). 4. 428–433.
RÁDI Péter: Szerkesszünk szótárt közösen. = MTud 28. (1983). 10. 773–775.

SASVÁRI László: Görög katolikus naptári elnevezések a mai magyar nyelvben. = MNy 79. (1983). 3. 321–323.

SEBESTYÉN Ilona: A paradicsomhoz vezérlő kalauz. = ÉA 5. (1983). 2. 5. [A paradicsom különféle jelentései.]

SOMOGYI Béla: A bridzsjáték szókincsének szinonímáiról. = MNy 79. (1983.) 1. 80–82.

SOMOGYI Béla: A whist kártyajáték magyar szókészlete (1824). Kiad. az ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszéke, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézete. Bp., 1983. 29 l. (Magyar csoportnyelvi dolgozatok 16.)

SPANNRAFT Marcellin: Az *érez, ért* és *sejt* igék jelentésének elemzése. = Jelentéselemzések – a modalitás köréből. 1983. 179–284.

TOMPA József: Ady *hatok* szava. = MNy 79. (1983). 2. 197–198.

ZSILKA János: Bevezetés... A *van/valóság* jelenléte a jelentésben – mint a modalitás része. = Jelentéselemzések – a modalitás köréből. 1983. 5–15.

VIII. A magyarság eredete

(Őstörténet. A magyarság táji, történeti tagolódásának nyelvi, nyelvészeti kérdései)

Ifj. BARTHA Lajos: Sajnovics János, Hell Miksa és a „magyar őstörténet". (Sajnovics János halálának 250. évfordulójára.) = NyK 85. (1983). 2. 297–304.

BROGYÁNYI Béla: Szabédi László nyelvtudományi főműve. (A magyar nyelv őstörténete. Bukarest 1973. Kriterion.) = ÚjLátóh 33. (1983). 139–140.

DOMONKOS László: Magyarkeresőben. = ÉI 27. (1983). 39. 7. [Beszélgetés Róna-Tas Andrással a magyar őstörténeti kutatásokról.]

KÁLMÁN Béla: Adalékok a csángó-kérdéshez. = Alf 34. (1983). 1. 91–92.

ifj. KODOLÁNYI János: A magyar őstörténet kutatása és az etnológia. = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 235–244.

*KOVÁCS, Márton L.: An early Hungarian settlement in Saskatchewan. = ÉFOu 16. (1980–1981). 181–214.

SZŐCS István: Elcsángálni vagy csángatni? Adalékok a csángó-kérdéshez. = Alf 34. (1983). 1. 90–91.

IX. A magyar nyelvtudomány és művelődés intézményei és személyiségei Magyarországon és külföldön

(Megemlékezések, méltatások. Tudományos beszámolók. Kongresszusok és tudományos ülésszakok. A magyar nyelvtudomány történetének kérdései)

BAKOS József: A nyelvművelő Kodály Zoltán. = Nyr 107. (1983). 1. 17–27.

BALÁZS János: Bakos József köszöntése 70. születésnapján. = MNy 79. (1983). 4. 494–496.

BALÁZS János: Kelemen József.(A Farkasréti temetőben elhangzott búcsúbeszéd.) = MNy 79. (1983). 3. 372–373.

BALOGH Lajos: Tudományos ülés a „Tolna megye földrajzi nevei" című könyv megjelenése alkalmából. = MNy 79. (1983). 1. 104.

BALOGH Lajos: Végh József 70 éves. = Honism 11. (1983). 1. 28.

*BARÓTI Dezső: Gyula Ortutay (1910–1978). = ÉFOu 16. (1980–1981). 215–223.

*BASA MOLNÁR Enikő: Kultúránk bemutatásának lehetőségei az Egyesült Államokban. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 189–192.

BEKE György: Az erdélyi magyar írásbeliség. = ÉI 27. (1983). 42. 7. [Beszélgetés Szabó T. Attila professzorral az Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár 3. kötetének megjelenése alkalmából.]

BENKŐ Loránd: Megnyitó Társaságunk Arany-ünnepségén. = MNy 79. (1983). 4. 385–386.

BENKŐ Loránd: A nyolcvan éves Ligeti Lajos köszöntése. = MNy 79. (1983). 3. 369–372.

BENKŐ Loránd: Zárszó. = Nyr 107. (1983). 2. 140–141. [A Magyar Tudós Társaság 1832-i helyesírási szabályzata megjelenésének 150. évfordulóján – 1982. december 6-án – elhangzott beszéd.]

BERECZKI Gábor: Beke Ödön (1883. V. 20.–1964. IV. 10.) = NyK 85. (1983). 2. 251–257.

BERECZKI Gábor: Hajdú Péter 60 éves. = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 1–5.

BODO, Fehling: Gedenktafel für Sámuel Gyarmathi in Göttingen. = UAJb Neue Folge. 3. (1983). 182.

BOSNYÁK István: Megnyitó. = HungKözl 15. (1983). 54. 4–6. [A Szarvas Gábor emlékülésen elhangzott bevezető előadás.]

BOSNYÁK István: Megnyitó. = HungKözl 15. (1983). 54. 81–82. [Elhangzott a kontrasztív nyelvészeti kutatások II. országos értekezletén, 1982. dec. 10–11.]

BROGYÁNYI, Béla: Professor Oswald Szemerényi 70 Jahre. = FUM 7. (1983). 219–225.

CSERBÁK András: A vizsolyi Biblia hasonmás kiadása. Szabó András és Szántó Tibor tanulmányával. 2 kötet. Bp., 1981. Magyar Helikon–Európa. 920 l. + 1 melléklet. = Mny 79. (1983). 1. 100–101.

CSETRI Lajos: Kazinczy nyelvújítási programja a XIX. század első évtizedében. = Lit (1983). 1–4. 198–214.

CSÚCS S[ándor]: Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum Turku 20–27. VIII. 1980. = ALH 31. (1981). 1–4. 322–326.

DOBAY Béla: A felemelkedés útján. Húszéves az Ungvári Állami Egyetem magyar tagozata. = Napj 22. (1983). 9. 38–39.

P. EŐRY Vilma: A Magyar Nyelvészek IV. Nemzetközi Kongresszusa. Szombathely, 1983. augusztus 23–26. = HungÉrt 5. (1983). 1–2. 337–338.

FÜLÖP Lajos: Kálmán Béla hetvenéves. = Köznevelés 39. (1983). 29. 10.

FÜLÖP Lajos: Gyöngyösi diákok voltak: Bugát Pál (1793–1865). = HevSz. 11. (1983). 4. 43–45. [Nyelvújítói tevékenységéről.]

GÁNGÓ Lászlóné: A magyar nyelv hete 1983-ban. = Nyr 107. (1983). 3. 381–382.

*GERGELY, Jean: L'ethnomusicologie dans les pays de l'Europe Centre-Orientale. = ÉFOu 16. (1980–1981). 73–91.

GINTER Károly: Két hazai tanácskozásról. = NyéK 52. (1983). 46–48. [Az MTA Nyelvtudományi Intézetében lezajlott francia–magyar kontrasztív nyelvészeti kollokvium és az MTA I. Osztálya Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottságának a debreceni KLTE-n tartott ülése.]

GRAUR, Al[exandru]: Kelemen, Béla (1913–1982). = SCL 34. (1983). 2. 189.

GULYA János: Laudatio auf Sámuel Gyarmathi. = UAJb Neue Folge. 3. (1983). 183–184.

HAJDÚ Péter: Beke Ödön centenáriumára. = Nyr 107. (1983). 2. 254–256.

HALÁSZ Péter: Szarvas Gábor-ünnepségek a Vajdaságban. = Honism 11. (1983). 12–13.

[HALDIMAN, Eva] E. H.: Zweifel ander finnisch-ugrischen Theorie. = Neue Zürcher Zeitung. 204. (1983). 62. 30. [Csonka Jean Documentation sur l'Europe Centrale 3-as számában megjelent „Les hongrois sont-ils d'origine finno-ougrienne?" c. tanulmányáról.]

HARMATTA János: Köszöntő. = VasiSz 37. (1983.) 2. 235–237. [Vas megye földrajzi neveinek közzététele alkalmából.]

HARMATTA János: Megnyitó beszéd a Tolna megyei ünnepségen. = MNy 79. (1983). 1. 104–107. [A „Tolna megye földrajzi nevei" c. könyv megjelenése alkalmából.]

HARMATTA János: Köszöntő Borsod-Abaúj-Zemplén megye földrajzi névanyagának összegyűjtése alkalmából. (Miskolc, 1982. október 14.) = MNy 79. (1983). 3. 366–369.

HARMATTA János: A hetven éves Végh József köszöntése. = MNy 79. (1983). 2. 242–244.

HÉVVÍZI Sándor: A 70 éves Végh József köszöntése. = BékésiÉ 18. (1983). 3. 343–344.

HILLER István: Mollay Károly 70 éves. = SoprSz 37. (1983). 4. 325–327.

*Hungarian linguistics. Ed. Kiefer, Ferenc. Amsterdam–Philadelphia, 1982. John Benjamins V. B. 599 l. (Linguistic and literary studies in Eastern Europe 4.)

Hungarológiai oktatás régen és ma. A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság I. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszusán – 1981. augusztus 10–14. – elhangzott előadások. Szerk. M. Róna Judit. Bp., 1983. Tankönyvkiadó. 235 l.

IMRE Samu: Zárszó. = VasiSz 37. (1983). 2. 254–256. [Elhangzott a „Vas megye földrajzi nevei" c. kötet megjelenése alkalmából rendezett tudományos ülésszakon.]

KÁLMÁN Béla: Das Ungarische: eine europäische Sprache. = Languages in Function. 1983. 145–151.

KÁROLY Sándor: Emlékezés Klemm Antalra. = AUSz-SEL 27. (1983). 47–48.

KÁROLY Sándor: Gombocz szintakszisa és Klemm mondattana. = AUSz-SEL 27. (1983). 11–18.

KERESZTURY Dezső: Egy magyarságtudományi műhelyről. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 82–86.

KERESZTURY Dezső: Nyelvünk zajtalan forradalmára: Arany. (Utószó Arany Jánoshoz.) = ÚÍ 23. (1983). 1. 98–114.

KERESZTURY Dezső: Nyelvünk zajtalan forradalmára: Arany. = MNy. 79. (1983). 4. 386–397.
KERÉNYI György: Kodály és költőink. = Nyr 107. (1983). 1. 27–40.
KESE Katalin: Kelemen Béla halálára. = FilKözl 29. (1983). 3–4. 494–496.
KESZLER Borbála: A Magyar Nyelvtudományi Társaság életéből. = MNy 79. (1983). 4. 497–503. [A Társaság 1981–1982-es tanévben végzett munkájáról.]
KESZTYŰS Tibor: Gesellschaftliche Veränderungen – sprachliche Veränderungen. = FUM 7. (1983). 119–125.
KISS Jenő: Emlékezés Sajnovics Jánosra. = Köznevelés 39. (1983). 19. 12.
KISS Jenő: Száz éve született Beke Ödön. = Honism 11. (1983). 3. 24.
KISS Jenő: Emlékezés. Kresznerics Ferencre halálának 150. évfordulóján. = Nyr 107. (1983). 1. 127.
KORNYÁNÉ SZOBOSZLAY Ágnes: Kálmán Béla hetvenéves = Alf 34. (1983). 3. 98–99.
KÖNCZEI Csilla: Horváth János nyelvészeti vonatkozású levele. = NyIrK 27. (1983). 1. 61–63. [Horváth Péterhez, az irodalomtörténész testvérbátyjához.]
K[OVALOVSZKY] M[iklós]: Változatok egy témára. = ÉA 5. (1983). 4. 14. [Tallózás az 1983. évi magyar nyelvészeti és művelődési élet fontosabb rendezvényeiben.]
KOVÁCS Sándor Iván: Négyesi László emlékezete. = BékésiÉ 18. (1983). 1. 95–96.
A. KÖVESI Magda: Kálmán Béla munkatársa voltam. = MNyj 25. (1983). 47–51.
LACZA Tihamér: Sajnovics János (1733–1785). = Hét 28. (1983). 19. 18.
*LAKÓ György: Précurseurs oubliés de la grammaire comparée: M. Wöldike–J. Sajnovics. = ÉFOu 16. (1980–1981). 5–13.
LAKÓ György: Stellungnahmen ungarischer Sprachforscher im 19. Jahrhundert zu theoretischen und prinzipiellen Fragen. = Languages in Function. 1983. 195–201.
Languages in Function. Materials of the XIIIth Annual Conference of the Societas Linguistica Europaea held in Budapest – 3–6. IX. 1980. Bp., 1983. MTA KESZ. 352 l.
LŐRINCZE Lajos: Avatóbeszéd Gombocz Zoltán emléktáblájánál = SoprSz 37. (1983). 1. 42–44.
LŐRINCZE Lajos: Megnyitó beszéd = NyéK 53. (1983). 8–12. [Az Anyanyelvi Konferencia Védnökségének ülésén – 1983. aug. 15–18.– elhangzott beszéd.]
LŐRINCZE Lajos: Beke Ödön és a magyar nyelvtudomány. = NyK 85. (1983). 2. 257–265.
LŐRINCZE Lajos: Kodály Zoltán és a magyar nyelv. = MNy 79. (1983). 3. 257–265.
A Magyar Nyelvtudományi Társaság életéből. Összeállította: Keszler Borbála. = MNy 79. (1983). 1. 109–115. [A Társaság 1980. és 1981. évi tevékenysége.]
*MAKKAI Ádám: Latinate diglossia in Finno-Ugric: could Hungarian have become a romance language? = Studies in diachronic, synchronic and typological linguistics. Amsterdam, 1979. 489–506.
MATIJEVICS Lajos: A Magyar Nyelvőr jugoszláviai vonatkozásai. = HungKözl 15. (1983). 54. 19–25.
MÉHES György: Aki két életre szóló munkát végzett ... Kelemen Bélára emlékezve. = A Hét. 14. (1983). 2. 5.

MIKÓ Pálné: A magyar nyelv és Márton József a Bétsi Universzitásban. = MTud 27. (1983). 7–8. 616–623.

MISKA János: Magyarságtudományi konferencia Torontóban. = NyéK 53. (1983). 91–92. [Az Amerikai Magyar Tanárok Szövetsége rendezésében, 1983. május 12–14-én.]

MURÁDIN László: Kelemen Béla (1913–1982). = NyIrK 27. (1983). 1. 91–92.

NAGY János: Javaslatok a Nyelvünk és Kultúránk szerkesztéséhez. = NyéK 51. (1983). 40–41.

NAGY Pál: Az ötvenedik. = NyéK 51. (1983). 37–38. [A Nyelvünk és Kultúránk jubileumán.]

NYÍRI Antal: Klemm Imre Antal, a nyelvtudós. = AUSz-SEL 27. (1983). 7–10.

ÖRVÖS Lajos: Sauvageot professzornál. = ÚÍ 23. (1983). 1. 92–97.

PAPP Ferenc: Adalékok a XVIII. századi magyar–orosz filológiai kapcsolatok történetéhez. = MNy 79. (1983). 3. 275–284.

PAPP György: Matijevics Lajos (1940–1983). = Üzenet 13. (1983). 11. 582.

PAPP György: Néhány szó a kontrasztív nyelvészeti értekezletről (1982. dec. 10–11.). = HungKözl 15. (1983). 54. 139–140.

PATÓ Imre: Hét szótártörténeti jelentőségű levél. = HungKözl 15. (1983). 54. 167–175. [Kovács Kálmán és Szabó György levelei.]

PENAVIN Olga: Szarvas Gábor, a Magyar Nyelvőr és a népnyelv. = HungKözl 15. (1983). 54. 45–55.

RITTER, R[alf]-P[eter]: Frühneuhochdeutsche Ghost-Words in einer hungarologischen Veröffentlichung. = ALH 32. (1982). 1–4. 177–183.

SAMMALLAHTI, Pekka: Péter Hajdú 60-vuotias. = Vir 87. (1983). 4. 534–536.

*SAUVAGEOT, Aurélien: Premier livre de hongrois. Paris, 1982. Publ. Orientalistes de France. XXIII, 322 l. (POF-études.)

SEBESTYÉN Árpád: Kálmán Béla hetvenéves. = NyK 85. (1983). 1. 3–8.

SEBESTYÉN Árpád: Kálmán Béla hetvenéves. = MNyj 25. (1983). 5–19. [Németül uo. 19–26.]

SEBESTYÉN Istvánné: Melich János (1872–1963.) = BékésiÉ 18. (1983). 4. 506–509.

SOLTÉSZ Katalin: A hetven éves Martinkó András köszöntése. = MNy 79. (1983). 2. 244–245.

SZABÓ József: Matijevics Lajos (1940–1983). = AUSz-SEL 27. (1983). 67–68.

SZABÓ T. Attila: Csűry Bálint emlékezete. Csűry Bálint munkásságának jegyzékét összeáll. Balassa Iván. Utánny. Bp., (1941) 1983. Magyar Nyelvtudományi Társaság. 16 l. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai 56.)

SZABÓ T. Attila: Gyarmathi Sámuel nyelvtudományi munkássága a tudománytörténet távlatában. = Nyelvészeti tanulmányok 1983. 178–202.

SZABÓ Zoltán: A Nyelvünk és Kultúránk 50 száma – az Olvasó szemével. = NyéK 50. (1983). 7–20.

SZATHMÁRI István: Arany János és a magyar nyelvtudomány. = Mny 79. (1983). 4. 397–408.

SZATHMÁRI István: Egy évtized mérlegén. = NyéK 51. (1983). 33–36. [A Nyelvünk és Kultúránk c. folyóirat első évtizede.]

SZATHMÁRI István: Az irodalmi nyelv, a nyelvújítás és a nyelvtudomány a felvilágosodás első szakaszában. = ItK 87. (1983). 4. 399–408.

SZILÁGYI Ferenc: Számadó (Köszöntés és búcsú – Illyés Gyulától). = Nyr 107. (1983). 1. 1–10.

SZÖRÉNYI László: Martinkó András 70 éves. = Lit (1982). 3–4. 568–569.

SZŰTS László: A magyar nyelvészek IV. nemzetközi kongresszusa. = Mtud 28. (1983). 12. 942–943.

*Tanulmányok a bölcsészettudomány köréből. A 15. OTDK nívódíjas dolgozatai. 1. kötet. Szerk. Nagy Miklós. Bp., 1982. ELTE. 358 l. (Tudományos diákköri füzetek 12.)

TASNÁDY T. Álmos: Javaslatok utalásokkal. = NyéK 51. (1983). 36–37. [A Nyelvünk és Kultúránk c. folyóirat jelentőségéről.]

M. VELENYÁK Zsófia: A pályakezdő Beke Ödön. = NyK 85. (1983). 2. 272–277.

VÉRTES O. András: Hetvenöt éve született Hegedűs Lajos. = Honism. 11. (1983). 5. 17–18.

VÉRTES O. András: Megemlékezés Hegedűs Lajosról. = MFF 12. (1983). 93–96.

X. Névtan és terminológia

ANTALNÉ Szabó Ágnes: Névírás-szociológia az intézménynevekben. Bp., 1983. ELTE 41 l. (Magyar névtani dolgozatok 28.)

AVAS Kálmánné: Nagyrákos és Őriszentpéter keresztnevei (1885–1969). Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 31 l. (Magyar személynévi adattárak 51.)

AVAS Kálmánné: Pankasz és Kisrákos ragadványnevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 21 l. (Magyar személynévi adattárak 56.)

BACHÁT László: Az intézménynevek a nyelvhasználatban. = MNyj 25. (1983). 53–58.

BALÁZS Géza: Tulajdonnevek a magyar népmesékben. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 66 l. (Magyar névtani dolgozatok 30.)

BALOGH András: A névhasználat jogi szabályozása. = Művelődés 36. (1983). 8. 45.

BÁNDI Gábor: Földrajzi nevek és a régészet. = VasiSz 37. (1983). 2. 244–246.

BARABÁS Jenő: A Vas megyei *szer–szeg* végződésű földrajzi nevek települési tanulságairól. = VasiSz 37. (1983). 2. 246–249.

Baranya megye földrajzi nevei. Szerk. Pesti János. 1. kötet: Sásdi járás, Szigetvári járás, Pécsi járás, Pécs város. A helységek népességtörténetét Timár György, a helységnevek etimológiáját Kiss Lajos írta. Pécs, 1982 [1983.] Baranya m. Levéltár. 1055 l. 10 térk.

BERÉNYI Zsuzsanna Ágnes: A budapesti nagyvásártelep mikrotoponímiája. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 67 l. (Magyar névtani dolgozatok 34.)

BÍRÓ Ágnes: Iszkiri, Cicke, Fogdmeg. = ÉA 5. (1983). 2. 10. [A kutyanevekről.]

BISKOPICS Éva: Kiskanizsai kutyanevek. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 29 l. (Magyar névtani dolgozatok 27.)

BOHA Judit: Páka szarvasmarha- és kutyanevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 17 l. (Magyar névtani dolgozatok 39.)

BUKOVICS Ildikó: Állatnevek Fekete István műveiben. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 24 l. (Magyar névtani dolgozatok 38.)

CSÁKY Károly: Kelenye (Kleňany) család- és ragadványnevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 56 l. (Magyar személynévi adattárak 59.)

CSOMORTÁNI Magdolna: Csíkszentlélek helynevei. = NyIrK 27. (1983). 1. 75–76. + 1 térk.

DOLÁK Katalin: Vizsoly helynevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 51 l. (Magyar névtani dolgozatok 35.)

DÖMÖTÖR Adrienne: Szigetvár „bosnyák" lakóinak ragadványnevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 29 l. (Magyar személynévi adattárak 55.)

EGYED Mária: Orosztony szarvasmarhanevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 10 l. (Magyar névtani dolgozatok 47.)

P. EŐRY Vilma: A népköltészet és a népnyelv hatása az irodalmi névadásra. = Mtan 26. (1983). 6. 266–274.

FARKAS György: Mogyoród belterülete és határa a helynevek tükrében. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 53 l. (Magyar névtani dolgozatok 51.)

FEHÉRTÓI Katalin: Árpád-kori kis személynévtár. Bp., 1983. Akadémiai. 387 l. (Nyelvészeti tanulmányok 25.)

FEHÉRTÓI Katalin: A *Csákány* családnévről. = MNy 79. (1983). 1. 71–76.

FEKETE Edit: Balatonföldvár utcanevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 21 l. (Magyar névtani dolgozatok 42.)

GÖRBEDI Miklós: Tiszalök ragadványnevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 35 l. (Magyar személynévi adattárak 52.)

*GYÖRGYBÍRÓ Pál–IMREH Barna–KISGYÖRGY Zoltán: Sepsiszentgyörgy helynevei. Sepsiszentgyörgy, 1980. Múzeum. 295–343. [Klny. = Aluta.]

HAJDÚ Mihály: Orosháza 18. századi személynévrendszere. = BMMK 7. (1983). 43–112.

HALÁSZ Péter: Lészped helynevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 27 l. (Magyar névtani dolgozatok 26.)

HALÁSZ Péter: Ónfalva (Onyest) helynevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 33 l. (Magyar névtani dolgozatok 32.)

HEGEDŰS Teréz Gabriella: Kisnémedi ragadványnevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 48 l. (Magyar személynévi adattárak 58.)

HEGEDŰSNÉ MARIKOVECZ Katalin: Helynevek Csehszlovákia komáromi járásából. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 68 l. (Magyar névtani dolgozatok 45.)

HENCZI Sándor: Salomvár helynevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 75 l. (Magyar névtani dolgozatok 33.)

HETÉNYI Piroska: Személynévhasználat Petőfi költészetében. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 43 l. (Magyar névtani dolgozatok 29.)

HÉVVÍZI Sándor: Orosháza hely- és intézménynevei Darvas József műveiben. = BékésiÉ 18. (1983). 1. 19–29.

HORVÁTH Attila: Pölöskefő és Kacorlak kutyanevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 12 l. (Magyar névtani dolgozatok 43.)

Sz. JANKÓ Katalin: Szombathelyi középiskolások szólítónevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 33 l. (Magyar személynévi adattárak 53.)

JUHÁSZ Aladár: Vága (Váhovce) mai személynevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 27 l. (Magyar személynévi adattárak 61.)

KERTÉSZ Katalin: Közgazdasági szakkifejezések köznyelvivé válása vagy szókincsgazdagító szerepe. = NyPÍ 5. (1983). 26–36.

KISS Jenő: A *császármadár* és a *réti* sas elnevezései a magyarban. = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 217–220.

KISS Jenő: Tallózás madárnevek körében. = NyK 85. (1983). 2. 369–372.

KISS Lajos: Földrajzi nevek etimológiai szótára. Az anyaggyűjtésben közrem. Posgay Ildikó. 3. kiadás. Bp., 1983. Akadémiai. 727 l.

KISS Lajos: Lezárult Magyarország Földrajzinév-tárának közzététele. = Nyr 107. (1983). 119–120.

KLIMENT Zsuzsanna: Alap község mai család- és ragadványnevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 29 l. (Magyar személynévi adattárak 54.)

KÓSA László: Bágy (Badeni) helynevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 31 l. (Magyar névtani dolgozatok 37.)

KOVÁCS Ferenc: A terminológia szerepe a tudományos kommunikációban. = NyPI 5. (1983). 266–282.

LADÓ János: Nemesi-e a kettős családnév? = ÉA 5. (1983). 4. 9.

MARÁCZ László Károly: Fertőd helynevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 44 l. (Magyar névtani dolgozatok 40.)

MARONKA János: Nevek nyomában. = MképesÚjs 32. (1983). 2. 31. [Nyelvhelyességi és névtani kérdések.]

*MATIJEVICS Lajos: A társadalmi ellentétek tükröződése a vajdasági magyar földrajzi nevekben. = HungKözl 13. (1981). 49. 425–443.

MIKEŠ Melánia–JUNGER Ferenc–NEČAK-LÜK, Albina–NEČAK, Dušan–VLAHOVIĆ Plemenka: A nemzetiségi kérdés terminológiájáról. = HungKözl 15. (1983). 54. 91–110.

MOLLAY Erzsébet: Növénynevek Melius Herbáriumában. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 147 l. (Magyar névtani dolgozatok 44.)

MOLLAY Károly: Vas megye nemzetiségeinek földrajzi nevei. = VasiSz 37. (1983). 2. 252–254.

MOLNÁR-CSIKÓS László: A Bács-előtagú helységnevek. = MképesÚjs 32. (1983). 2. 30.

MOLNÁR-CSIKÓS László: Kell-e fordítani a személyneveket? = MképesÚjs 32. (1983). 18. 15.

MOLNÁR-CSIKÓS László: A magyar nyelvészeti terminológia kérdései. = HungKözl 15. (1983). 54. 111–117.

NÁNÁSINÉ NAGYIDAY Adrianne: Nyáregyháza helynevei. (Pest m., monori járás.) Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 52 l. (Magyar névtani dolgozatok 46.)

*PAPP György: Kanizsa és környéke földrajzi neveinek adattára. 1. Újvidék, 1982, Magyar Nyelv, Irod. és Hungarológiai Kutatások Intézete. 142 l. (Vajdaság helységeinek földrajzi nevei 8.)

PAULUSZ Julianna: Nagykanizsai kutyanevek. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 33 l. (Magyar névtani dolgozatok 31.)

PELLE Attila: Heves megye Tiszával határos községeinek vízrajzi nevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 60 l. (Magyar névtani dolgozatok 52.)

*PENAVIN Olga–MATIJEVICS Lajos: Temerin és környéke földrajzi neveinek adattára. Újvidék, 1982. Magyar Nyelv, Irod. és Hungarológiai Kutatások Intézete. 107 l. (Vajdaság helységeinek földrajzi nevei 7.)

PESTY Frigyes (1823–1889): Magyarország helynevei történeti, földrajzi és nyelvészeti tekintetben. Válogatás. Békés megye Pesty Frigyes helynévgyűjtésében: Pesty Frigyes Helynévtárából. Bevezetéssel, jegyzetekkel ellátta és közzéteszi Jankovich B. Dénes. A mutatókat összeáll. Hévvízi Sándor. Békéscsaba, 1983. Békés m. Tanács. 230 l. (Forráskiadványok a Békés megyei Levéltárból 11.)

PETHŐ Zsoltné Németh Erika: Szentendre utcanevei. Szentendre, 1983. Pest megyei Művelődési Központ és Könyvtár 215 l. + 1 térk. (Pest megyei téka 3.)

PETRI, Anton Peter: Von der „Abschiedsgasse" bis zum „Zwölfhaus". Die Gassennamen in den ehemaligen deutschen Siedlungen der Batschka, Bosniens, der jugoslawischen Baranya, Kroatiens, Slawoniens und Syrmiens. München, 1983. Verl. des Südostdeutschen Kulturwerks. 168 l. (Veröffentlichungen der Südostdeutschen Kulturwerks Reihe B. Wissenschaftliche Arbeiten 38.)

PRISZTER Szaniszló: Magyar növénynevek Szádler József „Magyarázat..."-aiban (1823–1827.) = MNy 79. (1983). 1. 116–121.

ROMETSCH, Haik: A magyar, finn és észt belső keletkezésű keresztnevek. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. 1983. 62 l. (Magyar névtani dolgozatok 53.)

SEBESTYÉN Árpád: „Vas megye földrajzi nevei" c. kötet ismertetése. = VasiSz 37. (1983). 2. 239–244.

SEBESTYÉN Béla: Gondolatok a (számítástechnikai) szaknyelv állapotáról és lehetőségeiről. = MTud 28. (1983). 7–8. 576–580.

J. SOLTÉSZ Katalin: Idegen családneveink. = Nyr 107. (1983). 3. 272–279.

GY. SZABÓ Gyula: Berettyószéplak és Köröstárkány helynevei. = NyIrK 27. (1983). 2. 172–177.

GY. SZABÓ Gyula: Érmihályfalva és Ottomány helynevei. NyIrK 27. (1983). 1. 71–75.

SZABÓ József: Újabb adatok a *Tabán* név elterjedéséhez. = Nyr 107. (1983). 347–351.

SZABÓ T. Ádám: Kolozsvár és Felek adóösszeírása 1750-ből. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 105 l. (Magyar személynévi adattárak 57.)

K. SZOBOSZLAY Ágnes: Monográfia az erdélyi családnevekről. = MNyj 25. (1983). 203–208. [B. Gergely Piroska: A kalotaszegi magyar családnevek rendszertani és funkcionális vizsgálata c. monográfiájáról.]

TAKÁCS Éva: Csík- Gyergyó- Kászonszék személynevei a XVII. század elején. = Nyelvészeti Tanulmányok 1983. 110–177.

TAMÁS Olga: Kutya- macska- és baromfinevek Becsehelyen. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 39 l. (Magyar névtani dolgozatok 41.)

TIBÁD Levente: Gondolatok a helynévkutatásról 2. rész. Az iskolai névtani körök és a névkutatás. = Kor 42. (1983). 9. 725–729.

TÓTH Éva–TÓTH Mária: Palin, Korpavár, Bagolasánc és Kerecseny kutyanevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 23 l. (Magyar névtani dolgozatok 36.)

TÓTH Ildikó: Pölöskefő szarvasmarhanevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 15 l. (Magyar névtani dolgozatok 49.)

TÖRÖK Ildikó Mária: Sopronkövesd ragadványnevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 44 l. (Magyar személynévi adattárak 60.)

ÚJVÁRI Béla: Csíkmenaság (Armăşeni) külterületének történeti helynevei. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. 1983. 28 l. (Magyar névtani dolgozatok 48.)

VIRÁG Gábor: Csantavér családneveinek jelentéstani rendszere. = Üzenet 13. (1983). 6. 277–292.

VITÁNYI Borbála: Justh Zsigmond írói névadása. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Bp., 1983. 56 l. (Magyar névtani dolgozatok 50.)

XI. Nyelvföldrajz és nyelvjárástan

A regionális köznyelvek és a szaknyelvek kérdései

*BACHÁT László: A nyelvjárástan tanítása főiskoláinkon. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 101–102.

BALOGH Lajos: A Magyar Nyelvjárások Atlaszának kiadásra nem került térképlapjai. = MNy 79. (1983). 3. 347–351. [Lásd még MNy 67. 362–369; 69. 239–244; 70. 355–360; 73. 104–109; 76. 221–225.]

*BALOGH Lajos: A nyelvjárási monográfiák kérdéséhez. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 51–54.

*BALOGH Lajos: A nyelvjárási szókincsgyűjtésről. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 163–166.

BAKOS József: Lírai nyelvjárásban. = Nyr 107. (1983). 3. 295–306. [Mai nyelvjárásainkról a költői vallomások és a lírai alkotások tükrében.]

*BENKŐ Lóránd: A nyelvjárási monográfiák elvi és módszertani kérdései. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 9–27.

CSÖGLEI SZABÓ Dénes: Szólások és közmondások Csöglén. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvészeti és Nyelvjárási Tanszéke, valamint az MTA Nyelvtud. Intézete. Bp., 1983. 109 l. (Magyar csoportnyelvi dolgozatok 17.)

CSŰRY Bálint–KOVÁCS István: Adalékok a magyar népnyelv *e-é*-féle hangjaihoz. (Szamoshát, Palócföld.) Utánny. Bp., [1940] 1983. Magyar Nyelvtud. Társaság. 28 l. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai 54.)

*DEME László: Bevezető gondolatok a regionális atlaszok vitájához. = Dialektológiai szimpozion [1981] 1982. 184–191.

*DEME László: Hozzászólás a dialektológia felsőoktatásbeli helyzetéről. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 127–130.

DEZSŐ László: Nyelvjárástörténet és tipológia. = MNyj 25. (1983). 69–77.

*Dialektológiai szimpozion: Szombathely, 1981. március 25-27. Rendezte a VEAB Nyelvtudományi Munkabizottsága. Szerk. Szabó Géza, Molnár Zoltán. Veszprém, 1982. VEAB. 229 l.

FEKETE Péter: Az *i*-zés esetei Tiszaszőlős nyelvjárásában. = Nyr 107. (1983). 2. 182–190.

FODOR Katalin: A hetvenes évek magyar nyelvjárási-hangtani irodalmáról. = MFF 12. 1983. 18–24.

GÁLFFY Mózes: Az ismétlés mint mondatszerkesztési eljárás a magyarói nyelvjárásban. = NyIrK 27. (1983). 1. 29–40.

*GÁLFFY Mózes: A romániai magyar nyelvjárástanról. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 109–110.

*GÁLFFY Mózes: A romániai magyar nyelvatlaszkutató munkáról. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 199–201.

*GÁLFFY Mózes: Szempontok a nyelvjárási mondattanok összeállításához. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 35–44.

*GREGOR Ferenc: Madarské krajové slová „kopanica, merka". = ZbFilUKPhilologica 30. Bratislava, 1980. 77–83. [Magyar tájszavak: kopanica, merka.]

GUTTMANN Miklós: Hangtani jelenségek változása egy kemenesaljai és egy őrségi iskola tanulóinak nyelvhasználatában. = Nyr 107. (1983). 2. 190–199.
*HAJDÚ Mihály: Nyelvjárástan-oktatásunk nehézségeiről. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 103–106.
HAJDÚ Mihály: Nyelvjárástörténeti szövegek és följegyzések a XVII–XIX. századi Békésről. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszéke, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézete. Bp., 1983. 119 l. (Magyar csoportnyelvi dolgozatok 15.)
*HAJDÚ Mihály: Regionális szótárak, szakszótárak, tájszótárak. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 149–161.
HELL György: A szaknyelvi kommunikáció jellegzetességei nyelvünkben. = Fol-P-L 13. (1983). 1. 147–161.
IMRE Samu: Gondolatok a nyelvjárási monográfiákról. = Mny 79. (1983). 4. 408–416.
IMRE Samu: Újabb hangtani kutatások a magyar nyelvjárásokkal kapcsolatban. = MFF 12. 1983. 9–17.
*JAKAB István: A dialektológia és a nyelvművelés. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 137–138.
*JUHÁSZ Dezső: A néprajzi atlaszok, térképek dialektológiai hasznosításáról. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 209–212.
*JUHÁSZ Dezső: A nyelvjárástörténeti kutatások kérdéséhez. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 135–136.
*KÁLMÁN Béla: Hozzászólás „A korszerű nyelvjárási monográfiák alapelveihez" című tárgykörhöz. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 29–34.
*KÁLMÁN Béla: Hozzászólás a nyelvjárási szókincs gyűjtéséhez. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 183–184.
*KÁROLY Sándor: Hozzászólás a nyelvjárási monográfiák kérdéséhez. = Dialektológiai szimpoizon. [1981] 1982. 115–118.
KASSAI Ilona–B. LŐRINCZY Éva: Folyamatjelenségek a nyelvjárásban. = MFF 12. (1983). 38–53.
*KIRÁLY Lajos: A tájszótérképek szerepe a regionális atlaszokban. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 203–208.
*KISS Jenő: Hozzászólás „A nyelvjárástan a felsőoktatásban" című napirendi ponthoz. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 107–108.
KISS Jenő: A mihályi nyelvjárás újabbkori fonológiai-fonetikai változásairól. = MFF 12. (1983). 67–71.
KISS Jenő: Pontatlan jelentésmagyarázatok tájszótárainkban. = Nyr 107. (1983). 3. 330.
KÓSA László: A rábaközi Mihályi. = Honism 11. (1983). 6. 60–61. [Kiss Jenő dolgozatai Mihályi nyelvi világáról.]
KOVÁCS Ferenc: Köznyelv, szaknyelv. = MNy 79. (1983). 1. 21–28.
MOKÁNY Katalin: Pobuditel'no-volevyražajuščije slova v vengerskih jazykovych ostrovkah vostočnogo Zakarpat'ja. = SovFU 19. (1983). 1. 52–60.
*MOLNÁR Zoltán Miklós: Nyelvjárási hangtani elemek a szombathelyi főiskolások nyelvhasználatában. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 67–70.
MOLNÁR Zoltán Miklós: Szóföldrajzi adatok Pápáról. = MNy 79. (1983). 4. 472–480.

MURÁDIN László: Az *á* utáni *o*-zás elterjedtsége a mezőségi nyelvjárásterület nyugati részén. = NyIrK 27. (1983). 1. 53–60.

MURÁDIN László: Néhány apróvad neveinek erdélyi nyelvföldrajza. = NyIrK 27. (1983). 2. 157–163.

PÁVEL Márta: Ács község szólásai. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszéke, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézete. Bp., 1983. 66. l. (Magyar csoportnyelvi dolgozatok 21.)

*PENAVIN Olga: A nyelvjárástan a felsőoktatásban Jugoszláviában. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 83–87.

PÉTER László: Móra Ferenc tájszavai. = AUSz-SEL 27. (1983). 19–25.

*SEBESTYÉN Árpád: Egy elvetélt tájatlasz tanulságaiból. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 193–197.

*SEBESTYÉN Árpád: Oktassunk-e nyelvjárástant az egyetemen? = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 89–93.

*SIMA Ferenc: Tájékoztató beszámoló a pozsonyi Comenius Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén gyűjtésben levő nyelvjárási archívumról. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 95–99.

SOMOGYI Ferenc: Kismácsédi tájszavak. = Nyr 107. (1983). 3. 324–330.

*SZABÓ Géza: A magyar nyelvjárások oktatása a tanárképző főiskolán. = Dialektológiai szimpozion [1981] 1982. 71–77.

SZABÓ Géza: A vasi földrajzi nevek nyelvjárástani jelentősége. = VasiSz 37. (1983). 2. 249–252.

SZABÓ Géza: Nyelvi alkalmazkodás. = ÉA 5. (1983). 3. 8. [Nyelvjárási és regionális köznyelvi sajátosságokról.]

*SZABÓ Géza: Nyelvjáráskutatásunk néhány kérdése. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 55–62.

SZABÓ Géza: Tájszótárak és nyelvjárási régió. = MNy 79. (1983). 3. 340–346.

SZABÓ Gyuláné: A debreceni paszományos mesterség szakszókincse. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszéke, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézete. Bp., 1983. 75 l. (Magyar csoportnyelvi dolgozatok 19.)

SZABÓ József: A deverbális névszóképzők Nagykónyi nyelvjárásában. = Nyr 107. (1983). 2. 171–182.

SZABÓ József: A mondatszerkesztés nyelvszociológiai vizsgálata a nagykónyi nyelvjárásban. Bp., 1983. Akadémiai. 277 l. (Nyelvészeti tanulmányok 26.)

*SZABÓ József: A nyelvjárások helye és szerepe az egyetemi oktatásban. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 79–82.

SZABÓ József: Gondolatok a regionális köznyelvek mondattani kutatásairól. = MNy 79. (1983). 1. 86–91.

*SZABÓ József: Nyelvjárási szöveggyűjtemény Nagykónyiból. Bp., 1982. Magyar Nyelvtud. Társaság. 170 l. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai 163.)

TÓTH Mihály: Köszöntések és megszólítások Bag községben. Kiad. az ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszéke, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézete. Bp., 1983. 37 l. (Magyar csoportnyelvi dolgozatok 20.)

*VÉGH József: A nyelvjárási monográfiák kérdéséhez. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 45–50.

*VÉGH József: A regionális tájszótárak, a szókincsgyűjtés kérdéseihez. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 167–169.

*VÖRÖS Ottó: Szókészleti régiségek vizsgálatának néhány lehetősége Vas megye földrajzi neveiben. = Dialektológiai szimpozion. [1981] 1982. 171–174.

ZELLIGER Erzsébet: Régi szövegek a Felső-Csallóköz nyelvjárásából. = MNy 79. (1983). 2. 249–256.; 79. (1983). 3. 379–382.

ZILAHI Lajos: Nyelvjárástörténeti adatok a Sárrétről. (A sárréti falvak XIX. század eleji *í*-zéséből.) = MNy 79. (1983). 2. 211–217.

ZILAHI Lajos: Szóhasználat az orosházi regionális köznyelvben. = BékésiÉ 18. (1983). 2. 156–164.

XII. Nyelvművelés. Normatív nyelvészet

AJTONY Péter: Képújság. = ÉA 5. (1983). 2. 14. [Az ún. gépiratos szöveg, a hosszú magánhangzókról hiányzó ékezet.]

ANDOR György: Sportnyelv – magyar vagy idegen szavakkal. = ÉA 5. (1983). 4. 9–10.

BAJOR NAGY Ernő: Rázós úton. = ÉA 5. (1983). 4. 3. [Az intézmények és a nevek.]

BÍRÓ Zoltán: A nyelvi kifejezőkészség fejlesztéséhez. = Kor 42. (1983). 11. 884–889.

BOGNÁR Elek: Beszédkötelezettségek a műszaki életben. Utánny. Bp., 1983. BME MTI. 142 l. (A Budapesti Műszaki Egyetem Mérnöki Továbbképző Intézete.)

BROGYÁNYI Béla: Ungarisch. Darstellung ausgewählter Probleme. =StudLingv 14. (1982) [1983]. 69–85. (Das Studium der Sprachen.)

*BURA László: Élő nyelvünk. Nyelvművelő írások. Bukarest, 1982. Kriterion. 105 l. (Élő nyelvünk.)

BURÁNY Nándor: Tömörség, terjengősség. = MképesÚjs 32. (1983). 19. 12. [A betűszókról.]

BURÁNY Nándor: Tennivalóink – nyelvhasználat, nyelvhelyesség. A kongresszusi anyagok magyar fordításainak politikai terminológiája. = Létünk 13. (1983). 1. 105–128.

CSÁKI S. Piroska: Szarvas Gábor cikkei a Magyar Nyelvőrben (1872–1895). = HungKözl 15. (1983). 54. 63–77.

DEME László: Félreérthetőség és félremagyarázhatóság. = ÉA 5. (1983). 2. 12.

DEME László: A modortalanság egyenlősége. = ÉI 27. (1983). 40. 5. [Beszéd- és érintkezés-kultúránk alakulása.]

DEME László: Visszajelzések – modortalanságunkról. = ÉI 27. (1983). 45. 4.

FARKAS Márta: A diszkó-nyelvről. = ÉA 5. (1983). 1. 9.

FARKAS Márta: Fiúk-lányok kapcsolata – szavakban. = ÉA 5. (1983). 3. 9.

GRAF Rezső: Egyszerűen és világosan a győri Kazinczy-verseny országos döntőjéről. (1983. ápr. 22–24.) = Mtan 26. (1983). 6. 285–288.

GRÉTSY László: Szólás-szabadság? (Sic!) = MS 24. (1983). 11. 29–30.

GRÉTSY László: Szólj! s ki vagy, elmondom ... = Olvasó Nép (1983). Tavasz. 70–75. [Gondolatok beszéd- és magatartás-kultúránkról.]

GRÉTSY László: Vigyázat! Keverékszó! = ÉA 5. (1983). 1. 2. [A szövegyülés esetei.]
GYÜRE Lajos: Nyelvi gondok – gondolatok. = SzocNev 29. (1983). 3. nov. 68–71.
HERNÁDI Sándor: Szövegszerű(tlen)ség írásban és szóban. = MS 24. (1983). 5. 25–26.
HEXENDORF Edit: Túlélő, túlélés. = MNy 79. (1983). 3. 333–340. [Gondolatok egy újszerűség szótári tükröztetése nyomán.]
JAKAB István: Nyelvünk és mi. Bratislava, 1983. Madách. 264 l.
KARCSAY Sándor: Hivatalos vagy hivatali. = ÉA 5. (1983). 3. 10. [A két szó helyes használatáról.]
KEMÉNY Gábor: Hozott anyagból. = ÉA 5. (1983). 4. 16. [„Szabad-e felhasználni a sajtónyelvben a klasszikussá érett, hagyomány megszentelte verssorokat, címeket?"]
KEMÉNY Gábor: Közhely mint stíluseszköz? = ÉA 5. (1983). 1. 3.
KOLTÓI Ádám: Nyelvcsere. = ÉA 5. (1983). 2. 9. [Néhány megjegyzés a KISZ-nyelvről.]
M. KORCHMÁROS Valéria: Pontosság vagy pontoskodás. = ÉA 5. (1983). 4. [Hivatali nyelvhasználatunk visszásságairól.]
K[OVALOVSZKY] M[iklós]: Óvodától az egyetemig – magyarul. = ÉA 5. (1983). 2. 16. [Nyelvemlékek és évfordulók kapcsán a helyes, szép magyar beszédről.]
LADÓ János: Vörös-e a Weöres? = ÉA 5. (1983). 2. 11.
LÁNCZ Irén: Szarvas Gábor nyelvművelő munkássága. = HungKözl 15. (1983). 54. 11–18.
LÁNG György: Nyelv- és ismeretterjesztés. = MGrafika 27. (1983). 2. 69–70.
LETSCH Endre: Igazgatási terminológiánk fejlődési irányvétele. A VSZAT államigazgatási törvények elemzése. = Létünk 13. (1983). 1. 143–154.
LŐRINCZE Lajos: Arany és a szállóigék. = ÉA 5. (1983). 1. 5.
LŐRINCZE Lajos: A nyelvművelő Zsirai Miklós. = ÉA 5. (1983). 2. 1.
LUKÁCSY Sándor: Gyógyszerpont. = ÉA 5. (1983). 4. 1. [A helytelen és szerencsétlen tükörfordításokról.]
MÁCS József: Mindannyiunk közös ügye. = Hét 28. (1983). 16. 6. [Kazinczy Nyelvművelő Napok, 14.]
MAJOR Nándor: Szarvas Gábor és a nyelvművelés ma. = Híd 47. (1983). 1. 68–79.
MAKAY Gusztáv: Tegezés vagy magázás? = Köznevelés 39. (1983). 41. 15. [Lásd Deme László cikkét az ÉI 1983. október 7-i számában.]
MARTINKÓ András: További szótévesztések. = ÉA 5. (1983). 2. 7.
MATKOVICS József: Néhány terminológiai kérdés az alkotmánymódosítások kapcsán. = Létünk 13. (1983). 1. 129–142.
MOLNÁR CSIKÓS László: Aki kerékbe töri a nyelvet. = MképesÚjs 32. (1983). 9. 19. [Magyar nyelvhelyességi kérdésekről.]
MOLNÁR CSIKÓS László: A kocka el van vetve. = MképesÚjs 32. (1983). 8. 19. [Magyar nyelvi kérdésekről.]
MOLNÁR CSIKÓS László: Nyelvjárásiasság és regionalitás. = MképesÚjs 32. (1983). 21. 19. [Nyelvhelyességi kérdések.]
MOLNÁR CSIKÓS László: Összhangban a megegyezéssel. = MképesÚjs 32. (1983). 5. 30. [Magyar nyelvhelyességi kérdésekről.]

MOLNÁR CSIKÓS László: „Sereghajtó" határozók. = MképesÚjs 32. (1983). 4. 30.
MOLNÁR CSIKÓS László: Takarékoskodjunk-e a beszédhangokkal? = MképesÚjs 32. (1983). 23. 19. [A helyes kiejtésről.]
MOLNÁR CSIKÓS László: Hírdetések. = MképesÚjs 32. (1983). 14. 19. [Nyelvhelyességi tudnivalók.]
MOLNÁR CSIKÓS László: Minden igyekezete mellett. = MképesÚjs 32. (1983). 12. 19.
MOLNÁR CSIKÓS László: Hova parkírozzak? = MképesÚjs 32. (1983). 17. 15. [Nyelvhelyességi kérdések.]
MOLNÁR CSIKÓS László: Párbeszéd a nyelv logikusságáról. = MképesÚjs 32. (1983). 19. 19. [Nyelvhelyességi kérdések.]
MOLNÁR CSIKÓS László: Keltezés. = MképesÚjs 32. (1983). 20. 19. [Nyelvhelyességi kérdések.]
MOLNÁR Zoltán: Nyelvünk ereje. = ÉI 27. (1983). 15. 5. [Nyelvünk mai állapotáról.]
MOLNÁR Zoltán: Nyelv. = ÉA 5. (1983). 4. 5. [A *nyelv* szavunk használati köre.]
MURÁDIN László: Szavak színeváltozása. (Nyelvművelő cikkek.) Sütő András előszavával. Kolozsvár-Napoca, 1983. Dacia. 271 l.
NAGY J. Béla: Köznyelvi kiejtésünk. Utánny. Bp., (1941) 1983. Magyar Nyelvtud. Társaság. 15 l. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai 57.)
J. NAGY Mária: Szórend és értelem. = AHét 14. (1983). 6. 5.
NOVÁK Gábor: Beszéd, ízlés, nevelés. = Köznevelés 39. (1983). 15. 14–15.
Nyelvművelő kézikönyv. 1., A–K. Főszerk. Grétsy László és Kovalovszky Miklós. 2. kiadás. Bp., 1983. Akadémiai. 1294 l.
Nyelvünk állapota, anyanyelvi műveltségünk helyzete és feladataink. (Elemzések, tanulmányok.) Bp., 1983. MTA. 33 l.
A nyelvművelő közönségszolgálatról. (Elhangzott a rádióban, Lőrincze Lajos Édes Anyanyelvünk sorozatában.) = ÉA 5. (1983). 3. 2.
NYIRKOS István: Kodály és az anyanyelv. = Napj 22. (1983). 3. 35.
ORSZÁGH László: „Utoljára, de nem utolsósorban" = Nyr 107. (1983). 1. 65–67.
PANEK Zoltán: Ugorka és madrác. = AHét 14. (1983. 3. 5. [Magyar nyelvhelyességi kérdések.]
PAPP György: Szarvas Gábor és a Nyelvőr publicisztikai nyelvművelése. = HungKözl 15. (1983). 54. 35–43.
PETŐ Gábor Pál: Terjedő elválasztási bizonytalanság. = ÉA 5. (1983). 2. 14–15.
PUSZTAI István: Ki csap be kicsodát? = ÉA 5. (1983). 3. 10–11. [A „jelentés nélküli" szavak használata, avagy a szavak jelentésének kilúgozása.]
RAB Zsuzsa: Munkaeszközöm a szülőföld nyelve. = ÉA 5. (1983). 1. 1.
RÁCZ Endre: Változó nyelvünk a változó világban. = ÉA 5. (1983). 3. 4–5.
RÁDI Péter: Még egy csipetnyi só, avagy még egyszer a kifejezések magyarításáról. = MTud 28. (1983). 7–8. 580–581.
SÁMBOKRÉTHY Péter: Gyógyszer a félre- és a meg nem értésre. = ÉA 5. (1983). 2. 11.
SARLÓS István: A magyar nyelv hetén. = ÉA 5. (1983). 3. 1. [Részletek a Székesfehérváron tartott megnyitó beszédből.]

SEBESTYÉN Árpád: Az *egyszeri, egyszerű* ember. = ÉA 5. (1983). 3. 3. [Az *-i* helyett használt *-ú, -ű* képző.]
SIMON Zoárd: Szárnyaszegett szállóigék. = ÉA 5. (1983). 2. 7–8. [A helytelenül használt szólásokról.]
SIMON Zoárd: A neofitától a renegátig. = ÉA 5. (1983). 2. 5–6. [Az ilyen típusú szavak jelentése és helyes használata.]
STANITZ Károly: Egy magyartalanság ellen – funkcionális megközelítéssel. = Nyr 107. (1983). 4. 389–394. [A melléknévi igenevek használatáról.]
SZABÓ Géza: Nyelvi alkalmazkodás. = ÉA 5. (1983). 1. 16. [A helyi nyelvjárási sajátságokat vállaló vagy visszaszorító magatartásról.]
SZABÓ T. Ádám: Halljunk oda! = ÉA 5. (1983). 1. 6. [A mai magyarországi és erdélyi nyelvhasználatbéli különbségekről.]
SZABÓ T. Ádám: Toalettszalon. = ÉA 5. (1983). 2. 5. [A szalon szó lehetséges használatáról.]
SZATHMÁRI István: Csatlakoznám vagy csatlakoznék? = Köznevelés 39. (1983). 17. 9.
SZATHMÁRI István: „Éljen vagy éljen"? = Köznevelés 39. (1983). 13. 7.
SZATHMÁRI István: Elszemélytelenítés. = Köznevelés 39. (1983). 34. 9. [Az ún. elszemélytelenítő szerkezetek.]
SZATHMÁRI István: Méhpempő – határozott névelővel és anélkül. = Köznevelés 39. (1983). 14. 9.
SZATHMÁRI István: Szabadidő-központ *Kaposvárott.* = Köznevelés 39. (1983). 15. 15. [A helyhatározók használatáról.]
SZATHMÁRI István: Váltság vagy válság? = Köznevelés. 39. (1983). 12. 9.
SZEPESY Gyula: A „tötö" nyelv vitája. = Nyr 79. (1983). 3. 257–271.
SZEPESY Gyula: Milyen kapcsolat a „dér csípte levelek"? = Nyr 107. (1983.) 4. 506–507.
SZEPESY Gyula: Hol a hiba, mi a hiba? = ÉA 5. (1983). 4. 2–3. [Tallózás a nyelvi hibák „birodalmában."]
SZŐCS István: Pusztán figyelemkeltésül, avagy Micsoda ország Bécs? = Utunk 38. (1983). 2. 2. [Magyar nyelvhelyességi kérdések.]
G. VARGA Györgyi: Lapok fednek – lappok feddnek. = ÉA 5. (1983). 4. 10. [A mássalhangzók hosszúságának és rövidségének jelentés-megkülönböztető szerepéről.]
WACHA Imre: A beszédművelés a tudományban és az iskolában. = Nyr 107. (1983). 4. 434–452.

XIII. A nyelvi kölcsönhatás kérdései

(Két- és többnyelvűség. Kontrasztív nyelvészet, tipológia, areális nyelvészet. A gyermeknyelv kérdései.)

E. ABAFFY Erzsébet: Latin hatás a XV–XVI. századi magyar igeragozásban. = Areális Nyelvészeti Tanulmányok. 1983. 113–179.

Areális Nyelvészeti Tanulmányok. Szerk. és a bevezetést írta Balázs János. Bp., 1983. Tankönyvkiadó. 348 l.

BALÁZS János: Az areális nyelvészeti kutatások története, módszerei és főbb eredményei. = Areális Nyelvészeti Tanulmányok. 1983. 7–112.

BÁNHIDI Zoltán: A magyar denominális igeképzés és az angol igeszemlélet. = Nyr 107. (1983). 4. 452–460. [Az idegen ajkú egyetemi hallgatók magyaroktatásához.]

BEJACH, Ingrid: A berlini Humboldt Egyetemen folyó német–magyar összehasonlító kutatások. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 102–104.

BEÖTHY Erzsébet: A befejezett és a folyamatos cselekvés a magyarban és a hollandban. Az igekötők funkcionális eltérése. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 140–144.

*BEÖTHY Erzsébet: A folyamatosság és befejezettség kérdésének magyar–holland összevető vizsgálatához. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 202–203.

BERECZKI Gábor: A török nyelv hatása a magyarra. = MSFOu (1983). 185. 59–72.

BRADEAN-EBINGER Nelu: Indo-uráli kétnyelvűség. = NyPÍ 4. (1983). 100–107.

BRADEAN-EBINGER Nelu: Indo-uráli kétnyelvűség. = Nyr 107. (1983). 2. 200–204.

BROGYÁNYI Béla: Sprachliche Einheit und Verschiedenheit. = Gegenwärtige Tendenzen der Kontaktlinguistik. Current Trends in Contact Linguistics. Dümmler–Bonn, 1983. 128–137.

*BUZÁSSYOVÁ, Klára: Posesivny dativ v slovenčine a ekvivalentné madarské konstrukcie. = ZbFilUKPhilologica 31. Bratislava, 1980. 87–104.

CSAPÓ József: A magyar szókincs szerkezetéről. = MNyj 25. (1983). 59–67. [Kontrasztív vizsgálatok tanulságai.]

*DALMI Gréte L.: A case of re-analysis in a „Topic-Prominent" language. = ALH 31. (1981). 1–4. 57–85.

FARKAS Mária: Az értelmező jelzős szintagmák összevetése a magyar és az olasz nyelvben. = Nyr 107. (1983). 2. 204–207.

FARKAS Mária: A minőségjelzős szintagmák kontrasztív vizsgálata a magyar és az olasz nyelvben. = MNy 79. (1983). 4. 445–450.

FARKAS Mária: A predikatív szintagmák összevető vizsgálata a magyar és az olasz nyelvben. = FilKözl 29. (1983). 3–4. 471–493.

FODOR István: Verfügen die Sprachen des Donaubeckens über eine einheitliche Struktur? Zum Problem der Arealtypologie. = FUM 7. (1983). 29–63.

GERSTNER Károly: Magyarországi német–magyar kétnyelvűség. = NyPÍ 4. (1983). 14–21.

GINTER Károly: Magyar–indoeurópai kontrasztok és a magyartanulás. = Hungarológiai oktatás régen és ma. 1983. 218–221.

*GÖNCZ Lajos: A korai kétnyelvűség hatása a beszédfejlődésre. = HungKözl 14. (1982). 51. 141–174.

GÖNCZ Lajos: A kétnyelvűség definíciója és fajtái. = Híd 47. (1983). 10. 1180–1191.

GREGOR Ferenc: Adjektive ungarischer Herkunft im Slowakischen. = Hungaro-Slavica 1983. 61–75.

HADROVICS László: Ungarisch-slawische Zweisprachigkeit in der Dichtung des 18. und 19. Jahrhunderts. = Hungaro-Slavica 1983. 77–85.

*HORECKÝ, Ján: K sémantike predponovych slovies v slovenčine a madarčine. =ZbFil-UKPhilologica 31. Bratislava, 1980. 105–110.

Hungaro-Slavica 1983. IX Internationaler Slavistenkongress, Kiev 6–13 September 1983. Hrsg. von L[ászló] Hadrovics und A[ttila] Hollós. Bp., 1983. Akadémiai. 356 l.

JANOŠKA [JÁNOSKA], Šandor [Sándor]: Korreferentnoje ukazatel'noje mestoimenije v russkom i vengerskom jazykah. = Hungaro-Slavica 1983. 129–136.

JARCEVA, V. N.: O nekotoryh vengerskih rabotah v oblasti kontrastivnoj lingvistiki. = VJa (1983). 3. 118–124.

JOVANOVIĆ, Gordana: Miklošić munkásságának magyar vonatkozásai és Lexikon paleoslovenico-graeco-latinum c. művének jelentősége az ószláv nyelvészetben. = HungKözl 15. (1983). 54. 7–10.

KARANKO-PAP, Outi: A finn részleges tárgy megfelelői a magyarban. = MNyj 25. (1983). 115–120.

KASSAI György: Kétnyelvűség és érzelem. = ÚjLátóh 34. (1983). 2. 243–256.

KIRAJ [KIRÁLY], Peter [Péter]: Nazvanije vengrov *ugri* i vostočnyje slavjane. = Hungaro-Slavica 1983. 167–183.

*KISCH Klára: Aktív kétnyelvűségre való törekvés Svédországban. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 163–166.

KRAMER, Johannes: Rumänische Zeitschriftenschau.(Sprachwissenschaftlicher Forschungsbericht.) = ZRPh 99. (1983). 1/2. 99–153. [A Nyelv és Irodalomtudományi Közleményekről.]

MÁTÉ Jakab: A nyelvi kölcsönhatás és a kétnyelvűség kérdései a 20. századi nyelvtudomány történetében. = NyPÍ 4. (1983). 32–53.

MÉSZÁROS László: A francia és magyar jelzői értékű határozók kontrasztív vizsgálata. = Fol-P-L 13. (1983). 1. 213–224.

*MIKES Melánia–KECK Balázs–BABIĆ, Sava: Szórendi kérdések. Újvidék, 1982. Hungarológiai Kutatások Intézete. 76 l. (Szerbhorvát–magyar kontrasztív nyelvtan 6.)

MOLNÁR Anna: Sprachsoziologische Bemerkungen zu den deutsch–ungarischen Sprachbeziehungen im 18. Jahrhundert. = FUM 7. (1983). 109–117.

MORVAY Gábor: A fordítások hatása publicisztikánk nyelvhasználatára. (1–4). = Hét. 28. (1983). 47. 14.; 49. 14.; 51. 15.

NAGY Sándor–KELEMEN Janka: Deutsch–ungarische Zweisprachigkeitsforschung. = NyPÍ 4. (1983). 114–120.

*PALAŠTI [PALÁSTI] K.: Ob odnom iz transformacionnyh tipov bezličnyh predloženij russkogo jazyka i o jego vengerskih ekvivalentah. = SRuss 5. (1982). 53–58.

Nyelvpedagógiai írások 4. Felelős szerk. Kovács Ferenc. Bp., 1983. MKKE Nyelvi Intézet. 281 l.

PAPP Ferenc: K sopostavitel'nomu izučeniju russkih i vengerskih verbal'nyh associacij. = Hungaro-Slavica 1983. 231–245.

PAPP György: A társadalmi-politikai terminológia összevető vizsgálatának időszerű kérdései. = HungKözl 15. (1983). 54. 119–137.

*PERSSON Mária: A kétnyelvűség problémái Svédországban. = A IV. Anyanyelvi Konferencia 1981. 166–168.

ROT Sándor: A kárpáti nyelvi area két- és többnyelvűségének nyelvészeti kérdései. = Areális Nyelvészeti Tanulmányok. 1983. 181–205.

ROT Sándor: On „Secondary" Isosyntaxism in the Languages and Dialects of the Carpathian Linguistic Area. = LiF 1983. 261–269.

*SCHUBERT, Gabriella: Ungarn und Rumänen. Zu den ungarisch–rumänischen Sprachbeziehungen. = UAJb (Neue Folge) (1982). 2. 63–89.

TASNÁDY T. Álmos: Többnyelvűség: kontaktus – konfliktus. = NyéK 51. (1983). 45–50.

WASEDA Mika: A helyviszonyok jelölésére szolgáló eszközök a magyarban és a japánban. = MNy 79. (1983). 1. 9–21.

XIV. Nyelvtan és szövegtan

(Alaktan és mondattan)

ANTAL László: Megjegyzések a határozó közkeletű definícióiról. = MNy 79. (1983). 1. 1–9.

BAKOS József: Felolvasásra és előadásra szánt szövegek alkotása, értelmezése és hangosítása. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. 1983. 5–14.

BALOGH Judit: A mellérendelő szószerkezetek gyakorisága a mai magyar nyelvben. = Nyr 107. (1983). 1. 57–65.

BALOGH Lajos: Az *-n* modális rag előtti palatális kötőhangzóról. = MFF 12. 1983. 25–37.

BÁNRÉTI Z[oltán]: Conjunctions and modality: a special conjunction pair in Hungarian. = ALH 32. (1982). 1–4. 103–139.

BÁNRÉTI Zoltán: A megengedő kötőszók szintaxisáról és szemantikájáról. Bp., 1983. Akadémiai. 105 l. (Nyelvtudományi Értekezések 117.)

*BÁTORI, István: Zur ungarischen Wortfolge. = ÉFOu 16. (1980–1981). 151–171.

BÉKÉSI Imre: A sorrend szerepe a komponensek beszerkesztésében. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. 1983. 15–30.

BÉKÉSI Imre: A „teljesképzet" és a szövegkonstrukció. = AUSz-SEL 27. (1983). 39–45.

DEME László: A szövegség és a szövegegység néhány jellemzője. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. 1983. 31–60.

DÖMÖTÖR Adrianne: A magyar nyelv egyenes idézeteinek és idéző mondategységeinek kapcsolatáról. = Nyr 107. (1983). 4. 472–481.

*DEZSŐ László: Word-order typology of Hungarian attributive noun phrases. = ALH 32. (1982). 1–4. 71–101.

GINTER Károly: Az ige bővítményei. = NyéK 52. (1983). 43–46.

S. HÁMORI Antónia: Az eredeti és másodlagos szófaji kettősség néhány kérdése. = MNy. 79. (1983). 4. 429–445.

HORVÁTH Katalin: Transzformációs csoportok a magyarban. Bp., 1983. Akadémiai. 84 l. (Nyelvtudományi Értekezések 115.)

*HUNYADI L[ászló]: Remarks on the syntax and semantics of topic and focus in Hungarian. = ALH 31. (1981). 1–4. 107–136.

HUSZÁR Ágnes: Az aktuális mondattagolás szövegépítő szerepe drámai művekben. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. 1983. 124–151.

JASTRZĘBSKA-HELDER, Jolanta: Az alany körül. = MNy 79. (1983). 4. 421–429. [Az alany különféle típusairól.]

JUHÁSZ József: Szövegtani vázlatok. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. 1983. 152–163. [A megszólítás funkciói a szövegben és a szöveg terjedelme.]

KABÁN Annamária: Mondatszerkezeti sajátosságok Apáczai, Melius és Pápai Páriz műveiben. = Nyelvészeti Tanulmányok 1983. 99–109.

KESZLER Borbála: Kötetlen beszélgetések mondat- és szövegtani vizsgálata. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. 1983. 164–202.

KIEFER Ferenc: A kérdő mondatok szemantikájáról és pragmatikájáról. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. 1983. 203–230.

KIEFER F[erenc]: What is possible in Hungarian? = ALH 31. (1981). 1–4. 147–185.

*É. KISS Katalin: Binding in a nonconfigurational language. = ALH 31. (1981). 1–4. 187–218.

É. KISS Katalin: A magyar mondatszerkezet generatív leírása. Bp., 1983. Akadémiai. 108 l. (Nyelvtudományi Értekezések 116.)

É. KISS Katalin: Topic and focus: the operators of the Hungarian sentence. = FoL 15. (1981). 3–4. 305–330.

KORPONAY Béla: Hungarian postpositions. = AFT 16. (1983). 101–124.

*MARCANTONIO, Angela: Topic-focus and some typological considerations in Hungarian. = ALH 31. (1981). 1–4. 219–235.

MOLNÁR CSIKÓS László: Az állítmányi bővítmény formája. = MképesÚjs 32. (1983). 11. 19.

MOLNÁR CSIKÓS László: Hajlítás a magyarban. = MképesÚjs 32. (1983). 22. 19.

*MOLNÁR CSIKÓS László: A jelzős szerkezetek sajátos kérdései a jugoszláviai magyar nyelvben. = HungKözl 14. (1982). 51. 175–199.

NAGY Ferenc: A szövegkohézióról. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. 1983. 231–238.

NAGY Ferenc–SZAKÁCSNÉ FARKAS Judit–VÁGÓNÉ MIKLÓS Ilona: Nőies és férfias szövegsajátosságok. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. 1983. 239–248.

PETE István: Az igeszemlélet, a cselekvés megvalósulásának foka, a cselekvés módja és minősége a magyar nyelvben. = MNy 79. (1983). 2. 137–149.

*PETŐFI S. János: Approaches to the text in Hungary. = Language, literature and meaning. 2. Amsterdam, 1980. 233–250.

RÁCZ Endre: Egy nyelvjárási inkongruencia beütései a köznyelvbe. = MNy 79. (1983). 4. 416–420.

RÁCZ Endre: Egyeztetés és szöveggrammatika. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. 1983. 249–295.

RÁCZ Endre–TAKÁCS Etel: Kis magyar nyelvtan. 6. kiadás. Bp., 1983. Gondolat. 312 l.

RÁCZ Endre: Komitativizáció és kongruencia. = MNy 79. (1983). 2. 129–137. [Az állítmány egyeztetése a társhatározós alannyal.]

RÁCZ Endre: A szenvedő jelentés felé? = Nyr 107. (1983). 4. 394–397.

*SAUVAGEOT, Aurélien: Quelques remarques sur l'harmonie vocalique. = ÉFOu 16. (1980–1981). 17–36.

*SAUVAGEOT, Aurélien: Rendement de la conjugaison en hongrois. = ÉFOu 16. (1980–1981). 135–150.

SIMONCSICS Péter: A *gyere – gyerünk – gyertek* paradigma: az imperativusz és a deixis magyar metszete. = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 365–381.

SZABÓ Géza: Egy jelentéskategória néhány nyelvtani összefüggése a mai magyarban. = MNy 79. (1983). 1. 42–47.

*SZABOLCSI Anna: The possesive construction in Hungarian: A configurational category in a non-configurational language. = ALH 31. (1981). 1–4. 261–289.

Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. Szerk. Rácz Endre és Szathmári István. Bp., 1983. Tankönyvkiadó. 363 l.

TOMPA József: Egy(ek) vagyunk. = MNy 79. (1983). 4. 451–455. [Határozott tőszámnevek *-k* többesjeles alakjának használatáról.]

VARGA László: Factual and evaluative modalities in Hungarian Predications expressing measure. = LiF 1983. 301–306.

WACHA Balázs: Az „aspektualitás" és tanítása. = Nyr 107. (1983). 2. 149–165.

ZELLIGER Erzsébet: Az igével kapcsolatos szófajváltásokról. = MNy 79. (1983). 3. 300–309.

XV. Nyelvtörténet és etimológia. Az irodalmi nyelv története

AUSTERLITZ, Robert: Özvegy. = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 33–38. [In English.]

BALOGH Dezső: A *jön* ige tőtípusa. = NyIrK 27. (1983). 2. 164.

BENKŐ Lóránd: Adalékok a magyar *zs* idegen nyelvi előzményeihez. = NyK 85. (1983). 2. 305–310.

BENKŐ Lóránd: A köznyelv szerepe és a vele kapcsolatos magatartásformák. = MTud 28. (1983). 12. 888–893.

BRATINKA József: Szó- tárgy- és névmutató Mészöly Gedeon Ómagyar szövegek nyelvtörténeti magyarázatokkal című művéhez. Szeged, 1982. JATE. 227–242. Különnyomat. (Nyelvészeti dolgozatok.)

BÜKY Béla: A lelki élet szókincsének eredete. = MPSz 24. (1983). 4. 311–312.

DÉCSY Gyula: Linguistische Sinnbedeutungen. 6–7. = UAJb 55. (1983). 25–44.

P. DOMBI Erzsébet: Az *iránt* névutó történetéhez. = Nyelvészeti Tanulmányok. 1983. 7–21.

FEHÉRTÓI Katalin: Surján. = Nyr 107. (1983). 3. 352–353. [Helységnév-magyarázat.]

FODOR István: Tárgytörténeti megjegyzések *sarló* szavunk eredetéről. = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 139–153.

B. GERGELY Piroska: Az *idő* főnév időhatározói alakulatainak történetéből. = NyIrK 27. (1983). 1. 47–51.

B. GERGELY Piroska: Az *idő* és szócsaládja szó és jelentéstörténeti vizsgálata. = Nyelvészeti Tanulmányok 1983. 22–68.

GREGOR Ferenc: Szótörténeti adalékok. = MNy 79. (1983). 4. 505–512.

HAJDÚ Mihály: Adalékok a XVI. századi magyar nyelvjárások fonémáinak vizsgálatához. = MFF 12. (1983). 82–92.

HAYEKOVÁ, M.: O povode slov *oldomáš* a *tátoš*. = SR. 48. (1983). 5. 316–317.

HEGEDŰS Attila: *Selypestó*. = MNy 79. (1983). 4. 462–463. [Szómagyarázat.]

R. HUTÁS Magdolna: Az igekötős igék kötött bővítményei a kései ómagyar korban. = MNy 79. (1983). 3. 291–299.

*JAKAB István: Az igekötő szófajtani vonatkozásai a legrégibb magyar nyelvtanokban. = ZbFilUKPhilologica 31. Bratislava, 1980. 111–124.

JAKAB László: A Birk-kódex ábécérendes adattára. Debrecen, 1983. KLTE. XI, 95 l. (Számítógépes nyelvtörténeti adattár 3.)

JANKOWSKI, Henryk: Mégegyszer az *istenadtá*-ról. = MNy 79. (1983). 4. 458–461.

KÁDÁR Zoltán: Astur. = MNyj 25. (1983). 101–106. [Az Árpádok totemjeként szereplő turul eredete.]

*KÁZMÉR Miklós: A *Koroncó* helynév és a *kalézol* „csavarog" tájszó etimológiájához. = ZbFilUKPhilologica 31. Bratislava, 1980. 125–132.

KISS Jenő: Az onomatopoetikus igék és a jövevényigék. = MNy 79. (1983). 3. 284–291.

KŐ Benedek: Észrevételek *bordély* szavunk eredetéhez. = MNy 79. (1983). 3. 324–328.

KOVÁCS Éva: Egy szerkezeti alternációról. (A *kell, lehet, szabad, illik* kifejezésekkel alkotott személytelen szerkezetek eredetéről.) = MNyj 25. (1983). 149–160.

KOVÁCS István: Latin szavak „Az Lándorféjírvár..." c. memoárban. = MNyj 25. (1983). 161–168.

KULCSÁR Péter: Szótörténeti adatok. = MNy 79. (1983). 1. 123–127.; 79. (1983). 2. 245–249.

MAGYAR László András: *Szélhámos*. = Nyr 107. (1983). 2. 241–242. [Szómagyarázat.]

MÁNDOKY KONGUR István: *Mónárköd*. = NyK. 85. (1983). 2. 391–393. [Szómagyarázat.]

MAY István: Magyar nyelvű imádságok másolatai idegen nyelvű szövegek között a XVI–XVII. században. = MNy 79. (1983). 3. 373–379.

MANZELLI, Gianguido: Un etimologia cinese per l'ungherese *Kende* (Kündü) „Principe sovrano" = Scritti linguistici in onore di Giovan Battista Pellegrini. Pisa, 1983. Pacini Ed. 741–745.

MELICH János: Latin jövevényszavaink végződésének alakulásmódjairól. Utánny. Bp., [1940] 1983. Magyar Nyelvtud. Társaság. 29 l. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai 52.)

F. MÉSZÁROS Henrietta: *Fül(ik), fűt*. = MNy 79. (1983). 1. 77–78.

F. MÉSZÁROS Henrietta: *Vagy* kötőszavunk eredetéről. = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 263–266.

MIZSER Lajos: *Csilla.* = Nyr 107. (1983). 1. 116–118. [Név- és szómagyarázat.]

MOLNÁR Anna: Szótörténeti adatok XVIII. századi német jövevényszavaink köréből. = MNy 79. (1983). 3. 382–384.; 79. (1983). 4. 503–505.

A. MOLNÁR Ferenc: A magyar szóvégi rövid magánhangzók történetéhez. = MNy 79. (1983). 1. 47–59.

M. NAGY Ilona: Superessivusragos névszót vonzó névutóink kialakulásához. = MNyj 25. (1983). 181–189.

NAGY Jenő: Dolmány. = Nyelvészeti Tanulmányok 1983. 69–83. [Összehasonlító szó- és viselettörténeti adalékok.]

Nyelvészeti Tanulmányok 1983. Szerk. és az előszót írta B. Gergely Piroska. Bukarest, 1983. Kriterion. 201 l.

NYÍRI Antal: A -VV hang egymásután megjelenésének következményei a magyar alaktörténetben. = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 295–308.

REUTER Camillo: Adalékok *alacs* szavaink történetéhez. = MNy 79. (1983). 3. 329–333.

REUTER Camillo: *Cserkölyű* és *csertörő.* = MNy 79. (1983). 1. 78–80.

REUTER Camillo: *Monymalató* ~ *Malató.* = Nyr 107. (1983). 2. 236–240. [Szómagyarázat.]

RÉDEI Károly: Szófejtések. = NyK. 85. (1983). 1. 35–43. [Magyar *fel, föl, rövid;* vogul *pärget* ~ osztj. *pirkăt* stb.]

*RITTER, Ralf-Peter: Zur Frage der Bulgarismen unter den slawischen Lehnwörtern des Ungarischen. = SlawSprachen 1. (1982). 80–85.

RUFFY Péter: Bújdosó nyelvemlékeink: A Tihanyi alapítólevéltől a Bori noteszig. 2. kiadás. Bp., 1983. Móra. 164 l.

K. SAL Éva: Egy uráli munkaművelet nyelvi maradványai. (A *nyír* szó eredetéről.) = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 347–350.

SCHLACHTER, Wolfgang–PUSZTAY János: Morpho-semantische Untersuchung des ungarischen Verbalpräfixes *-el.* (Auf der Hintergrund deutscher Entsprechungen.) Bp., 1983. Magyar Nyelvtud. Társaság. 393 l. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai 167.)

SÁMBOKRÉTHY Péter: *Pannonhalma.* = Nyr 107. (1983). 4. 494–495. [Névmagyarázat.]

SZABÓ T. Ádám (közli): Két erdélyi szöveg a XVI. századból. (1. Válaszúti János és Sombori László levele a besztercei bírónak 1551-ből; 2. Sepsiszentgyörgyi Daczo Tamásné Radwanczy Kata asszony kelengyéjének jegyzéke. 1591-ből.) = MNy 79. (1983). 1. 121–123.

SZABÓ T. Attila: *Fuvatlan.* (Szómagyarázat.) = MNy 79. (1983). 4. 464–465.

SZATHMÁRY István: L'évolution de la langue hongroise au cours des trois dernières décennies. = ÉFOu 16. (1980–1981). 113–133.

TAKÁCS Lajos: *Cselőke.* = NyK 85. (1983). 1. 123–125. [Szómagyarázat.]

TAKÁCS Lajos: *Ostoros.* = Nyr 107. (1983). 1. 111–116. [Szómagyarázat.]

P. TÁLOS Endre: *Süly.* = MNy 79. (1983). 1. 82–83.

VELCSOV Mártonné: *Tudni mélt* és szinonímái a kódexekben. = AUSZ-SEL 27. (1983). 27–31.

VÍGH Károly: Etimológiai szótáraink margójára. (Szómagyarázatok.) = MNy. 79. (1983). 4. 466–467.

*ZAICZ G[ábor]: Word-structure and etymology (on the ancient layer of words of unknown origin in the Hungarian language.) = ALH 32. (1982). 1–4. 53–70.

ZIMONYI István: Megjegyzések *Ölbő* tulajdonneveinek etimológiájához. = MNy 79. (1983). 2. 198–200.

ZSEMLYEI János: A *haszon* és *kár* antonímapár az erdélyi régiségben. = NyIrK 27. (1983). 2. 125–132.

XVI. Stilisztika

BALASSA László: Kosztolányi Dezső: Boldog, szomorú dal. = Nyr 107. (1983). 4. 421–428. [Verselemzés.]

BENKŐ László: Nevek és számok tanúsága Juhász Gyula költészetében. = Nyr 107. (1983). 4. 398–410.

BENKŐ László: Juhász Gyula: Tiszai csönd = ÉA 5. (1983). 1. 7. [Impresszionista vers-e a Tiszai csönd?]

BENKŐ László: Juhász Gyula, a nyelvművész. = ÉA 5. (1983). 2. a borítólap 2. oldalán.

BÜKY László: Varietas delectat? (Weöres Sándor Négy évszak c. versének rövid elemzése.) = ÉA 5. (1983). 2. 6.

BÜKY Béla–GÓSY Mária: Hogyan érzékelik a stílusértéket 10 és 18 éves tanulók? = Nyr 107. (1983). 4. 460–466.

CSETNEKI Sándorné: Képversek az újabb magyar irodalomból. = ÉA 5. (1983). 4. 7–8.

DOBÓNÉ BERENCSI Margit: Az írásjelek stílushatása Szabó Lőrinc egy versében („A miskolci deszkatemplomban") = ÉA 5. (1983). 4. 13–14.

P. EŐRY Vilma: Különböző típusú novellák mondatszerkezetei. = MNy 79. (1983). 2. 162–173.

FÁBIÁN Gyuláné: Juhász Gyula Annak örök című versének nyelvi-stilisztikai elemzése. = Mtan 26. (1983). 4. 187–189.

FEHÉR Erzsébet: Történetkibontás és szövegalkotásmód ellentmondásainak feloldása az aktivista regényben. (Kassák Lajos: Tragédiás figurák.) = Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. 1983. 61–106.

FÜLÖP Lajos: Áprily Lajos: Szeptemberi fák. = ÉA 5. (1983). 4. 6–7. [Verselemzés.]

GÁSPÁRI László: Impresszionista stílusjegyek Petelei István Klasszi című novellájában. = It 65. (1983). 3. 735–744.

GÁSPÁRI László: A mű stílusötvözete mint szövegszervező erő. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. 1983. 112–123. [Gozsdu Elek: Egy falusi mizantróp című novellája alapján.]

GÁSPÁRI László: A századvégi novella lirizálódásáról. Bp., 1983. Akadémiai. 78 l. (Nyelvtudományi Értekezések 118.)

GELLÉRT Marcell: Pilinszky János: Apokrif. = Mtan 26. (1983). 1. 27–32. [Verselemzés.]

HERCZEG Gyula: Nagy Lajos stílusa. 1–2. = Nyr 107. (1983). 3. 280–295.; 107. (1983). 4. 410–421.

JAKAB László: Csokonai Vitéz Mihály színműveinek konkordanciája és adattára. = MNyj 25. (1983). 91–99.

*KECSKÉS András: Horváth János és a magyar vers. = Lit (1982). 3–4. 402–427.

KECSKÉS András–KEREK, Andrew: Directions in Hungarian metric research. = Language, literature and meaning. 2. Amsterdam, 1980. Benjamins. 320–359.

KIBÉDI VARGA Áron: Retorika, poétika, műfajok. Gyöngyösi István költői világa. = It 65. (1983). 3. 545–591.

KOCSÁNY Piroska: Az ellentmondás művészete: az aforizmus. = ÉA 5. (1983). 4. 6–7.

KOCSÁNY Piroska: Érzékeink és a nyelv. = ÉA 5. (1983). 1. 7–8. [A szinesztéziáról.]

KOCSÁNY Piroska: Metafora és szemantikai illeszkedés. = MNyj 25. (1983). 133–139.

KORNYÁNÉ SZOBOSZLAY Ágnes: Kodolányi János nyelvéről. = Alf 34. (1983). 12. 26–30.

MEZEI Márta: Berzsenyi rímelése. = ItK 87. (1983). 6. 602–618. [Berzsenyi nézetei a rímről.]

NÁDOR Orsolya: Sütő András mondatfűzéséről. = Nyr 107. (1983). 1. 68–75.

NAGY Ferenc: Az impresszionista prózastílus statisztikai vizsgálata. = MNy 79. (1983). 1. 28–41.

NAGY István Attila: József Attila csillagai. (Egy költői motívum vizsgálata.) = Mtan 26. (1983). 3. 128–133.

NEMES István: Nyelvi-stilisztikai jellegzetességek Illyés Gyula Tiszták című drámájában. = Nyr 107. (1983). 1. 10–16.

PÁSZTOR Emil: Arany János nyelvművészetének tanulmányozása a Toldi szótár segítségével. = AUSz-SEL 27. (1983). 33–37.

POSZLER György: Az irodalomvizsgálat lehetőségei. A „nyelvesztétika" alapelemei. = Mtan 26. (1983). 5. 193–201.

*SÁRKÖZI Sándor: Pázmány körmondatai. = Tanulmányok a bölcsészettudomány köréből. 1982. 293–317.

J. SOLTÉSZ Katalin: Babits és a magyar nyelv. = Nyr 107. (1983). 4. 385–389.

SZABÓ Zoltán: Linguistic theories and the present state of Hungarian stylistics. = Language, literature and meaning. 2. Amsterdam, 1980. 251–297.

SZATHMÁRI István: Beszélhetünk-e szövegstilisztikáról? = Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből. 1983. 320–355.

SZATHMÁRI István: Év: esztendő, kis: kicsi. = ÉA 5. (1983). 2. 1. [Stilisztikai értékükről.]

SZATHMÁRI István: A szövegstilisztika tárgyköréről. = MNy 79. (1983). 2. 149–162.

SZILÁGYI Ferenc: Ugyanaz – versben. = ÉA 5. (1983). 3. 7. [Kosztolányi Dezső Zászló című verséről és ugyanilyen című prózai írásáról.]

TOMORY Júlia: Egy Vörösmarty-vers kezdő sorainak vitájához. (A „Gondolatok a könyvtárban" c. költemény első mondatáról.) = MNy 79. (1983). 4. 455–458.

TÖRÖK Gábor: A pecsétek feltörése. Mai líránkat olvasva. (A mai magyar líra nyelvi és poétikai sajátosságai.) Bp., 1983. Magvető. 423 l.

XVII. Szótárak

ECKHARDT Sándor: Francia–magyar szótár. = Dictionnaire français–hongrois. 11. kiadás. Bp., 1983. Akadémiai. 464 l. (Kisszótár sorozat.)

ECKHARDT Sándor: Magyar–francia szótár. = Dictionnaire hongrois–français. 11. kiadás. Bp., 1983. Akadémiai. 560 l. (Kisszótár sorozat.)

GÁLDI László: Orosz–magyar szótár. = Russko–vengerskij slovar'. 5. kiadás. Bp., 1983. Akadémiai. 1120 l.

HADROVICS László–GÁLDI László: Magyar–orosz kéziszótár. Munkatársak: Kesztheli Ernő, Mihók László, Surányi Magda. = Vengersko–russkij slovar'. 6. kiadás. Bp., 1983. Akadémiai. 712 l.

HALÁSZ Előd: Magyar–német szótár. = Ungarisch–deutsches Wörterbuch. Munkatárs: Tamáskáné Gőbel Marianne. 17. kiadás. Bp., 1983. Akadémiai. 464 l. (Kisszótár sorozat.)

HALÁSZ Előd: Német–magyar szótár. = Deutsch–ungarisches Wörterbuch. Munkatárs: Ármósné Eisenbarth Magda. 17. kiadás. Bp., 1983. Akadémiai. 380 l. (Kisszótár sorozat.)

HALÁSZ Előd: Handwörterbuch deutsch–ungarisch. Bearbeitet von Ottó Rátz und Ilona Kádár. = Német–magyar kéziszótár. Berlin–Bp., 1983. Langenscheidt–Akadémiai. XVI. 774 l.

HALÁSZ Előd: Handwörterbuch ungarisch-deutsch. Bearbeitet von Ottó Rátz, Sándor Skripecz, Árpád Stelczer unter Mitarbeit von Magda Eisenbarth-Ármós. = Magyar–német kéziszótár. Berlin–Bp., 1983. Langenscheidt–Akadémiai. XVI, 1063 l.

HALÁSZ Előd: Magyar–német szótár. = Ungarisch–deutsches Wörterbuch. Munkatársak Havas Lívia és mások. A kiegészítést összeáll. Héra István. 6. átn., függelékekkel bőv. kiadás. 1–2. kötet. Bp., 1983. Akadémiai. 1000, 1331 l.

HALÁSZ Előd: Magyar–német kéziszótár. Szerk. Rátz Ottó, Skripecz Sándor, Stelczer Árpád. = Ungarisch–deutsches Handwörterbuch. 13. kiadás. Bp., 1983. Akadémiai. XVI, 1063 l.

HALÁSZ Előd: Német–magyar kéziszótár. = Deutsch–ungarisches Handwörterbuch. Szerk. Rátz Ottó, Kádár Pálné. 15. kiadás. Bp., 1983. Akadémiai. 774 l.

HALÁSZ Előd: Német–magyar szótár. = Deutsch–ungarisches Wörterbuch. Szerk. Rátz Ottó, Skripecz Sándor vezetésével Ármósné Eisenbarth Magda és mások. 7. kiadás. 1–2. kötet. Bp., 1983. Akadémiai. 1198. 1199–2336. l.

HRADIL, Jože: Magyar–szlovén szótár válogatott iskolai szóanyaggal. (A magyar nyelvi rész szerzői Kosaras István és Szabó Gyula.) Madžarsko–slovenski slovar z izbranim šolskim besediščem.(Sestavljalca madžarskega besedišča István Kosaras i Gyula Szabó.) Bp.–Ljubljana, 1982 [1983]. Tankönyvkiadó–Državna Zalozba Slovenije. 635 l.

Idegen szavak és kifejezések szótára. Szerk. Bakos Ferenc. Főmunkatárs Fábián Pál. 6. kieg. kiadás. Bp., 1983. Akadémiai. 949 l.

KISS Sándor: Újszövetségi görög–magyar szómagyarázat. 2. kiadás. Bp., 1983. Ref. Zsinati Iroda. 475 l.

O. NAGY Gábor–RUZSICZKY Éva: Magyar szinonímaszótár. 3. kiadás. Bp., 1983. Akadémiai. 539 l.

ORSZÁGH László: Angol–magyar kéziszótár. Szerk. Magay Tamás. 11. kiadás. Bp., 1983. Akadémiai. 1052 l.

ORSZÁGH László: Magyar–angol kéziszótár. A concise Hungarian–English dictionary. 9. kiadás. Bp., 1983. Akadémiai. 1179 l.

PECHAN Alfonz: Eszperantó–magyar szótár. = Esperanta–hungara vortaro. 5. kiadás. Bp., 1983. Terra. 464 l. .

PECHAN Alfonz: Magyar–eszperantó szótár. = Hungara–esperanta vortaro. 5. kiadás. Bp., 1983. Terra. 560 l. (Kisszótár sorozat.)

STELCZER Árpád–VENDÉGH Imre: Szlovák–magyar kéziszótár. = Slovensko–madarsky slovník. 2. kiadás. Bp., 1983. Akadémiai. 870 l.

SZABÓ Miklós: Orosz–magyar szótár iskolák számára. = Russko–vengerskij učebnyj slovar'. Magyar–orosz szótár iskolák számára. = Vengersko–russkij učebnyj slovar'. 11. kiadás. Bp., 1983. Akadémiai. 262 l.

*Tizenegy nyelvű pedagógiai szótár: Magyar, orosz, német, angol, francia, bolgár, cseh, szlovák, lengyel, román, szerb-horvát. 4. kötet R–Zs; 5. kötet. Betűrendes index. Szerk. Arató Ferenc. Főmunkatársak Pechó Zoltánné, Hegedűs Lászlóné. Bp., 1982. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum. 939–1426, 498 l.

TÓTFALUSI István: Vademecum. Szokatlan szavak szótára. Bp., 1983. Móra. 349 l.

XVIII. Az uráli (finnugor) nyelvtudomány és az orientalisztika magyar nyelvi és nyelvészeti kérdései

Sz. BAKRÓ-NAGY Marianne: Alapnyelvi onomatopoezis (vagy amit akartok). = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 39–48.

BÁTORI István: Kétnyelvűség a finnugor népeknél. = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 49–62.

BODOR András: Az orientalisztika és a hazai magyar keletkutatás. 1–2. rész. = Kor 42. (1983). 5. 411–415.; 42. (1983). 9. 730–735.

GULYA János: XVIII. századi etimológiák. Mutatvány J. E. Fischer „Vocabularium Sibiricum"-ának készülő kiadványából. = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 163–171.

ITKONEN, Erkki: V. I. Lytkin (1895–1981). = FUF 45. (1983). 1–3. 348–353.

KNIIVILÄ, Irmeli: Puristinen suomi ja universaali unkari – vaiko päinvastoin? = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 221–233.

LISTÓCZKY László: Hunfalvy Pál és a Kalevala. = Nyr 107. (1983). 1. 45–57.

MAJTINSKAJA, K[lara]: Zaimstvovannyje služebnyje slova v finno-ugorskih jazykah. = MSFOu (1983). 185. 179–188.

A. MOLNÁR Ferenc: Etimológiai és jelentéstani megjegyzések néhány finnugor igenévszóhoz. = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 275–283.

POLJAKOV, Oszip: Ob istorii razvitija finno-ugorskih affrikat v mordovskih jazykah i dialektah. = SovFU 19. (1983). 1. 24–30. [Magyar vonatkozásokkal.]

POPPE, Nicholas: The Ural-Altaic affinity. = MSFOu (1983). 185. 189–199.

PUSZTAY János: Finnugor rokonságunk emlékeiből. (A sámánizmus.) = Mtan 26. (1983). 2. 69–76.

PUSZTAY János: Finnugor rokonságunk emlékeiből. A medvekultusz és a medveünnepi színjátékok. = Mtan 26. (1983). 5. 221–234.

RÓNA-TAS A[ndrás]: De hypothesi Uralo-Altaica. = MSFOu (1983). 185. 235–251.

TERVONEN, Viljo: Bugát Pál, Herman Kellgren ja Erik Aleksanteri Ingman Suomalais–unkarilaisten kulttuurisuhteiden aloittajat 1840-luvulla. = Urálisztikai tanulmányok. 1983. 421–439.

Urálisztikai tanulmányok (Hajdú Péter 60. születésnapja tiszteletére). Szerk. Bereczki Gábor, Domokos Péter. Bp., 1983. ELTE. 475 l.

VIITSO, Tiit-Rein: Zum 100. Jahrestag der Finnisch-Ugrischen Gesellschaft. = SovFU 19. (1983). 4. 282–284.

XIX. Az 1983-ban ismertetett könyvek, tanulmányok, cikkek

Általános Nyelvészeti Tanulmányok XIII. A nyelvről való gondolkodás története. Szerk. Telegdi Zsigmond és Szépe György. Bp., 1981. Akadémiai. – Ism. Molnár Ilona = MTud 28. (1983). 4. 324–326; Szende Tamás = NyK 85. (1983). 1. 215–219.

Angol Filológiai Tanulmányok XII. Debrecen, 1979. KLTE. (Hungarian Studies in English XII.) – Ism. Linn, M. D. = ALH 31. (1981). 1–4. 367–371.

Anonymus: Gesta Hungarorum. Béla király jegyzőjének könyve a magyarok cselekedeteiről. Hasonmás kiadásban megjelentette a Magyar Helikon Pais Dezső fordításában. Bp., 1977. (Bibliotheca Historica.) – Ism. Brogyányi Béla = ZSlPh 42. (1981). 1. 210–216.

Anyanyelvi nevelésünk a középiskolában. Szerk. Fülöp Lajos. Bp., 1980. Az OPI Pedagógus Továbbképző Könyvtára. – Ism. Rónai Béla = Nyr 107. (1983). 4. 469–471.

Bakos Ferenc: A magyar szókészlet román elemeinek története. Bp., 1982. Akadémiai. – Ism. Farkas Vilmos = NyK 85. (1983). 1. 210–211.; Korompay Klára = MTud 28. (1983). 7–8. 627–629.; Szabó T. Ádám = MNy 79. (1983). 2. 221–226.; Szabó T. Attila = Nyr 107. (1983). 3. 362–365.; Zsemlyei János = NyIrK 27. (1983). 1. 84–88.

Balázs János: Magyar deákság. Anyanyelvünk és az európai nyelvi modell. Bp., 1980. Gondolat. – Ism. Büky Béla = FUF 45. (1983). 1–3. 262–267.; Sólyom László = Honism 11. (1983). 4. 46–47.

Bárczi Géza: A Halotti Beszéd nyelvtörténeti elemzése. Szerk. E. Abaffy Erzsébet és N. Abaffy Csilla. Bp., 1982. Akadémiai – Ism. B. Lőrinczy Éva = Kort 27. (1983). 7. 1163–1165.

Békési Imre: Szövegszerkezeti alapvizsgálatok. Bp., 1982. Akadémiai. – Ism. Kabán Annamária = NyIrK 27. (1983). 1. 82–83.

Benkő Loránd: Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegemlékei. Bp., 1980. Akadémiai. – Ism. Büky Béla = FUF 45. (1983). 1–3. 254–262.; Kálmán Béla = ALH 31. (1981). 1–4. 360–365.; Kiss Jenő = Nyr. 107. (1983). 2. 248–252.

Benkő Loránd: Kazinczy Ferenc és kora a magyar nyelvtudomány történetében. Bp., 1982. Akadémiai. (Nyelvtudományi Értekezések 113.) – Ism. Tompa József = MNy. 79. (1983). 4. 486–489.

Blanár, Vincent–*Matejčik,* Ján: Živé osobné mená na strednom Slovensku. I. 1. Designácia, osobného mena. Bratislava, 1978. Slovenské Pedagogické Nakladatel'stvo. – Ism. Juhász Dezső = MNy 79. (1983) 4. 492–494.

Bura László: Élő nyelvünk. Bukarest, 1982. Kriterion. – Ism. Szende Aladár = NyéK 51. (1983). 98–99.

Chelimskij [Helimskij], E. A.: Devnejšije vengersko–samodijskije parallely. (Lingvističeskaja i etnogenetičeskaja interpretacija.) Moszkva, 1982. Nauka. – Ism. Lehtiranta, Juhani = FUF 45. (1983). 1–3. 273–279.

Congressus Quartus Internationalis Fennougristarum. Pars III. Acta sectionis linguisticae. Szerk. Ortutay Gyula, Bereczki Gábor, Gulya János. Bp., 1981. Akadémiai. – Ism. Honti László = NyK 85. (1983). 1. 190–193.

Contrastive Studies Hungarian–English. Ed. Dezső László. Bp., 1982. Akadémiai. (Studia Comparationis Linguae Hungaricae.) – Ism. Kontra Miklós = NyK 85. (1983). 1. 231–236.; Luthy, M. J. = UAJb 55. (1983). 153–154.

Dezső László: Studies in syntactic typology and contrastive grammar. Bp., 1982. Akadémiai. – Ism. Uhlirová, Ludmila = SS 44. (1983). 4. 344–345.

Dobossy László: Az ózdi járás 40 településének ragadványnevei. Bp., 1982. – Ism. Viga Gyula: Értékes nyelvészeti munka. = Napj 22. (1983). 2. 34.

Éder Zoltán. Újabb szempontok a „Demonstratio" hazai fogadtatásának kérdéséhez. Zum IV. Internationalen Finnougristen Kongress in Budapest, 1975. Naples, 1975. – Ism. Jászó A. Anna = ÉFOu 17. (1980–1981). 255–261.

Ember Győző: Levéltári terminológiai lexikon. Bp., 1982. Akadémiai.– Ism. Körmendy Adrienne = MTud 28. (1983). 9. 717–718.

Érsek Iván: Ungarisch. Langenscheidts praktische Lehrbuch. Ein Standardwerk für Anfanger. Berlin–München–Wien–Zürich, 1977. Langenscheidt. – Ism. Brogyányi B[éla] = UAJb 54. (1982). 156–159.

Farkas Vilmos: Görög eredetű latin elemek a magyar szókincsben. Bp., 1982. Akadémiai. – Ism. Bakos Ferenc = Nyr 107. (1983). 4. 496–499.; Büky Béla = NyK 85. (1983). 1. 207–210.; M. Nagy Ilona = ÉA 5. (1983). 1. 15.

Fejezetek a magyar leíró hangtanból. Szerk. Bolla Kálmán. Bp., 1982. Akadémiai. – Ism. Kovács Éva = NyK 85. (1983). 1. 223–229.

Ferenczy Géza: Magyarán. Válogatott cikkek, tanulmányok, előadások. Szerk. Elekfi László. Bp., 1980. Tankönyvkiadó. – Ism. Kovalovszky Miklós = Nyr 107. (1983). 2. 244–246.

B. Gergely Piroska: A kalotaszegi magyar családnevek rendszertani és funkcionális vizsgálata. Bp., 1981. Akadémiai. (Nyelvtudományi Értekezések 108.) – Ism. Kovácsné József Magda = NyIrK 27. (1983). 2. 182–184.

Guszkova, Antonyina: A társadalmi kapcsolatteremtés eszközei a mai magyar nyelvben. Bp., 1981. Akadémiai. (Nyelvtudományi Értekezések 106.) – Ism. Farkas Vilmos = MNy 79. (1983). 1. 101–103.

Heller, Georg: Comitatus Zempliniensis. Hrsg. von Gerhard Ganschow. München, 1981. (Veröffentlichungen des Finnisch-Ugrischen Seminars an der Universität München. Serie A. Die historischen Ortsnamen von Ungarn. Bd. 13.) – Ism. Kiss Lajos = Nyr 107. (1983). 4. 499–500.

Herczeg Gyula: Móricz Zsigmond stílusa. Bp., 1982. Tankönyvkiadó. – Ism. Szabó Zoltán = MNy 79. (1983). 3. 360–363.

Herczeg Gyula: A XIX. századi magyar próza stílusformái. Bp., 1981. Tankönyvkiadó. – Ism. Makay Gusztáv: Stílustanulmány visszafelé haladó hosszmetszetben. = It 65. (1983). 2. 508–515.

Horváth Iván–*Gajdics* Sándor: A szavak világában. Bp., 1982. Tankönyvkiadó. – Ism. Meskó Sándor = Inyt 26. (1983). 4. 126.

Irodalomtudományi és stilisztikai tanulmányok. Szerk. Láng Gusztáv és Szabó Zoltán. Bukarest, 1981. Kriterion. – Ism. Gáspári László = It 65 (1983). 1. 240–245.

Jakab István: Nyelvünk és mi. Bratislava, 1983. Madách. – Ism. Lacza Tihamér: Cserepek. = Hét 28. (1983). 41. 15.

Jókai-kódex. XIV–XV. század. A nyelvemlék betűhű olvasata és latin megfelelője. Bevezetéssel és jegyzetekkel ellátva közzéteszi P. Balázs János. Bp., 1981. Akadémiai. (Codices Hungaricii VIII.) – Ism. Acél Zsuzsanna = It 65. (1983). 3. 821–825.; Farkas Vilmos = NyK 85. (1983). 1. 205–206.; S. Hámori Antónia = Nyr 107. (1983). 3. 369–371.

Kálmán Béla: Munkácsi Bernát. Bp., 1981. Akadémiai. (A múlt magyar tudósai 10.) – Ism. Csúcs Sándor = NyK 85. (1983). 1. 193–195.

Kálmán Béla: The World of Names. A Study in Hungarian Onomatology. Bp., 1978. Akadémiai. – Ism. Ritter, Ralf-Peter = Kratylos 27. (1982) [1983]. 218–220.

Kecskés András: A vers hangzásvilága. Bp., 1981. Tankönyvkiadó. – Ism. Ferencz Győző = It 65. (1983). 1. 213–220.

Kiss Jenő: A rábaközi Mihályi nyelvjárásának hang- és alaktana. Bp., 1982. Akadémiai. – Ism. Balogh Lajos = NyK 85. (1983). 1. 202–205.; Gálffy Mózes = NyIrK 27. (1983). 2. 184–186.; Neetar, Helmi = SovFU 19. (1983). 1. 70–73.

Kontra Miklós: A nyelvek közötti kölcsönzés néhány kérdéséről, különös tekintettel „elangolosodó" orvosi nyelvünkre. Bp., 1981. Akadémiai. (Nyelvtudományi Értekezések 109.) – Ism. Magay Tamás = Nyr 107. (1983). 1. 120–124.; Nádasdy Ádám = NyK 85. (1983). 1. 229–231.

Kontra Miklós: Schuchardt nem angol volt. (Megjegyzések Dániel Ágnes Szaknyelv vagy szakmai nyelvhasználat című cikkéhez, Nyr. 106. (1982). 1. 337.) = Nyr. 107. (1983). 3. 331–332.

Korompay Klára: Középkori neveink és a Roland ének. Bp., 1978. Akadémiai. (Nyelvtudományi Értekezések 93.) – Ism. Kálmán B[éla] = ALH 31. (1981). 1–4. 365–367.

Kós Károly–*Szentimrei* Judit–*Nagy* Jenő: Moldvai csángó népművészet. Bukarest, 1981. Kriterion. – Ism. Achs Károlyné = Nyr 107. (1983). 4. 501–505.

Kósa László: A burgonya Magyarországon. Bp., 1980. Akadémiai. – Ism. Hajdú Mihály = MNy 79. (1983). 1. 97–99.

Kozma Dezső: Krúdy Gyula postakocsiján. Kolozsvár-Napoca, 1981. Dacia. – Ism. Kovalovszky Miklós = Nyr 107. (1983). 1. 124–126.

Lakó György: Budenz József. Bp., 1980. Akadémiai. (A múlt magyar tudósai.) – Ism. Jászó A. Anna = ALH 31. (1981). 1–4. 351–353.

Lakó György: Sajnovics János. Bp., 1973. Akadémiai. (A múlt magyar tudósai.) – Ism. Jászó A. Anna = ÉFOu 16. (1980–1981). 255–261.

Láncz Irén: Szarvas Gábor. Újvidék, 1982. Forum. – Ism. Bori Imre: Az előítéletek bírálója. = HungKözl 15. (1983). 54. 59–60.; Matijevics Lajos: Szarvas Gábor munkássága egy kis monográfia tükrében. = HungKözl 15. (1983). 54. 61–62.; Matijevics Lajos. = Üzenet 13. (1983). 1–2. 57–58.

Lengyel Zsolt: A gyermeknyelv. Bp., 1981. Gondolat. – Ism. Gál Rózsa = Inyt 26. (1983). 1. 30–31.; B. Porkoláb Judit = NyéK 53. (1983). 97–99.; Salga Attila = HevSz 11. (1983). 3. 62–63.

Lotz János: Szonettkoszorú a nyelvről. Szerk. Szépe György. Bp., 1976. – Ism. Vadai István = ItK 87. (1983). 4. 443–445.

B. Lőrinczy Éva: A magyar mássalhangzó-kapcsolódások rendszere és törvényszerűségei. Bp., 1979. Akadémiai. (Nyelvészeti tanulmányok 19.) – Ism. Vértes O. András = FoktSz 32. (1983). 12. 758–760.; Vértes Edit = Nyr 107. (1983). 3. 376–380.

Magyar Csoportnyelvi Dolgozatok. 1–9 füzet. Szerk. Hajdú Mihály. Bp., 1980–1981. ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszéke, az MTA Nyelvtudományi Intézete. – Ism. Balázs Géza = Honism 11. (1983). 2. 53–55.; Szabó József = MNy 79. (1983). 2. 231–234.

Magyar nyelvészet, 1981. [Könyvismertetések.] = HungÉrt 5. (1983). 3–4. 251–299.

A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára. Főszerk. Benkő Loránd. 1–3 kötet. Bp., 1967–1976. Akadémiai. – Ism. Hausenberg, Anu-Rest = KjK 26. (1983). 6. 329–331.

A magyar szókészlet finnugor elemei III. Főszerk. Lakó György. Szerk. Rédei Károly és K. Sal Éva. Bp., 1978. Akadémiai. – Ism. Bereczki, Gábor = ALH 31. (1981). 1–4. 315–317.

A magyar nyelvtudományi, irodalomtudományi és finnugor filológiai III. egyetemközi kongresszus. (Velence, 1977. november 8–11.) aktái Csillaghy András gondozásában. A Velencei Tudományegyetem Iráni, Urál-altaji és Kaukázusi Nyelvészeti Intézetének kiadása. Velence, 1977–1981. – Ism. Benedek Nándor: A magyar nyelv és kultúra mint areális jelenség. = MNy 79. (1983). 3. 351–357.

Magyar Személynévi Adattárak 1–50. Szerk. Hajdú Mihály. Bp., 1974–1982. Kiad. az ELTE Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. – Ism. Balázs Géza = Honism 11. (1983). 6. 55–57.

Markó Imre Lehel: Kiskanizsai Szótár. Bp., 1981. Akadémiai. – Ism. Rédei Károly = NyK 85. (1983). 1. 201–202.

Matijevics Lajos: Vizeknek szarváról. (Földrajzi neveink.) Újvidék, 1982. Forum. – Ism. Horváth Mátyás: Múlt és jelen a nevek világában. = Üzenet 13. (1983). 4. 194–195.; Penavin Olga = AUSz-SEL 27. (1983). 64–65.; – = MképesÚjs 32. (1983). 9. 19.; Vajda Zsuzsa: Vajdaság földrajzi neveiről. = Híd 47. (1983). 4. 530–532.

Mező András: A magyar hivatalos helységnévadás. Bp., 1982. Akadémiai. (Nyelvészeti tanulmányok 22.) – Ism. Péter László = Nyr 107. (1983). 3. 372–376.

Mészöly Gedeon: Népünk és nyelvünk. Bp., 1982. Gondolat. – Ism. A. Molnár Ferenc = ÉA 5. (1983). 3.16.

Mollay Károly: Német–magyar nyelvi érintkezések a XVI. század végéig. Bp., 1982. Akadémiai. (Nyelvészeti tanulmányok 23.) – Ism. Pongrácz P. Mária. = Utunk 38. (1983). 32. 8.

Murádin László: Szavak színeváltozása. (Nyelvművelő cikkek.) Kolozsvár-Napoca, 1983. Dacia. – Ism. Cs. Gyímesi Éva: Megtisztított szavak. = Utunk 38. (1983). 32. 2.; Salló László = Művelődés 36. (1983). 12. 41.

Murádin László: Szavak titka. Kolozsvár-Napoca, 1977. Dacia. – Ism. Szende Aladár = NyéK 51. (1983). 98–99.

Murvai Olga: Szöveg és jelentés. A szabad függőbeszéd szövegnyelvészeti vizsgálata. Bukarest, 1980. Kriterion. – Ism. Szász János = Utunk 38. (1983). 5. 6.

A műfordítás ma. Tanulmányok. Szerk. Bart István és Rákos Sándor. Bp., 1981. Gondolat. – Ism. Erdődy Edit = Kort 27. (1983). 2. 322–324.

Nagy Ferenc: Bevezetés a magyar nyelv szövegtanába. Bp., 1981. Tankönyvkiadó. – Ism. Szathmári István = MNy 79. (1983). 3. 357–359.

Nyelvészeti Tanulmányok. Szerk. Teiszler Pál. Bukarest, 1980. Kriterion. – Ism. Balázs Judit = MNy 79. (1983). 3. 363–366.

Nyelvművelő kézikönyv. 1. kötet. A–K. Főszerk. Grétsy László, Kovalovszky Miklós. Bp., 1980. Akadémiai. – Ism. Confortiová, Helena = SS 44. (1983). 2. 167–169.; Sebestyén Árpád: A helyes magyarság kézikönyve. = Nyr 107. (1983). 1. 41–47.

Papp György: Kanizsa és környéke földrajzi neveinek adattára. 1. Újvidék, 1982. M. Nyelv, Irod., és Hungarológiai Kutatások Int. – Ism. Matijevics Lajos: Közelebb a Tiszavidékhez. = Üzenet 13. (1983). 6. 318–320.

Penavin Olga–*Matijevics* Lajos: Temerin és környéke földrajzi neveinek adattára. Újvidék, 1982. Magyar Nyelv, Irod. és Hungarológiai Kutatások Intézete. (Vajdaság helységeinek földrajzi nevei 7.) – Ism. Papp György: Amiről a nevek vallanak. = Üzenet 13. (1983). 7–8. 413–415.

Pennaháborúk. Szerk. Szalai Anna. Bp., 1980. Szépirodalmi. – Ism. Csetneki Sándorné = ÉA 5. (1983). 1. 15.; Csókás László = It 65. (1983). 2. 519–523.

Péntek János: A kalotaszegi népi hímzés és szókincse. Bukarest. 1979. Kriterion. – Ism. Fiers Márta = MNy 79. (1983). 4. 489–492.

Peregrinuslevelek 1711–1750. Külföldön tanuló diákok levelei Teleki Sándornak. Szerk.: Hoffmann Gizella. Szeged, 1980. JATE. (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez.) – Ism. Papp László = Nyr 107. (1983). 4. 500–501.

Rácz Sándor: Földeák ragadványnevei. Szerk. Hajdú Mihály. Bp., 1982. ELTE. – Ism. Péter László = Honism (1983). 4. 55.

Regényi, Isabella–*Scherer,* Anton: Donauschwäbische Ortsnamenbuch für die ehemals und teilweise noch deutsch besiedelten Orte in Ungarn, Jugoslawien (ohne Slowenien) sowie West-Rumänien (Banat und Sathmar). Hrgs. vom Arbeitskreis donauschwäbischer Familienforscher (AkdFF). Darmstadt, 1980. (Schriftenreihe zur donauschwäbischen Herkunftsforschung 2.) – Ism. Gommermann, Andreas = ZDL 50. (1983). 1. 123–124.

Sajnovics [János] Joannes: Demonstratio idioma Ungarorum et Lapponum idem esse. Tyrnaviae, Typ. Acad. Soc. Jesu. 1770. – Ism. Korhonen, Mikko: János Sajnovics vertailevan kielitieteen edelläkävijä. = Vir 87. (1983). 2. 246–250.; Lakó György = KjK 26. (1983.) 1. 655–656.

Schubert, Gabriella: Ungarische Einflüsse in der Terminologie des öffentlichen Lebens der Nachbarsprachen. Wiesbaden, 1982. Harrassowitz. – Ism. Décsy Gyula = UAJb 55. (1983). 155–156.; Hadrovics L[ászló] = ALH 32. (1982). 1–4. 235–240.

Skalička, Vladimír: Typologische Studien. Mit einem Beitrag von Petr Sgall. Hrgs. von Peter Hartmann. Braunschweig–Wiesbaden, 1979. Verlag Friedrich Vieweg und Soh. (Schriften zur Linguistik Bd. 11.) – Ism. Brogyányi Béla = GGA 233. (1981). Heft. 1/2. 156–165.

Sinor Dénes: Tanulmányok. Bp., 1982. Akadémiai. (Nyelvtudományi Értekezések 110.) – Ism. Fehér Péter = Hét 28. (1983). 6. 15.

Smieškova, A.–*Simova,* E.: Slovensko–mad'arský frazeologický slovnik. Bratislava, 1981. Slovenské ped. nakl. – Ism. Haboštiaková, K. = SR 48. (1983). 3. 175–178.

Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae. Tomus XXV (1979 [1980]), fasciculi 1–4. – Ism. Morvay Károly = FilKözl 29. (1983). 3–4. 509–511.

Studies in English and Hungarian contrastive linguistics. Ed. Dezső László, Nemser, William. Bp., 1980. Akadémiai. – Ism. Haiman, John = Lg (1983). 2. 446–447.

Somogy megye földrajzi nevei. Szerk. Papp László, Végh József. Bp., 1974. Akadémiai. – Ism. Smilauer, Vladimir = ZPrMK 24. (1983). 3. 409–410.

Szabó T. Ádám István: Der Münchener Kodex IV. Wortschatz mit vollstandigen Wort und Formenverzeichnis. Wiesbaden, 1977. Otto Harrassowitz. – Ism. Kazár Lajos = ÉFOu 17. (1980–1981). 277–280.

Szabó T. Attila: Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár. I–III. Bukarest, 1975–1982. Kriterion. – Ism. Tóth Béla = Alf 34. (1983). 8. 88–89.

Szabó T. Attila: Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár. 2. kötet. Bukarest, 1978. Kriterion. – Ism. Korompay Klára = MNy 79. (1983). 2. 217–221.

Szabó T. Attila: Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár. 3. kötet. Bukarest, 1982. Kriterion. – Ism. Szabó T. Ádám: Az Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár megjelent kötete. = Honism 11. (1983). 4. 48–50.; Fodor István = FUM 7. (1983). 167.; Gálffy Mózes: A harmadik kötet. = Kor 42. (1983). 7. 579–581.; Mózes Huba: A harmadik pillér. = Utunk 38. (1983). 12. 2.

Szabó T. Attila: Nép és nyelv. Válogatott tanulmányok, cikkek. 4. kötet. Bukarest, 1981. Kriterion. – Ism. Grezsa Ferenc: Mai magyar enciklopédia. = ÚÍ 23. (1983). 2. 119–120.; Tolcsvai Nagy Gábor = ÉA 5. (1983). 3. 16.

Szabó T. Attila: Nyelv és irodalom. Válogatott tanulmányok, cikkek. 5. kötet. Bukarest, 1981. Kriterion. – Ism. Borbáth Dániel = RefSz 75. (1982). 5–6. 462–463.; Kósa Ferenc = NyIrK 27. (1983). 1. 88–90.; L[őrincze] L[ajos] = ÉA 5. (1983). 3. 16.

Szeli István: A magyar kultúra útjai Jugoszláviában. Bp., 1983. Kossuth. – Ism. Vajda Gábor: Művelődésszociológiai alapvetés. = Üzenet 13. (1983). 10. 541.

Szepes Erika–*Szerdahelyi* István: Verstan. Bp., 1981. Gondolat. – Ism. Rákos Péter: Reflexiók egy verstanról és a verstanról. = It 65. (1983). 1. 186–213.

Szilágyi Ferenc: Csokonai művei nyomában. Tanulmányok. Bp., 1981. Akadémiai. – Ism. Kerényi Ferenc = MTud 28. (1983). 5. 406–408.; Péter László = ItK 87. (1983). 4. 429–432.

Szilágyi Péter: Forma és világkép. Verstani tanulmányok. Bp., 1981. Szépirodalmi. – Ism. Kecskés András = It 65. (1983). 1. 220–229.

A szövegvizsgálat új útjai. Szerk. Szabó Zoltán. Bukarest, 1982. Kriterion. – Ism. P. Dombi Erzsébet: Egy szövegnyelvészeti kötetről – tanárszemmel. = Utunk 38. (1983). 32. 2.; Máté Jakab = Nyr 107. (1983). 3. 354–362.; Szilágyi Júlia = NyIrK 27. (1983). 1. 81–82.; Túrós Endre = Művelődés 36. (1983). 1. 38.

Szuromi Lajos: A versritmus elemzése az iskolában. Debrecen, 1980. Hajdú-Bihar m. Tanács V.B. Művelődési Osztályának Pedagógus Továbbképző Intézete. – Ism. B. Porkoláb Judit = Mtan 26. (1983). 1. 43–44.

Tanulmányok a kelet-európai irodalmak és nyelvek köréből Dobossy László 70. születésnapjára. Szerk. Gyivicsán Anna. Bp., 1980 [1981]. ELTE Szláv Filológiai Tanszék. – Ism. Voigt Vilmos = FilKözl 29. (1983). 1–2. 257–258.

Tanulmányok a magyar nyelv múltjából és jelenéből. (Emlékkönyv Benkő Loránd születésének 60. évfordulójára.) Szerk. Hajdú Mihály és Kiss Jenő. Bp., 1981. ELTE – Ism. Kálmán Béla = Nyr 107. (1983). 3. 366–369.

Temesi Mihály: A magyar nyelvtudomány. Irányok és eredmények a felszabadulás óta. Bp., 1980. Gondolat. – Ism. Fazakašová, M. = JČ 34. (1983). 1. 90–92.

Tolna megye földrajzi nevei. Bp., 1981. Akadémiai. – Ism. Takács Lajos = ÉA 5. (1983). 2. 16.; Bárdosi János = VasiSz 37. (1983). 1. 134–137.; Hornung, Maria = BNF 18. (1983). 2. 193.; Kálmán Béla = MNy 79. (1983). 2. 226–230.; Kiss Lajos = Nyr 107. (1983). 2. 246–248.; Radomski, R. = UAJb 55. (1983). 156–159.; Šmilauer, Vladimír = ZPrMK 24. (1983). 3. 414–415.

Tótfalusi István: Vademecum. Szokatlan szavak szótára. Bp., 1983. Móra. – Ism. Kovalovszky Miklós: Szótár az ifjúságnak. = ÉI 27. (1983). 13. 2.

Új Magyar Tájszótár A–D. Főszerkesztő: B. Lőrinczy Éva. Bp., 1979. Akadémiai. – Ism. Jožef Juhas [Juhász József]: Novyj Vengerskij Dialektnyj Slovar'. = ALH 31. (1981). 1–4. 358–360.

Vago, Robert M.: Hungarian generative phonology. Bloomington, 1975. Indiana Univ. Linguistic Club. – Ism. Mészöly G. B. = UAJb 55. (1983). 143–147.

Vago, Robert M.: The sound pattern of Hungarian. Washington, 1980. Georgetown Univ. Press. – Ism. Jensen, T. John = Lg 58. (1982). 1. 218–221.

Vas megye földrajzi nevei. Szerk. Végh József és Balogh Lajos. Szombathely, 1982. Vas megyei Múzeumok Igazgatósága. – Ism. Csiszár Károly: Vas megye földrajzi neveinek összegyűjtéséről. = Honism 11. (1983). 5. 58–59.; Penavin Olga: A népi kölcsönhatás emlékei. = Üzenet 13. (1983). 9. 469–473.

Verseghy Ferenc: Analiticae institutionum Linguae Hungaricae. A magyar nyelv törvényeinek elemzése. Ford. Bartha Lászlóné, Borók Imre et al. Szerk. Szurmay Ernő. Szolnok, 1972–1979. Megyei Könyvtár. 1–12. füzet. – Ism. Hopp Lajos = Hel 29. (1983). 2. 263.

Zala megye földrajzi nevei. Szerk. Papp László, Végh József. Zalaegerszeg. 1964. Zala m. Tanácsa. – Ism. Šmilauer, Vladimir = ZPrMK 24. (1983). 3. 409–410.

Zalabai Zsigmond: Tűnődés a trópusokon. Pozsony, 1981. Madách. – Ism. Büky László = AUSz-SEL 27. (1983). 49–51.; Pályi András: Perújítás szóképügyben. = ÉI 27. (1983). 15. 10.

Zsilka J[ános]: Dialectics of the motion forms in language. Bp., 1981. Akadémiai. – Ism. Kociská, J. = JČ 34. (1983). 2. 197–200.

Zsilka János: Jelentés-integráció. Bp., 1978. Akadémiai. – Ism. Károly Sándor = NyK 85. (1983). 1. 211–213.

A magyar néprajztudomány bibliográfiája, 1983

Összeállította: S. Gémes Magda

TARTALOM

A. Általános
I. Bibliográfia, katalógus ... 189
II. Kutatók ... 189
III. Tudomány- és kutatástörténet ... 194
IV. Általános elméleti és módszertani kérdések ... 195
V. Összefoglaló és vegyes tartalmú művek ... 196
VI. Gyűjtési és kutatási beszámolók ... 197
VII. Folklorizmus ... 197
VIII. Néprajzi filmek, fényképezés ... 199
IX. Személyi és tudományos hírek ... 199
X. A néprajz szervei ... 200
A) Muzeológiai kérdések ... 200
B) Múzeumok ... 200
C) Kiállítások ... 201
D) Tájházak ... 202
E) Néprajzi gyűjtemények ... 202
F) Néprajzi gyűjtőpályázat ... 202
G) Kongresszusok, konferenciák, tudományos tanácskozások ... 202
H) Magyar Néprajzi Társaság ... 203
XI. Népi műemlékvédelem ... 203

B. Tájak, népcsoportok
I. Tájak, települések ... 204
II. Népcsoportok ... 206

C. Tárgykörök
I. Település, építkezés, lakóház ... 206
II. Földművelés, növénytermesztés, erdőgazdálkodás, gazdasági eszközök ... 207
III. Gyűjtögetés, halászat, vadászat, méhészkedés ... 209
IV. Állattartás, pásztorkodás ... 210
V. Kereskedelem, vásárok ... 211
VI. Közlekedés, teherhordás ... 211
VII. Táplálkozás ... 212
VIII. Népi technológia, malom ... 213

IX. Népművészet ... 213
A) Általános és elméleti kérdések ... 213
B) Faragás, festés ... 214
C) Hímzés ... 215
D) Szövés ... 215
E) Egyéb díszítőművészet ... 216
X. Mesterség, kézmű- és kisipar ... 216
XI. Bútor és lakáskultúra ... 216
XII. Kerámia ... 217
XIII. Viselet, ékszer ... 217
XIV. Társadalom, társadalomnéprajz ... 218
A) Történeti és általános kérdések ... 218
B) Jelenkutatás – a mai magyar falu társadalma ... 219
C) Család, családszervezet ... 219
D) Nemek, korcsoportok ... 220
E) Osztályok, rétegek ... 220
F) Nevek ... 221
G) Intézmények ... 221
1. Iskola, oktatás ... 221
2. Katonaság ... 222
3. Céhek ... 222
4. Egyesületek, társulások ... 222
XV. Jog ... 223
XVI. Néphit, vallás, mitológia ... 224
XVII. Orvoslás, állatgyógyítás, természetismeret ... 226
XVIII. Szokás ... 227
A) Általános és elméleti kérdések ... 227
B) Az emberi élet ... 227
C) Az esztendő ... 229
D) Munkavégzéshez kötődő szokások ... 230
XIX. Népköltészet ... 230
A) Általános és elméleti kérdések ... 230
B) Népköltési gyűjtemények ... 230
C) Népi líra ... 231
D) Mese ... 232
E) Monda, legenda ... 232
F) Ballada ... 232
G) Kisebb műfajok: találós kérdések, szólások, egyéb kisepika ... 233
XX. Népi írásbeliség, paraszti önéletírások, emlékiratok ... 233
XXI. Népzene, népi hangszerek, zenetörténet ... 233
XXII. Tánc ... 235
XXIII. Játék ... 236
1983-ban ismertetett néprajzi és néprajzi érdekű irodalom ... 236

A. ÁLTALÁNOS

I. Bibliográfia, katalógus

*Jahresbibliographie der Volskballadenforschung 1981. Mit Nachträgen. Hrsg. Zmaga Kumer. = Jahresbibliographie der Volksballadenforschung. XI. 1982. 1–48. [Magyar vonatkozásokkal.]

A magyar néprajztudomány bibliográfiája, 1980. Összeáll. S. Gémes Magda. = HungÉrt IV. 1982 [1983]. 1–4. 539–588.

A magyar néprajztudomány bibliográfiája, 1981. Összeáll. S. Gémes Magda.= HungÉrt V. 1983. 1–2. 195–263.

A magyar néprajztudomány bibliográfiája, 1982. Összeáll. Serfőzőné Gémes Magda. Bibliographie der Ungarischen Volkskunde 1982. Zusammengestellt Magda S. Gémes. = NH XII. 5–6. 99–172.

A Néprajzi Múzeum kéziratgyűjteményének katalógusa. 3. Földrajzi- és névmutató. Bp., 1983. MTA Néprajzi Kutató Csoport – Néprajzi Múzeum. 267 l. (Előmunkálatok a magyarság néprajzához 5/C.)

Az Őrség bibliográfiája. Gyűjt. és összeáll.: Köbölkuti Katalin, Nagy Imre. Szombathely, 1983. Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár. III, 211 l.

Tájékoztató bibliográfia a városok néprajzi-antropológiai kutatásához. Szerk. Fejős Zoltán, Niedermüller Péter. Bp., 1982[!1983]. Népművelési Intézet. 128 l. (Folklór, társadalom, művészet 12.)

II. Kutatók

A múzeumi kutatók irodalmi munkássága az 1980. évben. Wissenschaftliche Tätigkeit. = Alba Regia XX. 284–286.

BÁLINT SÁNDOR

*FÉL Edit: Emlékezés Bálint Sándorra. = A Ráday Gyűjtemény Évkönyve II. 1981 [1982]. 341–345.

BÁRDOSI JÁNOS

BÁNDY Gábor: Bárdosi János néprajzkutató (1933–1983). = VHK 2. 39–40.

FILEP Antal: Bárdosi János 1933–1983. = NH XII. 3–4. 92–94.

BARTÓK BÉLA

BENKŐ András: Bartók és a magyar néptánc. = Művelődés XXXVI. 1. 29–31.

*UJFALUSSY József: Béla Bartók ... ur folkmusikens källa. (Bartók-breviárium) Brev, artiklar, dokument mammanställda av ––. Översättning av Sara Arvidsson. Göteborg, 1981. Anthropos. XIV.,479 l., 8 t.

BEKE ÖDÖN

VOIGT Vilmos: Beke Ödön mint folklorista. = NyK LXXXV. 2. 265–272.

BERZE NAGY JÁNOS

KRISTON VÍZI József: Berze Nagy János emlékezete. Tudományos tanácskozás Besenyőtelken. = NH XII. 1–2. 10–11.

BORSAI ILONA

Borsai Ilona 1924–1982. A bibliográfiát összeállította: Kapronyi Teréz. = Ethn XCIV. 2. 306–311.

CSABA JÓZSEF

BÁRDOSI János–HORVÁTH Ernő: Köszöntjük Csaba Józsefet 80. születésnapján. Glückwünsche an József Csaba zu seinem 80. Geburtstag. = VasiSz XXXVII. 3. 459–470. Bibliogr. 463–470.

CSILLÉRY KLÁRA

KRESZ Mária: Csilléry Klára 60 éves. = NH XII. 3–4. 74–76.

CSŰRY BÁLINT

BALASSA Iván: Csűry Bálint 1886–1941. = Hagyományápolás és megújulás. Debreceni magyar nyelvészeti napok. 1981. nov. 12–14. Összeáll. és szerk. Sebestyén Árpád. Debrecen, 1983. KLTE. 35–43. (Opera Facultatis Philosophicae Universitatis de Ludovico Kossuth nominatae 8.)

DIÓSZEGI VILMOS

VERES Péter: Diószegi Vilmos öröksége. = MN XLVI. 112. 4.

DOMANOVSZKY GYÖRGY

BODROGI Tibor: Domanovszky György 1909–1983. = NH XII. 1–2. 48–50. Bibliogr. 49–50.

MORVAY Judit: Ma temetik Domanovszky Györgyöt. = MN XLVI. febr. 22. 3.

DÖMÖTÖR SÁNDOR

K. J.: Dömötör Sándor 75 éves. = NH XII. 1–2. 25.

DÖMÖTÖR TEKLA

Szokás dolga. Beszélgetés Dömötör Tekla néprajztudóssal. = MHírl XVI. 24. 7.

EGYÜD ÁRPÁD

*Beszélgetés Együd Árpáddal, a Somogy megyei múzeumok tudományos főmunkatársával, a Siófoki Népfőiskola egykori hallgatójával. Riporter: Matyikó Sebestyén József. = SomHonHír 1982. 2. 41–45.

FALVAY Károly: Együd Árpád. = Táncműv IX. 11. 21–22.

KNÉZY Judit: Együd Árpád. 1921. január 30. Perőcsény–1983. augusztus 17. Kaposvár. = NH XII. 3–4. 94.

ERDÉLYI JÁNOS

*HOPPÁL Mihály: Erdélyi János és a magyar folklór. = MK XXXIX. 1982. 84–90.

ERDÉLYI ZSUZSANNA

Apokrif imádságok gyűjtője. Riporter: Bálint Éva. = MHírl XVI. 161. 9.

GERGELY PÁL

KOVÁCS Ágnes: Búcsú Gergely Páltól. = Ethn XCIV. 3. 452.

GUNDA BÉLA

SOÓS Árpád: Gunda Béla és a magyar néprajz új iránya. = Jászk XXIX. 3. 26–27.

HAÁZ FERENC

SOMOSDI VERESS Károly: A múzeumalapító. = Művelődés XXXVI. 12. 25–26. [Haáz Ferenc Rezső etnográfus, Székelyudvarhely.]

IPOLYI ARNOLD

CSÁKY Károly: Ipolyi Arnold nyomában. = ISz XXVI. 10. 907–915.

LISZKA József: Ipolyi Arnold (1823–1886). = Hét XXVIII. 43. 15.

KESZI KOVÁCS LÁSZLÓ

BALASSA Iván: A 75 éves Keszi Kovács László köszöntése. = NH XII. 1–2. 23–24.

KISS LAJOS (néprajzkutató)

FILEP Antal: Kiss Lajos és tevékenysége. Lajos Kiss and his Life-Work. = Kiss Lajos Emlékkönyv. Hódmezővásárhely, 1983. 23–58., 417–418.

MÓRICZ Zsigmond–ORTUTAY Gyula–SIPKA Sándor: A „szegény ember" az „Atya" és a módszere. The „poor people", the „Master" and his method. (Vallomások Kiss Lajosról) = Kiss Lajos Emlékkönyv. Hódmezővásárhely, 1983. 9–22.

PÁLL István: Kiss Lajos néprajzi kutatásai a Rétközben. = MK XLIII. 80–82.

KISS LAJOS (népzenekutató)

RAJECZKY Benjamin: Búcsú Kiss Lajostól 1900–1982. = Ethn XCIV. 1. 149–152.

KODÁLY ZOLTÁN

ÁG Tibor: Kodály Zoltán és a szlovákiai magyar zenekultúra. (Kövesdi János interjúja Ág Tibor népzenekutatóval.) = ISz XXVI. 1. 70–76.

BÉKEFI Antal: Találkozásaim Kodály Zoltánnal. = VasiSz XXXVII. 2. 294–306.
BERLÁSZ Melinda: A Magyar Néprajzi Társaság megemlékezése Kodály Zoltánról. = NH XII. 1–2. 1–2.
COSMA, Viorel: Kodály a román sajtó tükrében. = Művelődés XXXVI. 4. 28–30.
FASANG Árpád: Kodály Zoltán pedagógiai munkássága. = Köznevelés XXXIX. 4. 6–7.
*Hudba patri vsetkym. Personalna bibliografia: Zoltán Kodály a Slovensko. Összeáll.: Anna Jonásová. Galánta, 1982. Okresná Kniznica v Galante. 77 l.
Kodály Zoltán a magyar tánc kérdéseiről. Riporter: Szenthegyi István. = Táncművdok 17–20.
KODÁLY Zoltán: „... ép testben ép lélek lakozzék." = Zene, tánc. Bp., 1982 [1983!]. 5–8.
S. LACKOVITS Emőke: Kodály-emlékest Veszprémben. = NH XII. 3–4. 83–84.
MÓSER Zoltán: „Erre leltük földnek nyomát...": Kodály Zoltán nyomában. = Zene, tánc. Bp., 1982. [1983!]. 48–53.
*OLSVAI Imre: Megemlékezés Kodály Zoltánról. Zoltán Kodály muistelui. Pamjati Zoltana Kodály. Rememoro pri Zoltán Kodály. = SMK V. 1982. 121–132. [A Kaposvári Csíky Gergely színházban 1982. december 20-án rendezett ünnepi Kodály-hangverseny megnyitója.]
RAJECZKY Benjamin: Kodály Zoltán és a Magyar Néprajzi Társaság. Zoltán Kodály und die Ungarische Ethnographische Gesellschaft. = Ethn XCIV. 4. 530–533.
SÁROSI Bálint: Instrumental folk music in Kodály's Works. = StudMus XXV. 1–4. 23–38.
STOCKMANN, Erich: Zoltán Kodály und der International Folk Music Council. = StudMus XXV. 1–4. 5–13.
SZALAY Olga: Kodály a népdalgyűjtő. Kodály als Volksliedsammler. = Ethn XCIV. 4. 548–554.
VARGYAS Lajos: Kodály a nemzeti géniusz. Kodály als nationaler Genius. = Ethn XCIV. 4. 521–529.
VARGYAS Lajos: Kodály, a tudós és tudós-nevelő. = MNy LXXIX. 3. 265–275.
VARGYAS Lajos: Wirkung der Volksmusikforschung auf Kodálys Schöpfungen. = StudMus XXV. 1–4. 39–60.
VIKÁR László: Along Kodály's path. = StudMus XXV. 1–4. 15–22.

KÓS KÁROLY

KÓS Károly–LÁSZLÓ Gyula: Kós Károly emlékezete. = Ttáj XXXVII, 12. 24–30.

LAJTHA LÁSZLÓ

PÁVAI István: Lajtha László. = Művelődés XXXVI. 6. 31–32.

MAGYAR LÁSZLÓ

Magyar László. Összeáll.: Fülöp Katalin. Szombathely, 1983. Berzsenyi Dániel Megyei Kvt. 4, 54 l. (Vasi életrajzi bibliográfiák 11.)

MARTIN GYÖRGY

K. K.: Martin György halálára. = MN XLVI. 269. 5.

NAGY CZIROK LÁSZLÓ

BÁRTH János: Száz éve született Nagy Czirok László. = Fo XV. 12. 85–87.

ORTUTAY GYULA

BARÓTI Dezső: Gyula Ortutay 1910–1978. = ÉFOu XVI. 1980–1981. (1983.) 215–223.

PENAVIN OLGA

Tudós és pedagógus. Beszélgetés Penavin Olgával. Riporter: Burányi Nándor. = Híd XLVII. 2. 222–231.

PESOVÁR FERENC

ANDRÁSFALVY Bertalan: Pesovár Ferenc emlékezete. = KözművF 1983. 1. 31.; Táncmüv VIII. 7. 21-23.

ANDRÁSFALVY Bertalan: Sirató Pesovár Feri halálára. = FMSz 1. 123–124.

MARTIN György: Pesovár Ferenc 1930–1983. = NH XII. 1–2. 51–52. Táncművdok 222–226.

SONNEVENDNÉ LACKOVITS Emőke: Pesovár Ferenc emlékezete (1930–1983). = Horizont XI. 4. 26–29.

TAKÁCS Imre: Beszélgetés Pesovár Ferenccel. = FMSz 1. 105–122.

TAKÁCS Imre: Örökre félbehagyott...= FMSz 1. 103–104. [Emlékezés Pesovár Ferencre.]

RAJECZKY BENJAMIN

R. B.: Hatvan év a magyar zenetanításban. Riporter: Hölvényi György. = Napj XXII. 1. 34–35.

A zenét művelni kell. Beszélgetés Rajeczky Benjamin életéről, tudományos munkásságáról. Riporter: Tripolszky László. = Népszabadság XLI. 6. 16.

REGULY ANTAL

HUDI József: Reguly Antal északi útja és Veszprém megye. Szevernaja poezdka Antal Reguly i oblaszt' Veszprem. = VMMK XVI. 1982 [1983]. 223–236.

SCHEIBER SÁNDOR

VOIGT Vilmos: Scheiber Sándor hetven éves. = NH XII. 3–4. 73–74.

SOZÁN MIHÁLY

Négy évszak falun. Beszélgetés Sozán Mihály kultúrantropológussal. Riporter: Szále László. = ÉI XXVII. 36. 7.

SZÉKELY LÁSZLÓ

HOFER Tamás: Székely László 1912–1982. = Ethn XCIV. 3. 453–455.

SZŰCS SÁNDOR

BELLON Tibor: Szűcs Sándor 1903–1982. = BékésiÉ XVIII. 4. 492–496.

*DANKÓ Imre: Meghalt a három föld tudósa: Szűcs Sándor búcsúztatása. = ÚjAur 1982. 3. 153–155.

*DANKÓ Imre: Szűcs Sándor. (1903. okt. 23.–1982. aug. 2.) = MK XL. 1982. 103.

DANKÓ Imre: Szűcs Sándor élete és munkássága. = MK 43. 7–14.

MOLNÁR Balázs: Szűcs Sándor 1903–1982. Sándor Szűcs 1903–1982. = Ethn XCIV. 4. 615–617.

MORVAY Péter: Szűcs Sándor Molnár Lászlóhoz írt leveleiből. = Honism XI. 2. 62–64.

TÁBORI GYÖRGY

BALASSA Iván: A 70 éves Tábori György köszöntése. = BékésiÉ XVIII. 4. 489–491.

TÓTH JÁNOS

BÁRDOSI János: Tóth Jánosra emlékezünk. = Savaria XIII–XIV. (1979/1980) 1983. 295–303.

ÚJSZÁSZY KÁLMÁN

BALASSA Iván: A nemzeti kultúra ápolója. Újszászy Kálmán 80 éves. = Honism XI. 4. 39–41.

VAJKAI AURÉL

S. LACKOVITS Emőke: Vajkai Aurél 80 éves. = NH XII. 3–4. 71–73.

VINCZE ISTVÁN

KODOLÁNYI János: Vincze István 1922–1982. A bibliográfiát összeáll.: Serfőzőné Gémes Magda. = Ethn XCIV. 3. 448–451.

III. Tudomány- és kutatástörténet

BALASSA Iván: Herder, Bécs és Magyarország. = FilKözl XXIX. 1–2. 191–196.

BENCSIK János: A Sárrét-kutatás Békés megyei eredményei és feladatai. = MK 43. 37–41.

BODROGI Tibor: A magyar társadalomnéprajz Ortutay Gyula korai műveiben. = Népi kult-népi társ XIII. 11–19.

DÁM László: A Sárrét népi építészete kutatásának aktuális feladatai. = MK 43. 35–36.

DANKÓ Imre: Püspökladány – Sárrétkutatás. = MK 43. 3–6.

DEMETER József: Egy régi falukutatás nyomában. = Kor XLII. 7. 538–544. [Bálványosváralja.]

EGYED Ákos: Közösségkutatás és falutipológia. = Kor XLII. 5. 378–382.

FÖLDESNÉ GYÖRGYI Erzsébet: Házasságkötés és lakodalom: A konferencia tanulságai és a téma kutatása Magyarországon. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 467–472.

FÜZES Endre: Ergebnisse und Aufgaben in der Forschung der Gebäude des ungarischen Bauernhofes. Eredmények és feladatok a magyar parasztudvar építményeinek kutatásában. = MűvH XXI. 5–19.

FÜR Lajos: Kisebbségi tudományművelés Erdélyben. = Alf XXXIV. 3. 37–57.

GUNDA Béla: A magyar néprajz az európai etnológiában. = NH XII. 3–4. 78–79.

HERMAN Ottó: A pokol cséplője. Vál., sajtó alá rend., az utószót írta Erdődy Gábor. Bp., 1983, Magvető. 416 l.

HOFER Tamás: Magyar–amerikai közös néprajzi kutatás. = NH XII. 3–4. 80.

KANYAR József: „Múzsáknak szentelt kies tartomány." Tanulmányok Somogy művelődéstörténetéből (XVIII–XX. sz.). Kaposvár, 1983. Somogy megyei Levéltár. 327 l., 3 t. (Somogyi Almanach 36–40.) [Herman Ottó ismeretlen levelei. Vikár Béla, Xantus János.]

KÓS Károly: Orosz Endre följegyzései ősi jellegű néprajzi tárgyakról. = NépismDolg 1983. 23–42.

KÓSA László: Hagyományok lexikona. Beszélgetés a néprajz helyzetéről. Riporter: Szegedy-Maszák Mihály. = ÉI XXVII. 32. 7.

LISZKA József: Folklórtól a folklorizmusig. (Gondolatok néhány folklorisztikai kiadvány kapcsán.) = Hét XXVIII. 40. 14–15.

LISZKA József: Önismeretünk bölcsőjénél. (Két világháború közötti néprajzi kutatásunk a Magyar írás publikációinak tükrében.) = ISz XXVI. 10. 916–919.

MIKLYA Jenő: A szeghalmi Helytörténeti Közgyűjtemény és a Sárrét-kutatás kérdései. = MK 43. 45–47.

MOLNÁR Ambrus: Hozzászólás Orosz István egyetemi tanár A Sárrét-kutatás mai állása című előadásához. = MK 43. 42–45.

OROSZ István: A Sárrét-kutatás mai állása. = MK 43. 14–19.

*PAVELESCU, Gheorghe: Die Erforschung der Volkskultur im Rumänien. = FVL XXV. 1982. 1–2. 78–96. [Nagy Olga és Faragó József tevékenységének bemutatásával.]

SOLYMOS Ede: Ki volt Jelky András? Wer war Andreas Jelky? Baja, 1983. Türr István Múz. 66 l. (A bajai Türr István Múzeum kiadványai 25.)

SZILÁGYI Miklós: A néprajz a vidéki múzeumok évkönyveiben (1977–1980). = HungÉrt IV. 1982[1983]. 1–4. 623–633.

UJVÁRY Zoltán: Szempontok a Sárrét folklórjának kutatásához. = MK 43. 31–34.

VERES Péter: Az MTA Néprajzi Kutató Csoport kapcsolatai a szovjet néprajztudománnyal. = NH XII. 3–4. 81–82.

VOIGT Vilmos: Is there a logic of culture? Van-e logikája a kultúrának? = MűvH XXI. 239–245.

IV. Általános elméleti és módszertani kérdések

FEJŐS Zoltán–NIEDERMÜLLER Péter: Témák és irányzatok a városok antropológiai-néprajzi kutatásában. = Vság XXVI. 2. 48–59.

FEJŐS Zoltán–NIEDERMÜLLER Péter: Az urbanizáció néprajzi vizsgálata. = Gyűjtési útmutató. A Honismeret melléklete. XI. 4. 4 p.

GUNDA Béla: Eredményeinkről. About our achievements. = Ethn. XCIV. 1. 147.

HOFER Tamás: A „tárgyak elméleté"-hez. Felszerelések és tárgyegyüttesek néprajzi elemzése. = Népi kult-népi társ XIII. 39–64.

HOPPÁL Mihály: Életmód-modellek és/mint kulturális paradigmák. = Műhely VI. 1. 56–69.

KRISTON VÍZI József: Adalékok a Heves megyei egyházlátogatási jegyzőkönyvek néprajzi vizsgálatához. = Honism XI. 3. 32–34.

MAKKAI László: A középkori magyar hitvilág problematikájához. To the problems of medieval Hungarian beliefs. = Ethn XCIV. 1. 106–116.

MEKIS János: Falvaink élő hagyománya honismeret vagy önismeret? = FMSz 1. 125–131.

MORVAY Péter: A honismereti táborok jelentősége. = Honism XI. 6. 33–34.

NAGY Jenő: Néprajz és nyelvtudomány. = NépismDolg 1983. 7–22.

A néprajztudomány feladata és részei. Összeáll.: Balassa Iván. = Népművészeti Akadémia. 1983. 6–10.

NIEDERMÜLLER Péter: Az akció mítosza: Szempontok az átmenet rítusainak szemiotikai értelmezéséhez. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 409–417.

PÓCS Éva: Gondolatok a magyarországi boszorkányperek néprajzi vizsgálatához. Some ideas on the study of Hungarian witch trials. = Ethn XCIV. 2. 134–146.

SÁRKÁNY Mihály: A lakodalom funkciójának megváltozása falun. Changes in the function of wedding celebrations in Hungarian villages. = Ethn XCIV. 2. 279–285.

SILVERMAN, Sydel: A parasztság-tanulmányok alakulása az antropológiában: a paraszt fogalma és a kultúra fogalma. = Ethn XCIV. 1. 89–105.

SZEGEDY-MASZÁK Mihály: Félreértés eloszlatása végett. = Ethn XCIV. 1. 147–148. [Vélemények a Magyar Néprajzi Lexikonról folyó vitáról.]

VARGA Gyula: A sárréti gazdálkodás kutatásának tapasztalatai a berettyóújfalui monográfia szerkesztésének tükrében. = MK 43. 21–25.

VARGYAS Lajos: Nomádkori hagyományok vagy udvari-lovagi toposzok? A Szent László-hagyomány vitájához. Nomadic traditions or toposes of medieval court epic? To the debate on the St. Ladislaus tradition. = Ethn XCIV. 2. 296–302.

Vélemények a Magyar Néprajzi Lexikonról folyó vitáról. Opinions about the debate on the Hungarian Ethnographic Encyclopaedia. = Ethn XCIV. 1. 147–148.

VOIGT Vilmos: Folklore function in the development of creativity. = EthnEuropaea XIII. 2. 180–188.

V. Összefoglaló és vegyes tartalmú művek

BARABÁS Jenő: Anyagi kultúránk a honfoglalás előtt. = Fo XV. 7. 13–19.

*Creativity and tradition. Chrestomathy. Ed. by Vilmos Voigt. Kreativitás és hagyomány. Szöveggyűjtemény. Szerk. Voigt Vilmos. Bp., 1982. Népművelési Intézet. 180 l. [A „Tradition and creativity" III. kötete.]

KATONA Imre: Arcunk idegen tükörben. Magyarságunk az összehasonlító néprajz mérlegén. = Fo XV. 4. 73–78.

Népismereti dolgozatok 1983. Szerk.: Kós Károly, Faragó József. Bukarest, 1983. Kriterion. 227 l.

Név és társadalom, 1980. Szerk. Hajdú Mihály, Rácz Endre. Veszprém 1983. TIT Veszprém megyei Szerv., HN Veszprém megyei Szerv. 266 l. (Veszprém megyei honismereti tanulmányok 7.)

Nomád társadalmak és államalakulatok. Tanulmányok. Szerk. Tőkei Ferenc. Bp., 1983. Akadémiai K. 390 l. (Kőrösi Csoma kiskönyvtár 19.)

Vizsgakérdések. Bp., 1983. Tudományos Ismeretterjesztő Társulat és Népi Iparművészeti Tanács. 154 l. (Népművészeti Akadémia) [A TIT néprajzi tanfolyamainak vizsgakérdései.]

VI. Gyűjtési és kutatási beszámolók

BALASSA Iván: Internationales Sekretariat für die Erforschung der Geschichte der Bodenbaugeräte. = EthnEuropaea XIII. 1982–1983. 1. 98–103.

BALÁZS Géza: Az ELTE néprajz szakosainak kutatótábora. = NH XII. 1–2. 40–41.

BALÁZS Géza: Néprajzi gyűjtési gyakorlat Ároktőn. = Honism XI. 6. 63.

BARNA Gábor: Néprajzi kutatások a szlovákiai Ung-vidék magyar falvaiban. = Ethn XCIV. 1. 158–160.

BARNA Gábor: Néprajzi kutatótábor az Ung vidékén. = NH XII. 3–4. 86–87.

BARTHA Elek: Néprajzi kutatások Gömörben. = NH XII. 3–4. 87.

BARTHA Elek: Néprajzi kutatótábor a Csermosnya völgyében. = NH XII. 3–4. 85.

BARTHA Elek: Néprajzi kutatótábor a Medvesalján. = NH XII. 1–2. 40.

HALÁSZ Péter: A szomszédos országokban folyó magyar néprajzi kutatásokról. = Honism. XI. 1. 22–23.

KATONA Imre: Magyar néprajzi kutatások Jugoszláviában (1970–1982). = Fo XV. 10. 75–89. [Tematikus áttekintés.]

A Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutató Csoportjának működése (1967–1981). Összeáll.: Kósa László, Paládi-Kovács Attila. = Népi kult-népi társ. XIII. 309–315.

PESOVÁR Ferenc: Néprajzi gyűjtőutak. Ethnographische Exkursionen. = Alba Regia XX. 282.

V[IGA] Gy[ula]: Középiskolás néprajzi tábor a Bükkalján. = NH XII. 3–4. 87–88.

VOIGT Vilmos: A mai budapesti gyermekfolklór kutatása. Research on contemporary children's folklore in Budapest. = Ethn XCIV. 3. 487–492.

VII. Folklorizmus

CSÓKOS Györgyi–PÉTERFY László–TARJÁN Gábor: Népművészeti alkotóműhelyek. Egyek, Velem, Magyarlukafa, Gödöllői Galéria, 1983. március 7–30. Gödöllő, 1983. Gödöllői Galéria. 15 l., 18 t. (Népművészet, közösségi művészet 5.)

*Education, art, folklore, game. Ed. by Klára Hosszú. Oktatás, művészet, folklór, játék. Szerk. Hosszú Klára. Bp., 1982. Népművelési Int. 113 l. [A „Tradition and creativity" II. kötete.]

ERDÉSZ Sándor: A népművészet napjainkban. = SzabolcsSzatmáriSz XVIII. 2. 74–79.

FARAGÓ József: Csak tiszta forrásból – és a folkloristák felelőssége. = Művelődés XXXVI. 10. 33–34.

FARAGÓ József: Iskolai folklórköreink csendes seregszemléje. = Utunk XXXVIII. 47. 4.

FARAGÓ József: Tánckutatásunk a táncházmozgalomban. = Művelődés XXXVI. 6. 30–31.

HOPPÁL Mihály: A folklór mai formáiról. = Alf XXXIV. 7. 49–58.

Iparművészet, népművészet, népi iparművészet. Összeáll.: Lengyel Györgyi. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 116–126.

*KISS Imre: A munkásdalos kultúra fejlődése Makón, 1921–1939. Makó, 1982. Csongrád megyei Múzeumok Igazgatósága. 39 l. (A Makói Múzeum füzetei 29.)

LACKÓ Miklós: Kulturális megújulás és népművészet. – A folklorizmus szerepe a századelő Magyarországán. = Je XXVI. 3. 251–261.

MAÁCZ László: Néptáncművészet és néptáncmozgalom. = Magyar táncművészet. Bp., 1983. 53–108.

Mai magyar népi iparművészet. Előszó: Domanovszky Endre. Bibliogr. Varga Marianna. Bp. 1983. Képzőműv. Alap. 269 l.

MARTIN György: A férfi táncok pedagógiai és táncházi alkalmazásáról. = Zene, tánc. Bp., 1982 [1983!]. 56–67.

NAGY Jenő: Népviseletkutatás és táncház. = Művelődés XXXVI. 11. 31–32.

A népi iparművészet krónikája. Összeáll.: Lengyel Györgyi. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 134–137.

SOÓS Pál: Népi-paraszti kultúra, folklorizmus, szocialista kultúra. = MTud XC. Új folyam XXVIII. 1. 17–25.

SZÉLL Jenő: Népzene és szórakoztatás. = Fo XV. 4. 54–59.

TIMAFFY László: A pávakörök közművelődési tevékenysége. A Hédervári Pávakör működésének példáján. = Honism XI. 5. 6–10.

*Tradition and creativity. Ed. by József Zelnik. Information and Methodology Centre for Folk Culture. „FOLKCULT". Hagyomány és kreativitás. Bp., 1982. Népművelési Intézet. 3 db. [A kötetek az 1982. aug. 21–24-én Kecskeméten rendezett „International Workshop Meeting on Traditional Culture and Creativity Today" részére készültek.]

Vélemények a folklorizmusról. = Ethn XCIV 3. 434–447.

WESETZKYNÉ SÁFRÁNY Zsuzsa: A folklorizmus-kutatás kérdései a népi iparművészetben. = BarMűv 1. 62–73.

Zene, tánc. Zene- és Táncosztály módszertani kiadványa. Összeáll.: Nagy Judit. Bp., 1982 [1983!]. Népművelési Intézet. 120 l.

VIII. Néprajzi filmek, fényképezés

KUNT Ernő: Photography and the peasant. = NHQu XXIV. 92. 140–143.

IX. Személyi és tudományos hírek

Balassa Iván kitüntetése. = NH XII. 1–2. 36.

Balassa Iván külföldi kitüntetése. = NH XII. 3–4. 76–77. [A Svéd Gusztáv Adolf Tudományos Akadémia külföldi tagjai sorába választotta.]

Bárdosi Jánosnak a Magyar Nyelvtudományi Társaság Csűry Bálint Emlékérmet adományozott. = NH XII. 1–2. 37.

Domonkos Ottó Nívó-díjban részesült. = NH XII. 1–2. 37.

Egyetemi doktori disszertációk. = NH XII. 3–4. 69–70. [A budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen: Szűcs Judit: Szentes és környéke táplálkozása a századfordulón és a XX. század első felében.; Gémes Balázs: A népi orvoslás kutatásának aktuális problémái Magyarországon.; Szabóné Kovács Emese: Háztartások felépítése és működése.; Vinczéné Kerezsi Ágnes: A ló tartása és kultikus tisztelete Északkelet-Európában. A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen: Hamar Anna: Az öregek helyzetének változása a falu társadalmában.; Nádasi Éva: Területi csoportok és típusok a Dél-Dunántúlon.; Hankóczy Gyula: A tekerőlant a Kárpát-medencében.; Benczéné Mező Judit: Egy alföldi település (Báránd) népzenei hagyományai.; Dankó Éva: Szűcs Sándor élete és munkássága.; Zelnik József: A magyarországi folklorizmus.]

Erdélyi Zsuzsanna Európa-díja. Riporter: Megay László. = MN XLVI. 161. 10.

Erdélyi Zsuzsanna Európa-díjat kapott. = NH XII. 3–4. 77.

GERGELY Katalin: Kandidátusi értekezés megvédése. = NH XII. 1–2. 14–15. [Domonkos Ottó: A magyarországi kékfestő ipar.]

Hoffmann Tamás kitüntetése. = NH XII. 1–2. 37. [Móra Ferenc Emlékérem.]

Hoffmann Tamás Pitré-díjas. = NH XII. 3–4. 77.

Kandidátusi értekezés megvédése. = NH XII. 3–4. 69. [Béres András: A Hortobágy történeti néprajza.]

Köszöntések. = NH XII. 1–2. 25. [A Magyar Néprajzi Társaság 60. születésnapja alkalmából köszöntötte Szolnoky Lajost, Pusztainé Madar Ilonát és Pogány Pétert.]

KRÍZA Ildikó–MAGYAR Judit: Amerikai Magyar Folklór Centrum. = HungÉrt IV. 1982 [1983]. 1–4. 614–615.

A Magyar Néprajzi Lexikon nívódíjat kapott. = NH XII. 1–2. 36.

MORVAY Péter: A X. Országos Honismereti Akadémia. = Honism XI. 1. 3–9.

SCHINDLER, Margot: Bericht über das 6. Internationales Symposium Ethnographia Pannonica in Tata/Ungarn vom 9.–12. Sept. 1982. = ÖZfV LXXXVI. 1–2. 30–32.

S[ELMECZI] K[OVÁCS] A[ttila]: Előkészületek Györffy István születésének századik évfordulójára. = NH. XII. 3–4. 60.

SELMECZI KOVÁCS Attila: Fejér megye néprajza. = NH XII. 1–2. 47.

Személyi hírek. = NH XII. 3–4. 88–91. [Gunda Bélát a Finn Irodalmi Társaság külföldi tagjai közé választotta; Balassa Ivánt címzetes egyetemi tanárrá nevezték ki; Vaj-

kai Aurélt a „Munka Érdemrend" arany fokozatával tüntették ki; Hoffmann Tamás 1983. szeptember 12–25. között Kubában tartózkodott stb.]

Szűcs Sándor tudományos hagyatéka. = NH XII. 1–2. 36.

TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: Kandidátusi értekezés megvédése. = NH XII. 1–2. 14–15. [Nagy Dezső: A magyar munkásság hagyományainak kutatása. Munkásfolklór.]

TÁTRAI Zsuzsanna: A Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutató Csoportjának kiadványai. = NH XII. 1–2. 43–47.

VIKÁR László: A Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézetének Népzenei Osztálya. = HungÉrt IV. 1982 [1983]. 1–4. 609–612.

VOIGT Vilmos: Magyar folklórkiadványok a szomszédos országokban. = Vság XXVI. 9. 103–107.

X. A néprajz szervei

A) MUZEOLÓGIAI KÉRDÉSEK

DÁVID Lajos: A Győr-Sopron megyei múzeumi szervezet történetéből. = MúzK 84–96.

ÉRI István: Musées hongrois au présent. = Museum XXXV. 4. 221–223.

HOFFMANN Tamás: Korreferátum. = MK 1. 34–39. [Román Mária: A történeti muzeológia helyzete és feladatai a legújabbkori történeti ismeretek terjesztésében és Szikossy Ferenc: A történeti muzeológia fejlődése, helyzete és továbbfejlesztésének lehetséges irányai c. előadásokhoz.]

IKVAI Nándor: Musées départementaux: expériences et résultats. = Museum XXXV. 4. 224–227.

Múzeumpolitika. Bp., 1983. Művelődési Minisztérium Múzeumi Osztálya. 138 l.

SELMECZI László: Jól, de lassan. Múzeum és közművelődés. Riporter: Zelei Miklós. = MHírl XVI. 171. 6.

*SZABADFALVI József: Eredmények és feladatok a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei múzeumi szervezetben. = MúzK 1982. 2. 99–113.

B) MÚZEUMOK

BALASSA Iván: A mezőgazdasági ismeretek szerepe a Magyar Mezőgazdasági Múzeum kutató- és kiállítótevékenységében. Das landwirtschaftliche Wissen der Menschen in der Forschungs- und Ausstellungsarbeit des Ungarischen Landwirtschaftsmuseums. = MMMK 1981–1983. 479–485.

BÁRDOSI János: Jelentés a Vas megyei múzeumok 1977–1978. évi munkájáról. Néprajzi Osztály. Jahresbericht 1977–1978. über die Arbeit der Museen des Komitats Vas. Ethnographische Abteilung. = Savaria XI–XII. 1977–1978. (1983). 515–526.

BÁRTH János: A kalocsai tájmúzeum. 1–2. Riporter: Zelei Miklós. = MHírl XVI. 255. 6.; 256. 7.

Épületkiválasztástól a bemutatásig... A szöveget összeáll. Flórián Mária. Műszaki rajzok: Bálint János, Lázár Sándorné. Fényképek, reprodukciók: Gáspár Mihály. = Téka 2–3. 1–58. [A szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum Felső-Tiszavidék tájegység uszkai lakóháza múzeumi munkafolyamatainak bemutatása.]

ERDÉSZ Sándor: Nyíregyháza, Sóstói Múzeumfalu. 2. kiad. Bp., 1983. Tájak, Korok, Múzeumok. 16 l. (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára)

*Falumúzeum a Fertő mentén. = MképesÚjs XXXI. 1982. 20. 11. [Fertőszéplak.]

GAÁL Péter: Hagyomány és korszerűség. Múzeumok műemléképületekben és környezetben. = MúzK 11–84.

HORVÁTH Arany: Helyzetkép Kászonaltízből. = Művelődés XXXVI. 9. 19–22. [A kászonaltízi néprajzi múzeum ismertetése.]

IKVAI Nándor: Múzeumban a magyar falu. = NyéK L. 73–77. [A szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumról.]

ILON Gábor: Börzsöny múzeuma. = Múzsák 3. 5–6. [Szobi múzeum.]

JUHÁSZ Erzsébet: Élő falumúzeum Szennán. = MHírl XVI. 97. 5.

KÜCSÁN József: A fertőszéplaki falumúzeum. = NH XII. 1–2. 16–17.

*MÉSZÁROS Balázs: A Somogy Megyei Múzeumok Igazgatóságának beszámoló jelentése az 1982-ben végzett munkáról. = SMK V. 1982. 163–175.

PÁLL István: Tarpáról áttelepített népi épületek a Sóstói Múzeumfaluban. = Műev XXVII. 2. 120–126.

SIMÁNYI Frigyes: Tájékoztató a múzeum építésével összefüggő műszaki munkákról. = Téka 1. 9–10.

SISA Béla: Magyarország tanyamúzeumai. = Városép XIX. 3. 33–34.

ZOLCZER János: Skanzen Szentendrén. = Hét XXVIII. 14. 16–17.

C) KIÁLLÍTÁSOK

*Faragott guzsalyok és rokkák Szolnok megyében. Kiállításvezető. Összeáll.: Szabó László. Szolnok, 1982. Damjanich Múz. 54 l.

KAPOSVÁRI Gyula: Szűcs Sándor emlékkiállítása a püspökladányi Karacs Ferenc Múzeumban. = MúzL XLI–XLII. 82–87.

Kecskemét régi népéletéből. Kiállításvezető. Rend. Szabó Zoltán et al. Szerk.: Sztrinkó István. A rajzokat Zalatnai Pál készítette. Kecskemét, 1983. Katona Múz. 72 l.

Kiállítások. = NH XII. 1–2. 38–39. [Hartai szoba Kittseeben, Szennai szabadtéri néprajzi gyűjtemény újabb épületeinek bemutatása, Besztercebányai Stredoslovenské Múzeum: „Heves megyei népviseletek", Székesfehérvárott a Palotavárosban skanzent rendeztek be, Kun Zsigmond néprajzi gyűjteménye (Bp. Fő tér 4.), Kunszentmártoni Helytörténeti Múzeumban ipartörténeti kiállítást rendeztek.]

KÓS Károly: Vámszer Géza néprajzi grafikái. = Művelődés XXXVI. 9. 14–18. [A csíkszeredai kiállítás megnyitóján elhangzott előadás. 1982. dec. 5.]

KÓSA László: „Szántóföldek üzenete". A budapesti Néprajzi Múzeum kiállítása. = Ethn XCIV. 3. 482–484.

M[ORVAY] P[éter]: Falusi képes krónika. = Honism XI. 1. 37–38. [A Néprajzi Múzeum Falusi krónika című időszaki kiállításáról.]

Országos népművészeti kiállítás 6. A kiállítás rendezői Fügedi Márta et al. Szerk. Puskásné Oláh Júlia, Melczer Tibor. Nyíregyháza, 1983. Megyei és Városi Művelődési Központ. 40 l.

VADAS József: Régi sárközi gyerekrajzok. = Köznevelés XXXIX. 23. 12.

VARGA Marianna: IV. országos szakszervezeti amatőr népi iparművészeti kiállítás. = Szín-kép a Népműv melléklete, május 13–15.

Viseletek Pest megyéből. Népművészetek Háza. A kiállítást rend. Kurucz Enikő. Szentendre, 1983. Pest megyei Múzeumok Igazgatósága. 21 l.

D) TÁJHÁZAK

B[ELLON] T[ibor]: Kántor Sándor fazekas tájház nyílt Karcagon 1982. október 28-án. = NH XII. 1–2. 18.

E) NÉPRAJZI GYŰJTEMÉNYEK

HIMMLER György: Néprajzi gyűjtemény Ipolyszakállason. = Honism XI. 1. 27. [Ipelsky Sokolec.]

LUKÁCS László: Néprajzi gyűjtemény. = Alba Regia XX. 283–284.

F) NÉPRAJZI GYŰJTŐPÁLYÁZAT

FEJŐS Zoltán: Az 1982. évi Jubileumi Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázat eredményjegyzéke. = Honism melléklete. XI. 2. 3–4.

HALÁSZ Péter: Az Önkéntes Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtők IX. Országos Találkozója. = NH XII. 3–4. 62–64.

G) KONGRESSZUSOK, KONFERENCIÁK, TUDOMÁNYOS TANÁCSKOZÁSOK

ANDRÁSFALVY Bertalan: Változásvizsgálatok a Káli-medence községeinek népi kultúrájában. (Tájkonferencia Köveskálon, 1983. szeptember 24–25.) = NH XII. 3–4. 64–65.

BALASSA M. Iván: Az Európai Szabadtéri Múzeumok Szövetsége 10. tanácskozása. Szentendre–Visegrád, 1982. szeptember 5–11. = Ethn XCIV. 3. 464–466.

BARABÁS Jenő: Az Ethnographia Pannonica VI. konferenciája. Tata, 1982. szeptember 9–13. = Ethn XCIV. 3. 467–468.

BELLON Tibor: Szatmár néprajza. Tudományos tanácskozás Mátészalkán. = NH XII. 1–2. 9–10.

FÉL Edit: „A maga kultúráját vizsgáló kutató: tapasztalatok és módszerek." Szimpozion a Musée de l'Homme-ban. Párizs, 1982. november 12–14. = Ethn XCIV. 3. 477–478.

FÖLDESNÉ GYÖRGYI Erzsébet: Lakodalom szimpozion Nagykőrösön 1982. május 7–9. = Ethn XCIV. 1. 153–154.

FÜZES Endre–KÜLLŐS Imola: A Nemzetközi Kárpát–Balkán Bizottság konferenciája. 1982. május 31.–június 4. között Szentendrén. = Ethn XCIV. 1. 156–157.

H[OFER] T[amás]: Kettős nemzetközi néprajzi konferencia Mátrafüreden. = NH XII. 3–4. 68.

HOFER Tamás: Történeti antropológiai ülésszak. 1983. április 18–19. = NH XII. 3–4. 61–62.

KODOLÁNYI János: Néprajzi film, fénykép és diapozitív szemle Szentendrén. 1982. július 29–31. = Ethn XCIV. 3. 468–469.

KOVÁCS Ágnes–LENGYEL Dénes: A „szóbeliség tanulmányozásának napjai" Párizsban 1982. március 23–25. = Ethn XCIV. 1. 157–158.

KRISTON VÍZI József: Néprajzi tájkonferencia Parádon. = NH XII. 3–4. 65–67.

KRÍZA Ildikó–FÖLDESNÉ GYÖRGYI Erzsébet–KISS Mária–SÁRKÁNY Mihály–VERES Péter: Újjáéledt az európai néprajzi társaság. Kongresszus. Szuzdal–Moszkva, 1982. szeptember 30. – október 6. Congress of the European Ethnological Association in Susdal–Moscow, September 30–October 6, 1982. = Ethn XCIV. 3. 471–477.

*NOVÁK László: Lakodalom szimpozion Nagykőrösön. = PestMMH IX. 1982. 1–2. 17–22.

SELMECZI KOVÁCS Attila: Magyar néprajzi kutatások a szomszédos országokban. Országos előadói konferencia. Debrecen, 1982. november 19–20. = NH XII. 1–2. 7–8.

SELMECZI KOVÁCS Attila: Szatmár néprajza. Tudományos tanácskozás Mátészalkán, 1982. október 28–30. = Ethn XCIV. 3. 471.

TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: „A Duna – Európa ütőere." Szimpozion, Melk, 1982. június 1–3. = NH XII. 1–2. 6–7.

H) MAGYAR NÉPRAJZI TÁRSASÁG

A Magyar Néprajzi Társaság 91., 92. és 93. közgyűlése. = Ethn XCIV. 2. 312–329.

A Magyar Néprajzi Társaság 1983. évi (95.) közgyűlése. = NH XII. 3–4. 55.

A Társaság új kitüntetettjei. = NH XII. 3–4. 55–59. [Andrásfalvy Bertalan, Bakó Ferenc, Lukács László, Dömötör Tekla, Gunda Béla, Tálasi István, Vargyas Lajos, Ág Tibor, Kallós Zoltán, Günter Wiegelmann, Alexander Fenton, Nils-Arvid Bringéus, Nyikolaj Ivanovics Tyerjoskin, Slavko Kremenšek, Dunja Rihtman-Augustin.]

XI. Népi műemlékvédelem

POLGÁR Zoltán: Egy régi mezőváros műemlékei. = Műev XXVII. 4. 302–305. [Várpalota.]

POMOZI István: Felső-tiszavidéki fa harangtornyok helyreállításai. = Műev XXVII. 2. 102–112.

POMOZI István: Festett famennyezetek és berendezések restaurálásának elvi és gyakorlati kérdései. = Műev XXVII. 4. 279–293.

B. TÁJAK, NÉPCSOPORTOK

I. Tájak, települések

ANDRÁSFALVY Bertalan: A magyar falu képe és élete a Dél-Dunántúlon a 18. század derekán. = TörtMúzK 1. 21–35.

*Bács-Kiskun megye múltjából. IV. Egészségügy. Szerk. Iványosi-Szabó Tibor. Kecskemét, 1982. Bács-Kiskun megyei Levéltár. 592 l. (Bács-Kiskun Megyei Levéltár kiadványai 6.)

BAKÓ Ferenc: A Mátraalja néprajzi egysége és a lakodalom szokásrendje. = Eredmények a Mátraalja néprajzi kutatásában. Eger, 1983. 8–21.

BÁLINT Sándor: A Palánk. Közread. és bev. Péter László. = Somogyi KönyvtMűhely XX. 1. 38–39. [Szeged fejlődéséről.]

Békés város néprajza. Szerk. Dankó Imre. Békés, 1983. Városi Tanács. 1037 l.

BELLON Tibor: Karcag és a Nagykunság. Bp., 1983. Panoráma. 117 l.

Csongrád és Békés megye. Összeáll.: Juhász Antal. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 36–39.

DANKÓ Imre: Bevezetés Békés város néprajzához. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 9–13.

Dunántúl. Összeáll.: Andrásfalvy Bertalan. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 17–20.

ERDŐS Imre–FARKAS Gábor–KÁLLAY István: Gárdony története. Gárdony, 1983. Nagyközségi Tanács. 223 l.

Eredmények a Mátraalja néprajzi kutatásában. Az 1983. május 19-én megrendezett parádi tájkonferencia anyaga. Eger, 1983. TIT Heves megyei Szervezete. 50 l.

FALUSSY József: Szabolcs-Szatmár megye a régi képes levelezőlapokon. = Szabolcs-SzatmáriSz XVIII. 4. 54–61.

FARKAS József: Szatmári ember, szatmári táj. Néprajzi életképek. Debrecen, 1983. KLTE. 40 l. (Folklor és etnográfia 10.)

GULNER László: Kőszegfalva története és népszokásai. Kőszeg, 1983. Városi Tanács V. B. 91 l.

GYÖRFFY István: Alföldi népélet. Válogatott néprajzi tanulmányok. Vál., szerk., bev. és a jegyzeteket írta Selmeczi Kovács Attila. Bp., 1983. Gondolat. 511 l. (A magyar néprajz klasszikusai)

Hajdúság és Nyírség. Összeáll.: Varga Gyula. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 40–42.

HOSSZÚ Sándor: Kunszentmiklós, kiskunsági szikes puszta. Bp., 1983. Tájak, Korok, Múzeumok. 16 l. (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára 137.)

Kalocsa. Összeáll.: K. Csilléry Klára. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 33–35.

Kiss Lajos Emlékkönyv. Szerk. Dömötör János, Tárkány Szücs Ernő. Hódmezővásárhely, 1983. Városi Tanács. 443 l.

KÓSA László: A rábaközi Mihályi. = Honism XI. 6. 60–61. [Több tanulmány ismertetése.]

KÓSA László–FILEP Antal: A magyar nép táji-történeti tagolódása. 4. kiad. Bp., 1983. Akadémiai K. 230 l. (Néprajzi tanulmányok)

LÁBADI Károly: A Drávaszög népélete. Riporter: Kontra Ferenc. = Honism XI. 4. 20–21.

MAGYAR Kálmán: Szántódpuszta és környéke a középkorban. Bp., 1983. Panoráma. 130 l. (Szántódi füzetek 5.)

Mutató Bálint Sándor A szögedi nemzet című néprajzi munkájához. Összeáll.: Gyuris György. Szeged, 1983. Móra Ferenc Múzeum. 145 l. (A Móra Ferenc Múzeum évkönyve, Supplementum.)

NAGY Dezső: Néprajzi és nyelvi adatok a Jászkun kerület körözőleveleiben (1852–1855). = SzMMÉ 1982–1983. 213–226.

NASZÁLY Sándor: Dunavecse története. Dunavecse, 1983. Nagyközségi Tanács. XII, 408 l.

Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medence falvaiban. Szerk.: S. Lackovits Emőke. Veszprém, 1983. Veszprém megyei Múzeumi Igazgatóság. 111 p.

PÁSTI Judit: Konyár község gazdasági életének főbb kérdései a XIX. század második felében. Principal questions of the economical life of the village Konyár in the second half of the 19th century. Osznovüe voproszü ekonomicseszkoj zsizni poszëlka Konjar vo vtoroj polovine XIX-ogo sztoletija. = H-BMLÉ IX. 1982 [1983]. 49–71.

SIPOS Erzsébet: Szülőföldem, Földeák népélete. Földeák, 1982 [!1983]. Egyetértés Tsz. 43 l. (A Makói Múzeum füzetei 28.)

TAKÁCS Lajos: Helyneveink és a régi életforma kutatása. Förtés szavunk tanulsága. = Név és társadalom, 1980. Veszprém, 1983. 111–113.

TÁLASI István: Vásárhely helye a magyar népi kultúra fejlődésében. The Role of Hódmezővásárhely in the development of Hungarian peasant culture. = Kiss Lajos Emlékkönyv. Hódmezővásárhely, 1983. 85–137., 420–422. l.

*Tanulmányok Csongrád megye történetéből. 3. Szerk.: Farkas József. Szeged, 1979. Csongrád megyei Levéltár. 247 l.

*Tanulmányok Csongrád megye történetéből. 4. Szerk.: Farkas József. Szeged, 1980. Csongrád megyei Levéltár. 253 l.

*Tanulmányok Csongrád megye történetéből. 5. Szerk.: Blazovich László. Szeged, 1981. Csongrád megyei Levéltár. 221 l.

Tanulmányok Kisvárda történetéből. Szerk. Ács Zoltán. Kisvárda, 1983. Kisvárdai Járási Tanács. 112 l. (A kisvárdai Vármúzeum kiadványai 8.)

Vác története. I–II. Szerk. Sápi Vilmos, Ikvai Nándor. Szentendre, 1983. Pest megyei Múzeumok Igazgatósága. 262, 264 l. (Studia Comitatensia 13.)

VIGA Gyula: A Bükk-vidéki falvak 19. századi életmódjához. Angaben zu der Lebensweise der Dörfer im Bükk-Gebirge im 19. Jahrhundert. = HOMÉ XXI. 1982 [1983]. 231–239.

VIGA Gyula: To the ethnoecology of the Bükk mountains. A Bükk-hegység etnoökológiájához. = MűvH XXI. 113–135.

II. Népcsoportok

ALBERT Gábor: Emelt fővel. Bp., 1983. Szépirodalmi. 510 l. (Magyarország felfedezése.)

KÓSA László: Az al-dunai székely telepítés. = Honism XI. 5. 15–17.

KOVÁCH Géza: Új telepesek nyomában. Részlet egy falumonográfiából. = Kor XLII. 12. 986–992. [Simonyifalva, Erdély]

KOVÁTS Zoltán: Kis- és Nagy-Sárrét népessége a XVIII. században. = MK 43. 26–30.

MAGYAR, Judit: Post world war II. Hungarian emigration to America. = Karikázó VIII. 4. 6–8.

Magyar néprajzi csoportok, vidékek. Összeáll.: Balassa Iván. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 12–16.

Matyók. Összeáll.: Hofer Tamás. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 26–32.

Palócok. Összeáll.: Bakó Ferenc. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 21–25.

SZABÓ László: Etnikus gyökerű elemek a magyarországi jászok kultúrájában. = Fo XV. 7. 66–71.

UJVÁRY Zoltán: Magyarok a szomszédos országokban. = Alf XXXIV. 4. 69–72.

C. TÁRGYKÖRÖK

I. Település, építkezés, lakóház

BALÁZS György–VÁRAYNÉ BÍRÓ Ibolya: A süttöri lakóház berendezése. = Téka 1. 1–3.

BALÁZSI Dénes: Zsúpfedés a Nyikómentén. = NépismDolg 1983. 107–127.

BÁRDOSI János: A festett díszítésű házormokról és a hegyhátszenpéteri tájházról. Über die bemalten Hausgiebel und das Heimathaus von Hegyhátszentpéter. = Savaria XI–XII. 1977–1978 [1983]. 283–295.

BÁRDOSI János: A rábagyarmati füstöskonyhás lakóház. Das Rauchküchenhaus von Rábagyarmat. = Savaria XIII–XIV. (1979–1980) 1983. 285–294.

BÖSZÖRMÉNYI István: A Mátyusföld népi építészetéről. = Honism XI. 1. 50–53.

*CSATÁRI Bálint: A Sárrét falvainak középkori településrendje és annak változásai. = BMÉ III. 1982. 141–154.

CSERI Miklós: Népi lakáskultúra a Szuha-patak völgyében. Die Wolkswohnkultur im Szuha-Tal. = HOMÉ XXI. 1982 [1983]. 259–280.

CSOMA Zsigmond: Somlói borpincék a XVIII–XX. században. Schomlauer Weinkeller im 18–20. Jahrhundert. = MMMK XVI. 1982 [1983.] 343–356.

DÁM László: Flechtwerkbau in der Grossen Ungarischen Tiefebene. Sövényépítkezés az Alföldön. = MűvH XXI. 21–34.

DOBROSSY István–IGLÓI Gyula: Koronauradalmi épületek Miskolcon a 19. század elején. Die Gebäude der Domäne in Miskolc am Anfang des 19. Jahrhunderts. = HOMÉ XXI. 1982 [1983]. 137–164.

ERDÉSZ Sándor: Népi építészet Szabolcs-Szatmárban. = Műev. XXVII. 2. 96–101.
FODOR István: Régészeti adalékok lakáskultúránk történetéhez. = Népi kult-népi társ XIII. 81–118.
HARKAI Imre: Temerin népi építészete. Újvidék, 1983. Forum. 121 l.
JUHÁSZ Antal: A Szeged környéki tanyatípusok körülhatárolásához. (A település–gazdálkodás–társadalom–életforma összefüggései.) Delimation of the types of detached farmsteads in the Szeged region. = AgrártörtSz XXV. 3–4. 415–426., 592.
HUSEBY Éva Veronika: Pincés Cserépfaluban. = MK XLI. 73–79.
KOMJÁTHY Attila: Felső-Tisza vidéki templomok. 1. Bp., 1983. Corvina. 35 l.
KONTRA Ferenc: Baranyai házak. = MképesÚjs XXXII. 4. 37–38.
KOROKNAY Gyula: A felső-tiszai fatornyok helye térben és időben. = Műev XXVII. 3. 187–191.
LUKÁCS László: A mezőföldi tanyák kialakulása. = FMSz 1. 35–55.
MEZŐSI József: Hagyományos házépítési technológiák Hajdúdorogon. Traditionelle Technologien im Hausbau in der Ortschaft Hajdúdorog. = HMÉ V. 155–191.
OROSZ István: A tanyák kialakulása a Hajdúságban. Emergence of the farms in the county Hajdú. Obrazovanie hutorov v okruge Hajdu. = H-BMLÉ IX. 1982 (1983). 27–41.
SISA Béla: Békés népi építészetének emlékei. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 571–624.
SZENTI Tibor: Adatok a hódmezővásárhelyi tanyavilág népi építészetéhez. Data on the traditional architecture of „tanya-settlements" around Hódmezővásárhely. = Kiss Lajos Emlékkönyv. Hódmezővásárhely, 1983. 213–243., 424–425.
TÓTH Béla: Típus és funkció a népi építészetben. = Kor XLII. 11. 871–876.
TÓTH Ferenc: A makói ház. Bp., 1980 (1983!). Művelődéskutató Int. 141 l. (A makói múzeum füzetei 30.)

II. Földművelés, növénytermesztés, erdőgazdálkodás, gazdasági eszközök

BALASSA Iván: Az 1983. évi aszály Bárándon. = MK XLIII. 86–92.
BALASSA Iván: Die Lohnernte in Ungarn bis 1945. = AgrártörtSz XXV. Suppl. 1–26.
BALASSA Iván: Az őskori vetőekék és mai megfelelőik Közelkeleten. Prähistorische Säpflüge und ihre neuzeitlichen Äquivalenten im Nähen Osten. = MMMK 1981–1983. 15–28.
BENCSIK János: A módos paraszt gazdasága és hagyományos életmódja a századfordulón Hajdúböszörményben. Die Wirtschaft und die herkömmliche Lebensform gutsituirter Bauern in Hajdúböszörmény um die Jahrhundertwende. = HMÉ V. 193–209.
BOHONY Sándor: Földművelés és állattartás Egerben és az Egervölgy falvaiban az 1828. évi országos összeírás tükrében. = Archívum XI. 42–63.
BOROSS Marietta: A békési kertkultúra és szőlőművelés. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 425–460.

CSISZÁR Árpád: Erdőhasználat a Felső-Tisza mentén a XVIII. században és a XIX. század elején. Forest use along the Upper Tisza in the 18th and early 19th centuries. = AgrártörtSz XXV. 3–4. 469–485., 594–595.

CSOMA Zsigmond: Káposztáskertek a Káli-medencében. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 17–33.

CSOMA Zsigmond: Késes metszőollók Magyarországon. Az eszközváltás hatása a tőkeművelés- és metszési módokra. Die Verbreitung der Messerrebscheren in Ungarn. = Ethn XCIV. 1. 51–66.

ÉGETŐ Melinda: A lugasos szőlőművelés vizsgálata. = Népi kult-népi társ XIII. 119–149.

ÉGETŐ Melinda: Szőlőművelés Vásárhelyen a feudalizmus utolsó százötven esztendejében. Wine-growing in Hódmezővásárhely from the beginning of the 18th century to the middle of the 19th century. = Kiss Lajos Emlékkönyv. Hódmezővásárhely, 1983. 171–211., 423–424.

FÖLDES László: „Telek" és költözködő falvak a honfoglaló és Árpád-kori magyarság gazdálkodásában. = Nomád társadalmak és államalakulatok. Bp., 1983. 327–348.

FÜR Lajos: Kertes tanyák a futóhomokon. (Tájtörténeti tanulmány.) Bp., 1983. Akadémiai K. 257 l. (Agrártörténeti tanulmányok 12.)

FÜR Lajos: A zöldségtermelő tanyák kialakulása. Die Entstehung der gemüseproduzierenden Gehöfte. = MMMK 1981–1983. 145–157.

GUNDA Béla: Cultural ecology of old cultivated plants in the Carpathian area. = Ethn-Europaea XIII. 2. 145–179.

HATVANI Dániel: A tanyai gazdálkodás és életmód lajosmizsei tapasztalatai. = Fo XV. 11. 57–67.

JANÓ Ákos: Fejezetek a szanki és móricgáti tanyásgazdálkodás múltjából. Változások a mezőgazdálkodásban, állattartási módok, termelési technikák a paraszti árutermelés időszakában. Kecskemét, 1982 (1983!), Katona Múzeum. 152 l. (A kecskeméti Katona József Múzeum közleményei 1.)

KARDALUS János: A kézicséplés eszközei Oklándon. = Művelődés XXXVI. 3. 33–34.

LAPU Istvánné: Dinnyetermesztés Zsámbokon. = Honism XI. 6. 29–32.

MAGYAR Eszter: A feudalizmus kori erdőgazdálkodás az alsó-magyarországi bányavárosokban, 1255–1747. Bp., 1983. Akadémiai. 227 l. (Értekezések a történeti tudományok köréből 101.)

MÁRTON László: A békési földművelés és állattartás leírása. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 333–425.

MOLNÁR Ambrus: Adatok Békés földművelésének és állattartásának történeti néprajzához a 16–17. században. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 317–331.

PÁLL István: Faeke Tarpáról. = MK XLIII. 51–54.

PALOV József: A szántóföldi öntözések múltja a Dél-Tiszántúlon (1896–1944). = BékésiÉ XVIII. 1. 3–18.

PETERCSÁK Tivadar: A paraszti erdőhasználat néprajzi kutatása Észak-Magyarországon. Ethnographische Forschung der bäuerlichen Fortnutzung in Nordungarn. = EMÉ XIX. 375–392.

RÉZ Gyula–VÁRHIDY Imre: Adatok a hazai gőzcséplés és gőzekeszántás kezdeteihez. Angaben über den Beginn des ungarischen Dampfdresches und Dampfpfluges. = MMMK 1981–1983. 327–348.

SELMECZI KOVÁCS Attila: Miért jobb a vaseke? = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medence falvaiban. Veszprém, 1983. 4–7.

SELMECZI KOVÁCS Attila: Aratás kézi erővel. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 7–12.

SZABÓ János Győző: Gyöngyöspatai szőlőmunkás eszközei a középkorból. Geräte eines Gyöngyöspataer Weinbauers aus der Mittelalter. = EMÉ XIX. 135–186.

SZENTI Tibor: Tanyás gazdálkodás és életmód Dél-Magyarországon. Farming and mode of life on detached farmsteads in Southern Hungary. = AgrártörtSz XXV. 3–4. 392–414.

SZUHAY Péter: Hungarian peasant economy in the 19th–20th centuries. = NHQu XXIV. 92. 128–133.

TAGÁNYINÉ THOLT Judit: A burgonya szántóföldi szerepe az 1828-as országos összeírás szerint, különös tekintettel Zemplén, Somogy és Szabolcs megyékre. Potato on arables as recorded in the national register 1828. = AgrártörtSz XXV. 1–2. 1–13., 308.

TAKÁCS Lajos: Cselőke. Cselőke 'Stab, Schlagstock'. = NyK LXXXV. 1. 123–125.

TAKÁCS Lajos: Ostoros. Nyr CVII. 1. 111–116.

TÓTH Ferenc: A makói parasztgazdaságok ellátottsága 1781-ben. Makó, 1983. Városi Tanács. 49 l. (A makói múzeum füzetei 33.)

VADAS Ferenc: Dohánytermesztés Tolna megyében a XVII–XVIII. században. = Dunatáj VI. 2. 38–47.

VARGA Gyula: A kender termesztése és feldolgozása Hajdú-Bihar megyében. Anbau und Verarbeitung von Hanf im Bezirk Hajdú-Bihar. = DMÉ LXII. 1981 (1983). 261–309.

VERES László: Az erdőbirtokok szerepe a diósgyőri koronauradalom gazdálkodásában a 18. század második felében. Die Bedeutung der Waldgrundbesitze in der Wirtschaft der Domäne von Diósgyőr in der zweiten Hälfte des XVIII. Jahrhunderts. = HOMÉ XXI. 1982 (1983). 165–176.

*VINCZE István: Kulturno-isztoricseszki problemi, szvörzani sz vöproszite za proizvodsztvo na cserveno i bjalo vino. = BölgEtn. VI. 4. 23–27.

III. Gyűjtögetés, halászat, vadászat, méhészkedés

BENCSIK János: A gyűjtögető gazdálkodás emlékei. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 277–292.

BŐDI Erzsébet: Gombászás. Gyűjtögető gazdálkodás emlékei Szirénfalván. 1. = MK 41. 63–66.

BŐDI Erzsébet: Vadgyümölcsök és termések felhasználása. A gyűjtögető gazdálkodás emlékei Szirénfalván. 2. = MK 42. 95–101.

BŐDI Erzsébet: Virágok, levelek, szárak, ágak és gyökerek gyűjtése. A gyűjtögető gazdálkodás emlékei Szirénfalván. = MK 43. 66–72.

CSABA József: Az őrségiek és a vasi szlovének népi méhészkedéséről. = VHK 2. 17–22.
DEREGNYŐI VARGA László: Halászat az Ung-vidéki Szirénfalván és Csicserben. = Honism XI. 3. 47–48.
K. M.: Díszes kaptárak. = Múzsák 1. 5.
KOROMPAY Bertalan: Csapdafélék. A vadászat összehasonlító néprajzához. Das Fallenstellen. Bp., 1983. Akadémiai. 223 l.
LÁSZLÓ Endre N.: A föveny kincse – arany a szennyezett Dunából. = Búvár 12. 531–533.
MEDVEGYNÉ SKÓRKA Anna: A magyar halnevek eredete 1–2. = Halászat XXIX. 5. 148.; 6. 177–178.
SZABADFALVI József: Egy 17. századi méhészkönyv kéziratos variánsa. Eine handschriftliche Variante eines Imkerbuches aus dem 17. Jahrhundert. = HOMÉ XX. 1981 (1983). 201–210.
SZÉKELY Ferenc: Vadriasztás a marosszéki Vadasdon. = NépismDolg 1983. 43–54.
SZILÁGYI Miklós: A balatoni orvhalászok. Néprajzi jegyzetek. = Som XI. 3. 83–87.
SZILÁGYI Miklós: Egy mindszenti halász a Tisza múlt századi halászatáról. = Fo XV. 1. 67–76. [Paraszti kézirat közlése és magyarázása.]
SZILÁGYI Miklós: Halászat Békésen. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 293–316.

IV. Állattartás, pásztorkodás

BÉRES András: A pásztorélet és a Hortobágy változásai. = DSz III. 1. 85–93.
KOSZTA Sándor: Kecel állategészségügye a XIX–XX. században. Veterinary conditions in the village Kecel during the 19th and 20th centuries. = AgrártörtSz XXV. 1–2. 108–117., 313.
PALÁDI-KOVÁCS Attila: Élevage dans les hautes montagnes en tant que type du système hongrois d'élevage. A magashegyi pásztorkodás mint típus a magyar állattartás rendszerében. = MűvH XXI. 71–80.
PALÁDI-KOVÁCS Attila: A lombtakarmány a magyar állattartásban. = Népi kult-népi társ XIII. 193–209.
RÁDULY János: A kibédi pásztorok számadóbotja. = Művelődés XXXVI. 12. 34–35.
SELMECZI KOVÁCS Attila: Ökörtartás. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 12–16.
SZABADFALVI József: Angaben zu der Kommunikation der Hirten auf der Hortobágyer Weide. Adatok a hortobágyi pásztorok kommuniációjához. = MűvH XXI. 81–86.
SZILÁGYI Kálmán: Hódmezővásárhely állattenyésztése és állategészségügye a XVIII. században. Animal husbandry and veterinary hygiene at Hódmezővásárhely in the 18th century. = AgrártörtSz XXV. 1–2. 95–107., 313.
TANKÓ Gyula: A gyímesi kalibázás. = Művelődés XXXVI. 8. 31–34.
TANNER József: A paraszti összefogás szervezetei Egerszalókon 1945 előtt. Organization of peasant collaboration at Egerszalók before 1945. = AgrártörtSz XXV. 1–2. 186–198.; 316.

TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: A vásárhelyi „baromgazdaság". Associations for common grazing in Hódmezővásárhely. = Kiss Lajos Emlékkönyv. Hódmezővásárhely, 1983. 139–170.; 422–423.

VIGA Gyula: A Kárpát-medence népeinek kecsketartásához. Some particulars of goat breeding in the Carpathian basin. = AgrártörtSz XXV. 3–4. 456–468.; 594.

VÖRÖSMARTY Géza: Lovak cipője. = Múzsák 1. 14–15.

*ZOMBORKA Márta: Egy tejesedény ürügyén. = MúzL XXXIX–XL. 1982. 69–71.

V. Kereskedelem, vásárok

CSOMA Zsigmond: A hagyományos borértékesítés rendszere és felbomlása a Kálimedencében. (19–20. sz.) Das System der herkömmlichen Weinverwertung und seine Auflösung im Kál-Becken. (19–20 Jh.) = VMMK XVI. 1982 (1983). 331–341.

CSOMA Zsigmond: Nyugat-magyarországi terményfuvarosok. (Adatok a dél-burgenlandi paraszti borkereskedelemhez és bormértékekhez.) Westungarische bäuerlichen Fruchtfuhrmänner. (Beiträge zum südburgenländischen bäuerlichen Weinhandel und zu den Weinmasen.) = MMMK 1981–1983. 183–207.

*DANKÓ Imre: A bosnyák. (A századforduló egyik jellegzetes vándorárusa.) = MK 40. 1982. 105–110.

DANKÓ Imre: Békés iparának és kereskedelmének néprajza. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 543–570.

GRÁFIK Imre: Az áru útja a szállítás forradalma előtt. The conveyance of goods before the revolution of transportation. = Ethn XCIV. 1. 1–35.

GUNDA Béla: Vándorok a pusztán. = FMSz 1. 7–18.

GYIMESI Sándor: Vásárok és kereskedők Debrecenben a feudális kor végén. Markets and merchants in Debrecen at the end of the feudal era. Jarmarki i torzovcü v Debrecene v konce feodal'noj epohi. = H-BMLÉ IX. 5–13.; X. 131–157.

MOLNÁR Ágnes: Vásárok a Káli-medencében. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 59–61.

PETERCSÁK Tivadar: Termékcsere az Északi-Középhegység és az Alföld közötti népi kereskedelemben. = Diárium III. 55–58.

RÁCZ Sándor: A makói hagyma útja Gömörbe és Gömörben. = Honism XI. 4. 30.

VIGA Gyula: 19. századi adatok a miskolci vásárok rendjéhez. Angaben aus dem 19. Jahrhundert zu der Marktordnung in Miskolc. = HOMÉ XX. 1981 (1983.) 211–222.

VI. Közlekedés, teherhordás

BÍRÓ József: Vízi utak a XVIII. században. = ÉT XXXVIII. 27. 837–839.

DANKÓ Éva: A békési teherhordás, közlekedés, szállítás néprajza. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 505–541.

GRÁFIK Imre: Fából faragott csónakok. = Dunatáj VI. 2. 52–60.

GRÁFIK Imre: A magyarországi fahajózás (a hajóvontatás néprajza). Schiffschleppen auf den ungarischen Flüssen. = NéprK XXVI. 1–372.

GUNDA Béla: Einige Traggeräte im karpatischen Kulturraum. = Volksk VI. 3. 175–181.

*GUNDA Béla: Hagyományos teherhordó eszközök és tartóedények a szerémségi magyaroknál. = HungKözl XIV. 1982. 2. (51) 201–233.

HERCZEG Mihály: A szállítás és közlekedés eszközei Hódmezővásárhelyen a 18–20. században. Meane of transportation and communication in Hódmezővásárhely in the 18–19th centuries. = Kiss Lajos Emlékkönyv. Hódmezővásárhely, 1983. 245–271.; 425–426.

KESZI KOVÁCS László: Die ungarischen Pferdegeschirre und ihre Beziehungen. = FUF XLV. 1–3. 168–185.

KÓCZIÁNNÉ SZENTPÉTERI Erzsébet: A kubikuskordé és modellje. = KMÉ VI. 1981–1982 (1983). 655–662.

KÓSA Csaba: Hajóácsok és hajóvontatók. = Mvízgazdálk 4. 16–18.

VII. Táplálkozás

BŐDI Erzsébet: The obtaining of butter and its utensils in the Carpathian basin. A vajnyerés és eszközei a Kárpát-medencében. = MűvH XXI. 87–100.

*ERDEI Sándor: A dicska (vadkörte) hasznosítása a zempléni-hegységben. Adatok Zemplén népéletéhez. = MHOMK XX. 1982. 102–109.

GELENCSÉR József: Tejfeldolgozás, tejtermék fogyasztás Sárkeresztesen. Dairy production and consumption of dairy-products at Sárkeresztes. = Alba Regia XX. 243–248.

*HAGYMÁSY Sándor: Táplálkozási szokások Túrkevén. = MúzL XXXIX–XL. 1982. 101–119.

HORVÁTH István: Honfoglaló magyarok kedvenc itala. = Söripar XXX. 4. 152–153.

*KAKUK Mátyás: Adalékok a tök és a must feldolgozásához a Tiszazug népi táplálkozásában. = MúzL XXXIX–XL. 1982. 78–84.

KNÉZY Judit: Köményleves, prósza, gánica, aszalt gyümölcs és egyebek. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 40–44.

KNÉZY Judit: Orgyaskáposzta, csöngörcsont, gömböc és egyebek. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 44–47.

MÁRKUS Mihály: A lakodalmi ételek és az étrend interetnikus kapcsolatai. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 235–239.

PUSZTAINÉ MADAR Ilona: A békésiek táplálkozása. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 463–503.

RADOVÁN István: Bánsági magyar népi étkezés a századforduló táján. = NépismDolg 1983. 55–66.

CS. SCHWALM Edit: Lakodalmi kalácsok Észak-Magyarországon. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 253–255.

CS. SCHWALM Edit: Parád és környékének népi táplálkozása. = Eredmények a Mátraalja néprajzi kutatásában. Eger, 1983. 22–40.

SZILÁGYI Miklós: A halkonzerválás múltja. = Halászat XXIX. 5. 155.

VIII. Népi technológia, malom

BALÁZS György–SABJÁN Tibor: Szállítható kőjárlat Pázmándfaluról. = Téka 1. 4–5.
BÓDIS Ilona: Mészégetés Aggteleken. = Lakóhelyünk Ózd VIII. 190–195.
DÓKA Klára: A vízimalmok történetének levéltári forrásai. = Gabonaipar XXX. 2. 78–80.
MOLNÁR Ágnes: Mészégetés a Káli-medencében. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 56–58.
SELMECZI KOVÁCS Attila: Der Kollergang im Karpatenbecken. A zúzókorong a Kárpát-medencében. = MűvH XXI. 101–112.
SERES András: Mészégetés az Észak-Persány hegységben és környékén. = Művelődés XXXVI. 2. 28–30.
SZILÁGYI Miklós: Adatok a gyomai és mezőberényi malmokról (a XIX. század első feléből). = BékésiÉ XVIII. 3. 370–376.
SZVIRCSEK Ferenc: A farkasvölgyi üveghuta leltára. = NMMÉ IX. 213–338.
VAJKAI Zsófia: Malomtípusok és a molnármesterség a XIX. századi Magyarországon II. Mühlentypen und das Müllergewerbe in Ungarn im 19. Jahrhundert. = MMMK 1981(1983). 349–369. [Előzményt ld. uo. 1978–1980 (1981).351–371.]
VASVÁRI Mihály: Békéscsaba száraz-, szél- és vízimalmai. Die wirtschaftliche Lage der Bevölkerung und der Müller der Stadt Békéscsaba im 18–19. Jahrhundert. = MMMK 1981 (1983.) 371–382.
WÖLLER István: A nagyteveli malomberendezés. = Téka 1. 7–9.

IX. Népművészet

A) ÁLTALÁNOS ÉS ELMÉLETI KÉRDÉSEK

ALBERT István: Három csángó népművész halálára. = Honism XI. 5. 63–64.
K. CSILLÉRY Klára: Folklorizmus, historizmus és továbbélés egy Kalocsa környéki falu népművészetében. Folklorismus, Historismus und Fortleben in der Volkskunst eines Dorfes der Kalocsa-Gegend. = Ethn XCIV. 3. 353–382.
DANKÓ Imre: Népművészetünk kérdései. = DSz III. 2. 86–100.
GAZDÁNÉ OLOSZ Ella: Népművészet – népi giccs. = Kor XLII. 10. 775–780.
HOFER Tamás: Megjegyzések Hoppál Mihály tanulmányához. = Népi kult-népi társ XIII. 299–308. [Hoppál Mihály: Jelrendszerek a népművészetben c. tanulmánya.]
HOFER Tamás: Peasant art. 1800–1914. = NHQu XXIV. 92. 133–139.
HOFFMANN Tamás: Rablók vagy szentek... Emberábrázolás a népművészetben. = Kr 10. 29–30.
HOPPÁL Mihály: Jelrendszerek a népművészetben. = Népi kult-népi társ 1983. 275–297.
Képzőművészet – paraszti hagyomány. Németh Lajos egyetemi tanárral beszélget Bosnyák Sándor. = Honism XI. 4. 18–20.
LUKÁCS László: Népművészetünk tegnap és ma. = FMSz 1. 133–136.

A magyar népművészet története. Összeáll.: K. Csilléry Klára. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 64–67.

Művészet és népművészet. Összeáll.: Keserű Katalin. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 126–127.

NAGY Jenő: Körösfő helye és szerepe a kalotaszegi népművészetben. = Művelődés XXXVI. 5. 16–20.

Népművészet és iparművészet. Összeáll.: Bakay Erzsébet. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 128–131.

Népművészet és közművelődés. Összeáll.: Maróti Gyula. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 132–133.

*Népművészet Pest megyében. Narodne iskusstvo v oblasti Pest. Folk art in Pest county. Volkskunst im Komitat Pest. L'art populaire dans la département de Pest. A tárgyakat vál., a kötetet összeáll. és szerk. I. Sándor Ildikó. Szentendre, 1982. Pest megyei Művelődési Központ és Könyvtár. 177 l. (Pest megyei minikönyvek 5.)

*NOVÁK László: Mezővárosi népművészet. Kecskemét–Nagykőrös. = PMHírl IX. 1982. 1–2. 9–11.

VARGA Gyula: A népművészet Békésen. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 885–922.

VEREBÉLYI Kincső: Gyertyától a szoborig. = Múzsák 2. 12–13.

VITÁNYI Iván–SÁGI Mária: Rediscovery and re-anomation of folkart in modern industrial societies. = ISSJ XXXV. 1. 201–212.

B) FARAGÁS, FESTÉS

BŐDI Erzsébet: Serényfalui faragószékek. = MK 42. 83–85.

K. CSILLÉRY Klára: Sütő Béla 1895–1982. = NH XII. 1–2. 52–53. [Vargyasi népművész.]

DOMANOVSZKY György: A két Kapoli. Bp., 1983. Corvina. 38 l. 24 t. (A népművészet mesterei 1.)

GYÖRFFY István: Adatok Bagol András botfaragó munkásságához. Daten zur Tätigkeit des Schnitzers András Bagol. = Ethn XCIV. 3. 423–431.

HINTS Miklós: Festett famennyezetek, faragott kapuk Aranyosszéken. = Kor XLII. 3. 243–246.

HORVÁTH Imre: A varbóci fejfák. = Rajztanítás XXV. 1. 26–28.

KARDALUS János: Csíkszentdomokosi faragott faedények. = NépismDolg 1983. 67–81.

S. KOVÁCS Ilona: Pásztorélet, pásztorművészet. Bp., 1983. Móra K. 64 l. (Kolibri könyvek)

LISZKA József: Fejfák és lábfák a gömöri Felsővályon. = Honism XI. 3. 50–51.

LÜKŐ Gábor: Kiskunság régi képfaragó és képmetsző művészete. Utószó: Szabó László. Kecskemét, 1982 (1983.) Bács-Kiskun Megyei Művelődési Központ. 321 l. (Kiskunság régi művészete 1.)

Magyar népi fafaragások. Összeáll.: Hofer Tamás. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 77–83.

SEBESTYÉN József: Gondolatok a „székely kapuról" egy kapuállítás kapcsán. = Honism XI. 2. 28–32.
SZÉCSI Antal: „Széket tettem a gyalupad mellé". Id. Sütő Bélára emlékezve. = Művelődés XXXVI. 11. 20–22.
CS. TÁBORI Hajnalka: A Déri Múzeum néprajzi gyűjteményének tornyos tükrei. Peasant mirrors with painted carved frames in the Déri Museum. = DMÉ LXII. 1981 (1983). 353–379.
TOMBOR Ilona: A csengersimai ref. templom festett famennyezete. = Szabolcs-SzatmáriSz XVIII. 2. 30–34.
VEREBÉLYI Kincső: Botcsinálta művészet. = Múzsák 3. 8–9. [Pásztorbotok.]
VEREBÉLYI Kincső: Ungarische Hirtenstäbe. = Volksk VI. 3. 150–154.

C) HÍMZÉS

ANDRÁSFALVY Bertalan: Sárközi hímzések régen és ma. A rajzokat készítette Németh Pálné. Bp., 1983. NPI. 49 l.
BAKÓ Terézia–BAKÓ László: Keresztszemesek. Gyergyókilyénfalvi gyűjtés. Bucureşti, 1983. Tehnică. 84 l.
T. BERECZKI Ibolya: Fehérhímzéses úrasztali terítő a Damjanich Múzeum gyűjteményében. = MúzL 41–42. 69–75.
CSISZÁR Árpád–FELHŐSNÉ CSISZÁR Sarolta: A beregi népi textíliák lexikona. Debrecen, 1983. KLTE. 56 l. (Folklor és etnográfia 11.)
FÉL Edit–HOFER Tamás: Az alföldi szőrhímzések kérdéséhez. To the question of embroideries in wool on the Great Hungarian Plain. = Ethn XCIV. 1. 72–81..
GERVERS-MOLNÁR Veronika: Ipolyi Arnold hímzésgyűjteménye az esztergomi Keresztény Múzeumban. Hungarian domestic embroidery from the 16th to the 19th centuries. Introduction to the catalogue of the Ipolyi embroidery collection in the Christian Museum, Esztergom. Bp., 1983, MTA Néprajzi Kutató Csoportja. 65 l., 35 t.
HENTZ Lajos: Mezőberényi szőrhímzések. Embroideries in wool in Mezőberény. = Ethn XCIV. 1. 67–71.
LENGYEL Györgyi: Kalocsai virágok. A rajzokat Antalné Szathmáry Ilona készítette. Bp., 1983. Kossuth.123 l.,80 t.
Magyar népi textilek. Összeáll.: Varga Marianna. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 68–76.
TAKÁCS Béla: Református templomaink úrasztali terítői. Bp., 1983. Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya. 163 l.

D) SZÖVÉS

BÉRES Katalin: Lövétei szedettes, homoródalmási szék. = Művelődés XXXVI. 9. 6–9.
GAZDA József: „S mán kész is a cserge." = A Hét XIV. 12. 8.
GÁLL Irma: Gyergyói durga- és rongyszőnyegek. = Művelődés XXXVI. 5. 31–32.

E) EGYÉB DÍSZÍTŐMŰVÉSZET

BIHAL Ella: A vásárhelyi szegény ember háza földjének díszítményei. Ornaments on the floor in peasant houses of Hódmezővásárhely. = Kiss Lajos Emlékkönyv. Hódmezővásárhely, 1983. 317–336., 428 l.,8 t.

A népvándorláskor művészete. Összeáll.: Fodor István. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 58–63.

PÉTERFY László: Kőből készült sírjelek a Kis-Küküllő és a Nyárád mentén. = Ars-Hung XI. 1. 77–86., 4 t.

SZABÓ Mária: Locsolóminták Szegvárról. = Honism XI. 4. 31–32.

TÜSKÉS Gábor: Útmenti szobrok. = Múzsák 1. 32–33.

VEREBÉLYI Kincső: Ádám és Éva. = Múzsák 4. 3–5. [Ádám és Éva ábrázolások]

X. Mesterség, kézmű- és kisipar

BÁRSONY István: Paraszti (mezővárosi) kézművesség Bihar megyében a XVIII. század közepén. = H-BMLÉ X. 159–173.

DOBAY Pál: Régi erdei mesterségek a Pilisben. = E XXXII. 1983. 9. 409–414.; Honism XI. 3. 52–55.

DOMONKOS Ottó: A pápai Kluge-féle kékfestő üzem 200 éves jubileumára. = TMÉ V. 3–51.

FAZEKAS István: Türelemüvegek. = Múzsák 2. 3–4.

*FÜVESSY Anikó: A dohányzacskó készítése Tiszaörvényen. = MúzL XXXIX–XL. 1982. 121–147.

GAZDA József: Népi mesterségek, népi mesterek. Kosárfonás. = Művelődés XXXVI. 12. 36–37.

HÁLA József: A rezi kőfaragók és készítményeik a Káli-medencében. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 48–55.

*KISBÁN Eszter: XVIII. századi vágóhíd Tatán. = MúzK 1982. 2. 78–89.

LÉNÁRT Andor: Heves megyei kézműiparosok termékeinek árszabása a XVIII. században. = Diárium III. 43–48.

PALÁGYI Gábor: A kötél történetéből. = Bányász.kohászL CXVI. 8. 559–562.

STRÓBEL Árpád: A baji hordók. = Honism XI. 5. 50–51.

Színező vizsgálatok a magyar népi kelmefestés hagyományainak területén. = Mtextiltechn XXXVI. 11. 570–574.

UJLAKY Zoltán: Debrecen kisiparossága 1944–1945-ben. = H-BMLÉ X. 85–98.

VEREBÉLYI Kincső: Ostyasütők. = Múzsák 1. 8–10.

XI. Bútor és lakáskultúra

L. ÁCS Anna: Két mesterségjelvényes XVIII. századi szék a Hansági Múzeum gyűjteményéből. Two chairs from the 18th century decorated with emblems of crafts. = Ethn XCIV. 4. 414–422.

BELLON Tibor: Nagykunsági festett bútorok. Kiállításvezető. Kiskunfélegyháza, 1983. Damjanich Múz. 29 l.

K. CSILLÉRY Klára: A hódmezővásárhelyi bútor. Peasant furniture in Hódmezővásárhely. = Kiss Lajos Emlékkönyv. Hódmezővásárhely, 1983. 273–293., 426.

*JUHÁSZ Antal: Makói menyasszonyi ládák. = Múzeumi kutatás Csongrád megyében. 1982. 87–94.

*KARDALUS János: Mobilierul pictat. – A festett bútor. Miercurea-Ciuc, 1982. Népi Alkotások és Művészeti Tömegmozg. Hargita m. Irányító Közp. 140 l.

XII. Kerámia

KRESZ Mária: Évszámos vásárhelyi cserépedények a Tornyai János Múzeumban. Dated pottery in the Tornyai Muzeum of Hódmezővásárhely. = Kiss Lajos Emlékkönyv. Hódmezővásárhely, 1983. 295–316., 426–427., 15 t.

KRESZ Mária: Magyar népi cserépedények. Rajzolta Kövér Mária. Bp., 1983. Móra K. 62 l. (Kolibri könyvek)

KRESZ Mária: Die Verbreitung der Spät-Habaner Fayance des 18. Jahrhunderts in Ungarndargestellt am Material des Ethnographischen Museum in Budapest. = Keramik-Freunde der Schweiz XCVIII. 5–12., 6 t.

Magyar népi fazekasság. Összeáll.: Kresz Mária. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 84–86.

*NAGY Vera: Vékony Sándor fazekas. = MúzKutCsongrádm 1982. 117–123.

SZABÓ László–GULYÁS Éva: A mezőtúri kerámia. Kiállításvezető. Fotó: Kozma Károly. Keramika Mezëtura. Die Keramik in Mezőtúr. The pottery of Mezőtúr. La céramique de Mezőtúr. Mezőtúr, 1983. 90 l.

P. SZALAY Emőke: Egy ritka hajdúböszörményi kismesterség – Hódos Sándor fazekas. – Ein seltenes Kleingewerbe in Hajdúböszörmény, der Töpfer Sándor Hódos. = HMÉ V. 211–217.

TÓFALVI Zoltán: A korondi fazekasság története. Kurze Geschichte der Töpferei in Korond. = Ethn XCIV. 4. 599–614.

WILHELM Sándor: A fazekasság emlékei Margittán. = NépismDolg 1983. 94–106.

XIII. Viselet, ékszer

BALOGHNÉ HORVÁTH Terézia: Hungarian Folk Jewelry. Bp., 1983, Corvina. 96 l. 56 t. (Hungarian Folk Art)

BALOGHNÉ HORVÁTH Terézia: Népi ékszerek. Bp., 1983. Corvina. 61 l. 28 t. (Magyar népművészet)

BALOGHNÉ HORVÁTH Terézia: Ungarischer volkstümlicher Schmuck. Bp., 1983. Corvina. 77 l. 56 t. (Ungarische Volkskunst)

FÜGEDI Márta: A Bükkalja női népviselete. Die Volkstracht am Fusse des Bükk-Gebirges. = HOMÉ XXI. 1982 (1983). 241–258.

GULYÁS Éva: A kunsági ráncos női ködmön. = MúzL XLI–XLII. 54–61.

HEGYI Imre: Lányok ünnepi viselete és a színek szerepe a XIX–XX. század fordulóján Bakonycsernyén. = FMSz 1. 57–70.

HENTZ Lajos: A békési viselet. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 625–692.

NÉMETHNÉ FÜLÖP Katalin: Viseletek Pest megyéből. = PMHírl X. 1–2. 2–8.

Népviseletek. Összeáll.: Flórián Mária. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 87–94.

RUSVAY Lajos: A jászalsószentgyörgyi vőlegény bunda. = MúzL XLI–XLII. 62–68.

V. SZATHMÁRI Ibolya: A debreceni és hajdúsági (színes hímzésű) női kisbundák. Buntbestickte Kurzpelze für Frauen in Debrecen und der Hajdúság. = DMÉ LXII. 1981(1983). 311–351., 2 t.

XIV. Társadalom, társadalomnéprajz

A) TÖRTÉNETI ÉS ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK

BALOGH István: Debrecen első jegyzőkönyvei mint történeti források (1547–1552). Historical documentary value of the first records of Debrecen. Znacsenie isztoricseszkih isztocsnikov per'üh detopiszej Debrecena. = H-BMLÉ IX. 1982(1983). 107–115.

*ERDEI Ferenc: Makó társadalomrajza. Sajtó alá rend.: Erdei Sándor. Az utószót írta: Kulcsár Kálmán. Makó, 1982. Városi Tanács V. B. 95 l. (A Makói Múzeum füzetei 27.)

GAZDA József: Mindenki dolgozott. = Művelődés XXXVI. 3. 31–32. [A régi falu modellje.]

GAZDAG István: Fejezetek Bihar vármegye levéltárának feudális kori történetéhez. Chapters from the history of Bihar county archive in the feudal age. Glavü isztorii arhiva komitatszkogo upravlenija oblaszti Hajdú-Bihar epohi feudalizma. = H-BMLÉ IX. 1982(1983). 191–199.

GELENCSÉR József: A székesfehérvári parasztfórum. = FMSz 1. 71–77.

HAVASSY Péter: Adatok Felnémet község török utáni újratelepülésének történetéhez. = Diárium III. 49–54.

*HERCZEG Mihály: Adatok a Károlyiak csongrád-vásárhelyi uradalmának feudalizmuskori történetéhez. = Tanulmányok Csongrád megye történetéből. Szeged, 1980. 61–127.

HUSEBY Éva Veronika: Fogalmak és élettörténetek az identitás vizsgálatához Cserépfaluban. Debrecen, 1983. KLTE. 76 l. (Folklór és Etnográfia 12.)

KATONA Imre: Őstársadalmunk az uráli kortól a honfoglalásig. = Fo XV. 7. 57–65.

KRESZ Mária: Nyék és a Gellért-legenda. Nyék társadalma Vörösmarty idejében. = FMSz 1. 19–27.

*MAGYAR Kálmán: A somogyi XIV–XV. századi mezővárosi fejlődés történetéről. Sur l'histoire du developpement des bourgs de Somogy aux XIVe–XVe siècles. Ocserk po isztorii razvitija mesztecsek komitata Somod' v XIV–XV vv. Pri la historio de la evoluo de agrikulturaj urboj en la XIV–XV-aj jarcentoj en departemento Somogy. = SMK V. 1982. 69–90.

*NAGY Ibolya: Életmódváltás és polgárosodás egy kisnemesi ház tükrében. = Múzkut-Csongrádm 1982. 103–109.
TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: Fejezetek Békés társadalomnéprajzából. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 695–761.

B) JELENKUTATÁS – A MAI MAGYAR FALU TÁRSADALMA

DANKÓ Imre: Békés mai népélete. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 1027–1037.
DANKÓ Imre: Életmódkutatás Kisvárdán. = Tanulmányok Kisvárda történetéből. Kisvárda, 1983. 57–62.
DOBROSSY István–FÜGEDI Márta: Termelés és életmód. Tíz község termelőszövetkezete. Produktion und Lebensweise. Výroba a spósob života. Debrecen, 1983. KLTE Néprajzi Tanszéke. 282 l. (Studia Folkloristica et Ethnographica 9.)
SIMÓ Tibor: A tardi társadalom az ezerkilencszázhetvenes években. Bp., 1983. Kossuth K. 208 l.

C) CSALÁD, CSALÁDSZERVEZET

BALÁZS Magdolna–KATUS László: Középdunántúli paraszti háztartások a 18. században. = TörtSz XXVI. 1. 159–171.
FARAGÓ Tamás: Háztartás, család, rokonság. Jegyzetek a legújabb család- és rokonságkutatási eredmények kapcsán. Household, family, kinship. A survey of new results in family and kinship research. = Ethn XCIV. 2. 216–254.
GAZDA József: A régi falu családmodellje. = Kor XLII. 3. 234–240.
HUSEBY Éva Veronika: Endogám és exogám tendenciák egy északkelet-magyarországi faluban. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 431–463.
HUSEBY Éva Veronika: Lebensweise und Endogamie–Exogamie in einem nordungarischen Dorf. Életmód és endogámia–exogámia egy észak-magyarországi faluban. = MűvH XXI. 205–223.
*KNÉZY Judit: A nagycsaládi szervezet kérdései a belső-somogyi református családoknál a reformkor végétől a XX. század közepéig. = A Dunántúl településtörténete. 4. 1867–1900. MTA VEABért 1982. 410–417.
S. LACKOVITS Emőke: A köveskáli református templom ülésrendje. Zur Sitzordnung in der reformierten Kirche von Köveskál. = VMMK XVI. 1982 (1983). 301–304.
ŐRSI Julianna: Exogámia és endogámia Magyarországon a XVIII–XX. században. Ekzogamija i endogamija v Vengrii v XVIII–XX. sztoletijah. Exogamy and endogamy in Hungary in the XVIII–XX. centuries. = Demografia XXVI. 4. 572–597.
ŐRSI Julianna: Exogámia és endogámia Magyarországon a XVIII–XX. században. = Lakodalom. Debrecen 1983. 31–54.
SELMECZI KOVÁCS Attila: Udvar- és csűrközösség a palócoknál. = Eredmények a Mátraalja néprajzi kutatásában. Eger, 1983. 41–50.

SZÍJ Enikő: A korkülönbség kifejeződése a finnugor nyelvek rokonságneveiben. II. = NyK LXXXV. 2. 435–447. [Az I. részt ld. NyK LXXXIV. 381–391.]

SZŰCS Jenő: Háztartás és család a 13. századi Magyarország szolgai állapotú parasztnépességében. = TörtSz XXVI. 1. 136–158.

VERESS Éva: A történetileg változó család problémájáról. = TörtSz XXVI. 1. 172–175.

D) NEMEK, KORCSOPORTOK

CSOMA Zsigmond: Adatok a Kál-völgyi cseregyerek-rendszerhez. (Cseregyerekek és a borkereskedelem kapcsolata a 19. század végén – 20. század elején.) Angaben zum Austauschkind-System von Kál-Becken. = VMMK XVI. 1982(1983). 319–323.

GYÖRGYI Erzsébet: A gyermek a hagyományos paraszti kultúrában. = Gyermekjátékok. Bp., 1983. 13–25.

F. GYÖRGYI Erzsébet: Sihederek, csitrik. = Múzsák 1. 36–38.

LACKOVITS Emőke: Adalékok a falusi gyermekek életéhez Veszprém megyében 1868–1945. Beiträge zum Thema „Lebensweise der Dorfkinder im Komitat Veszprém zwischen 1868–1945". = VMMK XV. 1980(1983). 237–272.

*Tradition in Hungarian education of peasant children. Ed. by Erzsébet Földes-Györgyi. Magyar paraszti gyermeknevelés. Szerk. Földesné Györgyi Erzsébet. Bp., 1982. Népművelési Int. 39 l. [A „Tradition and Creativity" I. kötete.]

E) OSZTÁLYOK, RÉTEGEK

Sz. BÁNYAI Irén: A társadalmi rétegek életmódjának kiegyenlítődését dokumentáló anyagok gyűjtése. = TörtMúzK 2. 16–28.

BOLLA Ilona: A jogilag egységes jobbágyosztály kialakulása Magyarországon. Bp., 1983. Akadémiai K. 299 l. (Értekezések a történeti tudományok köréből 100.)

*HERCZEG Mihály: A cselédek Hódmezővásárhelyen a kapitalizmus 1914-ig terjedő szakaszában. = Tanulmányok Csongrád megye történetéből. 5. Szeged, 1981. 103–131.

*HERCZEG Mihály: Szolgák, cselédek Hódmezővásárhelyen 1848 előtt. = Tanulmányok Csongrád megye történetéből. 4. Szeged, 1980. 81–158.

*JUHÁSZ Antal: Majori cselédsorsok. = Írások Pusztaszerről. Szeged, 1982. Csongrád m. Tanács V. B. 22–24.

KATONA Imre: Kiss Lajos szegény emberei. Lajos Kiss and his „poor people". Social and professional stratification in a market town. = Kiss Lajos Emlékkönyv. Hódmezővásárhely, 1983. 58–83.; 419–420.

KNÉZY Judit: Somogy megye jobbágyparaszti népének csoportjai és gazdálkodása (a XVIII. század elejétől a XIX. század közepéig). Die Gruppen und Wirtschaft der Leibeigenen des Komitats Somogy. (Vom Anfang des 18. Jahrhunderts bis zur Mitte des 19. Jahrhunderts.) = MMMK 1981–1983. 285–308.

LUKÁCS László: Korombíró és társai. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 72–76.

LUKÁCS László: Vándoralakok, vándormunkások és a területi munkamegosztás Kelet-Dunántúlon. Vagrants. Itinerant workers and the territorial division of labour in Eastern Transdanubia. = Alba Regia XX. 185–199.

NAGY Dezső: Munkásviseleti adatok 19. századi körözőlevelekben (1852–1855). Odezsda rabocsih po dannüm razüszknüh trebovanij XIX. veka (1852–1855). Daten über Arbeitertrachten in den Haftbriefen vom 19. Jahrhundert (1852–1855). = MMMÉ 1981–1982(1983). 207–249.

PUSZTAINÉ MADAR Ilona: Uradalmi cselédek Békés megyében. Békéscsaba, 1982 (1983!). Békés m. Tanács. 190 l.

RÁCZ István: A hajdúvárosi nemesek a rendi korszak végén. Noblemen of the hajdu towns at the end of the nobiliary age. Dvorjane gajdukszkih gorodov v konce epohi szoszlovij. = H-BMLÉ IX. 1982(1983). 17–26.

SÁRKÁNY Mihály: Parasztság és termelési viszonyok. = Népi kult-népi társ XIII. 21–37.

SZENTI Tibor: Vásárhelyi parasztok szexuál-erkölcsi magatartása és kultúrája. = Fo. XV. 5. 38–73.

F) NEVEK

BARABÁS Jenő: Tájszemlélet és az etnikai kép tükröződése a XVI. századi személynevekben. = Név és társadalom 1980. Veszprém, 1983. 41–42.

MOLNÁR Ambrus: Békés város történeti család- és ragadványnevei. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 179–251.

G) INTÉZMÉNYEK

1. Iskola, oktatás

V. FODOR Zsuzsa: Adalékok Veszprém megye falusi elemi oktatásához a dualizmus és az ellenforradalmi korszak idejéből. Beiträge zum Unterricht der ländlichen Elementarschulen zur Zeit des Dualismus und der Konterrevolution. = VMMK XVI. 1982 (1983). 245–270.

*FÖLDESI Béla: Egy középkori eredetű népszokás, a gergelyjárás iskolatörténeti vonatkozásai. = TanFőiskTudK XVI. 1982. 195–208.

HEGYI József: Pataki diákvilág a régi századokban. = Honism XI. 5. 28–31.

MERVÓ Zoltánné: Adalékok Hajdú megye dualizmuskori népoktatásához 1892–1918. Contribution to the public education of county Hajdú in the dualistic era 1892–1918. Materialü o narodnom obrazovanii epohi dualizma v oblaszti Hajdu 1892–1918 gg. = H-BMLÉ IX. 1982 (1983). 43–58.

SÁGI Károly: Egy régi iskolai büntetés és egy farsangi népszokásunk kapcsolata. Ver-

bindungen zwischen einer alten Schulstrafe und einem ungarischen Volksgebrauch zum Fasching. = VMMK XVI. 1982 (1983). 237–243.

2. Katonaság

Nagytiszteletű Kiss Sándor ref. lelkész úrnak. Földes, Lelkészi hivatal. Katonalevelek a második világháborúból. Közread. Karacs Zsigmond. = MV IX. 9. 48–52.

SÁGI Károly: Magyar néphagyományok a második világháború katonáinak tudatában. Vengerszkie narodnüe tradicii v szoznanii szoldat vtoroj mirovoj vojnü. = VMMK XVI. 1982 (1983). 365–398.

3. Céhek

BANNER János: A jászsági céhek életéből. = SzMMÉ 1982–1983. 227–244.

CSIFFÁRY Gergely: Egri céhek és céhemlékek. = ÉT XXXVIII. 35. 1101–1103.

*HETÉNYI István: A céhek és a felszámolásuk Ercsiben. = MTA VEABért. 1982. 94–102.

IMREH István: Önigazgatás és a céhes élet. = Kor XLII. 5. 374–377.

NÁDASDY Lajos: Kemenesalja céhes malomipara és annak alakulása a céhek megszűnése után. I–II. = VasiSz XXXVII. 2. 261–280.; 3. 375–402.

NAGYBÁKAY Péter: A Rába alsó vizén levő molnárcéh kézi festésű bizonyságlevelei a veszprémi Bakonyi Múzeumban. Handgezeichnete Kundschaften der Müllerzunft am unteren Laufe der Raab im Bakonyer Museum, Veszprém. = VMMK XV. 1980 (1983). 225–235.

PÁLMÁNY Béla: A szécsényi céhek története. 1617–1857. = TanSzécsénym VI. 5––30.

VÉGH Olivér: A nagyenyedi fazekasok céhlevele 1648-ból. = NépismDolg 1983. 82–93.

4. Egyesületek, társulások

GELENCSÉR József: Egy sajátos erdőközösség Szentbékkállán. Eine Eigenwillige Waldgemeinde in Szentbékkálla. = VMMK XVI. 1982 (1983). 305–309.

*HAGYMÁSY Sándor: Legeltetési társulatok Túrkevén a 19–20. században. = LevéltSz XXXII. 1982. 1. 69–79.

HÍDVÉGI Lajos: Egy agrárproletár földbérlő-szövetkezet (Cegléd-Homokpuszta 1901–1945). An agrarian proletar tenant cooperative 1901–1945. = AgrártörtSz XXV. 1–2. 118–145., 314.

JUHÁSZ Antal, id.: Újabb adalékok a Kisteleki Iparos- és Kereskedő Ifjak Egyesülete (1903) működéséhez. = CsMHHír 39–55.

KECSKÉS Sándor: A Fejér vármegyei és Székesfehérvári Állattenyésztők Egyesületének története 1911–1948. History of the Animal Breeders' Association of Fejér County and of Székesfehérvár, 1911–1948. = AgrártörtSz XXV. 1–2. 146–185.; 315–316.

XV. Jog

*BOROSS Marietta: A kőhegyi szőlőhegyre kiadott rendtartások a 18. századból. Weinbergordnung in Kőhegy im 18. Jahrhundert. Polozsenija o kěhed'szkih vinogradnikah, izdannüe v XVIII. v. Regularoj por la vitejo Kőhegy en la 18-a jarcento. = SMK V. 1982. 109–120.

CSIZMADIA Andor: Pétervására jogéletéből. = Archívum XI. 64–81.

*ERDEI Sándor: Jobbágyi szolgáltatások és haszonélvezeti jogok egy XVII. századi földesúri rendeletben. Adatok Zemplén népéletéhez. = MHOMK XX. 1982. 102–109.

*A Festeticsek balatonkeresztúri uradalmának kontraktusai (1772–1793). Közzéteszi és a bev. tanulmányt írta: Petánovics Katalin. Zalaegerszeg, 1981. Zala megyei Levéltár. 251 l. (Zalai gyűjtemény 17.)

GELENCSÉR József: Népi jogélet, népi jogszokások a Káli-medence falvaiban. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 61–72.

IMREH István: Írók a falu törvényéről. = Utunk XXXVIII. 43. 1–3.

IMREH István: Szabadság, önrendelkezés, jogalkotás a székelyeknél. = Kor XLII. 1. 71–76.

IMREH István: A törvényhozó székely falu. Gesetzgebung im Szeklerdorf. Bukarest, 1983. Kriterion. 545 l.

KÓSA SZÁNTHÓ Vilma: A faluközösség önkormányzata. = Honism XI. 1. 47–49.

NAGY Sándor: A hajdúvárosok és a hajdúkerület büntetőbíráskodásának szervezete (1606–1871). Das Strafjustizorgan der Hajdú-Städte und des Hajdú-Amtsbezirks (1606–1871). = HMÉ V. 91–118.

*NEMES Lajos: Gróf Barkóczy Ferenc egri püspök és az egri káptalan 1750. évi dézsmautasítása Eger város lakosai részére. I. = Diárium 1982. 37–39.

Népélet és jogalkotás a középkori Újlakon. A jegyzőkönyvet és a jogkönyvet latinból ford., a kísérő szövegeket és az utószót írta Hegedűs Antal. Újvidék, 1983. Forum. 205, 2 l. 4 t.

*NYAKAS Miklós: A báródsági nemes kerület rendtartása a XVIII. század végéről. = BMÉ III. 1982. 167–176.

*PAP Miklós: Bodrog-felsőtiszai halászrendtartások a XVI–XVIII. században. = BLÉ IV. 181. 71–81.

SUGÁR István: Az egri vár püspöki falvainak urbariális összeírása 1577–1579-ből. = Archivum XI. 103–142.

SZILÁGYI Miklós: A házasság és a leányági öröklés szokásjogi szabályozása Békés megyében. A XIX. századi végrendeletek, házassági szerződések tükrében. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 89–99.

SZILÁGYI Miklós: Jegyzetek a népi jogszokásokról. = MK 42. 61–64.

TAKÁCS Lajos: A bálvány mint határjel. = Népi kult-népi társ XIII. 173–192.
TAKÁCS Lajos: Hant-átadás mint a birtokbavétel jele. Egy európai jogszokás hazai történetéhez. Schollenübergabe als Zeichen der Inbesitznahme. Zur Geschichte einer europäischen Rechtsgewohnheit in Ungarn. = Ethn XCIV. 4. 573–577.
TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: Évszázados falutörvényeink. = Honism XI. 5. 3–5.
TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: A jobbágyparaszti földtulajdon néhány problémája. = Népi kult-népi társ XIII. 151–172.
TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: A mai magyar jogi népszokások értékelése. = Vság XXVI. 11. 71–75.
VARGA Gyula: Mibe került egy módos gazdalány kiházasítása Hajdúszoboszlón a dualizmus korában? Was kostete die Aussteuer einer wohlhabenden Bauerntochter aus Hajdúszoboszló zur Zeit des Dualismus? = HMÉ V. 219–223.

XVI. Néphit, vallás, mitológia

BÁN Lajosné: Vallásos élet a huszadik század első felében Szécsényben. = SzHH VI. 2. 38–45.
BARNA Gábor: Das Topfwerfen und Topfzerschlagen in der ungarischen Volksüberlieferung. Edénytörés a magyar népszokásokban. = MűvH XXI. 191–204.
BARTHA Elek: Az Ung vidékének vallásos néprajzi képe. = MK 42. 111–114.
BARTHA Elek: The objects and requisites of foundation sacrifice. Az építőáldozat tárgyai és kellékei. = MűvH XXI. 167–175.
BENEDECZKI Erzsébet–FEHÉR Zoltán: Az utolsó keceli garabonciás. = Fo XV. 4. 48–53.
*BERECZKI Ibolya: Bőségvarázsolás a Tiszazugban. = MúzL XXXIX–XL. 1982. 73–77.
CSOMA Zsigmond: A szentbékkállai rozmaringos asszonyok. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 33–40.
DIÓSZEGI Vilmos: A pogány magyarok hitvilága. 4. kiad. Bp., 1983. Akadémiai K. 142 l. 28 t. (Kőrösi Csoma Kiskönyvtár 4.)
ERDÉLYI Zsuzsa: „Győnyőrűségnek kertyiben". = ÚÍ XXIII. 1. 88–91.
*FERENCZI Imre: Tiszaháti és felsőtiszai néphit és népszokások. Aberglauben und Volksbräuche in der Obertheisgegend. = Népr.és Nyelvtud XXVI. 1982. 183–197.
GUNDA Béla: Europäische Beziehungen eines ungarischen Zauberspruches. Egy magyar varázsige európai kapcsolatai. = MűvH XXI. 137–166.
Hiedelemrendszerek történeti változása és a boszorkányhit. Historic transformation of belief-systems and the witch-belief. = Ethn XCIV. 1. 106–146.
JUHÁSZ Antal: Búcsú Szentkúton. = Fo XV. 1. 61–66.
JUNG Károly: A kétkarácsonyi cérna. Adatok a boszorkány felismerésének és elhárításának kérdéséhez a magyar–délszláv egybevető vizsgálat tükrében. = Létünk XIII. 3–4. 598–608.; Som XI. 6. 88–95.
KESZEG Vilmos: Nemszóbeli kommunikáció a mezőségi Detrehemtelepen. = NépismDolg 1983. 133–140.

KLANICZAY Gábor: Benandante – kresnik – zduhač – táltos. Samanizmus és boszorkányhit érintkezési pontjai Közép-Európában. Benandante – kresnik – zduhač – táltos. Some points of contact between shamanism and witch-belief in Central Europe. = Ethn XCIV. 1. 116–134.

KNAPP Éva: Remete Szent Pál csodái. (A budaszentlőrinci ereklyéhez kapcsolódó mirákulumföljegyzések elemzése.) = Száz CXVII. 3. 511–557.

KOVÁCS András: Vallomás a székely szombatosok perében. Bp., 1983. Magvető. 440 l.

KÓSA László: A vallási közönyösség növekedése Magyarországon a 19. század közepén. = Népi kult-népi társ XIII. 211–235.

LENDVAI L. Ferenc: Etnikum és vallás. = Vil XXIV. 8–9. 469–476.

LISZKA József: „Anyám beszíte ..." (Adalék az Ipoly-mente néphitéhez.) = Hét XXVIII. 11. 14–15.

LUBY Margit: Bábalelte babona. Az előszót írta: Dömötör Tekla. Bp., 1983. Helikon. 131 l.

MAKKAI László: A középkori magyar hitvilág problematikájához. To the probleme of medieval Hungarian beliefs. = Ethn. XCIV. 1. 106–116.

MARKMILLER, Fritz: Egy Buda 1686-os ostroma során talált Mária-kép Alsó-Bajorországban. Ein im Jahre 1868 während der Belagerung von Buda gefundenes Marienbild in Niederbayern. = Ethn XCIV. 4. 580–587.

MOLNÁR Ambrus: Szlavóniai reformátusok között. (Vallási néprajzi hagyományok.) = Confessio VII. 4. 109–114.

NOVÁK László: Adatok a mezővárosi hiedelem- és szokáskultúrához a XVII–XVIII. századból. = SzMMÉ 1982–1983. 205–212.

PAMLÉNYI Klára: A vallásos élet emlékei. = História V. 5–6. 46–47.

PÓCS Éva: Tér és idő a néphitben. Time and space in folk beliefs. = Ethn XCIV. 2. 177–206.

PUSZTAINÉ MADAR Ilona: Békés társadalma és tudatvilága. (Vallásos élet, hiedelemvilág.) = Békés város néprajza. Békés, 1983. 763–851.

PUSZTAINÉ MADAR Ilona: A Káli-medence falvaiban lakók hétköznapokon gyakorolt vallásosságáról. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 93–98.

RADÓ Polikárp: A vallási néprajz alapvetése. = Vig XLVIII. 12. 912–916.

SERGŐ Erzsébet: Halottlátók, tetszhalottak, szokások. (Egy Dunaújvárosban élő asszony történetei.) = FMSz 1. 95–102.

SILLING István: Archaikus népi imáinkról. = Híd XLVII. 9. 1077–1084.

*SILLING István: Kilenc nem kilenc. (Kupuszinai ráolvasások.) = HungKözl XIV. 1982. 2. (51) 249–258.

SZABÓ T. Attila: A boszorkány-hit XVIII. század végi dési emlékei. Der Hexenglaube Ende des 18. Jahrhunderts in Dés. = Ethn XCIV. 4. 578–580.

A szegények életének szentsége. A Teológia beszélgetése Fél Edit néprajzkutatóval. Riporter: Hetény János. = Teológia XVII. 4. 212–216.

SZÉKELY László: Mária eljegyzése a székelyek hagyományaiban. = Vig XLVIII. 10. 759–761.

SZENTGYÖRGYVÖLGYI Gábor: Mitikus kígyónk, a vízisikló. = MK 43. 73–75.

SZENTI Tibor: A „rebellis Krisztus". Hódmezővásárhelyi népszokások és hiedelmek. = Confessio VII. 1. 39–51.

SZILÁGYI Mihály: A XVIII. századi boszorkányok Tolna megye Duna menti községeiben. = Dunatáj VI. 1. 62–76.

TARTALLY Ilona: Ékes virágszál. A máriapócsi kegykép története. I–II. köt. Bp., 1983, Ecclesia. 815 l. 6 t.

TÜSKÉS Gábor: A keresztény ünnep középpontja: a kultikus történés. = Teológia XVII. 2. 83–88.

UJVÁRY Zoltán: Búcsújárás a Túróc völgyéből Szentkútra. = MK 42. 87–94.

UJVÁRY Zoltán: A búcsú mint közösségi alkalom a Túróc völgyében. = MK 41. 67–72.

XVII. Orvoslás, állatgyógyítás, természetismeret

(BALÁZS): Az időszámításról. = Művelődés XXXVI. 12. 46. és a 3. borítón.

*GUNDA Béla: Wandernde Medizinmänner in Karpaten-Europa. = Beiträge zur Ethnomedizin, Ethnobotanik und Ethnozoologia. VIII. 265–280.

*KALAPIS Zoltán: Katona József időszámítási könyve. = HungKözl XIV. 1982. 1. (50) 91–106. [Katona József debelyacsai bíróviselt földműves helytörténeti feljegyzéseiről.]

KATONA Imre: Népi állatorvoslás Csongrádon. = Mozaikok Csongrád város történetéből. Csongrád, 1983. 54–63.

*KORKES Zsuzsa: A Kiskunság közegészségügyi viszonyai a XVIII–XIX. században. = Bács-Kiskun megye múltjából. IV. Kecskemét, 1982. 437–467.

*LÓRÁND Klára: A népi gyógyászat és XVIII–XIX. századi orvosló feljegyzések Bács-Kiskun megyében. = Bács-Kiskun megye múltjából. IV. Kecskemét, 1982. 413–435.

*NOVÁK László: Egy XVIII. század végi-, XIX. század eleji orvosló könyv Kecskemétről és korának gyógyító gyakorlata. = Bács-Kiskun megye múltjából. IV. Kecskemét, 1982. 469–508.

*NOVÁK László: Pestis-, himlő- és kolerajárványok Pest-Pilis-Solt vármegyében a XVIII–XIX. században. = Bács-Kiskun megye múltjából. IV. Kecskemét, 1982. 275–392.

OLÁH Andor–BABULKA Péter: Phytotherapeutische Wundbehandlung in der ungarischen Volksmedizin. = Curare VI. 117–128.

POLNER Zoltán: Orvoslás és folklór. = Honism XI. 3. 48–49.

*RUSVAY Kálmán: A népi állatgyógyászat emlékei Kecskeméten. = Bács-Kiskun megye múltjából. IV. Kecskemét, 1982. 511–589.

ZONGOR Ferenc: Népi megfigyelések az időjárással kapcsolatban Alsóságról. = VHK 2. 31–38.

XVIII. Szokás

A) ÁLTALÁNOS ÉS ELMÉLETI KÉRDÉSEK

BARTHA Elek–UJVÁRY Zoltán: Népszokások Békésen. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 855–883.

*CZINEGÉNÉ KÁROLY Anna: Csíkmenasági népszokások. Csíkmenaságer Volksbräuche. = Népr.ésNyelvtud XXVI. 1982. 199–266.

DOBOS Ilona: Népszokások a városban. = Vság XXVI. 10. 56–64.

DÖMÖTÖR Tekla: Magyar népszokások. 3., jav. kiad. Bp., 1983, Corvina. 68 l. 24 t.

DÖMÖTÖR Tekla: A népszokások költészete. 2. kiad. Bp., 1983. Akadémiai K. 259 l. 16 t.

LUKÁCS László: Adatok a Káli-medence községeinek népéletéhez. Beiträge zum Volksleben der Gemeinden im Kál-Becken. = VMMK. XVI. 1982 (1983). 311–317.

Magyar népszokások. Összeáll.: Dömötör Tekla. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 106–108.

NOVÁK László: Viselkedés, házasodás egyházi és világi szabályozói, meghatározói a XVII–XIX. században. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 13–29.

UJVÁRY Zoltán: Játék és maszk. Dramatikus népszokások. I–III. Szerk.: Héthy Zoltán. Debrecen, 1983, Bihari Múzeum. 360, 367, 342 l.

B) AZ EMBERI ÉLET

ANTAL Imre: Udvarlás és leánykérés Gyímesben. = NépismDolg 1983. 141–149.

BAKÓ Ferenc: A palóc lakodalom: A szokás szerepe a kultúra táji tagoltságának vizsgálatában. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 103–118.

BALÁZS Lajos: A csíkszentdomokosi lakodalom szereplői. 1–4. = Művelődés XXXVI. 5. 29–31.; 6. 33–34.; 7. 34–35.; 10. 34–36.

BALÁZS Lajos: Egyén és közösség viszonya a lakodalomban Csíkszentdomokoson. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 207–220.

BARTHA Elek: A lakodalom és a ház kultikus összefüggése. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 381–388.

H. BATHÓ Edit: A jász lakodalom szokásrendszere. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 155–167.

T. BERECZKY Ibolya: A tiszasülyi lakodalom a XX. században. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 169–181.

*DIENES Erzsébet: A református temetési szokások emlékei Kunhegyesen. Reste der reformatischen Begräbnisbräuche in Kunhegyes. = Népr.ésNyelvtud XXVI. 1982. 163–181.

*FELFÖLDI László: Egy ifjú halott lakodalma Apátfalván 1924-ben. = Múzeumi kutatás Csongrád megyében. 1982. 95–101.

GULYÁS Éva: A jegyajándékok jellege, változása az Alföld középső részén. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 361–371.

F. GYÖRGYI Erzsébet: Az élet legszebb évei. = Múzsák 2. 26–27.
F. GYÖRGYI Erzsébet: Suba a subával. = Múzsák 4. 32–34.
JUNG Károly: A hajnali mosdatás kérdéséhez: Adatok egy lakodalmi rítus betiltásához és összehasonlító vizsgálatához. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 257–276.
KAKUK Mátyás: A házasságkötés időpontja Kunszentmártonban a XVIII–XIX. században. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 55–79.
KORKES Zsuzsanna: Lakodalmi szokások a Kiskunságban. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 183–199.
KOZMA Elza: Lakodalmas – mákófalvi módja. = Utunk XXXVIII. 41. 6–7.
KUNT Ernő: Folk art in Hungarian cemeteries. Bp., 1983, Corvina. 90 l. 56 t. (Hungarian Folk Art)
KUNT Ernő: Temetők népművészete. Bp., 1983. Corvina. 64 l. 56 t. (Magyar népművészet)
KUNT Ernő: Volkskunst Ungarischer Dorffriedhöfe. Bp., 1983. Corvina. 99 l. 56 t. (Ungarische Volkskunst)
S. LACKOVITS Emőke: A keresztelő és a paszita szokása a Káli-medence falvaiban. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 81–85.
S. LACKOVITS Emőke: A komaság a Káli-medence falvaiban. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 85–92.
S. LACKOVITS Emőke: A köveskáli felső és alsó református temető XVIII. és XIX. századi sírjelei. Grabzeichen aus dem XVIII. und XIX. Jahrhundert im oberen und unteren Friedhof von Köveskál. = VMMK XVI. 1982 (1983). 287–300.
S. LACKOVITS Emőke: Szimbolikus színek a lakodalmi viseletben egy kalotaszentkirályi példán keresztül. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 419–427.
Lakodalom. Szerk. Novák László, Ujváry Zoltán. Debrecen, 1983. KLTE. 475 l. (Folklór és etnográfia 9.)
MADAR Ilona: Sóvidéki lakodalom. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 221–232.
MARONKA János: Házunk virágai. = MképesÚjs XXXII. 4. 31.
MOLNÁR Ágnes (et al.): Az Ung-vidéki lakodalom jellemzőiről. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 119–153.
MORVAY Judit: Premeny rodinných sviatkov v obdobi socializmu. Die Wandlungen der Familienfeiertage in der Epoche des Sozialismus. Peremenü szemejnüh prazdnikov v period szocializma. = SlovNár XXXI. 3–4. 386–397.
NÉMETH Gyula: „A lakodalom összetett műfaj...” (A Zoboralji lakodalmi dalok lemezről.) = Hét XXVIII. 13. 15.
NIEDERMÜLLER Peter: Dary i prezenty w ludowych zwyczajach na Węgerzech. Gifts and presents in the folk customs in Hungary. = PrEtn XVIII. 13–29.
NOVÁK László: Móring – móringolás. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 81–88.
*PÁLL István: „Szükségkemence” készítése lakodalomra. = MK 40. 1982. 80–84.
SOLYMOS Ede (et al.): Lakodalomszervezés Baja környékén. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 201–206.
SZABÓ László: Lakodalmi szövegek, játékok esztétikai kérdései. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 335–360.
SZÉMAN Zsuzsa: A lakodalom hagyományőrző szerepe és társadalmi funkciója Felső-

tárkányon. Weddings at Felsőtárkány: their social functions and role in maintaining cultural traditions. = Ethn XCIV. 2. 285–296.
SZTRINKÓ István: A lakodalom és a ház funkcionális összefüggései. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 373–380.
UJVÁRY Zoltán: Dramatikus játékok a lakodalomban. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 329–333.
UJVÁRY Zoltán: Jeux dramatiques pendant la noce en Hongrie. Dramatikus játékok a magyar lakodalomban. = MűvH XXI. 225–229.
VARGA Marianna: Lakodalom Jenő községben. (1955. április 16.) = FMSz 2. 49–79.
VOIGT Vilmos: Az érzelmek és a fájdalom eltávolítása (menyasszonysiratók). = Lakodalom. Debrecen, 1983. 397–407.
ZOLCZER János: Lakodalom van a... = Hét XXVIII. 40. 12–13.

C) ESZTENDŐ

BÉRES Imre: Adventi és karácsonyi népszokások Dobóruszkán. = MK 42. 115–117.
BÉRES Imre: Húsvét Dobóruszkán. = MK 43. 78–79.
BOROS Edit: Névtan, néprajz. (Mikulás, télapó, krampusz.) = Horizont XI. 23–25.
DÖMÖTÖR Tekla: Naptári ünnepek, népi színjátszás. 3. kiad. Bp., 1983. Akadémiai K. 271 l.
EGYÜD Árpád: A tavaszi ünnepkörökhöz tartozó népszokásokról. = SomHonHír 1. 52–66., 72–81.
FÜLÖP Sámuel: Adalékok a hesspávázás szokásához. = Művelődés XXXVI. 1. 33.
KÖRMENDY József: Adalékok Nyárád jelenkori kalendáris szokásaihoz. Ein Beitrag zu den gegenwärtigen kalendarischen Volkssitten in Nyárád. = VMMK XVI. 1982 (1983). 357–363.
LAKATOS-BAKÓ Melinda: A májusfa Tasnád környékén. = NépismDolg 1983. 150–159.
LAKATOS-BAKÓ Melinda: Májusfaállítás Tasnádon és környékén. = Művelődés XXXVI. 4. 37–38.
LUKÁCS László: Adventi koszorú. = MK 43. 56–57.
P. MADAR Ilona: Szálláskeresés és bölcsőcske vagy koronás játék a Káli-medence katolikus falvaiban. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 98–102.
MARCZELL Béla: A Csilizköz és lakói. 4. Medve II. Medzičilizie a jeho obyvatelia. 4. Medveďov II. = CsMMH. VII. 2.4–10., 15–21.
MOLNÁR Mihály: Vincétől – virágvasárnapig. (Bánrévei szokások.) = Lakóhelyünk Ózd VIII. 159–171.
MÓSER Zoltán: Pünkösdnek jeles napján. = Vig XLVIII. 5. 326–329.
NÉMETH Márta: Így hallottuk Mesztegnyőn. (Lucázás – kotyulás.) = SomHonHír 2. 46–48.
PESOVÁR Ferenc: Farsangi tikverőzés Mohán. = FMSz 1. 29–34.
SZEMERKÉNYI Ágnes: Szilveszteri szokások. = ÉT XXXVIII. 52. 1635–1637.

D) MUNKAVÉGZÉSHEZ KÖTŐDŐ SZOKÁSOK

KISARI Sándorné Pap Kovács Magda: A népi gazdálkodás ünnepei, szokásai Csóron. = FMSz 1. 79–94.

KONTRA Ferenc: László '83. = MképesÚjs XXXII. 16. 16–17.

PÁLL-GECSE Éva: A kézdiszárazpataki fonó emléke. = NépismDolg 1983. 128–132.

*SEBESTYÉN István: A szőlőműveléshez fűződő hagyományok és szokások Csongrádon. = Mozaikok Csongrád város történetéből. Csongrád, 1982. 249–293.

SÓFALVINÉ TAMÁS Márta: Az állattartáshoz kapcsolódó szokások és népnyelvi adatok a Káli-medence községeiből. Bräuche und Volksmund zur Tierhaltung aus den Gemeinden des Kál-Beckens. = VMMK. XVI. 1982 (1983). 325–329.

S. TAMÁS Márta: A baromfikeltetéshez kapcsolódó szokások a Káli-medencében. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 102–105.

XIX. Népköltészet

A) ÁLTALÁNOS ÉS ELMÉLETI KÉRDÉSEK

*BERZE NAGY János: Nap és tükör. Néprajzi és népnyelvi tanulmányok. Szerk. Banó István, Fülöp Lajos. Pécs, 1982. Baranya megye Tanácsa. 382 l.

*KATONA Imre: Csongrád város a magyar népköltészetben. = Mozaikok Csongrád város történetéből. Csongrád, 1982. 233–248.

KRÍZA Ildikó: Epikus énekköltészetünk a századfordulón. Hungarian epic folk poetry at the turn of the century. = Ethn XCIV. 2. 207–215.

Magyar népköltészet. Összeáll.: Katona Imre. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 96–105.

PISZTORA Ferenc: A pszichiátriai kórrajzokban rejlő folklorisztikai információk jelentősége a szellemi néprajz számára. The significance of folkloristic information in psychiatric cases for the mental ethnography. = HOMÉ XX. 1981 (1983). 223–238.

VOIGT Vilmos: Folklore, folklorism, symbol, symbolism. = Neohel X. 2. 205–320.

B) NÉPKÖLTÉSI GYŰJTEMÉNYEK

BORSAI Ilona–HAJDÚ Gyula–IGAZ Mária: Magyar népi gyermekjátékok. 5. kiad. Bp., 1983. Tankönyvkiadó. 128 l. (Általános iskolai szakköri füzet 2.)

Cinege, cinege, kismadár... Népi mondókák, gyermekjátékok kicsinyeknek. Összeáll.: Borsai Ilona, Kovács Ágnes. Szerk. Derera Éva. 3. kiad. Bp., 1983. RTV–Minerva. 142 l.

*Ha folyóvíz volnék. A magyar népi líra antológiája. Vál., az előszót írta, a függeléket összeáll.: Olosz Katalin. Kolozsvár-Napoca, 1982. Dacia K. 478 l.

Hadikfalvi székely népdalok. Szerk.: Várnai Ferenc. Pécs, 1983. Baranya megyei Tanács. 209 l.

*Hold letette, Nap felkapta. Drávaszögi magyar találósok. Tanulmány és jegyz. Lábadi Károly. Eszék, 1982. MképesÚjs. 171 l. (Kisepikai prózaműfajok 1.)

Kilenc kéve hány kalangya? Anekdoták a székelyekről. Duka János gyűjtéséből vál., sajtó alá rend. és bev. Vöő Gabriella. Bukarest, 1983. Kriterion. 286 l.

*A ladányi torony tetejébe... Hortobágyi és sárréti népdalok. Bencze Lászlóné gyűjtése. A jegyzeteket írta: Szűcs Sándor. Püspökladány, 1982. Nagyközségi Tanács V. B. 179 l.

MEDNYÁNSZKY Alajos: Regék és mondák. Erzählungen, Sagen und Legenden aus Ungarns Vorzeit. Vál. Fried István és Hana Ferková. Ford. és a jegyzeteket készítette Soltész Gábor. Bp.–Bratislava, 1983. Európa–Tatran. 148 l. (Bibliotheca saeculorum)

Moldvai csángó és erdélyi népballadák. Szerk. Szabó T. Ádám. Volksballaden aus der Moldau und Siebenbürgen. Red. von Ádám Törpényi Szabó, übers. von Eva Siemers. Bp. 1982 (!1983). MTA Néprajzi Kutató Csoport. 153 l.

NAGY Olga: Újabb paraszt dekameron. A szerelemről és a házasságról. Bp., 1983. Magvető. 412 l.

Ó, szép fényes hajnalcsillag. Magyar népi karácsonyi énekek. Közread. Bereczky János. A rajzokat Fáy András készítette. Bp., 1983. Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya. 111 l.

SEBESTYÉN Ádám: Bukovinai székely népmesék 3. Palkó József (Lüle Jóskacska) stb. meséi. A nyelvészeti gondozást végezte és a szójegyzéket összeáll.: Rónai Béla. Jegyz. ell.: Kovács Ágnes. Szekszárd, 1983. Tolna megyei Könyvtár. 352 l.

*Tavaszi szél vizet áraszt. 230 magyar népdal. Szerk. Almási István. 2., bőv. kiad. Bukarest, 1982. Kriterion. 297 l.

TŐKE István: Mosolygó Tisza mente. Zentai, Zenta környéki élcek, népi anekdoták. Újvidék, 1983. Forum. 295 l.

*Transylvanian folk ballads. Ed. by Thomas Kabdebo, Ádám T. Szabó. München – Manchester, 1982. Griff–Albien. XI, 41 l.

C) NÉPI LÍRA

BANÓ István: Szövegváltozatok egy népdalgyűjteményben. Textual variations of folksongs. = Ethn XCIV. 1. 36–50.

BENCZE Lászlóné: Jellegzetes lakodalmi dalok az Alföldön. = Lakodalom. Debrecen, 1983. 389–394.

HERMAN Ottó: Arany, Tompa, Petőfi és a népköltés madárvilága. Vál., sajtó alá rend. Schelken Pálma. Az utószót írta Kósa László. Bp., 1983. Szépirod. K. 208 l.

LÁZÁR Katalin: Népdalok a Galga-vidéken. = Honism XI. 3. 44–46.

PÁVAI István: Változatok Farkas Pál dalaihoz. Varianten zu den Liedern von Pál Farkas. = Ethn XCIV. 4. 594–599.

RÁDULY János: Elnépiesedett Petőfi-versek 1888-ból. = Művelődés XXXVI. 7. 32–34.

D) MESE

DÖMÖTÖR Ákos: Nagy István meséi. Die Märchen des István Nagy. = Savaria. XI–XII. 1977–1978 (1983). 305–325.

KOVÁCS Ágnes: Vásárhelyi mesék és mondák Kálmány Lajos gyűjtéséből. Legends and folktales of Hódmezővásárhely from Lajos Kálmány's collection. = Kiss Lajos Emlékkönyv. Hódmezővásárhely, 1983. 351–378., 428–429.

NAGY Olga: Boccaccio-novellák széki folklorizációja. = Népi kult-népi társ XIII. 237–253.

E) MONDA, LEGENDA

ANTAL Károly: A „török idők"-höz fűződő szécsényi és Szécsény környéki mondák. = SzHH VI. 2. 72–79.

DÁNIELISZ Endre: Változó nagyszalontai mondavilág. = NépismDolg 1983. 166–187.

KÉKKŐI László: A „török idők" szájhagyományai Szécsényben. = SzHH VI. 2. 79–82.

MARCZELL Béla: Medzičilizie a jeho obyvatelia. 4. Medveďov I. A Csilizköz és lakói. 4. Medve. I. = CsMMH VII. 1. 4–8., 13–18.

*PETZOLD, Leander: Zur Interdependenz von Literatur und Volksdichtung. = ÖZfV LXXXV. 1982. 3. 260–272.

F) BALLADA

BALÁZS Lajos: A Miorița magyar változatai. = Művelődés XXXVI. 1. 31–32.

BIRNBAUM, Marianna D.: Rights and restrictions of women as recorded in the „classical" Hungarian ballad. = HungStudRev 1982. 1. 3–17.

BURÁNY Béla: Ritka vajdasági magyar népballadák. = Híd XLVII. 2. 232–253.

FARAGÓ József: Kibédi népballadák svéd hanglemezen. = Művelődés XXXVI. 12. 36.

HÍDVÉGI Lajos: Az igazi Bogár Imre. = Honism XI. 2. 47–50.

KADAR, Marlene: The tragic motif in the ballad of „Kata Kádár". = HungStudRev 1982. 1. 19–38.

B. KOVÁCS István: Középkori balladai motívumok egy hanvai népmondában. = ISz XXVI. 10. 920–924.

KRÍZA Ildikó: A legendaballada műfaji problémái. = Népi kult-népi társ XIII. 255–265.

RÁDULY János: A két királygyermek balladamotívumai egy kibédi mesében. = NépismDolg 1983. 160–165.

*SILLING István: Horvát Jánost a csárdában megölték. (Egy kupuszinai népballada születésének története.) = HungKözl XIV. 1. (50) 107–113.

VARGYAS Lajos: Hungarian Ballads and the European Ballad Tradition. Vol. 1–2. Bp., 1983. Akadémiai K. 303, 960 l.

G) KISEBB MŰFAJOK

Találós kérdések, szólások, egyéb kisepika

BAKOS József: A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei nép szólásainak világa. 1–2. = HevSz XI. 3. 42–48.; 4. 54–61.

BALOGH József: Sűrű műhely, ritka köntös. = Művelődés XXXVI. 3. 30., 34.

Hatvanhat csúfos gajd. XVI–XVIII. századi magyar csúfoló és gúnyversek. Vál., sajtó alá rend., az elő- és utószót írta, a jegyzeteket készítette Hargittay Emil. Bp., 1983. Magvető. 333 l. (Magyar hírmondó)

LUKÁCS László: A harangok szaváról. = Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medencében. Veszprém, 1983. 76–80.

MÁRTON Béla: Sóváradi szólások és szóláshasonlatok. = Művelődés XXXVI. 11. 33–34.

PACZOLAY Gyula: Lengyel és magyar proverbiumok összehasonlítása. Baranyai Decsi János és Salomon Rysiński emlékének. Bp., 1982 (1983). Lengyel Tájékoztató és Kulturális Központ. 61–113. l. [Az 1982. március 24–25. között tartott tudományos konferencia anyaga.]

SCHEIBER Sándor: Bihari gyermekmondókák visszhangja Arany Jánosnál. The echo of children's rhymes and ditties from the region Bihar in the poetry of János Arany. = Ethn XCIV. 3. 413–414.

VAJDA Mária: Szólások, közmondások a szerelmi élet köréből. = MK 41. 34–44.

XX. Népi írásbeliség, paraszti önéletírások, emlékiratok

A Fige család följegyzései. Közli: Csorba Csaba. Die Aufzeichnungen der Familie Fige. = HOMÉ XXI. 1982 (1983). 125–136.

GARI Margit: Le vinaigre et le fiel: La vie d'une paysanne hongroise. Mémoires recueillis et présentés par Edith Fél, Tamás Hofer. Paris–Bp., 1983. Plon–Corvina. 460 l. 30 t. (Terre humaine)

*HÁLA József: „Amit írtam, ... a falu népének szántam." (Magyarhermány krónikása.) = Honism X. 5. 15–17.

*TAKÁCS Sándorné Cserés Julianna emlékirata. Közread. és bev. Dankó Éva. = MK 40. 3–36.

VANKÓNÉ DUDÁS Juli: Falum, Galgamácsa. Átdolg., összeáll. és sajtó alá rend., a bevezetőt, mutatókat készítette I. Sándor Ildikó. 2., bőv. kiad. Szentendre, 1983. Pest megyei Múzeumok Igazgatósága. 531 l.,14 t. (Studia comitatensia 12.)

XXI. Népzene, népi hangszerek, zenetörténet

BENCZÉNÉ MEZŐ Judit: Népzene és néptánc Békésen. = Békés város néprajza. Békés, 1983. 923–1023.

BERECZKY János: Kodály népdalfeldolgozásainak hitelessége. Die Authentizität von Kodálys Volksliedbearbeitungen. = Ethn XCIV. 4. 558–563.

DOMOKOS Mária: „Néprajz és zenetörténet". „Volkskunde und Musikgeschichte." = Ethn XCIV. 4. 563–566.

DOMOKOS Mária: „Népzenénk és a szomszéd népek zenéje". = MZene XXIV. 2. 188–193.

SZ. FARKAS Márta: Kodály: Voyage en Hongrie. = Ethn XCIV. 4. 534–547.

FELLETÁR Béla: Péczely Attila és a vásárhelyi népzenekutatás. Attila Péczely and research on folk music in Hódmezővásárhely. = Kiss Lajos Emlékkönyv. Hódmezővásárhely, 1983. 403–414. , 430., 8 t.

*GÁBRY György: Antichi strumenti musicali in Ungheria. = Ungheria d'Oggi 1982. 1–2. 74–79.

GÁBRY György: A magyar hegedű. The Hungarian hegedű 'fiddle'. = Ethn XCIV. 4. 588–593.

HANKÓCZY Gyula: A tekerőlant az Alföld középső részén. Die Drehleier in den zentralen Gebieten der Ungarischen Tiefebene. = Ethn XCIV. 3. 383–412.

KARÁCSONYI Rezső: Gong, harang és a többiek. = Múzsák 2. 35–37.

KATONA István: Népi hangszereink. 1. A duda. A tökcitera. 2. A koboz. A doromb. 3. A tekerőlant. A cimbalom. 4. A köcsögduda. A hólyagsíp. 5. A furulya. A kanászkürt. 6. A töröksíp. A citera. = Hét XXVIII. 7. 24.; 8. 24.; 9. 24.; 10. 24.; 11. 24.; 12. 24.

KODÁLY Zoltán: Wege zur Musik. Ausgewählte Schriften und Reden. Hrsg. von Ferenc Bónis. Bp., 1983. Corvina. 302 l. 1 t.

LÁSZLÓ Ferenc: Széljegyzetek egy Kodály-népénekre. = Művelődés XXXVI. 2. 25–27.

OLSVAI Imre: A dél-dunántúli népzenegyűjtés lehetőségei és feladatai. = Tánckutatás és tánchagyomány Dél-Dunántúlon. Bp., 1983. 133–151.

OLSVAI Imre: Kodály Zoltán és más népek zenéje. Zoltán Kodály und die Musik anderer Völker. = Ethn XCIV. 4. 566–569.

OLSVAI Imre: Népzenei hagyomány és feldolgozás. = Zene, tánc. Bp., 1982 (1983!). 31–47.

PAKSA Katalin: Bartók megjegyzései a népi díszítésről az újabb kutatások tükrében. = MZene XXIV. 2. 194–205.

PAKSA Katalin: Gyermekjátékok és jelesnapi szokásdalok Kodály kórusműveiben. Kinderspiele und Festbräuche in Kodálys Chorwerken. = Ethn XCIV. 4. 554–558.

SZALAY Olga–PAKSA Katalin–BERECZKY János–DOMOKOS Mária–OLSVAI Imre: Kodály és a népzene – a zeneszerzői források feltárásának tükrében. Kodály und die Volksmusik – im Spiegel der erschlossenen Quellen des Komponisten. = Ethn XCIV. 4. 548–572.

TARI Lujza: Eine instrumentale ungarische Volksmelodie und ihre Beziehungen zu Liszt und Beethoven. = StudMus XXV. 1–4. 61–71.

VARGYAS Lajos: A magyar népzene honfoglalás előtti rétegei. = Fo XV. 7. 52–55.

VÁRNAI Ferenc: Egy citeraváltozat Baranyában. Eine Zitherart im Komitat Baranya. = Ethn XCIV. 3. 431–433.

VIKÁR László: Szöveg és dallam kapcsolata. = NyK LXXXV. 2. 449–453.

ANDRÁSFALVY Bertalan: Baranyai tánchagyományok. = Tánckutatás és tánchagyomány Dél-Dunántúlon. Bp., 1983. 7–20.
FELFÖLDI László: Adatok Hódmezővásárhely tánckultúrájáról. Data on folk dances in Hódmezővásárhely. = Kiss Lajos Emlékkönyv. Hódmezővásárhely, 1983. 379–401., 429–430.
KODÁLY Zoltán: A magyar tánc kérdéseiről. = Zene, tánc. Bp., 1982 (1983!). 9–11.
LÁNYI Ágoston: A sárközi – Duna menti motívumok. = Tánckutatás és tánchagyomány Dél-Dunántúlon. Bp., 1983. 185–198.
LÁNYI Ágoston–MARTIN György–PESOVÁR Ernő: A körverbunk története, típusai és rokonsága. Bp., 1983. Zeneműkiadó. 211 l. (Népzene, néptánc, táncház)
Magyar néptáncok. Összeáll.: Martin György. = Népművészeti Akadémia. Bp., 1983. 109–113.
Magyar táncművészet. Szerk. Kaposi Edit, Pesovár Ernő. Bp., 1983. Corvina. 245 l.
MARTIN György: Bartók, Kodály és a néptánckutatás. = Táncműv VIII. 3. 16–18.
MARTIN György: A néptáncok rögzítése és lejegyzése. = Tánckutatás és tánchagyomány Dél-Dunántúlon. Bp., 1983. 175–184.
MARTIN György: A Tolna megyei néptáncok kutatása. = Tánckutatás és tánchagyomány Dél-Dunántúlon. Bp., 1983. 21–37.
MARTIN György: Verbunk-hagyományok a Dél-Dunántúlon. = Tánckutatás és tánchagyomány Dél-Dunántúlon. Bp., 1983. 99–116.
MÉRYNÉ TÓTH Margit: Tardoskedd hagyományos táncai és táncélete. = Új Mindenes Gyűjtemény 2. Bratislava, 1983. Madách. 116–153.
PESOVÁR Ernő: Csárdás Dél-Dunántúlon. = Tánckutatás és tánchagyomány Dél-Dunántúlon. Bp., 1983. 117–123.
PESOVÁR Ernő: Meditáció múltról és jelenről. = Zene, tánc. Bp., 1982 (1983!). 70–79.
PESOVÁR Ernő: Szertartásos, dramatikus és játékos táncok. = Tánckutatás és tánchagyomány Dél-Dunántúlon. Bp., 1983. 124–129.
PESOVÁR Ernő: Tánckutatás és tánchagyomány Zala megyében. = Tánckutatás és tánchagyomány Dél-Dunántúlon. Bp., 1983. 50–60.
PESOVÁR Ernő: Történeti előzmények. = Magyar táncművészet. Bp., 1983. 9–26.
PESOVÁR Ferenc: A dél-dunántúli (Dél-Pannonia) táncdialektus helye a magyar és a délkelet-európai tánckultúrában. = Táncműv.dok 227–232.
PESOVÁR Ferenc: A juhait kereső pásztor. Fejér megyei néptáncok. Zenei munkatárs: Olsvai Imre. Sajtó alá rend. a MTA Zenetudományi Intézete. Székesfehérvár, 1983. István Király Múzeum. 351 l. (István király Múzeum közleményei 26.) (Fejér megye néprajza 2.)
PESOVÁR Ferenc: Kanásztánc, ugrós. = Tánckutatás és tánchagyomány Dél-Dunántúlon. Bp., 1983. 94–98.
PESOVÁR Ferenc: Néptánckutatás Somogy megyében. = Tánckutatás és tánchagyomány Dél-Dunántúlon. Bp., 1983. 38–49.
PESOVÁR Ferenc: Tánckutatás és néptánc. = Magyar táncművészet. Bp., 1983. 27–52.

PESOVÁR Ferenc: Útmutató a néptáncok gyűjtéséhez. A táncélet. = Tánckutatás és tánchagyomány Dél-Dunántúlon. Bp., 1983. 152–174.

Tánckutatás és tánchagyomány Dél-Dunántúlon. Szerk. Bodai József. Bp., 1983. NPI. 199 l. (Néptáncosok könyvtára)

XXIII. Játék

Gyermeki játékok. Válogatott néprajzi és művészettörténeti tanulmányok. Vál., szerk. és az előszót írta Zelnik József. Bp., 1983. NPI. 111 l.

Gyermekjátékok. Összeáll.: Marian Judit. Bp., 1983. Népművelési Intézet. 129 l.

LÁZÁR Katalin: Néhány magyar népi játék. = Gyermekjátékok. Bp., 1983. 79–99.

1983-ban ismertetett néprajzi és néprajzi érdekű irodalom

Acta Hargitensia I. Hargita megye múzeumainak évkönyve. Csíkszereda, 1980. Ism.: Székely László = Ethn XCIV. 2. 509–510.

Adaptation, change and decline in oral literature. Ed. by Lauri Honko, Vilmos Voigt. Helsinki, 1981. Ism.: Horn Katalin = SchAfV LXXIX. 3–4. 226–227.

Agrárkultusz. Az agrárkultusz kutatása a magyar és az európai folklórban. Debrecen, 1981. (Folklór és Etnografia 6.) Ism.: Schellbach, Ingrid = FUF XLV. 1–3. 303–304.

Anekdoták a székelyekről. Duka János gyűjtéséből vál., sajtó alá rend. és bev. Vöő Gabriella. Bukarest, 1982. Ism.: Nagy Pál = Utunk XXXVIII. 9. 2.

Bálint Sándor: A hagyomány szolgálatában. Bp., 1981. Ism.: Szemerkényi Ágnes = Demos XXIII. 3. 207. has.

Bálint Sándor: A szögedi nemzet. A szegedi nagytáj népélete. Harmadik rész. Szeged 1980(1982). (Móra Ferenc Múzeum Évkönyve 1978/79. 2.) Ism.: Kósa László = Demos XXIII. 175. has.

Balogh János: Az Őrség kapujában. Csákánydoroszló 1981. Ism.: Csaba József = Honism XI. 4. 48.

**Barabás Jenő–Gilyén Nándor:* Vezérfonal népi építészetünk kutatásához. Bp., 1979. Ism.: Füzes Endre = AEthn XXXI. 1982. 397–399.

Bartók Béla családi levelei. Szerk.: Ifj. Bartók Béla. Bp., 1981. Ism.: Koszorús Oszkár = BékésiÉ XVIII. 2. 243–246.

Bartók Béla kapcsolatai a moldvai csángómagyarokkal. Népdalok, népszokások a magyar nyelvterület legkeletibb részéből. Összeáll.: Domokos Pál Péter. Bp., 1981. Ism.: Hajdú Demeter Dénes: Hejtok lyányok guzsalyasba. = Életünk XX. 2. 190–192.; Kósa László = Demos XXIII. 3. 224. has.

Bellon Tibor (szerk.): A magyar nép tudósa. Györffy István Emlékülés, Karcag, 1974. december 10. Karcag, 1980. (Nagykunsági Füzetek 3.) Ism.: Fél Edit = Ethn XCIV. 2. 330–332.

Bihari Anna: Magyar Hiedelemmonda Katalógus. Bp., 1980. Ism.: Hand, Wayland D. = WestFolk XLII. 1. 63–65.

Bodnár Bálint: Kisvárda környéki népmesék. Nyíregyháza, 1980. Ism.: Kovács Ágnes = Honism XI. 4. 54.

Bornemissza Anna szakácskönyve 1680-ból. Közread.: Lakó Elemér. Bukarest, 1983. Ism.: Imreh István: Étkezési kultúra a XVII. századi Erdélyben. = Utunk XXXVIII. 19. 1–2.

Borsa Gedeon tanulmányai a magyar „csízió"-népkönyv történetéhez. Ism.: Sándor István = Ethn XCIV. 169–171.

Borus Rózsa: Topolya népszokásai. Újvidék, 1981. Ism.: Niedermüller Péter = Ethn XCIV. 1. 174–175.; Tárkány Szücs Ernő = BékésiÉ XVIII. 1. 137–138.

K. Csilléry Klára: Die Bauernmöbel von Harta. Erläuterungen zur Möbelstube der Ungarn-Deutschen in der Sammlung des Ethnographischen Museums Schloss Kittsee. Kittsee, 1982. (Kittseer Schriften zur Volkskunde 1.) Ism.: –. = ÖZfV LXXXVI. 1–2. 32.

K. Csilléry Klára: A magyar népi lakáskultúra kialakulásának kezdetei. Bp., 1982. Ism.: Selmeczi Kovács Attila = Demos XXIII. 46–47. has.

Dám László: Lakóházak a Nyírségben. Debrecen, 1982. (Studia Folkloristica et Ethnographica 6.) Ism.: Füzes Endre = Ethn XCIV. 4. 645–646.; Páll István: Egy új népi építészeti kötet margójára. = SzabolcsSzatmáriSz XVIII. 2. 116–118.

David, Andraš: Hej paun paune. 111 maďarskih narodnih balada. Beograd–Subotica, 1980. Ism.: Kiss Mária = Ethn XCIV. 1. 172–173.

Domanovszky György: A magyar nép díszítőművészete. I–II. Bp., 1981. Ism.: Páldy Krisztina = FUF XLV. 1–3. 322–324.

Domokos Ottó: A magyarországi kékfestés. Bp., 1981. Ism.: Balassa Iván = Ethn XCIV. 4. 640–641.; Gergely Katalin = Demos XXIII. 3. 196–197. has.; Gráfik Imre = FUF XLV. 1–3. 324–328.

Dömötör Tekla: Hungarian folk beliefs. (A magyar nép hiedelemvilága.) Bloomington, 1981. Ism.: Hollos, Marida C. = EEQ XVII. 4. 503–504.

Előmunkálatok a Magyarság néprajzához 9. Folklór tanulmányok. Bp., 1981. Ism.: Tátrai Zsuzsanna = Demos XXIII. 170. has.

V. Ember Mária: Úrihímzés. A Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteménye. Bp., 1981. Ism: Fél Edit = Ethn XCIV. 3. 516–517.; Gergely Katalin = Demos XXIII. 201–202. has.

Faragó József–Fábián Imre: Bihari gyermekmondókák. Bukarest, 1982. Ism.: Gunda Béla = BékésiÉ XVIII. 1. 122–125.; Kovács Ágnes = Ethn XCIV. 1. 172; Penavin Olga: A gyermekkor játékköltészete. = Üzenet XIII. 1–2. 60–63.

Farkas József: Fejezetek az Ecsedi-láp gazdálkodásához. Debrecen, 1982. (Studia Folkloristica et Ethnographica 8.) Ism.: Viga Gyula: Könyv az Ecsedi-lápról. = SzabolcsSzatmáriSz XVIII. 2. 119–122.

Feyér Piroska: A szőlő- és bortermelés Magyarországon 1848-ig. Bp., 1981. Ism.: Égető Melinda = Ethn XCIV. 4. 644–645.

**Flórián Mária:* Regional units of the Open Air Museum. I. Upper Tisza region. Szentendre, 1980. Ism.: Gunda Béla = AEthn XXXI. 1982. 399–400.

*The folk arts of Hungary. Ed. Walter W. Kolar, Ágnes H. Várdy. Pittsburgh, 1981. Ism.: Marlene Kadar = HungStudRev 1982. 1. 94–98.

Földesi Béla: Gergely-napi bekéretők és iskolába hívogató formulák. Debrecen, 1978. Ism.: Ország Mária = Ethn XCIV. 2. 335–336.

Földesi Béla: Gergely-napi iskolai színjátékok a Tolvay-énekeskönyvben. Debrecen, 1977. Ism.: Ország Mária = Ethn XCIV. 2. 335–336.

Gágyor József: Megy a gyűrű vándorútra... Gyermekjátékok és mondókák a galántai járásban. 1–2. Bratislava, 1982. Ism.: Kósa László: Megy a gyűrű vándorútra. Gyermekjátékok és mondókák. = Kort XXVII. 8. 1329–1330.; Lacza Tihamér: Cseppek. = Hét XXVIII. 23. 15.

Grand domaine et petites exploitations en Europe au moyen âge et dans les temps modernes. Rapports nationaux. Red. Peter Gunst, Tamás Hoffmann. Bp., 1982. Ism.: Ulbrich, Claudia = ZtfAA XXXI. 2. 212–213.

Gyermekjátékok, Hévízgyörk. Szentendre, 1980. Ism.: Markos Gyöngyi = Honism XI. 6. 62.

Ha folyóvíz volnék. A magyar népi líra antológiája. Kolozsvár-Napoca, 1982. Ism.: Barabás László = Művelődés XXXVI. 10. 39.; Korondi Lajos: „Szomjú madaraknak inynyok adogatnék." = Utunk XXXVIII. 39. 1., 6.

A Hajdú-Bihar megyei Múzeumok Közleményei 39. Debrecen, 1982. Ism.: Erdei Sándor = SzabolcsSzatmárSz XVIII. 1. 120–121.

Hargita Kalendárium 1981. Csíkszereda, 1980. Ism.: Székely László = Ethn XCIV. 3. 510–511.

Harkai Imre: Temerin népi építészete. Újvidék, 1983. Ism.: Beszédes Valéria: Egy kisközösség építészeti kultúrája. = Üzenet XIII. 10. 546–547.

*Ház és ember. Mitteilungen des Freilichtmuseums. Nr. 1. Szentendre, 1980. Ism.: Füzes Endre = AEthn XXXI. 1982. 400–401.

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve XIX. Miskolc, 1980. Ism.: Selmeczi Kovács Attila = Ethn XCIV. 3. 520.

Honti János: Studies in oral epic tradition. Bp., 1975. Ism.: Lüthi, Max = SchAfV LXXIX. 3–4. 218–219.

**Ikvai Nándor:* A tövisborona Észak-Magyarországon és szlovákiai párhuzamai. = Ethn 1981. Ism.: Wildhaber, Robert = SchAfV LXXVIII. 1982. 224.

Imreh István: Erdélyi hétköznapok. Bukarest, 1979. Ism.: Sebestyén Mihály: Konok történelem – a hétköznapok tanulságai. = Utunk XXXVIII. 20. 6.

Imreh István: Viaţă cotidiană la Secui 1750–1850. Bucureşt, 1982. Ism.: Trócsányi Zsolt = AHist XXIX. 2–4. 305–306.

Jahresbibliographie der Balladenforschung. 1968–1980. 1970–. Ism.: Faragó József: Balladatermésünk a nemzetközi balladabibliográfia első tíz füzetében. = Utunk XXXVIII. 35. 1, 4.

Kardos László: Az Őrség népi táplálkozása. Bp., 1982. Ism.: Balázs Géza = Honism XI. 6. 54.

Kiss Lajos: Gombos és Doroszló népzenéje. Újvidék, 1982. Ism.: Szöllősy Vágó László: Népzenénk tiszta forrásai. = Üzenet XIII. 6. 309–312.

Kiss Lajos: A szegény emberek élete. 3. kiad. Bp., 1981. Ism.: Tothová, Emilia = SlovNár XXXI. 2. 331–332.

Korunk évkönyv 1982. Kolozsvár, 1982. Ism.: Szabó Zsolt = Honism XI. 6. 55.

Kós Károly: Eszköz, munka, néphagyomány. Dolgozatok a munka néprajza köréből. Bukarest, 1980. Ism.: Schellbach, Ingrid = FUF XLV. 1–3. 308–309.

Kós Károly–Szentimrei Judit–Nagy Jenő: Moldvai csángó népművészet. Bukarest, 1981. Ism.: Achs Károlyné = Nyr CVII. 4. 501–505.; Sárvári V. Zsuzsa: Népművészeti tájmonográfia. = Híd XLII. 9. 1103–1105.; Savela, Minna = FUF XLV. 1–3. 317–322.

Kós Károly: Székely népi építészet. Bp., 1982. Ism.: Gilyén Nándor = Műev XXVIII. 2. 154–155.

Kósa László: A burgonya Magyarországon. Bp., 1980. Ism.: Hajdú Mihály = MNy LXXIX. 1. 97–99.

Kovács Ákos: Magyarországi madárijesztők. Hatvan, 1981. (Hatvany Lajos Múzeum Füzetei 10.) Ism.: Niedermüller Péter = Demos XXIII. 199–200. has.; Wildhaber, Robert = SchAfV LXXIX. 1–2. 101.

Kovács Ákos: Magyarországi szöveges falvédők a XIX–XX. században. Hatvan, 1980. (Hatvany Lajos Múzeum füzetei 7.) Ism.: Wildhaber, Robert = SchAfV LXXIX. 1–2. 101.

Kovács Endre: Doroszló hiedelemvilága. Újvidék, 1982. Ism.: Gunda Béla = Dunatáj VI. 1. 78.

Kríza Ildikó (szerk.): Kriza János és a kortársi eszmeáramlatok. Bp., 1982. Ism.: Fried István = Ethn XCIV. 4. 618–619.

Kríza Ildikó: A legendaballada. Epikai-lírai alkotások az irodalom és a folklór határán. Bp., 1982. Ism.: Kiss Mária = Ethn XCIV. 4. 623–624.

Kunt Ernő: Temetők népművészete. Bp., 1983. Ism.: Liszka József: Majdnem darázsfészek. = Hét XXVIII. 38. 14–15.

Kútvölgyi Mihály: Magos a rutafa. Felföldi magyar famunkák. Bp., 1982. Ism.: Trugly Sándor = Hét XXVIII. 39. 8.

Lábady Károly: Hold letette, Nap felkapta. Eszék, 1982. Ism.: Polner Zoltán = Honism XI. 4. 54–55.

Luby Margit: Bábalelte babona. Bp., 1983. Ism.: Kósáné Oláh Júlia = Szabolcs-SzatmáriSz XVIII. 3. 108–110.

A magyar folklór. Szerk. Ortutay Gyula. Bp., 1979. Ism.: Banó István = Ethn XCIV. 1. 162–164.

Magyar művészet 1890–1919. Szerk.: Németh Lajos. Bp., 1981. Ism.: Hofer Tamás = Ethn XCIV. 3. 514–516.

Magyar néprajzi lexikon. Főszerk. Ortutay Gyula. 4. köt. Né–Sz. Bp., 1981. Ism.: Liszka József: Hézagpótló munka. = Hét XXVIII. 21. 14.

Magyar néprajzi lexikon. I–V. Főszerk. Ortutay Gyula. Bp. 1977–1982. Ism.: Vati Papp Ferenc: Néprajz öt kötetben. = Köznevelés XXXIX. 3. 9.

Martin György: A magyar körtánc és európai rokonsága. Bp., 1979. Ism.: Erdely, Stephen = Ethnomus XXVII. 2. 368–370.

**Martin György–Takács András:* Mátyusföldi népi táncok. Bratislava, 1981. Ism.: Varga László = MHOMK XX. 1982. 147–148.

Morvay Judit: Asszonyok a nagycsaládban. Bp., 1981. Ism.: Jávor Kata = Ethn XCIV. 2. 337.

A népdalkutató Bartók Béla Békés, Arad és Bihar megyékben. Békéscsaba, 1981. (Bibliotheca Bekesiensis 21.) Ism.: Kósa László = Demos XXIII. 240. has.; Koszorús Oszkár = BékésiÉ XVIII. 2. 243–246.

Népélet és jogalkotás a középkori Újlakon. Újvidék, 1983. Ism.: Burányi Nándor: Erre vagyunk képesek? = Híd XLVII. 6. 786–790.; Jung Károly: Egy középkori nagyváros életének dokumentumai. = Híd XLVII. 6. 781–786.

Népismereti Dolgozatok 1981. Bukarest, 1981. Ism.: Balassa Iván = Ethn XCIV. 3. 507–508.; Kovács Ágnes = Honism XI. 6. 53–54.

Néprajzi tanulmányok. Dankó Imre tiszteletére. Debrecen, 1982. (A Hajdú-Bihar megyei Múzeumok közleményei 39.) Ism.: B. Kovács István = ISz XXVI. 3. 283–284.

Néprajzi tanulmányok a Zempléni-hegyvidékről. Miskolc, 1981. (A Miskolci Herman Ottó Múzeum Néprajzi Kiadványai X.) Ism.: Kőhegyi Mihály = AgrártörtSz XXV. 3–4. 580–581.

Népszokás és népköltészet. Debrecen, 1980. (A Hajdú-Bihar megyei Múzeumok közleményei 35.) Ism.: Schellbach, Ingrid = FUF XLV. 1–3. 302–303.

Orbán Balázs: A Székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismereti szempontból. Firenze–München, 1981. Ism.: Nagy Csaba: Orbán Balázs nyomában. Egy nagy mű fakszimile kiadásának megjelenése alkalmából. = IrodÚjs XXXIV. 1. 19–20.

Ortutay Gyula: A nép művészete. Bp., 1981. Ism.: Kríza Ildikó = Ethn XCIV. 4. 622–623.

Ortutay Gyula: Nyíri és rétközi parasztmesék. Bp.–Bratislava, 1982. Ism.: S. Vajda Zsuzsa: Tündérek, táltosok, boszorkányok. = Híd XLVII. 2. 260–261.

Paládi-Kovács Attila: A Barkóság és népe. Miskolc, 1982. Ism.: Páll István = SzabolcsSzatmáriSz XVIII. 4. 96–97.

Paládi-Kovács Attila: Traditionelle transportmethoden in Ostmitteleuropa. Bp., 1981. Ism.: Haiding, K. = ZHVfS LXXIV. 204.

Penavin Olga: A nagycsaládszervezet Szlavóniában (Kórógyon). Újvidék, 1981. Ism.: Sasvári Vajda Zsuzsa = Honism XI. 4. 50–51.

Péntek János: A kalotaszegi népi hímzés és szókincse. Bukarest, 1979. Ism.: Fiers Márta = MNy CVII. 4. 489–492.

Pusztainé Madar Ilona: Uradalmi cselédek Békés megyében. Békéscsaba, 1982. Ism.: Erdész Ádám = BékésiÉ XVIII. 4. 523–525.

Rácz Sándor: Földeák ragadványnevei. Bp., 1982. Ism.: Péter László = Honism XI. 4. 55.

*Rozmaringkoszorú. Összeáll., bev. és jegyz. Kósa László. Bratislava, 1979. Ism.: Barna Gábor = MHOMK XX. 1982. 145–147.

Sárosi Bálint: Gypsy music. Bp., 1978. Ism.: Erdely, Stephen = Ethnomus XXVII. 3. 550–551.

Sebestyén Ádám: Bukovinai székely népmesék. I–II. Szekszárd, 1979, 1981. Ism.: Banó István = Ethn XCIV. 1. 168–169.; Ördög Ferenc = Dunatáj VI. 1. 77–78.

Sebestyén Ádám: Bukovinai székely népmesék. 2. köt. Szekszárd, 1981. Ism.: Liszka József: Önkéntesség és dilettantizmus. = Hét XXVIII. 4. 15.

Soltész István: El kell menni katonának. (A falusi ember és a régi katonáskodás.) Bp., 1981. Ism.: Kríza Ildikó = Ethn XCIV. 4. 625–626.

Solymosi László: Nagybajom és pusztáinak története a kora középkortól a jobbágyfelszabadításig. = Mikóczy Alajos–Solymosi László: Nagybajom története. Kaposvár, 1979. Ism.: Bárth János = Ethn XCIV. 2. 347–348.

Studia folkloristica et ethnographica. 1–7. Debrecen 1978–1982. Ism.: Schellbach, Ingrid = FUF XLV. 1–3. 301–306.

Szalay Emőke–Ujváry Zoltán: Két fazekasfalu Gömörben. Debrecen, 1982. Ism.: Szamosújvári Sándor = Honism XI. 4. 56.

Szeghalom. Történelmi, néprajzi és földrajzi tanulmányok. Szeghalom, 1979. Ism.: Bárth János = Ethn XCIV. 2. 345–346.

Szendrey István–Nyakas Miklós: Derecske története. Debrecen, 1980. Ism.: Balassa Iván = Ethn XCIV. 2. 346–347.

Szentimrei Judit: Széki iratosok. Bukarest, 1982. Ism.: Gazdáné Olosz Ella: Mezőségi iránytű. = Kor XLII. 4. 340–341.; Nagy Jenő = Utunk XXXVIII. 11. 2.; Szabó Zsolt = Honism XI. 4. 53.

Szolnok megye néprajzi atlasza. I/1, 2. Szolnok, 1974., 1975. Ism.: Gunda Béla = BékésiÉ XVIII. 1. 128–129.

Szuhay Péter: A Szendrő környéki falvak paraszti gazdálkodása a kapitalizmus időszakában. Miskolc, 1982. (Borsodi Kismonográfiák 14.) Ism.: Petercsák Tivadar = BorsSz XXVIII. 1983. 2. 93–94.; Szilágyi Miklós = Ethn XCIV. 4. 643–644.

Tarisznyás Márton: Gyergyó történeti néprajza. Bukarest, 1982. Ism.: Garda Dezső = Kor XLII. 1. 91–92.; Küllős Imola = Fo XV. 95–96.

Tárkány Szücs Ernő: Magyar jogi népszokások. Bp., 1981. (Társadalomtudományi Könyvtár.) Ism.: Kósa László = Demos XXIII. 203–204.

A tejút fiai. Tanulmányok a finnugor népek hitvilágáról. Bp., 1980. Ism.: Schellbach, Ingrid = FUF XLV. 1–3. 306–308.

Tóth Ferenc: A makói ház. Makó, 1982. (A Makói Múzeum Füzetei 30.) Ism.: Füzes Endre = Ethn XCIV. 4. 646–647.

Tőke István: Mosolygó Tisza mente. Zentai, Zenta környéki élcek, népi anekdoták. Újvidék, 1983. Ism.: Burányi Béla: Tőke István Mosolygó Tisza mente című könyvének utolsó lapjára. = Híd XLVII. 12. 1450–1454.; Sárvári V. Zsuzsa: Egy hagyománymentő vállalkozásról. = Híd XLVII. 11. 1333–1335.; Szloboda János: Egy anekdotagyűjtemény margójára. = Üzenet XIII. 9. 467–469.

Új Mindenes Gyűjtemény 1980. Pozsony, 1980. Ism.: Kiss Mária = Ethn XCIV. 3. 508–509.

*Új Mindenes Gyűjtemény 1981. Összeáll.: Zalabai Zsigmond. Bratislava, 1981. Ism.: Varga László = MHOMK XX. 1982. 148–149.

Ujváry Zoltán: Népszokások és színjátékok. II. Debrecen, 1981. (Folklor és Etnográfia 5.) Ism.: Tátrai Zsuzsanna = Demos XXIII. 202. has.; Ethn XCIV. 1. 164.

Ujváry Zoltán: Szállj el fecskemadár. Gömöri magyar népballadák és népdalok. Bp., 1980. Ism.: Schellbach, Ingrid = FUF XLV. 1–3. 301–306.; Szamosújvári Sándor = Honism XI. 6. 59.

Varga Marianna: Magyar népviseletek régen és ma. Bp., 1982. (Néprajz mindenkinek I.) Ism.: Sárvári V. Zsuzsa: Két néprajzi kiadványról. = Híd XLVII. 10. 1222–1225.

Viga Gyula: Népi kecsketartás Magyarországon. Miskolc, 1981. (Borsodi kismonográfiák 12.) Ism.: Petercsák Tivadar = Honism XI. 4. 51–52., Varga Gyula = AgrártörtSz XXV. 1–2. 299.

Virágok vetélkedése. Fafaragások kalotaszegi kapukon és házoromzatokon. Bp., 1981. Ism.: Kósa László = Demos XXIII. 199. has.

Voigt Vilmos: Uvod de semiotiky. Bratislava, 1981. Ism.: Liba, Peter = SLit XXX. 2. 191–193.

Volksballaden aus der Moldau und Siebenbürgen. Ed. by Ádám T. Szabó, with German version tr. by Eva Siemers. Bp., 1982. MTA Néprajzi Kutató Csoport. Ism.: Peter Sherwood = IntFolkReview 1983. 3. 156–157.

Vöő Gabriella: Tréfás népi elbeszélések. Bukarest, 1981. Ism.: Márton Béla = Művelődés XXXVI. 5. 38–39.

Magyar nyelvészet, 1983

Ábrahám Imre: Főbb frazeológiai szókapcsolatok Nyúl község mai nyelvében.
Kiadja az Eötvös Loránd Tudományegyetem. Budapest, 1982. 129 l. (Nyelvtudományi Dolgozatok 34.)

Nyúl középkori magyar kisközség Győr-Sopron megyében, Győrtől délkeletre fekszik. Nyelvjárási gyűjtés még eddig nem történt a községben. A bevezetés röviden ismerteti a falu legfontosabb nyelvjárási sajátságait, az adatok lejegyzésének módját, ismerteti a közzététel formai, technikai módját.

A frazeológiai szókapcsolatok típusainak ismertetésével kezdődik a földolgozó rész. Ezek között találhatók szakkifejezésekből eredők, köznyelvi kifejezésből alakultak, összefüggő szövegből kiszakadtak s egyéb kapcsolódások. Elemzi a beszédfunkció, nyelvtani fölépítés, jelentéstartalom és jelentéstani alkat szempontjából is a szókapcsolatokat. Valamennyi típust megvizsgál tárgyköre, használati formája, szófaji értéke stb. oldaláról is.

Külön fejezet foglalkozik az állandósult szókapcsolatok stílusával, gyakoriságával, a bennük szereplő tulajdonnevekkel, régies, idegen és jövevényszavakkal, különválasztva a szó szerinti jelentésben vett és az átvitt értelmű szavakat. A stílusgyakorlatok között szerepelnek az emelkedett, választékos, kedélyes, bizalmas, tréfás, rosszalló, gúnyos, ironizáló, vulgáris és durva meghatározások. Ezek mellett találunk gyermeknyelvi és régies elnevezésű kategóriákat is.

A frazeológiai kifejezések versritmusát Horváth János *Rendszeres magyar verstan* című könyve alapján vizsgálja és rendszerezi. Gazdag irodalomjegyzéket illeszt a tárgyaló rész után.

Adattára két részből áll. Az elsőben néhány tájszót sorol föl jelentésével együtt, nyelvjárási alakban. A második rész a vezérszavak betűrendjében sorolja föl több mint ezer szólásadatát köznyelvi formában, lapszámokra való utalással.

Hajdú Mihály

Bánréti Zoltán: A megengedő kötőszók szintaxisáról és szemantikájáról.
Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. 105 l. (Nyelvtudományi Értekezések 117.)

Az újabb magyar nyelvészeti szakirodalom – az alárendelő összetett mondatok különböző típusait vizsgálva – a megengedő mellékmondatokat a feltételes, a hasonlító és a következményes mondatokkal együtt az ún. sajátos jelentéstartalmú mellékmon-

datok kategóriájába sorolja. A kutatások szerint a megengedő mellékmondatok jobbára mondatrészt kifejtőek, főként állapothatározók. Bizonyos típusuk azonban a megszorító ellentétes mellérendeléshez áll közel.

Bánréti Zoltán szinkron jellegű dolgozata a hazai és a nemzetközi szakirodalom új eredményeire támaszkodva, új szempontok figyelembevételével foglalkozik e témával.

A vizsgálat a sajátos megengedő kötőszók (a *bár, habár, ha... is, holott, jóllehet, noha, pedig, ugyan*) szintaktikai és szemantikai tulajdonságainak az eddigieknél kimerítőbb feltárását célozza. Bánréti különböző kritériumok alapján vizsgálja e kötőszók szintaktikai viselkedését, s megállapítja, hogy nem viselkednek egységesen, két csoportra oszthatók; korlátozottan alárendelő és mellérendelő megengedő kötőszavakra. A dolgozat új definíciót ad a megengedő mondatokra, összeveti a megengedő mondatokat az ellentétes mellérendelő mondatok két fő típusával, foglalkozik a megengedő kötőszók mondatbeli pozícióival.

Elemzései azt bizonyítják, hogy e kötőszók mondatbeli helye, mozgása szoros kapcsolatban áll a mondatok *aktuális tagolódásával,* azaz topik–fókusz szerkezetükkel. Külön fejezetben vizsgálja a megengedő mondatok implicit jelentését biztosító *előfeltevéseket* is.

Vizsgálódásainak eredményeképpen megállapítja, hogy e mondatok – a két, különböző kötőszótípusnak megfelelően – részben az alárendelő, részben pedig a mellérendelő mondatokra jellemző szintaktikai tulajdonságokat mutatnak fel. Szemantikai tulajdonságaik azonban – mindkét kötőszótípus használata esetén – a mellérendelő mondatok tulajdonságaival egyeznek meg.

Horváth Katalin

Baranya megye földrajzi nevei. I.
Szerkesztette: Pesti János. A Baranya megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága megbízásából kiadja a Baranya megyei Levéltár. Pécs, 1982. 1055 l., 11 térk.

A kötet Baranya megye három járásának és Pécs városnak az adatait tartalmazza.

A neveket 131 kutató gyűjtötte össze a helyszínen, majd 11 közzétevő ellenőrizte, és egészítette ki a történeti adatokkal.

A könyv bevezetése leírja a gyűjtés történetét, azokat az előzményeket, amelyek előkészítették a lehetőségét e nagy megyei kötet megjelenésének. A Bevezetés német és szerbhorvát nyelven is szerepel a kötet legelején, amit indokol a területen nagyobb számban található két nemzetiség, hiszen mindkettőnek a nyelvéből tartalmaz szép számú adatot a kötet. Tájékoztatnak ezek a részek a történeti (írásbeli) nevek gyűjtéséről, a névanyag helyszíni és levéltári ellenőrzéséről, a közzététel munkálatairól, a nevek írásmódjáról, a hangjelölés kérdéseiről és a forrásmunkákról.

Nagy értéke a munkának, hogy sokkal több történeti nevet tartalmaz, mint az előzőleg megjelent kötetei a magyar helynévgyűjtésnek. Teljességre törekedve közli a kéziratos térképek és a Pesty-féle helynévgyűjtés adatait, és fölvette a helyszíni szemlék, határjárások, birtokperek, úrbéri törvényszéki iratok, erdőgazdasági, vízrajzi üzemi térképek neveinek nagy részét is a XVIII–XIX. századból. Valamennyi írásbeli ne-

vet betűhíven ad vissza a munka, a jelenkori, népnyelvi adatokat pedig fonematikus írásmóddal közli. A német és a szerbhorvát neveket is általában a magyar egyezményes átírás betűivel adja vissza az adattár.

A kötet legterjedelmesebb és természetesen legértékesebb része az Adattár. Ez 181 község és Pécs város térképeit és helynévadatait tartalmazza. A szöveges rész gazdagabb az eddig megszokott közléseknél. A községnév ragos alakjain és történeti előfordulásain kívül jelentős mennyiségű helytörténeti adatot is tartalmaz, és közli – Kiss Lajos nyomán – a név etimológiai magyarázatát is. Külön bekezdésben vannak fölsorolva a belterületi, majd ugyancsak külön bekezdésben a külterületi helynevek. A népnyelvi adatok után szögletes zárójelben állnak a hivatalos nevek, majd rövidítések utalnak az objektum mineműségére. Szükség szerint ezt követik a magyarázatok, amelyek sok értékes néprajzi, helytörténeti adatot tartalmaznak.

A külterületi nevek számozása folyamatosan követi a belterületiekét. Ebben a részben is népi nevek állnak az élen, ha vannak ilyenek, s utánuk következnek a bőséges számú történeti adatok. Valamennyi írásbeli nevet a forrás rövid jelzete követ. A német és szerbhorvát neveket félidézőjelek között mai köznyelvi helyesírási formájukban is megadja az Adattár, s ez nagy segítséget ad e nyelvek kutatói számára. Itt is szép számú helytörténeti, néprajzi, régészeti és népetimológiai megjegyzéssel találkozunk.

Külön bekezdés sorolja föl az adatközlők által nem ismert, kihalt történeti neveket. Ezeket is kettéválasztották a közzétevők: lokalizálhatókra és lokalizálhatatlanokra.

Az írásbeli nevek forrásainak évszámait községenként adja meg a kötet, a rövidítések föloldása viszont csak egy helyen található.

Az egyes községek adatai végén a gyűjtők és adatközlők neveit olvashatjuk.

Hajdú Mihály

Bartal, Antonius: Glossarium mediae et infimae latinitatis regni Hungariae.
Teubner–Franklin, Lipsiae–Budapestini, MCMI. 724 l. Reprint kiadás: Állami Könyvterjesztő Vállalat, Budapest, 1983.

Magyarország középkori és késői latinságának szókincséből készült szótárában Bartal Antal csak azokat a szavakat dolgozta fel, amelyeket a hazai latinság sajátos alak(ok)ban vagy jelentés(ek)ben használt. Ezért munkáját a nagyobb teljességre törekvő középkori illetve kései latinság szótárai magyar kiegészítőjének szánta. A jelentéseket klasszikus latinsággal és magyarul adta meg (illetve ahol szükséges volt, egyéb nyelven is), s a forrásokból vett példamondatokkal is szemléltette. A mű elején a hazai latinság jellemzését találjuk.

Bár Bartal szótárához számos pótlást közöltek (l. például *Moravek Endre:* A magyar klasszika-filológiai irodalom bibliográfiája 1901–1925. [Budapest, 1930.] ide vágó tételeit), hazai latin szövegek olvasásához máig alapvető segédeszköz.

M. Nagy Ilona

Békés megye Pesty Frigyes helynévgyűjtésében.
Bevezette, jegyzetekkel ellátta és közzéteszi: Jankovich B. Dénes. A mutatókat összeállította: Hévvizi Sándor. Békéscsaba, 1983. 230 l. (Forráskiadványok a Békés megyei Levéltárból 11.)

A Békés megyei Levéltár kiadványsorozatát 1967-ben indította meg Szabó Ferenc, a levéltár volt igazgatója, s a most ismertetendő 11. kötetig ő is szerkesztette. E legújabb számban Pesty Frigyesnek, a múlt század kiváló történészének az egész akkori Magyarországra kiterjedő helynévgyűjteményéből a mai Békés megyére vonatkozó adatokat kapjuk.

A bevezetésből megismerkedhetünk Pesty névgyűjteményének születésével, gyűjtése módszereivel, azokkal a kérdőívekkel, utasításokkal, amelyeknek alapján a helyi közigazgatási szervek végezték a gyűjtést. A közzétevő leírja a mostani megjelentetés módszertani alapelveit, technikai megoldásait és a mai Békés megyei helységeknek korábbi megyékhez, vármegyékhez való tartozását. Ezeket a területi átcsatolásokat a 14. lapon vázlatos térkép is szemlélteti.

A könyvnek a legértékesebb és legterjedelmesebb része a Pesty-féle helynévgyűjtés betűhív közlése.

Az egyes községek adatainak sorát közigazgatási helyzete nyitja meg. Ez után áll a község neve változataival együtt, legtöbbször etimológiával, amely általában naiv, népetimológia, de néha nagyon találó a névváltozatok kialakulásának és használatának a magyarázata (Almáskamarás). Mind a névtudomány, mind pedig a helytörténet, néprajz és régészet számára érdekesek, hasznosak ezek a följegyzések.

Az adattárat bőséges és nagyon pontos jegyzetapparátus egészíti ki. Itt kapnak helyesbítést a téves névmagyarázatok, elsősorban középkori adatokra és régészeti ásatásokra való támaszkodással itt egészülnek ki a dűlőnevekkel kapcsolatos megállapítások.

Hihetetlenül sokoldalú mutatók teszik teljessé a kötetet. Először helységenként található külön helynévmutató és külön név- és tárgymutató. Ez kétségtelenül az egyes községek helytörténészeit segíti nagy mértékben. Az általános mutató tartalmazza mindazt a helynevet, amely az adattárban, a Pesty-féle anyagban előfordul. A gazdag jegyzetanyagnak külön van helynévmutatója valamint név- és tárgymutatója.

A képmelléklet a békéscsabai gyűjtés egy lapját és tizenegy kéziratos térképrészletet tartalmaz. Ez utóbbiak pótolják a volt Bihar vármegyéhez tartozó községek elkallódott névgyűjteményeit.

A kötetet a Pesty-féle anyagban és a jegyzetekben feltüntetett művek jegyzéke zárja le.

Hajdú Mihály

Bodáné Porkoláb Judit: Egy Ady-szimbólum vizsgálata.
ELTE, Budapest, 1982. 179 l. (Nyelvtudományi Dolgozatok 35.)

A tanulmány Ady *ló*-szóképének stilisztikai-szemantikai fejlődését rajzolja meg.

A téma kifejtéséhez a szerző táblázatot készített. A táblázat két nagyobb egysége megfelel a vizsgálódás két fő nézőpontjának: a stilisztikainak és a jelentéstaninak. Sze-

repel a címek mellett a kötetek megjelenési ideje is, így nyomon követhető, hogy a szókép milyen fejlődésen megy át 1906-tól 1918-ig. Megjelöli a szerző a vers témáját, majd az azonosított és az azonosító kapcsolódását elemzi. Megvizsgálja a szókép helyét a vers belső elrendezésében és három dimenzióval (cselekvés, tér-idő, tulajdonság) jellemzi. Azután azt vizsgálja, hogy a metaforából származó szóképeknek milyen a stilisztikai szerepe. A dolgozat második része a *ló* szó jelentéskörével foglalkozik. A szavak alap-, mellék-, alkalmi jelentésekre való bontása segít az olyan szavak között is felfedezni a belső megfelelést, amelyek között az alaki megfelelés csak részleges. Az elemzésekben jól nyomon követhető, hogy az alapjelentésből hogyan alkot Ady alkalmi- és mellékjelentéseket, hogyan kap a szó képes értelmet. Azt is figyelemmel kíséri a szerző, milyen szerep jut a sajátos adys szóösszetételekben a *ló* elő-, illetve utótagnak, s hogy milyen szinonímái fordulnak elő a *ló* szónak. Végül a szó mezőösszefüggéseit keresve Bodáné Porkoláb Judit azokat a szavakat választja ki, amelyek oki, időbeli, cselekvésbeli, helyi vagy rész-egész kapcsolatban vannak a *ló* szóval.

Molnár Ildikó

Bodnár Béla: Hódmezővásárhelynek és környékének földrajzi nevei.
Sajtó alá rendezte: Szabó József, Nyíri Antal előszavával. Kiadja a Csongrád megyei Levéltár. Szeged, 1983. 253 l. + 3 térk. (Tanulmányok Csongrád megye történetéből VII.)

A nagy külterületű Hódmezővásárhely teljes helynévanyagának összegyűjtését már az első világháború előtt megkezdte a szerző, aki a város mérnöke volt a két világháború között. Évtizedekig tartó munkája után 1938-ban tekintette befejezettnek a gyűjtést, és 45 esztendőnek kellett eltelnie ahhoz, hogy napvilágot láthasson ez a rendkívül értékes munka.

A kötet elé Nyíri Antal írt előszót, s a sajtó alá rendező Szabó József adott tájékoztató értékelést, ismertetve a közzététel módját, az eltéréseket az eredeti kézirattól.

A könyv betűrendben sorolja föl a neveket, s mindegyik névcikk kisebb névtörténeti tanulmány. Elsősorban helytörténeti szempontú, gazdaságtörténeti, néprajzi, sok helyütt régészeti adatokat is tartalmazó megjegyzéseket olvashatunk, de néhol a név eredetére is találunk adatokat.

Különös értéke a könyvnek, hogy sok olyan nevet tartalmaz, amely ma már megváltozott, vagy eltűnt maga a megnevezett objektum is, így a forrásértéke fölbecsülhetetlen, hiszen ma már a régi adatközlők nagy része nem él, írásos adat meg néhány névre egyáltalában nem található. Ilyenek a régi pusztai kutak, állattemetők, tanyai iskolák, csárdák.

A régi faluhelyek, középkori települések emlékei is megtalálhatók a névanyagban. A régi, elpusztult településeknek megkapjuk általában első névelőfordulásait, levéltárakból, okmánytárakból kinyomozható történetét stb.

Igen fontosak a régi, népi utcanevekre vonatkozó adatok. A szerző nem választja külön a belterületi és a külterületi neveket, hanem a betűrendi helyén, vegyesen adja mindegyiket. Utcanevei külön figyelmet érdemelnek, hiszen a népi névadási szemléletnek kiváló példáit találjuk közöttük.

A kötetet a földrajzi nevek rendszerezése zárja. Kissé szűkszavúan, s néha az adatok pontatlan besorolásával, de igen aprólékos statisztikákkal találjuk meg itt a helynevekben szereplő elő- és utótagok csoportosítását, fölsorolását és összefoglalását.

A könyvben három jól megrajzolt térkép található.

Gazdag irodalomjegyzék és a földolgozott térképek jegyzéke zárja le a kötetet.

Hajdú Mihály

Beöthy Erzsébet (Ynze A. Baumfalk közreműködésével): Hongaars Fundamentele grammatica voor Nederlandstaligen.
Dick Coutinho, Muiderberg, 1983. 192 l.

A könyv címe pontosan jelzi a szerző célkitűzését: alapvető nyelvtant írt *németalföldiajkúak* számára, vagyis a ma már (eltekintve a szóbelileg még járatos nyelvjárásoktól) a Hollandiában és Belgiumban egységes nyelvet használók részére.

A könyv címében foglalt célkitűzés azt jelzi, hogy a mű bizonyos fokig kontrasztív nyelvtan, mint ilyen didaktikus jellegű, ahogy a szerző azt az Előszóban leszögezi; csak az egyetemi oktatásnál használható, felsőfokú képzettséget nélkülöző nyelvmester nem tudna boldogulni vele.

Beöthy néhány oldalban tájékoztatja az olvasót a magyar nyelv származásáról és történetéről, majd a hangtant tárgyalja. Csaknem ötven oldalt szentel az igeragozásra és negyvenet a főnévre; a többi szófajjal rövidebben végez és a mondattant 'Enkele syntaktische notities' cím alatt egész röviden foglalja össze. Hasznos tárgymutatóval fejezi be könyvét.

Az igeragozásnál szokatlan, latinos megnevezéseket használ, pl. a befogadott preverbium (igekötő) helyett a *verbaalprefix* összetételt; a felszólító módot *presens adhortatief*nek nevezi, mivel az imperatief parancsoló módot jelent, a felszólító mód azonban az indogermán conjunctivust is fedi. Módjelként a *-j-*t jelöli meg, ebből származna az *-s* módjel.

Hétféle változó tövű igét különböztet meg: a választ/vet, mozog, lő, vesz, haragszik, mosakodik és emlékezik típusú igéket.

Eltérő még pl. hogy a magyar duratív értelmű jelen időt ('Nézi a tévét') *perfectiveringnek* nevezi.

A névragozásnál indogermán mintára különbséget tesz egyrészt a dativusi és accusativusi ragok, másrészt az egyéb különféleképpen rendszerezett ragok között.

A 4. *Naamwoorden* (névszó) fejezetben kap helyet a névmások mellett a számnév, a határozószó és a kötőszó.

Az utolsó fejezet a hanglejtésről nyújt néhány soros, de grafikonokkal ellátott hasznos felvilágosítást.

Sivirsky Antal

Csöglei Szabó Dénes: Szólások és közmondások Csöglén I.
Kiadja a Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszék, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézete. Budapest, 1983. 109 l. (Magyar Csoportnyelvi Dolgozatok 17.)

A könyvecske 804 cikket tartalmazó szólásjegyzék. A közlés módja: a szólás, szólás-hasonlat köznyelvi alakja, a nyelvjárási alak a magyar egyezményes átírás szabályai szerint és a szólás magyarázata.

A felgyűjtött és közölt anyag kiegészíti O. Nagy Gábor munkáját, csak olyan anyagot tartalmaz, amely a Magyar Szólások és Közmondások című könyvben nem szerepel, illetve attól eltérő jelentéssel, értelmezéssel található meg.

Fodor Katalin

Dialektológiai tanulmányok.
Szerkesztő: Bolla Kálmán. Kiadja a MTA Nyelvtudományi Intézete. Budapest, 1983. 96 l. (Magyar Fonetikai Füzetek 12.)

A Magyar Fonetikai Füzetek *Hegedűs Lajos* előtt tisztelgő, 12. száma nyelvjárási és regionális köznyelvi fonetikai elemzéseket tartalmaz.

Az első két tanulmány, *Imre Samu* és *Fodor Katalin* munkája az utóbbi másfél évtized nyelvjárásokkal kapcsolatos hangtani tanulmányainak összefoglaló áttekintését adja. Imre Samu általános céllal, műfaji és tematikai szempontból tekinti át a témát, értékeli az eredményeket, ismerteti a továbblépés lehetőségeit. Fodor Katalin az időszak nyelvjárási-hangtani bibliográfiáját állította össze négy csoportba foglalva: I. leíró monográfiák, tanulmányok, közlemények, II. nyelvjárástörténeti munkák, III. nyelvjárási szövegközlések, IV. tájszótárak, nyelvatlaszok.

Balogh Lajos a nyelvterület 11 különböző pontjáról gyűjtött mintegy 60 000 adatra épülő kutatásában a magyar nyelvjárástípusok [ɛ] ~ [e] hangjait vizsgálja. Ebből a hatalmas anyagból tanulmányában az -n modális rag előtti palatális kötőhangzó helyzetét mutatja be. Legfontosabb megállapítása az, hogy a nyílt [ɛ] ma már általában fölényben van ebben a helyzetben, de a zárt [e] bizonyos struktúrájú szavakban erősen tartja magát.

Kassai Ilona és *B. Lőrinczy Éva* közös munkájának címe: Folyamatjelenségek a nyelvjárásban. Az Új Magyar Tájszótárhoz gyűjtött lexikai anyagból válogatták ki azokat az adatokat, melyekben a nyelvjárás/köznyelv szembenállás a mássalhangzókapcsolódásokban és a metatézisekben jelentkezik. Vizsgálatukból kitűnik, hogy a mássalhangzótöbblet, illetve hiány eseteit és a hangelemek sorrendi változását jól megragadható tendenciákba lehet csoportosítani. E tendenciák egy része fontos, új felismerés. A tendenciák okait elemezve kiderül, hogy az etimológia, a morfológiai és lélektani motiváltság mellett elsődleges fontosságú a gazdaságos fiziológiai működést feltételező hangsorépítés igénye, mely a nyelvjárásokban sokkal erőteljesebben jelentkezik, mint a köznyelvben.

Gósy Mária egy székely nyelvjárású, összefüggő szöveg beszédhangjainak műszeres elemzését végezte el. A magánhangzók, a mássalhangzók és az időszerkezet eszközfone-

tikai vizsgálatának eredményeit szembesíti a nyelvjárásról auditív megfigyeléssel alkotott korábbi véleményekkel.

A rábaközi Mihályi nyelvjárásának fonológiai-fonetikai változásait *Kiss Jenő* ismerteti tanulmányában. Korábbi közlések, Zsirai Miklós és a nyelvatlasz adatait hasonlítja össze saját gyűjtésének eredményeivel, s így rajzolódik ki a fonémák változataiban és a fonémák megterheltségében bekövetkezett átalakulás.

Bartók János nyelvjárási szövegek szupraszegmentális jellemzőivel foglalkozik. Hegedűs Lajos nyelvjárási hangfelvételeiből, a Dunántúlra telepített moldvai csángók szövegei alapján a moldvai nyelvjárás intonálásának néhány sajátosságát mutatja be; a hangsúlyozás, a hanglejtés, a szakasz és a szünet jellemzőit.

A történeti nyelvjáráskutatás ez idáig kiaknázatlan forráscsoportjára hívja föl a figyelmet *Hajdú Mihály*, a régi korok összeírásainak névanyagára. Ilyenek a tizedjegyzékek családnevei is, de különösen a török adóösszeírások, a defterek használhatók a 16. századi nyelvjárások fonémáinak vizsgálatához. A legnehezebb olvasati probléma, az e és ö hangok jelölésének kérdése ugyanis ezekben a forrásokban – török nyelvű fonetikus átírások lévén – lényegesen leegyszerűsödik.

A kötet utolsó közleményében *Vértes O. András* méltatja Hegedűs Lajosnak, a hazai kísérleti fonetika megalapozójának munkásságát. Itt találjuk meg Hegedűs Lajos fonetikai tárgyú munkáinak részletes bibliográfiáját is.

A tanulmánykötet cikkeit angol nyelvű rezümék egészítik ki.

Papp Lajos

Dobai András: Somogy megye az első katonai felvétel idejében (1782–1785). Különnyomat a Somogy megyei Levéltár 1983. évi 14. kötetéből. Szerkeszti: Kanyar József. Kiadja a Somogy megyei Levéltár. Kaposvár, 1983. 89–162. (Iskola és Levéltár. Dokumentumok a szülőföldről.)

II. József katonai fölvételei (térképei és helységleírásai) ismeretesek a kutatók előtt, s nagyon sokan fölhasználták már ezeket a helynevek forrásaként. Jól tudjuk azonban, hogy az eredeti forrásokhoz igen nehéz hozzáférni, nem könnyű olvasni, fordítani, fölhasználni. Ezektől a munkáktól kíméli meg a helynevek kutatóit, de a helytörténészeket, néprajzosokat is e kötet.

A bevezetés leírja a fölmérés szükségességét, a török utáni Magyarország helyzetét, áttekinthetetlenségét mind közigazgatási mind pedig katonai szempontból. Ezért már 1764-ben terv készült a Habsburgok igazgatása alatti területek föltérképezésére, de mivel Magyarország belső területeinek térképkészítésére csak II. József uralkodása idején került sor, az ő nevéhez kapcsoljuk ezeket a munkálatokat. Somogy megye adatainak fölvételére 1783- és 1784-ben került sor. Ugyanakkor a térképészeti fölmérések mellé hét kötetben országleírás is készült, amely sajnos nem terjedt ki Erdélyre és a Délvidékre (Temesi Bánság). Ennek az országleírásnak a Somogy megyére vonatkozó részét tartalmazza a jelen kötet.

A leírás alkalmazkodik a térkép beosztásához (oszlopaihoz és szelvényeihez), s olyan adatokat tartalmaz, amelyek a térképről nem olvashatók le. A következő kérdé-

sekre kellett választ adni a leírás készítőinek: 1. A községnek a szomszédos helységektől való távolsága órákban kifejezve; 2. A községekben található szilárd épületek; 3. A vizek minősége; 4. Erdők állapota; 5. Rétek és mocsarak; 6. Az utak minősége; 7. A környező hegyek; 8. Egyéb megjegyzések.

Természetesen a település neve áll valamennyi kérdés előtt első helyen. Mivel hallás után jegyezték le a német térképészeti tisztek a neveket, sok elírás, félrehallás, elferdítés található (Vargas Kor = Varjaskér, Czement – Csömend, Sernie = Szenyér, Dopschon = Tapsony, Tschombat – Csombárd stb.). Ahol lehetséges volt, egyszerűen tükörfordítást alkalmaztak (Ungarisch Egres, Gross Bajom stb.). Ha tudomást szereztek egy helység nevének többféle használatáról, mindegyiket rögzítették (Puszta-Csákány vagy Csakay, Zsitfa – Fejéregyház stb.).

A második pontban nevek alig fordulnak elő, de utalást találhatunk templomok létére vagy hiányára, kúriák, urasági házak, kocsmák, magtárak stb. számára vagy csupán létezésére. A 3-6. pontok gyakrabban tartalmaznak helyneveket, de a nagyobb vizeknek, néha a patakoknak a neve (Forgács patak Csömenden), tavak neve (Baláta tó Somogyszobon) kerül megemlítésre.

Sokszor nem dönthető el, hogy tulajdonnévként szerepel-e néhány víznév (malom árok, malom tó, malom patak), gazdaságtörténeti szempontból azonban így is jelentősek ezek, s a történeti kutatásokban segítséget, támpontot nyújtanak a névtan művelőinek is.

A folyókon való átkelőhelyek majdnem mindig név szerint szerepelnek, s amelyiket nem sikerült azonosítani (elég sok van ilyen), azokat betűhíven közli a fordítás (Tirnie, Wuzgey). Néhány domb- vagy hegynév is előfordul (Landor-magaslat, Kövesmad, Fuia stb.).

A névadatok betűhűségének hiánya ellenére jól használható, gazdag anyagú munka.

Hajdú Mihály

Dugántsy, Maria: Ungerska i Sverige.
Analys av språkliga drag i sverigeungerska barns skoluppsatser. Uppsala Universitet Finsk-Ugriska Institutionen, Uppsala, 1983. 84 l. (Fuskis/Fidus 7.)

A Fuskis-program keretében az uppsalai egyetem finnugor intézete felméri a Svédországban élő finnugor anyanyelvű népcsoportok nyelvi helyzetét. A Fuskis-sorozatnak eddig egy észt és több finn vonatkozású füzete jelent meg.

Ez a kiadvány 42 különböző korú magyar származású iskolásgyerek magyar nyelvi hibáit elemzi iskolai fogalmazásuk alapján. Megállapítja, hogy a svéd hatás a mondattan egyes területein (különösen a szórendben) volt a legerősebb. A magyar alaktant a diákok viszonylag épen megőrizték, de a hangjelölésben – főleg a magyar helyesírási ismeretek híján – sok hibát követtek el. Írásban – a szóbeli érintkezéstől eltérően – kevés svéd szót használtak, de a tükörfordítások gyakoriak voltak. A dolgozat rámutat, mennyiben fakadnak a magyar nyelvi hibák az eltérő svéd nyelvi rendszer hatásából.

A füzet végén angol és magyar nyelvű összefoglalót találunk.

M. Nagy Ilona

Farkas György: Mogyoród belterülete és határa a helynevek tükrében.
Kiadja az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége, Budapest, 1983. 53 l. (Magyar Névtani Dolgozatok 51.)

A kötet bevezetése tájékoztatja az olvasót a község földrajzi helyzetéről, népességének történetéről, településtörténetéről.

A belterület helyneveit névtípusonként sorolja föl A falu településtörténete című fejezet. Ebben történeti adatokat és részletes leírásokat kapunk az elnevezett területekről, objektumokról. Nagyon alaposak a népnyelvi nevek magyarázatai.

A falu határa című fejezet foglalkozik a külterületi helynevekkel. Először bemutatja a határhasználat régi és mai helyzetét, számadatokat közöl a különböző művelési ágak változásaira. Ezután határrészek szerint sorolja föl a dűlőneveket. Mindegyik dűlőről igen részletes történeti, gazdaságtörténeti és néprajzi leírást ad.

A kötet második, igen jelentős része a nevek indíték szerinti rendszerezését tartalmazza. Különválasztja az alapelemek és a megkülönböztető elemek tárgyalását, s mellettük néhány kettős funkciójú, *-s* képzős nevet is megemlít (Kenderes, Rózsás, Sikáros stb.).

Gazdag jegyzetanyag és két térkép teszi teljessé a kötetet.

Hajdú Mihály

Fehértói Katalin: Árpád-kori kis személynévtár.
Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. 388 l. (Nyelvészeti Tanulmányok 25.)

Az Árpád-kori magyar személynevek összegyűjtésére és közreadására több kísérlet történt már. Hasznosságára, jelentőségére Horvát István még 1821-ben fölhívta a figyelmet, de végleges megoldás eddig sem született. Mindazt a névtárkezdeményt és tervet fölsorolja a könyv bevezetése, amely megelőzte a mostani kiadványt. Mivel teljességre törekvő magyar történeti személynévtárra a közeljövőben nem lehet számítani, a szerző összeötvözi ezért a kritikai kiadásokban megjelent öt nagyobb Árpád-kori személynévjegyzékünket. Ezek a következők: Dömösi összeírás (1138/1329), Tihanyi összeírás (1211), Aradi összeírás (1202–3/1500 k.), Váradi Regestrum (1208–35/1550), Albeus-féle összeírás (1237–40). Együttesen közel hétezer személynevet tartalmaznak ezek az összeírások és egyéb iratok.

A könyv német nyelvű összefoglalója, rövidítésjegyzéke és a leggyakrabban előforduló, foglalkozást és társadalmi állást jelölő latin szavak, kifejezések magyar megfelelővel együtt való fölsorolása után következik maga a Névtár. Ebben az eredeti névalakok szoros betűrendjében követik egymást a nevek.

A címnév után kronológiai sorrendben követik egymást az adatok. Minden adat három részből áll: évszámból, idézetből és forrásjelzetből. Ki kell emelni az idézetek fontosságát, mivel a lehetőség szerint bőséges szövegkörnyezettel tartalmazza ez a neveket. Különösen a Váradi Regestrumból vett neveknél van erre nagy lehetőség, s ezt a szerző messzemenőkig érvényesíti is. Ennek azért van nagy szerepe a kutatásban, mert nemcsak a megnevezett társadalmi helyzetére, foglalkozására, lakóhelyére találunk uta-

lásokat vagy pontos megnevezéseket, hanem az együtt szereplő nevek fölsorolásával lehetőség nyílik a névvonatkozások, jelentéstanilag is összetartozó nevek vizsgálatára, bizonytalan etimológiájú nevek könnyebb megmagyarázásának eshetőségére. Az idézetek pontos, betűhív átírása természetesen az előző kiadások névalakjaira vonatkozik, s arra nem találunk utalást, hogy a meglehetősen korai (például a Tihanyi és az Albeus-féle összeírás XX. század eleji) közreadásait ellenőrizte-e a szerző. Némelyik névcikk végén vö. rövidítés hívja föl a figyelmet az esetleges etimológiai összefüggésekre vagy hasonlóságokra más névcikkel vagy névcikkekkel kapcsolatban.

A hallatlanul gazdag névanyag együttes közlése igen nagy eredménye a magyar névtudománynak, s fölhívja a figyelmet arra, hogy korai személyneveink maradéktalan összegyűjtése, rendszerezése, földolgozása még a jövő feladata.

Hajdú Mihály

Fodor István: Hungarian: Evolution – Stagnation – Reform – Further Development. In: Language Reform. History and Future. II, 49-84. Edited by István Fodor–Claude Hagège. Buske Verlag, Hamburg, 1983.

Az angol nyelvű kiadvány egyetlen magyar vonatkozású tanulmánya a magyar nyelvújítási mozgalom rövid, de igen alapos összefoglalása.

Először fölsorolja a szerző a XVIII–XIX. századi magyar helyesírás különleges betűit, betűkapcsolatait, s közli azoknak szabályos kiejtéseit az IPA átírás szerinti jelekkel. Azután a magyar nyelvre és magyar népre vonatkozó történeti és statisztikai adatokat mutat be. A magyar nyelv fejlődésének igen vázlatos rajzán belül elsősorban az idegen nyelvi hatásokat emeli ki, s néhány szóban jellemzi a mai magyar nyelvet.

A jelentősebb fejezet a magyar nyelvújítás történetét foglalja össze. Megemlíti Bessenyei föllépését, behatóan tanulmányozza Kazinczy tevékenységét. Kiemeli Fazekas, Diószegi, Dugonics, Verseghy, Beregszászi Nagy jelentőségét, a Tudományos Gyűjtemény megindításának és cikkeinek hatását. Mindezek után a nyelvújítás módszereiről ír. Példákat ad a szóösszevonásokra (híg + anyag = higany, cső + orr = csőr stb.), a nőnévképző terjesztésére (szépné, őné stb.), nyelvjárási szavak köznyelvivé tételére stb. A szabadságharc utáni időkben a szaknyelvek magyarításának törekvéseit mutatja be elsősorban Bugát tevékenysége alapján. Ezt az időszakot Szarvas Gábor föllépтével, a Magyar Nyelvőr megjelenésével zárja le.

A következő fejezet a nyelvújítás kor utáni időszak magyar nyelvváltozásaival foglalkozik. Bemutatja a francia és angol nyelv hatásait, a nyelvvédés, nyelvművelés első jelentkezéseit. Kiemeli az írók, elsősorban Kosztolányi tevékenységét e területen.

Külön alfejezet foglalkozik a magyar sportnyelv magyarosodásának folyamatával. Egy másik a második világháború utáni orosz nyelv hatásával, más nyelvekből való tükörfordításokkal, hibridszavakkal, mozaikszavakkal, különös képzésekkel (pulcsi; vízhatlan, kérlelhetetlen), összetételekkel (meghibásodik, műbolygó stb.), a közelmúltban bekerülő idegen szavakkal.

A nyelvújítás, nyelvi reform nyelvészeti problémáit igen behatóan tárgyalja. Általános megállapításokat tesz a különböző korokban bekerült idegen szavak alaki és jelen-

tésbeli változásaira, jövevény képzőkre, tükörfordításokra, szóösszetételekre stb. vonatkozóan. További fejezetben értékeli a nyelvi reformot, fölsorolja tévedéseit, hibáit.

Hajdú Mihály

Gáspári László: A századvégi novella lirizálódásáról.
Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. 79 l. (Nyelvtudományi Értekezések 118.)

Dolgozatában a szerző a századvégi modern magyar prózastílus második hullámának lírai rétegeit vizsgálja. Módszerében több elvet hangol össze: „a szinkron jellegű műfajelméletet a stílustörténet szempontjaival, a stilisztikai jelenségtanulmány tapasztalatait a prózastílusnak már nem mikrostilisztikai elemzésével egyezteti, míg a hagyományos stilisztikai–nyelvészeti fogalmakat a modern irányzatok közül leginkább a szövegnyelvészet eredményeivel bővíti."

Gáspári László tanulmánya négy nagyobb részből áll. A Műfajelméleti kérdések című műben a prózanyelvvel és a költői nyelvvel foglalkozik, majd a műfaj, a korstílus kérdéseit tárgyalja. Az Egy stilisztikai jelenségtanulmány tanulságai című fejezet a lirizálódást és a nominális stílust vizsgálja. A századvégi novella jellegzetességeit is áttekinti. A szintézisteremtés kényszeréről és meghiúsulásáról szóló alfejezetben a műfajváltás okait, a novella műfajtörténeti szerepét, a próza képrendszerének értékváltozását és a korlátozott jelképiséget fejti ki. A továbbiakban a magatartásformák tágulása, a stílus egységesülése, majd Thury, Petelei, Gozsdu és Justh hőstípusai kerülnek sorra. A tanulmányt a Nyitás a szintézis felé című rész zárja, amely a lirizálódást betetőző Krúdy munkáit vizsgálja.

Polónyi Szűcs Szilárd

Gyarmathi, Samuel: Grammatical Proof of the Affinity of the Hungarian Language with Languages of Fennic Origin.
Translated, annotated and introduced by Victor E. Hanzeli. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam–Philadelphia, 1983. LX, 327 l. (Amsterdam Studies in the Theory and History of Linguistic Science – Series I. – Amsterdam Classics in Linguistics, 1800–1925. Volume 15.)

Néhány évvel ezelőtt kezdte el a hollandiai Benjamins kiadó, hogy közzétegye a nyelvtudomány klasszikusainak munkáit, illetve új rendszerezést adjon a modern nyelvtudomány kérdéseiről. A több alsorozatra tagolódó kiadványokat most E. F. Konrad Koerner professzor, az ottawai egyetem tanára szerkeszti, és a nehezen áttekinthető kiadványsor jelenleg az egész világ (!) legfontosabb nyelvészet-tudománytörténeti publikációja.

Ezért is, hogy egy sokat idézett, ám kevesek által látott és használt klasszikus, Gyarmathy először 1799-ben Göttingenben latinul kiadott *Affinitas lingvae Hvngaricae cvm*

lingvis Fennicae originis grammatice demonstrata c. műve (a tudományban rendszerint csak *Affinitas* címen idézve) most angolul és kommentárokkal ellátva megjelenhetett, nyilvánvalóan hozzájárulva ahhoz, hogy e munkát nemcsak a ma már tényként ismert finnugor nyelvcsalád bizonyítékaként, hanem önálló tudományos teljesítményként értékelhesse a szélesebb körű nyelvészközönség.

Az egész kötet gondozását a magyar Hanzeli Viktor (a University of Washington, Seattle tanára) végezte. A jeles erdélyi elméknek dedikált kiadvány Gyarmathi (1751–1830) arcképével kezdődik, ezután a „fordító" bevezetője következik. Ebből megtudjuk, hogy az 1968-ban Bloomingtonban (Uralic and Altaic Series, vol. 95.) kiadott hasonmás kiadás gyarló technikai lehetőségei nem tették lehetővé, hogy figyelembe vegyék az 1899-es kiadás zilahi és kolozsvári példányaiból jól látható jeleket, illetve kéziratos kiegészítéseket. Ily módon ez a fordítás az eredeti eddigi legpontosabb felhasználásának tekinthető. Közli a mostani fordítás azt az ún. III. függeléket is, amely A. L. Schlözernek Gyarmathihoz intézett levele, és csak néhány *Affinitas*-példányban található meg, és természetesen azokat a javításokat, amelyek a szerző (Gyarmathi) kézipéldányából ismertek. A terjedelmes bevezető voltaképpen önálló tanulmány (*Gyarmathi and his Affinitas*). Gyarmathi életútját kíséri végig, kitér itthoni, göttingeni működésére, az *Affinitas* létrejöttére, első recenzióira és befogadására, Gyarmathi egyéb műveire. A sorozat jellegéből következően részletesen foglalkozik a kortársi nyelvtudomány helyzetével, valamint a nemzetközi finnugrisztika fejlődéstörténetével. Ebben a keretben helyezi el az *Affinitas* érdemeit, külön utalva arra, hogy ez egyszersmind egy igen sokoldalú etimológiai szótár (nemcsak magyar, hanem a magyarban is adatolt szavak etimológiai szótárának tekinthető). A jegyzetek nemcsak a fontos magyar szakirodalomra hivatkoznak, hanem számunkra ritkán megközelíthető módon a nemzetközi összefüggéseket is regisztrálják. Különösen az etimológia történetében tölt be érdekes helyet Gyarmathi, éppen akkor, amikor a 18. század végén e tudomány ideológiailag fontossá, módszertanában pedig csakhamar bizonyíthatóvá válik.

Maga a szövegközlés az első kiadás címlapjának hasonmásával indul. Ezután a szöveg és a három függelék következik, az eredeti lapszámokat is feltüntető pontos angol fordításban. (A III. függelék Schlözer-levelét viszont a német eredetiben közli.) Végül jegyzetek olvashatók, ezek legnagyobb része a kiadótól származik. Itt közli Gyarmathi több mint 50 saját marginálláját is, ezek azonban nem terjednek túl az egyszavas betoldásokon, illetve javításokon. A többi jegyzet forrásokra mutat, megemlített személyeket azonosít, illetve az előszó megfelelő helyeire utal. Ezután mintegy 150 tételes bibliográfia igazít el a témakörben. Ez is a kiadó műve, az ő kommentárjainak forráshivatkozásai is itt oldhatók fel. Gondos névmutató könnyíti meg a tájékozódást.

A nemzetközi tudomány fontos kézikönyvet kapott ilyen módon, amelyet kitűnő kommentárjai és mutatója miatt a magyar kutatók is gyakorlatilag az eredeti helyett tudnak majd használni. Minthogy hallgatólagosan sok hajdani nyomdai hibát is kijavított a mostani kiadás, nemcsak tudománytörténeti, hanem modern kutatási célokra is használható. Értéke számunkra mégis elsősorban abban áll, hogy a magyar nyelvtudomány majd két évszázados emlékét mutatja be a széles szakértő közönség számára.

Voigt Vilmos

Hagyományápolás és megújulás.
Debreceni magyar nyelvészeti napok 1981. november 12–14. Összeállította és szerkesztette: Sebestyén Árpád. Debrecen, 1982. 183 l. (Opera Facultatis Philosophicae Universitatis de Ludovico Kossuth Nominatae 8.)

Az 1981–82-es tanévben a KLTE Magyar, illetve Finnugor Nyelvtudományi Tanszéke négy korábbi professzorának (Pápay József, Csűry Bálint, Bárczi Géza és Papp István) életéhez, működéséhez kapcsolódó évforduló-sorozatot ünnepelt. A megemlékezésnek méltó keretet biztosított a több tudományos és állami szervezet közreműködésével szervezett háromnapos emlékülés.

A kötet az elhangzott előadások nagyobb részét tartalmazza, néhány tanulmány határidő-csúszás miatt kimaradt.

Az előszó, a rövid koszorúzási megemlékezések és a könyvkiállítás megnyitója előzik meg az emlékülés anyagát. *Sebestyén Árpád* megnyitó szavai után – debreceni működésük időrendjében – a négy professzor személye köré csoportosítva találjuk az előadások anyagát. A századfordulón, illetve a század első harmadában élt *Pápay József* munkásságával *Kálmán Béla* és *Vértes Edit* foglalkozik, hangsúlyozva, hogy Pápay elsősorban néprajzi, másodsorban finnugrisztikai szempontból óriási értéket képviselő följegyzései jórészt még ma is kiadásra várnak. A *Csűry Bálint*-tanítványok közül *Balassa Iván* ismerteti Csűry életútját, *Szabó István* az oktató Csűryt mutatja be, akinek munkássága, kutatói, tanári, emberi példája iskolát teremtett és legjobb tanítványai a magyar népnyelvkutatás legjelesebb munkásai lettek. *Kálnási Árpád* Csűrynek egy hozzá általában kevésbé közelállónak tartott nyelvészeti szakterülettel, a névtudománnyal való kapcsolatáról számol be Csűry példaanyagának nagyszámú tulajdonnévi adatát vizsgálva. *Szabó Géza* a főnevek ragkapcsolódási szabályszerűségeit kutatva a mai magyar nyelvben egy sajátos jelentéskategória-szembenállást feltételez a különböző helyviszonyragok között.

Bárczi Géza időben még egészen közeli alakját *Szathmári István* idézi fel, röviden kitérve egykori professzora rendkívül gazdag munkásságának szakterületeire, legfontosabb eredményeire. *Nagy János* szubjektívebb, Bárczi emberi példamutatását hangsúlyozó visszaemlékezése után Bárczi Géza kutatási eredményeihez kapcsolódó előadásokat olvashatunk, elsőként *Bachát László*ét, a mai magyar ifjúság nyelvéről, melyhez az inspirációt részben Bárczi nevezetes A pesti nyelv című tanulmánya adta, majd *Hajdú Mihály* összefoglalóját Bárczinak A magyar szókincs eredeté-t megelőző névtani munkásságáról, valamint a magyar névtudomány szervezésében, irányításában és népszerűsítésében betöltött szerepéről. *Szende Aladár* Bárczi nyelvoktatási elveit ismerteti, kiemelve a két legfontosabbat: a történeti szemlélet erősítését és a magyar nyelv jellegének szervesebb áttekintését. *Abaffy Erzsébet* a *teszen-tőn* típusú igék állapotát vizsgálja az ősmagyar kori szinkron rendszerben az uráli-finnugor alapokból kiindulva, alapos hangtörténeti, morfológiai elemzés útján. Egy későbbi időszak nyelvállapotával, illetve annak egy jelenségével foglalkozik *Dienes Erzsébet*, aki a Karthausi Névtelen hangjelölése, nyelvhasználata, írássajátosságai alapján az Érdy-kódex sz/v változatú igetöveiben (a tesz és vesz szavakban) hosszú zárt *é* hangot tételez fel.

A *Papp István* életpályáját ismertető és ahhoz kapcsolódó előadások közül elsőként *Jakab László*ét említjük, aki az életmű jelentős darabjait, a finn–magyar és a kézirat-

ban maradt magyar–finn szótárt értékeli. *Rácz Endre* a „fáj a lábaim" típusú inkongruencia-jelenség magyarázatát adja hatalmas nyelvtörténeti és nyelvjárási adattal illusztrálva, valószínűsítve – Papp István véleményéhez is kapcsolódva – a finnugor alapnyelvi eredetet. *Fülöp Lajos* Papp Istvánnak az anyanyelvi nevelésre vonatkozó elveit foglalja össze, kiemelve, hogy nagy részük a középiskolai oktatásban ma is megvalósítható, illetve megvalósítandó elképzelés alapjául szolgál. *K. Szoboszlay Ágnes* Papp István egyelőre még csak finn nyelven hozzáférhető magyar nyelvtörténetének értékelését adja, sürgetve a magyar megjelentetést, hiszen ebben a művében Papp elsősorban hangtörténeti, kisebb részben egyéb nyelvtörténeti kutatásainak eredményeit adta közre. A befejező írásban *Kiss Antal* Papp István finn nyelvkönyveiről, segédkönyveiről ad összefoglaló áttekintést.

Fodor Katalin

Hajdú Mihály: Magyar–angol; angol–magyar keresztnévszótár. Hungarian–English; English–Hungarian dictionary of christian names.
Kiadja az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Budapest, 1983. 117 l.

A mű magyar és angol nyelvű bevezetőjét Rövidítések és jelek, továbbá egy The Hungarian alphabetical system című rész követi, majd ezután találjuk magukat a szótárakat. A bevezető többek között arról ad hírt, hogy mit és honnan tud(hat) a magyar keresztnevekről a nagyvilág.

A magyar–angol keresztnévszótárban rendkívül sűrített, gazdag információs anyagot tartalmazó névcikkeket találunk. Bizonyára a tömörségre való igyekvés miatt is éri be a szerző csupán a magyar nevek kiejtésének megadásával, és tekint el az angol nevek kiejtésének közlésétől. A kiinduló magyar névjegyzék összeállításakor túllépett Ladó (Magyar utónévkönyv) munkájának névanyagán. A szótár összeállítójának láthatóan az a célja, hogy minél szakszerűbben, a teljességet minél jobban megközelítve tájékoztassa olvasóit a neveinkkel kapcsolatos legfontosabb névtani tudnivalókról. Így megadja a különböző becenév-változatokat, és felvilágosítást kapunk arról, hogy mit tud a szakma az egyes nevek eredetéről, etimológiájáról. Az etimológiák felkutatása tette lehetővé annak megállapítását, hogy mely magyar és angol nevek tekinthetők egymás megfelelőinek. Ugyancsak a megállapított etimológiákból derül ki, hogy melyek a magyar nyelv belső szóteremtő eszközeivel létrehozott keresztnevek, és melyek az idegen népektől átvettek. A belső nyelvi keletkezésűeknek természetesen nincsen angol megfelelője.

A nagyközönségnek és a névtan művelőinek tájékoztatását egyaránt jól szolgálja a névgyakoriság meghatározása.

Kétnyelvű szótáraink közül a jobbak elvétve eddig is közölték néhány magyar és más nyelvbéli név azonosságát. Tény viszont, hogy a magyar és valamely idegen nyelv névállományának *első* és mind ez ideig *egyetlen* átgondolt, szakszerűen végzett egybevetését köszönhetjük Hajdúnak. Munkája igen szerencsésen egyszerre szakkönyv is meg

tudományos ismeretterjesztő mű is. De mindkettő úgy, hogy közben a nyelvművelést, anyanyelvi nevelést is szolgálja.

Lőrinczi Réka

Hajdú Mihály: Nyelvjárástörténeti szövegek és följegyzések a XVIII–XIX. századi Békésről.
Kiadja az ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárástani Tanszéke, valamint a MTA Nyelvtudományi Intézete. Budapest, 1983. 122 l. (Magyar Csoportnyelvi Dolgozatok 15.)

A szerző a Békés megyei levéltár anyagának felhasználásával a XVIII–XIX. századi megye második nagyobb településének nyelvhasználatáról ad képet. A bevezetőben részletesen ismerteti az első, orosházi anyaggal való egyező és attól különböző sajátosságait az itt feldolgozott békési irattári anyagnak. A pontosabb adminisztráció, a hivatal szervezettsége Békésen azt eredményezte, hogy az élő népnyelv kevésbé tükröződik a levéltári anyagban, több a hivatalos nyelvi fordulat, gyakoribb az uniformizált, sematikus szövegrész.

A kiválasztott szövegeket a szerző betűhív átírásban közli, jelölve a kihagyásokat, javításokat, törléseket, illetve saját kiegészítéseit. Az első fejezetben eredeti népi feljegyzéseket találunk, számlákat, panaszleveleket, sajátkezű végrendeleteket, a második rész tollbamondott végrendeleteket közöl, a harmadik részt a honoráciorok följegyzései alkotják.

Nyelvészeti szempontból különösen értékes a kiegészítő szó- és szintagmatár, amelyben a szükséges jelentésmeghatározást, illetve az esetleges jelentésváltozást is megtalálja a néprajzos, nyelvész vagy történész kutató.

A kötethez személynévi- és helynévmutató is kapcsolódik.

Fodor Katalin

Horváth Katalin: Transzformációs csoportok a magyarban.
Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. 85 l. (Nyelvtudományi Értekezések 115.)

Horváth Katalin elemzéseinek forrása a Magyar Nyelv Értelmező Szótára. Ennek alapján a mai magyar nyelvben körülbelül kétszáz olyan ige található, amely tulajdonképpeni jelentésében a transzformációs csoportok szerkezetét követi.

Ebből a kétszázból Horváth Katalin százhatvan ige viselkedését írja le. Az igék szemantikai és szintaktikai vizsgálata során négy transzformációs formacsoport különíthető el. A négy csoport nem rendezetlen halmazt alkot: fejlődési sora (hierarchiája) megállapítható. Az értekezés fő célkitűzése éppen ez volt: a transzformációs csoportok rendszerszerű vizsgálata – mind mennyiségi, mind minőségi értelemben.

Feltétlenül említést érdemel még két pontja a munkának. Horváth Katalin felveti annak a lehetőségét, hogy a *-t* képző a *-t* tárgyragból keletkezett. A Poliszémia és a szi-

noníma összefüggéséhez című fejezetben pedig azt a gondolatot fejti ki, hogy a transzformációs csoportok mondatformái szerint működő igék újabb jelentéseiket szervesen kialakítva (poliszémia) egymás felé tartó, de soha egymásba nem eső (szinoním) jelentéseket hoznak létre.

Gecső Tamás

Hőgye István–Seresné Szegőfi Anna–Tóth Péter: Borsod-Abaúj-Zemplén megye történeti helységnévtára. 1870–1983.
Miskolc, 1983. XXXVI + 504 l. (Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Levéltári Füzetek 16–18.)

A bevezetés ismerteti a közigazgatás változásait, a megye területének, kisebb közigazgatási egységeinek határmódosításait, az ezekkel járó névváltozásokra utal, s fölsorolja a forrásokat. Útmutatót ad a kötet használatához, megadja a rövidítések föloldásait, s tájékoztatót nyújt a szakirodalomról. Végül a megye 1984. január 1-i közigazgatási állapotát mutatja be.

Az adattár betűrendben sorolja föl az egyes helyneveket. A mai határokon kívül eső helységeknek már a címszóban megadja mai hivatalos nevét. Utána azokat a nagyobb közigazgatási egységeket nevezi meg, ahol a címszóban szereplő helység található.

A legfontosabb, legalábbis a névtan szempontjából legjelentősebb a község nevének változásait tartalmazó bekezdés. Itt a változás évszámával kapjuk meg az új nevet, s fölsorolja még ez a rész a külterületi lakott helyeket is, ha tartalmaztak ilyeneket a korabeli helységnévtárak. Különösen fontosak számunkra a Csehszlovákiában történt névváltoztatások, hiszen ezeknek forrásai nehezen hozzáférhetőek. Érdekes megállapítani, hogy az 1920-as csehszlovákiai helységnévtárak még a magyaros alakokat tartalmazzák megfelelő helyesírási változásokkal, az 1927-es és 1948-as kötetek azonban sokszor már nagyobb mértékben megváltoztatott névalakot közölnek.

A második bekezdés a megyei hovatartozások, a következő pedig a járási hovátartozások változásait tartalmazza. A 4. bekezdés a falu jogállására vonatkozik. Fontosak még a névtan szempontjából a lakott helyek fölsorolásai – a csehszlovákiai területre eső községek kivételével –, amelyeket az 5. bekezdés tartalmaz.

Az utolsó két bekezdésben lélekszámadatok és egyéb megjegyzések találhatók. Itt találjuk meg a községösszevonások, az új nevek kialakulásának módjait.

Hajdú Mihály

Hungarológiai oktatás régen és ma.
Szerkesztette: M. Róna Judit. Tankönyvkiadó, Budapest, 1983. 235 l.

A kötet a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság I. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszusán – 1981. augusztus 10–14. – elhangzott előadásokat tartalmazza. A neves hungarológus szakemberek elsősorban a magyarságra vonatkozó diszciplínák ha-

tárainkon túli oktatásának eredményeiről, problémáiról és időszerű kérdéseiről számolnak be, de helyet kapott a gyűjteményben néhány gyakorlati szakember előadása a hazai intézményekben folyó magyar nyelvismereti, magyarságismereti tevékenységről is. Mint Tóth Dezső előszavából megtudjuk: az I. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus nemcsak a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság életében, hanem az egész tudományszak, a hungarológia történetében is fordulópont. A tanácskozás lehetővé tette, hogy a magyarságtudományt művelő szakemberek megismerjék egymás munkáját, kicseréljék tapasztalataikat, és segítséget kapjanak a nem magyar nyelvterületen folyó hungarológiai munkához.

A hungarológiai tevékenység nagyon sokféle, sokszínű, sokrétű. Mások a követelmények ott, ahol a kisebbség anyanyelveként tanítják a magyar nyelvet és az egyetemeken, főiskolákon anyanyelvi tanárképzés is folyik, és mások ott, ahol a szimpátia, a jószomszédi viszony, az ősök hazájának tisztelete vagy turisztikai célok motiválják a magyar nyelv és irodalom, illetve történelem iránti érdeklődést. Így a lehetőségek és a gondok is különbözőek az egyes országokban. Ezt jól példázzák a tanulmánykötet előadásai.

Négy dolgozat szól a csehszlovákiai hungarológiai munkáról. *Rákos Péter, Csanda Sándor* és *Richard Pražák* tollából arról olvashatunk, hogyan történt és napjainkban hogyan folyik a magyarságismeret felsőfokú oktatása Prágában, Brnóban és Pozsonyban, *Käfer István* pedig a szlovák középiskolákban tanításra kerülő hungarikumokat veszi számba.

Hat tanulmány nyújt áttekintést a Szovjetunióban folyó hungarológiai oktatásról. *Klara Maityinszkaja, Lizanec Péter, Szíj Enikő, Mayer Klára, Jakócs Dániel, Manana Szaladze* az ungvári, a moszkvai és a leningrádi egyetem magyar tagozatának munkájáról, a nyelvrokonaink szövetségi vagy autonóm köztársaságában levő főiskolákon folyó magyar nyelvi oktatásról, valamint a grúziai magyartanítás húszéves tapasztalatairól számol be.

A Romániában folyó felsőfokú hungarológiai oktatás formáit mutatja be *Máté Jakab*. Tanulmánya ízelítőt ad az utóbbi két évtizedben Romániában megjelent imponálóan gazdag nyelvészeti, irodalomtörténeti, irodalomtudományi és néprajzi tudományos termésből.

Szeli István előadása kiemeli, hogy a jugoszláviai Újvidék egyetemén nemcsak felsőfokú magyartanárképzés folyik, hanem a nyelvészeti, irodalmi, művelődéstörténeti és néprajzi kutatás és a szótárszerkesztési munkálatok is jelentősek.

Az Ausztriában folyó hungarológiai tevékenységről három dolgozat ad számot. *Galambos Ferenc* a burgenlandi Magyarságtudományi Intézet megszervezését és munkáját mutatja be, *Frank Gabriella* és *Rédei Károly* pedig a grazi tolmácsképzőben és a bécsi egyetemen folyó oktatásról számol be.

A két világháború közti időszak egyik fontos magyarságtudományi műhelyéről, a Berlini Egyetem Magyar Intézetéről emlékezik meg *Keresztury Dezső. Karl Nehring*től és *Holger Fischer*től azt tudjuk meg, hogy milyen körülmények között folyik a magyar nyelv és irodalom, valamint a történelem oktatása a Német Szövetségi Köztársaság egyetemein, *Kornya László*tól és *Ingrid Bejach*tól pedig arról olvashatunk, hogy milyen ma a hungarológiai munka a Német Demokratikus Köztársaságban.

A lengyelországi magyar filológiai oktatásról szól *Csapláros István* és *Andrzej Sieroszewski*, a Bulgáriában tevékenykedő magyar nyelvi lektorátus gondjait veszi számba *Mokuterné Katus Elvira.*

Olaszország hat egyetemén: Firenzében, Velencében, Nápolyban, Padovában, Rómában és Bolognában folyik hungarológiai oktatás. *Carla Corradi, Giovan Battista Pellegrini* és *Danilo Gheno* dolgozata a hungarológia olaszországi oktatásának történetét, a munka nehézségeit és szépségeit villantja fel. A magyartanítás franciaországi gondjairól *Dienes Ottó* és *Madeleine Csécsy*, hollandiai módszereiről *Beöthy Erzsébet*, dániai lehetőségeiről pedig *Zaicz Gábor* számol be.

Öt hungarológus szakember jött az Amerikai Egyesült Államokból. *Sinor Dénes, Várdy S. Béla* és *Várdy Huszár Ágnes* a hungarológia ottani műhelyeiről, a magyar kultúra ápolásának és tanításának lehetőségeiről ad áttekintést, *Kovács László Lajos* a fontosabb magyar vonatkozású gyűjteményeket veszi számba, *Nagy Károly* pedig érdekes adalékokat nyújt az anyanyelvi konferencia történetéhez. A Kanadában folyó hungarológiai tevékenységről *Wojatsek Károly* ad ízelítőt.

Hajdú Péter előadása a hungarológiai oktatás előzményeiről, pl. a II. világháború éveiben működő Stockholmi Magyar Intézet jelentőségéről és az oktatás jelenlegi gondjairól szól.

Szépe György tanulmányában arról olvashatunk, hogy milyen követelményeket kell támasztanunk a magyar stúdiumok határainkon kívüli egyetemi oktatójával szemben, hogyan célszerű a tananyag összeállítása, a tanmenet felépítése. A különböző igényekhez és lehetőségekhez igazodva konkrét programtípusokat is javasol Szépe a magyar stúdiumok elsajátításához.

A magyar mint idegen nyelv egyetemi oktatási központjának, a felsőfokú tanulmányaikat Magyarországon végző külföldiek magyar tanítását ellátó Központi Magyar Nyelvi Lektorátusnak a munkájáról és terveiről *Éder Zoltán* számol be.

A Debreceni Nyári Egyetem félévszázados történetét, eredményeit villantja fel *Némedi Lajos. Ginter Károly* pedig az indoeurópai anyanyelvűek magyarra tanításában szerzett tapasztalatait adja közre.

A 41 előadás anyagát tartalmazó kötetet irodalomjegyzék és névmutató zárja.

Molnár Ildikó

Jakab László–Kiss Antal: A Birk-kódex ábécérendes adattára.
Kiadja a KLTE Magyar Nyelvtudományi Tanszéke. Debrecen, 1983. 95 l. (Számítógépes Nyelvtörténeti Adattár 3.)

A két szerzőnek már harmadik kötete jelenik meg a magyar nyelvtörténeti források számítógéppel történő földolgozásának eredményeként. Az első két könyv a Jókai-kódex szókincsével foglalkozott, most pedig az 1474. évi jelentős nyelvemlékünk fönnmaradt négy levelének 3145 szavát dolgozzák föl több szempont szerint, s bocsátják a kutatás rendelkezésére.

A számítógépes földolgozás rendje szerint különböző oszlopokban szereplő számok

utalnak az adatok rendszerbeli helyére, szófajára, toldalékolására, mai köznyelvtől való eltérésére, de még a pontos forrására is.

Az első számoszlop az adat sorszámát tartalmazza. A második utal a kódex és a kéz jelére, a harmadik pedig a forrás jelzete, az adat lelőhelyének pontos lap és sorszáma. A 4. oszlop a címszó. Ez mai köznyelvi alakja a kódexbeli szónak, s ennek alapján történt a betűrendbe sorolás is. A címszó a legteljesebb relatív tő, amely minden szempontból (tehát egybeírás szempontjából is) a mai helyesírási szabályokat követi.

Az 5. oszlop a betűhív adat teljes, toldalékolt, különírt, mellékjeles stb. változatában. Az azonos alapszóhoz tartozó, eltérő írásmódú szavak esetében itt is a szoros betűrend szerint követik egymást a szavak eredeti betűik (tehát nem hangértékeik) figyelembevételével.

A 6. oszlop különböző számsorai utalnak az esetleges homonímiára, rövidítési, helyesírási tudnivalókra. A 7. oszlop hat számsora hangtörténeti szempontból osztályozza a szavakat, a mai köznyelvvel való összehasonlítás alapján. Utal a magánhangzó- és mássalhangzóeltérésekre, hangok egymásra hatásának (hasonulás, összeolvadás stb.) meglétére. A 8. oszlop közli az adat szófaji hovátartozását. A 9. szótörténeti vonatkozásokat, a 10. szóképzésre való utalásokat tartalmaz. A 11. oszlop az igei és a névszói jeleket veszi számba, ha ilyenek találhatók az adaton, míg a 12. az ige- és névszóragokkal foglalkozik igen részletesen. A 13. és egyben utolsó oszlop a szó tőtípusát jelzi.

Hajdú Mihály

Jelentéselemzések – a modalitás köréből.
Kiadja az ELTE Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéke. Budapest, 1983. 286 l. (A „Nyelvi mozgásformák dialektikája" kutatócsoport munkái 2.)

A tanulmánygyűjtemény az ELTE Bölcsészkarának Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékén készült, a Zsilka János irányításával dolgozó kutatócsoport munkája.

A kötet második darabja annak az 1982-ben elindított sorozatnak, amely a Magyar Nyelv Értelmező Szótára alapján az *igei poliszémák* fokozatos feldolgozását, elemzését célozza.

E kollektív kutatás feladata, hogy a magyar igék egyre bővülő körének szemantikai (és szintaktikai) elemzésével, a mai magyar nyelv mind több belső nyelvi, rendszerszerű összefüggésére világítson rá, az állapot konstrukciós folyamatait, a rendszer működésének természetét egyre mélyebben ismerje meg.

A kutatócsoport előző kötete (Jelentéselemzések – a dictum köréből, 1982.) a szubjektumtól függetlenül létező objektív tényállásokat kifejező igei jelentéseket vizsgált. E tanulmánygyűjtemény ezzel szemben a mondat *modális* kifejezőeszközeihez tartozó igei jelentésekkel foglalkozik.

A nyelvi modalitás különböző (ősibb és fejlettebb) kifejezőeszközei között igen fontosak azok – a nyelvi fejlődés magas szintjén létrejövő – igei jelentések, amelyek a külső, tárgyi és a belső, tudati valóság különböző összefüggéseit tükrözik. A kötet tanulmányai e körből olyan igéket választottak ki, melyek a valósággal való viszonyuk te-

kintetében közös mozzanatokat tartalmaznak, azonos jelentéskörbe tartoznak, s metaforikus jelentéseikben esetenként egymás szinonímáivá is válhatnak.

A munka Zsilka János előszavát és három fiatal kutató: *Kelemen Sándor, Ladányi Mária* és *Spannraft Marcellin* jelentéselemzéseit tartalmazza. A tanulmányok a komponenciális jelentéselemzés sajátos, dialektikus változatát képviselik: az igék jelentésszerkezetét, azaz a tulajdonképpeni és a metaforikus jelentések egymáshoz való viszonyát a jelentéseket összetartó, kettős mozgások (konkrét → általános és általános → konkrét) egységében vizsgálják. E kettős mozgások adnak magyarázatot arra a kérdésre, hogy a poliszém igékről, a sokszor nagyszámú, egymástól erősen különböző jelentéseik ellenére, a nyelvközösség tagjainak miért van egységes tudata.

Zsilka János az előszóban kifejti: a *jelentésintegráció* a nyelvi jelentés legfontosabb elve. Az igei metaforák a tulajdonképpeni jelentések bizonyos motívumainak, elemeinek más igékkel való integrációjából születnek meg, a pars pro toto, a *szinekdoché* elve alapján. A dolgozatok a vizsgált igék jelentéseit meghatározó integrációkat tárják fel, majd a felismert összefüggéseket – a módszernek megfelelően – ábrázolják is.

Ladányi Mária tanulmánya az *álmodik*, a *képzel* és a *játszik* igék jelentésszerkezetét elemzi. A három ige nem véletlenül kerül egymás mellé: a valósággal való sajátos viszonyuk alapján szoros kapcsolatban állnak egymással.

Kelemen Sándor a *téved, félrevezet, becsap, csal* igék jelentésszerkezetének a feltárására vállalkozik. Ezek az igék a 'megtévesztés, félrevezetés' fogalomkörébe tartoznak. Így érthető, hogy a jelentésstruktúrák hasonlóságokat mutatnak fel, a jelentések esetenként egymás szinonímái.

Spannraft Marcellin dolgozata az *érez, ért, sejt* igék jelentésstruktúráit vizsgálja meg. Az igék kiválasztása itt sem véletlen, hiszen akár a szinkron nyelvhasználat tényeit, akár a bennük tükröződő történeti folyamatot vesszük figyelembe, jelentéseik alapvető egyezéseket mutatnak fel.

A kötet értékes hozzájárulás nemcsak a modalitás körébe tartozó metaforikus igei jelentések megfejtéséhez, hanem az igei szinonimitás kérdésének tisztázásához is.

Horváth Katalin

Kiefer Ferenc: Az előfeltevések elmélete.
Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. 355 l.

A Chomsky-féle transzformációs generatív grammatika az anyanyelvi beszélő-hallgató nyelvismeretének (=kompetenciájának) modellálását tűzte ki céljául. Chomsky eredeti felfogása szerint a mondat jelentését a mondatot alkotó szavak jelentése és az a szintaktikai szerkezet határozza meg, melyben ezek az elemek megjelennek.

Az újabb kutatások azonban egyre világosabbá tették, hogy ez a felfogás nem kielégítő. A nyelvi leírásnak számba kell vennie mindazt az információt, melyet a beszélő egy adott mondat kimondásakor hallgatólagosan állít, feltételez, illetőleg a hallgató az elhangzottakból anyanyelvének ismeretében megért, felfog.

A mondatszemantikai kutatások ahhoz a felismeréshez vezettek el, hogy a mondat teljes jelentése nem érthető meg csupán a mondatformából, és a formát kitöltő elemek

szemantikai jegyekkel leírható jelentéséből. A mondatok jelentéséhez mindaz hozzátartozik, ami szemantikailag és/vagy logikailag következik a mondatok szoros értelemben vett jelentéséből.

A nyelvi-logikai jelentésnek tehát az explicit jelentésen túl van egy rejtett, többféle jelenséget magában foglaló implicit része is.

Kiefer Ferenc könyve az implicit jelentés legfontosabb típusával: az előfeltevésekkel (=preszuppozíciókkal) foglalkozik. A munka célja az előfeltevés fogalmának tisztázása, pontos definiálása, majd a legjelentősebb előfeltevés-fajták számbavétele és jellemzése.

A szerző nem törekszik arra, hogy a jelentés logikai részét elhatárolja a par excellence nyelvitől. Felfogása szerint „a logikai és nyelvi jelentés kettéválasztása a múlt hagyományaiból táplálkozik, és ma már túlhaladott."

Kiefer a preszuppozíció fogalmát nyelvészeti kategóriának tartja. Nem ért egyet sem azokkal a kutatókkal, akik szerint az előfeltevések logikai implikációk csupán, sem azokkal, akik az előfeltevést kizárólag pragmatikai kategóriaként határozzák meg.

Véleménye szerint az előfeltevések minden esetben nyelvi elemekhez kapcsolódnak, nyelvi elemek (különféle lexémák és szerkezetek) idézik őket elő. A könyv fontos eredménye ezen előfeltevéseket indukáló nyelvi elemek és szerkezetek számbavétele és elemzése.

Kiefer eredményeihez elsősorban magyar nyelvi anyag elemzésével jutott. Néhány vitás kérdés taglalásakor idegen nyelvű példákat is figyelembe vesz, a melléknevek tárgyalásánál pedig kitér a lengyel melléknevek részletes elemzésére is. A magyar és a lengyel melléknevek egybevetése tanulságos: az derül ki, hogy a két nyelv melléknéveinek preszuppozíciókat indukáló viselkedése alapvető egyezéseket mutat. Ezek a vizsgálódások arra utalnak, hogy Kiefer megfigyelései, megállapításai, bár nagy részben magyar nyelvi anyag vizsgálata alapján születtek, a magyarnál általánosabb érvényűek lehetnek.

Kiefer sorra veszi és gazdag példaanyagon jellemzi az előfeltevéseket előidéző lexémákat (főneveket, mellékneveket, inchoativ és faktiv igéket), és szerkezeteket (a vonatkozói mellékmondatokat, a határozott főnévi szerkezeteket, az idő- és helyhatározói mellékmondatokat, az összehasonlítói szerkezeteket).

Mivel az inchoativ predikátumok szoros kapcsolatban vannak az aspektus kérdéseivel, röviden vázolja a magyar aspektusrendszert is. Itt figyelemre méltó új gondolatokat olvashatunk a magyar aspektusról. E kérdéssel ugyanis a hagyományos magyar nyelvészet alig foglalkozott.

A szerző külön fejezetet szentel az aktuális mondattagolás és a preszuppozíciók összefüggésének. Pontosabban azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy a mondatok téma–réma struktúrája hogyan hat az előfeltevések megjelenésére.

A könyv utolsó fejezete az összetett mondatok és az előfeltevések bonyolult problémáit boncolgatja. Azt a kérdést vizsgálja, hogy az összetett mondatok tagmondatainak előfeltevései, mikor, milyen feltételek mellett válhatnak a teljes mondat előfeltevéseivé. Legfontosabb megállapítása, hogy az összetett mondatok vizsgálata egyúttal szövegnyelvészeti feladat, mivel az összetett mondatok és a szöveg között nincs éles határ. E tény magyarázza azt is, hogy az összetett mondatok előfeltevéseinek vizsgálata nem pusztán szemantikai probléma. Fontos szerepet kell itt kapniuk a pragmatikai tényezők vizsgálatának is.

Horváth Katalin

É. Kiss Katalin: A magyar mondatszerkezet generatív leírása.
Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. 108 l. (Nyelvtudományi Értekezések 116.)

A dolgozat jelentős vállalkozás: a magyar mondatok felszíni (=szórendi) szerkezeteit kialakító szabályrendszer olyan modellálását tűzi ki céljául, amely megfelel a generatív nyelvleírás követelményeinek.

A természetes nyelvek mondatai egy adott beszédhelyzetben, illetőleg szövegösszefüggésben meghatározott közlési funkciót töltenek be. A beszéd egységei, a mondatok kommunikatív szempontból is tagolhatók: a beszélő és a hallgató számára ismert részre, a *topic*ra (=témára) és a hallgató számára új információt képviselő *comment*re (=rémára) bonthatók. Az aktuális mondatok e kommunikatív szempontú duális tagolódását a polihisztor Brassai Sámuel írta le először a XIX. században, felismerve, hogy a magyar szórendet a szavak kommunikatív funkciója alakítja ki.

É. Kiss Katalin munkája a napjainkban egyre többeket foglalkoztató aktuális mondattagolás kérdéskörébe vág, eredményei a saussure-i értelemben vett parole-lingvisztikai kutatásokat gazdagítják. Kutatásai szerint a magyar nyelv tényleges (=aktuális) mondatainak (az állító és tagadó mondatoknak, valamint a kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító és óhajtó mondatoknak egyaránt) invariáns, kommunikatív elvű felszíni szerkezetük van. Ez az invariáns felszíni struktúra a mondat elején álló, szabadon választható (tehát esetenként elhagyható) topicból, és az ezt követő, új információt hordozó, mondathangsúlyos, kötelező fókuszból áll. (A fókusz a comment leghangsúlyosabb, szemantikailag is legfontosabb eleme.) A szerző gazdag nyelvi anyag elemzésével igazolja, hogy a magyar mondatok felszíni alapszerkezete a mondatok aktuális tagolódásával, a topic – comment szerkezettel esik egybe. Véleménye szerint a legkülönfélébb szórendű magyar mondatok akkor írhatók le adekvátan a transzformációs generatív nyelvelmélet keretében, ha a felszíni mondatforma alappilléreinek a topicot és a fókuszt tekintjük, az alany – állítmány szerkezet helyett. Így számos olyan grammatikai jelenség (pl. az igekötők helye a mondatban, a fő- és mellékmondatok sorrendje az összetett mondatokban, az ún. mondatátszövődés szabályszerűségei, a határozott főnévi csoportok pronominalizációjának kérdései stb.) adekvát, szabályokba foglalt, formalizálható leírása válik lehetővé, melyeket a hagyományos nyelvi leírás rendhagyónak ítélt, nehezen közelített meg.

É. Kiss a magyar mondatok alapszerkezetének valamennyi lehetséges szórendi variánsát egy fiktív kiinduló szerkezetből generálja, transzformációs szabályok segítségével. A szórendi jelenségek jelentős részét csupán két alaptranszformációval magyarázza: a kötelező fókuszképzéssel és a választható topikalizációval. Behatóan ismeri a generatív nyelvelmélet különféle irányzatait, de munkájában elsősorban az ún. kiterjesztett standard elmélet eredményeit hasznosítja, a dolgozat annak alapelveire épül.

A dolgozat nemcsak a korábbiaknál adekvátabb szabályrendszer kidolgozására törekszik, hanem új adalékokat kíván szolgáltatni a generatív nyelvelmélet számára is. Az univerzalitás igényével fellépő, de elsősorban az amerikai angolra kidolgozott elméletet szembesíti egy nem indoeurópai nyelvvel, a magyarral. A magyar nyelvi anyag vizsgálata azt mutatja, hogy a transzformációs generatív grammatika által egyetemesnek ítélt feltételek némelyike a magyarban nem érvényes.

Horváth Katalin

Korhonen, Mikko–Suhonen, Seppo–Virtaranta, Pertti: Sata vuotta suomen sukua tutkimassa. 100-vuoties Suomalais-ugrilainen Seura.
Weilin + Göös, Espoo, 1983. 254 l.

1883-ban alakult meg Helsinkiben a Finnugor Társaság, mindmáig a finnugrisztika legfontosabb nemzetközi (és természetesen elsősorban finn) egyesülete. A centenáriumra jelent meg a mostani vezető tisztségviselő tollából ez a tudománytörténeti kötet, amely több szempontból is áttekinti a társaság évszázadát, ezen kívül a finn és nemzetközi finnugrisztikáét, természetesen magyar vonatkozásokkal.

A rövid bevezető után három részből áll a kötet, amelyet gazdag képanyag, jó életrajzi és bibliográfiai adatok jellemeznek. Előbb Suhonen professzor a társaság történetét, tisztségviselőit, felolvasóüléseit, kiadványait és ösztöndíjasait mutatja be. Korhonen professzor a társaság megbízásából Szibériában kutatókat, Virtaranta professzor pedig a finnségi népek ugyanilyen kutatóit mutatja be. Voltaképpen az alakulástól az első világháborúig terjedő időszak kerül itt elő, természetesen kitekintéssel a későbbiekre is. Noha a magyar nyelvtudomány közvetlen kérdései nem szerepelnek a kötetben, részint a magyar kapcsolatokkal rendelkező finn kutatók (pl. Yrjö Wichmann, Artturi Kannisto, E. N. Setälä, T. V. Lehtisalo és mások) révén, másrészt általában is a magyar finnugrisztika szempontjából fontos adatok, értékelések olvashatók.

A finnektől megszokott gondosság és pontosság, higgadt bemutatás nagy előnyére válik e kitűnő kötetnek.

Voigt Vilmos

Korhonen, Mikko ja Virtaranta, Pertti (toim.): Ulkomaanlehtorit Unkarissa 17.–22. 5. 1982.
Helsinki, 1983. 140 l. (Castrenianumin toimitteita 25.)

A kiadvány a Közép- és Dél-Európában tanító finn nyelvi lektorok 1982-ben Visegrádon tartott továbbképzésének anyagát adja közre. Mivel a tapasztalatcserét Magyarországon tartották, s minthogy a finn lektoroknak esetenként bizonyos magyar nyelvi és kulturális tájékozottságra is szükségük van, az előadások többsége magyar vonatkozású volt.

A nyelvoktatás témakörében *Szíj Enikő* ad összegzést a magyar nyelv külföldi tanításáról, *Ulla Hauhia-Nagy* pedig a finn nyelv egyetemen kívüli tanulásának múltját és mai lehetőségeit ismerteti Magyarországon.

Több cikk foglalkozik a finn és a magyar nyelv közös szempontú vizsgálatával. *Mikola Tibor* a két nyelvre irányuló areális nyelvészeti kutatásokat összegzi kritikusan. *Nyirkos István* a mondat szórendi kötöttségeit elemzi és veti össze. *Jakab László* a szótárírásnak azokról a nehézségeiről szól, amelyeket a Papp István által összegyűjtött magyar–finn szótár anyagának a kiegészítésekor és megszerkesztésekor tapasztalt.

A két nép közti kultúrkapcsolatokat érinti részben *Hajdú Péter* köszöntője, másrészt *Gombár Endre* és *Jaakko Numminen* írása. Az előbbi a finn kultúra bizonyos te-

rületeinek (irodalom, színház- és filmművészet, zene, képző- és iparművészet, építészet) a magyarországi ismeretéről tájékoztat, az utóbbi pedig a kulturális kapcsolatoknak néhány epizódját is felvillantja. *Voigt Vilmos* arról szól, hogy a magyar népművészetben a kutatások jelenlegi állása szerint biztosan finnugor eredetű örökség nem mutatható ki.

A finnugrisztika két egyetemi tanszékét (ahova a lektorok ellátogattak), az ottani oktató- és kutatómunkát *Bereczki Gábor* (A budapesti egyetem finnugor tanszéke), *Lakó György* (A finnugrisztika 110 éves oktatása a budapesti egyetemen) és *Kálmán Béla* (A finnugrisztika oktatásáról a debreceni egyetemen; A Magyarországon folyó obi-ugor nyelvi kutatásokról) mutatja be.

A magyar vonatkozású írások mellett a finn nyelv külföldieknek való oktatásáról (Pertti Virtaranta), a lapp nyelv skandináviai helyzetéről (Mikko Korhonen), a kisebb finnugor népek irodalmáról (*Domokos Péter*), az észt irodalomról (*Bereczki Mai*) és Szovjet-Karélia kultúrájáról, főleg irodalmáról (*Pertti Virtaranta*) szóló beszámolókat olvashatunk.

M. Nagy Ilona

Kósa Ferenc: Apor Péter helyesírása és nyelvének hangállapota.
Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1983. 171 l.

Kósa kötete kandidátusi értekezését foglalja magában. Nyersanyaga Apor Péter eredeti kéziratai. Ezeket dolgozza fel helyesírás- és hangtörténeti szempontból a nyelvtörténet új eljárásai szerint: a vizsgálat szinkron metszeteit diakronikusan is értelmezi, magyarázza és ebből fejlődéstörténeti következtetéseket von le. A kéziratok helyesírási és hangtani sajátosságainak a leíró és történeti vizsgálatába a szerző az irodalmi nyelv (pontosabban: a normák) történetének a szempontjait is bevonja, azaz arra is figyelemmel van, hogy Apor írásai hogyan illeszkednek be a nyelvi egységesülési folyamatba, a normaalakulási tendenciákba. E tekintetben a szerzőnek úttörő érdemei vannak, hiszen Apor korának, a XVIII. század első felének irodalmi nyelvét, nyelvi normáit, a normák érvényét alig ismerjük.

A feldolgozott anyag több ezernyi nem szépírói jellegű, értékű levéltári kéziratdarabot tesz ki. De természetesen vizsgálati anyag a Metamorphosis Transylvaniae és verses változata, valamint az erdélyi nemesekről írt verses névsor, egy kora történetéről szóló verses história és a labanc fogságba jutásáról szóló vers is.

Először a hangjelölési kérdéseket tárgyalja (pl. az időtartam vagy a hasonulások jelölése, a külön- és egybeírás, tulajdonnevek írása). Azt követően egy külön nagy fejezetben a hangtani jelenségekkel foglalkozik (pl. zártság, nyíltság, labiális jelenségek, illabiális sajátosságok). A vizsgált jelenséget minden esetben egybeveti a korabeli hangjelölési gyakorlattal és ejtéssel.

A vizsgálat eredményeinek összegezéséből kiderül, hogy Apor hangjelölése és legtöbb hangtani sajátossága egyezik a korabelivel, csak néhány hangjelölési eljárása (pl. a hosszú időtartam jelölésének elhanyagolása) kapcsolódik a megelőző fejlődési szakaszéhoz. Benkő Loránd idevágó tipológiája alapján Kósa Aport a következetességre, egy-

öntetűségre hajló, a provinciális és normatív típusú írók közötti átmeneti kategóriát képviselő szerzőnek minősíti. Lényeges megjegyzése az is, hogy a kéziratok (az első 1702-ből, az utolsó 1750-ből van) sem időben, sem műfajban nem mutatnak feltűnőbb változásokat, eltéréseket.

Szabó Zoltán

Magyar Névtani dolgozatok 26–53. szám.
Kiadja az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Budapest, 1983. 28 füzet.

1983-ban a Magyar Névtani Dolgozatoknak a következő 28 füzete jelent meg: 26. sz.: Halász Péter: Lészped helynevei (27 l.), 27. sz.: Biskopics Éva: Kiskanizsai kutyanevek (29 l.), 28. sz.: Antalné Szabó Ágnes: Névírás-szociológia az intézménynevekben (41 l.), 29. sz.: Hetényi Piroska: Személynévhasználat Petőfi költészetében (43 l.), 30. sz.: Balázs Géza: Tulajdonnevek a magyar népmesékben II. (66 l.), 31. sz.: Paulusz Julianna: Nagykanizsai kutyanevek (33 l.), 32. sz.: Halász Péter: Ónfalva (Onyest) helynevei (33 l.), 33. sz.: Henczi Sándor: Salomvár helynevei (76 l.), 34. sz.: Berényi Zsuzsanna Ágnes: A Budapesti Nagyvásártelep mikrotoponímiája (67 l.), 35. sz.: Dolák Katalin: Vizsoly helynevei (51 l.), 36. sz.: Tóth Éva–Tóth Mária: Palin, Korpavár, Bagolasánc és Kerecseny kutyanevei (23 l.), 37. sz.: Kósa László: Bágy (Bădeni) helynevei (31 l.), 38. sz.: Bukovics Ildikó: Állatnevek Fekete István műveiben (24 l.), 39. sz.: Boha Judit: Páka szarvasmarha- és kutyanevei (17 l.), 40. sz.: Marácz László: Fertőd helynevei (44 l.), 41. sz.: Tamás Olga: Kutya- macska- és baromfinevek Becsehelyen (39 l.), 42. sz.: Fekete Edit: Balatonföldvár utcanevei (23 l.), 43. sz.: Horváth Attila: Pölöskefő és Karcorlak kutyanevei (13 l.), 44. sz.: Mollay Erzsébet: Növénynevek Melius Herbáriumában (147 l.), Hegedűsné Marikovecz Katalin: Helynevek Csehszlovákia komáromi járásából (68 l.), 46. sz.: Nánásiné Nagyiday Adrienne: Nyáregyháza helynevei (52 l.), 47. sz.: Egyed Mária: Orosztony szarvasmarhanevei (11 l.), 48. sz.: Újvári Béla: Csíkménaság (Armăşeni) külterületének történeti helynevei (28 l.), 49. sz.: Tóth Ildikó: Pölöskefő szarvasmarhanevei (15 l.), 50. sz.: Vitányi Borbála: Justh Zsigmond írói névadása (56 l.), 51. sz.: Farkas György: Mogyoród belterülete és határa a helynevek tükrében (53 l.), 52. sz.: Pelle Attila: Heves megye Tiszával határos községeinek vízrajzi nevei (60 l.), 53. sz.: Haik Rometsch: A magyar, finn és észt belső keletkezésű keresztnevek (62 l.).

A fenti dolgozatok áttekintéséből kiderül, hogy legnagyobb számmal a helynevekkel foglalkozók vannak. (A másik nagy névtani területnek, a személynévvizsgálatnak a kis aránya azzal magyarázható, hogy e témakör művei jórészt a Magyar Személynévi Adattárakban jelennek meg.) A füzetek gerincét a többnyire saját gyűjtést tartalmazó adattár alkotja, amelyet a kiválasztott település történetére, fekvésére, lakosságára, a gyűjtés körülményeire stb. utaló bevezetés előz meg. A szerzők egy része meg is elégszik azzal, hogy jól használható, betűrendes, térképpel összekapcsolt szójegyzéket bocsát közre, a nyelvi, néprajzi stb. elemzést a szaktudományoknak engedve át. Pl. *Halász Péter* két moldvai falu (Ónfalva és Lészped), *Hegedűsné Marikovecz Katalin* pedig

hat csehszlovákiai község és négy kisebb lakott hely földrajzi neveit mentette meg a feledéstől, nagy szolgálatot téve ezzel a magyar névkutatásnak, *Marácz László Károly* a nyelvterület nyugati végében, Fertődön gyűjtött helyneveket. Fertőd Eszterházából és Süttörből alakult ki, ennek megfelelően a nevek külön vannak közölve. A mű végén a mutatón és térképeken kívül német nyelvű összefoglaló is található. *Kósa László* már az anyag tömör tipizálását is elvégzi a névadás indítéka szerint, miután alapelemekre és megkülönböztető elemekre bontotta a neveket. (Hasonló összefoglalókat l. még Farkas Györgynél, Nádasinénál, Dolák Katalinnál, Henczi Sándornál.) A gyűjtés helyszíne, Bágy székelyföldi magyar falu, hagyományőrző település, s bár a termelőszövetkezeti gazdálkodás itt is új fejezetet nyitott a község életében, a régi nevek még elevenen élnek. Nagy szerep jut a nevekhez kapcsolódó helytörténeti, néprajzi anyagnak *Farkas György* művében (Mogyoród belterülete és határa a helynevek tükrében). Sok fontos adatot megtudunk a településtörténetről, lakosságról, gazdálkodástörténetről is. Hasonló szerkezetű *Dolák Katalin, Henczi Sándor* és *Nánásiné Nagyiday Adrienn* dolgozata. Tipológiájukban a magyar névtudomány jól bevált sémáit alkalmazzák. Igaz, a nevek közlési módjában eltérően járnak el, de a betűrendre, illetve a térképi számok sorrendjére építő adattárak ma egyaránt elfogadottak.

Ezek után három olyan füzetet kívánunk bemutatni, amelyek vizsgálati körüket valamiképpen szűkítik a helynévkutatáson belül. Bár szóbeli gyűjtést is végzett *Újvári Béla*, adattárának zömét a történeti nevek alkotják. A székelyföldi Csíkménaság régi helyneveire a XVIII. századtól sikerült adatokat felkutatnia. *Fekete Edit* Balatonföldvár jelenkori utcaneveit gyűjtötte össze. Itt a történeti vizsgálatot eleve korlátozza az a körülmény, hogy számottevő településsel csak a XIX–XX. századtól, a Balaton turisztikai, üdülési jelentőségének megnövekedése óta számolhatunk. Természetesen ez idő alatt is változott az utcanevek állománya, amint erről a bevezetés utáni fejezet tájékoztat bennünket. Ezután a nevek szinkron vizsgálata következik (előtagok, utótagok, heterogén névbokrok), majd az elemzés birtokában és más települések utcanévrendszerének ismeretében néhány – főleg a jövő névadását befolyásolni kívánó – észrevétel, megjegyzés található. *Pelle Attila* Heves megye földrajzi neveinek egyik gyűjtője, munkatársa volt. E nagy munkálatból nőtt ki az a dolgozat is, amely a Tiszával határos községek vízrajzi neveit tárgyalja. Régen gátak és komolyabb vízszabályozás hiányában alföldi folyóink minden évben hatalmas területet árasztottak el, s az apadás után is gazdag vízivilágot hagytak maguk után, erekkel, tavakkal, morotvákkal, nádasokkal, jellegzetes növény- és állatvilággal. A nevek élő nyelvemlékként máig őrzik ennek nyomait. De a vízszabályozások és a Kiskörei-víztároló kialakítása gyökeres átalakulást hozott a táj képében, a régi nevek jelentős részét is kipusztulásra ítélve. A vízrajzi nevek összegyűjtése és közzététele tehát a régész leletmentő munkájához hasonlóan rendkívül hasznos és fontos. A dolgozat külön értéke az a gazdag történeti névanyag, amelyet főleg levéltárak régi térképeiről gyűjtött.

Berényi Zsuzsanna Ágnes főleg szokatlan témaválasztásával hívta fel magára a figyelmet. Az 1932-ben 280 000 m^2-en épült Budapesti Nagyvásártelep helyneveit dolgozta fel. E hatalmas nagyüzem 68 üzemrészével úgy funkcionál, mint egy kisebb település, melynek saját névanyaga is van. Igaz, a névhasználók köre szűk, de ha az alföldi tanyavilág néhány emberhez köthető neveit szintén értékesnek tartjuk, és gyűjtésre méltónak találjuk, miért ne lennének azok egy nagy vásártelepei? A szerző érvelése

meggyőző, s álláspontját az összeállított adattár szintén igazolja. A névállomány szerkezete, lexikája stb. sajátos, de itt is van hivatalos és „népi", tréfás, gúnyos, metaforikus és metonimikus névadás, sőt névtörténeti vizsgálódásra ugyancsak mód nyílik.

Az évről évre megjelenő dolgozatok számából úgy látszik, hogy az állatnevek kutatása fellendülőben van Magyarországon. (Ördög Ferencnek és tanítványainak igen nagy része van ebben.) Ezúttal kilenc ilyen füzetet mutathatunk be. *Horváth Attila, Paulusz Julianna, Biskopics Éva* és *Tóth Éva–Tóth Mária* kutyaneveket, *Egyed Mária, Tóth Ildikó* pedig szarvasmarhaneveket gyűjtött. Vannak több állatfajra kiterjedő gyűjtések is: *Boha Judit* szarvasmarha- és kutyanevekkel, *Tamás Olga* kutya-, macska- és baromfinevekkel foglalkozik, *Bukovics Ildikó* viszont Fekete István állatnevekben gazdag népszerű műveit használta forrásul, s 19 könyvéből 187 nevet sikerült összegyűjtenie. Bár ez utóbbiak között vannak olyanok is, amelyek a népi állatnévadásból való kölcsönvételek (pl. *Bodri, Fickó:* kutyanevek), a szavak többsége mégis szellemes egyéni alkotások terméke. A dolgozatok adattárból és feldolgozó részből állnak. Az adattárak betűrendben közlik a neveket, és megadják a névviselők pontos adatait. A feldolgozás célja a névadás rendszerszerű nyelvi vizsgálata, melyben a szerzők kutatják a névadás indítékait, nyelvi eszközeit, a nevek alaki jellemzőit, gyakoriságát és – esetenként – az öröklődését.

A személynevekkel foglalkozó dolgozatokat az 1983-as sorozatban az irodalmi nyelvi problematika kapcsolja össze. *Hetényi Piroska* Petőfi költészetét, *Vitányi Borbála* pedig Justh Zsigmond műveit tanulmányozta át az írói névadás, személynévhasználat szempontjából. Mindkét összefoglalást egyaránt jellemzi a szerzők alapos irodalom- és műismerete, s amint módszerükből kiderül, ezt tartják a névvizsgálat kiindulópontjának, alapjának is. Az irodalmi elemzés és nyelvészeti analízis jól kiegészíti egymást. Hetényi Piroska néhány általános kérdés előrebocsátása után költői alkotásonként halad a nevek vizsgálatában, Vitányi Borbála az analízis mellett nyelvi szempontú összefoglalásokat is ad.

Haik Rometsch az Eötvös Loránd Tudományegyetem (észt nemzetiségű) hallgatója volt, ott készítette a magyar, finn és észt belső keletkezésű keresztnevekről szóló szakdolgozatát, amely most a magyar és finnugor nyelvtudomány, kultúrtörténet közös hasznára megjelenhetett. E három kis nép a nyelvrokonság tényén kívül is sok közös vonással rendelkezik. Egyként ismerték fel a múlt század első felétől fogva, hogy a nemzettudatnak részét képezi a nemzeti jellegű keresztnévanyag, s ha ez még szegényes, mihamarabb szaporítani, gazdagítani kell. A bővítésnek két fő útja kínálkozott: ősi nevek felújítása, illetve újak alkotása – a kor szellemének megfelelően. A névgyarapításban élen jártak az írók és költők; egy-egy jól sikerült irodalmi alkotás a későbbi névdivatot komolyan befolyásoló tényezővé válhatott. Milyen belső keletkezésű névanyag halmozódott fel napjainkra a három vizsgált nyelvben? Mik a közös és eltérő nyelvi jellemzőik, milyen történelmi és kulturális hatások befolyásolták sorsuk alakulását? Milyen szerepe van ma a belső keletkezésű neveknek a keresztnévadás egészében? Ezek a dolgozat legfontosabb kérdései, témái.

Balázs Géza folytatta azt a közzétevői munkát, melyet Marosi Teréz kezdett el a sorozat 13. füzetében (Tulajdonnevek a magyar népmesékben). Az akkor átvizsgált 26 kötet most 17 újabb népmesegyűjtemény személy-, hely- és állatneveivel bővült. A közlés módja kisebb változtatásoktól eltekintve megegyezik a korábban megjelent fü-

zetével. A névfajtákon belül betűrendes beosztás található; a nevek locusain kívül az adattár közli a mese származási helyét, és olykor értelmező megjegyzéseket is tesz. Névkutatók és néprajzosok egyaránt haszonnal forgathatják.

Antalné Szabó Ágnes egy elhanyagolt területet karolt fel dolgozatával: az intézménynevek csoportját (Névírás-szociológia az intézménynevekben). Az intézménynevek többnyire fiatal alkotások, napjainkban is nagy számban keletkeznek; alakulásukat sok tekintetben a spontaneitás és gyakran a rossz beidegződések, hagyományok irányítják. Nyelvművelő irodalmunk nem ment ugyan el szó nélkül e kérdés mellett, de nagy szükség van továbbra is arra, hogy a téma napirenden maradjon. Antalné Szabó Ágnes tanulmányát akár vitairatnak is tekinthetjük, amelyben egyrészt korábban felvetődött problémákat tárgyal a névalkotás, névírás és névesztétika területéről, másrészt újakat is felszínre hoz a továbbgondolás érdekében. Szimpatikus ez a személyes hozzáállás, amellyel tárgyát kezeli, mindamellett eljárása hitelességéről, objektivitásáról bárki meggyőződhet, hiszen következtetéseit széles körű tesztvizsgálatokra építi. A munka elsősorban nyelvhelyességi érdekű, ugyanakkor névrendszertani alapozás és előkészítés jellemzi (l. pl. a szellemes című Névépítés fejezetet), az általános és alkalmazott névtudomány egyaránt hasznát veheti.

Mollay Erzsébet bölcsészdoktori disszertációját (Növénynevek Melius Herbáriumában) hagytuk ismertetésünk végére. A dolgozat témaválasztása és súlya indokolja ezt. Már elöljáróban kijelenthetjük: terjedelemben, kidolgozásban, szakmai hozzáértésben és alaposságban a szerző messze az átlagon felüli teljesítményt nyújtott. Hogyan kerül ez a könyv a Magyar Névtani Dolgozatok sorozatába, hiszen eddig csak tulajdonnevekkel foglalkozó írások jelentek meg itt. Névadás, névalkotás a tulajdonnevek körén kívül is van, s ennek mechanizmusa, sajátosságai jól leírhatók az általános névtan apparátusával, különösen akkor, ha egy szócsoport egyébként is sok közös vonást mutat a tulajdonnevekkel. A névtan és művelődéstörténet hagyományosan szoros kapcsolata pedig szinte természetessé teszi, hogy a munka itt jelenjék meg. Melius Herbáriumával napjainkig igen sokan foglalkoztak. A nyelvészet oldaláról legutóbb Szabó Attila készített alapos elemzést a mű legújabb kiadása kapcsán. Mollay a disszertációja rendeltetését így határozza meg: „Dolgozatom célja és módszere más (mint Szabó Attiláé). A herbárium néhány fejezetét és az ezekben előforduló növényneveket igyekszem »mélyfúrás«-szerűen megvizsgálni a lehető legtöbb szempontból, a nyelvi szerkezettől kezdve a társnevekhez való viszonyig. Azon túlmenően ugyanis, hogy egy név pl. eredete szerint jövevényszó, vagy a névadás indítéka a növény alakja, minden egyes növénynév egész történetével, egy vagy több növényhez, valamint a társnevekhez való viszonyával más és más tanulsággal szolgál ... dolgozatom másik célja – Melius nyelvi teljesítményének bemutatása mellett – a növénynevek kutatásának általános módszertani tanulságait leszűrni."

Juhász Dezső

A Magyar Nyelv LI–LXXV. évfolyamainak mutatója.
Szerkesztette: Szemere Gyula. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. 320 l.

A Magyar Nyelv című folyóirat a magyar nyelvészet vezető periodikája. A legtöbb benne megjelent közlemény természetesen a magyar nyelvvel foglalkozik, főleg történeti vagy leíró szempontból. Akadnak azonban a cikkek közt olyanok is, amelyeknek a tárgya az általános nyelvészet, a finnugrisztika vagy az orientalisztika körébe vág. A folyóirat 51–75. köteteinek mutatója az 1955–1979-es évfolyamokat öleli fel, és az előző kötetek két mutatójához csatlakozik, amelyeknek a szerkezetét nagyjából követi is. Először rövid tájékoztatót olvashatunk a mutató használatáról. Majd a „Tartalom" című részben a szerzők betűrendjében haladva a megjelent közlemények címe és lelőhelye (a kötetnek és a kezdő lapnak a száma) található. A sort az aláíratlanul megjelent cikkek, valamint az arcképek és a mellékletek felsorolása zárja. A második rész a Tárgymutató, amely a cikkekben tárgyalt kérdéseket, szükség esetén a részletekig lebontva és bokrosítva, tárgykörök szerint dolgozza föl, utalva a lelőhelyre. *Szemere Gyula* a tárgymutatót kevésbé bokrosította, mint az előző mutatók készítője, így az még könnyebben használható. Az egyes képzőket például a betűrendi helyen vette föl, nem pedig összefoglaló cím alatt. A munka legterjedelmesebb része a Szómutató, amely nyelvek szerint csoportosítva utal a tárgyalt szavakra. Először az uráli nyelvek szavai jönnek – élükön a magyarral –, ezeket követik az altaji és az egyéb nyelvek. A Tartalomjegyzék az összes nyelv szómutatóját külön föltünteti.

A. Molnár Ferenc

Magyar Személynévi Adattárak 51–61. sz.
Kiadja az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. Budapest, 1983. 11 füzet.

1983-as évjelzéssel a MSzA.-nak a következő 11 füzete jelent meg: 51. sz.: Avas Kálmánné: Nagyrákos és Őriszentpéter keresztnevei (1895–1969) (31 l.); 52. sz.: Görbedi Miklós: Tiszalök ragadványnevei (35 l.); 53. sz.: Sz. Jankó Katalin: Szombathelyi középiskolások szólítónevei (33 l.); 54. sz.: Kliment Zsuzsanna: Alap község mai család- és ragadványnevei (29 l.); 55. sz.: Dömötör Adrienne: Szigetvár „bosnyák" lakóinak ragadványnevei (29 l.); 56. sz.: Avas Kálmánné: Pankasz és Kisrákos ragadványnevei (21 l.); 57. sz.: Szabó T. Ádám: Kolozsvár és Felek adóösszeírása 1750-ből (107 l.); 58. sz.: Hegedűs Teréz Gabriella: Kisnémedi ragadványnevei (48 l.); 59. sz.: Csáky Károly: Kelenye (Klenany) család- és ragadványnevei (56 l.); 60. sz.: Török Ildikó Mária: Sopronkövesd ragadványnevei (44 l.); 61. sz.: Juhász Aladár: Vága (Váhovce) mai személynevei (27 l.).

Amint a fenti listából is kiderül, a névtárak kétharmada ragadványnévi gyűjteséket tartalmaz. Ez az arány kedvezőnek mondható, megfelel a magyar névtudomány érdekeinek, hiszen elsőrendű fontosságú a szóbeliségre jellemző, ezért múlékony, változékony ragadványnevek (illetve szólítónevek) gyűjtése. Ezenkívül talán a ragadványnevek azok, amelyek a személynevek csoportján belül a legszínesebbek, s eleven motivá-

ciójuk miatt legszorosabb kapcsolatot tartanak a nyelven kívüli valósággal, a népi kultúrával. A helynevekhez hasonlóan kiválóan alkalmasak arra, hogy egyetemi, főiskolai szakdolgozatoknak vagy népnyelvi, honismereti pályázatoknak tárgyául szolgáljanak.

A ragadványnévi adattárak zöme a Dunántúlról került ki: Sopronkövesd, Pankasz és Kisrákos (Őrség), Szigetvár, Alap (Fejér megye). Két dolgozat tárgyal a magyar nyelvterület északi részéről (Kisnémedi és a közép-szlovákiai Kelenye), egy az alföldi területről (Tiszalök) származó anyagot. Közös jellemzőjük, hogy a neveket nemcsak betűrend szerint veszik számba, hanem a névadás indítéka (illetve eredet) szerint csoportosítják is őket. Ezzel az adattár már a feldolgozás első lépésévé is válik. *Csáky Károly* és *Kliment Zsuzsanna* művében a ragadványneveken kívül a vizsgált települések családnévállománya is megtalálható. Ez az összekapcsolás igen szerencsés, hiszen a ragadványnévadás egyik fontos kiváltó vagy támogató tényezőjére, a sok azonos családnévre is fény derülhet. Hasznos például az egyszerű családnévlista, amilyet Klimentnél találunk, de – továbblépve – a családnevek ugyancsak tipizálhatók a ragadványnevekhez hasonló szempontok szerint (l. Csákynál), hiszen tulajdonképpen azok is egykor ragadványnevek voltak. Néhány más dolgozat szintén tartalmaz olyan kisebb alfejezeteket, amelyekben a szerzők röviden kitekintenek a többi személynévfajtára (családnevekre, becenevekre, szólítónevekre), esetleg a köztük levő kapcsolatokra is utalnak. (l. *Török Ildikó Mária, Avas Kálmánné, Görbedi Miklós* füzeteit). Az adatközlő egységeket elemző részek egészíthetik ki. A nevek keletkezésével, életével, mozgásával, öröklődésével – változó terjedelemben – *Dömötör Adrienne, Hegedűs Teréz Gabriella* és *Török Ildikó Mária* foglalkozik.

A diáknevek, iskolai szólítónevek sok rokonságot mutatnak a ragadványnevekkel, a két kategória elválasztása és terminológiai megkülönböztetése mégis indokolt, amint ezt *Sz. Jankó Katalin* másokat megerősítve meggyőzően kifejti (Szombathelyi középiskolások szólítónevei). „Megszületésük az iskola (osztályközösség) életéhez kőtődik, s a tanulmányok befejezését csak ritkán élik túl. Megalkotásuknál elsődleges szerepet a diákság tréfálkozó kedve játssza, ott húzódik mögötte a diákélet minden színe, a szórakozás, a romantika, a túlburjánzó képzelet, a játék, a kedveskedés, az összetartozás, a kötekedés" – írja. Maga egy szakmunkásképző intézet, illetve szakközépiskola másodéves tanulóihoz folyamodott anyagért. A nevek nyelvészeti vizsgálatán, rendszerezésén túl rámutat arra is, hogy a tanár a diákjai szólítóneveinek ismeretében mélyebben megismerheti osztályának közösségi szerkezetét, a megnevezettek helyzetét az osztály „mikrotársadalmában".

Juhász Aladár egy falu (Vága = Váhovce: Csehszlovákia) teljes mai névanyagának – pontosabban a beceneveken kívül a három nagy személynévcsoport: családnevek, keresztnevek, ragadványnevek – felgyűjtésére vállalkozott. A tanácsi nyilvántartás alapján gyakorisági listát állított össze a család- és keresztnevekről, majd a szóbeliségből gyűjtött ragadványneveket közli a névadás indítéka szerint csoportosítva. Ez utóbbiak közül külön alfejezetben tér ki azokra, amelyek magyarázatra szorulnak, illetve tájszót tartalmaznak.

A történeti névvizsgálat céljait két füzet szolgálja. *Avas Kálmánné* Nagyrákos és Őriszentpéter keresztneveit dolgozta fel az állami anyakönyvek alapján 1895-től (az állami anyakönyvvezetés megindulásától) 1969-ig. (A nagyrákosi anyagot csak 1949-ig gyűjtötte össze.) Az adattár szerkezete, közlési elvei megfelelnek a sorozat kialakult

gyakorlatának, azaz a vizsgált korszakot kisebb intervallumokra osztva előbb egy névgyakorisági lista, majd egy betűrendes összeállítás következik. (Külön a nők és férfiak, előfordulási számmal és részesedési százalékkal regisztrálva.) A bevezetésben utal a szerző a névválasztást befolyásoló hagyományos tényezőkre is (keresztnév-öröklődés a családon belül, a névnapok közelségének hatása a névadásra, keresztszülők stb.).

Szabó T. Ádám történeti névtára alapjául egy 1750-es adóösszeírás szolgált, amelyből szülővárosának, Kolozsvárnak és egy Kolozs megyei községnek, Feleknek (ma: Feleacu) a személyneveit írta ki, dolgozta fel. Bevezető megjegyzései után munkája első felében az összeírás rendjét követő betűhív, számozott névlista áll, amely jegyzetekkel és – ahol lehetséges – nemzetiségre, illetve nyelvi eredetre utaló jellel, megjegyzéssel egészül ki. (A kolozsvári anyagban szép számmal vannak német eredetű családnevek, a felekiek pedig túlnyomó többségben románok.) A mű második nagyobb egysége a betűrendes családnévmutató. Az ezt követő néhány lapnyi terjedelmű feleki adólajstromhoz nem készült mutató.

Juhász Dezső

Murádin László: Szavak színeváltozása.
Dacia Könyvkiadó, Kolozsvár-Napoca, 1983. 271 l.

Murádin kötete nyelvművelő cikkeinek gyűjteménye. A cikkek a kolozsvári Igazságban a szerző Nyelvművelés című rovatában jelentek meg. Ezekből közöl mintegy kétszázat. A kötetet „Előszó helyett" címen Sütő András ajánló sorai vezetik be, amelyekben a szerző fontos alapelvét („az anyanyelvet is tanulni kell!") építi tovább, és erről szólva elsősorban a szülők és pedagógusok felelősségéről ír.

Maga a kötet jó válogatás eredménye. Változatos témaköre, a sajátos helyi jelenségeket nem számítva, a többi ilyen jellegű kiadványokéhoz hasonlít. Szó van benne az anyanyelv jelentőségéről, a nyelvművelés fontosságáról, jellegéről és módszeréről. A cikkek egy része helyesírási, ejtésbeli, szóhasználati és grammatikai hibákat tárgyal, vitatott nyelvhelyességi kérdésekről (pl. a *-nók, -nők* ragról) szól. Más része viszont a nyelvtudomány eredményeit népszerűsíti, a nagyközönség nyelvi műveltségét gyarapítja. Olvashatunk érdekes szófejtéseket, szólás- és közmondásmagyarázatokat, névetimológiákat.

Látható, hogy a kötet tartalma gazdag és változatos, ami kétségkívül a szerző érdemeit jelzi. Fontos persze az is, hogy nyelvművelő felfogása, szemlélete jó, mentes minden lehető túlzástól: nem vaskalapos, nem túlontúl liberális. Murádin kötete lényeges hibákat tesz szóvá, fontos kérdésekről ír ötletesen, szellemesen.

Szabó Zoltán

Név és társadalom.
A III. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai. (Veszprém, 1980. szeptember 22–24.) Szerkesztette: Hajdú Mihály és Rácz Endre. Kiadja a Magyar Nyelvtudományi Társaság. Budapest, 1981. 160, 266 l.

1980-ban volt Magyarországon a harmadik névtani konferencia.

Az előadások tematikai hovatartozásuk szerint kerültek a kötet négy fejezetének valamelyikébe. (1) A személy- és (2) helynevek kutatásával, (3) a helynevek gyűjtésével és (4) az egyéb tulajdonnevek kutatásával foglalkozó dolgozatok előtt összefoglaló, problémafelvető előadásokat olvashatunk. Szerzőik, *Hajdú Mihály, Mező András, Ördög Ferenc* és *J. Soltész Katalin* hírt adnak a világ különböző nyelveinek tulajdonnévfajtáit kutató szakemberek igen sokirányú munkájáról. Kevesebb az elismerő szavuk viszont a magyar névtanról, bár a mi tulajdonneveink vizsgálatában is születtek tiszteletre érdemes művek hazai és a szomszédos országokban élő nyelvészek tollából.

Az egyes tulajdonnév-fajtákkal foglalkozók közül *Korompay Klára* azt mutatja ki, hogy nyelvünkben a patronymicum képző szerepét is betöltő *-a, -e, -i* képzővel alkotott személynevek nem képviselnek magában vizsgálható, zárt csoportot. *Kázmér Miklós* előadásából azt tudjuk meg, hogy a régiségben a közszói eredetű személynevek lefordítása a literátus réteg névanyagára volt jellemzőbb, a népi nevekben sokkal inkább valóságos párhuzamos névadásról van szó (pl. *Liptak ~ Liptai, Kamenszky ~ Kwwy, Kohut ~ Kakas, Pekar ~ Süteő, Lakatos ~ Szleszar* stb.).

A nyelven kívüli valóság jobb megismerését szolgálják *Barabás Jenő* következtetései. Ő ugyanis azt állítja, hogy a hódoltság előtti Nagykőrös, Kecskemét stb. nem kizárólag agrártelepülés, hiszen a személynevek tanúsága szerint jelen volt a színesfém-feldolgozás, a finom kézműipar is. A XVIII. századi agrárirányú fejlődésre utalnak viszont a kovácsok, kocsigyártók, bognárok. A népességmigrációt jelzi a népnévi családnevek régiségbeli nagy változatossága. A *Jász* XVI. századi meglepő gyakorisága pedig arra vall, hogy akkoriban a jász még élő nyelv lehetett.

A budapesti VIII. kerületben 1979-ben anyakönyvezett újszülöttek keresztneveinek vizsgálatával foglalkozott *Büky Béla.* Az írói névadás indítékairól tudunk meg érdekes mozzanatokat *Kovalovszky Miklós* dolgozatából.

A földrajzi nevekkel foglalkozó előadások közül szélesebb közönséghez szólónak látszik *Balázs Jánosé Séd* folyóneveinkről. Nyelvészeti szempontból úttörő munkáról számol be *Juhász Dezső*, aki lényegében elsőként tanulmányozta a magyar nyelv tájneveit.

A nyelvi adatok és a nyelven kívüli valóság lehetséges összefüggései okán emelendő ki *Takács Lajos*nak gazdag levéltári anyagot értékesítő dolgozata *Förtés* szavunkról, továbbá *Kristó Gyula* munkája, melyben kimutatja, hogy a történeti források némelyike kétségtelenül jelzi: személyek nevéből igenis keletkeztek helynevek.

Nagyjelentőségű munkálatok során szerzett tapasztalatokról beszélt *Penavin Olga.* Előadása tulajdonképpen már a kötet harmadik nagy fejezetébe vezet át. Penavintól ugyanis a Jugoszláviában élő magyarság körében folyó földrajzinév-gyűjtésről értesülünk. Megtudjuk, hogy *A Vajdaság helységeinek földrajzi nevei* című sorozat 1980-ig megjelent négy kötetében 47 település földrajzi neveinek adattárát tették közzé.

A földrajzinév-gyűjtésről szóló fejezetben Veszprém, Baranya, Borsod-Abaúj-Zemp-

lén, Csongrád, Győr-Sopron, Komárom és Vas megyéből gyűjtött nevek eddigi kutatásának eredményeiről olvashatunk dolgozatokat. *Mészárosné Varga Máriá*éból arról értesülünk, hogy Veszprém megye tapolcai járásában minden második tereptárgynak két neve is van, archaikusabb nyelvi állapotot elsősorban a köznévi eredetű földrajzi nevek képviselnek.

A miskolci belterületi név keletkezést vizsgálja *Kováts Dániel.* Más tudományág képviseletében *Földi Ervin* arról számolt be, hogy a nyelvészeti célú névgyűjtések a térképészet számára is nélkülözhetetlenek. Az archeológusok közül *Torma István* arról szólt, hogy a régészeti lelőhelyekhez fűződő néphagyományok, mondák is névalkotó tényezők. Hangoztatja, hogy olykor a régész számára is igen fontos a nyelvjárási különbségek ismerete. Hiszen pl. az elpusztult középkori település helyének neve a Dunántúlon *Faluhely*, míg a Tiszántúlon *Telek.*

Az egyéb tulajdonnevekkel foglalkozó dolgozatok egyikében *Bachát László* arra hívja fel a figyelmet, hogy a beszédhelyzet nemcsak a személynevek, hanem más tulajdonnevek használatát is befolyásolja. Így beszédhelyzettől függően mondanak Nyíregyházán *Ér*-t vagy *Gangesz*-t, *Konzervgyár*at vagy *Lecsó*-t, a fiatalok *Szimfónia* cigarettanév helyett *Koncert*-et, *Beethoven*-t.

Az intézménynevekről szólva *Ördög Ferenc* megállapítja, hogy a patikanevek intézményes eltörlésével nyelvi, művelődéstörténeti emlékek mentek feledésbe. A budapesti telefonkönyv alapján vizsgálta a város vendéglátóipari egységeinek nevét *Posgay Ildikó,* s arról tudósít, hogy ezek neveként igen gyakori a (becézett) női név, a nevek 58%-a közszói eredetű (közülük legtöbb a növénynév, de vannak állatnevek és ételnevek is). Felfigyel az idegen vagy idegen hangzású nevek divatjára, s helyteleníti is ennek túlzásba vitelét. Megállapítja, hogy kevés az eredeti, ötletes név (amilyen pl. a *Tere-fere*).

A konferenciát berekesztő *Lőrincze Lajos* meleg hangon idézi saját emlékeit kezdő névtanos korszakáról, beszélgetéseit a névtanban is mesterként elismert Szabó T. Attilával azokról az időkről, midőn maga is befogadtatott a szakterület berkeibe.

A *Zárszó*-t követi *Függelék*-ként *Juhász Dezső* tudományos ismeretterjesztő dolgozata *Veszprém megye helységneveinek rendszere* címen, mely a vendéglátó megye szívességéért kijáró, az alkalomhoz igen illő, jól választott szakmai viszonzás.

Lőrinczi Réka

Nyelvészeti Tanulmányok 1983.
Szerkesztette és az előszót írta: B. Gergely Piroska. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1983. 207 l.

A Nyelvészeti Tanulmányok című sorozat második kötetének témája a magyar nyelv története. A kolozsvári nyelvészek hét tanulmánya változatos nyelvtörténeti tárgykörről tanúskodik.

P. Dombi Erzsébet az *iránt* névutó történetére vonatkozó eddigi ismereteinket gazdagítja. Számba veszi a keleti nyelvjárásokban jelentkező alakváltozásait (kronológiai és térbeli elterjedésüket), valamint a kérdéses névutó jelentésszerkezetét, funkcióit, sőt – a nyelvtörténetben ritkaságszámba menő stilisztikai szempontként – stílusnemek

szerinti rétegződéseit is. *B. Gergely Piroska* az *idő*nek és szócsaládjának a történeti vizsgálatával foglalkozik. A dolgozat legfigyelemreméltóbb része az ugyan gazdag adatanyagú, de szűkebb nyelvjárási összefüggésekből való kitekintés, ahol a szerző az *idő* jelentéstörténetének főbb fejlődési irányait a nyelvtörténeti korszakokhoz köti.

Nagy Jenő Dolmány című tanulmánya összehasonlító szó- és viselettörténeti adalékokat tár föl. A szerző figyelemmel van a szó és fogalom román és erdélyi szász megfelelőire is. A gazdag adatanyagra alapozott vizsgálatokból kiderül, hogy hogyan módosult a *dolmány* jelentése, és hogy hogyan változott, alakult jellege a három nyelvben és a három népviseletben. *Kósa Ferenc* a székely rovásfeliratok nyelvtörténeti tanulságait összegezi. Kiindulópontja ugyanis az, hogy a rovásírás eddigi kutatásainak az eredményei nemigen épültek be a magyar nyelvtörténeti vizsgálatokba, szintézisekbe, a bennük lappangó nyelvtörténeti értékeket alig hasznosították. A szerző a rovásfeliratokat történeti hangtani, alaktani, szótani és helyesírási (hangjelölési) szempontból fogja vallatóra.

Kabán Annamária Apáczai, Melius és *Pápai Páriz* műveiből vett szövegrészleteket vizsgál szövegnyelvészeti, ezen belül mondatszerkezeti szempontból. Vizsgálatainak célja annak kimutatása, hogy az így elemzett szövegrészleteknek mint szövegtípusoknak jól meghatározott, világosan jellemezhető mondatszerkesztési sajátosságai vannak. *Takács Éva* dolgozatának tárgya Csík-, Gyergyó- és Kászonszék XVII. század eleji személynevei. A feldolgozás alapja a kéziratos lustrák, amelyeket 1614-ben készítettek a székely székek férfilakosságáról.

Szabó T. Attila Gyarmathi Sámuel nyelvtudományi munkásságáról ír új adatokban és szempontokban is gazdag megemlékezést halálának másfélszázados évfordulóján. Munkásságának méltatását tudománytörténeti távlatba állítja, amivel Gyarmathi értékelését nemcsak tárgyilagosabbá, hanem sokoldalúbbá is teszi.

Szabó Zoltán

Papp György: Kanizsa és környéke földrajzi neveinek adattára. I.
Kiadja a Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete. Újvidék, 1982. 42 l. (Vajdaság helységeinek földrajzi nevei 8.)

A határainkon kívüli helynévkutatásban messze elől jár Jugoszlávia magyar nyelvészeti irodalma. A Vajdaság magyarok lakta községeinek összegyűjtött helyneveit már évek óta sorozatban teszik közzé Penavin Olga és a közelmúltban meghalt Matijevics Lajos szerkesztésében. Ez a nyolcadik kötet a sorozatban.

A Bevezetés tájékoztat az anyaggyűjtés és ellenőrzés módszereiről. Külön érdekessége ennek a földeladási hirdetések figyelése, az ablakokban szereplő hirdetményekben szereplő helynevek toldalékos használatának összegyűjtése. Sok történeti adatot tartalmazó kiadványt említ itt meg a szerző, amelyek forrásmunkaként is használhatók a névtörténet további kutatása számára.

Az adatok közlésének módja az eddigi gyakorlat szerint történik. Először a község nevének adatai, névváltozatai állnak. A történeti nevek mellett az előfordulás évszámát

is megkapjuk. A magyar köznyelvi és népnyelvi alakokat a szerb-horvát népi és hivatalos nevek követik. A község általános ismertetéséből sok névtani és helytörténeti, néprajzi és településtörténeti adatot megtudhatunk.

Az egyes településeken belül betűrendben sorolja föl az adattár a neveket. Utána következnek a névváltozatok, történeti nevek, magyarázatok. Ezek oldottabb formájúak, olvasmányosak, jól szolgálják az ismeretterjesztést is. Sok személynévi, elsősorban ragadványnévi adatot is összegyűjthetünk ebből az adattárból.

Nagyon érdekes és értékes a 18. lap táblázata, amely valamennyi község egyenkénti lakosságösszetételét mutatja be számszerűen, az 1981. évi összeírás alapján. Eszerint a Kanizsai Kommuna lakosságának 87,35%-a vallotta magyarnak magát. (Meglepő, hogy néhány „hovatartozás nélküli" és sok – 885 – „jugoszláv" szerepel a nagy számú szerb, horvát, macedon stb. mellett.)

A földrajzi köznevek külön fejezetben találhatók. Először a magyar neveket kapjuk betűrendes fölsorolásban, pontos, szabatos értelmezéssel, jelentésmegadással, majd ezt követik a szerbhorvát földrajzi köznevek.

Az adatközlők fölsorolása, az ellenőrzők nevei, szakirodalom- és forrásjegyzék, végül szerbhorvát nyelvű összefoglalás zárja a sok értékes adatot tartalmazó kötetet.

Hajdú Mihály

Pável Márta: Ács község szólásai.
Kiadja az ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszéke, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézete. Budapest, 1983. 66 l. (Magyar Csoportnyelvi Dolgozatok 21.)

A tanulmány bevezetője a kezdetektől napjainkig ismerteti a Komárom megyei nagyközség: Ács történetét. A gyűjtőmunka körülményei után a feldolgozás módjáról vall az olvasónak, majd jellemzi az összegyűjtött anyagot. A Tolnai Vilmos által használt fogalmi körökbe rendezi gyűjtött szólásmódjait és szóláshasonlatait. Ezek: a test és részei; az állatvilág; a foglalkozás; a babona; a vallás és az egyház; az élet; az eszközök; az adoma; a szokás és a játék; az elemi cselekvések köre. A betűrendes adattár 607 adatot tartalmaz; a mai helyesírással írtak mellé a kiejtést tükröző alakokat is leírja. A kötetecske végén találjuk az adatközlők nevét és korát, a gyűjtés időpontját (1972), az átdolgozás és lejegyzés dátumát (1979).

Polónyi Szűcs Szilárd

Penavin Olga–Matijevics Lajos: Becse és környéke földrajzi neveinek adattára.
Kiadja a Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete. Újvidék, 1983. 227 l. (Vajdaság helységeinek földrajzi nevei 9.)

A jeles sorozat, amely a jugoszláviai Vajdaság magyarlakta helységeinek földrajzi neveit teszi közzé, ezzel a kötetével a kilencedik számához érkezett.

Ez a kötet négy település (Bácsföldvár, Becse, Drea és Péterréve) helyneveit tartalmazza, valamint közread egy dolgozatot Becse helyneveiről, amelyet az azóta elhunyt magyar nyelvészkutató, Mirnics Júlia, Becse szülötte készített mintegy tizenöt esztendővel ezelőtt, de mindeddig nem jelent meg.

A könyv előszava a sorozat keletkezésének, megindulásának körülményeit ismerteti először, majd tájékoztat a helynevek információértékéről, fölhasználásának lehetőségeiről. Elmondja a gyűjtés és ellenőrzés módszereit, a közzététel elméleti és technikai elveit, megoldásait. Hangsúlyozza, hogy az eddigi kötetekhez hasonlóan elsősorban adattárat tartalmaz, nem szándékozott etimológiai fejtegetésekbe bocsátkozni, s csupán a népies névmagyarázatokat, népetimológiákat közli. A szerbhorvát nyelvűekkel való együttélés következtében gyakori kétnevűségre mindig kitér, a magyar népi nevek után közli a szerbhorvát népnyelvi alakokat, ha talált ilyeneket az anyaggyűjtés folyamán a kutató.

Az első nagyobb fejezet a Becsei Kommuna bemutatását tartalmazza. Itt nem csupán a földrajzi elhelyezkedésről kapunk tájékoztatást, hanem településtörténeti, művelődéstörténeti és statisztikai adatokat is közölnek a szerzők. A 17. térkép szemlélteti a Becsei Kommuna elhelyezkedését a Vajdaság kommunái között.

Ezek után településenként kapjuk a helynévi adatokat. Minden egyes esetben a település nevének, névváltozatainak, történeti és népi alakváltozatainak bemutatásával kezdődik a fölsorolás. Ezt földrajzi és történeti adatok követik, de minden egyes esetben olvashatunk a helység szülötteiről, egyéb nevezetességeiről. A település nevének etimológiája zárja az adattár első részét.

A második rész minden településnél a helynevek betűrendes fölsorolása. Valamennyi névcikk magyar köznyelvi alakkal kezdődik, amit a magyar népi ejtésű névalak követ. Minden egyes név esetében szerepel a névcikkben a hol?, honnan?, hová? kérdésre felelő teljes névalak népnyelvi formában. Szerbhorvát népnyelvi alakot és hivatalos névformát (zárójelben) akkor kapunk, ha egyáltalán találtak ilyeneket a gyűjtők. A nevekhez fűződő magyarázatok, népetimológiák, az objektumra vonatkozó megjegyzések, helytörténeti adatok stb. zárják az egyes szócikkeket.

A négy település helynevei után az azokon használt, az adattárban előfordult földrajzi köznevek következnek. Először a magyar nyelvben használtakat sorolják föl a szerzők. Valamennyi mellett megadják a népi ejtésmódot és a pontos jelentést.

A könyvet az adatközlők, gyűjtők, ellenőrzők neveinek fölsorolása, irodalomjegyzék és szerbhorvát nyelvű összefoglalás zárja le.

Külön kell szólni *Mirnics Júlia* fönt említett dolgozatáról, amelyet Becse helyneveinek adattára után találunk. Ez részletes történeti bevezetés, az eddigi névfejtési kísérletek fölsorolása után a belterületi és külterületi nevek külön történő rendszerezését, földolgozását tartalmazza. A falurésznevek után fölsorolja az utcaneveket, majd az építmények, létesítmények neveit. A külterületi nevekről betűrendes fölsorolásban ad részletes magyarázatokat, s ahol talált, történeti névadatokat pontos forrásjelzettel.

Hajdú Mihály

Pethő Zsoltné Németh Erika: Szentendre utcanevei.
Szentendre, 1983. 215 l. 1 térk. (Pest megyei Téka 3.)

Az utóbbi időben egyre több település tárja föl utcaneveinek történetét, ennek egyik szép példája ez a kötet is.

A könyv első része megismertet bennünket az adatgyűjtés módszereivel, a forrásokkal.

Az utcanevek történetét hat időszakra elkülönítve tárgyalja a szerző a bevezetésben. Az első szakasz a hivatalos névadás előtti időszak, amelynek ugyan még nem voltak hivatalos utcanevei, de az utcák meghatározása, a helyek lokalizálása mindenképpen megtörtént a népi és a hivatalos névadásban egyaránt. A második időszak az 1894-ben bekövetkezett utcaelnevezésekkel kezdődik, s 1925-ig tart. Az itt említett 90 utcanévnek még egyötöde sem (16) személynévi eredetű, s több mint kétharmada természetes névadás termékeként keletkezett.

Az 1925-ben történt átfogó utcanévrendezésről is igen alapos részletezést kapunk a könyvben. A megállapított 156 utcanevet névadási indítékuk szerinti csoportokban sorolja föl a szerző. Az utcák nevének 2/3-át ma is használják.

A következő időszak a külterületen történő utcaelnevezéseken kívül csupán két névváltozást tartalmaz. Az 1945 utáni évek folyamatos utcanévváltoztatást mutatnak. Jellemző a Király utca, Királyhegy, Király-patak, Király-forrás stb. neveinek megváltoztatása.

Az utolsó időszak az 1979-ig folyó elnevezéseket tartalmazza, ekkor zárja ugyanis gyűjtését a szerző. 18 csoportban sorolja föl az akkor előforduló 446 nevet. Rendszerezésével, megállapításainak nagy részével egyet lehet érteni, s annak ellenére, hogy előszavában lemond a névtani vizsgálatokról, igen alapos és mélyreható névtani földolgozást ad valamennyi időszakból.

A könyv második nagy része az egyes utcák neveinek történetével, magyarázataival foglalkozik. Betűrendben sorolja föl az utcaneveket, s az utcák meg a nevek történetéről elmélyült, részletes leírásokat ad. Nagyon sok helyen idézi az elnevezési jegyzőkönyvrészleteket, néhol népi visszaemlékezéseket, versrészleteket, sok helyütt nagyon értékes régi fotókat közöl.

A könyv függeléke időszakonként betűrendben fölsorolja az utcaneveket, teljes összesítést ad térképi és lapszámmutatóval, végül jegyzeteket és irodalomjegyzéket tartalmaz.

Hajdú Mihály

Somogyi Béla: A whist kártyajáték magyar szókészlete (1824).
Kiadja az ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszéke, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézete, Budapest, 1983. 29 l. (Magyar Csoportnyelvi Dolgozatok 16.)

A szerző anyagát egy 1824-ben megjelent 70 oldalas könyvecskéből veszi, amely a Széchényi Könyvtárban található, két példányban. „Posonban, Wéber Simon Péter és Fiának betűivel. 1824." nyomtatták ki.

A mű beosztásának ismertetése után a szerző („... egy Hazafi") ajánlását olvashatjuk. A továbbiakban Somogyi a whist szókészletéről s magáról a whistről szól. Munkájának leghosszabb része a szótár, amelyben 229 kis szócikkben mutatja be a forrásként szolgáló könyvecskében található szavakat, kifejezéseket. A szótár és a szócikkek felépítését részletesen megmagyarázza.

Polónyi Szűcs Szilárd

Symposium saeculare Societatis Fenno-Ugricae 1.–3. XII. 1983.
Suomalais-Ugrilainen Seura, Helsinki, 1983. 281 l. (Mémoires de la Société Finno-Ougrienne 185.)

A százéves helsinki Finnugor Társaság ünnepi szimpoziumára készített 17 előadás szövegét előre publikálták egy igen rövid bevezetővel együtt. Német, észt, angol, magyar, orosz nyelvűek az előadások (csak finn nyelvű nincs köztük), a szerzők között ezen kívül még skandinávok és mások (pl. holland) is előfordulnak (itt a franciát hiányoljuk). A hat magyar szerző közül van göttingeni, bécsi, szegedi, debreceni és budapesti nyelvészprofesszor. Minthogy a szimpozium fő témája az uráli nyelvek kapcsolatai más nyelvekkel volt, a nem-nyelvészeti megközelítés a háttérben is alig volt észrevehető.

Tematikusan skandináv, finnségi finn, szamojéd és altáji nyelvek kerültek elő. Külön foglalkoztak a szláv és germán jövevényszavakkal. Magyar szempontból néhány közvetett érdekű dolgozaton kívül *Bereczki Gábor* tanulmánya (A török nyelvek hatása a magyarra) a legfontosabb. Ebben, még mindig programszerűen és rövidítve, a további kutatások számára számos feltűnő egyezést tárt fel. Néhány előadó nem jelenhetett meg a szimpoziumon, amelyen igen érdekes vita folyt. Ez, és egy késve érkezett előadás (Hans Fromm: *Germanisch-finnische Lehnforschung und germanische Sprachgeschichte*) később és külön jelenik majd meg.

Voigt Vilmos

Szabó Gyuláné: A debreceni paszományos mesterség szakszókincse.
Kiadja a Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszék, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézete. Budapest, 1983. 75 l. (Magyar Csoportnyelvi dolgozatok 19.)

A kötet egy kiválasztott mesterember, a debreceni Barcza Ferenc paszomány- és gombkötő mester élete és munkássága alapján igyekszik betekintést nyújtani e kivesző-ben levő mesterség mindennapjaiba. Az érzelmileg erősen irányított szerző – hiszen édesapja munkásságát dolgozza fel – először nagyon alapos (egészen a klasszikus korokig visszamenő) ismertetést ad ez ősi mesterségről igen komoly filológiai kutatás alapján. Részletes leírást olvashatunk az egyes korszakok, de főleg a paszományviselet társadalmi-szakmai meghatározottságának sajátosságairól. Viselettörténeti, ipartörténeti szempontból is nagyon érdekesek a közölt visszaemlékezések. Majd Barcza Ferenc munkásságát méltatja a szerző.

A kötet második részében szakszótárt találunk. S itt részletes szakmai magyarázat csatlakozik a címszóhoz. A kiegészítő szómutató után néhány rajz teszi teljessé a kis dolgozatot.

Fodor Katalin

Szabó József: A mondatszerkesztés nyelvszociológiai vizsgálata a nagykónyi nyelvjárásban.
Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. 278 l. (Nyelvészeti tanulmányok 26.)

A szerző munkájában szülőfaluja Nagykónyi község nyelvjárásának mondattanát vizsgálja a Deme László által kidolgozott mondatszerkezeti analízis segítségével, kiegészítve ezt a nyelvszociológia egyes szempontjaival.

A bevezetés a nyelvjárási mondattani kutatások történetét vázolja fel, majd az anyaggyűjtés és a feldolgozás módszertani problémáit tárgyalja.

Ezután a magnetofonszalagról lejegyzett szövegek, a 100 000 betűhelynyi korpusz mondattani vizsgálatának eredményeivel ismertet meg. Először a mondatok és tagmondatok arányait, azaz a mondatok szerkesztettségi fokát vizsgálja a szerző. E szempont legfontosabb vizsgálati eredménye, hogy egzakt bizonyítékokkal szolgál az ellen a felfogás ellen, hogy a parasztember elsősorban egyszerű mondatokban beszél. Nyelvszociológiai szempontból a szerkesztettség mutatói azt tükrözik, hogy míg a nemek között nincs jelentős eltérés e téren, addig nemzedéki szempontból már van: a középkorúak, de különösen a fiatalok beszédében növekszik a többszörösen összetett mondatok számaránya.

A következő szempont a mellé- és alárendelésnek és fajtáik megoszlásának vizsgálata. E fejezet legfőbb eredménye, hogy egy másik „babonát" is eloszlat: azt, hogy a népnyelvre az egyszerűek mellett a mellérendelő összetett mondatok kedvelése jellemző. A dolgozat ugyanis statisztikailag igazolja a mellé- és alárendelt mondatoknak körülbelül azonos megoszlását az egyes szövegekben. A szerkesztettségi mutatókból az is kiderül még, hogy a fiatalok beszédében – az idősebbekéhez képest – növekszik a mellérendelt összetett mondatok aránya. Ezzel csengenek össze a harmadik vizsgálati szempont eredményei is: az egymás mellé- és alárendeltség, azaz a szinteződés mélységi mutatói ugyanis további adatokkal szolgálnak ahhoz a megállapításhoz, hogy az idősek előadásmódja informatív, tájékoztató, a fiataloké pedig főként narratív, elbeszélő jellegű.

A továbbiakban a mondatokban és a tagmondatokban jelentkező szómennyiség átlagait vizsgálja a szerző. Ezen belül vizsgálja a mondatterjedelmet a tartalmas szavak alapján, majd az összes szó alapján. A tartalmas szavak vizsgálatából egyrészt az látszik, hogy az egy mondatra eső átlagos szómennyiség a fiatalok beszédében meglehetősen növekszik az idősebbekéhez képest, másrészt pedig az, hogy e szempontban nyilvánul meg leginkább a népnyelv egyszerűsége (nem pedig az egyszerű, illetve mellérendelt összetett mondatok kedvelésében). Ezt igazolja az ultrarövid (egy-, két-, háromszavas) mondatoknak a nagykónyi nyelvjáráson belüli viszonylag nagy gyakorisága is. Az összes szó alapján végzett mondatterjedelem-vizsgálatból kiviláglik, hogy a fiatalok beszé-

dében – a köznyelv hatására – növekszik a határozott névelő és a valódi kötőszók előfordulási aránya (azaz kissé visszaszorul a kötőszó nélküli kapcsolásmód), töltelékelemek viszont az idősebbek beszédében fordulnak elő kétszer olyan gyakran, mint a fiatalokéban.

A dolgozathoz függelékként csatlakoznak a vizsgálatra felhasznált szövegek, melyek néprajzi szempontból is értékesek, de egyben nyelvjárási olvasókönyvként is hasznosíthatók.

Forgács Tamás

Szabó József: Nyelvjárási szöveggyűjtemény Nagykónyiból.
Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest, 1982. 170 l. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 163.)

Szabó József koncepciózusan gyűjtött, lejegyzett és szerkesztett szövegek bemutatásával egy falu nyelvjárásáról ad képet.

A bevezetőben a szerző részletesen ismerteti a gyűjtés szempontjait, körülményeit, menetét. Szülőfalujában dolgozott, a helyi dialektus anyanyelvjárása, az adatközlők jórészt ismerősei, rokonai. Ez lehetővé tette a természetes beszédhelyzet megteremtését.

Részletesen kitér Szabó József a lejegyzés kérdéseire is. Az egyes hangjelölési problémákon túl röviden érinti a szövegegész lejegyzésével összefüggő gondokat, pl. a mondatokra tagolás kérdését.

Az anyagi kultúra címszóval közölt tizennégy szöveg foglalkozik a falu múltjával, és képet ad a paraszti munkák egész soráról, az erdőművelésről, a gabonatermesztés részmunkáiról, a növénytermesztés legkülönfélébb ágairól, az állattartásról, ezeken túl a táplálkozási, ruházkodási szokásokról és az ezekhez kapcsolódó tevékenységekről.

A szellemi kultúra körébe sorolható szövegek elsősorban az ünnepek, illetve az ünnepekhez kapcsolódó szokások bemutatását szolgálják, de színes leírását találjuk bennük a családi élet nagyobb eseményeinek és a hozzájuk kapcsolódó szokásoknak (születés, lakodalom stb.), valamint a népi hitvilág megnyilvánulásainak, a népi orvoslás néhány sajátosságának.

A harmadik fejezetben kaptak helyet az anekdotikus jellegű szövegek, életrajzi ihletésű történetek. Ezek az emocionális töltésű, hosszú, összefüggő „előadások" nyelvészeti szempontból is a leginkább hasznosíthatók.

A kötet végén található függelékben a szerző valamennyi adatközlőjét bemutatja röviden, személyére vonatkozó legfontosabb tudnivalókkal, egy-két mondatban összefoglalt nyelvi életrajzzal.

Fodor Katalin

Szilágyi Ferenc: A magyar mondat regénye.
Szórakoztató mondattan – történeti és nyelvhasonlító alapon. Tankönyvkiadó, Budapest, 1983. 337 l.

A tudománynépszerűsítő könyv folytatása a szerző szavak világáról írott két kötetének (A magyar szókincs regénye, 1972. és A magyar szó költészete, 1978.), egyben része egy tervezett trilógiának, amely a magyar hangok és a magyar mondatok „regényét" (történetét) és „költészetét" (stilisztikáját) szándékozik bemutatni.

Az ősi hangkitörésektől, az egyszavas hangutánzó eredetű ősmondatoktól indul el Szilágyi, majd az igenévszó rejtelmeit bogozza. Ezután arról olvashatunk, hogyan jutunk el az ősi szófaji közösségtől az egyes névszók – főnév, melléknév, számnév – szétválásához. A következő fejezet az egyes névmásfajták kialakulásával ismertet meg bennünket. A mondat kötőelemeinek – a névutók, ragok, kötőszók, névelők – létrejöttének vizsgálata során jól látható az is, hogyan segít megértetni a nyelvtörténet a névszótövek használatát. Innen logikusan vezeti tovább a szerző az olvasót az egyes igefajták, az igeképzés és az igenevek, majd az igéhez társuló szavak: a határozószók, a módosító szók és az igekötők világába. A mondatépítés „előre gyártott elemei" az összetett szavak. A mellérendelő és az alárendelő szóösszetételek létrejöttével is részletesen foglalkozik Szilágyi Ferenc. Majd arra a kérdésre ad választ, hogy az egyes szófajok milyen mondatrészekké válhatnak a mondatban. Megismerkedhetünk az alany–állítmányi, a tárgyas, a jelzős és a határozós szerkezetek kialakulásával. Kitér Szilágyi az egyeztetés, az alanyi és tárgyas ragozás kérdéseire is. Az utolsó fejezet az egyes mondatfajták megjelenésével foglalkozik.

A könyv végén rövid összefoglalást ad a szerző a magyar mondat kialakulásáról, sorra véve, hogy az egyes történelmi korokban milyen nyelvi elemek tűntek fel, hogyan alakultak, fejlődtek a mondat egyes alkotórészei, milyen változások következtek be nyelvünk szerkezetében. Szilágyi megállapításait a régi és a mai magyar nyelvekből, a gyermeknyelvből, rokonaink és más népek nyelvéből vett gazdag példaanyag és irodalmi idézetek teszik szemléletessé.

A kötetet a hangtani jelek és jelölések táblázata, valamint irodalomjegyzék zárja.

Molnár Ildikó

Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből.
Szerk.: Rácz Endre és Szathmári István. Tankönyvkiadó, Budapest, 1983. 364 l.

A leíró nyelvi kutatások és eredmények ismertetésére az ELTE Mai Magyar Nyelvi Tanszéke egyetemi segédkönyvekként tanulmánykötéteket jelentet meg. E sorozat negyedik kötete a 15 szövegtani tanulmányt tartalmazó kötet.

Bakos József (Felolvasásra és előadásra szánt szövegek alkotása, értelmezése és hangosítása) szerint „a szövegalkotásnak a hangos stílushoz kell idomulnia. Ez a mondanivaló könnyen érzékelhető tagolásában ... jelentkezik." A hallgatónak együtt kell gondolkodnia az előadóval – a szövegszerkesztéssel ezt az együttgondolkodást lenne kívánatos elérni. Ennek eszközeit, a használható eszközök sokféleségét mutatja be a tanul-

mány. *Békési Imre* (A sorrend szerepe a komponensek beszerkesztésében) alapállítása: a szövegegység szerkezete a komponenseik beépülési sorrendjével azonos. Ezt a hipotézist igazolja a tanulmány, megvizsgálva a szavak, mondatrészek, majd felsőbb nyelvi szintek (tagmondatok, mondatok, szövegegységek) beépülési sorrendjét. Megállapítja, hogy alsóbb nyelvi szintek bizonyos jelenségeit a fölsőbb szintek magyarázzák, és, hogy a sorrend az az általános eszköz, amely a kommunikáció konkrét körülményei és céljai szerint a szöveg sorrendjét megtartani vagy átstrukturálni képes. *Deme László* (A szöveg és a szövegegység néhány jellemzője) szerint minden szöveg egy függvényrendszerben létezik. E rendszer szintjei: a közös nyelvűség, a közös előismeretek, a közös előzmények, a beszédhelyzet. A bekezdések nem csupán mondatok egymásutánjai, hanem szervezett együttesek. A szervezettség, az „egybeszerkesztés kényszere" nemcsak a mondaton belül, hanem tagoltabb szövegeken belül is érvényesítendő elv. A mondatok és a bekezdések belső sorrendjét a beépítettségük határozza meg, vagyis a megszerkesztettségre a beszerkesztettség hat. Ám a magasabb rendező elv a szöveg: a mondatok azért olyanok, amilyenek, mert a szöveg szervezi őket. A szövegjelleg a mondatok formai oldaláról is tetten érhető: vannak a mondatoknak olyan vonásaik, meyek a mondatot nem mint önálló egységet, hanem mint a szöveg rész-elemét jellemzik (szerkesztettség, tagoltság, zsúfoltság, telítettség, mélységérték). *Fehér Erzsébet* (Történetkibontás és szövegalkotásmód ellentmondásainak feloldása az aktivista regényben) egy Kassák-regény elemzése alapján megállapítja, hogy az avantgardista regényre a töredezettség, a tömörség, a túlzott szűkszavúság, az író és olvasó közötti közös előzmények hiánya jellemző. A szöveg lineáris kohéziója igen laza. *Gaál Edit* (A szövegtan helye a nyelvtani rendszerben) nézete szerint a szövegtan kutatási területe csak a szöveg közvetlen összetevőinek kapcsolódása lehet. A szövegtan a nyelvi szinteken belül mint a szövegszint tana helyezhető el. *Gáspári László* (A mű stílusötvözete mint szövegszervező erő) egy Gozsdu-novella elemzése alapján arra a következtetésre jut, hogy a dekoratív impresszionizmus a vizsgált szöveg legfőbb kohéziós elve. *Huszár Ágnes* (Az aktuális mondattagolás szövegépítő szerepe drámai művekben) több drámarészlet dialógusainak megvizsgálása után megállapítja, hogy a szövegépítkezés egyik igen fontos eszköze a témakapcsolás. A téma-réma-viszony megvizsgálása a szöveg egyébként rejtve maradó tartalmait tárhatja fel. *Juhász József* (Szövegtani vázlatok) arról ír, hogy a párbeszédes szövegben levő megszólításoknak elsődleges vokatív funkciójuk mellett számos egyéb másodlagos szerepük is van. Kifejti, hogy a szótárak és lexikonok is kezelhetők – sajátos – szövegként, melyre nem a lineáris, hanem a radiális (egy alapgondolat köré gyűjtött) szövegszerkesztés jellemző. Végül kijelenti, hogy a szöveg terjedelmét a szerkezeti sablonok határozzák meg. *Keszler Borbála* (Kötetlen beszélgetések mondat- és szövegtani vizsgálata) beszélt nyelvi szövegek szófaji és szóhasználati jellemzőiről megállapítja, hogy e szövegekben – szemben az írott szövegekkel – jelentős a névmások, határozószók, módosítószók és kötőszók aránya. Ezek jelentős része a beszédben csupán töltelékelemként szerepel. Megállapítja még, hogy a beszélt nyelvi szövegekre bizonyos fokú igénytelenség jellemző. A szövegek mondatgrammatikai vizsgálata során megfigyeli a megszakított mondatokat, közbevetéseket, szabálytalan szerkesztési módokat, a mondathosszúságot és a szerkesztettséget, a kapcsolásokat, a szinteződést stb. a Deme-módszer (Mondatszerkezeti sajátosságok gyakorisági vizsgálata) segítségével. *Kiefer Ferenc* (A kérdő mondatok szemantikájáról és

pragmatikájáról) fő megállapításai: 1. a kérdő mondatok szemantikai vizsgálata kérdés-felelet-párok vizsgálatát jelenti. 2. E kérdés-felelet-párok pragmatikai szemlélete feltételezi a beszédhelyzet bevonását a vizsgálatba. 3. A beszédhelyzet két legfontosabb tényezője az interakciós komponens (a társadalmilag meghatározott viselkedésnormák) és a tudásrendszer. *Nagy Ferenc* (A szövegkohézióról) szerint a szöveg részeinek egybetartozását elősegítő kohézió a szövegtan egyik központi kategóriája. A kohézió lehet grammatikai és jelentéstani. A szerző bemutatja és elemzi a globális koherenciát, a lineáris kohéziót, a jelölt és jelöletlen koherenciát. *Nagy Ferenc–Szakácsné Farkas Judit–Vágóné Miklós Ilona* (Nőies és férfias szövegsajátosságok) vizsgálatuk alapján megállapítják, hogy a bizalmas, az érzelmekre ható stílus a női szövegekre jellemző, a bonyolultabb szerkesztésmód, a tárgyszerűség inkább a férfiakéra. A nőies jelleg dominálóbb, mint a férfias. *Rácz Endre* (Egyeztetés és szöveggrammatika) szerint a mondatszerkezeti hiányosság reprezentálásának legfőbb eszköze az egyeztetés: a szám-, személybeli és a határozottságbeli egyeztetés. Az értelmi egyeztetés irányító tagjaként a szerző e tanulmányban a gyűjtőnevet, a mennyiségjelzős főnevet és a mennyiségnevet vizsgálja. Megállapítja, hogy a gyűjtőnévi irányító tag utáni értelmi egyeztetés tipikus szöveggrammatikai jelentés. A mennyiségjelzős főnév és a mennyiségnév irányító tagként még a gyűjtőnévnél is gyakrabban váltanak ki értelmi egyeztetést. A szerző mindhárom irányító tag esetében részletesen vizsgálja a pronominalizációt is. *Róka Jolán* (A tömegtájékoztató szövegek vizsgálatának módszertani alapelvei) újságszövegek stílusának vizsgálatát végzi. Külön vizsgálja az újságszám stílusát (tipográfia, cím, tördelés) és a közlemény stílusát (műfaj, célzásrendszer, frazeológia). *Szathmári István* (Beszélhetünk-e szövegstilisztikáról?) véleménye szerint a szövegstilisztikába a „beszerkesztettség" nyelvi-stiláris eszközei és a szöveg szintjén keletkező stíluseszközök tartoznak. Ez utóbbiak: a hangzási szint, a szó- és kifejezéskészlet szintje, a mondattani jelenségek, a képi szint, extralingvisztikus eszközök, egyéb globális kohéziós jelenségek (pl. cím, korstílus).

Hegedűs Attila

Tóth Mihály: Köszönések és megszólítások Bag községben.
Kiadja az ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszéke, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézete. Budapest, 1983. 37 l. (Magyar Csoportnyelvi Dolgozatok 20.)

A kiadvány a Galgamentén található Bag község lakóinak azokat a köszönési formáit leltározza, amelyek az 1925–1945 közötti húsz évhez kötődtek. Természetes, hogy közülük jónéhány már korábban is létezett, s ma is használatos.

Tóth Mihály munkája valóságos mikrotörténelem, hasznos anyagot ad a nyelvtudományi, néprajzi, szociológiai kutatásokhoz is.

A szerző alaposan ismeri a falu lakosait, egymáshoz való viszonyukat. A korabeli társadalmi, vagyoni rétegződés megszabta köszönési formákat s az ezekre adott válaszokat napszakonkénti előfordulásuk szerint is bemutatja, magyarázza. Ugyanilyen ala-

posséggal közli a köszönést pótló szólásokat és fogadásukat, a névpótló megszólításokat.

Polónyi Szűcs Szilárd

Urálisztikai tanulmányok (Hajdú Péter 60. születésnapja tiszteletére). Szerkesztők: Bereczki Gábor, Domokos Péter. Kiadja az Eötvös Loránd Tudományegyetem. Budapest, 1983. 476 l.

Mint az alcím is jelzi, a kötetet Hajdú Péternek, a mai magyar finnugrisztika vezető egyéniségének a köszöntésére állították össze. Először *Bereczki Gábor* köszönti az ünnepeltet, és méltatja tevékenységét. Majd Hajdú Péter tudományos munkásságának bibliográfiáját teszik közzé, amelyet *H. Kiss Judit, H. Laborcz Júlia* és *Simoncsics Péter* állított össze. Ezután 41 cikk következik, amelyeknek a többsége a finnugor, illetve az uráli nyelvészet kérdéseivel foglalkozik. A cikkek közül azokról emlékezünk meg, amelyek a hungarológia körébe tartozó problémákról bővebben szólnak. *Robert Austerlitz* ismeretlen eredetű *özvegy* szavunknak a szlávból való származtatását javasolja. *Bátori István* a kétnyelvűség problematikáját taglalja az egyes finnugor népeknél, a magyaroknál is. *Dugántsy Mária* a svédországi magyar nyelvről ír. *Fodor István* régészeti érvek alapján azt fejti ki, hogy *sarló* szavunkat a VIII–IX. században a doni bolgárok nyelvéből kölcsönöztük. *Gulya János* J. E. Fischer „Vocabularium Sibiricum"-ának készülő kiadásáról ad hírt. A XVIII. századi kéziratos összeállítás tulajdonképpen etimológiai szótárnak vehető, s számos, magyar taggal is rendelkező finnugor egyeztetés van benne. *Kiss Jenő* dolgozatának címe: A császármadár és a réti sas elnevezései a magyarban. *Irmeli Kniivilä* azt tárgyalja, hogy a különböző területeken milyen mértékben használ a finn és a magyar nyelv nemzetközi szavakat. *Ifj. Kodolányi János* az etnológiának a magyar őstörténeti kutatásokban betöltött szerepéről értekezik. *F. Mészáros Henrietta* szerint a magyar *vagy* kötőszó ősi kérdőpartikulából származik, és a hasonló jelentésű finn *vai* szóval egyeztethető. *A. Molnár Ferenc* több finnugor eredetű magyar ige-névszóhoz (nomen-verbumhoz) fűz etimológiai és jelentéstani megjegyzéseket. *Nyíri Antal* azt vizsgálja, milyen következményei voltak a magyar alaktanban annak, hogy különböző hangváltozások következtében két magánhangzó is egymás mellé kerülhetett, közéjük pedig többnyire egy hiátustöltő hang nyomult. *K. Sal Éva* ismeretlen eredetűnek tartott *nyír* igénket jelentéstani és néprajzi (munkatörténeti) érvekkel finnugor eredetű szavaink közé sorolja. *Simoncsics Péter* a *gyere-gyerünk-gyertek* igeparadigma funkcionális és alaki elemzésével foglalkozik. *Viljo Tervonen* a magyar–finn kulturális kapcsolatok kezdeteiről értekezik, amikoris az 1840-es években finn és magyar tudósok: Bugát Pál, Herman Kellgren, Erik Aleksanteri Ingman és mások keresték és találták meg egymással a kapcsolatot. *Voigt Vilmos* a Kalevala magyarországi hatásáról ír.

A. Molnár Ferenc

A hungarológia hírei

Kosztolányi Dezső prózájának poétikai elemzése
Tudományos ülésszak az MTA Irodalomtudományi Intézetében

Az újvidéki Hungarológiai Intézet és az MTA Irodalomtudományi Intézete XX. századi magyar irodalmi főosztályának szokásos évi találkozói sorában 1985-ben a Kosztolányi-évfordulóhoz kapcsolódó egynapos tudományos ülésre került sor 1985. december 5-én Budapesten. Minden résztvevő Kosztolányi elbeszélő műveinek szerkezetével, felépítésével, motívumaival foglalkozott; kiemelt szerephez jutottak a regények, s csak két előadás taglalta Kosztolányi novellisztikáját.

Összesen tíz előadás hangzott el. Az ülésszak munkáját a következőkben csak igen röviden ismertetjük; részint azért, mert az előadások a közeljövőben napvilágot látnak a *Literatúra* hasábjain; részint pedig azért, mert több szerző jelezte, hogy szándékában áll átdolgozni írását.

A szervezők elgondolása az volt, hogy az előadásokat a tárgyalt Kosztolányi-művek időrendjében helyezik el. Így elsőként Kálmán C. György kapott szót (*„A rossz orvos" elbeszélő szerkezete*); az előadás felvetette a Kosztolányi-mű műfajának és példázatos voltának kérdését, majd az időszerkezetre koncentrálva próbálta meg értelmezni a művet. Juhász Erzsébet (előadásának eredeti címétől – *Tér és idő a „Néró"-ban* – eltérve) a regényszerkezet egy különös eleméről szólt: a mű koherenciájáról, folytonosságáról, különös tekintettel a jellemek egyöntetűségére. Vitát váltott ki az a megállapítása, hogy Seneca alakjában a folytonosság megtörik; a szereplő viselkedésformái nem mindig harmonizáltathatók egymással. Szegedy-Maszák Mihály előadása következett ezután (*Idő és nézőpont a „Pacsirtá"-ban*). A szerző a Pacsirta igen alapos szerkezeti elemzését nyújtotta, az időszerkezet, az elbeszélő hang és a motivikus összefüggések szempontjából. Részletekben rendkívül gazdag értelmezése kiterjedt a regény világképének olyan vonásaira is, amelyek alátámasztják, illetve amelyek cáfolják a mű „katolikus" illetve „egzisztencialista" besorolását. Az ülésszak első része két Aranysárkány-elemzéssel végződött: Utasi Csaba (*A bizonyosságtól a viszonylagosságig* címmel) a mű motivikus összefüggéseit, a szereplők cselekvéseinek mozgatóit vette szemügyre, míg Rónay László szép esszéje (*Nézőpont és szerkezet az „Aranysárkányban"*) – reflektálva is Utasi gondolataira – inkább a mű világképi és motivikus szerkezetének összefüggéseire mutatott rá.

Az ülésszak második részében először két Édes Anna-elemzés hangzott el. Bori Imre – saját bevallása szerint – nem az egész mű átfogó értelmezésére vállalkozott, mindössze néhány „mikrofilológiai adalékkal", pontosabban apró motívumok feltárásával kívánt hozzájárulni az elemzéshez (*A nézőpont kérdése az „Édes Anná"-ban*).

Ezek között volt a színház, a színpad, mint az egész művön végigvonuló metafora. Itt kapcsolódott Bori előadásához Gerold László (*Konfliktushelyzetek az „Édes Anná"-ban*), aki a regénynek az újvidéken Harag György által színpadra vitt adaptációját és a regény szövegét vetette össze; különös megközelítése természetesen érdekes műfaji problémákat vet föl. Thomka Beáta a korai Kosztolányi-novellák poétikai sajátosságaival foglalkozott (*Kosztolányi korai novellái*), s az utána előadó Angyalosi Gergelylyel szemben számos előremutató, nem-konvencionális, izgalmas megoldást fedezett fel ezekben az elbeszélésekben. Angyalosi szerint viszont (aki *A narrátor nézőpont-változatai Kosztolányi novellisztikájában* címmel adott elő) ezek az elbeszélő művek a XIX. századi elbeszélő konvenciókhoz köthetők, elsődleges jellemzőjük a hagyományosság. Végül Bodnár György zárszónak is beillő előadása (*Regény és lélektani regény*) hangzott el; Bodnár felvetette azt a kérdést, hogy vajon van-e létjogosultsága Kosztolányi regényeivel kapcsolatban a lélektani–nem lélektani megkülönböztetésnek, s megállapította, hogy a lélektani regény terminus aligha alkalmas ezeknek a műveknek a leírására.

Az ülésszakon minden előadást élénk vita követett.

K. C. Gy.

Il Centro Interuniversitario di Studi Ungheresi in Italia

Az olaszországi hungarológia rövid története

1983 októberében tudományos ülésszak keretében emlékeztek meg az Eötvös Loránd Tudományegyetemen a magyarországi italianisztikai oktatás múltjáról a pesti Olasz Tanszék alapításának 175. évfordulója alkalmából. Olaszországban a magyar nyelv és irodalom egyetemi oktatásának története csak az I. világháborút követő években kezdődött, de az itáliai hungarológia szintén két évszázados múltra tekinthet vissza. Az olaszországi finn-ugrisztika és magyar nyelvészet első jelentős eseményének a poliglott nyelvész, Kalmár György 1773-ban Rómában megjelentetett munkája számít (*Precetti di grammatica per la lingua filosofica, o sic universale, propria per ogni genere di vita*, Róma, P. Guinchi, 1773.), míg az első olasz nyelvű magyar nyelvkönyv, Deáki Zsigmond magyar nyelvtana 1827-ben jelent meg Rómában. Ugyanakkor a XIX. század első felében a magyar nyelv és irodalom ismerete Itáliában véletlenszerű, illetve egzotikum volt, mint Mezzofanti bíboros magyar nyelvtudása is. A magyar nyelv és irodalom rendszeres olasz nyelvű oktatása és az ehhez kapcsolódó első olasz nyelvű nyelvészeti, történeti és irodalomtörténeti munkák születése a magyar koronához tartozó Fiuméhez, a városi Főgimnáziumhoz fűződött. A fiumei gimnázium tanára volt a negyvenes évek pesti irodalmi életében jelentős szerepet játszó Császár Ferenc, akinek későbbi hazai italianisztikai munkásságát a magyar irodalom olaszországi népszerűsítő tevékenysége előzte meg. A fiumei gimnázium az 1870–1918 közötti időszakban is jelentős tanáregyéniségekkel rendelkezett, mint a nyelvész Donáth Imre és Kőrösi Sándor, az első olasz–magyar nagyszótár szerzője, vagy a gazdaságtörténész Fest Aladár. A fiumei „iskola" nevelte ki a századforduló és a két világháború közti időszak magyar irodalmának legjelentősebb olasz fordítóit (Silvino Gigantétől, Balla Ignáctól Mario Brelichiig és Paolo Santarcangeliig), illetve a magyarországi italianisztika úttörőit, Kőrösi Sándor mellett a pesti egyetemi olasz intézet első professzorait, Pietro Zambrát és fiát, Zambra Alajost.

A XIX. századi itáliai magyarságtudományi kutatások jelentős eseménye volt a Magyar Tudományos Akadémia kezdeményezte adatfeltáró munka, melynek során a magyar középkor és reneszánsz legnevesebb kutatói, köztük Ábel Jenő és Fraknói Vilmos, illetve egy egész levéltáros generáció mérte fel az olasz levéltárak magyar vonatkozású emlékeit. Kiadásaik, adatfeltáró munkájuk a mai napig a magyar művelődéstörténeti kutatások alapvető forrásait képezik. Az olaszországi magyar művelődéstörténeti kutatómunka elősegítésére alapította meg Fraknói Vilmos 1894-ben római villájában (ma a magyar konzulátus épülete) a Római Magyar Történeti Intézetet, melynek

könyvtára és tevékenysége jelenti a közvetlen előzményét a két világháború közti időszakban igen komoly tudományos szerepet betöltő Római Magyar Akadémiának. A tudományos kutatások intézményes támogatása, illetve a kultúrpolitikai kapcsolatok alakulása következtében a két világháború közötti időszakban ugrásszerűen megnőtt az olasz nyelvű hungarológiai tanulmányok, illetve kiadványok száma. Ezek között ugyan nagy számban találhatók felszínes, a kor politikai divatját követő írások, de nem egy, máig alapvető munka is. Így többek között Várady Imre négyszáz oldalas monográfiája az olasz irodalom és műveltség magyarországi kisugárzásáról, melyhez a szerző, a Római Magyar Akadémia akkori igazgatója és a Római Tudományegyetem magyar professzora négyszáz oldalas bibliográfiát is mellékelt (La letteratura italiana e la sua influenza in Ungheria, I. Storia; II. Bibliografia, Roma, Istituto per l'Europa Orientale, 1933–1934), vagy Florio Banfi tanulmánya az olaszországi magyar művészeti emlékekről (Ricordi ungheresi in Italia) a Római Magyar Akadémia 1941. évi évkönyvében (Annuario della Reale Accademia d'Ungheria in Roma). Az olaszországi magyarságtudomány, illetve a hazai művelődéstörténet adóssága és feladata az említett időszak magyar vonatkozású olasz kiadványainak (Corvina, Janus Pannonius stb.) átrostálása, és az időtálló tanulmányok összegyűjtése. Az említett időszakban több jelentős olasz egyetemi tanár kezdte pályafutását magyarországi felsőfokú gyakorlattal, így a neves olasz nyelvész Carlo Tagliavini, akinek nevéhez nemcsak a magyarországi neolatin nyelvészeti iskola megteremtése, hanem Olaszországban a finnugrisztika önálló disciplinaként való elismertetése is fűződik.

A tudományos publikációk mellett igen lényeges volt ebben az időszakban a magyar szépirodalmi művek olaszországi népszerűsége, mely nemcsak az úgynevezett polgári irodalom siker-szerzőire terjedt ki (mint Herczeg Ferenc, Körmendi Sándor, Gulácsy Irén, Harsányi Zsolt), hanem a modern magyar irodalom szinte minden jelentősebb alakja (Ady, Babits, Móricz, Karinthy, Kosztolányi stb.) is megjelent olasz fordításban. A magyar kultúra és a magyar irodalom olaszországi népszerűségével magyarázható, hogy a kultúregyezményes római és milánói magyar tanszékalapítást több olasz egyetem követte. A magyar nyelv és irodalom egyetemi oktatása elterjedtségének köszönhető, hogy a II. világháborút követően, a hidegháború éveiben sem szűnt meg az olaszországi hungarológiai munka. Ebben igen jelentős szerepe volt az időközben Bolognában professzori katedrát kapott Várady Imrének és az Olaszországban rekedt magyar tanároknak, Tóth Lászlónak, Pálinkás Lászlónak és Ruzicska Pálnak, akik új egyetemi magyar tanszékeket létesítettek a Nápolyi Keleteurópai Intézetben, valamint a Firenzei és a Milánói Tudományegyetemeken. Az ő nevükhöz fűződnek a háború utáni első olasz nyelvű magyar nyelvkönyvek és irodalomtörténeti összegzések.(Így Tóth László több kiadást megért *Grammatica teorico-pratica della lingua ungherese* című nyelvtana, Ruzicska Pál 1963-ban kiadott irodalomtörténete *Storia della letteratura ungherese,* Milano, Accademia; Pálinkás László hungarológiai kézikönyve: *Avviamento allo studio della lingua e letteratura ungherese,* Napoli, Cymba, 1973.) Úttörő munkájukat hamarosan kiegészítette a magyarországi egyetemeket is megjárt új olasz irodalmár és fordítógeneráció (Folco Tempesti, Luigi Reho, Guglielmo Capacchi) fellépése, valamint az új magyar kultúra és a magyar költészet forradalmi hagyományai iránt érdeklődő írók és fordítók (Gianni Toti, Umberto Albini) fordítói és kiadói tevékenysége. Időközben a lassan nyugdíjba vonuló magyar származású oktatókat olasz tanítványaik

váltották fel, Bolognában Guglielmo Capacchi és Carla Corradi, Nápolyban Amedeo Di Francesco és Marinella D'Alessandro, Firenzében Danilo Gheno, Paviában Gianguido Manzelli, Torinóban Gianpiero Cavaglià, Velencében Andrea Csillaghy. Az új olaszországi hungarológus generáció felnevelésében jelentős szerepet játszott az, hogy az 1965-ben megkötött új kultúregyezmény értelmében Padovában és Rómában ismét magyar vendégprofesszorok taníthattak, köztük a magyarságtudomány olyan jelentős képviselői, mint Balázs János, Fábián Pál, Szauder József, Klaniczay Tibor és mások. Jelenleg Olaszország hét egyetemén működik önálló Magyar nyelv és irodalom tanszék (és ezekkel párhuzamosan finnugor nyelvészeti oktatás), illetve további három egyetemen folyik magyar nyelvészeti oktatás az általános nyelvészeti intézeteken belül, a finnugor tanszékek keretében. Az olasz egyetemi tanárok munkáját szervesen egészíti ki a magyar vendégprofesszorok tevékenysége (Firenzében Hubay Miklós, Padovában Dezső László, Udinében Bereczki Gábor, Rómában Sárközy Péter). Az olaszországi egyetemi kutatómunka és az itáliai hungarológiai kutatások további ösztönzője lehet az új olasz egyetemi törvénynek azon rendelkezése, mely lehetővé teszi, hogy az olasz egyetemek vendégprofesszorokat hívhatnak meg egy-egy speciálkollégium tartására. Ezzel a hivatalos magyar nyelvészeti és irodalomtörténeti kurzus mellett lehetőség nyílik arra, hogy a nem magyar szakos olasz egyetemi hallgatók is speciálkollégiumokat hallgassanak a magyar filmtörténet, folklór, filozófiatörténet stb. kérdésköreiben.

Az intézményes magyar–olasz kulturális és tudományos kapcsolatok, valamint az olaszországi egyetemi magyaroktatás megerősödésének következményeképp a 70-es években ismét megnőtt Olaszországban az érdeklődés a magyar irodalom és művelődés iránt. A magyar filmművészet olaszországi térhódítását egyre határozottabban kezdi követni a magyar szépirodalmi művek (Krúdy Gyula, Kaffka Margit, Balázs Béla, Csáth Géza prózakötetеinek) kiadása, és az utóbbi időben nem egy jelentősebb művelődéstörténeti, illetve irodalomtörténeti mű született olasz szerzőtől. Gondolunk Guglielmo Capacchi színháztörténeti munkáira, Carla Corradi művelődéstörténeti monográfiájára (*Parma ed Ungheria*, Parma, 1975.), Amedeo Di Francesco magyar nyelven is publikált Balassi-kutatásaira, vagy Gianpiero Cavaglià Krúdy-tanulmányaira és regényelméleti tanulmánykötetére (*L'identita perduta*, Napoli, 1984.).

Jelentős fordulatot hozott az olaszországi hungarológiai kutatómunka új irányainak meghatározásába a Magyar Tudományos Akadémia és a Velencei Giorgio Cini Alapítvány 1968-ban kötött tudományos együttműködése, melynek értelmében immár 15 éve magyar és olasz tudósok hároméves időközökben művelődéstörténeti konferenciákon vesznek részt, és ezek során új szempontból vizsgálják meg a magyar–olasz történeti és kulturális kapcsolatok ezer éves történetét. A konferenciák anyaga eddig öt olasz nyelvű kötetben jelent meg mintegy kétezer oldal terjedelemben (időrendi sorrendben: *Venezia e Ungheria nel Rinascimento*, a cura di V. Branca, Firenze, L. Olschki, 1973; *Rapporti veneto–ungheresei all'epoca del Rinascimento*, a cura di T. Klaniczay, Budapest, Akadémiai, 1975; *Venezia e Ungheria nel contesto del Barocco europeo*, a cura di V. Branca, Firenze, 1979; *Venezia, Italia, Ungheria fra Arcadia e Illuminismo*, a cura di B. Köpeczi e P. Sárközy, Budapest, 1982; *Popolo, nazione e storia nella cultura italiana e ungherese dal 1789 al 1850*, a cura di V. Branca e S. Graciotti, Firenze, 1985.), melyek kiegészítik és továbbfejlesztik Koltay-Kastner Jenő és Szauder József kapcsolattörténeti munkáit, illetve az Akadémiai Kiadó 1967-

ben megjelentetett gyűjteményes tanulmánykötetét (*Italia ed Ungheria, dieci secoli di rapporti letterari*, a cura di M. Horányi e T. Klaniczay, Budapest, Akadémiai, 1967). A következő magyar–olasz tudományos ülésszakra 1986 júniusában Budapesten kerül sor, ennek témája a századvég és az európai avantgarde magyar és olasz művészi jelenségeinek konfrontációja, illetve a XX. század első két évtizedének magyar–olasz vonatkozású történeti eseményeinek elemzése lesz.

A Magyar Tudományos Akadémia és a Fondazione Cini konferenciái mellett igen lényeges szerepet töltöttek be az olaszországi hungarológiai kutatások elmélyítésében a magyar és olasz történészek hetvenes években tartott kollokviumai, valamint az olaszországi egyetemi magyar tanárok 1973 és 1981 között kétévente megrendezett találkozói, melyeknek aktáit a konferenciát rendező egyetemek jelentették meg (1973 Padova, 1975 Napoli, 1977 Venezia, 1979 Torino, 1981 Roma). Ezek a találkozók előbb az olaszországi egyetemi magyar oktatás elméleti és gyakorlati problémáit vitatták meg, majd a magyar irodalom olaszországi fordításának és népszerűsítésének problémáival foglalkoztak, később azonban átalakultak igazi tudományos konferenciákká, bevonva a magyar nyelvészet és irodalom kérdései iránt érdeklődő, de a magyar nyelv és irodalom oktatásával nem foglalkozó olasz kutatókat is. A szakosodás jelei már a velencei és a torinói konferencián is jelentkeztek, az utolsó római tanácskozás alkalmával pedig a Római Tudományegyetem a tanártalálkozó mellett önálló tudományos ülésszakot rendezett a magyar egyetemtörténet olasz vonatkozásairól, melynek anyagát a római egyetemtörténeti intézet saját kiadványsorozatában, önálló tanulmánykötetben jelentette meg 1985-ben. A *Roma e Italia nel contesto della storia delle universitá ungheresi* (Roma, Ed. Ateneo, 1985.) című kötet tizenegy magyar kutató egyetemtörténeti tanulmányát közli 200 oldal terjedelemben. A római egyetemtörténeti kutatóközpont további felkérésére Bitskey István, a debreceni Tudományegyetem Régi Magyar Irodalomtörténeti tanszékének vezetője, bécsi vendégprofesszor önálló tanulmánykötetet készít a római Collegium Germanicum Hungaricum nevesebb magyar hallgatóiról, melyet 1987-ben kívánnak megjelentetni, szintén olasz nyelven.

A fent említett tudományos tanácskozások során vetődött fel az a gondolat, hogy az időszakos konferenciákat rendszeres és tervszerű kutatómunkával kellene felváltani. Egyre inkább megfogalmazódott az az igény, hogy a különböző olasz városokban, egymástól meglehetősen elszigetelten működő olasz egyetemi magyar tanárok egyéni kutatómunkáján túl is nyíljon lehetőség az olaszországi hungarológiai kutatások folytatására, s főleg alakuljanak ki olyan szervezeti formák, melyek lehetővé tennék az olaszországi hungarológiai tanulmányok elmélyítését, elősegítenék a nem hungarológus olasz kutatók: történészek, irodalomkritikusok, művészettörténészek, folkloristák, szociológusok, gazdaságtörténészek stb. bevonását az olasz művelődéstörténet szempontjából is jelentős magyarságtudományi kérdések feldolgozásába. Ilyen előzmények után került sor 1985 tavaszán Rómában az olaszországi egyetemközi hungarológiai kutatóközpont, a *Centro Interuniversitario di Studi Ungheresi in Italia* megalapítására.

Az olaszországi hungarológiai központ

A konkrét javaslatot az olaszországi hungarológiai központ létrehozására Köpeczi Béla akadémikus, művelődési miniszter tette a legnagyobb olasz egyetem, a Római

La Sapienza rektorának, az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a római tudományegyetem egyetemközi szerződésének megkötése alkalmából. A megbeszélések során Antonio Ruberti professzor, a Római Tudományegyetem rektora felajánlotta, hogy a római magyar tanszék vállalkozni fog egy olaszországi egyetemközi kutatóközpont megszervezésére és beindítására. A magyar, illetve finnugor tanszékekkel rendelkező olasz egyetemek vezetőinek és oktatóinak megnyeréséhez egy évre volt szükség, míg 1985. április 29–30-án sor kerülhetett a római egyetem magyar tanszékének rendezésében a *Centro Interuniversitario di Studi Ungheresi in Italia* alapító közgyűlésére. A közgyűlés során tíz olasz állami egyetem magyar és finnugor tanszékének oktatói közös kutatási irányok meghatározásában állapodtak meg, hungarológiai kiadványok megjelentetését, tudományos rendezvények szervezését határozták el. Az ünnepélyes alapító ülésen Klaniczay Tibor akadémikus, a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság főtitkára tartott előadást *Irodalom és nemzetiség. A magyar irodalom szerepe a Dunavölgyi népek kultúrájában* címmel. Az alakuló ülésen megválasztották a kutatóközpont ideiglenes vezetőségét. Az elnöki tisztet Amedeo Di Francesco nápolyi magyar tanszékvezető tölti be, a központ szervező titkári teendőit pedig a római egyetem magyar tanszékének vezetője, Sárközy Péter látja el.

Az olaszországi hungarológiai központ csak nevében jelent „központot", mert az 1980. évi olasz egyetemi törvény értelmében a „centro" szó elsősorban több egyetemre kiterjedő közös kutatásokat, kutatási főirányokat jelöl. Az egyetemi törvény lehetőséget nyújt arra, hogy az olasz egyetemek tanszékei, intézetei, egyes kutatói egyetemközi szerződések keretében közös kutatásokat folytassanak állami támogatással. Ezekben az esetekben a kutatásokban érdekelt egyetemek egyetemközi szerződés kötésével kutatóközpontot hoznak létre, melynek tudományos tanácsa meghatározza azokat a kutatási irányokat és tevékenységi formákat, melyek az olasz tudományos élet szempontjából fontosak. Ezek végrehajtására (kutatások fedezésére, tanulmányutakra, konferenciák rendezésére, a kutatások eredményeinek közlésére) az egyetemközi kutatóközpontok külön anyagi támogatásban részesülnek az Oktatási és Kulturális Minisztériumok, illetve a Nemzeti Kutatási Központ (C.N.R.) részéről.

Az olaszországi egyetemközi hungarológiai központ elsősorban az olaszországi magyarságtudományi kutatások segítését és koordinálását hivatott előmozdítani. A koordinált kutatómunkában az egyetemközi szerződésben társult egyetemek különböző (bölcsészettudományi, szociológia, közgazdaságtudományi stb.) karainak és intézeteinek kutatói vesznek részt, az egyes egyetemeken folyó kutatásokat az egyetemek magyar nyelv- és irodalom, illetve ezek hiányában finnugor tanszékei koordinálják, és a magyar és finnugor tanszékek vezetői alkotják a hungarológiai központ tudományos tanácsát. A tudományos tanács, illetve ennek vezetősége dönt az állami kutatási alapból kapott pénzügyi és más jellegű anyagi támogatás felhasználásának módjairól, a központ által rendezendő tudományos konferenciákról, tudományos publikációkról. Az olaszországi hungarológiai központ alapokmánya a magyar irodalom és (finnugor-) nyelvészet kérdésein túl igen lényegesnek tartja a hungarológiai vonatkozású filozófiatörténeti, szociológiai, történeti és gazdaságtörténeti, zene- és művészettörténeti, valamint folklórkutatások segítését, előmozdítását. Az olaszországi magyarságtudományi központ be kívánja vonni a hungarológiai kutatásokba a társtudományok művelőit, neves tudósait. Az ilyen jellegű hungarológiai kutatásokra külön anyagi és tudományos

támogatást tervez nyújtani, szeretné előmozdítani az olasz kutatók magyarországi tanulmányútjait, magyar és más külföldi hungarológusok olaszországi meghívásával, tudományos konferenciák rendezésével kívánja elősegíteni a tudományos tapasztalatcserét. Az olaszországi hungarológiai központ a fenti tudományos program első lépéseként tudományos folyóiratot alapít, melynek elsődleges feladata az olaszországi hungarológiai kutatások legjelentősebb új eredményeinek közlése, illetve az olasz tudományos közvélemény tájékoztatása a nemzetközi hungarológia új tudományos eseményeiről. Egy rendszeresen megjelenő hungarológiai periodika léte újabb lehetőséget nyújt a nem hungarológus szakemberek hungarológiai vonatkozású írásainak közlésére, ilyen irányú érdeklődésének felkeltésére. Hasonló célt szolgálnának olasz és európai vonatkozású hungarológiai konferenciák, így az olasz történészek és turkológusok, Közép-Európa-kutatók bevonása a Buda visszafoglalásának 300. évfordulója alkalmából rendezendő magyarországi és olaszországi rendezvényekbe. 1987-ben a hungarológiai központ részt vesz az Olaszországban tervezett Pázmány Péter ülésszakon, valamint távlati jelleggel tervezi nagyobb méretű levéltári és művészettörténeti kutatómunka beindítását a magyar humanizmus és reneszánsz olasz vonatkozásainak témakörében, melynek eredményeit Mátyás király halálának 500. évfordulójára kívánja megjelentetni. Fontos feladatként merült fel, hogy mihamarabb olasz nyelvű és az olasz tudományos igényeknek megfelelő modern magyar irodalomtörténeti és történelmi kézikönyvek jelenjenek meg, hasonlóképp szükség van olasz nyelvű finnugor etnolingvisztikai és magyar nyelvészeti-nyelvtörténeti kézikönyvekre. Ezt az igényt önálló olasz monográfiák hiányában magyar és külföldi művek fordításával lehet ideiglenesen kielégíteni.

Az olaszországi hungarológiai központ első feladataként az alakuló közgyűlés egy olaszországi hungarológiai folyóirat megalapítását jelölte meg. A folyóirat, mely az olaszországi hungarológiai kutatások legújabb eredményeinek kíván publikációs lehetőséget adni, illetve tájékoztatni kívánja az olaszországi tudományos közvéleményt a magyarországi és a nemzetközi magyarságtudomány eseményeiről, legfontosabb munkáiról, az első években évkönyv (Annuario) jelleggel jelenne meg 12 ív terjedelemben. A folyóirat nevéül az olaszországi hungarológiai központ első közgyűlésének résztvevői a *Nuova Corvina* elnevezést javasolták, mely jelölni kívánja, hogy az új kiadvány folytatni akarja az olaszországi hungarológia legértékesebb hagyományait. Ugyanakkor a szerkesztőknek igen nagy hangsúlyt kell fektetniük a kiadvány tudományos jellegének és színvonalának biztosítására, hogy a folyóirat ne váljon egyszerűen a tudományos népszerűsítés eszközévé (ezt a feladatot más kiadványoknak, pl. a magyar–olasz baráti társaság Ungheria Oggi című kiadványának kell betöltenie), és semmiképp se szorítkozzon csak az olaszországi magyar tanszéki oktatók tanulmányainak közlésére. Épp ellenkezőleg, a nem szorosan hungarológiával foglalkozó olasz kutatóknak kíván tudományos publikációs lehetőséget nyújtani. Ezért az olasz hungarológiai központ vezetősége feltétlenül számít olyan neves olasz irodalom- és kultúrtörténészek közreműködésére és segítségére, mint Vittore Branca, Cesare Vasoli, Scevola Mariotti, Claudio Magris, illetve más olasz szociológusok, történészek és más társadalomtudományi ágazatok nemzetközi kiválóságainak bevonására az olaszországi hungarológiai kutatásokba.

Tekintettel, hogy az olaszországi egyetemközi hungarológiai központ nem egyetemi tanszék mellett létesített intézetet jelent, nem rendelkezik önálló kutatógárdával, könyvtárral és a kutatáshoz szükséges segédeszközökkel sem, így igen lényeges,

hogy a kutatások céljából társult egyetemek tanszéki könyvtárai mellett mihamarabb létesüljön egy önálló hungarológiai alapkönyvtár. A központ alapító ülésén a résztvevők úgy vélték, hogy legkönnyebben a Római Magyar Akadémia még Fraknói Vilmos alapította, sok hányattatást megélt, 1978-ban újjáalapított könyvtárát lehetne ilyen jelleggel felruházni és továbbfejleszteni, melyhez kérik a magyar Művelődési Minisztérium és a magyar tudományos intézmények segítségét és támogatását. Az olaszországi hungarológiai központ alapokmányába foglalta, hogy tovább fogja fejleszteni az olasz hungarológusok és a magyar tudományos élet képviselői között kialakult kapcsolatokat, illetve munkájukat összeegyeztetik a Magyar Tudományos Akadémia intézeteiben és az egyetemi kutatóhelyeken folyó magyarországi kutatásokkal. Ennek első lépése a kutatócsere, vendégprofesszorok és előadók meghívása és küldése lehet, melyet közös tudományos konferenciák rendezésének, majd a közösen folytatott kutatómunkának kell követnie. Az olaszországi egyetemközi hungarológiai kutatóközpont első rendes ülését 1986 első félévében tartja meg, ezen meghatározzák az első hároméves kutatási időszak konkrét feladatait, és megválasztják a központi vezető testületét, melynek megbízatása a hároméves kutatási időszak végéig szól. A központ ideiglenes vezetősége addig is várja a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság tagjainak javaslatait közös távlati kutatómunkák meghatározására és a közvetlen tapasztalatcserék beindítására.

Az olaszországi hungarológiai központ titkárságának címe: Segretaria del Centro Interuniversitario di Studi Ungheresi in Italia (CIUSU), *Cattedra di Ungherese, Prof. Péter Sárközy, Universita degli Studi di Roma I.; Villa Mirafiori, Roma, via Nomentana 118.* Tel.: 00–39–6–423842.

S. P.

A müncheni Ludwig Maximilians Egyetem Finnugrisztikai Intézete

A müncheni egyetem Finnugrisztikai Intézete 1985-ben már húsz éves múltra tekinthet vissza. A Ludwig Maximilians Egyetemen már az ötvenes években folyt finnugor tematikájú oktatás. Miután Wolfgang Schlachter 1960-ban elfogadta a göttingeni egyetem Finnugor Szemináriumának meghívását, tanítványa, a germanisztikai–finnisztikai témából habilitáló Hans Fromm folytatta a finnugor tanszék felállításának munkálatait. Fáradozásának eredményeként jött létre 1965 nyári szemeszterében a Finnugor Szeminárium (1974-től Finnugrisztikai Intézet). Az első szemeszterben a budapesti egyetemről Erdődi József látta el a tanszék vezetését, majd az 1965/66-os tanév téli szemeszterétől Gerhard Ganschow, Wolfgang Steinitz tanítványa, egyetemi tanár a tanszék vezetője.

A kutatás és oktatás középpontjában kezdettől fogva az obi-ugor nyelvek (osztják és vogul) álltak. Ezen belül is hangsúlyt kapott a leíró mondattan, a fonológia és a hangtörténet; emellett fontos szerepet játszott még a finnugor tőképzés, valamint a finn, a lapp, a zürjén és a magyar filológia. Ezeken kívül oktatták még a tanszéken a finnisztikát (Hans Fromm), a finnugor népek ethnológiáját (Vajda László), a magyar történelmet (Karl Nehring). A tanszék munkáját észt (Beatrix Schmidt), finn (Ilmari

Hovila) és magyar (Georg Heller) lektorok segítik. A legutóbbi időben a nyelvészeti oktatásban Gerhard Ganschow két tanítványa, Hartmut Katz és Hans-Peter Reiter (szamojéd, illetve vogul) is közreműködött.

A tanszék létrehozásával egyidőben kezdődött meg a szakkönyvtár felállítása is, amelyben jelenleg több mint 6000 kötet van, és a szaktudományi folyóiratok szinte valamennyi évfolyama megtalálható. Az általános könyvtárkatalógus mellett kialakítottak az intézetben egy szerzői és egy tárgyszókatalógust is, amelyek a szakfolyóiratok és a gyűjteményes kötetek tanulmányait és könyvismertetéseit is tartalmazzák. A katalógusokban körülbelül 40 000 tételt gyűjtöttek össze.

Az eddig megvédett disszertációkat és a kutatási témák befejezett részeit az intézet a Gerhard Ganschow szerkesztésében megjelent sorozatokban tette közzé:

1. Münchner Universitätschriften. Finnisch-Ugrische Bibliothek. (A Müncheni Egyetem Közleményei. Finnugor Könyvtár, 4 kötet)

2. Veröffentlichungen des Finnisch-Ugrischen Seminars an der Universität München. (A müncheni Egyetem Finnugor Szemináriumának Közleményei)

A sorozat: Die historischen Ortsnamen von Ungarn (Magyarország történeti helynevei, 20 kötet)

B sorozat: Beiträge zur Erforschung der Obugrischen Sprachen (Adalékok az obiugor nyelvek kutatásához, 18 kötet)

C sorozat: Miscellanea (17 kötet)

Ezeken kívül megjelent még a Gerhard Ganschow és Wolfgang Schlachter által szerkesztett *Az uráli nyelvtudomány bibliográfiája 1830–1970.* című munka, két kötetben.

A Finnugrisztikai Intézet legátfogóbb kutatási munkálata a *Magyarország történeti helynevei,* amely 1969 óta a Német Kutatói Egyesület támogatását élvezi. Georg Heller és Karl Nehring irányításával készül, s azoknak a történeti megyéknek a helyneveit öleli fel, amelyekben különböző etnikai csoportok (magyarok, szlávok, románok, németek stb.) laktak és laknak. A helynevek változatait a középkortól napjainkig Magyarország 1900-as közigazgatási beosztása szerint azonosítja és lokalizálja. Az eddigi húsz kötetben a következő megyék helynevei jelentek meg: Abaúj, Árva, Bács, Belovár, Bereg, Bihar, Bodrog, Gömör, Győr, Hont, Komárom, Máramaros, Moson, Pozsega, Szatmár, Szerém, Torna, Ugocsa, Varasd, Verőce, Zágráb, Zemplén. Ezzel a horvát-szlavón megyék, Kárpát-Ukrajna, valamint a mai Szlovákia területén fekvő megyék legnagyobb részének feldolgozása befejeződött. A munkálatok folyamán jelentős szerepe volt a magyar, jugoszláv és szlovák történészekkel és nyelvészekkel kialakított együttműködésnek. E kutatási téma egyszersmind átvezet az intézet kiadványai között fontos szerepet játszó, a magyar történelemmel és művelődéstörténettel kapcsolatos kiadványokhoz, közleményekhez (pl. a Miscellanea sorozat). Az intézet tevékenységének súlypontja nyilvánul meg azokban a magyar történelemmel foglalkozó előadásokban, rendezvényekben is, amelyeket a müncheni Délkelet-Európa Intézettel közösen bonyolítanak le.

Most, amikor a müncheni Finnugrisztikai Intézet, amelyet a göttingeni és a hamburgi hasonló nevű intézmények után harmadikként alapítottak a Német Szövetségi Köztársaságban, fennállásának harmadik évtizedét kezdi meg, akkor ezért nemcsak

Gerhard Ganschownak és munkatársainak, hanem azoknak a finn és magyar vendégdocenseknek is köszönet jár, akik jelentősen hozzájárultak a finnugrisztika legfontosabb „otthonaival" történő eszmei és személyes találkozáshoz.

Karl Nehring

Bujtás László fordításának felhasználásával.

NÉVMUTATÓ

E névmutató csak a nyelvészeti recenziók *címleírásainak* személyneveit tartalmazza.

Ábrahám Imre 245
Ady Endre 248
Apor Péter 269
Bánréti Zoltán 245
Bartal Antal 247
Baumfalk, Ynze A. 250
Beöthy Erzsébet 250
Bereczki Gábor 289
Bodáné Porkoláb Judit 248
Bodnár Béla 249
Bolla Kálmán 251
Csöglei Szabó Dénes 251
Dobai András 252
Domokos Péter 289
Dugántsy Mária 253
Farkas György 254
Fehértói Katalin 254
Fodor István 255
Gáspári László 256
B. Gergely Piroska 278
Gyarmathi Sámuel 256
Hagege, Claude 255
Hajdú Mihály 259, 260, 277
Hajdú Péter 289
Hanzeli, Victor E. 256
Hévvizi Sándor 248
Horváth Katalin 260
Hőgye István 261
Jakab László 263
Jankovich B. Dénes 248
Kanyar József 252
Kiefer Ferenc 265
Kiss Antal 263
É. Kiss Katalin 267
Korhonen, Mikko 268
Kósa Ferenc 269
Matijevics Lajos 280
Murádin László 276
Nyíri Antal 249
Papp György 279
Pável Márta 280
Penavin Olga 280
Pesti János 246
Pesty Frigyes 248
Pethő Zsoltné Németh Erika 282
Rácz Endre 277, 286
M. Róna Judit 261
Sebestyén Árpád 258
Seresné Szegőfi Anna 261
Somogyi Béla 282
Suhonen, Seppo 268
Szabó Gyuláné 283
Szabó József 249
Szabó József 284, 285
Szathmári István 286
Szemere Gyula 274
Szilágyi Ferenc 286
Tóth Mihály 288
Tóth Péter 261
Virtaranta, Pertti 268

ISSN 0209–4800

A kiadásért felel: Klaniczay Tibor

8616360 MTA Sokszorosító, Budapest. F. v.: dr. Héczey Lászlóné

A HUNGAROLÓGIAI ÉRTESÍTŐ ELŐFIZETHETŐ

Magyarországon: az Akadémiai Kiadó Terjesztési Osztályán (1363 Budapest, Pf. 24., Telefon: 111-010), a 215-11488-as pénzforgalmi jelzőszámon, utánvéttel vagy az összeg egyidejű befizetésével.

Külföldön: terjeszti a KULTURA Külkereskedelmi Vállalat, H-1389 Budapest, Pf. 149. Bankszámla: Magyar Nemzeti Bank, 218-10990.

Példányonként beszerezhető az Akadémiai Könyvesboltban (1052 Budapest V., Váci u. 22. Telefon: 185-881), minden nagyobb könyvesboltban és a Hungarológiai Értesítő szerkesztőségében (1250 Budapest I., Országház utca 30., Telefon: 759-011 126-os mellék).

Előfizetési díj egy évfolyamra: 110,— Ft.

E szám ára: 55,– Ft.